

Tid: kl. 13:00

Plats: Tingshuset, Bollebygd

Ordförande

Ulf Rapp (S)

Ledamöter

Daniel Persson (SD), vice ordförande

Stefan Hederdal (M), 2:e vice ordförande

Tomas Bedö (M)

Beatrice Ekelund (S)

Helena Thelin (S)

Peter Gregorics (FR)

Cecilia Carlhson (KD)

Fredrik Olofsson (C)

Ersättare

Jonas Ahlgren (S)

Lisette Vermeulen (SD)

Eva Svantesson (M)

Jonatan Backlund (M)

Michael Plogell (FR)

Rune Kennborn (KD)

Rose-Marie Grune (MP)

Barbro Ridell (V)

Hannu Sutinen (L)

1. Upprop

2. Val av protokollsjusterare

Ärendet i korthet

Förslag digital signering: Onsdag 30 april kl 08.30.

3. Medborgarlöfte 2025-2026 mellan Bollebygds kommun och
lokalpolisområde Borås (KS2025/64)

Kim Westerberg,
beredskapssamordnare
13:00

Sammanfattning

Efter beslut i ärendet ajourneras sammanträdet för att underteckna medborgarlöftet tillsammans med företrädare för Polisen som kommer medverka på denna punkt.

4. Besök av Boråsregionen, info om RUS (Regional
Utvecklings Strategi) (inga handlingar)

Magnus Haggren,
förbundsdirektör, Ellen
Lageholm,
regionutvecklare 14:00

5. Resultat medarbetarenkäten KS och kommunövergripande -
information (inga handlingar)

Ulrika Borg, HR-chef
15:00

Ärendet i korthet

Max 1 timme inkl frågor.

6. Samverkansmöte 2025 - yttrande till Västtrafik AB
(KS2025/8)

Annika Eriksson,
näringslivsutvecklare
16:00

7. Mölndalsåns Vattenråd - ansökan om höjt bidrag
(KS2025/28)

Peter Krahll-Rydberg,
miljö- och
hållbarhetsstrateg 16:20

8. Göta älvs vattenvårdsförbund - ansökan om bidrag till
vattenundersökning Östra Nedsjön (KS2025/61)

"-"

9. Remiss; Samråd Naturvårdsplan för Härryda kommun
(KS2025/56)

"-"

10. Svar på medborgarförslag om bostadsanpassning och
kommunala tomter (KS2024/149)

Anna Lund, plan- och
exploateringschef 16:30

11. Svar på medborgarförslag att anlägga gångväg mellan Gulf
och Petaredsavfarten (KS2024/238)

"-"

12.	Svar på medborgarförslag om visuellt intryck av "vägverkstomten" i Bollebygd (KS2024/240)	"-"
13.	Lokaliseringsstudie för särskilt boende för äldre (KS2025/50)	Erika Eliasson,
samhällsplanerare 16:45
14.	Namnsättning av detaljplan för Kråktorps 2:8 (KS2024/316)
Sammanfattning
Från namnberedningen.	
15.	Namnsättning av detaljplan för Flässjum 3:77 (KS2024/290)
Sammanfattning
Från namnberedningen.	
16.	Adresser i Töllsjö/ändring av vägnamn (KS2025/84)
Sammanfattning
Från namnberedningen.	
17.	Intern kontroll 2024, kommunstyrelsens bedömning (KS2025/71)	Daniel Aronsson,
ekonomichef 17:30
18.	Årsrapport 2024, kommunstyrelsen (KS2025/72)	"-"
19.	Årsredovisning 2024, Bollebygds kommun (kf fattar slutligt beslut) (KS2024/313)	"-"
20.	Uppföljningsrapport februari 2025, kommunstyrelsen (KS2025/82)	"-"
21.	Uppföljningsrapport februari 2025, Bollebygds kommun (kf fattar slutligt beslut) (KS2025/87)	"-"
22.	Information om fjärrvärme (inga handlingar)	"-"
23.	Val av ny ledamot samt ny vice ordförande i kommunstyrelsens arbetsutskott (KS2023/3)
Sammanfattning
Efter Ingridh Anderéns (M) avsägelse av samtliga politiska uppdrag i Bollebygds kommun.	

24. Val av en ny ordinarie ledamot samt ny ordförande i KPR
(KS2023/86)

Sammanfattning

Efter Ingridh Anderéns (M) avsägelse av samtliga politiska uppdrag i Bollebygds kommun.

25. Revidering av riktlinjer för tjänsteresor i Bollebygds kommun
(KS2021/45)

26. Årsredovisning 2024 Sjuhärads samordningsförbund (kf
fattar slutligt beslut) (KS2025/79)

27. Redovisning av obesvarade motioner 2025 (kf fattar slutligt
beslut) (KS2024/321)

28. Redovisning av delegeringsbeslut

Ärendet i korthet

Protokoll

Kommunstyrelsens arbetsutskotts protokoll finns på Bollebygds kommuns hemsida:
Kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-03-27, 2025-04-15

Delegeringsbeslut

- KS2024/233-2 Tilldelning upphandling bemanningstjänster sjuksköterskor, fysioterapeuter och arbetsterapeuter
- KS2024/68-22 Nyttjanderättsavtal avseende väg - Erikstorp 3:97
- KS2025/70-2 Nyttjanderättsavtal avseende tillfällig bodsetablering - Prästgård 1:5
- KS2025/100-2 Anläggningsarrende avseende motorikbana - Erikstorp 1:183
- KS2024/174-15 Försäljning av tomt Erikstorp 1:285
- KS2025/31-1 Upphandling: Rivning av Örlid 1:32 och 1:62
- KS2024/230-2 Tilldelningsbeslut: E-arkiv i Sjuhärad

29. Meddelanden

Anmälningar

- KS2025/27-4 Hållbarhetsrådet 2025-02-19 minnesanteckningar inkl. bilagor (1/1)
- KS2025/1-18 Protokollsutdrag § 9 250228 Långsiktig finansiering Navet science center
- KS2025/1-19 Protokollsutdrag § 10 250228 Förändrad medlemsavgift kommunalförbundet
- KS2020/164-31 Protokoll uppsiktsplikt mot annan nämnd, utbildningsnämnden
- KS2025/86-1 Rutin för stickprov av förlorad arbetsförtjänst avseende förtroendevalda
- KS2020/164-32 Protokoll uppsiktsplikt mot annan nämnd, socialnämnden

- KS2020/164-33 Protokoll uppsiktsplikt mot annan nämnd, teknik- och servicenämnden
- KS2025/1-28 Mötesanteckningar från kommunala pensionärsrådet 12 mars 2025
- KS2025/1-32 Information om program Millennium
- KS2025/27-5 Hållbarhetsråd 2025-04 skog natur minnesanteckning och bildspel (1/1)

30. Information från politiska uppdrag (inga handlingar)

31. Kommundirektören informerar (inga handlingar)

3. Medborgarlöfte 2025-2026 mellan Bollebygds kommun och lokalpolisområde Borås KS2025/64

§32

KS2025/64

Medborgarlöfte 2025-2026 mellan Bollebygds kommun och lokalpolisområde Borås

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen godkänner medborgarlöftet mellan Bollebygds kommun och lokalpolisområde Borås.

Ärendet

Medborgarlöften och samverkansöverenskommelser syftar båda till att skapa förutsättningar och stärka det brottsförebyggande arbetet i ett område. Det är särskilt viktigt för att alla ska känna sig trygga och säkra. Medborgarlöften ska

- öka tryggheten
- förebygga brott
- öka medborgarnas och lokalsamhällets delaktighet i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet
- stärka förtroendet för polisen.

Föreliggande medborgarlöfte är ett komplement till samverkansöverenskommelsen mellan kommunen och lokalpolisområde Borås. Det nya medborgarlöftet gäller perioden 2025-2026. Medborgarlöftet utgör aktiviteter från både polis och kommun för att man via insatser vill åstadkomma ökad kunskap om vilka effekterna blir av att använda ANDT (alkohol, narkotika, dopning och tobak/nikotin), öka tryggheten i trafiken med fokus på motorburen ungdom samt delge kunskap om vad det innebär som ung att vara misstänkt för

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

brott. Bollebygds kommun har tillsammans med kommunpolis utgått utifrån kommunens lägesbild inom det brottsförebyggande arbetet och valt ut specifika aktiviteter att ge ökad fokus på under perioden 2025-2026.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner medborgarlöftet mellan Bollebygds kommun och lokalpolisområde Borås.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Medborgarlöfte mellan Bollebygds kommun och lokalpolisområde Borås
- Medborgarlöfte mellan Bollebygds kommun och Lokalpolisområde Borås 2025

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Medborgarlöfte

Polisen och Bollebygds kommun kommer under år 2025–2026 fokusera på såväl förebyggande som operativt arbete kring ”motorburen ungdom”. Fokus under aktuell period kommer även omfatta arbete kring förebyggande insatser rörande unga och brott.

Den gemensamma lägesbilden i Bollebygds kommun påvisar att det i kommunen finns en påverkan av A-/EPA-traktorer. Närvaron av dessa fordon upplevs påverka trafiksituationen men också tryggheten i kommunen bland dess invånare. För att öka tryggheten är det viktigt att fortsatt arbeta förebyggande genom kunskapshöjande insatser men också med närvaro av polis i kommunen.

Kommunens kartläggning och lägesbild visar att droganvändningen i Bollebygds kommun är lägre jämfört med den genomsnittliga droganvändningen i Västra Götaland och i riket. Men droganvändning förekommer, och det fortsatta förebyggande arbetet är angeläget. Inom ramen för medborgarlöftet kommer fokus att ligga på kunskapshöjande insatser.

Det här vill vi åstadkomma:

- Polisiära insatser för att öka tryggheten i trafik, med fokus på motorburna ungdomar (*Polisen*)
- Öka kunskapen kring ”Tryggt och säkert framförande av motordrivna fordon” där ungdomar är förare, genom informationsinsats till vårdnadshavare (*Kommunen*)
- Samverka kring brottsförebyggande åtgärder i den fysiska miljön (*Polisen och kommunen*)
- Informationsinsats för att öka kunskapen kring ”Unga misstänkta för brott” (*Polisen och Kommunen*)
- Öka kunskapen bland ungdomar och vårdnadshavare gällande de negativa effekterna av ANDT-användning(alkohol, narkotika, dopning, och tobak/nikotin) (*Kommunen*)

Medborgarlöftet är ett åtagande som lokalpolisområde Borås och Bollebygds kommun tagit fram utifrån en lokal lägesbild. Medborgarlöftet beskriver vad kommunen och polisen lovar att utföra i konkreta åtgärder under ett tidsintervall. Löftet är en komplettering till samverkansöverenskommelsen mellan kommunen och polisen. Löftet är skrivet utifrån ett medborgarperspektiv.

Bollebygd 2025-

Lokalpolisområdeschef

Kommunstyrelsens Ordförande

.....

Pernilla Wetterskog

.....

Ulf Rapp

6. Samverkansmöte 2025 - yttrande till Västtrafik AB KS2025/8

§28

KS2025/8

Samverkansmöte 2025 - yttrande till Västtrafik AB**Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsen antar förslag till yttrande om kollektivtrafiken inför samverkansmöte med Västtrafik 2025, och översänder det till Västtrafik AB.

Ärendet

Västra Götalandsregionen är ensam ägare och ansvarar för den allmänna kollektivtrafiken sedan skatteväxling gjordes år 2011. Västtrafik ombesörjer den allmänna kollektivtrafiken utifrån de mål och riktlinjer som beslutats av Västra Götalandsregionen. Varje år vill Västtrafik ha skriftligt svar på frågor från respektive kommun inför vad Västtrafik kallar ett samverkansmöte. Syftet med samverkansmötena är att diskutera kollektivtrafikens utveckling utifrån dagens förutsättningar och framtida behov. Dels i frågor som rör kommande trafikplan, dels i mer långsiktiga frågor. För att göra samverkansmötena givande för varje kommun vill Västtrafik få inspel kring utvecklingen inom relevanta områden i respektive kommun. Inspelen utgör, förutom underlag inför den gemensamma dialogen, också viktig input till framtagande av långsiktiga utvecklingsplaner för kollektivtrafiken.

Västtrafik önskar få inspel kring eventuella förändringar (med utgångspunkt från föregående års inskickade material) inom följande områden:

- Samhällsutveckling och förändrade resebehov
- Infrastruktur

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

- Skolpendling i den allmänna kollektivtrafiken
- Tillköp

Västtrafik vill ha de skriftliga svaren senast den 2 juni 2025. Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att man i yttrandet tar upp alla de frågor som anses viktiga i utvecklingen av kollektivtrafiken i kommunen.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar förslag till yttrande om kollektivtrafiken inför samverkansmöte med Västtrafik 2025, och översänder det till Västtrafik AB.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Inspel till Västtrafik inför samverkansmöte 2025
- Yttrande inför samverkansmöte 2025
- Förberedelser inför samverkansmötet

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Annika Eriksson | Näringslivsutvecklare
0734-64 70 08 | annika.eriksson@bollebygd.se

Dnr : **182033**

Västtrafik AB

Yttrande inför samverkansmöte 2025

Sammanfattning av ärendet

Västra Götalandsregionen är ensam ägare och ansvarar för den allmänna kollektivtrafiken sedan skatteväxling gjordes år 2011. Västtrafik ombesörjer den allmänna kollektivtrafiken utifrån de mål och riktlinjer som beslutats av Västra Götalandsregionen. Varje år vill Västtrafik ha skriftligt svar på frågor från respektive kommun inför vad Västtrafik kallar ett samverkansmöte. Syftet med samverkansmötena är att diskutera kollektivtrafikens utveckling utifrån dagens förutsättningar och framtida behov. Dels i frågor som rör kommande trafikplan, dels i mer långsiktiga frågor. För att göra samverkansmötena givande för varje kommun vill Västtrafik få inspel kring utvecklingen inom relevanta områden i respektive kommun. Inspelen utgör, förutom underlag inför den gemensamma dialogen, också viktig input till framtagande av långsiktiga utvecklingsplaner för kollektivtrafiken.

Västtrafik önskar få inspel kring eventuella förändringar (med utgångspunkt från föregående års inskickade material) inom följande områden:

- Samhällsutveckling och förändrade resebehov
- Infrastruktur
- Skolpendling i den allmänna kollektivtrafiken
- Tillköp

Yttrande

Kollektivtrafikens utveckling inom kommunen

Kollektivtrafikens utveckling är av avsevärd betydelse för både den interna och externa kommunikationen samt för miljön. Ett generellt ökat behov av en fungerande kollektivtrafik föreligger, vilket Bollebygds kommun tidigare har påpekat och skickat till Västtrafik AB i tidigare svar på frågor inför samverkansmöten.

Den är betydande för att arbetsgivare i kommunen, kommunala såväl som privata, ska kunna attrahera personal. Idag väljer flera potentiella arbetstagare uttryckligen andra arbetsgivare på grund av brister i kollektivtrafiken. En nyetablering/tillväxt har skett längs med väg 1757 med ca 30 personer, vilket förutsätter goda kollektiva medel för att kunna rekrytera personal. Kommunen har även teknik- och serviceförvaltningen vid Råssa återvinning, vilken ligger på väg 1757 och innefattar sträckan mellan Bollebygd och Olsfors där ytterligare 30 medarbetare har stor efterfrågan på pendlingsmöjligheter.

2019 genomfördes en enkätundersökning i kommunen gällande kollektivtrafik. 760 personer besvarade enkäten. Respondenterna utgörs även av personer som inte bor, men arbetar i kommunen. Den huvudsakliga mängden har lämnats av personer som bor i kommunen. Majoriteten av svar har lämnats från respondenter som pendlar västerut. Även studerande har besvarat frågorna.

Vidare har även personer som pendlar på annat sätt än genom buss eller tåg besvarat enkäten.

Oaktat om enkäten i dagsläget inte kan utgöra underlag för aktuella och tillförlitliga slutsatser ger den ändå en stark indikation på hur pendlingsstrukturen ser ut. De huvudsakliga slutsatserna är följande:

- Den stora andelen pendling sker med bil. Flera av respondenterna har förklarat att detta sker till följd av brister i turtäthet.
- Den huvudsakliga pendlingen, såväl med bil som med buss/tåg sker mellan 06.00-09.00 och 16.00-19.00.
- De huvudsakliga invändningarna mot trafik idag är dels turtätheten, dels brister i synkronisering mellan matartrafik och pendlingstrafik, dels turtäthet i matartrafik under högtrafik.
- En osäkerhet gällande ersättningstrafik vid pågående spår- och vägarbeten.
- En allmän önskan om utökad trafik under kvälls-, helg- och lågtrafiktider.

Kommunen har identifierat en mängd funktionsbehov/funktionsbrister inom befintlig kollektivtrafik som förekommit under en längre tid, varav de mest väsentliga är:

- Utvärdera möjligheterna att stärka pendlingstrafiken under de perioder som anges ovan.
- Buss och anropsstyrd trafik som linje 402 trafikerar inte i tillräcklig utsträckning resebehovet för boende eller anställda medarbetares arbetspendling under dag- och kvällstid utmed väg 1757 (Bollebygd – Olsfors – Hultafors – Sandared). Det finns ett flertal arbetsgivare som har svårigheter att rekrytera personal på grund av bristande kollektivtrafik utmed stråket. Detta blir extra kännbart då flera av kommunens största arbetsgivare har kontor utmed denna sträcka. En möjlighet att underlätta resandet för denna målgrupp är att erbjuda närtrafiken över kommungränserna. Stråket Bollebygd-Töllesjö-Storskogen är eftersatt och bör prioriteras. Båda stråken är och har varit föremål under lång tid med Västtrafik där nuvarande regler för närtrafik omöjliggör förslag till förbättringar. Gällande närtrafik vill kommunen samtala ytterligare kring möjligheten att kombinera fler fasta bussturer utmed stråket Bollebygd/ Sandared (linje 402) samt Bollebygd/Töllesjö (linje 122) utan att detta påverkar möjligheten att resa med närtrafik. Vi önskar också en diskussion om huruvida närtrafikens tider kan utökas för att även passa studie- och arbetspendling. Bollebygd har ingen egen gymnasieskola, därmed behöver

samtliga elever i gymnasieålder kunna använda kollektivtrafiken mot Borås, Alingsås och Göteborg.

- Till dess att Grönkullenmotet står färdigt är det högst rimligt att låta buss 100 angöra Bollebygd under både hög- och lågtrafik. Två turer per timma med linje 100 och linje 101 bör angöra Bollebygd. Vid turtäthet på 4 gånger i timman medför detta en betydligt större andel resande då brister i turtäthet har varit den främsta anledningen till att invånare väljer andra transportsätt. Bollebygd har en otillräcklig turtäthet i den tågtrafik som passerar centrala Bollebygd. Det finns ett stort tryck på förslag om nytt hållplatsläge i höjd med Bollekollen via ett medborgarförslag där linje 100 föreslås angöra. Det finns starka skäl att beakta det förslaget då kommande snabbspår från Gbg-Borås i nuvarande järnvägsplan inte inkluderar ett stopp i Bollebygd. I den fortsatta planeringen av järnvägen Gbg-Borås fortsätter kommunen att driva frågan om en station. Trafikverket framhåller att i deras planering kommer de inte att omöjliggöra framtida stationer i Bollebygd.
- Buss når inte de delar av området Erikstorp, Tyftet, Bergadalen och Fjällastorp som är föremål för ny bebyggelse. Befintlig hållplats vid Erikstorp, Skräddargårdsvägen, ombesörjer befintliga delar av området samt förskola, skola och idrottshall. Vid tillköp av trafik samt fler hållplatslägen upp mot Skräddargårdshöjd riskerar Erikstorp ändhållplats att försvinna vilket inte möjliggör för en god utveckling av turtäthet eller tillgänglighet. Kommunen behöver kunna satsa på utveckling av kollektivtrafiken utan att det slår på befintliga hållplatslägen.
- Pålitligheten och punktlighet hos befintliga bussar och tåg kan förbättras. Specifikt vid tåg där förseningar och inställda tåg under hösten 2024 varit återkommande p.g.a. spårarbeten på järnväg. Inga ersättningsfordon har erbjudits utan hänvisning har skett till befintlig tidtabell för buss och tåg vilket har orsakat förseningar för pendlare. Anslutningstider har inte varit synkroniserade för buss och det drabbar resenärer då man inte kan planera sin resa på ett effektivt sätt. Ovanstående skapar en osäkerhet till kontinuerlig pendling vilket gör att många pendlare idag tar bil. Det här ligger inte i linje med Västtrafiks målsättning om effektiv kollektivtrafik.

- Bollebygds kommun har flera resenärer som pendlar till och från de större sjukhusen (Södra Älvsborgs Sjukhus, Sahlgrenska Universitetssjukhusen, Mölndals- och Östra sjukhusen) till vår kommun. Deras arbetstid är 06.45-15.00, 13.30-21.30 samt 21.00-07.00. En del tider för kollektivtrafiken passar deras skift, men det är enbart åt det ena eller andra hållet, vilket innebär att vårdpersonalen inte har möjlighet att åka med den allmänna kollektivtrafiken. Detta måste hanteras.
- Närtrafiken har under hösten haft ett lyft när det kommer till marknadsföring. Genom medborgardialog och besök från Västtrafik har kommunen fått en bättre insyn om kännedomen kring tjänsten närtrafik. Vi planerar att fortsätta med marknadsföring kring närtrafik då den fyller ett viktigt syfte för att möjliggöra kollektivtrafikresor på glesbygden. Kontaktperson från Västtrafik kommer bjudas in till vår grundskola för att informera och berätta hur man använder närtrafik. Föreningslivet kommer aktivt att informera ungdomar hur man använder tjänsten för att öka andelen resande med närtrafik. Det är viktigt att tjänsten digitaliseras i syftet att barn och unga ska vilja nyttja närtrafik. Bokning idag sker inte på ett optimalt sätt för unga utan bör finnas som ett tillägg i ToGo appen. Här ligger ansvaret på Västtrafik då Trafikförsörjningsprogrammet 2026–2029 uttryckligen vill satsa på ökad dialog med unga.

Samhällsutveckling och förändrade resebehov i Bollebygd

Befolkningsutveckling

Mellan åren 2019-2022 var befolkningsökningen i Bollebygds kommun den 78:e högsta i landet med 2,2 procent. Totalt bor här per 2024-12-31 9 802 personer.

Folkmängd 2024-12-31 efter åldersgrupp. Antal personer 9 802.

Kommun/Region	0-	15-	25-	45-	65-	Totalt
n	14	24	44	64		

Bollebygd	1 833	1020	2 309	2 527	2 113	9 802
-----------	-------	------	-------	-------	-------	-------

Kommunen består av tätorterna Bollebygd, Olsfors, Hultafors, Töllsjö och den relativt nya tätorten Fjällastorp. Bollebygds tätort är störst med ca 4 670 invånare, följt av Olsfors ca 620 invånare, Töllsjö på ca 430 invånare, Hultafors ca 300 invånare och Fjällastorp ca 260 invånare.

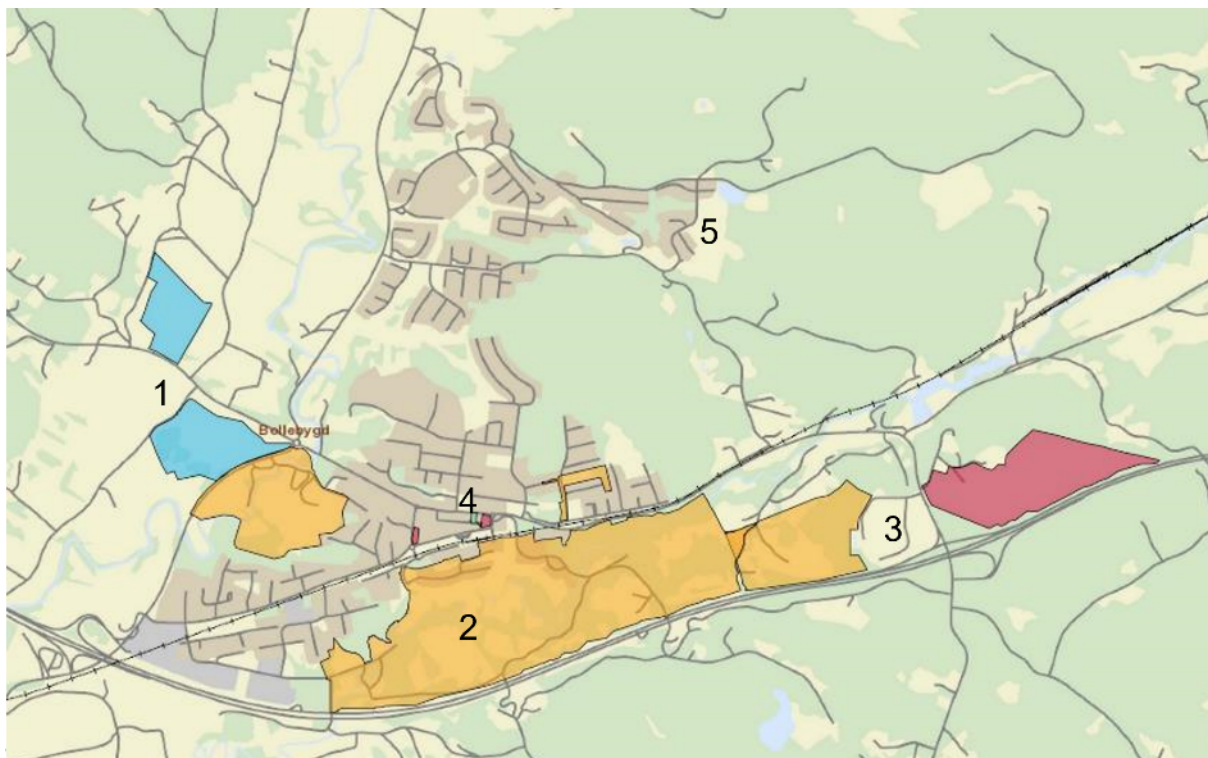
Jämfört med andra kommuner är Bollebygd relativt glesbefolkad. Andelen invånare som bor utanför någon av tätorterna är 34 procent, vilket gör kommunen till den femtonde mest glesbefolkade kommunen i länet.

Kommande byggnationer

Kommunens översiktsplan (ÖP) antogs 24 mars 2022 och Västtrafik har varit involverade i arbetet.

FÖP Västra Forsa är avhängig ny dragning av järnväg Göteborg-Borås. Sträckningen beräknas kunna presenteras under 2027.

Under kommande år fortsätter Bollebygd att expandera och nya bostäder byggs.

1. Kullaområdet ca 450 bostäder samt kommunal service i flera etapper inom 10–15 år, se detaljerad bild för bättre tidsangivelser.

2. Rinnaområdet (rekreation) inga nya resande kan bedömas i dagsläget.
3. Grönkullemotet (verksamhetsmark) 300 arbetsplatser i två skift inom 5 år. Ytterligare upp till 300 arbetsplatser inom 10 år.
4. Centrum ca 50 bostäder inom 5-10 år, planer på ytterligare ca 150 bostäder efter det.
5. Bergadalen totalt ca 100 bostäder i flera etapper. Närmst i tiden ca 30 villor (inom 5 år), därefter ca 50 bostäder i övrig byggnation. Senare fler etapper med villor.

1. Verksamhet och handel, inom 5 år
2. Verksamhet och handel, inom 10 år. Ett företags och handelsnav där kollektivtrafiken och resandet spås att öka och kommer få ett starkt fäste. Tiderna för projekten kan komma att påverkas av rådande konjunktur och världsläge. Området ligger inom det som i översiktsplanen är utpekade som

tätortsnära utvecklingsområde. Beslut om framtida verksamhet är i dagsläget inte politiskt förankrat.

3. Prästgårdsgärdet (250 bostäder), inom 5-10 år
4. Fjällastorp (50 villor), inom 5 år
5. Förskola, äldreboende samt ca 80 bostäder inom 10 år
6. Framtida utbyggnad (30 villor) inom 15 år
7. Utbyggd skola pågår

Infrastruktur

Inom ramen för arbetet med den mobilitetsplan som pågår kommer frågor såsom pendelparkeringar och anpassning av hållplatser tas upp. Målet är att mobilitetsplanen ska kunna hjälpa till att identifiera om och i så fall var sådana infrastrukturutbyggnader är aktuella.

Nyligen förvärvade kommunen mark vid Grönkullenmotet, i direkt anslutning till riksväg 40. Kommunen har som ambition och är beredda att titta på en lösning för ett pendlingsnav i anslutning till motet. Ett sådant pendlingsnav skulle fånga upp resande ifrån Bollebygds kommun, Borås kommun, särskilt Sandared med omnejd, Härryda kommun och stora delar av Marks kommun. Om detta ska bli verklighet ställer vi dock som krav att Grönkullen blir ett permanent stopp för buss 100 emellan Borås och Göteborg, under både hög och lågtrafik. Detta är en fråga vi vill diskutera vidare med Västtrafik. Planarbete planeras påbörjas under 2024.

Resmönster

Bollebygd är placerat utmed det stora pendlingsstråket Borås-Göteborg och kommunen har mycket pendlingstrafik av studerande såväl som arbetande. I SCB:s statistik 2023 kan utläsas att av boende utanför Bollebygds kommun arbetspendlar 1 252 personer in till kommunen och boende inom kommunen arbetspendlar 3555 ut från kommunen. Av de som pendlar ut från kommunen reser ca 65% emot Göteborgsområdet och 35% till Borås (Statistik från Trafikverket 2023) Utöver de 3555 pendlare

samåker dessutom 10% mot Göteborg från Bollebygd. (Statistik från Trafikverket 2022). Göteborg är det pendlingsnav som våra invånare har som främsta destination oavsett om Borås är närmare geografiskt. Det gör att en förstärkt turtäthet till Göteborg är av största vikt.

Statistiken omfattar endast de som arbetar och bor på respektive ort. Statistiken anger inte pendlingssätt och inkluderar inte personer som går i skola eller högskola. Underlaget är sålunda osäkert och mörkertalet kan vara omfattande. Statistiken från SCB omfattar inte heller den stora grupp av personer från Sandared, Marks kommun och Härryda kommun som pendlar igenom Bollebygd eller utgår ifrån Bollebygd i sitt kollektiva resande.

I förslag till strategisk inriktning för trafikförsörjningsprogram 2026–2029 benämns målet "Hållbar och förbättrad tillgänglighet nytt övergripande mål". Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) syftar till att göra Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Kollektivtrafiken är ett medel och möjliggörare i omställningsarbetet. Den bidrar till att tillväxt och utveckling kan ske i hela Västra Götaland, exempelvis i samband med nya större etableringar där nya behov av persontransporter uppstår. Bollebygds kommun ser en tydlig koppling till målet ovan utifrån behovet att stärka upp och få en väl fungerande kollektivtrafik utmed väg 1757 där antal arbetstillfällen ökar och där vi har en betydande ökning av företag som nyetablerar. Under året kommer ett nytt företag etablera sig på sträckan och beräknar kunna erbjuda upp till 30 nya arbetstillfällen. Vi har därmed stort behov av att kunna hänvisa till en fungerande kollektivtrafik. Kommunen ser positivt på förslag till trafikförsörjningsprogrammets mål om att öka tillgängligheten till kollektivtrafik och främja sociala analyser. Dock anser kommunen att programmet inte tillräckligt beaktar social hållbarhet för ungdomar som bor i glesbygdsområden. Ungdomars behov av att kunna delta i fritidsaktiviteter är centralt för deras sociala utveckling och välbefinnande, men deras möjlighet att resa till aktiviteter är ofta begränsad på grund av bristfällig kollektivtrafik i dessa områden. Ungdomsrådet belyser särskilt att man löper stor risk att bli socialt utanför den gemenskap som fritidsaktiviteter kan ge när kollektivtrafiken inte kan nyttjas p.g.a. för få turer under em./kväll på linje 402 samt linje 122.

Hållbart resande inom kommunen

I Bollebygd uppgår bilinnehavet till 0,55 bilar per invånare. Vi upplever att många av kommunens invånare är bilburna och känner sig nödgade att resa med bil på grund av bristfälliga möjligheter till kollektivtrafik. Vi ser även att en hög andel ungdomar tvingas färdas med A-traktorer till skola och fritidsaktiviteter i brist på kollektiva medel. Inspel från ungdomsrådet visar tydligt att ungdomarna i Hultafors, Olsfors och Töllsjö är helt beroende av sina föräldrar för att kunna ta sig till fritidsaktiviteter och även skola i de fall när skolscheman avviker från det vardagliga. Invånare i Töllsjö, Hultafors och Olsfors kan inte ta sig till vår nyetablerade familjecentral i Bollebygd med hjälp av kollektivtrafiken. Detta står i stark kontrast till det hållbarhetsarbete och den miljöpolicy kommunen och Västtrafik arbetar utefter. Inom kommunen vill man främja det hållbara resandet och har satt fokus på denna fråga inför kommande år.

Sedan 2020 har kommunen en antagen miljöpolicy som ska styra det arbete som sker inom kommunen. Syftet med miljöpolicyen är att skapa långsiktig hållbar utveckling av hela kommunen, samtidigt som kommunen ska ges förutsättningar att växa. En viktig del av kommunens miljöpolicy är att sträva emot ett minskat utsläpp av koldioxid och andra miljö- och hälsoskadliga ämnen. I detta arbete krävs medverkan av den organisation som är ansvarig för kollektivtrafik, alltså Västtrafik.

Stort fokus i antagna mål och budget för kommande år läggs specifikt på hållbart resande och kollektivtrafikfrågor. Utdrag ur kommunens mål och budget 2023–2025;

Kollektivtrafik

Dialogen med Västra Götalandsregionen har utökats, och blivit mer proaktiv. I denna dialog ska tydliga förslag på framtida kollektivtrafik läggas fram. Kommunen har yttrat sig i samverkansmöten om att bli pilotkommun i regionens försök om "dynamisk" kollektivtrafik. Vi fortsätter att framhäva att vår kommun ska få möjligheten att testa "bus on demand". Möjligheten att skapa och delfinansiera kollektivtrafikturer ska ses över. Aktuella områden är de kommundelar där kollektivtrafiken idag är eftersatt. En mobilitetsplan är på väg att tas fram för att ta ett helhetsgrepp kring ett ökat hållbart resande. Till grund ska en behovsundersökning ligga som involverar arbetsgivare, anställda och invånare.

Kommunfullmäktiges mål för kollektivtrafik:

Vi har inlett förhandling med Västtrafik om ökad kollektivtrafik i kommunen.

Utredningsuppdrag 2023 och 2024:

Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda hur kommunen kan delfinansiera utökad kollektivtrafik.

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en mobilitetsplan för att ta ett helhetsgrepp kring ett ökat hållbart resande vilket har påbörjats.

Kommunstyrelsen har under 2024 startat arbetet med en mobilitetsplan, en modern trafikstrategi med fokus på hållbart resande. Syftet med mobilitetsplanen är att främja det hållbara resandet och planen tar upp aspekter såsom möjligheten att resa kollektivt, förutsättningarna för gång och cykeltrafik, attitydförändring och informationsspridning. Arbetet med mobilitetsplanen har påbörjats och det är önskvärt att Västtrafik under 2025 deltar under denna process. Västtrafiks deltagande önskas både för att diskutera sakfrågor och för att agera rådgivare och sakkunnig kring frågor som rör hållbart resande.

Under våren 2024 har kommunen inlett en fördjupad medborgardialog för att få en bättre bild av hur invånarna önskar utveckla kollektivtrafiken sett till bland annat tider, stråk och turer. Resultatet har delgivits till kommunens kontaktperson för Västtrafik. Dialog har inletts samt fortlöper under året hur vi tillsammans kan förbättra tillgången till kollektivtrafiken.

Skolpendling i den allmänna kollektivtrafiken

Alla gymnasieelever i kommunen använder skolkort till och från skolan. Cirka 360 gymnasieelever åker åt olika håll. Merparten cirka 70 procent åker mot Borås, resten av eleverna mestadels Härryda men också mot Göteborg. Gymnasieelever som bor i Töllsjö har fortfarande svårt att ta sig till gymnasiet då det inte finns någon linjelagd kollektivtrafik i Töllsjö till väg 180 mot Borås och Alingsås.

Det kommer inte att ske någon betydande förändring i antal elever som reser till och från Bollebygds skolan med skolkort kommande läsår. Utifrån frågeställningen om vi kommer att förändra några start- och sluttider fr.o.m. läsåret 26/27 och framåt, har det uppkommit önskemål kring justering av tidtabell på linje 402.

I dagsläget avgår bussarna från Bollebygds skolan 15:11 samt 16:11. Vi vill att kollektivtrafiken ändrar tidtabellen till läsåret 26/27 så att bussar avgår från Bollebygds skolan 15:20/15:30 samt 16:20/16:30.

Det planeras för byggnation av en ny skola i Bollebygds kommun, med placering i Bollebygd centralort. Önskvärt är att föra ett samtal med Västtrafik inför det framtida öppnandet av denna om hur kollektivtrafiken bör anpassas.

Inom ramen för skolpendling kan också nämnas att skolorna har svårigheter att rekrytera lärare och vikarier på grund av bristande kollektivtrafik till de större skolorna i kommunen. Särskilt i Tölleby där körkort och tillgång till bil specificeras som ett krav i ansökningarna då kollektivtrafiken är för bristfällig. Det går helt emot hållbarhetsaspekten som både kommunen och Västtrafik strävar mot.

Generella önskemål inför framtiden

Bollebygds kommun anser att det är av stor vikt att Västtrafik ser en helhet för vår växande kommun och arbetar tillsammans med oss i utvecklingen av denna, både vad gäller turdragning och information. Bollebygds kommun ser tydligt att kollektivtrafiken är ett viktigt medel för utveckling av den egna kommunen och för regionen i sin helhet.

Kommunen vill ha en ökad insyn och vara delaktiga när region, Västtrafik och trafikbolag tar beslut som påverkar kollektivtrafik i kommunen. I våra fortsatta diskussioner är det av största vikt att kontakt och dialog sker med beslutsfattande organ och inte enbart på tjänstemannanivå.

Kommunen måste ha som ambition att kollektivtrafiken anpassas efter medborgarnas behov på ett helt annat sätt än det görs i dag. Kommunen ser också att samhällstrender såsom ökat distansarbete och ökande ruralisering är två faktorer att ta hänsyn till och som kommer ställa andra krav på framtidens kollektivtrafik. Kommunen har kontinuerligt framfört till Västtrafik att man vill vara testkommun för projektet Bus on demand. Att Västtrafik generellt ligger i framkant för att utveckla koncept för att möta dessa behov ser vi som väsentligt.

Bollebygds kommun har lyft frågan om att få till dubbla zoner. Det har vi fått gehör för, dock är det önskvärt att övergången sker tidigare än hösten 2026.

Bollebygds kommun har för avsikt att komplettera yttrandet med ytterligare utveckling och förstärkning av resurser avseende kollektivtrafik, kring bl. a studie- och arbetspendling och övrig kollektivtrafik, genom dialog och överläggning mellan VGR, Västtrafik och Bollebygds kommun. Vi ser en stor vikt i att vår kommun inte jämförs med någon annan kommun i de behov vi lyfter och att våra behov möts enskilt.

BOLLEBYGDS KOMMUN

Ulf Rapp
Ordförande

Monica Holmgren
Förvaltningschef

7. Mölndalsåns Vattenråd - ansökan om höjt bidrag KS2025/28

§29

KS2025/28

Mölndalsåns Vattenråd - ansökan om höjt bidrag**Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsen bifaller ansökan från Mölndalsåns vattenråd om höjning av det möjliga årliga samverkansbidraget från 10 tkr till 30 tkr med start från och med 2025. Medlen tas från kommunstyrelsens budget.

Ärendet

Mölndalsåns vattenråd är en samverkansgrupp för Mölndalsåns avrinningsområde där bland annat Östra Nedsjön ingår. Rådet verkar för att området ska nå en god ekologisk och kemisk status.

Mölndalsåns vattenråd har inkommit med ett brev i mars 2024 för att ansöka om en höjning av det maximala årliga samverkansbidraget från Bollebygds kommun. Höjningen föreslås ske från 10 tkr/år till 30 tkr/år. Samma brev har skickats till samtliga medlemskommuner (Göteborg, Mölndal, Härryda, Lerum, Bollebygd) och bidragsbeloppet är lika för alla medlemskommuner. Höjningen är nödvändig för att kunna kompensera för uteblivna bidrag från Vattenmyndigheterna. Dessutom har bidraget legat oförändrat sedan 2014. Bidragen används till vattenrådets basverksamhet såsom administration, framtagande av kunskapsunderlag, utbildning, kunskapsspridning och svar på remisser. Bidragen från kommunerna tas ut vid behov, när övrig finansiering inte är tillräcklig.

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Utöver det årliga samverkansbidraget betalar Bollebygds kommun 31 tkr/år till Mölndalsåns Vattenråd för finansiering av en åtgärdssamordnare och genomförandet av åtgärder. Bidraget till åtgärdssamordnare är baserat på befolkningsstorlek och andel av avrinningsområdet. (Beslut KS 08/21).

Höjningen med 20 tkr/år och eventuellt uttag av det höjda bidraget behöver finansieras från kommunstyrelsens ordinarie budget. Det totala möjliga årliga uttaget ökar från 41 tkr till 61 tkr. För 2025 bedöms höjningen kunna rymmas inom befintlig budgetram. Utan vattenrådets samordning agerar varje kommun för sig och det saknas helhetssyn i bland annat remissvar, åtgärdsarbete och kunskapsunderlag. Bollebygds kommun bedriver ingen egen verksamhet inom mätning, kontroll och åtgärder avseende status i vattendragen i kommunens geografiska område. Vattenrådets arbete bidrar till att kunna hantera vattenrelaterade utmaningar som i sin natur överskrider kommungränserna.

På frågan om konsekvenserna ifall inte alla kommuner bifaller begäran förtydligas att frågan har ställts till samordnaren och att om inte alla kommuner bifaller så blir det ingen höjning för någon kommun. Bollebygd och Härryda är de kommunerna som kvarstår utan beslut i frågan.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen bifaller ansökan från Mölndalsåns vattenråd om höjning av det möjliga årliga samverkansbidraget från 10 tkr till 30 tkr med start från och med 2025. Medlen tas från kommunstyrelsens budget.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Beslutsunderlag

- Ansökan om bidragshöjning Mölndalsåns Vattenråd
- Brev Mölndalsåns vattenråd kommunbidrag 2024

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Till
Medlemskommunerna i
Mölndalsåns vattenråd
(Bollebygd, Göteborg,
Härryda, Lerum och
Mölndal)

Göteborg 8 mars 2024

Ansökan om möjlighet till bidrag till Mölndalsåns vattenråds arbete.

Mölndalsåns vattenråds ändamål är att vara en lokal samverkansgrupp för Mölndalsåns avrinningsområde utgående från EU:s vattendirektiv och svensk vattenförvaltning med målet att genom gemensamt arbete verka för att området ska nå en god ekologisk och kemisk status i dess vattenförekomster enligt EU:s Vattendirektiv. För att ta tillvara all den kunskap som finns om Mölndalsåns avrinningsområde, sprider rådet information inom sina respektive organisationer och fångar upp den kunskap som finns inom kommuner, organisationer, företag, markägare och övriga.

Sedan vattenrådet startade har det mellan åren 2008-2022 fått 40 000 kr/år i samverkansbidrag från Vattenmyndigheten för Västerhavets vattendistrikt att använda till t ex administration, möten, remissvar, informationsinsatser (inkl hemsida) och vattendragsvandringar. Under perioden 2017-2020, då man medverkade i ett Interreg-projekt (Water Co Governance), har det dessutom fått ytterligare 30 000 kr/år att använda till de utökade arbetsinsatser som medverkan i projektet medförde. Dessa medel har dock inte räckt fullt ut varför det sedan 2013 funnits beslut hos i vattenrådet ingående kommuner att vid behov kunna ta ut ett extra bidrag från varje medlemskommun på maximalt 10 000 kr/år.

Fr o m 2023 delar dock Vattenmyndigheten inte längre ut några bidrag till vattenråden, då de i sin tur inte tilldelats några medel för detta från Havs- och vattenmyndigheten, vilket innebär att vattenrådet inte har några som helst intäkter för att bedriva sin ordinarie verksamhet enligt ovan.

För att även fortsättningsvis kunna bedriva ett fungerande och effektivt vattenvårdsarbete med helhetssyn på vattenresurserna inom Mölndalsåns vattenråd ansöker vattenrådet härmed om att vid behov kunna ta ut ett bidrag från varje medlemskommun på maximalt 30 000 kr per år. Detta extra bidrag ska fördelas lika mellan kommunerna och täcka de kostnader som uppstår inom vattenrådet och som vattenrådet gemensamt beslutat om.

MÖLNDALSÅNS VATTENRÅD

c/o Göteborgsregionens kommunalförbund
Besök Anders Personsgatan 8 | Post Box 5073, 402 22 Göteborg
Tel 031-335 50 00 | Fax 031-335 51 17
www.vattenradivast.se/molndalsans-vattenrad

Bilaga 1: Vattenrådets representanter

Bilaga 2: Arbetsordning för Mölndalsåns vattenråd

Beslut meddelas sekreteraren i Mölndalsåns vattenråd:

Monica Dahlberg, c/o Göta älvs vattenvårdsförbund, Box 5073, 402 22 GÖTEBORG

E-post: info@gotaalvvvf.org

Med vänliga hälsningar

Bengt Johansson, ordf.

/Monica Dahlberg, sekr.

Representanter i Mölndalsåns vattenråd

Kommun/Organisation	Ledamöter	Ersättare
Bollebygds kommun	Peter Krahll Rydberg (MP)	Sören Rasmussen (SD)
	Ilse Postma	Gunilla Kock-Hansson
Härryda kommun	Bengt Johansson (M) Ordf.	Erik Lagerström (L)
	Emma Nevander	Thomas Hammarlund
Mölndals stad	Pernilla Övermark (S) Vice ordf	My Högfeldt (MP)
	Ann Rane	Kristina Bodin
Göteborgs Stad	Maria Granath (C)	Mattias Kindstrand (M)
	Inger Kjellberg, Kretslopp & vatten	Lena Blom, Kretslopp & vatten
	Josefine Evertsson, Miljöförvaltningen	Sophie Rychlik, Miljöförvaltningen
Lerums kommun	Johannes Barth (S)	Lars Gustafsson (C)
	Gunilla Rådman	Vakant
Mölndals Kvarnby	Leif-Henrik Andersson	Thomas Ericsson
Mölndalsåns fiskeråd	Torbjörn Löfgren	Åke Hell
Sportfiskarna	Niklas Wengström	Vakant
Lantbrukarnas riksförbund (LRF)	Johan Jonsson	Anders Olsson
Södra Skogsägarna	Lilian Samuelsson.	Bertil Svensson
Naturskyddsföreningen	Michael Nilsson	Leif Lithander
Göteborgsregionen (GR) / Göta älvs vattenvårdsförbund	Monica Dahlberg, sekr.	

2015-03-27

Reviderad: 2017-03-03

Reviderad: 2019-05-03

Reviderad: 2021-01-13

Granskad: 2023-12-01

Arbetsordning för Mölnålsåns vattenråd

1 § Bakgrund

Bollebygds kommun, Göteborgs stad, Härryda kommun, Lerums kommun och Mölnåls stad har efter överläggningar beslutat ta initiativ för bildande av ett vattenråd för Mölnålsåns avrinningsområde.

Denna arbetsordning har antagits vid vattenrådets möte i Mölnåls den 27 mars 2015.

2 § Ändamål

Vattenrådets ändamål är att vara en lokal samverkansgrupp till länsstyrelsen och övriga vattenmyndigheter för Mölnålsåns avrinningsområde utgående från EU:s vattendirektiv och svensk vattenförvaltning.

Vattenrådet skall verka för att vattnet inom Mölnålsåns avrinningsområde uppnår och håller en god ekologisk och kemisk status.

3 § Uppgifter

Vattenrådet skall vara ett forum för dialog mellan olika intressenter avseende vattenfrågor med koppling till Mölnålsåns avrinningsområde.

Vattenrådet har en viktig roll att fungera som remissinstans med utgångspunkt i vattendirektivets krav när det gäller samhälls- och naturmiljöutvecklingen i avrinningsområdet.

Vattenrådet har främst en viktig lokal roll men skall även påverka vattenfrågorna regionalt och nationellt bland annat genom synpunkter och kommentarer på vattenmyndighetens samrådsmaterial och informationen i VISS-databasen.

Vattenrådet skall hålla sig uppdaterad med aktuell och relevant lagstiftning

Vattenrådet skall medverka till att kunskapsunderlag om förhållanden i Mölnålsåns avrinningsområde tas fram och verka för att åtgärder vidtas men finansierar eller genomför inga fysiska åtgärder i vattenområdet.

Miljöövervakningen förutsätts, liksom tidigare, skötas av Göta älvs vattenvårdsförbund där Mölnålsåns avrinningsområde ingår.

Vattenrådet skall medverka till att sprida information om den svenska vattenförvaltningen och förhållandena i Mölndalsåns avrinningsområde för att därigenom öka kunskapen och medvetenheten om vattenmiljön hos allmänheten och politiker.

4 § Medlemmar

Vattenrådets medlemmar är Bollebygds kommun, Göteborgs stad, Härryda kommun, Lerums kommun, Mölndals stad, Mölndals Kvarnby vattenvårdsförening, Lantbrukarnas Riksförbund, Södra Skogsägarna, Naturskyddsföreningen, Mölndalsåns fiskeråd och Sportfiskarna.

Vattenrådet prövar självt om ytterligare organisation som söker medlemskap skall erbjudas detta. Samtliga medlemmar i vattenrådet skall ha anknytning till Mölndalsån.

5 § Representation

Respektive kommun representeras av två ledamöter, varav en är politiker och en är tjänsteperson. Övriga medlemmar har en ledamot vardera.

För varje ledamot skall det finnas en ersättare. Ersättaren har närvaro- och yttranderätt vid rådets möten. När ersättare träder in för ledamot har ersättaren ledamots ställning.

Rådet utser självt en ordförande och en vice ordförande att leda vattenrådets möten och arbete. De ska representera i vattenrådet ingående kommuner och/eller organisationer.

Ordförande och vice ordförande väljs av rådet för två år. Avgående ordförande och/eller vice ordförande kan omväljas.

Sekreterarskapet framgår av 9 § Administration.

6 § Arbetsformer

Vattenrådet bestämmer självt när möten skall hållas. Kallelse med dagordning bör skickas till ledamöter och ersättare minst en vecka före mötet.

Vattenrådet äger bjuda in företrädare för andra organisationer med intressen i eller kunskaper om vattenfrågor som är relevanta för Mölndalsån till sina möten eller särskilt samråd samt starta referens- och arbetsgrupper. Vattenrådet äger också ordna sammankomst dit allmänheten bjuds in.

7 § Beslut

Vattenrådets yttrande till vattenmyndigheten eller andra organisationer skall föregås av en remiss till medlemmarna. Vid oenighet inom vattenrådet eller bland dess medlemmar skall samtliga yttranden framföras.

Beslut om vattenrådets förvaltning fattas med enkel majoritet där varje medlemsorganisation har en röst. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

8 § Arvoden

Vattenrådets ledamöter erhåller inga arvoden eller andra ersättningar för sin medverkan.

9 § Administration

Vattenrådet är en samarbetsform och därmed inte någon organisation eller juridisk person. Vattenrådets ekonomi är separerad från vattenvårdsförbundets men vattenrådet administreras av Göta älvs vattenvårdsförbund, som svarar för ekonomiadministration, dokumentation, sekreterarskap och liknande uppgifter. För denna administration debiteras en timkostnad.

Vattenvårdsförbundet är ytterst ansvarig för vattenrådets ekonomi och ska kontinuerligt informeras om dess status. Vid risk för överskridande av den av årsmötet beslutade budgetramen ska beslutsunderlag beredas vattenvårdsförbundets styrelse inför beslut. Detta beslutsunderlag ska inkludera en plan för hur eventuella budgetöverskridanden hanteras.

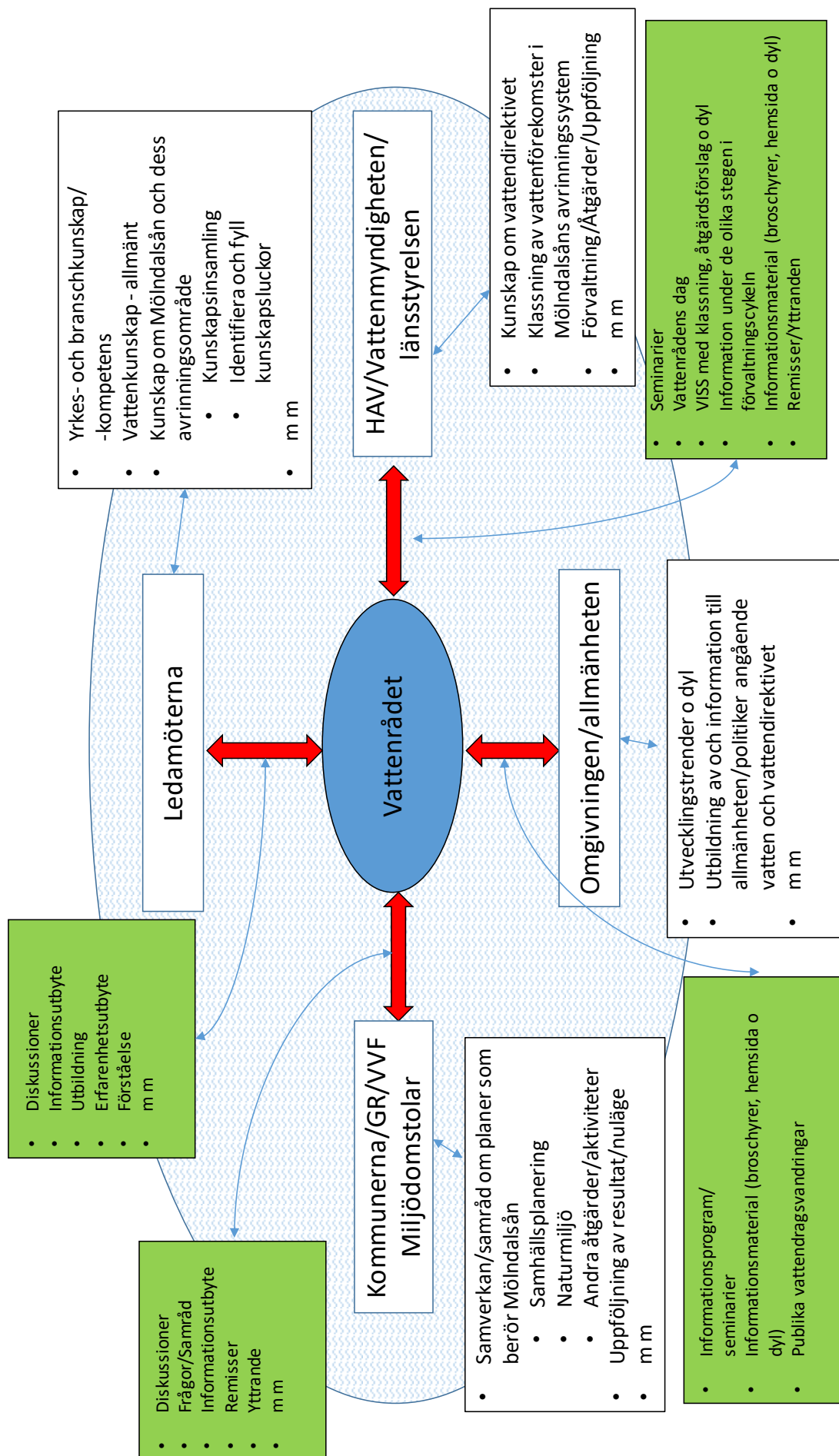
För att säkerställa koppling mellan vattenrådet och vattenvårdsförbundet ska vattenvårdsförbundets arbetsutskott (AU) löpande informeras om de projekt vattenrådet avser att starta. Vattenvårdsförbundet har rätt att avbryta projekt.

I den mån rådets administrationskostnader inte täcks av bidrag från Vattenmyndigheten eller annat stöd, skall rådets gemensamma administrationskostnader täckas av medlemskommunerna till lika delar.

Medlem äger reservera sig mot ställningstaganden i rådet som innebär kostnader för medlemsorganisationen. Reservationen skall framgå av mötesanteckningarna. Medlemsorganisationen är i sådant fall inte ansvarig för de kostnader som föranleds av ställningstagandet.

10 § Översyn

En översyn av denna arbetsordning skall ske årligen och förslag till eventuella förändringar framläggas för medlemmarna senast den 31 mars.

8. Göta älvs vattenvårdsförbund - ansökan om
bidrag till vattenundersökning Östra Nedsjön
KS2025/61

§30

KS2025/61

**Göta älvs vattenvårdsförbund - ansökan om bidrag till
vattenundersökning Östra Nedsjön****Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Ansökan från Göta älvs vattenvårdsförbund avslås.

Ärendet

Göta älvs vattenvårdsförbund genomför undersökningar i stora sjöar inom verksamhetsområdet för att kartlägga statusen. Senast undersökning i Östra Nedsjön skedde 2015 och undersökningar är planerade vart 10de år. Undersökningen är upphandlad under hösten 2024 och endast ett anbud inkom, vilket ligger mycket över planerad budget. Dess omfattning har diskuterats i förbundets program- och utvärderingsgrupp vilka har lämnat förslag på hur undersökningen, om så blir nödvändigt, kan justeras för att få ned kostnaderna. Beslut tas av förbundets styrelse samt av medlemmarna som beslutar om förbundets budget vid årsmötet i april 2025. Då Östra Nedsjön är lokaliserad i Bollebygds kommun lämnades en förfrågan om att Bollebygds kommun går in med ett bidrag till undersökningen för att möjliggöra att den genomförs i hela sin tänkta omfattning. En förfrågan är även sänd till Härryda kommun, som nu har ett vattenverk lokaliserat till Västra Nedsjön, om även Härryda kommun kan bidra till undersökningen. Bollebygd är inte medlem i Göta älvs vattenvårdsförbund.

Anbudet är på 368 tkr och budgeten skulle tillåta undersökningsåtgärder för 279 tkr. Differensen är 89 tkr. De posterna som skulle betalas med Bollebygd (och

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

eventuellt Härrydas) bidrag är provfiske i bland annat Tubbaredbäcken och inventering av gäddyngel. Kunskap om rovfiskepopulationen är av betydelse för att kunna bedöma biologisk status och utveckling i sjön. Bollebygds bidrag kan delas in i: 11,4 tkr för provfiske i bl.a. Tubbaredbäcken, 58 tkr för inventering av gäddyngel eller båda delar för 69,4 tkr. Dessa kan ses som beloppstak och eventuella bidrag från Härryda kommun minskar Bollebygd kommuns bidrag. Hittills har det inte kommit några signaler från Härryda kommun om att ett bidrag därifrån är sannolikt.

Bidraget behöver finansieras från kommunstyrelsens budget och inga medel har avsatts till en sådan åtgärd. Bedömningen är att det inte finns utrymme för finansiering av undersökningen inom kommunstyrelsens nuvarande budgetram.

Vattenvård med tillhörande undersökningar är ett långsiktigt arbete som bygger på mätserier och kunskap om statusen. En utebliven undersökning innebär ingen omedelbar risk för sjön men minskar möjligheten reagera på eventuella utmaningar och att agera förebyggande vilket kan innebära större kostnader och risker i framtiden. Bollebygds kommun ordnar inga egna undersökningar eller åtgärder och gynnas av vattenvårdsförbundets undersökningar.

På frågan om Härryda kommuns eventuella bidrag till undersökning förtydligas det att det efter kommunikering med Härryda kommun bedöms som osannolikt att det blir ett bidrag därifrån.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen bifaller förfrågan från Göta älvs vattenvårdsförbund om

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

medfinansiering av en limnologisk undersökning av Östra Nedsjön med 69,4 tkr.

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår att ansökan från Göta älvs vattenvårdsförbund avslås.
Förslaget antas.

Beslutsunderlag

- Förfrågan om finansieringsbidrag till limnologisk undersökning av Östra Nedsjön
- Önskemål om bidrag till limnologisk undersökning Östra Nedsjön 2025
- Matris inkomna anbud Ö Nedsjön 2025

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Göteborg 10 december 2024

Förfrågan om bidrag till Limnologisk undersökning av Östra Nedsjön 2025

Göta älvs vattenvårdsförbund

[Göta älvs vattenvårdsförbund](https://www.gotaalvvvf.org) (GÄVVF) bildades i Göteborg i april 1957, då med syfte att skydda och förbättra vattendragens vattenkvalitet inom Göta älvs avrinningsområde nedströms Vänern. Förbundets uppgift är idag att verka för god vattenvård inom detta område, förbundet bedriver det som idag kallas samordnad recipientkontroll (SRK). SRK är en samordning av provtagning, för att kartlägga statusen i recipienten, mellan olika aktörer för att effektivisera och kostnadsminimera provtagningarna.

Efter att tillståndet i älven kartlagts togs ett kontrollprogram fram 1970 för hela avrinningsområdet. Göta älvs vattenvårdsförbund är en ideell organisation, d.v.s. en frivillig sammanslutning, som består av 13 kommuner (dock ej Bollebygd), 26 företag, 3 statliga verk, 1 region och 6 stycken övriga medlemmar. De senare är fiskevårdsområden och intresseorganisationer. Samtliga medlemmar är intressenter som påverkar och/eller påverkas av Göta älv och dess biflöden.

Förbundet leds av en styrelse som består av 12 ordinarie ledamöter och 4 suppleanter. Kommunerna och företagen tillsätter vardera hälften av platserna.

Förbundets arbete och framtagande av kontrollprogram sker i nära samråd med miljöövervakande organ såsom länsstyrelsens miljövårdsenheter och kommunernas miljö- och hälsoskyddsnämnder liksom företrädare för näringsliv, forskning och naturvård. Primärt sker arbetet genom att samordna och genomföra nödvändig vattendragskontroll inom området.

Kontrollprogrammet revideras regelbundet.

Syfte med den limnologiska undersökningen

Vattenvårdsförbundet utför undersökningar i de stora sjöarna inom verksamhetsområdet enligt ett rullande schema vart 10:e år. Senast Östra Nedsjön undersöktes var 2015, så nu 2025 är det dags igen.

Syftet med limnologiska undersökningar är i första hand att utvärdera sjöars nuvarande kemiska och ekologiska status och med stöd av tidigare gjorda undersökningar jämföra och utvärdera eventuella förändringar.

Förfrågan om bidrag till undersökningen

Undersökningen är upphandlad under hösten 2024 och endast ett anbud inkom, vilket ligger mycket över planerad budget.

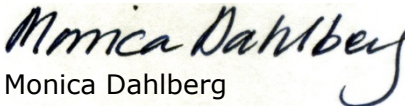
Dess omfattning har diskuterats i förbundets program- och utvärderingsgrupp (PoU-gruppen) vilka har lämnat förslag på hur undersökningen, om så blir nödvändigt, kan justeras för att få ned kostnaderna. Beslut tas av förbundets styrelse samt av medlemmarna som beslutar om förbundets budget vid årsmötet i april 2025.

Då Östra Nedsjön är lokaliserad i Bollebygds kommun lämnas här en förfrågan om att Bollebygds kommun går in med ett bidrag till undersökningen på.....kr för att möjliggöra att den genomförs i hela sin tänkta omfattning.

En förfrågan är även sänd till Härryda kommun, som nu har ett vattenverk lokaliserat till Västra Nedsjön, om även de kan bidra till undersökningen.

GÖTA ÄLVS VATTENVÅRDSFÖRBUND

Jesper Eneroth
Ordf.

/ Monica Dahlberg
Skr.

9. Remiss; Samråd Naturvårdsplan för Härryda kommun KS2025/56

§31

KS2025/56

Remiss; Samråd Naturvårdsplan för Härryda kommun - yttrande

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ställer sig positivt till Härryda kommuns förslag till naturvårdsplan.

Ärendet

Härryda kommun har tagit fram en uppdaterad naturvårdsplan och genomför samråd om förslag till ny Naturvårdsplan för Härryda kommun, under tiden 17 februari till 30 april. Bollebygd kommun har som grannkommun fått möjlighet att yttra sig. Naturvårdsplanens huvudsyfte är att lyfta fram naturvårdens intressen i den kommunala planeringen. En kommunal naturvårdsplan är ett verktyg för fysisk planering. Naturvårdsplanen ska utgöra ett aktuellt kunskapsunderlag för fysisk planering, både i översiktsplanering, detaljplaneläggning samt i andra beslut och ärenden. Den ska även utgöra ett aktuellt kunskapsunderlag för bedömning av åtgärder, skydd och skötsel och redovisa mål och riktlinjer för skydd av naturvärdena. Syftet är även att vara underlag för prioriteringar och naturvårdsarbete och att bidra till ökad kunskapsnivå om naturvärden.

Bollebygds kommun anser att naturvårdsplanen ger en bra och detaljerad bild av naturen, naturvärden och den nödvändiga naturvården i Härryda kommun. Planen är väl genomarbetad och tar också upp vikten av att betrakta naturvärden över kommungränserna. Ett flertal områden med hög hänsynsnivå gränsar direkt till Bollebygds kommun. Däribland kan det nämnas Mölndalsån med dess

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

avrinningsområde som börjar vid Östra Nedsjön i Bollebygd och Storån och dess avrinningsområde som sträcker sig över stora delar av Bollebygds kommun. Som det nämns i planen är det ett gemensamt ansvar att bevara eller återskapa god status i dessa vattendrag och kommunerna samverkar gränsöverskridande i Mölndalsåns och Lygnerns vattenråd. Med planen som underlag finns det goda möjligheter för Härryda kommun att skydda, bevara och utveckla naturvärdena inom kommunens geografiska område.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen ställer sig positivt till Härryda kommuns förslag till naturvårdsplan.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Remiss Naturvårdsplan för Härryda kommun
- Följebrev Samråd av Naturvårdsplan för Härryda kommun
- § 36 Ks Beslut om att genomföra samråd om förslag till ny naturvårdsplan för Härryda kommun(2023KS467-12) (0)
- Naturvårdsplan 2024

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Remiss uppdaterad naturvårdsplan

Härryda kommun har tagit fram en uppdaterad naturvårdsplan.

Mellan den 17 februari och den 30 april 2025 finns det möjlighet att inkomma med synpunkter. Synpunkter lämnas skriftligen till samhallsbyggnad@harryda.se
Ange *Naturvårdsplan* i ärenderubriken.

Vid frågor kontakta Emma Nevander, kommunekolog, sektorn för samhällsbyggnad
emma.nevander@harryda.se

§ 36

Dnr 2023KS467

Beslut om att genomföra samråd om förslag till ny naturvårdsplan för Härryda kommun

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att genomföra samråd om förslag till ny *Naturvårdsplan för Härryda kommun*, under tiden 17 februari till 30 april.

Sammanfattning av ärendet

Den 23 november 2023 § 396 uppdrog kommunstyrelsen åt förvaltningen att skyndsamt ta fram erforderliga handlingar som innefattade att till exempel uppdatera med det som tillkommit sedan 2021 och att påbörja processen att anta Naturvårdsplanen från 2021.

Förvaltningen har upprättat förslag till ny naturvårdsplan. Naturvårdsplanens huvudsyfte är att lyfta fram naturvårdens intressen i den kommunala planeringen. En kommunal naturvårdsplan är ett verktyg för fysisk planering. Naturvårdsplanen ska utgöra ett aktuellt kunskapsunderlag för fysisk planering, både i översiktsplanering, detaljplaneläggning samt i andra beslut och ärenden. Den ska även utgöra ett aktuellt kunskapsunderlag för bedömning av åtgärder, skydd och skötsel och redovisa mål och riktlinjer för skydd av naturvärdena. Syftet är även att vara underlag för prioriteringar och naturvårdsarbete och att bidra till ökad kunskapsnivå om naturvärden.

I enlighet med länsstyrelsens riktlinjer för naturvårdsplaner ska samråd ske med angränsande kommuner, länsstyrelsen, andra regionala organ och intresseföreningar. Beslut om att anta naturvårdsplanen fattas av kommunfullmäktige efter att ny översiktsplan antagits.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse den 17 januari 2025
- Kommunstyrelsens beslut den 23 november 2023 § 396
- Initiativärende från Patrik Linde (S), Marie Strid (MP) och Björn Mattsson (V) gällande antagande av Härryda kommuns Naturvårdsplan från 2021
- Samrådshandling: Förslag till ny naturvårdsplan
- Sändlista: Samråd av Naturvårdsplan för Härryda kommun
- Följebrev: Samråd av Naturvårdsplan för Härryda kommun
- Naturvårdsplan (gällande), antagen av kommunfullmäktige 18 juni 2012

Signatur justerande	Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum
2025-02-06

Förslag till beslut på sammanträdet

Per Vorberg (M) föreslår med instämmande av Patrik Linde (S) och Marie Strid (MP) att kommunstyrelsen beslutar att genomföra samråd om förslag till ny *Naturvårdsplan för Härryda kommun*, under tiden 17 februari till 30 april.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen bifaller Per Vorbergs förslag och finner att så sker.

Signatur justerande		Utdragsbestyrkande

NATURVÅRDSPLAN

HÄRRYDA
KOMMUN

Samrådshandling, februari 2025

Uppdateringen av naturvårdsplanen har tagits fram av Sektorn för samhällsbyggnad, Härryda kommun under 2020-2024.

Text: Arbetet har letts av kommunekolog Emma Nevander. Stora delar av naturvårdsplanen och naturdatabasen bygger på tidigare material och revideringar.

Naturdatabas: Arbetet med naturdatabasen har skett med hjälp av Calluna AB och Härryda kommuns gisavdelning.

Finansiering: Statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA) är medfinansiär för genomförandet av detta projekt.

Foton: Framsida, sexfläckig bastardsvärmare i Rävlanda. Foto Emma Nevander. Övriga foton där inte fotograf anges tagna av Emma Nevander.

INNEHÅLL

INNEHÅLL.....	3
INLEDNING.....	6
Syfte och avgränsning	6
Uppdatering av naturvårdsplanen	6
Naturvärdesbedömning	7
Varför bevara naturen?	7
NATUREN I HÄRRYDA KOMMUN.....	9
Barrskog.....	10
Suboceanisk granskog	10
Lövskog	11
Suboceanisk hedekskog.....	12
Ädellövmik blandskog	12
Våtmarker.....	13
Hed-myr-lövbrännekomplex	14
Sjöar och vattendrag	15
Odlingslandskap	17
Kyrkogårdar	19
Geologi	19
ÖVERGRIPANDE MÅL OCH RIKTLINJER.....	21
Miljöbalken och lagstiftning	21
Artskyddsförordningen.....	21
Art och habitatdirektivet	21
Fågeldirektivet.....	21
Ekologisk kompensation.....	21
Vattendirektivet	22
Nationella och regionala miljömål	22
Agenda 2030.....	24
Miljöpolicy för Härryda kommun	25
Riktlinjer för kommunens produktionsskog.....	26
Grön och blå infrastruktur.....	27
Strukturbild för Göteborgsregionen.....	28
Allemansrätten	28

Friluftsliv och rekreation	29
SKYDDAD NATUR I HÄRRYDA	30
Natura 2000.....	30
Naturreservat	30
Naturminne	31
Strandskydd	31
Biotopskyddsområde.....	32
Generellt biotopskydd.....	32
Naturvårdsavtal	33
Landskapsbildskydd.....	33
Riksintresse för naturvård	33
Skyddade arter	34
Rödlistade arter och signalarter	35
Åtgärdsprogram	36
Frivilliga avsättningar	36
Skötselbehov	36
NATURVÅRD – EN DEL AV KOMMUNENS VERKSAMHET	37
Fysisk planering	37
Naturdatabas.....	37
Hänsyn, tillsyn och prövning	37
Ekosystemtjänster	38
Kommunala naturreservat	39
Förvaltning.....	39
Tillgänglighet till naturen.....	40
Samverkan med andra aktörer.....	40
Invasiva växt- och djurarter	41
Lokala naturvårdsprojekt	41
HÄNSYNSNIVÅER	42
Generella rekommendationer	42
Hänsynsnivå 1.....	44
Hänsynsnivå 2.....	46
Hänsynsnivå 3.....	48
Hänsynsnivå 4.....	50
Hänsynsnivå Vatten.....	51
Hänsynsnivå – Skyddsvärda träd	52

VÄRDEFULLA LANDSKAP	53
Härrydas värdefulla landskap	54
L1 Mölndalsån med dess sjöar och tillflöden	54
L2 Pixbo – Mölnlycke – Wendelsberg.....	56
L3 Rambo mosse – Långa myst.....	57
L4 Hårssjön	58
L5 Bråtaskogen	59
L6 Bråta – Madernalänken	59
L7 Högarås myr – skogkomplex.....	60
L8 Tahult – Gallhålan	60
L9 Långenäs	61
L10 Yxsjöområdet	62
L11 Sundet.....	62
L12 Helgered.....	63
L13 Knös och Assmundtorp	63
L14 Lillhult – Bugärde	63
L15 Härskogen – Risbohult	63
L16 Kärrsjön – Kärrflötena.....	64
L17 Eskilsby – Bertshult	65
L18 Sanserhult – Risbacka – Apelgårde.....	65
L19 Huvdaby	65
L20 Limmerhult – Klåddegärde	66
L21 Hindås isälvsavlagring	66
L22 Ekhagsvägen – Roskullen	66
L23 Klippan	66
L24 Kåhult.....	67
L25 Gingsjön – Björnhulta sjö.....	67
L26 Hällingsjö och Gisslebäcken.....	67
L27 Storåns dalgång.....	68
L28 Stockasjön – Hasjön	69
FORTSATT ARBETE UTIFRÅN NATURVÅRDSPLANEN	70
REFERENSER	73

INLEDNING

Naturen i Härryda kommun har vid inventeringar visat sig vara mycket intressant. Här finns gammelskog, naturbetesmarker, limnologiskt intressanta vattendrag samt förekomster av en rad rödlistade växt- och djurarter. Flera naturområden är dessutom klassade som område av riksintresse.

Härryda kommun är liksom övriga kommuner i Göteborgsregionen mycket expansiv och ett planeringsunderlag för naturvårdsfrågor är mycket viktigt för en helhetssyn inom den fysiska planeringen. En planering för naturvården är lika grundläggande för det attraktiva samhället som god planering för exempelvis bostadsbyggande och infrastruktur. För att upprätthålla en hållbar utveckling och hållbart utnyttjande av naturtillgångar är det viktigt att kommunen arbetar med en översiktlig planering. Samhällets krav på underlagsmaterial för fysisk planering och bedömning av markanvändningen har ökat.

Avverkningar och exploateringar är några tydliga hot mot naturmiljöer, men även upphörd hävd, övergödning och försurning. Redan nu och på sikt är klimatförändringar med ökat extremväder och högre temperaturer ett stort hot. En naturvårdsplan är ett verktyg för planering, det ger möjlighet att samordna allmänna naturvårdsresurser så att de kan komma vår kommun till godo och uppnå största möjliga nytta.

Syfte och avgränsning

Naturvårdsplanens huvudsyfte är att lyfta fram naturvårdens intressen i den kommunala planeringen. Naturvårdsplanen ska:

- utgöra ett aktuellt kunskapsunderlag för fysisk planering, både i översiktsplanering, detaljplaneläggning samt i andra beslut och ärenden.
- utgöra ett aktuellt kunskapsunderlag för bedömning av åtgärder, skydd och skötsel av värdefulla naturområden i kommunen.
- redovisa mål och riktlinjer för skydd av naturvärdena.
- vara underlag för prioriteringar och naturvårdsarbete.
- bidra till ökad kunskapsnivå om naturvärden hos politiker, tjänsteperson och allmänheten.

Planen utgör rekommendationer för planeringen. Att ett område är utpekade i Naturdatabasen betyder inte alltid att det är omöjligt att genomföra åtgärder där. För natur där det saknas utpekade områden kan fortfarande finnas naturvärden som inte inventerats eller är kända.

Uppdatering av naturvårdsplanen

Inför ÖP 2012 togs en naturvårdsplan fram för Härryda kommun. Kommunens tidigare planeringsunderlag inom naturvårdsfrågor, Värdefull natur i Härryda kommun, 1992 med komplettering 1997 innehöll en sammanställning av då kända naturvärden.

I samband med att det beslutades att en ny översiktsplan skulle tas fram blev det aktuellt att revidera naturvårdsplan 2012. Därför ansökte och beviljades kommunen år 2018 bidrag för att ta fram en naturvårdsplan från LONA, statens satsning på lokal och kommunal naturvård.

Arbetet med den aktuella naturvårdsplanen har pågått under åren 2020–2024 genom både internt arbete av kommunekolog samt med stöd av naturvårdskonsult, Calluna AB. Kunskap sammanställdes om kända naturvärden som tillkommit utifrån inventeringar sedan Naturvårdsplan 2012 samt förekomst av särskilt intressanta arter. Detta gjordes i GIS (geografiskt informationssystem) och genom en revidering av befintlig naturdatabas.

Under 2020 genomfördes omfattande fältinventering av Calluna i form av återbesök och besök vid nya områden. Enstaka områden har utgått eller minskat i area från tidigare beskrivningar i "Värdefull natur i Härryda kommun" och "Naturvårdsplan 2012" på grund av till exempel bebyggelse eller avverkning av skogsmark. Samtidigt har flera nya områden tillkommit genom Naturvårdsplanens inventering och naturvärdesinventering som genomförts i andra exploateringsprojekt. Detta kan antas innebära att vi idag har en aktuell och hög kunskap om naturvärden i kommunen.

Naturdatabasen är underlag för naturvårdsplanens beskrivningar och värderingar, planen är ett planeringsunderlag till Härryda kommuns nya översiktsplan – ÖP 2040. Naturdatabasen innehåller 2024 cirka 540 naturvärdesklassade områden.

Naturvärdesbedömning

Naturvärdesbedömningen i de ytor som avgränsats i naturdatabasen har ursprungligen gjorts i tre klasser; klass 1- högsta naturvärde, klass 2 - mycket högt naturvärde och klass 3 - påtagligt naturvärde. Naturvärdesbedömningen är en bedömning av områdets värde för naturvård, men med kulturmiljövård och landskapsbild som stödskriterier. Vid en naturvärdesinventering beskrivs och värderas naturmiljöer av betydelse för biologisk mångfald inom ett avgränsat område. Bedömningen av naturvärdet görs utifrån de två bedömningsgrunderna biotop (typ av naturmiljö) och arter. En reviderad nationell standard för NVI har tagits fram 2023, SS 199000:2023.

Varför bevara naturen?

Skälen till att bevara natur är många. Det finns hänsynsregler i lagstiftningen som måste följas, men naturen har också ett egenvärde och är av stor betydelse för att människor ska må bra. I lagstiftningen finns olika hänsynsregler som vi måste beakta, och det finns miljö kvalitetsmål som fastställts av Sveriges riksdag. Många kommuner till exempel Härryda, har också satt upp egna målsättningar för naturvården, så att invånarna ska få en så bra miljö som möjligt att leva i. Utöver de mer styrande skälen finns det också etiska sådana – att vi bör bevara naturtyper och organismer för att de har ett egenvärde och för att bibehålla en variation samt att vi har ett bevarandansvar inför kommande generationer.

Biologisk mångfald

Biologisk mångfald är variationsrikedomen bland levande organismer av alla ursprung, inklusive från bland annat landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem och de ekologiska komplex i vilka dessa organismer ingår; detta innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem.

CBD 1992, artikel 2. SÖ 1993:77

Figur 1. Promenad i Rådasjöns naturreservat. Foto Anna Sigvardsson.

Lika viktigt är att tänka på den biologiska mångfalden som möjlighet för oss att nyttja olika biologiska resurser. Vi kan omöjligt veta vilka arter som vi kommer att ha nytta av i framtiden, för exempelvis läkemedelstillverkning. Naturen utför även många ekosystemtjänster som tas för givet och därför inte värderas i pengar, till exempel mikroorganismers frigörelse av näringsämnen, insekternas pollinering och vegetationens vattenreglerande effekt. Utarmningen av naturen orsakar samhället stora kostnader.

Sedan kan också bevarande och utvecklande av värdefull och intressant natur vara ett viktigt incitament för att skapa en intressant boendemiljö. En kommun som planerar för framtiden lockar människor inte bara med arbetstillfällen, vård, skola och omsorg utan också med en trevlig närmiljö som erbjuder varierade möjligheter till naturupplevelser och rekreation. Den biologiska mångfaldens estetiska värde för friluftsliv och turism är också svårt att värdesätta i pengar. Ett utomordentligt viktigt skäl till att erbjuda en god och tillgänglig natur är att folkhälsan förbättras. Promenader, aktivt friluftsliv, naturupplevelser i frisk luft ger en bättre hälsa.

Av landets naturreservat har ungefär hälften skyddats för friluftslivet. Naturen nära bostaden fyller en viktig funktion, särskilt för barn och äldre. Även i utbildningssyfte är naturen viktig. Att ha nära till naturen från bostaden (max 300 meter) har visat sig ha hälsofrämjande effekter.

NATUREN I HÄRRYDA KOMMUN

Ungefär hälften av Härryda kommuns 300 km² täcks av barrskog. Granskog är vanligast i de centrala och östra delarna. I de västra delarna är hällmarksområden med tallskog vanligare. Terrängen är ett höglänt och kuperat landskap som genombryts av två dalgångar - Mölndalsåns och Storåns - dit jordbruksmarken är koncentrerad. Som ett resultat av att större delen av kommunen en gång låg under högsta kustlinjen (mark som tidigare varit strandzon eller havsbotten) finns rikligt med finsediment i dalgångarna, något som lett till vattendragens meandrande slingor. I anslutning till dem finns på flera platser raviner av varierande storlek. Det finns över hundra sjöar som är större än en hektar och kommunen är rik på våtmarker.

Figur 2. Översiktskarta över Härryda kommun.

Härryda kommun ligger i den naturgeografiska regionen som benämns "sydöstra Norges och sydvästra Sveriges kuperade barr- och lövskogslandskap". Den gnejs och granitdominerande berggrundens struktur ger upphov till en kuperad topografi, med många långsträckta sjöar och bergsryggar.

Förutom att arbeta generellt för ett bra skydd för värdefull natur, kan kommunen prioritera sina framtida insatser genom att peka ut arter och naturtyper som vi vill ta ett särskilt ansvar för. I kommunen finns några känsliga naturtyper och arter som har en tyngdpunkt i sin utbredning i vår del av landet och som därför är särskilt viktiga att ta hänsyn till ur Härryda kommuns perspektiv. Härryda kommun har ett särskilt ansvar för att ta hänsyn till följande naturtyper; suboceaniska granskogar, suboceaniska hedekskogar, ädellövrika blandskogar, hed-myr-lövbrännekomplex, inägomiljöer med värdefulla träd - särskilt på drumliner och ensamgårdar och oligotrofa sjöar. I fallet inägomiljöer med värdefulla träd, är motivet kanske främst en värdefull lokal historik.

Arter som Härryda kommun har ett ansvar för att ta hänsyn till är hållav, atlantisk hållav, klockgentiana, alkonblåvinge, granspira, klotgräs, skaftslamkrypa, hasselsnok, nattskärra, smålom, mindre hackspett, skuggmossa, dunmossa och skirmossa. I detta kapitel beskrivs olika naturmiljöer som finns i Härryda kommun.

Figur 3. Smålom. Foto Most photos/Leif Bengtsson.

Barrskog

Barrskog är den vanligaste naturtypen i kommunen och har sin största utbredning i centrala och östra delarna. Skogen är till övervägande del blåbärsgranskog av frisk ristyp eller lågörttyp men även mossrik granskog. I de västra delarnas höjdområden där moräntäcket är tunt, finns inslag av hällmarkstallskog där bland annat hasselsnoken lever. Den näringsfattiga och svårvittrade berggrunden ger fältskiktet ett magert intryck. På kalhyggen är gräset kruståtel dominerande. Härrydaskogarna är mestadels påverkade av modernt skogsbruk, men bland annat i Klippans naturreservat finns gammal skog med lång kontinuitet, och liten påverkan av rationellt skogsbruk. Både den sällsynta havstulpanlaven och hållaven har många förekomster i kommunens orörda barrsumpskogar. Tjäder är en skogsfågel som är beroende av blåbärsrika barrskogar med inslag av både torrare hällmarker och sumpskogar. Knärot är en orkidé som minskar nationellt på grund av modernt skogsbruk.

Suboceanisk granskog

Suboceanisk granskog är en naturtyp som har sin tyngdpunkt i sin utbredning inom den suboceanisk klimatzonen, men är mest utpräglade i de sydvästra delarna av regionen och är därför särskilt intressant ur Härryda kommuns perspektiv. Karaktären är grandominerade skogar på fuktig till frisk mark med gammal, spontant förnygrad skog uppkommen på äldre, beskogad utmark med välutvecklade mossmattor med hög andel suboceaniska arter som stor revmossa, stor kvastmossa, skuggmossa och lavar som kattfotslav, korallav med flera. Särskilt värdefulla är bestånd som även innehåller sumpskogar med rik mossflora och rödlistade arter som hållav, skirmossa med flera.

Särskilt gott om dödvedsrika bestånd, rika på signal- och rödlistearter finns kring Yxsjön och i Klippanområdet, men värdefulla bestånd förekommer spritt inom hela östra delen av kommunen. Förvånansvärt gamla granbestånd kan påträffas så nära den gamla ljunghedsgränsen i väster som vid Landvetter. Möjligen är detta trakter som inte nåtts av den avskogning av utmarkerna som så länge var typisk för västkusten.

Hållav och atlantisk hållav

Hållaven påträffas sällsynt vid bäckar och sumpskogar i södra Sverige, med en viss tyngdpunkt av förekomster i östra delen av Härryda kommun. Avverkning eller exponering av sumpskogar är ett stort hot, kanske även luftföroreningar. I östra Härryda har även påträffats den mycket snarlika atlantiska hållaven. Möjligen finns den på fler lokaler i trakten.

Skuggmossa, dunmossa och skirmossa

Skuggmossan bildar täta utbredda kuddar på lågor och mark i fuktiga och dödvedsrika granskogar i framför allt sydvästra Sverige. Arten finns bland annat i Bråtaskogen, söder om Yxsjön, söder och öster om Stora Härsjön och vid Risbohult. Dunmossan är en vacker liten mattbildande mossa som växer vid opåverkade källflöden i skog, främst i sydvästra Sverige. Dunmossan finns i närheten av Gissle, sydväst om Risbohult samt Wendelsberg. Skirmossan är en mycket vacker, storbladig mossa som förekommer sällsynt vid opåverkade bäckar och källflöden i det oceaniskt präglade sydvästra Sverige. Skirmossan finns i närheten av Gissle.

Lövskog

Lövskog förekommer rikligt längs dalgångarnas sidor och ramar även in det öppna odlingslandskapet. Lövskogar med lång kontinuitet har ofta mycket höga naturvärden med många sällsynta mossor, lavar, svampar och insekter. De största naturvärdena i Härryda kommuns lövskogar är knutna till ett fåtal områden med gamla hagmarker och lövängar, där lång kontinuitet och gott om gamla träd utgör grunden för biologiska värden av riksintresse. Inom kommunen finns även en regionalt sett god förekomst av lind i rasbranter. Merparten av lövskogarna som finns i kommunen domineras av björk med varierade inslag av asp, al, rönn, säl, men även ädellövträdet ek. Alsumpskog finns utmed sjöar och vattendrag.

Kommunens ädellövskog är främst hedartade och magra ekskogar som tidigare nyttjats för bete. I anslutning till en del större gårdar och på gamla inägomarker finns dock även frodigare ädellövskogar som ofta är mycket artrika. Eken, som hör till de ädla lövträden (andra exempel är ask, bok, och lind) har en särställning både biologiskt och för den kulturhistoriska kopplingen. Bokskog eller inslag av bok förekommer vid Råda Säteri, Wendelsberg och Smedstorp. Just ädellövskogen hör till de skogstyper som har särskilt många av våra hotade växter och djur. Ask och alm är trädarter som hotas av svampsjukdomar som dödar träden. Därför ingår de från 2010 i den svenska rödlistan.

Mindre hackspett

Mindre hackspett är beroende av tillräcklig tillgång på döende lövträdegrenar inom sitt hemområde. Är ännu ganska vanlig i lövskogsområden kring Göteborg, men bedöms ha minskat kraftigt i landet sedan 70-talet. Arten finns bland annat i Bertshult, Raketjärn, Klippans naturreservat och Rådasjöns naturreservat.

Figur 4. Hedekskog i Gallhålan naturreservat.

Suboceanisk hedekskog

Suboceanisk hedekskog är en lövskogstyp med utbredning längs västkusten och är därför särskilt intressant ur Härryda kommuns perspektiv. Fina exempel finns i Pixbo herrgård, Gallhålan, Korpabergen i Eskilsby samt vid Landvettersjön och Rådasjön. Speciella naturvärden i de suboceaniska hedekskogarna är att en rik epifytflora kan utvecklas, i synnerhet där träden är gamla eller senvuxna. Många speciella ved- och marksvampar finns i närhet till sjöar.

De magraste hedekskogarna, krattekskogarna, har sannolikt varit ganska stabila ekmiljöer, som dock genom brand och bete kunnat omvandlas till hedar och hed-brännekomplex. Ofta finns ett inslag av både gran, tall och björk, där kanske särskilt björken är en rest från en öppnare pionjärfas. Idag ökar granen i många bestånd och hotar att tränga ut ekarna. Bestånden har ofta mycket lite påverkan av skogsbruk de senaste 50 åren och har ibland rikt inslag av död ved. Hedekskogarna är typiska för hela västeuropeiska atlantkusten upp till västra Norge. Hedekskogarna gränsar ofta till ädellövrika blandskogar, ibland successivt och ibland tydligt i form av en gammal stengärdesgård som avgränsat den gamla inägomarken.

Ädellövrik blandskog

Dessa skogar har ofta ett ursprung som trädhagar eller lövängar eller på några ställen som parker vid större gods och herresäten. På lång sikt utan störning utvecklas skogen mot allt större inslag av gran på surare jordar och av alm, ask på basrikare jord. Eken kan av egen kraft förbli i framförallt branter och i torra eller fuktiga miljöer. Ett brett spektrum av ekologiska artgrupper kan förekomma och

dessas skogar är ofta mycket artrika, speciellt där rester av mycket gamla trädsikt finns kvar, men också där näringsrikedom i marken är hög. Ofta värdefulla miljöer för fåglar, mossor, lavar, ved- och marksvampar, insekter och mollusker¹. Lokaler med mulljordar har ofta höga värden också i kärnväxtfloran. Koncentrationer av värdefulla ädellövrika blandskogar finns i samma trakter som hedesskogar. Till exempel kring Pixbo, Landvettersjön, Gallhålan och Eskilsby. Bland särskilt fina objekt kan nämnas Pixbo herrgård och Korpabergen i Eskilsby.

Våtmarker

Den kuperade terrängen och stora nederbörds mängden ger upphov till en rikedom på våtmarker av olika slag. Vanligast är små till medelstora myrar av intermediär typ, det vill säga att de inte påverkas av vatten från omgivande mark, de saknar ofta lagg och har inte något välvt mosseplan. Många av de intermediära myrarna är relativt torra och fasta med en vegetation av olika ris, och inslag av västliga arter som klocklång och klockgentiana. Utmärkande är även förekomst av kärvväxter som myrillja, pors och ängsull ute på mosseplanet. Endast på Högaråsmossen finns skyddsvärda populationer av alkonblåvinge i anslutning till bestånd av klockgentiana. Våtmarker med förekomst av klockgentiana och alkonblåvinge är kommunens mest skyddsvärda.

I näringsrika översvämningsvåtmarker hittar man en mycket art- och individrik fågelfauna. Här stannar både häckande och flyttande fåglar. Idag har många tidigare betade eller slåtrade mader vuxit igen, men på några ställen finns dessa värdefulla miljöer kvar, till exempel maderna vid Haketjärn.

Grunda vattenområden och små dammar är viktiga leklokaler för grodor och salamandrar. Dessa djur är fridlysta och känsliga för utdikning av våtmarker.

I Sverige har vi många vidsträckta myrar och mossar och de kan tyckas triviala för oss, men denna naturtyp finns endast i norra Europa och är ur ett globalt perspektiv unik. De representerar det närmaste "riktig vildmark" vi kan komma idag. Detta kan upplevas vid till exempel Rambo mosse och Maderna.

¹ Mollusker, samlingsnamn för sniglar och snäckor.

Figur 5. Råvelås mosse.

Hed-myr-lövbrännekomplex

Komplexen består ofta av en mosaik av magra naturtyper med ursprung i ljunghedar och ibland hedekskogar på tunna jordar och myrmark. Klippned, ljunghed, fukthed, småmyrar, unga lövbrännor, äldre löv- eller tallbrännor och olika magra blandskogstyper ingår. Mosaiken präglas av successionsstadier efter återkommande ljungheds- eller vådabränder. Naturtypen har tyngdpunkten i sin utbredning i vår del av landet och är därför särskilt intressant ur ett kommunalt perspektiv. Exempelområden är de magra myr och hållmarkerna både kring Högaråsmossen och kring Rambo mosse och det stora brandområdet öster om Yxsjön.

En hög brandfrekvens med delvis liknande effekter kan mycket väl ha präglat många områden i dessa trakter även innan människan blev en dominerande ekologisk faktor. Hedekskogar/talllövblandskogar lär dock ha dominerat landskapsbilden.

Från vikingatid och framåt har människan genom bete och betesbränningar utökat och förlängt de tidigare successionsstadierna, så att öppna hedar kommit att dominera allt större områden. Kring Göteborg utbreddes sig öppna hedar redan från slutet av 1600-talet sammanhängande österut till ungefär en linje mellan västspetsarna av sjöarna Nordsjön, Landvettersjön och Aspen, samt utmed dalgångarnas odlingsbygder betydligt längre inåt landet (Wibeck 1917). Mycket av anknyttande skogsmarker var starkt påverkade av både vedtäkt, bete och återkommande vådabränder.

I hedfasen förekommer bland annat ett antal suboceaniska hed-kärlväxter som cypresslumner, kambräken och myrlilja, mossor som atlantvitmossa och nervmossor och en mångfald av marklavar såsom hedlav, blank knöllav och flera västliga arter av bägarlavar (släktet *Cladonia*). Orre och törnskata hör till fågellivet. På brandfälten märks flera brandgynnade lavar och mossor, vedsvampar och skalbaggar. Nattskärre och trädlärka trivs i hålltallskogar och i öppna tidiga faser, medan mindre hackspett och stjärtmes jämte ett flertal vedsvampar som fnöskticka och olika skinn är typiska i lövbrännefasen.

Figur 6. Klockgentiana. Foto Karin Meyer.

Klockgentiana och alkonblåvinge

Två vackra och karaktäristiska, men hotade arter i komplexen är klockgentiana och den av denna art beroende alkonblåvingen. Klockgentiana är en stor vacker blåklockeliknande blomma som växer på fukthet eller sjöstränder, oftast med blåtåtel. Den har dålig långspridningsförmåga och kräver markstörning genom till exempel brand, stranderosion, djurtramp eller annat markslitage för effektiv fröförökning. Etablerade plantor kan dock överleva länge och arten finns ännu spridd i hela Västsverige. Arten missgynnas av slåtter och hårt bete. Klockgentiana finns vid Skärsjön, Yxsjön, Ristjärn, Hjorthall och Högaråsmossen. Alkonblåvingen är beroende av ett samspel med klockgentiana då fjärilens larver utvecklas på denna art. Dessutom behöver den kolonier av en myra som trivs i öppna fuktiga miljöer för larvernans uppväxt och förpuppning. Fjärilen har idag en splittrad förekomst med få livskraftiga bestånd. Några av de viktigaste förekomsterna, både i nationellt och europeiskt perspektiv finns i Göteborgstrakten, med Högaråsmossen som viktigt exempel.

Hasselsnok

Även hasselsnoken trivs i glest trädbevuxna marker med hällar, sandmark eller block omväxlande med ljung eller buskar. Hasselsnoken hotas framförallt av igenväxning av de miljöer där den finns. Arten finns norr om Rambo mosse.

Nattskärra

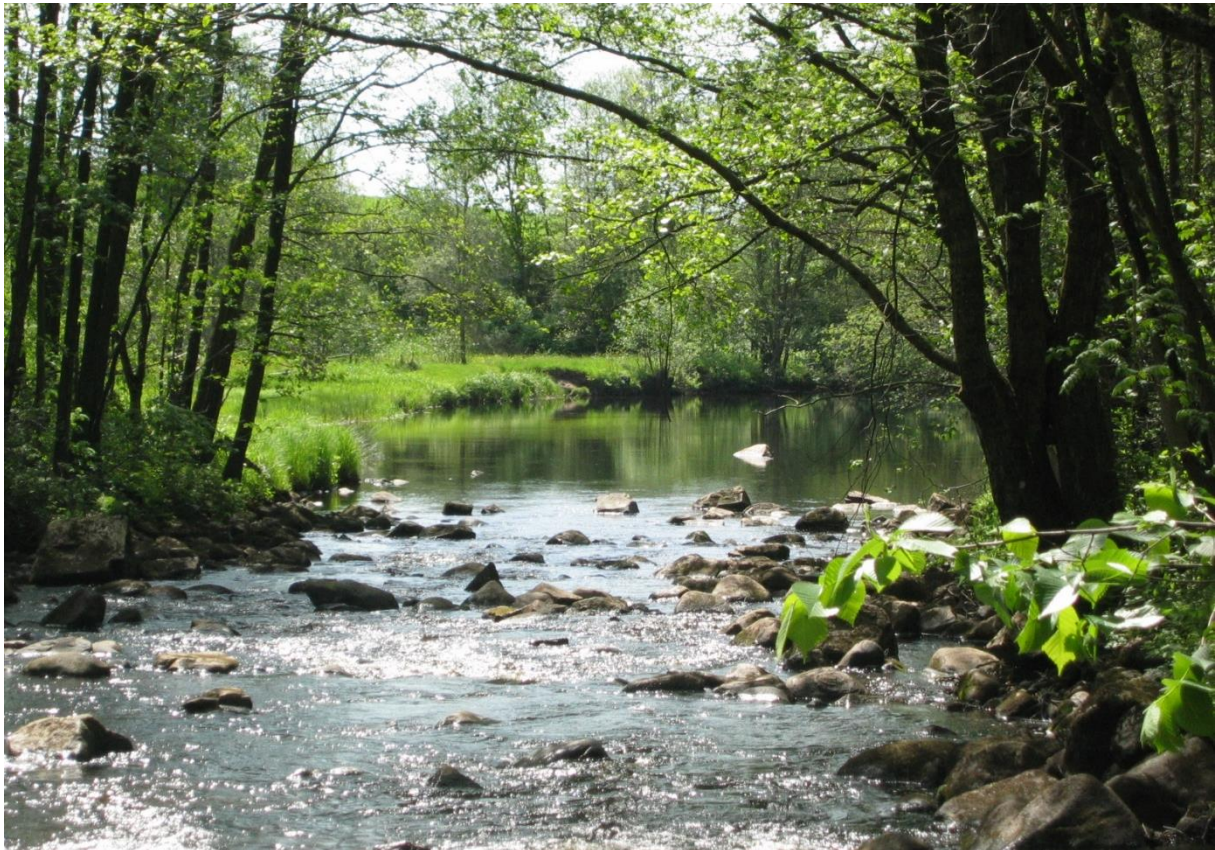
Nattskärren är en fågel som förekommer sparsamt i hela södra Sverige i glesa tallskogar vid hedar, myrar och liknande miljöer. Arten har minskat kraftigt, men har en viss koncentration kring Göteborg och har en av sina tätaste populationer vid Rambo mosse där biotopen är optimal.

Sjöar och vattendrag

Härryda kommun har en stor rikedom på skogssjöar, varav flera hyser mycket höga naturvärden kopplade både till både flora och fågelliv. Det finns över 100 sjöar som är större än en hektar och av dessa är 36 större än 10 hektar. De flesta är näringsfattiga sprickdalssjöar, där storlom är en karaktärsart. Med undantag för den näringsrika Hårssjön är kommunens sjöar oligotrofa eller mesotrofa klarvattensjöar. Berggrundens dåliga buffrande förmåga har inte kunnat motverka den ökade förurningen, vilket lett till att sjöarnas och vattendragens biologiska kvaliteter har minskat i takt med det lägre pH-värdet. Exempel på särskilt värdefulla sjöar är Yxsjön, Skärsjön, Issjöarna, Kärrsjön, Stora Härsjön och Västra Nedsjön.

Jordbrukslandskapet genomkorsas av slingrande åar som på många ställen skurit ner i de lösa sedimenten och bildat karaktäristiska ravinsystem. Det finns också många unika småbäckar med rent strömmande vatten. De största biologiska kvaliteterna finns i Mölndalsån, Storån och Gisslebäcken som alla har värdefulla öringpopulationer. Utmed dessa vattendrag finns rika lövskogsmiljöer med forsärla, mindre hackspett och stjärtmes. Under vinterhalvåret är Mölndalsån även ett viktigt område för strömstare.

Flodpärlmusslan är en mycket känslig art och kan ses som en symbol för friska rinnande vatten. Den kan bara förekomma i vatten som också hyser öring eftersom dess larver fäster på öringens gälar. Flodpärlmusslan förekommer i Mölndalsån, Tvärån, Gisslebäcken och i Storån.

Figur 7. Storån. Foto Pamela Engström.

Smålom

Smålommen kräver tillgång till både ostörda myrgölar för boet och fiskrika klarvattensjöar för fiske. Smålommen förekommer i större delen av landet, men är numera sällsynt i södra Sverige, sannolikt på grund av försurning, utdikning och igenväxning av myrar. Arten finns noterad vid Boktjärn i Härsöområdet.

Klotgräs och skaftslamkrypa

Klotgräset är en liten vattenormbunke med sydvästlig utbredning på grunda stränder av näringsfattiga sjöar och gölar. Gynnas av bete och andra störningar som håller vegetationen nere. Arten finns bland annat vid Yxsjön. Skaftslamkrypan är en liten vattenväxt med västlig utbredning på stränder och grunda bottnar av näringsfattiga sjöar och småvatten. Hotas av både igenväxning och försurning av vattenmiljöerna. Arten finns bland annat vid Fridhemsviken i Rådasjöns naturreservat och Västra Nedsjön.

Oligotrofa sjöar

Härryda kommun har en stor rikedom på näringsfattiga skogssjöar, varav flera hyser mycket höga naturvärden kopplade både till både flora och fågelliv. Sjörika helheter finns i Härskogen, i Yxjöområdet och i området mellan Landvetter flygplats och Ingsjöarna-Gingsjön. Strand- och vattenväxterna har ibland en tydlig västlig prägel och här kan till exempel påträffas granspira, klockgentiana, klotgräs och skaftslamkrypa, men även den allmänt sydliga strandlummern. Till fågellivet hör smålom och storlom. Relativ orördhet, naturlig vattenståndsdynamik och tätheten av sjöar är viktiga faktorer av betydelse för naturvärdena. Ofta finns viktiga samband också med myrmarker, småvattendrag och sumpskogar.

Odlingslandskap

Kulturlandskapet har genomgått stora förändringar de senaste hundra åren – det har gått från mångformighet till ensidighet. Här och var i Härryda kommun finns delar av det småskaliga odlingslandskapet fortfarande kvar – ”stenmurslandskapet”. Detta variationsrika odlingslandskap – med hagmarker, lövdungar, dammar, åkerrenar, stenmurar – skapar förutsättningar för ett artrikt växt- och djurliv, med allt från däggdjur, fåglar och insekter, till växter, lavar, mossor och svampar. I en europeisk jämförelse är detta landskap säregnet, men det är också viktigt för lokal identitet och hembygdskänsla. Odlingslandskapets höga naturvärden är främst knutna till välhåvdade ogödslade slåtter- och betesmarker med grova träd. Sådan relativt näringsfattig mark är förutsättning för en artrik flora med konkurrenssvaga arter som kräver någon typ av hävd för långsiktig överlevnad. Till de mer typiska hävdgynnade arterna hör darrgräs, svinrot, slåttergubbe, granspira och grönvit nattviol.

Sådana marker finns till exempel vid Klippans naturreservat, Gallhållans naturreservat, Vadet och längs Storåns dalgång.

Figur 8. Vadet - troligen Härryda kommuns artrikaste slåtteräng.

Granspira

Granspira är en kärlväxt med sydvästlig utbredning, på öppna kvävefattiga sura marker såsom

regelbundet brända hedar samt magra fuktiga betesmarker. Förr typisk för magra slåttermarker i skogsbygden i Sydvästsverige. Granspira har minskat starkt under 1900-talet. Arten finns i Tahult, Risbohult, Björnhult och söder om Kolabacken.

Figur 9. Granspira. Foto Most photos/Eva Götbrink.

Inägomiljöer med värdefulla träd, särskilt på drumliners och ensamgårdar

Gamla ädellövrika inägomiljöer med vårdträd eller hamlade träd, framför allt hamlade askar. Härryda kommun kan inte sägas vara extra rikt på värdefulla vårdträdsmiljöer, men de som finns har ett visst extra värde genom att det suboceaniska klimatet här, liksom i angränsande suboceaniskt präglade kommuner gynnar en särskild epifytflora. En intressant lav- och mossflora finns knuten till de grova träden i odlingslandskapet. Enligt en inventering av grova träd år 2008 med uppföljning 2021, visade det sig att nära 1 400 grova eller hamlade lövträd finns i kommunen.

Vad gäller fältskiktet kan detta i vissa fall, som i Björnhult och Vadet hysa en fin hävdflora², men allmänt sett är det tämligen ont om marker med värdefull hävdflora i kommunen. Naturvärdena är alltså ofta mer kopplade till träden än till fältskiktet. Av särskilt intresse är de speciella odlingslandskapen på drumlinerna³. Ibland, inte minst på drumlinerna, övergår de hävdpräglade miljöerna mot utkanterna i mer fritt utvecklade ädellövrika bestånd inkluderande intressanta källflödesmiljöer. Många inägomiljöer finns kring Tahult – Slamby, kring Eskilsby och på alla drumlinerna i stråket Eskilsby – Risbohult. Särskilt höga värden, även kulturhistoriskt, har ett litet antal välbevarade ensamgårdar/småbyar i skogslandet, såsom; Vadet en mycket vacker miljö och mycket fin flora, Högäset en mycket fin trädrik miljö samt högt rekreationsvärde, Björnåsen med värdefullt kulturlandskap och fin flora samt Idåsens torp, en välhävdad torpmiljö.

² Hävdflora, arter som kräver slåtter eller bete för att överleva.

³ Drumlin, strömlinjeformad kulle som bildats vid inlandsisens botten.

Kyrkogårdar

Kyrkogårdarna har en roll som levande kulturarv och där finns naturvärden i form av värdefulla grova lövträd som ibland är hamlade, samt stenmurar som är värdefulla ur moss- och lavsynpunkt. Arter som är beroende av grova och solexponerade ädellövträd gynnas i dessa miljöer. Av kyrkogårdarna i Härryda kommun utmärker sig Björketorp och Härryda särskilt för artrik moss- och lavflora.

Geologi

Kvartära avlagringar och former – istidsminnen – förekommer över hela kommunen men är mest framträdande i de stora sprickdalarna Storåns och Mölndalsåns dalgångar.

De kvartära avlagringarna i Storåns dalgång kännetecknas av svallade moräner i dalsidorna, förgrenade ravinsystem i dalbottnarnas sandlager och lerlager, ett mäktigt eroderat delta i högsta kustlinjen vid Värred och en lägre deltayta som bildar Heden. Postglaciala skalbankar finns här och där och skapar en kalkhaltig jordmån. Den vida dalgången kännetecknas av en stilla meandrande å som sakta omformar landskapet i dalbotten.

Mölndalsån dalgång karaktäriseras av en ställvis snabbare vattenföring mellan smalare bergspassager och lugna sjöar. Mellan Hindås och Mölnlycke finns omfattande avlagringar i form av terrass- och deltabildningar, särskilt vid Ryaheden, Snåkered och Bråta. Ändmoräner och moränvallar tvärrar dalgången vid Råda kyrka, Salmered, Kopparbo och i Hindås.

Under istidens slutfas bildades drumliner som är långsträckta höjder av avsatta bottenmoräner i isrörelseriktningen. Speciellt i området norr om Landvettersjön finns några i stråket Bårhult-Tahult-Håltås-Härkeshult, där Tahultdrumlinen är den största. I Hindåsområdet söderut mot Häggsjöhult och västerut till Huvdaby och Risbohult finns en stor svärm av dessa drumliner. I Hindås och området kring Västra Nedsjöns utlopp slingrar sig en rullstensåsliknande radialås i ett åsnätlandskap med dödisgröpar och moränkullar. Denna getryggformade ås tvärras av ett par ändmoräner. Detta småkuperade kittellandskap har ovanligt märkligt nog bildats ovanför den högsta kustlinjen. Längre nedströms Mölndalsån skär vattnet genom berget och bildar en för trakten mäktig kanjon. I Landvetter har smältvattenströmmen bildat en jättegryta.

Längst i sydöst fram till Hällingsjö löper traktens största drumlin, den cirka två mil långa Ubbhultsdrumlinen.

Figur 10. Kvarnberget intill Mölnåsaån vid Risbohults naturreservat.

ÖVERGRIPANDE MÅL OCH RIKTLINJER

Målet om en hållbar samhällsutveckling omfattar ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter. Naturvårdsplanen har störst fokus på de ekologiska aspekterna. Dock finns tydliga kopplingar till de sociala och ekonomiska aspekterna genom naturens betydelse för hälsa och god livsmiljö.

Miljöbalken och lagstiftning

1999 antogs Miljöbalken som är en övergripande lagstiftning som berör all miljöpåverkan. Målet med lagstiftningen är att främja en hållbar utveckling för en god och hälsosam miljö. Andra styrande lagstiftningar är Plan- och bygglagen och Skogsvårdslagen.

Artskyddsförordningen

Artskyddsförordningen är en del av Miljöbalken. Det finns ett förbud mot att skada vissa arter och deras livsmiljö. Vissa växter och djur är fridlysta i Artskyddsförordningen. Vid en åtgärd behöver en bedömning göras av artens bevarandestatus och hur åtgärden påverkar den. Läs mer under rubriken skyddade arter.

Art och habitatdirektivet

EU:s direktiv (rådets direktiv 92/43 EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, ofta kallat art- och habitatdirektivet, ställer krav på skydd och åtgärder för att förbättra förutsättningarna för biologisk mångfald inom hela unionen. Direktivet anger arter och livsmiljöer som är särskilt viktiga att bevara för att säkra den biologiska mångfalden inom EU:s medlemsländer.

Fågeldirektivet

Fågeldirektivet (rådets direktiv 79/409/EEG) omfattar alla vilda fågelarter som förekommer naturligt inom EU:s medlemsländers territorier och gäller för fåglar samt deras ägg, bon och livsmiljöer. Fågeldirektivet innebär att vi ska skydda och se till att alla vilda fågelarter och deras livsmiljöer bevaras inom Sverige. 67 av Sveriges cirka 350 fågelarter är listade i bilaga 1 i direktivet.

Ekologisk kompensation

I många planärenden berörs skyddsvärda arter, exempelvis kärlväxter, fåglar, groddjur eller fladdermöss. För att kunna planera och genomföra exploateringen utan att utlösa förbud enligt Artskyddsförordningen krävs genomförda skyddsåtgärder.

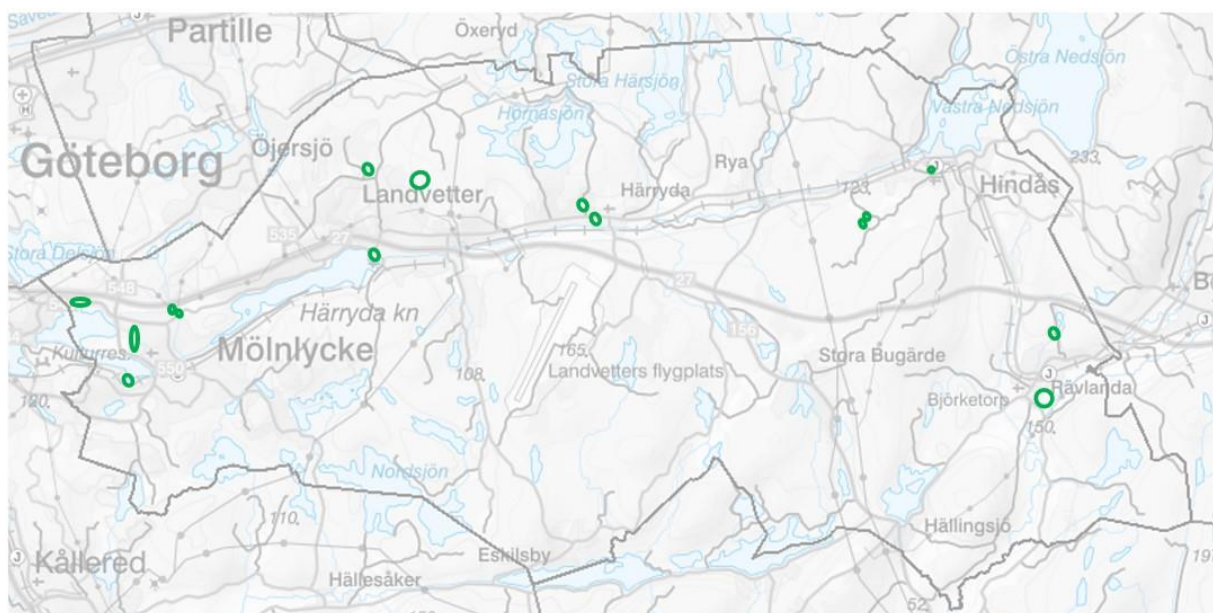
Naturvårdsverket har definierat en skadelindringshierarki. Den innebär att vid en fastställd negativ konsekvens på biologisk mångfald: ska skadan i första hand undvikas, i andra hand så långt det går minimeras och avhjälpas på plats. Endast i sista hand bör de kompenseras.

Det är viktigt att skilja på skydds-, och skadebegränsande åtgärder kontra kompensationsåtgärder. Kompensationsåtgärder sker för de negativa effekter som uppstår av en verksamhet trots att anpassnings- och skyddsåtgärder vidtagits. Miljöbalken ställer krav på kompensation vid allvarlig miljöskada och vid intrång i vissa skyddade områden. Kompensationsåtgärder kan även bli aktuellt i det fall dispens från Artskyddsförordningen söks.

Exempel på åtgärder:

- Ta hänsyn till häcknings och fortplantningsperioder
- Reglering av ljusföroreningar
- Öka mängden stående och liggande död ved i området
- Skapa högstubbar, sandmiljöer eller bon i brinkar och branter
- Skapa grod- och/eller insektshotell
- Uppsättning av fågel-, fladdermus, och eller mulmholkar
- Skapa övervintringsplatser för olika arter
- Skapa groddjursdammar
- Skapa faunapassager

När träd behöver tas ner ska grova stammar och grenar i första hand tas omhand lokalt. Om det inte går finns utpekade faunadepåer på kommunal mark.

Figur 11. Karta med utpekade faunadepåer på kommunal mark för möjlighet att bevara död ved för framtiden.

Vattendirektivet

EU:s ramdirektiv för vatten syftar till att uppnå god ekologisk status i alla vatten till 2027. Detta innebär att vattenförekomsterna ska vara biologiskt väl fungerande med stor artrikedom bland bottendjur och alger och en naturlig fisksammansättning, samt en normal övervattenväxtlighet. För att nå detta mål har Sverige kartlagt och analyserat alla vatten större än en hektar för att fastställa mål/kvalitetskrav och upprätta och genomföra åtgärdsprogram för vattenmiljöerna, samt övervaka dem. Sverige har delats in i fem vattendistrikt. Härryda kommun tillhör Västerhavets avrinningsområde. Kommunerna har en viktig roll i detta arbete och Härryda kommun är medlem i Mölndalsåns vattenråd, Lygnerns vattenråd, Kungsbackaåns vattenråd/vattenvårdsförbund och Göta Älvs vattenvårdsförbund.

Nationella och regionala miljömål

Riksdagen har år 1999 och med komplettering år 2005, beslutat om 16 nationella miljökvalitetsmål.

Miljökvalitetsmålen syftar till att främja människors hälsa, värna den biologiska mångfalden och naturmiljön, ta till vara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena, bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga och trygga en god hushållning av naturresurserna.

Kommunen har det samlade ansvaret för att åstadkomma en god livsmiljö, och har viktiga uppgifter i arbetet för att nå miljömålen och en hållbar utveckling. Kommunen ansvarar för lokala anpassningar av riksdagens miljömål. Den kommunala översiktsplaneringen spelar en viktig roll för att miljömålen ska kunna uppnås, men även detaljplaner och områdesbestämmelser är viktiga instrument. Det krävs också att miljömålsarbetet förankras lokalt och integreras i kommunens ordinarie arbete. Miljömål som berör naturvårdsplanen: Utöver generationsmålet ligger sex av de nationella miljökvalitetsmålen till grund för arbetet med naturvårdsplanen. Länsstyrelsen i Västra Götaland har tagit fram Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland som innehåller regionala miljömål.

Generationsmålet

”Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till näst generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsopåverkan utanför Sveriges gränser”

Riksdagens definition av Generationsmålet

Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Ett rikt växt- och djurliv

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Agenda 2030

Beslutet om Agenda 2030 innebär att FN:s 193 medlemsländer förbundit sig att arbeta för att uppnå socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030. Agendan innehåller 17 odelbara mål och 169 delmål. Härryda kommun har 2022 tagit fram ett Hållbarhetsstrategiskt program som sträcker sig fram till år 2035. Ett särskilt insatsområde i är "Robusta ekosystem och biologisk mångfald" där kommunen ska uppnå att:

- Mark och naturresurser nyttjas och förvaltas på ett hållbart sätt så att biologisk mångfald i landskapet bevaras.
- Natur- och vattenmiljöer utgör en sammanhängande, varierad och välfungerande grönbälteinfrastruktur som bidrar till attraktivitet och artrikedom både i stadsmiljön och på landsbygden.

- Hela kommunens geografiska område är väl rustat för ökat extremväder i form av skyfall, höga flöden i vattendrag, översvämningar, värmeböljor, extrem hetta, torka och skogsbränder.

Figur 12. De 17 globala målen.

Miljöpolicy för Härryda kommun

Miljöpolicyen för Härryda kommun antogs av kommunfullmäktige 2013. Miljöpolicyen är en gemensam plattform med förhållningssätt och principer för vägledning, gällande för hela kommunkoncernen, i arbetet att nå ett långsiktigt hållbart samhälle. Tre av policyns punkter berör särskilt naturvårdens område.

• Hushålla med naturresurserna.

Användningen av energi, råvaror och andra resurser skall kontinuerligt minska. Utnyttjandet skall vara effektivt och i enlighet med kretsloppsprincipen.

• Tag hänsyn till människor och natur.

Mänsklig livskvalitet och biologisk livsmiljö skall tas till vara och främjas. Skadlig inverkan från utsläpp, buller och andra miljöstörningar skall begränsas.

• Planera gemensamt för en bättre miljö.

Varje verksamhet med planeringsansvar skall sträva efter att områden, byggnader och anläggningar utvecklas på ett miljömässigt hållbart sätt.

Figur 13. Grillplatsen vid Klippans naturreservat.

Riktlinjer för kommunens produktionsskog

Riktlinjerna är politiskt antagna av kommunfullmäktige 2019. Dessa riktlinjer gäller för verksamheten mark och exploaterings förvaltning av kommunal skogsmark som inte är detaljplanlagd eller omfattas av naturreservat. Det som särskilt rör naturvärden är:

- Målet med förvaltning av det kommunala skogsinnehavet är en god naturvård och bevarande av kulturhistoriska värden samt skapa goda förutsättningar för naturstudier, friluftsliv och rekreation. I förvaltningen ska viltets förutsättningar beaktas.
- Kommunen ska verka för att skydda tätortsnära naturområden, vars värden är stora för kommuninvånarnas välbefinnande. Detta kan ske genom t ex markinköp av ny skogsmark, i planeringssammanhang och vid bildande av naturreservat.
- Kommunen ska inneha god kunskap om de natur-, kultur- och friluftsvärden som finns på kommunens markinnehav.

Grön och blå infrastruktur

Handlar om att se till det större landskapets strukturer och ekologiska sammanhang. Ett sådant perspektiv är nödvändigt både för att långsiktigt värna värdefull natur och skyddsvärda arter och för att inte fragmentera värdefulla stråk för friluftslivet. Länsstyrelsen har på uppdrag av regeringen tagit fram ett förslag till en regional handlingsplan för grön infrastruktur. Syftet med planen är att säkerställa att vi har kvar en fungerande miljö för människor, djur och växter.

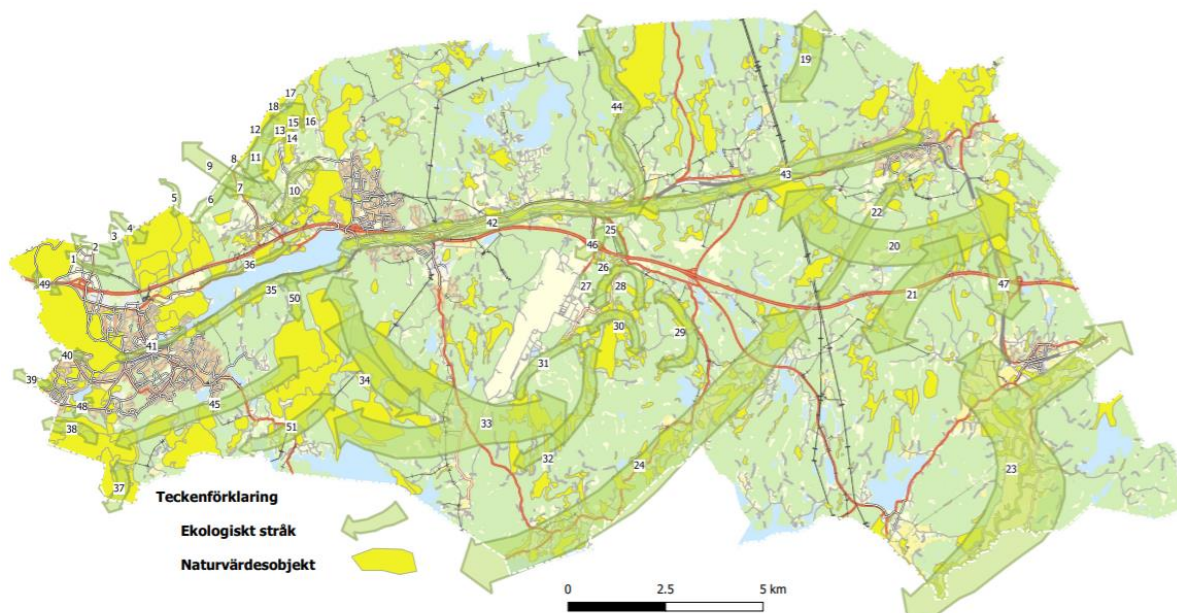
Grön infrastruktur

Grön infrastruktur är ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet.

Länsstyrelsen i Västra Götaland, 2018

Blå infrastruktur är nätverk av vatten såsom sjöar, grundvattenmagasin, dammar, våtmarker, diken och andra vattendrag. Blå infrastruktur utgör viktiga stråk och spridningsvägar för olika arter och ekologiska processer, samtidigt som de bidrar till friluftsliv, kulturmiljö och till att öka tätbebyggda miljöers anpassningsförmåga vid exempelvis klimatförändringar.

Härryda kommun har tagit fram en utredning över var i kommunen det finns viktiga stråk och gröna och blå samband att värna och var ny exploatering behöver ta hänsyn. Uppdraget omfattade dels ekologiska stråk och dels friluftsstråk, både inom kommunen och mellan Härryda kommun och andra kommuner. Totalt har 51 ekologiska stråk av varierad storlek identifierats samt ett antal friluftsstråk.

Figur 14. Ekologiska stråk i Härryda kopplat till naturvärdesobjekt. Karta ur rapporten Gröna stråk i Härryda kommun, Melica 2019.

Strukturbild för Göteborgsregionen

Härryda kommun ingår i Göteborgsregionen (GR). Strukturbilden för Göteborgsregionen från 2008 är en överenskommelse om att vi gemensamt tar ansvar för att den regionala strukturen är långsiktigt hållbar. Lokalt ska vi ta ansvar för vår del av den regionala strukturen. Strukturbilden består av sex olika delar; kärnan, det sammanhängande stadsområdet, huvudstråken, kustzonen, de gröna kilarna och Göta älv.

Figur 10. Figur 16. Strukturbild för Göteborgsregionen. Bilden symboliserar de sex delarna i strukturbilden.

De regionala gröna kilar utgör större sammanhängande skogs- och jordbrukslandskap som når djupt in mot det sammanhängande stadsområdet. Härryda kommun har delansvar för två av de gröna kilarna. Den ena är den som går österut från Delsjöområdet naturreservat via Bråtaskogens naturreservat mot Tahult/Maderna till Härskogens friluftsområde. Den andra går från Rådasjöns naturreservat sydöst via Pixbo, Rambo mosse-Hårssjön naturreservat och Finnsjön. De större sammanhängande grönområdena bidrar till Göteborgsregionens attraktionskraft, varför de är av betydande gemensamt intresse. I de gröna kilarna finns även jord- och skogsbruk, i många fall med stora kulturhistoriska värden. Vidare spelar sammanhängande grönområden en viktig roll för att skapa förutsättningar för bevarande av biologisk mångfald. Grönområdena fyller också en funktion som lokala klimat- och miljöförbättrare.

Allemansrätten

Allemansrätten innebär att vi alla har tillgång till naturen, men där ingår såväl rättigheter som skyldigheter. Det innebär att ta ansvar för natur och djurliv och visa hänsyn mot markägare och andra besökare. Allemansrätten gäller både på land och vatten. Allemansrätten är ingen lag utan finns inskriven i grundlagen (2 kap. 15 § regeringsformen).

Figur 16. Paddling ett exempel på allemansrättens möjligheter.

Friluftsliv och rekreation

Härryda kommuns ambition är att alla invånare ska ha tillgång till trivsamt utemiljö för rekreation. Friluftsliv definieras som "Vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling." (SFS 2003:133). Definitionen rymmer ett brett perspektiv av vad friluftsliv är och omfattar på så vis vitt skilda aktiviteter. Men även vardagliga aktiviteter och vistelser i den bostadsnära naturen som ur ett folkhälsoperspektiv och för vårt välbefinnande är viktig. Attraktiva, nära och tillgängliga områden för rekreation uppmuntrar till vistelser i naturen. Härryda kommun har en friluftsplan som är antagen av kommunfullmäktige 2018. Friluftsplanen består av sex strategier: prioritera, säkerställa, utveckla, vårda, informera och involvera.

I Sverige finns tio friluftspolitiska mål som beslutades av regeringen 2012 där flera mål berör naturvårdsplanens arbete:

- *Tillgänglig natur för alla* – innebär att alla människor ska ha möjlighet att vistas i och njuta av natur- och kulturlandskapet.
- *Allemansrätten* – innebär att allemansrätten värnas och att allmänhet, markägare, föreningar och företag har god kunskap om allemansrätten.
- *Tillgång till natur för friluftsliv* – friluftslivets behov säkerställas genom hållbart brukande, fysisk planering och bevarande.
- *Attraktiv tätortsnära natur* – innebär att det ska finnas tillgång till attraktiv natur i och i närheten av tätorter. Allmänheten ska ha tillgång till grönområden och ett tätortsnära landskap med höga frilufts-, natur- och kulturmiljövärden.
- *Skyddade områden som resurs för friluftslivet* – handlar om att naturområden ska göras attraktiva för friluftsliv och rekreation.

SKYDDAD NATUR I HÄRRYDA

En del av kommunens yta har ett starkare och lagstadgat skydd enligt miljöbalken. År 2024 är ca 1518 ha mark skyddad igenom de starkare skyddsformerna vilket är 5,2 procent av kommunens yta. I Härryda kommun består skyddet av: biotopskydd, Natura 2000 och naturreservat. Inom kommunen finns även övriga regleringar såsom naturvårdsavtal, riksintressen för naturvård och landskapsbildskydd. I följande text ges en kortfattad sammanfattning av vad de olika skydden står för.

Skyddad natur	area (hektar)	andel av kommunen %
Natura 2000	173*	0,6
Naturreservat	1303**	4,5
Biotopskyddsområde	41,9	0,1
* Varav 140 hektar inom naturreservat. ** inom kommunen.		
Övriga regleringar	area (hektar)	andel av kommunen %
Naturvårdsavtal	66,7	0,2
Riksintresse för naturvård	1411	4,8
Landskapsbildskydd	2707	9,3

Skyddad natur i Härryda kommun (2024). Siffrorna beräknade utifrån kommunens areal 29 109 ha.

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av särskilt värdefulla naturområden inom EU som syftar till att bevara den biologiska mångfalden i ett europeiskt perspektiv. Det finns cirka 4000 Natura 2000-områden i Sverige, många är också naturreservat. Natura 2000-områdena har valts ut för att de innehåller naturtyper och arter som är listade i fågeldirektivet (2009/147/EEG) samt art- och habitatdirektivet (92/43/EEG). Natura 2000-områden är av riksintresse enligt 4 kap 1 och 8 §§ miljöbalken. För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område krävs tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken. Tillstånd hanteras av Länsstyrelsen. Inom Härryda kommun finns fyra Natura 2000-områden: Klippan, Risbohult, Labbera och Maderna.

Naturreservat

Naturreservat har ett starkt skydd som både innefattar restriktioner och reglering av markanvändning i ett område. Både stat och kommun kan besluta om naturreservat. En särskild skötselplan talar om hur området ska skötas och staten eller kommunen ansvarar för skötsel och intrångsersättning till markägare. Bestämmelser om naturreservat finns i 7 kapitlet i miljöbalken. Rådasjöns naturreservat är ett kommunalt bildat naturreservat sedan 2004 tillsammans med Mölndals Stad. Övriga naturreservat är statliga, dessa är: Delsjöområdet, Klippan, Risbohult, Gallhålan, Bråtaskogen, Yxsjön, Härskogen och Härssjön-Rambo mosse.

Reservaten är skyddade för att bevara och utveckla deras natur-, kultur- och friluftsvärden. Naturreservat som Länsstyrelsen arbetar med att bilda är Maderna-Högaråsmossen och utvidgning av Yxsjöns naturreservat. I "Strategi för formellt skydd av skog i Västra Götalands län" från 2019 har även skogsområdet kring Gisslebäcken pekats ut som särskilt värdefullt att skydda. Det ingår i ett

område som kallas Lygnern – Viskadalen och bedöms ha hög prioritet för skydd.

Naturminne

Ett särpräglad naturföremål får av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturminne om det behöver skyddas eller vårdas särskilt. Naturminnet får omfatta även det område på marken som krävs för att bevara naturföremålet och ge det behövligt utrymme (7 kapitel 10 § miljöbalken). Naturminnen var en vanlig skyddsform före 1970-talet, men har därefter nästan inte använts. Denna skyddsform kan användas för skydd av till exempel värdefulla lövträd även i framtiden. Tre naturminnesmärkta träd finns i kommunen, en lönn vid Högäset och två högstubbar av alm vid Långenäs.

Strandskydd

Figur 17. Stenmurar i odlingslandskap omfattas av det generella biotopskyddet.

Strandskyddet regleras i miljöbalken och syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Strandskydd gäller för samtliga stränder vid havet, insjöar och vattendrag oavsett storlek. Inom den strandskyddade zonen är det förbjudet att uppföra anläggningar och anordningar samt utföra åtgärder som kan skada växt- och djurliv både på land och vatten. Härryda kommun har ett varierat strandskydd, ett så kallade differentierat strandskydd, från 100 meter upp till 300 meter från strandlinje.

Biotopskyddsområde

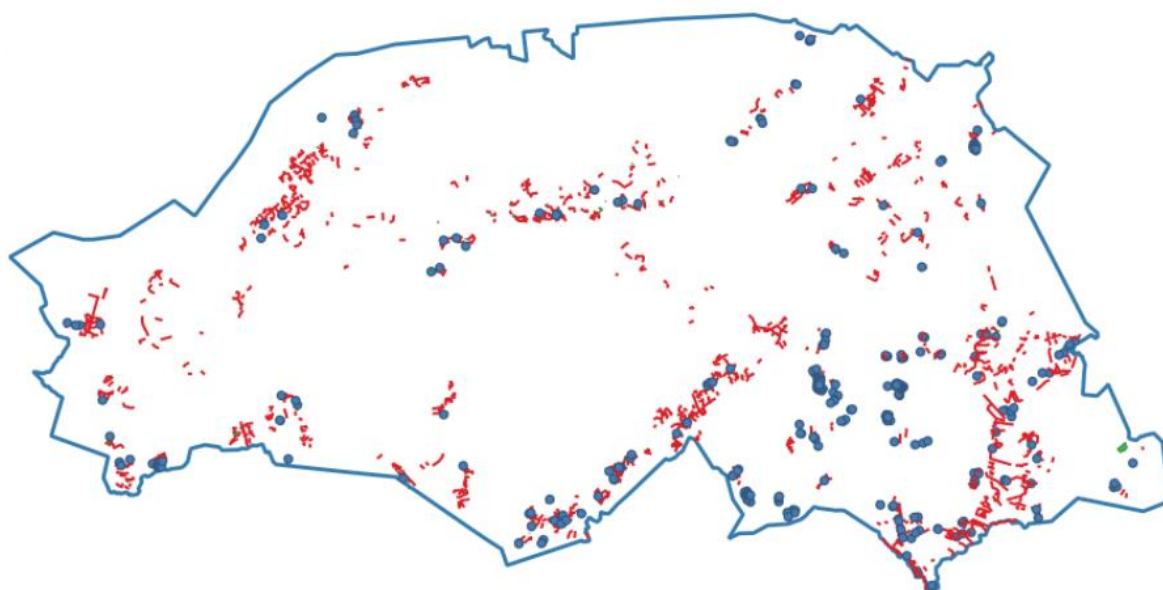
Mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som annars är skyddsvärda, får enligt 7 kapitel 11 § miljöbalken förklaras som biotopskyddsområde. Beslut fattas av Länsstyrelsen eller Skogsstyrelsen. Inom biotopskyddsområde får det inte bedrivas verksamhet eller vidtas åtgärder som kan skada naturmiljön. I Härryda kommun var 16 skogsområden biotopskyddade år 2024. De skogliga biotopskyddsområdena kan man inte få dispens ifrån, utan de måste i så fall upphävas.

Generellt biotopskydd

Landskapselement omfattas av ett generellt biotopskydd enligt 5 § i "Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m." För åtgärd som påverkar generellt biotopskydd krävs dispens från Länsstyrelsen. Härryda kommun har tagit fram en kartering av alla generella biotopskydd i kommunen. Informationen är värdefull för fysisk planering och inför inventering av biologisk värden och spridningskorridorer. Karteringen i kommunen visar att de vanligaste objekten är stenmurar och diken, därefter odlingsrösen. Invid nästan samtliga ytor med jordbruksmark finns åtminstone något generellt biotopskyddsobjekt.

Generellt biotopskydd gäller för:

- Allé
- Källa med omgivande våtmark i jordbruksmark
- Odlingsröse i jordbruksmark
- Småvatten och våtmark i jordbruksmark
- Stenmur i jordbruksmark
- Åkerholme
- Naturliga bäckfåror

Figur 18. Karta över generellt biotopskyddade objekt i kommunen. Linjeformade objekt i rött, punktoobjekt i blått och ytor i grönt. Källa Naturcentrum.

Naturvårdsavtal

Naturvårdsavtalet är ett civilrättsligt avtal som i regel tecknas på 50 år mellan markägare som är intresserade av naturvård och Länsstyrelsen/Skogsstyrelsen/kommunen. Syftet med avtalet är att bevara, utveckla eller skapa områden med höga naturvärden. Naturvårdsavtalen ger markägaren ekonomisk ersättning för att ta tillvara markens naturvärden. 2024 fanns 13 naturvårdsavtal i kommunen (42,7 hektar) mellan Skogsstyrelsen och markägare samt ett (24 hektar) mellan Södra skogsägarna och markägare. Vid upprättande av naturvårdsavtal får markägare ersättning för att sköta marken på ett sådant sätt att naturvärdena bevaras och utvecklas.

Landskapsbildskydd

Landskapsbildskydd finns för att skydda den visuella upplevelsen av ett landskap. Skyddet reglerar oftast bebyggelse, vägar och andra anläggningar som kan ha en negativ effekt på landskapsbilden. Landskapsbildskydd omfattar större delen av Härskogen i kommunens norra del. Här regleras inte skogs- och jordbruk. Det krävs tillstånd från Länsstyrelsen för att utföra åtgärder eller verksamheter som regleras i föreskrifterna.

Riksintresse för naturvård

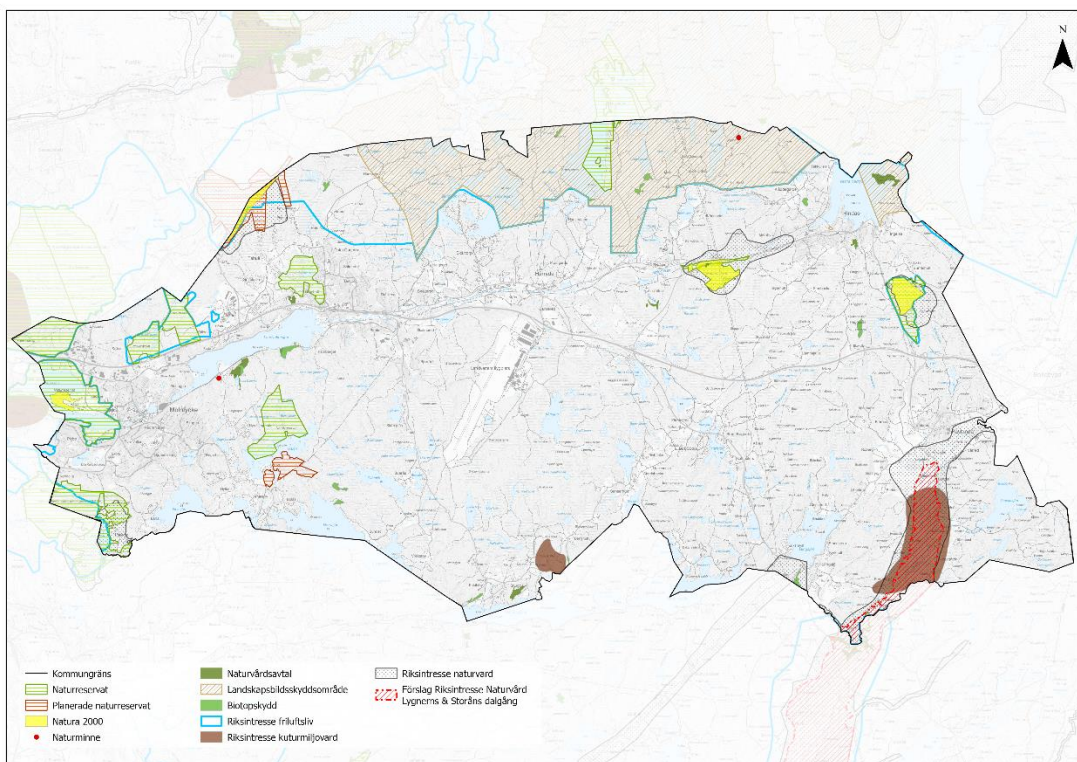
Områden av riksintresse för naturvård ska representera huvuddragen i svensk natur, belysa landskapets utveckling och visa mångfalden i naturen. Miljöbalken kräver att områden av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön (3 kapitel 6 § miljöbalken). Dessa så kallade hushållningsbestämmelser har emellertid direkt verkan enbart via prövning enligt miljöbalken, plan- och bygglagen med flera lagar.

Om ett riksintresse står i konflikt med ett annat allmänt intresse ska generellt riksintresset ges företräde eftersom det väger tyngre än allmänna lokala intressen. Kommunen ska i sin fysiska planering visa på vilket sätt riksintressena kan tillgodoses. Kommunen ska visa att det inte uppstår påtaglig skada vid ny planläggning. Påtaglig skada på ett riksintresse är ett av kriterierna för när Länsstyrelsen kan överpröva till exempel en detaljplan.

Riksintresse för naturvård i kommunen:

Hårssjön (Hålsjön), Maderna Haketjärn och Högaråsmossen, Lygnern och Storåns dalgång, Ubbhultsdrumlinen och Klippan.

Utöver riksintresse för naturvård finns även riksintresse för friluftsliv och för kulturmiljö som delvis påverkar naturmiljöer. Läs mer om riksintressen i översiktsplanen.

Figur 19. Karta över skyddad natur i Härryda kommun.

Skyddade arter

Flera hundra arter av växter och djur är skyddade i Sverige antingen genom fridlysning eller genom att de finns upptagna i EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv.

I landet är cirka 585 växt- och djurarter fridlysta. Fridlysning innebär ett förbud mot att skada eller föra bort vilt levande exemplar av vissa arter. Det är främst ett skydd mot plockning, uppgrävning, samling, insamling för kommersiella syften och även mot viss markexploatering. Vissa arter som är speciellt sällsynta och/eller utsatta har ett mer omfattande skydd som även förbjuder att djurens fortplantningsområden eller viloplatser skadas eller förstörs. Detta gäller oavsett om skadan sker avsiktligt eller oavsiktligt och berör även jord- och skogsbruk.

EU har utsett vissa arter som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. Dessa finns förtecknade i bilagor till EU:s fågel- och habitatdirektiv. Lagstiftningen och vilka arter skyddet gäller, finns samlade i artskyddsförordningen (SFS 2007:845). Naturvårdsverket har tagit fram en handbok om artskyddsförordningen.

Enligt EU:s habitatdirektiv ska medlemsländerna vidta nödvändiga åtgärder för att införa ett generellt system för skydd av samtliga de djurarter som avses. Syftet med direktivet är genom bevarande av naturligt förekommande livsmiljöer och den vilda fauna och floran säkra den biologiska mångfalden inom medlemsländerna i EU. Några exempel på dessa så kallade n-arter i Härryda kommun är hasselsnok, skalbaggen bred paljettdykare, lodjur, åkergroda och större vattensalamander.

Enligt EU:s fågeldirektiv ska medlemsländerna vidta nödvändiga åtgärder för att införa ett generellt system för skydd av samtliga de fågelarter som avses. I fråga om vilda fåglar är det bland annat

förbjudet att avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödnings-, övervintrings- och flyttperioder samt att skada eller förstöra deras fortplantningsområden eller viloplatser. Några exempel på fåglar i Härryda kommun som omfattas av EU:s fågeldirektiv är tjäder, nattskär, smålom och storlom.

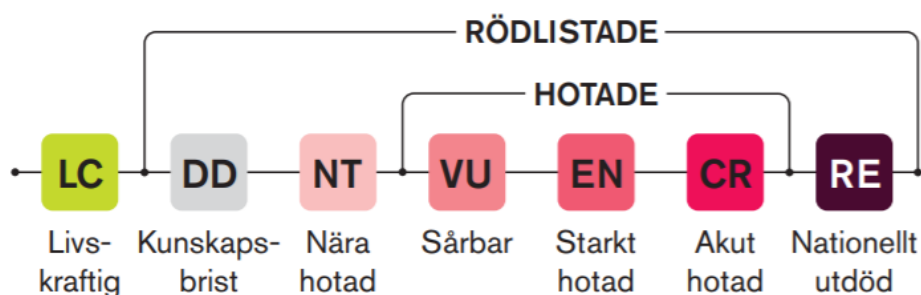

Figur 20. Spelande tjädertupp. Foto Sirpa Ukula, Mostphotos

Rödlistade arter och signalarter

Sverige upprättar liksom många andra länder rödlistor över hotade och sällsynta växt- och djurarter. Listorna uppdateras vart femte år, nästa 2025. I rödlistorna grupperas arterna efter hur stor risken är för utdöende. Arter som bedöms uppfylla kriterierna för någon av rödlistkategorierna kallas rödlistade arter. Till rödlistade arter anges den engelska förkortningen enligt figuren nedan. 2021 fanns cirka 230 rödlistade arter i kommunen som är noterade i Artportalen, en databas för artrapporteringar i Sverige. Rödlistade arter har inte något formellt skydd, om de inte finns upptagna i artskyddsförordningen.

En art vars förekomst signalerar att miljön där den påträffas kan ha höga naturvärden, kallas ibland signalart. En lista av signalarter har sammanställts av Skogsstyrelsen. Signalarter omfattar kärlväxter, lavar, mossor, och svampar. De ska vara lätta att upptäcka och identifiera i fält.

Figur 11. Den svenska rödlistan med internationella förkortningar. Figur hämtad från SLU Artdatabanken (2020). Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala.

Åtgärdsprogram

För vissa rödlistade arter tar Naturvårdsverket fram särskilda åtgärdsprogram och anslår särskilda medel. Exempel på åtgärdsprogram som berör Härryda kommun är för läderbagge, flodkräfta, flodpärlmussla, alkonblåvinge, klockgentiana, särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet och vildbin på ängsmark.

Figur 12. Hona av det ovanliga och rödlistade väddgökbiet i Storåns dalgång.

Frivilliga avsättningar

Utöver den natur som har ett lagstadgat skydd görs även frivilliga avsättningar genom att markägaren själv avsätter en bit av sin mark från produktion för att spara naturvärden. Vid frivilliga avsättningar ges ingen ersättning. FSC, Forest Stewardship Council, och PEFC (The Programme for the Endorsement of Forest Certification) är oberoende, internationella medlemsorganisationer. Certifierade skogsägare (enligt PEFC eller FSC) ska undanta 5-10 procent av skogsmarken i brukningsenheten från aktivt skogsbruk. De frivilliga avsättningarna är en betydelsefull del i skogsbrukets miljömålsarbete. Hela den kommunägda skogsarealen är certifierad enligt FSC och PEFC.

Skötselbehov

För att bevara biologisk mångfald behövs inte bara skydd, många värdefulla biotoper kräver också skötsel för att naturvärdena ska bevaras. Detta gäller framförallt de värden som återfinns i odlingslandskapet, där brukande av marken bibehållit den biologiska mångfalden. Dessa värden är beroende av ett hållbart jordbruk och fortsatt hävd av slåtter- och betesmarker. Hos Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen kan man söka om stöd för brukande av mark.

NATURVÅRD – EN DEL AV KOMMUNENS VERKSAMHET

Kommunens naturvårdsarbete ska bidra till hållbar utveckling och att de nationella miljömålen nås och att kommunens invånare ska erbjudas en rik och varierad naturmiljö. Kommunen ansvarar för fysisk planering och olika former av myndighetsutövning som berör naturvård, men kommunen arbetar även med naturvård på flera andra sätt.

Fysisk planering

God kunskap om naturvärden är en viktig del av samhällsplaneringen. Med fysisk planering avses planering av mark- och vattenanvändning och utveckling av bebyggelse och anläggningar. Den fysiska planeringen är till för att säkerställa att det finns lämplig mark i beredskap för verksamhet och boende, men syftar även till att skydda områden som till exempel har speciella natur- och kulturvärden. God planering är ett avgörande instrument för att få ett hållbart samhälle och kan bidra till att nå i princip alla miljö kvalitetsmålen.

Figur 13. Så här kan det se ut när man tittar på den digitala kartan. De färgade områdena visar att naturvärden inventerats och bedömts på platsen. Röda stjärnor i kartan visar artfynd av rödlistade arter från Artportalen.

Naturdatabas

Naturdatabasen är en väldigt viktig del av naturvårdsplanen. Den innehåller bland annat 550 naturvärdesklassade områden (augusti 2024). Naturdatabasen ska uppdateras kontinuerligt så att den är ett aktuellt planeringsunderlag för kommunen. Den ska användas tidigt i ett planeringsskede innan ett område väljs ut för detaljplaneläggning eller annan exploatering. Naturdatabasen är GIS-baserad (Geografiskt informationssystem) vilket betyder att det är digitalt baserad information tillsammans med flygfoto och därmed lättillgänglig.

Hänsyn, tillsyn och prövning

Plan- och bygglagen syftar bland annat till en långsiktigt god hushållning av mark och vatten, vilket inbegriper naturvärden. Vid bygglov och ärendens handläggning berörs naturvårdsfrågor. Byggnader ska placeras med hänsyn till bland annat naturvärden. Naturdatabasen är därmed ett viktigt underlag när kommunen ska besluta om olika planer och exploateringar.

Det innebär att naturvärden har en stor tyngd när Miljö och bygglovsnämnden ansvarar för den lokala tillsynen och prövningen och ibland även Länsstyrelsen, ska pröva en ny lokalisering av en miljöstörande verksamhet eller vid bygglovshanteringen. För att kunna göra rätt bedömningar är naturdatabasen ett värdefullt verktyg.

Naturvärden är en tillgång som ska tas tillvara i största möjliga mån när man bygger nytt och planerar nya verksamheter. Detta synsätt gäller alla som deltar i plan- och byggprocessen, vilka inkluderar exempelvis handläggare, exploatör, arkitekt, konsult och entreprenör.

Under byggprocessen kontrolleras att naturvärden tas tillvara och inte skadas av till exempel okunskap eller misstag. Detta ställer krav på exploatörer och entreprenörer.

Strandskyddet är till för allmänhetens friluftsliv och växt- och djurlivet. För att skydda dessa intressen gäller vissa förbud enligt miljöbalken. Det finns möjlighet att få dispens om särskilda skäl är uppfyllda och endast om det inte strider mot syftet.

Ekosystemtjänster

Riksdagen har fattat beslut om att majoriteten av Sveriges kommuner senast år 2025 ska integrera ekosystemtjänster i planering, byggande och förvaltning av den byggda miljön i städer och tätorter. Kommunen ska i planering och prövning ta hänsyn till allmänna intressen enligt plan- och bygglagen. Att beakta och utveckla ekosystemtjänster kan vara både att ta hänsyn till naturen och ett sätt att anpassa till klimatförändringar, skapa förutsättningar för bättre hälsa och välbefinnande samt minska buller och luftföroreningar. Ekosystemtjänster delas in i försörjande, reglerande, stödjande och kulturella.

För att kartlägga ekosystemtjänster vid fysisk planering kan en ekosystemtjänstanalys genomföras. Det har gjorts ekosystemtjänstanalys i stadsbyggnadsstudien för Mölnlycke centrum och planeras genomföras i stadsbyggnadsstudien för Landvetter centrum.

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger oss människor och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet.

SLU Artdatabanken

Figur 14. Ekosystemtjänster. Illustration: The New Division/Boverket.

Kommunala naturreservat

Miljöbalken ger kommuner rätt att bilda naturreservat. Reservat är till för att långsiktigt skydda områden för dess natur-, kultur- och friluftsvärden. 2004 bildades Rådasjöns naturreservat av Härryda kommun och Mölndals Stad. Kommunerna ansvarar för sina respektive delar och samråder i frågor rörande området. Dispenser från förbud enligt föreskrifterna hanteras av kommunen. Enklare former av tillstånd ges på delegation.

Förvaltning

Kommunen ska, i egenskap av markägare och verksamhetsutövare, föregå med gott exempel när det gäller bevarande av naturvärden. För det kommunala skogsbruket finns en grön skogsbruksplan, vilken kvalitetssäkrades genom FSC- och PEFC certifiering. Tillsammans med skogsbruksplanen finns riktlinjer för kommunens produktionsskog antagen i kommunfullmäktige 2019. Att arbeta med skötselplaner är ett bra sätt att utveckla naturområdets specifika värden. Skötselplaner finns för naturreservaten, Wendelsbergs friluftsområden och Pixbo dammar. Även naturvårdsinriktade planbestämmelser och naturvårdsanpassade skötselplaner bör upprättas och användas för att ta tillvara naturvärden inom nya detaljplaneområden.

Grön Plan, som togs fram som planeringsunderlag för översiktsplanen 2012, berör naturen inom tätorterna och har en naturlig koppling till naturvårdsplanen. Grön Plan har mer fokus på nyttjandet av grönområdena. Delar av kommunens jordbruksmark brukas genom arrende av brukare. Flera skolor har skolskogar, ett avgränsat område som disponeras av skolan för lektioner och utevistelser. Skolan och markägaren upprättar en överenskommelse.

Tillgänglighet till naturen

Kommunen arbetar med att öka tillgängligheten i valda natur- och kulturvårdsintressanta områden. Flera områden finns beskrivna i Tillgänglighetsdatabasen. I Friluftsplansens sex strategier lyfts tillgänglighet som ett viktigt område. Stigar och rastplatser har anlagts, informationsmaterial i form av skyltar och foldrar har tagits fram. Många av de lokala naturvårdsprojekt som kommunen drivit med stöd av Naturvårdsverkets statliga bidrag till kommunal och lokal naturvård, har haft denna inriktning. Kommunen arbetar vidare med att utveckla närnaturen ur turism-, folkhälso- och tillgänglighetsperspektiv.

Figur 25. Vitsippor i Rådasjöns naturreservat. Foto Karin Meyer.

Samverkan med andra aktörer

Kommunen har inte möjlighet att styra alla faktorer som påverkar naturen. Därför bör samverkan ske med och information spridas till andra berörda aktörer, bland annat brukare och ägare av mark och vatten samt föreningar.

Göteborgsregionen samordnar kalkningen på uppdrag av ett antal kommuner i regionen. Kalkning är en viktig metod för att motverka de skador försurningen orsakar växt- och djurlivet i sjöar och vattendrag. I avrinningsområdena Kungsbackaån och Mölndalsån som berör Härryda kommuns sprids det kalk varje höst.

Härryda kommun deltar i ett kommunekolognätverk, där majoriteten av kommunerna inom Västra Götalandsregionen deltar. Samverkan med grannkommuner är viktigt, då många av de värdefulla områdena går över kommungränsen. Samarbete med andra myndigheter är väsentligt för att få ett helhetsperspektiv inom naturvården. Länsstyrelsen, som är den myndighet som har huvudansvaret för tillsyn och prövning i naturvårdsärenden, och Skogsstyrelsen som har myndighetsansvar för skogsmark, är två viktiga samarbetspartners.

Invasiva växt- och djurarter

Främmande invasiva arter är växter eller djur som inte naturligt hör hemma i ett område och som tar över den nya platsen eftersom de saknar naturliga fiender där. Gemensamt för invasiva arter är att de ofta är starka, konkurrenskraftiga och bra på att sprida sig. I Härryda kommun förekommer flera invasiva arter, exempelvis parkslide, jätteloka, jättebalsamin, skunkkalla och signalkräfta. Kommunen arbetar med att informera invånare om invasiva arter, rapportering av fynd till Artportalen samt information om bekämpning. Arter som förekommer på EU-förteckningen över främmande invasiva arter är fastighetsägaren skyldig att bekämpa på sin mark.

Lokala naturvårdsprojekt

I Härryda kommun har många naturvårdsprojekt bedrivits sedan starten år 2004. Med hjälp av medfinansiering med upp till 50 procent genom Naturvårdsverkets statliga bidrag till kommunal och lokal naturvård, har många viktiga åtgärder kunnat genomföras. Naturvårdsprojekten har funnits i hela kommunen och ibland med flera aktörer inblandade. Även föreningar har möjlighet till detta stöd, vilket några har tagit tillvara. Exempel på lokala naturvårdsprojekt är olika art- och naturinventeringar, ta fram planer, anlägga stigar, restaurera naturmark och dammar samt ta fram informationsmaterial.

Figur 26. Backsippa i Rävlanda, Storåns dalgång.

HÄNSYNSNIVÅER

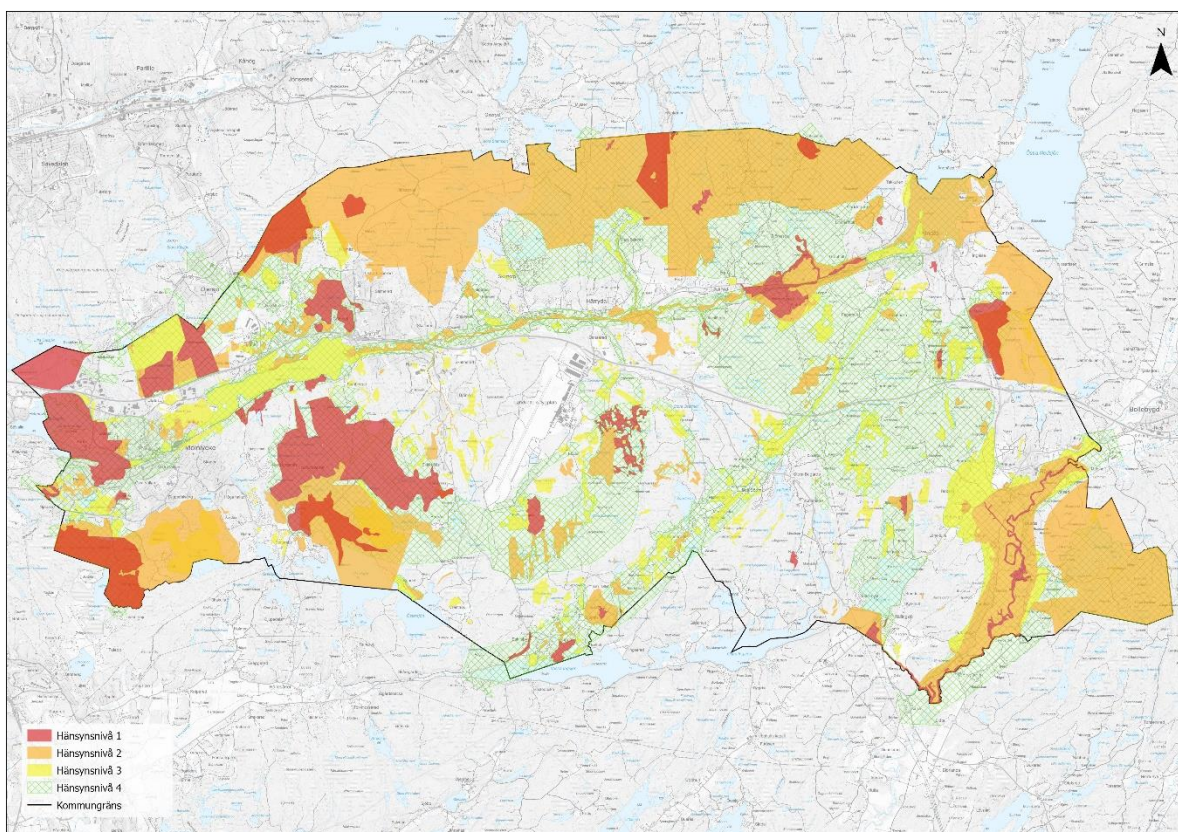
För att ytterligare öka användbarheten och säkerställa en god hantering av naturvärdena i samband med fysisk planering och tillståndsärenden, har naturområdena kategoriserats in i fyra hänsynsnivåer. Hänsynsnivåerna togs fram i samband med Naturvårdsplanen 2012 och anger vilken hänsyn som bör tas i samband med exploateringar. Ju högre naturvärde ett område har desto större hänsyn bör tas. Det kan finnas ytterligare områden med höga naturvärden som inte är kända och inför en åtgärd behöver naturvärden utredas. Utöver nedanstående rekommendationer måste alltid miljöbalkens bestämmelser beaktas. Det kan bland annat gälla bestämmelser om artskydd, strandskydd, naturreservat, biotopskydd, 12:6-samråd och vattenverksamhet.

Generella rekommendationer

Kontinuerligt kan avvägningar som inte ryms inom ÖP behöva göras mellan olika intressen. Det kan vara mellan tätortsutveckling och naturvård, liksom mellan olika miljömål och andra regionala mål. I alla dessa fall av avvägningar kan hänsynsnivåer användas. För att hänsynsnivåerna också ska kunna användas för nytillkommande naturområden av olika slag anges nedan hur hänsynsnivåerna bör förhålla sig till olika naturvårdsunderlag.

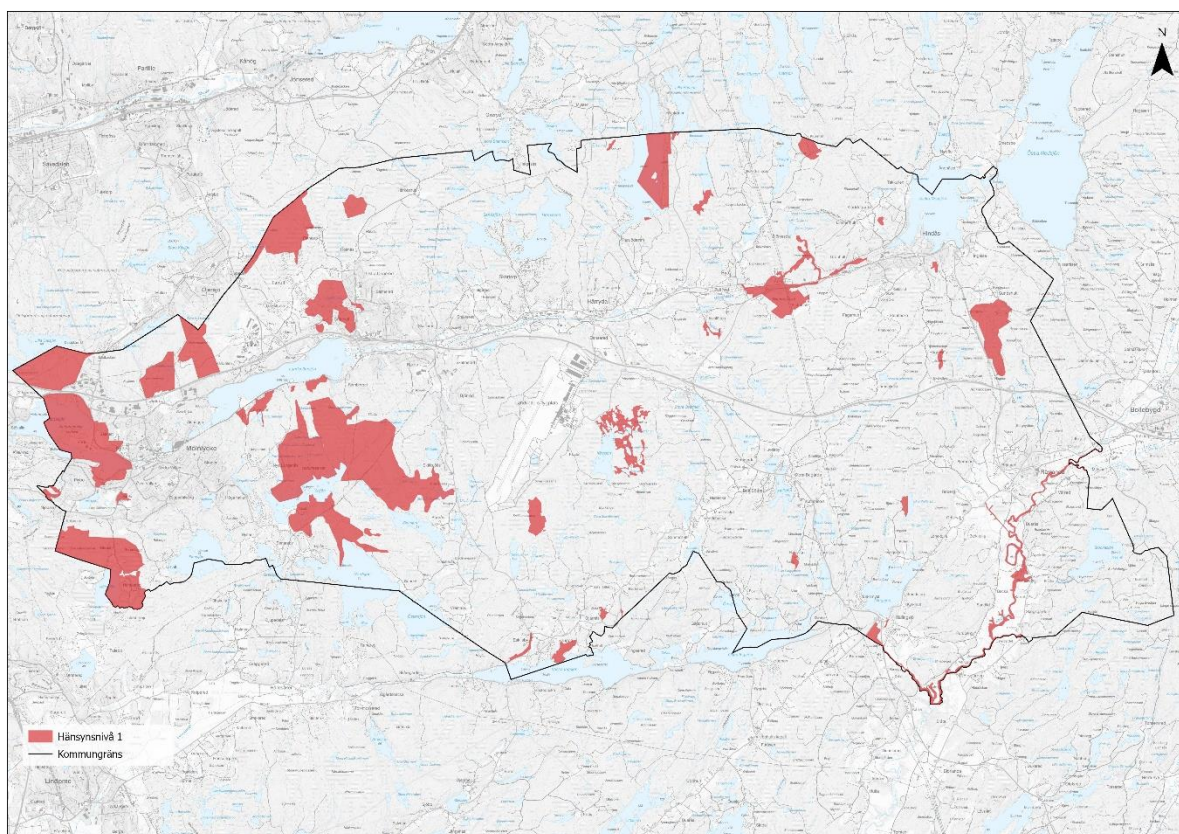
Generellt sett är utgångspunkten att naturvärdesobjekt av klass 1 och 2 är av den storleken att det behövs en skyddszon runt objektet för att undvika eller minimera negativ påverkan inom naturvärdesobjektet. Detta är viktigt i skogsmiljöer samt i miljöer som beror av markvattenförhållanden såsom våtmarker, myrar, sjöar och vattendrag.

- Biologisk mångfald bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt.
- Nationella och samhällsviktiga funktioner kan prövas.
- För ingrepp i generellt biotopskydd, t ex stenmurar i odlingslandskapet, finns möjlighet att söka dispens hos Länsstyrelsen.

Figur 27. Karta över naturområden med hänsynsnivåer 1-4. Kartan uppdateras i naturdatabasen när nya områden kommer till eller klassas om.

Hänsynsnivå 1

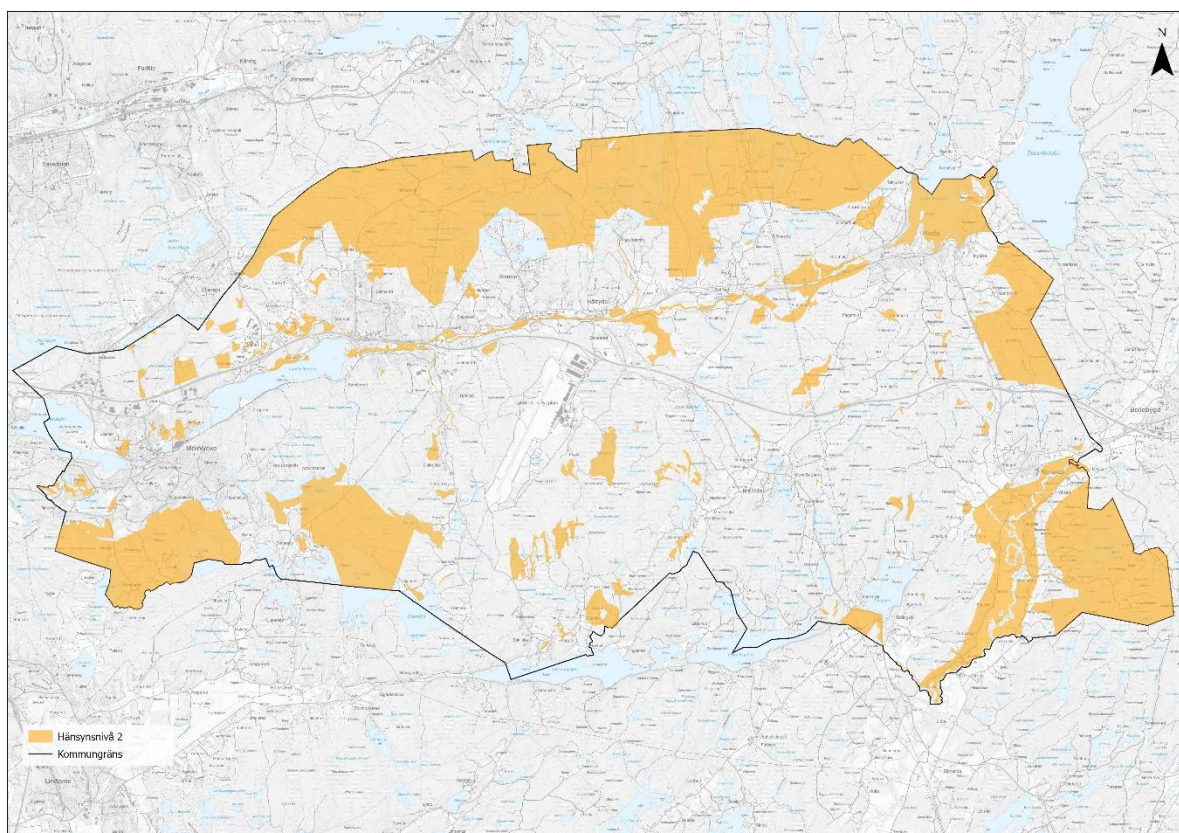

Figur 15. Karta över naturområden med hänsynsnivå 1. Kartan uppdateras digitalt i naturdatabasen när nya områden kommer till.

Hänsynsnivå 1				
Beskrivning	Rekommendation	Undantag	Krav på beslutsunderlag	Krav på skyddsåtgärder och kompensation
Områden som bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå. De är svåra eller omöjliga att återskapa. Områdena bedöms motsvara ekologiskt särskilt känsliga områden (miljöbalken 3:3). - Natura 2000-områden. - Skyddade områden (naturreservat, naturminnen, biotopskydd eller naturvårdsavtal)	Åtgärder som riskerar att skada naturvärdena inom området ska inte tillåtas förutom i mycket sällsynta fall – se undantag. Eventuella åtgärder får inte påverka naturobjektets värdekärna eller viktiga biotopkvaliteter. Eventuella åtgärder ska kompenseras. I naturreservat reglerar reservatföreskrifter vad som är tillåtet. Frågor kring dispenser och dylikt	Åtgärden är avgörande för människors hälsa eller säkerhet och alternativa lösningar saknas Åtgärden är nödvändig för att skydda eller främja naturvärden i området, Åtgärden syftar till att öka områdets friluftsvärden, om samtidigt	Fördjupad naturvärdesinventering (NVI) över geografiskt område eller efter särskild art enligt SS 199000:2023. Det krävs miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Områdets betydelse för blågrön infrastruktur ska bedömas. För mindre åtgärder kan utlåtande från kommunekolog räcka (>0,5 ha)	Omfattande skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder inom påverkat naturvärdesobjekt eller i direkt anslutning till detta. Skyddsklassade arter får inte påverkas negativt. För mindre åtgärder kan skyddsåtgärder och mindre kompensationsåtgärder vara tillräckligt.

exklusive strandskyddsområde . • Områden där Länsstyrelsen utreder naturreservat. • Områden klassade som klass 1 – högsta naturvärde i naturdatabasen. • Skogsområden klassade som klass 2 - högt naturvärde i naturdatabasen som enskilda eller tillsammans bildar område över fyra hektar. • Ängs- och betesmarker som beskrivs som särskilt värdefulla och klassats vara i aktuell hävd i Jordbruksverkets inventering. • Nyckelbiotoper som enskilda eller tillsammans bildar område över fyra hektar.	hanteras enligt miljöbalken. <u>Laghänvisning:</u> Miljöbalken 1:1 Miljöbalken 3:3 (ekologisk särskilt känsliga områden) m.fl.	risker för skador på naturvärden är mycket ringa och alternativa lösningar saknas, eller Åtgärden är en förutsättning för att området långsiktigt ska kunna skötas så att naturvärdena består och förbättras.		
---	--	---	--	--

Hänsynsnivå 2

Figur 29. Karta över naturområden med hänsynsnivå 2. Kartan uppdateras i naturdatabasen när nya områden kommer till.

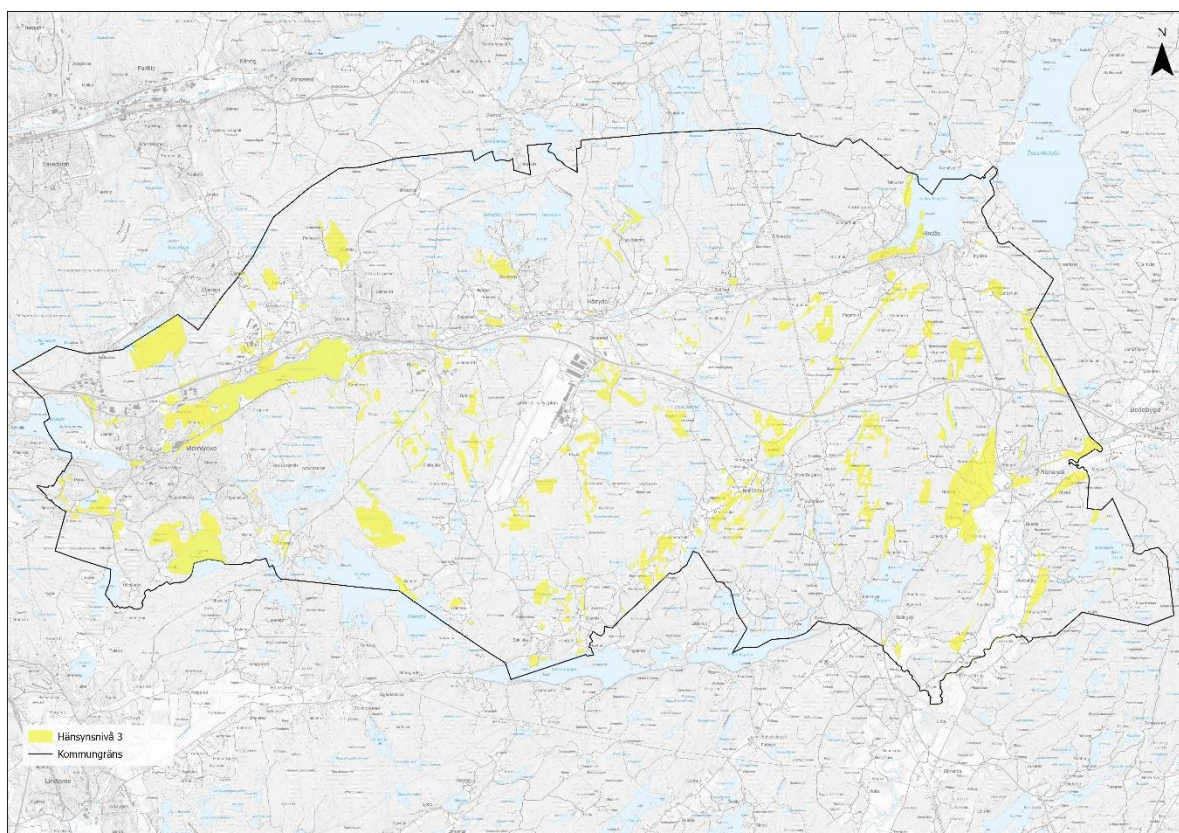
Rekommendation

Exploatering i hänsynsnivå 2-områden bör undvikas. Enstaka byggnader och anläggningar kan prövas av Miljö- och bygglövsnämnden alternativt kommunstyrelsen och kommunfullmäktige om det kan ske på sådant sätt att utpekade värden inte påtagligt skadas. Även exploatering i närheten ska ske med hänsyn till områdets naturvärden.

Hänsynsnivå 2				
Beskrivning	Rekommendation	Undantag	Krav på beslutsunderlag	Krav på skyddsåtgärder och kompensation
Områden som bedöms vara av stor betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller regional nivå. De är svåra eller omöjliga att återskapa.	Åtgärder som riskerar att skada områdets naturvärden bör endast ske i undantagsfall - se undantag. Eventuella åtgärder får inte påverka	Landskapsbildskydd och riksintressen hanteras i särskild ordning. En något mer omfattande exploatering än för andra hänsynsnivå 2 områden accepteras för	Det krävs fördjupad naturvärdesinventering (NVI) över geografiskt område eller efter särskild art enligt SS 199000:2023. Det krävs miljökonsekvensbeskrivning (MKB).	Omfattande skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder inom påverkat naturvärdesobjekt eller i direkt anslutning till detta.

Områdena bedöms motsvara ekologiskt särskilt känsliga områden (miljöbalken 3:3). • Riksintressen för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv. • Landskapsbildskydd. • Områden klassade som klass 2 – högt naturvärde i naturdatabasen. • Övriga ängs- och betesmarker som klassats som aktuella i Jordbruksverkets inventering. • Övriga nyckelbiotoper. • Stora opåverkade områden som är utpekade i ÖP.	naturvärdesobjektets värdekärna eller viktiga biotopkvaliteter. Eventuella åtgärder bör kompenseras. <u>Laghänvisning:</u> Miljöbalken 1:1 Miljöbalken 3:3 (ekologisk särskilt känsliga områden) m.fl.	mark med riksintresse belägen intill samlad bebyggelse. Undantag kan ges om åtgärden... ... är av väsentlig betydelse för andra samhällsintressen och det saknas rimliga alternativa lösningar, ... nödvändig för att områdets naturvärden ska bestå, eller ... underlättar att området sköts på ett sådant sätt att naturvärdena består och förbättras.	Områdets betydelse för blågrön infrastruktur ska bedömas. För mindre åtgärder kan utlåtande från kommunekolog räcka (0,5 hektar).	Skyddsklassade arter får inte påverkas negativt. För mindre åtgärder kan skyddsåtgärder och mindre kompensationsåtgärder vara tillräckligt.
--	---	---	---	---

Hänsynsnivå 3

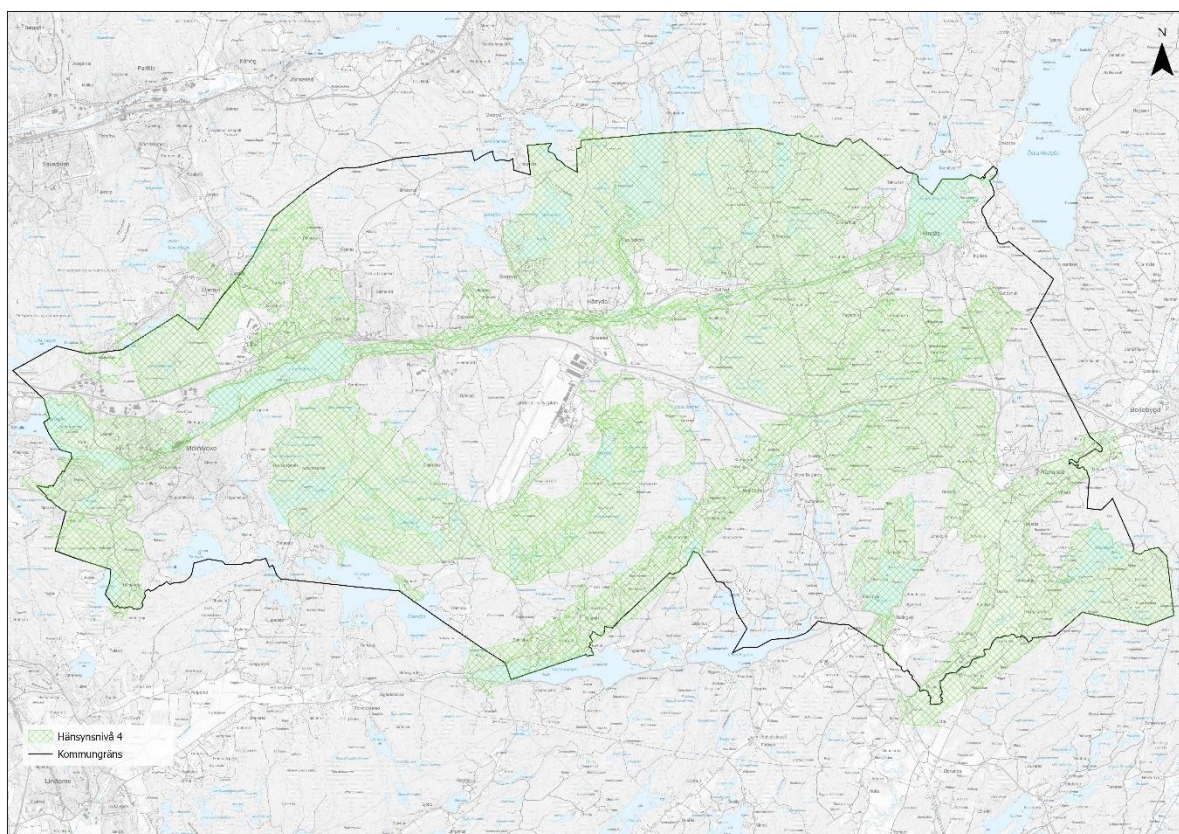

Figur 16. Karta över naturområden med hänsynsnivå 3. Kartan uppdateras i naturdatabasen när nya områden kommer till.

Hänsynsnivå 3				
Beskrivning	Rekommendation	Undantag	Krav på beslutsunderlag	Krav på skyddsåtgärder och kompensation
Områden med naturvärden som har betydelse på lokal nivå och för spridning av arter och variation i landskapet. Områdena bedöms motsvara andra viktiga naturområden (miljöbalken 3:6). - Områden klassade som Klass 3 – påtagligt naturvärde i naturdatabasen. - Ångs- och betesmarker som klassats som restaurerbara i Jordbruksverkets inventering.	Åtgärder i området bör endast tillåtas om en större påverkan på naturvärdena kan undvikas. Omfattande åtgärder bör kompenseras. <u>Laghänvisning:</u> Miljöbalken 1:1 Miljöbalken 3:6	Åtgärden svarar mot ett allmänt samhällsintresse eller starkt enskilt intresse. Åtgärden är nödvändig för att områdets naturvärden ska bestå. Alternativa rimliga alternativa lösningar saknas.	Vid större åtgärd kan krävas fördjupad naturvärdesinventering (NVI) över geografiskt område eller efter särskild art enligt SS 199000:2023. Områdets betydelse för blågrön infrastruktur ska bedömas. För mindre åtgärder kan utlåtande från kommunekolog räcka (0,5 hektar).	Skyddsåtgärder och kompensation av förlorade naturvärden inom eller i närheten av berört naturvärdesobjekt. För mindre åtgärder kan skyddsåtgärder vara tillräckligt. Bedömning bör göras i samråd med kommunekolog. Skyddsklassade arter får inte

• Värdefulla odlingslandskap enligt Länsstyrelsens bevarandeprogram. • Naturvärdesobjekt enligt nyckelbiotopsinventering.				påverkas negativt. Inte heller andra hotade arter bör riskera att påverkas.
--	--	--	--	--

Hänsynsnivå 4

Figur 31. Karta över de värdefulla landskapen och de gröna länkarna med hänsynsnivå 4.

Hänsynsnivå 4				
Beskrivning	Rekommendation	Undantag	Krav på beslutsunderlag	Krav på skyddsåtgärder och kompensation
• Områden klassade som "Värdefulla landskap" i denna naturvårdsplan. • Gröna kilar enligt GR:s strukturbild. • Gröna stråk i Härryda. • stråk utpekade ifrån grön- och blåstruktur i Härryda.	Vid all exploatering ska iakttas stor försiktighet med hänsyn till de speciella värden som pekas ut för de olika områdena. Gröna stråk får ej brytas helt. Läs om värdena under kapitlet Värdefulla landskap.		Vid större åtgärd kan krävas fördjupad naturvärdesinventering (NVI) över geografiskt område eller efter särskild art enligt SS 199000:2023.	Skyddsklassade arter får inte påverkas negativt. Inte heller andra hotade arter eller ekologiska strukturer bör riskera att påverkas. Förstärkningsåtgärder kan behövas om gröna stråk påverkas.

Hänsynsnivå Vatten

Hänsynsnivå – Vatten				
Beskrivning	Rekommendation	Undantag	Krav på beslutsunderlag	Krav på skyddsåtgärder och kompensation
Kommunens sjöar, vattendrag och småvatten har generellt sett höga naturvärden, men den specifika kunskapen om varje enskilt vatten är begränsad. Många åtgärder i vatten kräver strandskyddsdispens (7 kap MB) samt anmälan eller tillstånd för vattenverksamhet (11 kap MB).	Åtgärder i vattenområdet bör endast tillåtas om en större påverkan på naturvärdena kan undvikas. Omfattande åtgärder bör kompenseras. Naturobjektets värdeklass ska bestå efter eventuella åtgärder. <u>Laghänvisning:</u> Miljöbalken 7 kap. Miljöbalken 11 kap.	Åtgärden ska: ...vara avgörande för människors hälsa eller säkerhet, ...vara nödvändig för att skydda eller främja områdets naturvärden, ...syfta till att öka områdets friluftsvärden och risken för skador på naturvärden är mycket ringa. ...vara en förutsättning för områdets långsiktiga skötsel så att naturvärdena består och förbättras.	Vid större åtgärd kan krävas fördjupad naturvärdesinventering (NVI) över geografiskt område eller efter särskild art enligt SS 199000:2023 av hela eller delar av funktionellt avgränsad del. Vid tillståndsansökan kan krävas miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Områdets betydelse för blågrön infrastruktur ska bedömas. För mindre åtgärder kan utlåtande från kommunekolog räcka.	Lämpliga skyddsåtgärder genomförs. Skyddsklassade arter får inte påverkas negativt. Inte heller andra hotade arter eller ekologiska strukturer bör riskera att påverkas. Kompensation kan genomföras i direkt anslutning till påverkat område. För mindre åtgärder kan skyddsåtgärder och mindre kompensationsåtgärder vara tillräckligt.

Hänsynsnivå – Skyddsvärda träd

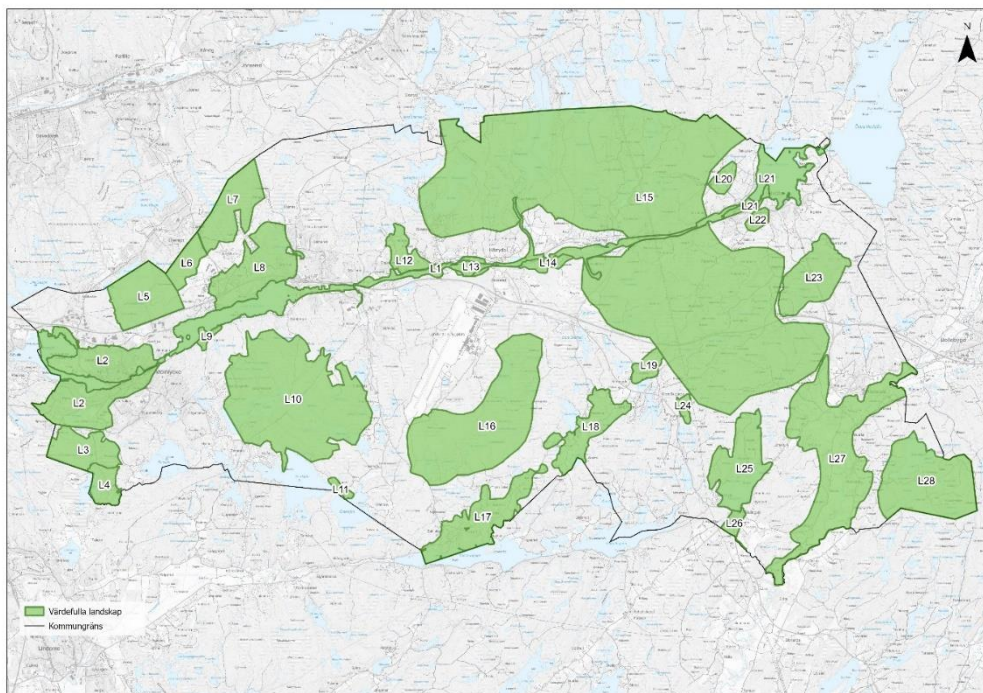
Hänsynsnivå – Skyddsvärda träd				
Beskrivning	Rekommendation	Undantag	Krav på beslutsunderlag	Krav på skyddsåtgärder och kompensation
Rekommendationen gäller främst träd vars omkrets är >250 cm i brösthöjd eller som har stora håligheter. Grövre och äldre träd är viktiga för den lokala biologiska mångfalden och ekosystemtjänster. Att köra med bilar eller tunga maskiner över området med trädets rötter kan allvarligt skada trädet. Det gäller även när ytan ovanför hårdgörs.	Skyddsvärda träd ska bevaras i största möjliga mån. Beskärning ska väljas framför nedtagning. <u>Laghänvisning:</u> Miljöbalken 7:1 Miljöbalken 12.6	Åtgärden ska... ...svara mot ett allmänt samhällsintresse eller starkt enskilt intresse, och ...det ska saknas en rimlig möjlighet att bevara träden.	Avverkning eller andra kraftiga beskärningsåtgärder på särskilt skyddsvärda träd kräver samråd med Länsstyrelsen (Miljöbalken 12 kap. 6 §). Kontrollplan för arbete vid träd kan krävas. Naturinventering kan krävas. Kompensationsplan kan krävas.	Tillräckligt skyddsavstånd ska hållas vid arbete och exploatering. Skyddsavståndet bör hålla en radie som motsvarar minst 15 gånger trädets stamdiameter. Vid nedtagning av träd ska kompensationsåtgärder genomföras. Vid detaljplanering ska skydd genom planbestämmelser eftersträvas. Skyddsklassade arter får inte påverkas negativt.

VÄRDEFULLA LANDSKAP

Naturvårdsplan, med dess naturdatabas, pekar ut ett stort antal värdefulla naturområden i kommunen. Dessa är i allmänhet tämligen strikt avgränsade och ska ses som områden som över i stort sett hela sin yta har värden som måste tas hänsyn till. Vi behöver höja blicken och se på kommunens naturvärden i ett landskapsperspektiv och peka ut värdefulla landskap. Det är viktigt att identifiera områden där det finns särskilt bra förutsättningar genom större fungerande helheter; värdefulla landskap, kunskap om vilka specifika miljöer och strukturer som ska värnas och tas hänsyn till i planeringen.

På sikt är det många arter som inte klarar sig på små skyddade fläckar i landskapet. Exempelvis är de flesta fågelarter beroende av resurser som finns utbredda inom större områden. Andra arter är beroende av miljöer eller resurser som sällan finns kvar på samma plats en längre tid i landskapet, men tenderar att dyka upp på nya ställen om förhållandena är de rätta. De är mer beroende av hela fungerande landskap, än särskilt värdefulla platser. Exempel på detta är arter som gynnas av brandstörning, såsom klockgentiana. Även arter som gynnas av erosion vid stränder, såsom strandlummer, backsvala och kungsfiskare passar in här. Alla arter är också på sikt beroende av att en tillräckligt stor population finns i landskapet för att klara lokala utdöenden och undvika inavel i små populationer.

Det finns ekologiska funktioner och sammanhang som är beroende av fungerande helheter. Ett tydligt exempel är vattendragsorganismer som flodpärlmussla och öring, som är beroende inte bara av varandra, utan också av en vattenkvalitet som bestäms av förhållandena utmed alla bäckar i hela avrinningsområdet.

Figur 32. Karta över Hälaryda kommuns värdefulla landskap.

Härrydas värdefulla landskap

De utpekade landskapen täcker sammanlagt nära hälften av kommunens yta. Av de 28 landskapen domineras 17 av kulturlandskap, ofta med lövskog och vatten som kompletterande värdenaturtyper. 9 landskap domineras av barrskog, men i dessa är ofta myrar, sumpskogar och ibland sjöar särskilt utpekade värden. Två områden är främst utpekade för sina lövskogs-/lövträdsvärden. Nedan presenteras de landskap som är värdefulla i Härryda kommun, med beskrivningar av vilka särskilda värden som finns, och vad som bör tas särskild hänsyn till inom dessa landskap. De utpekade värdefulla landskapen är placerade i hänsynsnivå 4.

L1 Mölndalsån med dess sjöar och tillflöden

Mölndalsån ingår i Göta älvs avrinningsområde och har sitt källområde 120 meter ovan havet kring Östra och Västra Nedsjöarna. Från Nedsjöarna till Rya rinner ån genom barrskogsdominerade trakter, ofta med gransumpskogar och alkärr utmed ån. Nedströms Rya meandrar ån i ett öppet jordbrukslandskap med alkärr och dungar av lövblandskog, som sammantaget har stora värden för fågellivet, till exempel vid Margreterdal, Knös, Lillhult och Bugärde. Ett flertal tillflöden till ån innehåller värdefulla bäckmiljöer med bland annat känslig epifytflora i omgivande sumpskogar. Särskilt höga värden finns i Tvärån, som har flodpärlmussla och värdefulla lekbottnar och Björrödsbäcken med bäcköring. Vid Landvetter och Mölnlycke har ån meandrande lopp genom artrika blandlövskogar och alkärr och har bildat små deltan vid utloppen i Landvettersjön respektive Rådasjön. Landvettersjön är en relativt näringsrik sjö med tämligen rikt fisk- och fågelliv, inkluderande till exempel lake, siklöja, en egen öringstam och storskrake. Rådasjön är ännu rikare i alla dessa avseenden och hyser till exempel sutare, gös (utplanterad), storskrake, skäggdopping och ett flertal intressanta våtmarks- och strandängsfåglar. Båda sjöarna har hyst flodkräfta, men signalkräftan har tagit över. Landvettersjön, och framför allt Rådasjön omges dessutom av marker med mycket höga naturvärden.

Mölndalsån har idag ett förhållandevis bra vatten, vilket tillsammans med fina strömsträckor och ofta välutvecklade lövbårder längs stränderna, bildar grunden för dess zoologiska kvaliteter. Här finns en stationär stam av bäcköring, och reproduktionsområden för Gröenöring. Andra värdefulla inslag är till exempel förekomsterna av smal dammsnäcka vid Landvetter. Fågellivet är rikt med mycket gott om försärla utmed hela ån, flera häckningar av strömstare och sannolikt även häckande kungsfiskare.

De strandnära områdena med översvämningsskogar, sumpskogar, strandbrinkar och andra översvämningssmarker är värdefulla. Här finns suboceaniska arter som hållavar och skuggmossa.

Figur 33. Dansereds bro över Mölndalsån i Härryda.

Hänsyn och skötsel

- Lövbårderna och ibland större skyddsområden av t ex barrblandskog, kring vattendragen, inklusive tillflödesbäckarna i hela avrinningsområdet, bör i största möjliga utsträckning lämnas för fri utveckling, utom där naturvårdsintressanta betesmarker gränsar mot ån.
- Fallna träd bör i så stor utsträckning som möjligt få ligga kvar. Rensningar som ändå måste göras, bör alltid först samrådats med naturvårdskunniga, och särskild försiktighet iakttas där känsliga arter noterats.
- I detaljplanelagda områden som parkmark inom Mölnlycke och Landvetter kan särskilda åtgärder behöva prioriteras utifrån översvämningsrisker. Åtgärderna bör alltid först samrådats med naturvårdskunniga, och särskild försiktighet iakttas där känsliga arter noterats.
- Regleringen av vattensystemet bör ske så att tillräckliga minimiflöden för öring och flodpärlmussla upprätthålls hela året i Mölndalsåns övre lopp, samtidigt som lomhäckningar och fiskproduktion, framförallt röding- och öringlekbottnar, i Nedsjöarna värnas.
- Säkerhetszoner måste tillämpas mot vattendragen vid uppställning av fordon och arbete med kemikalier, gödsling eller bekämpningsmedel.
- De små grustäcker som finns utmed ån kan utnyttjas som häckningslokal för backsvala och kungsfiskare, om hänsyn till detta tas när verksamheten ska avvecklas.
- Gamla stenbroar och kvarngrunder bör, liksom naturliga skredärr, bevaras som häckningsplatser för strömstare, forsärla, respektive kungsfiskare.
- Åtgärder som orsakar grumling bör undvikas.

Träd i vattenmiljön

Trädbården utmed ett rinnande vatten fyller ett flertal viktiga funktioner för det vattenanknutna livet.

Träden

- skuggar vattnet och håller därmed vattentemperaturen lägre och jämnare, vilket är viktigt för en lång rad vattenorganismer.
- tillför viktig organisk basnäring genom nedfall av löv och insekter.
- stabiliserar strandkanten och minskar därmed utflödet av partiklar.
- minskar utflödet av näringsämnen.
- ger viktigt substrat i form av rötter och nedfallna grenar.

Härutöver har det visat sig att också nedfallna träd i vattnet har stor betydelse för vattenlivet. De ger en ökad mångformighet i vattendraget som är positiv för mångfalden och fisket. Enligt Naturvårdsverket anses sex nedfallna träd per 100 meter vara "måttlig förekomst". Även ovan vattnet bidrar de fallna träden till ökad mångfald och positiva naturvårdsaspekter. Död fuktig ved är mycket värdefull för en lång rad nära hotade skalbaggar och smådjur. En rad växter och insekter etablerar sig gärna i rotvältor. Till exempel gräver gärna kungsfiskaren ut sitt bohål i jordblottor som bildas då träd har vält ner i vattendraget.

L2 Pixbo – Mölnlycke – Wendelsberg

Det artrikaste och mest värdefulla lövskogsområdet i kommunen med lång skoglig och trädkontinuitet. De stora kärnområdena utgörs av Wendelsbergsparken, Råda säteri och Pixbo herrgård. Men hela landskapet är ett lövskogsrikt tätortsområde med stor rikedom på värdefulla lövträd och äldre lövskogsbestånd av olika slag. Ek är det viktigaste trädslaget, både till frekvens och som betydelse för ovanliga arter. Såväl slutna, men ändå ljusa hedesskogsbestånd, som vidkroniga hagmarksekar förekommer och hyser höga värden. Även bokbestånden hyser här en rik mångfald, sett till det nordliga läget. För helheten, liksom för många arters överlevnad, har gamla och grova träd av alla lövträdslag stor betydelse. Förutom en mängd ovanliga lavar och insekter är även ett rikt fågelliv kopplat till kombinationen lövskog, grova ädellövträd och olika typer av vattenmiljöer. Området fortsätter in i Mölndals Stad. Exempel på intressanta arter är mindre hackspett, oxtungsvamp, orange rödbeck och större vattensalamander. I Pixboområdet finns även många gamla tallar.

Hänsyn och skötsel

Stor hänsyn bör tas till äldre och grövre lövträd vid all planering, exploatering och skötsel. En del av området ingår i en av de regionalt värdefulla gröna kilarna som finns med i överenskommelsen om Strukturbild för Göteborgsregionen. Trädfällningsförbud gäller i Wendelsberg och vid Banvägen. Karaktären med gamla tallar i Pixbo är viktigt att bevara.

L3 Rambo mosse – Långa myst

Ett stort sammanhängande, av sentida skogsbruk opåverkat, höglänt område med magra skogar, hållmarker och myrar. Naturvärdena är knutna till öppna till halvöppna myr-, hed- och hålltallskogsmiljöer. Området har vildmarks- och naturskogskaraktär där delar är uppkomna efter brand med lövbrännekaraktär och mycket död ved. Kulturspår i form av gamla stenbrott finns. Hemvist för en av Sveriges största populationer av den hotade nattskärnan och även förekomster av hasselsnok och klockgentiana. Området fortsätter in i Mölndals Stad.

Hänsyn och skötsel

Majoriteten av området ingår i Hårssjön-Rambo mosse naturreservat. Områden med öppna till halvöppna myr-, hed- och hålltallskogsmiljöer bör bevaras oexploaterade. Rövningar, gallringar och naturvårdsbränningar för att öka öppenheten är önskvärt inom området. Vid exploatering bör randområden (område mellan två olika naturtyper) som har tätare skog, men magra markförhållanden restaureras till glesa hedskogar. Området utgör en betydande del av en av de regionalt värdefulla gröna kilarna som finns med i överenskommelsen om strukturbild för Göteborgsregionen.

Figur 17. Hasselsnok. Foto Most photos/Lennart Hansson.

L4 Hårssjön

Hårssjön (Hålsjön) är något i regionen så ovanligt som en näringsrik slättsjö med rikt fågelliv. Runt större delen av Hårssjön breder vass ut sig och innanför dessa vidtar strandsumpskogar med björk, al och sälg. Öster om sjön finns ett öppet kulturlandskap med lövskogar omväxlande med hästbetade hagar, en landskapstyp som tillsammans med den näringsrika sjön gynnar ett mycket rikt fågelliv. Omfattningen av vassar kan vara avgörande för till exempel rördrommen, medan mindre hackspett och entita kräver omfattande lövbestånd. Tofsvipa kräver tillräckliga arealer öppna fuktiga marker. I området finns mycket groddjur. Området fortsätter in i Mölndals Stad.

Figur 18. Hårssjön. Foto Karin Meyer.

Hänsyn och skötsel

Området ingår i naturreservatet Hårssjön-Rambo mosse och utgör en betydande del av en av de regionalt värdefulla gröna kilarna som finns med i överenskommelsen om strukturbild för Göteborgsregionen. Fortsatt beteshävd av öppna marker bör uppmuntras.

L5 Bråtaskogen

Starkt småkuperat skogsområde med liten grad av påverkan från sentida skogsbruk och rikedom på naturskogskaraktärer spridda över området. Här finns äldre och grövre tall och insektsarter som lever av tall och asp. Förutom många signalarter för västsvenska naturskogsartade barrskogar, finns en förhållandevis artrik fågelfauna, inkluderande många av "storskogens" fåglar, bland annat tjäder, men också storlom, nattskär, duvhök, bivråk, tall- och entita och alla våra sydliga hackspettar. Även tretåig hackspett har setts. Flodkräfta finns i Stora Hålsjön.

Figur 19. Promenadstig i Bråtaskogen.

Hänsyn och skötsel

Delar av området ingår i Bråtaskogens naturreservat. Framförallt tjädern är beroende av en tillräcklig areal blåbärsrik skog, sumpskog och myr. Denna areal kan redan vara i minsta laget, varför skogslänkar mot andra tjäderområden är nödvändiga om populationen ska behållas. Även för hackspettar och barrskogsmesar är arealen äldre skog sannolikt viktig, medan ostörda betingelser är viktigt för rovfåglarna. Båtliv och fiske med fasta redskap bör inte uppmuntras i Hålsjöarna med tanke på risken för spridning av kräftpest. Området utgör en betydande del av en av de regionalt värdefulla gröna kilarna som finns med i överenskommelsen om Strukturbild för Göteborgsregionen.

L6 Bråta – Madernalänken

Området utgörs av myrar och en tallskogsklädd förbindelselänk för skogsarter mellan Högaråsområdet och Bråta och för fukthedsarter såsom klockgentiana och alkonblåvinge till Bårhultsområdet. Flera lokaler med klockgentiana finns.

Hänsyn och skötsel

Huvuddelen av området behöver även fortsättningsvis bestå av en blandning av tallskog och öppna myrar/fukthedar. Fukthedarna kan behöva skötselåtgärder (till exempel bränning) som i så fall bör utformas i samklang med åtgärdsprogrammet för alkonblåvinge och klockgentiana i samråd med länsstyrelsen. Skogen längs Djupedalens myrsänka i norr bör lämnas orörd och myrens hydrologi

värnas. Området utgör en betydande del av en av de regionalt värdefulla gröna kilarna som finns med i överenskommelsen om Strukturbild för Göteborgsregionen.

L7 Högarås myr – skogskomplex

Området utgörs av en mager höjdplatå med ett komplex av magra tallskogar, mossar, fattigkärr och fukthedspartier kring den centralt belägna Högaråsmossen. Området inrymmer i mosaikmönster ett av Sveriges viktigaste kärnområden för fjärilen alkonblåvinge som lever på klockgentiana. Natura 2000-området Maderna ingår till viss del i området. Området kan med tiden avgränsas närmare, utifrån inventeringsuppgifter från Länsstyrelsen angående förekomst av klockgentiana och lämpliga lokaler för alkonblåvinge. Området fortsätter in i Partille kommun.

Figur 37. Klockgentiana. De vita prickarna på stjälkarna är ägg av fjärilen alkonblåvinge. Foto Lars Sjögren.

Hänsyn och skötsel

Områden av fukthedskaraktär, inklusive idag skogsklädda sådana, bör bevaras oexploaterade och utan att avbrytas av större sammanhängande exploateringsområden. Restaurerings- och skötselåtgärder med röjningar för att gynna klockgentiana och alkonblåvingens miljöer har kommit igång i samråd med Länsstyrelsen. Området utgör en betydande del av en av de regionalt värdefulla gröna kilarna som finns med i överenskommelsen om Strukturbild för Göteborgsregionen. Länsstyrelsen arbetar med bildande av naturreservat i området.

L8 Tahult – Gallhålan

Tahult – Gallhålan utgör ett lövskogsdominerat landskap, där hedekskogar på berg utgör de centrala delarna, men där också näringsrikare lövskogstyper i odlingslandskapets kantzoner utgör viktiga, och

ofta mycket artrika delar, till exempel i form av blandädellövskogar, alkärr, olika trädklädda hagmarker, brynmiljöer. Här finns också en mängd värdefulla vårdträd i odlingslandskapet. Fågellivet är tämligen rikt, med mindre hackspett, kattuggla, stenknäck och grå flugsnappare som några av karaktärsarterna.

Figur 38. Agntjärn och eksluttningarna i Gallhålan naturreservat. Foto Karin Meyer.

Hänsyn och skötsel

Området kring Gallhålan är skyddat som naturreservat. Stor hänsyn bör tas till värdefulla lövträd, trädhagar och bryn. De utpekade värdefulla lövbestånden bör bevaras i största möjlig utsträckning. I bestånd där granen hotar att ta över kan denna med fördel huggas ut, men skogsbruket i övrigt bör ske med stor hänsyn till gamla träd, död ved och värdefulla lövmiljöer.

L9 Långenäs

Långenäs är ett vackert beläget herrgårdslandskap vid Landvettersjön, med gott om grova och gamla lövträd som har en mycket rik epifytflora. Ett flertal rödlistade arter däribland almlav och stiftgelélav förekommer och två av träden, högstubbar av alm, är naturminnesmärkta. Upp till gårdsmiljön leder en allé med hamlade lindar, lönnar och askar. I en bäckravin vid gården finns ung alm och alskog. Den större helheten av gamla träd är på sikt nödvändig för att de förekommande arterna ska kunna överleva inom området.

Figur 39. Långenäs. Foto Erika Persson.

Hänsyn och skötsel

Stor hänsyn måste tas till träd, både till de gamla naturvårdsintressanta träden och till träd som kan vara viktiga som ersättare för dessa. En trädvårdsplan bör upprättas.

L10 Yxsjöområdet

Yxsjöområdet är ett stort sammanhängande område med barrdominerad skog som till största delen är opåverkad av rationellt skogsbruk. Ett av områdets värden är dess storlek. Stora delar av skogen är naturligt uppkommen utan större skogsvårdsinsatser på ett stort skogsbrandfält från 1920-talet. Många av dessa bestånd är idag lövdominerade, så kallade lövbrännor. Inom storbrandområdet finns dock även partier med brandrefugier - äldre skog som sluppit undan branden och nu ofta hyser stora mängder död ved. Området är också rikt på sjöar, myrar och sumpskogar med mycket liten påverkan. Området har intressant kryptogamflora och fågelfauna. Ett flertal röd- eller EU-listade arter med större arealkrav förekommer, såsom tjäder, nattskär och mindre hackspett. Även de funna rödlistade kryptogamerna kräver en viss areal lämplig biotop för sin långsiktiga överlevnad.

Hänsyn och skötsel

Stor hänsyn bör tas till arter enligt artskyddsförordningen och särskilt till nattskärremiljöer i öster och kärnområdena med välutvecklade brandrefugier och lövbrännor. Länsstyrelsen arbetar med att utöka det befintliga naturreservatet kring Yxsjön.

L11 Sundet

Värdefull landskapsbild men varierat jordbrukslandskap, som i stora drag behållit sin struktur från 1930-talet. Odlingsmarken som till största delen sköts enbart med slåtter, har rester av hävdflora och värdefulla insektsmiljöer för bland annat humlor och fjärilar. Kring odlingsmarken finns ekdominerade blandskogar, som har spår av gammal slåtter- och beteshävd, men där också

naturskogskaraktärer har utvecklats, med rik förekomst av lågor och torrakor⁴ samt inslag av lind, framförallt i sydost.

Hänsyn och skötsel

Fortsatt hävd av landskapet bör uppmuntras inklusive vägrenslåtter, bete och träd- och brynvård.

L12 Helgered

Äldre gård där marken omvandlats till golfbana i gammalt småkuperat kulturlandskap med gott om lövdungar, brynzoner, stengärdesgårdar, småvatten, beteshagar och miljöer med värdefulla lövträd. Hävdflora finns kvar på sina ställen i området. Hänsyn och skötsel Stor hänsyn bör tas till äldre lövträd. Naturvärdena kopplade till dessa har stor chans att utvecklas positivt om riktad trädvård kombineras med brynvård och sen slåtter eller bete av vägrenar, kantzoner och äldre hagmarker. Rådgivning om trädvård och skötsel av småvatten bör ske. Konstgödning och bekämpningsmedel bör undvikas nära vatten.

Hänsyn och skötsel

Stor hänsyn bör tas till äldre lövträd. Naturvärden kopplade till dessa har stor chans att utvecklas positivt om riktad trädvård kombineras med brynvård och sen slåtter eller bete av vägrenar, kantzoner och äldre hagmarker. Rådgivning om trädvård och skötsel av småvatten bör ske.

L13 Knös och Assmundtorp

Mångformigt, småskaligt kulturlandskap kring Mölndalsån, beteshagar med rikedom på värdefulla träd, framförallt hagmarksekar, men även hamlade träd av flera slag. Silverlav och korallticka hör till noterade arter.

Hänsyn och skötsel

Fortsatt hävd av landskapet bör uppmuntras inklusive bete och trädvård. Rådgivning om trädvård bör ske.

L14 Lillhult – Bugärde

Två små tätbyggda byar i ett varierat småskaligt och kuperat odlingslandskap med värdefulla öppna marker ner mot Mölndalsån. Kring Lillhult finns ett flertal sandbiarter noterade, vilket även tyder på andra naturvärden i området.

Hänsyn och skötsel

Fortsatt hävd av landskapet bör utvecklas inklusive bete och trädvård. Exploatering som hotar förutsättningarna för detta bör undvikas. Rådgivning om trädvård bör ske. Viktigt att bibehålla öppna sandmiljöer för vildbin.

L15 Härskogen – Risbohult

Barrskogsområde med suboceaniskt präglad barrskog, starkt påverkat av skogsbruk. Trots detta finns ändå fortfarande en intressant kryptogamflora knuten till de rikligt förekommande sumpskogsmiljöerna. Särskilt värdefulla är sumpskogar med rörligt vatten, senvuxna träd och hög

⁴ Lågor är liggande döda träd. Torrakor är stående döda träd.

lövandel. Kulturlandskap med lövrika miljöer finns vid inägor, historiska gårdstomter och andra husgrunder, där höga värden finns framförallt vid Risbohult, Högäset och Gransjöås. Förhållandevis rik skogsfågelfauna, inkluderande bland annat tjäder, fiskgjuse, duvhök, göktyta, törnskata och barrskogsmesar. Sjöarna hyser bland annat både smålom och storlom. Ställvis är även landskapsbilden av stort värde, såsom vid Högäset och Risbohult.

Hänsyn och skötsel

Östra strandområdet och del i sjön är naturreservat. Sumpskogar med kantzoner bör bevaras opåverkade. Vid skogsbruk bör även breda kantzoner mot sumpskogar sparas och all körning i sumpskogsmiljöer undvikas. Stor hänsyn måste också tas till lövrika kulturmiljöer. Fortsatt hävd bör stödjas vid områdets gårdar, men särskilt vid Risbohult, Högäset och Gransjöås. Hänsyn bör tas till rovfågel- och lom-flygstråk vid eventuell lokalisering av vindkraft.

L16 Kärrsjön – Kärrflötena

Varierat, nästan väglöst skogsområde med gott om myrar, sumpskogar och näringsfattiga sjöar. Fågellivet är rikt, kopplat till både sjöar, myrar och skogar. I sjöarna häckar bland annat storlom och i skogarna/myrarna tjäder, fiskgjuse, trana, nattskär, pärl- och sparvuggla, barrskogsmesar, törnskata och troligen duvhök. Sångsvan och svarthakedopping är tidigare noterade under häckningstid. Flodkräfta finns i Stora Issjön. I skogarna finns flera vandringsstigar och torplämningar.

Hänsyn och skötsel

Sumpskogar och myrar bör bevaras opåverkade. Stor hänsyn bör tas till fågellivet. Störning bör undvikas vid sjöar med småöar, och reglering av sjöarna undvikas eller ske med hänsyn till lommar. Båtliv och fiske med fasta redskap bör ej uppmuntras med tanke på risken för spridning av kräftpest.

Figur 40. Kärrsjön.

L17 Eskilsby – Bertshult

På höjdområdet, som delvis utgörs av en drumlin norr om Västra Ingsjön, utbreder sig ett lövskogs- och kulturlandskap med höga värden kopplade till både naturliga lövskogar och lövträd i kulturlandskapet. Sammantaget finns en stor rikedom på gamla hamlade träd, framförallt askar i bitvis ålderdomliga kulturlandskap, med Stora Håltet som ett särskilt vackert exempel. Dessutom finns värdefulla ekdominerade lövskogar särskilt i branter och i gamla inägomarker. Fågellivet är rikt med bland annat kattuggla, mindre hackspett, ormvråk, entita och stjärtmes. Storlom häckar i Västra Ingsjön. Flodkräfta finns i Västra Ingsjön. Ställvis värdefull landskapsbild.

Hänsyn och skötsel

Stor hänsyn bör tas till förutsättningarna för fortsatt drift av jordbruksföretag i allmänhet och i synnerhet till vård av lövträd i kulturlandskapet. Träd med hamlingspåsar är särskilt skyddsvärda. Befintliga ännu hävdade marker med lövträd bör ges stöd till fortsatt hävd. Igenväxande miljöer bör restaureras, men med försiktighet. Lövskogar bör värnas, särskilt i branter och ädellövskog. Stor försiktighet bör iakttas vad gäller båtliv och fiske med fasta redskap för att inte sprida kräftpest.

L18 Sanserhult – Risbacka – Apelgårde

Området präglas av odlingslandskapet på och kring en stor drumlin. Inom området finns flera koncentrationer av småskaliga och variationsrika odlingslandskap med vårdträdmiljöer, lövskogsdungar, lövsumpskogar och betesmarker, inklusive några naturbetesmarker. Rikt fågelliv kopplat till odlingslandskap och lövskog med bland annat stenskvätta, stare, buskskvätta, enkelbeckasin, rödstjärt och kattuggla. Värdefull landskapsbild.

Hänsyn och skötsel

Stor hänsyn bör tas till förutsättningarna för fortsatt drift av jordbruksföretag. Fortsatt hävd av befintliga, ännu hävdade marker, bör uppmuntras, liksom restaurering av igenväxande marker. Stor hänsyn bör tas till randzoner⁵, vägrenar, odlingsimpediment⁶ och till lövträd i kulturlandskapet.

L19 Huvdaby

Värdefull landskapsbild med drumlin och öppet odlingslandskap kring några högt belägna gårdar. Huvuddelen av de gamla åkrarna i söder jämte intilliggande skogsbestånd hästbetas idag. Området inkluderar gårdsmiljöer med skyddsvärda hamlade träd, hålträd och grova träd av flera arter. Partier av de gamla åkrarna, vägrenar och impediment hyser intressant hävdflora med arter som vit fetknopp, brudborste, rödklint och smörbollar, liksom betade buskar av trubbhagtorn och slån. Fin miljö för jordbrukslandskapets fåglar.

Hänsyn och skötsel

Stor hänsyn bör tas till förutsättningarna för fortsatt drift av jordbruksföretag. Fortsatt hävd av befintliga ännu hävdade marker bör uppmuntras, liksom restaurering av igenväxande marker. Stor hänsyn bör tas till randzoner, vägrenar, odlingsimpediment och till lövträd i kulturlandskapet.

⁵ Randzoner, område mellan två olika naturtyper, t ex skog och betesmark.

⁶ Odlingsimpediment, är mark som inte går att odla t ex berg i dagen inom en åker.

L20 Limmerhult – Klåddegärde

Måttligt hävdad kulturlandskap, men med ett stort antal värdefulla träd, med flera rödlistade arter såsom lunglav och almlav. Värdefullt fågelliv kopplat till äldre lövträd, hassel, död lövved och öppet odlingslandskap, inkluderande insektsrika torra och steniga miljöer.

Hänsyn och skötsel

Stor hänsyn bör tas till vårdträd, hamlade träd och grova lövträd. Hävd och frihuggning av träden bör uppmuntras liksom markhävd i området och öppethållande kring stenmurar.

L21 Hindås isälvsavlagring

Norra delen av området domineras av en 4-8 meter hög, getryggsformad radialmorän som framträder tydligt i landskapet. I anslutning till denna finns två mindre moränvallar av randmoräntyp. Moränåsen övergår vid Västra Nedsjöns sydvästra hörn i ett så kallat kame- eller åsnätlandskap; en ovanlig typ av isälvsavlagring, med små åsar och dödisgropar. Väster därom fortsätter isälvsavlagringen som en svagt ryggformad ås. Öster om Kvarnbäcken finns ytterligare ett åsnätlandskap. Hela avlagringen ligger ovanför högsta kustlinjen.

Hänsyn och skötsel

Större schakt- och/eller byggnadsprojekt i området bör undvikas med hänsyn till helhetsbilden av landformerna. Åtgärder som möjliggör fritt tillträde till delar av området bör främjas.

L22 Ekhagsvägen – Roskullen

Gammalt kulturlandskap och villaområden med blandning av äldre och lite nyare bebyggelse i och i utkanten av Hindås, med höga värden kopplade till vårdträd av främst ek, ask och bok samt alléer.

Hänsyn och skötsel

Stor hänsyn måste tas till äldre träd. Träden på kommunens mark bör skötas med hög naturvårdsambition. Trädvård bör uppmuntras på privat mark, liksom röjningar och markhävd i områden med värdefulla träd.

L23 Klippan

Barrskogs- och kulturlandskap kring öppen gårdsmiljö i Klippans naturreservat. Äldre barrskogar och värdefulla myrar och sumpskogar finns både öster, väster och söder om reservatet. Förutom att dessa naturtyper förstärker värdena kopplade till motsvarande miljöer inom naturreservatet, bidrar de också till att upprätthålla en rik skogsfågelfauna med bland annat tjäder, rovfåglar, ugglor och barrskogsmesar. Även värdefulla trädmiljöer finns, förutom i reservatet även direkt nordost, norr och västerut. I området finns ett stort antal rödlistade arter.

Hänsyn och skötsel

Exploatering av skog och myr bör undvikas. Stor hänsyn ska tas till värdefulla träd i kulturmiljöerna. Stor hänsyn bör tas till framförallt sumpskogar och myrar vid skogsbruk, och vård av kulturmiljöernas träd stödjas. Området öster om landsvägen är skyddat som naturreservat.

Figur 41. Kulturmiljön med den gamla gårdstomten i Klippans naturreservat.

L24 Kåhult

Gården Kåhult har en välbevarad bebyggelse och gårdstomt. Den ligger i ett mosaikartat omväxlande kulturlandskap med rikt inslag av stengärdesgårdar, fägata, odlingsrösen, smådungar, bryn och andra värdefulla småbiotoper. En värdefull flora av lavar, mossor och svampar knuten till de gamla lövträden kring gården.

Hänsyn och skötsel

Fortsatt hävd av landskapet bör uppmuntras inklusive trädvård och brynvård. Exploatering bör undvikas som hotar de värdefulla träden eller förutsättningarna för fortsatt hävd av dessa och landskapet. Rådgivning om trädvård bör ske.

L25 Gingsjön – Björnhulta sjö

Klarvattensjö kantad av barr- och blandskog men i norr också av värdefulla odlingslandskap kring Gingsered, Högelid och Björnhulta. Kring gårdarna finns värdefulla trädmiljöer med bland annat rödlistade lavar. Området har ett rikt fågelliv. Storlom häckar i sjön och i omgivningarna finns både nattskärar, katt- och sparvuggla.

Hänsyn och skötsel

Gamla lövträd kring gårdar och vägar norr om sjön bör skyddas och vårdas. Hänsyn till fågellivet, framförallt nattskärar, är önskvärt vid skogsbruk. Hänsyn till storlomhäckning på sjön.

L26 Hällingsjö och Gisslebäcken

I Hällingsjö rinner Gingsjön ut i den biologiskt rika och värdefulla Gisslebäcken, omgiven av breda, bitvis naturskogsartade lövbårder. I bäcken finns goda lekområden för Lygnernöring och en artrik bottenfauna, bland annat en stor population av reproducerande flodpärlmussla. Väster om samhället tillförs Gisslebäcken vatten genom omfattande källflöden från Ubbhultsdrumlinen. I den källpåverkade skogen finns en välutvecklad, men känslig kryptogamflora med bland annat hållav och

skirmossa. I Hällingsjö samhälle finns, framförallt vid Gingsjön i norr och mellan Garverivägen och väg 156 i söder, större ansamlingar av grova ekar och andra lövträd, med goda förutsättningar att hysa rödlistade och andra skyddsvärda arter.

Hänsyn och skötsel

Gisslebäcken behöver skyddas dels mot exploateringsingrepp och påverkan av avlopps- eller dagvatten. Lövbårderna längs bäcken bör lämnas för fri utveckling, liksom källflödesskogen i väster. De ekar som står på kommunal mark i Hällingsjö bör vårdas med hög naturvårdsambition i enlighet med kommunens grönplan. Rådgivning bör ske till privata markägare med grova ekar i samhället.

L27 Storåns dalgång

Storåns dalgång utgör ett storslaget odlingslandskap i skogsbygden, med intressant ravinlandskap och värdefulla betesmarker, grova lövträd, lövskogs-, våtmarks- och vattenmiljöer. Lygnernöring går upp i ån, flodpärlmussla finns i Storån och fågellivet är rikt med ett flertal intressanta arter kopplade till öppna mader, betesmarker och lövbårder utmed vattendraget. Det öppna landskapet och artrikedomen finns idag tack vare på det sätt som området är brukat. Dalgången fortsätter in i Marks och Bollebygds kommun.

Figur 42. Vy från Apelnäs till Smedstorp.

Hänsyn och skötsel

Brukare och boende i dalgången har en nyckelroll för att värdena ska bestå. För den biologiska mångfalden bör den jämvikt mellan öppen mark och trädbeväxt mark som finns i området idag få fortsätta. Ett aktivt jordbruk och djurhållning i dalgången bör stödjas. Återskapande av våtmarker eller ett mer meandrande lopp och ökade våröversvämningar i Häggbäcken nedre lopp bör utredas för att gynna våtmarksfåglar. Områdesbestämmelser bör tillämpas för bebyggelse i dalgången. Ingen bebyggelse bör tillåtas i ravinerna. Tillstånd till vattenverksamhet, schaktning, utfyllnad eller liknande

bör ges mycket restriktivt. Kommunens grönområden i Rävlanda bör skötas med hög naturvårdsambition. Åtgärder har genomförts för att förbättra förutsättningarna för fiskens vandring i vattendraget, som en del i ett restaureringsprojekt för hela Rolfsån.

De två viktigaste skötsel aspekterna kan sammanfattas så här:

1. Värna ett aktivt brukande av det redan öppna jordbrukslandskapet och ett fortsatt bete i raviner, mader och naturbetesmarker.
2. Vattensystemet bör ha ett så fritt lopp som möjligt och den lövskog som redan kantar vattnet bör få utvecklas fritt.

L28 Stockasjön – Hasjön

Ett stort opåverkat skogs-, sjö- och myrområde med lite bebyggelse. En del påverkan av modernt skogsbruk, men ändå en rik skogsfågelfauna. Inom området finns storskogs-, myr- och sjöfåglar som tjäder, trana, nattskär, fiskgjuse och storlom, men också fåglar mer kopplade till gamla inägomarker såsom nötkråka och göktyta. Området är endast ungefärligt avgränsat och fågellivet ganska lite undersökt.

Hänsyn och skötsel

Hänsyn till storlomhäckning bör tas i Stockasjön. Vid skogsbruksaktiviteter bör fågelfaunan beaktas, framförallt i närheten av myrar, på berg och vid branter. Rövning och hävd av gamla inägor bör uppmuntras.

FORTSATT ARBETE UTIFRÅN NATURVÅRDSPLANEN

Förutom att naturvårdsplanen är underlag vid fysisk planering så finns behov av fler aktiva åtgärder. En handlingsplan för naturvårdsplanen bör tas fram som kopplas till budget och verksamhetsplan. Den kan innefatta åtgärder i form av skötsel och skydd, information och råd till markägare och allmänhet. Syftet med idébanken nedan är att samla åtgärdsförslag som kommit upp under arbetet med naturvårdsplanen.

Allmänt

- Utveckla samspelet mellan naturvård, friluftsliv, kulturmiljö och klimatanpassning.
- Ta tillvara, förvalta och utveckla genomförda naturvårdsprojekt.
- Initiera eller medverka till att två naturvårdsprojekt startar årligen.
- Inrättande av en ytterligare tjänst med naturvårdskompetens/klimatanpassning bör prövas.
- Inkludera hänsyn inom den kommunala planeringen, så att de biologiska, fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna inte försämras (*Regional handlingsplan för Grön infrastruktur i Västra Götalands län, 2019*).
- Arbeta för att andelen hyggesfritt skogsbruk inom kommunens skogsbruksinnehav ökar.

Ekosystemtjänster

- Planera för öppna vattenytor i och i anslutning till tätort. Ta även fram underlag över kulverterade vattendrag och planera för återställning (*Regional handlingsplan för Grön infrastruktur i Västra Götalands län, 2019*).
- Anlägg våtmarker i eller i anslutning till tätort för att begränsa risk för översvämning och samtidigt tillföra biologiska och kulturella värden. Använd kartorna i regionala handlingsplanen som stöd för prioriteringar (*Regional handlingsplan för Grön infrastruktur i Västra Götalands län, 2019*).
- Bekämpa invasiva främmande arter längs vägar, järnvägsbankar och kraftledningsgator, vattendrag och betesmarker (*Regional handlingsplan för Grön infrastruktur i Västra Götalands län, 2019*).
- Öka arealen biologiskt funktionella gräsmarker genom att planera för mångfunktionella grönytor i tätort som stärker både naturvärden och ekosystemtjänster (*Regional handlingsplan för Grön infrastruktur i Västra Götalands län, 2019*).

Skötsel

- Långsiktigt förvalta kommunens naturmark utifrån områdesanpassad skötsel.
- Verka för att det hyggesfria skogsbruket i kommunen ökar.
- Låta all personal som arbetar med skötsel av kommunala marker genomgå en anpassad utbildning med inriktning på naturvårdsskötsel.
- Utveckla åtgärdsförslag enligt fågelinventeringen i Mölndalsån (ref. 87 i Naturvårdsplanen 2012).
- Utveckla åtgärdsförslag enligt inventering av skyddsvärda träd.
- Kartlägga och inventera invasiva arter inom kommunen såsom parkslide, jätteloka, gul skunkkalla och jättebalsamin. Samt följa utvecklingen av bekämpningsmetoder.
- Prioritera plantering av inhemska träd och trädarter som bidrar till biologisk mångfald i tätort (*Regional handlingsplan för Grön infrastruktur i Västra Götalands län, 2019*).

Bevarande/skydd

- Aktivt samråda med Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen i frågor kring områdesskydd.
- Utredda hur särskilt värdefulla träd kan säkerställas.
- Se över om och i så fall vilka naturområden som behöver ett förstärkt skydd.
- Diskutera med Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen för prioritering av vilka sump/källflödesskogsmiljöer med hållavar som bör säkerställas.
- Genomföra ett långsiktigt skydd av särskilt värdefulla sjöar och vattendrag. Skyddet bör även omfatta strandmiljöer där ekologiska kantzoner bevaras eller återskapas (*Regional handlingsplan för Grön infrastruktur i Västra Götalands län, 2019*).
- Prioritera bevarandet av skyddsvärda träd i tätorter (*Regional handlingsplan för Grön infrastruktur i Västra Götalands län, 2019*).

Inventering/utredning

- Inventering av hasselsnok. Diskussion med Länsstyrelsen om inventeringsmetodik.
- Inventering av hållavar i sump-/källflödesskogar. Även lämpligt som examensarbete.
- Inventering av större vattensalamander i hela kommunen.
- Inventering av ängsmarker avseende vildbin och ängssvamp.
- Inventering av klockgentiana och alkonblåvinge på lokaler med äldre fynduppgifter.
- Inventera vandringshinder i vattendrag och skapa fri passage för fisk men också andra djur och växter genom att åtgärda vandringshinder i dialog och samverkan (*Regional handlingsplan för Grön infrastruktur i Västra Götalands län, 2019*).

Figur 43. Inventering av större vattensalamander. Foto Henrik Nordling.

Kontakt med universitet/högskolor

- Årligen ta fram en lista på examensarbeten/projektarbeten inom naturvård.
- Inventera sandmarker och isälvsedimentmarker utmed Mölndalsån, till exempel vid Hindås, Rya, Härryda och Bråta. Inventeringen bör inriktas dels på kärlväxter, dels på steklar och olika småmiljöer. På grund av exploatering, plantering och igenväxning finns väldigt lite kvar av naturtyper med sand i

markytan, fränsett ett antal igenväxande grustäcker. I några av grustäckerna finns naturvårdsintressanta arter såsom strandlummer, backsvalekolonier och en mångfald av sandbin. Lämpligt som examensarbete. Gärna i kombination med framtagande av skötselplaner för miljöerna.

- Utöka kunskapen om naturtyper och arter som är särskilt intressanta ur Härryda kommuns perspektiv. Naturtypernas eller arternas landskapsekologiska sammanhang och särskilda krav på hänsyn och bevarandeåtgärder bör förtydligas.
- Utreda om möjlighet att tillsammans med brandkåren utöva naturvårdsbränning i hed-myr-lövbränneområde. Kontakt med Länsstyrelsen.
- Öka kunskapen om förekomst av arter enligt artskyddsförordningen, särskilt i områden där utbyggnad eller åtgärder planeras.
- Det landskapsekologiska perspektivet och grönstrukturen bör utredas ytterligare.

Samverkan

- Samverka med grannkommuner i frågor kring områden med höga naturvärden som ligger vid eller korsar kommungräns.
- Samverka med intresserade kommuner som har ett aktivt naturvårdsarbete, i första hand i Göteborgsregionen och inom Västra Götalandsregionen.
- Samverka med föreningar och personer med stor lokalkännedom.
- Samverka kring att koppla samman markägare med betesmark med djurhållare.
- Samverka med vattenråden och Sportfiskarna kring arbete med vandringshinder och att återställa lekmiljöer för öring.

Medborgare/brukare

- Utveckla naturinformation och information om allemansrätten till många olika målgrupper.
- Utveckla samarbetet med skolor och förskolor kring deras användning av den tätortsnära naturen.
- Informationssatsning till fritidshusägare om naturvård kring husknuten. Syftet är bland annat att inspirera till ängsskötsel och fler fågelholkar i landskapet.
- Information om naturvårdsplanen och naturdatabasens ytor på Härrydakartan.
- Mäta antalet besökare i några naturreservat/naturområden årligen för att se besöksfrekvensen.

Uppdatering

- Hålla naturdatabasen kontinuerligt uppdaterad när nya inventeringar och rapporter genomförs.
- Onlineuppdateringar av vissa skikt, bland annat Artportalen.
- Uppdatera och revidera naturvårdsplanen med ett tidsintervall om cirka tio år eller i samband med revidering av översiktsplanen.

REFERENSER

Boverket. <https://boverket.se/sv/byggande/hallbart-byggande-och-forvaltning/ekosystemtjanster/>
September 2024.

Härryda kommun, 2012. *Naturvårdsplan för Härryda kommun*. Antagen av kommunfullmäktige 18 juni 2012.

Härryda kommun, 2023. *Hållbarhetsstrategiskt program för Härryda kommun 2023-2035*.

Härryda kommun. 2019. *Riktlinjer för förvaltning av kommunens skogsbruk*. Antagen av kommunfullmäktige 14 november 2019.

Länsstyrelsen i Västra Götaland, 2019. *Regional handlingsplan för Grön infrastruktur i Västra Götalands län*.

Vänersborgs kommun, 2022. *Naturvårdsplan*.

10. Svar på medborgarförslag om
bostadsanpassning och kommunala tomter
KS2024/149

§34

KS2024/149

Svar på medborgarförslag om bostadsanpassning och kommunala tomter**Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsen avslår medborgarförslaget då det strider mot kommunens riktlinjer för markanvisning sam kommunens regler för tomtkän.

Ärendet

Medborgarförslaget är skrivet av Anette Carlzon 2024-04-29. Förslaget vill möjliggöra för Bollebygdsbor i behov av bostadsanpassning förtur, eller direktanvisa, till en kommunal tomt för att på så vis kunna bygga ett anpassat hem för individer med funktionsnedsättning. Förslagsställaren menar att det skulle bli en besparing för kommunen att ge förtur till kommunal tomt, då bostadsanpassning av befintliga bostäder kostar hundratusentals kronor. Förslagsställaren menar också att även med bostadsanpassning är det svårt att skapa en lämplig bostad och att ett nybyggt hus är det lämpligaste för de med funktionsnedsättning.

Kommunfullmäktige har på sammanträde 2024-06-05 överlämnat förslaget till kommunstyrelsen för handläggning och beslut.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att medborgarförslaget strider mot de riktlinjer som finns för anvisning av kommunal mark samt regler som finns för tomtkän. Förvaltningen finner att det finns goda möjligheter att få

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

bostadsanpassning från kommunen för befintliga bostäder samt att det finns flera tomter till salu inom Bollebygds kommun för att möta intresset för den som vill bygga sitt eget hus.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen avslår medborgarförslaget då det strider mot kommunens riktlinjer för markanvisning sam kommunens regler för tomtkön.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Svar på medborgarförslag om bostadsanpassning
- Medborgarförslag om bostadsanpassning och kommunala tomter_Bortredigerad

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Från: Anette Carlzon [REDACTED]

Skickat: den 29 april 2024 08:53

Till: Funktionsadress Kommunen <kommunen@bollebygd.se>

Ämne: Medborgarförslag

Medborgarförslag Bostadanspassning

När en individ föds eller senare i livet få en funktionsnedsättning kan bostaden behöva anpassas.

Det kan innebära installation av hiss, anpassning av entre till huset/lägenheten, flytt av väggar för att göra rum eller badrum större.

Vi talar hundratusentals kronor där en befintlig bostad anpassas för att passa en individ.

Reglerna för bostadsanpassning säger att föds man i en bostad alternativt bor i en bostad när man förvärvar funktionsnedsättningen så måste kommunen anpassa den bostaden och det kan som sagt bli många hundra tusen kronor.

Vissa bostäder är inte lämpliga att anpassa men det tas ingen hänsyn till det utan kommunen får öppna plånboken.

Ett alternativ är att individen flyttar och då finns det 2 vägar att gå.

Man finner ett begagnat hus som redan är anpassat alternativt kräver mindre justeringar så som anpassningar av entre och andra smärre justeringar dock ej flytt av väggar samt bygga om badrum, kostar mindre för kommunen men ändå pengar ut.

Det andra är att individen bygger en ny bostad och här förutsätts det att individen bygger en bostad som är anpassad och därmed behöver inte kommunen betala något.

Så sett från kommunens plånbok är det bästa att individer/familjer bygger nytt.

Att finna begagnade hus som är anpassade alternativt finna byggbara tomter för att bygga nytt är inte lätt så det blir en inlåsningsseffekt där familjer och individer tvingas bo kvar i ett mindre lämpat boende och där kommunen tvingas betala mycket pengar. Hissar, ramper, flytta väggar och bygga badrum är inte billigt.

Ett sätt att minska påverkan för kommunen och skapa bättre förutsättningar för individer vore om kommunen skulle kunna underlätta byggande av nya anpassade boenden. Att kunna direkt-anvisa alternativt ge förtur till kommunala tomter skulle möjliggöra för individer att bygga ett bra boende för dem samt spara kommunen pengar för att anpassa bostäder med dåliga förutsättningar.

Jag föreslår att kommunen möjliggör för Bollebygdsbor som är i behov av bostadsanpassning att erbjudas en kommunal tomt för att skapa ett optimalt boende och samtidigt spara pengar för kommunen.

Bollebygd

2024-04-29

Anette Carlzon

[REDACTED]

[REDACTED]

11. Svar på medborgarförslag att anlägga
gångväg mellan Gulf och Petaredsavfarten
KS2024/238

§35

KS2024/238

Svar på medborgarförslag att anlägga gångväg mellan Gulf och Petaredsavfarten

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen avslår medborgarförslaget då byggnation av gång- och cykelväg längs väg 554 mellan cirkulationsplatsen vid Rävlandavägen och avfarten mot Ballasjön redan planeras av Trafikverket och medfinansieras av kommunen.

Ärendet

Medborgarförslaget är skrivet av Tobias Bard 2024-08-15. Förslaget syftar till att kommunen ska anlägga en gångväg mellan cirkulationsplats vid Rävlandavägen/Hindåsvägen (Gulf-macken) upp mot Petared för att skapa säkrare väg för oskyddade trafikanter. Kommunfullmäktige har på sammanträde 2024-09-19 överlämnat förslaget till kommunstyrelsen för handläggning och beslut.

Trafikverket planerar att bygga en 1,2 kilometer lång gång- och cykelväg utmed väg 554, mellan cirkulationsplatsen vid Rävlandavägen och avtagget mot Ballasjön, i samarbete med Bollebygds kommun. Vid cirkulationsplatsen ansluter den nya gång- och cykelvägen till befintligt stråk. Det är alltså samma sträcka som förslagsskrivaren avser.

Tidsplan för projektet:

Samrådsunderlag september 2024

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Samrådsmöte hösten 2025

Granskning av vägplan våren 2026

Byggstart preliminärt våren 2028

Klart preliminärt hösten 2028

Beslutet får inga ekonomiska konsekvenser för kommunen. Gång- och cykelvägen är redan medfinansierad mellan Trafikverket och kommunen. Sträckan mellan cirkulationsplats vid Rävlandavägen/Hindåsvägen (Gulf-macken) upp mot Petared kommer få gång- och cykelväg genom Trafikverkets projekt. Medborgarförslaget bör därmed avslås.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen avslår medborgarförslaget då byggnation av gång- och cykelväg längs väg 554 mellan cirkulationsplatsen vid Rävlandavägen och avfarten mot Ballasjön redan planeras av Trafikverket och medfinansieras av kommunen.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Svar på medborgarförslag att anlägga gångväg mellan Gulf och Petaredsavfarten
- Medborgarförslag(178993)_Bortredigerad

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Här skriver du rubriken på ditt medborgarförslag

Gångväg från Gulf förbi kyrkan upp till Petared avfarten.

Här beskriver du ditt medborgarförslag

Hej! Har ett förslag att man gör en gångväg från Gulf upp till Petared avfarten.

Här motiverar du varför kommunen ska genomföra ditt förslag

Många gångtrafikanter som går den sträckan som måste gå längst med väg. Har märkt att bilar kör väldigt fort där som kan medföra att nått allvarligt kan hända.

Dina kontaktuppgifter

Förnamn Tobias

Efternamn Bard

E-post

Telefon

Adress

Postnummer

Ort

Samrådsunderlag

Väg 554, Ballasjövägen- Rävlandavägen, gång- och cykelväg

Bollebygds kommun, Västra Götalands län
2024-09-02

Trafikverket

Postadress: Kruthusgatan 17, 405 33 Göteborg

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

Dokumenttitel: SAMRÅDSUNDERLAG - Väg 554, Ballasjövägen-Rävlandavägen, gång- och cykelväg

Författare: AFRY

Dokumentdatum: 2024-09-02

Uppdragsnummer: 165099

Version: 0.1

Kontaktperson: Malin Norlander, Trafikverket

Foto: AFRY

Innehåll

1 Sammanfattning	6
2 Inledning	7
2.1 Bakgrund	7
2.2 Beskrivning av projektet.....	8
2.3 Tidigare utredningar och underlag	9
2.4 Ändamål	9
2.5 Projekt mål	9
3 Avgränsningar	10
3.1 Utrednings- och influensområde	10
3.2 Tid	12
3.3 Miljökvalitetsnormer	12
3.3.1 Buller	12
3.3.2 Luftkvalitet	12
4 Förutsättningarna i utrednings- och influensområdet.....	13
4.1 Markanvändning	13
4.1.1 Kommunala planer.....	13
4.1.2 Befintlig bebyggelse och verksamheter.....	15
4.2 Väg och trafik	15
4.2.1 Vägstandard, trafikflöden och hastighet.....	15
4.2.2 Kollektivtrafik	16
4.2.3 Vägbelysning	16
4.2.4 Trafiksäkerhet och olycksstatistik.....	16
4.3 Byggnadstekniska förutsättningar	17
4.3.1 Geologi och geoteknik	17
4.3.2 Avvattning.....	19
4.3.3 Ledningar	19
4.4 Landskap	20
4.5 Miljöförutsättningar	22
4.5.1 Områdesskydd	22
4.5.2 Naturmiljö	27
4.6 Vattenmiljö.....	38

4.6.1 Ytvatten	38
4.6.2 Grundvatten.....	38
4.6.3 Brunnar.....	38
4.7 Friluftsliv och rekreation.....	40
4.8 Kulturmiljö.....	40
4.9 Hälsa och säkerhet.....	43
4.10 Naturresurser	43
4.11 Miljökvalitetsnormer	45
4.11.1 Miljökvalitetsnormer för grundvatten	45
4.11.2 Miljökvalitetsnormer för ytvatten.....	45
4.12 Klimat och risker	46
4.13 Förorenade områden	47
4.14 Nationella miljökvalitetsmål.....	49

5 Projektets lokalisering, utformning, omfattning och utmärkande egenskaper 50

5.1 Val av sida.....	50
5.2 Val av övergripande utformningsstandard	51
5.3 De möjliga miljöeffekternas typ och utmärkande egenskaper	53
5.3.1 Markanvändning	53
5.3.2 Störningar under byggtiden.....	54
5.3.3 Byggnadstekniska förutsättningar	54
5.3.4 Landskap.....	54
5.3.5 Riksintressen	55
5.3.6 Naturmiljö	55
5.3.7 Vattenmiljö.....	55
5.3.8 Kulturmiljö.....	56
5.3.9 Rekreation och friluftsliv.....	56
5.3.10 Hälsa och säkerhet	56
5.3.11 Miljökvalitetsnormer	57
5.3.12 Naturresurser.....	57
5.3.13 Klimat och risker	58
5.3.14 Förorenade områden	58
5.3.15 Nationella miljökvalitetsmål.....	58
5.3.16 Kumulativa effekter	58

6 Åtgärder 59

7 Bedömning av åtgärdens miljöpåverkan	60
8 Fortsatt arbete	61
8.1 Planläggning.....	61
8.2 Viktiga frågeställningar	61
9 Källor	62

1 Sammanfattning

Denna handling utgör ett samrådsunderlag i planeringsprocessen för en gång- och cykelväg (GC-väg) längs väg 554 mellan Ballasjövägen och cirkulationsplats väg 527 (Rävlandavägen)/väg 554 (Hindåsvägen), i Bollebygds kommun, Västra Götalands län.

Trafikverket arbetar med att ta fram en vägplan för anläggandet av ny GC-väg i syfte att trafiksäkra sträckan längs väg 554 för oskyddade trafikanter, som idag rör sig på trafikerade vägar. Åtgärden avser byggandet av en cirka 1,2 kilometer lång GC-väg med en bredd på cirka 2,5 meter.

Större delen av utredningsområdet består av jordbruksmark med ett lågt eller visst naturvärde. Ett flertal objekt med påtagligt naturvärde samt objekt som omfattas av det generella biotopskyddet har identifierats inom aktuellt område, vilka kan komma att påverkas av vägplanen. Enstaka individer av träd och växter kan påverkas, men bedöms inte påverka artens gynnsamma bevarandestatus.

Inget riksintresseområde berörs av vägplanen och genomförda arkeologiska utredningar har inte visat något av arkeologiskt intresse. Bedömningen är att inga fler arkeologiska insatser behövs inför planerad exploatering om GC-vägen anläggs söder om väg 554. Om GC-vägen anläggs norr om väg 554 krävs en arkeologisk utredning etapp 2 för de delar av sträckan som inte omfattats av tidigare etapp 2-utredning.

Föreslagen GC-väg innebär att en del jordbruksmark tas i anspråk, vilket motverkar det nationella miljö kvalitetsmålet *Ett rikt odlingslandskap*. GC-vägens anläggande anses dock vara av ett samhälleligt intresse. Vägplanen medför markintrång oavsett val av sida.

Under byggtiden kommer det att råda störningar men dessa är endast av tillfällig karaktär. Vägen ska hållas öppen för trafik under hela byggtiden. Projektet planerar byggstart under våren år 2028 och byggnationen förväntas pågå under cirka ett år.

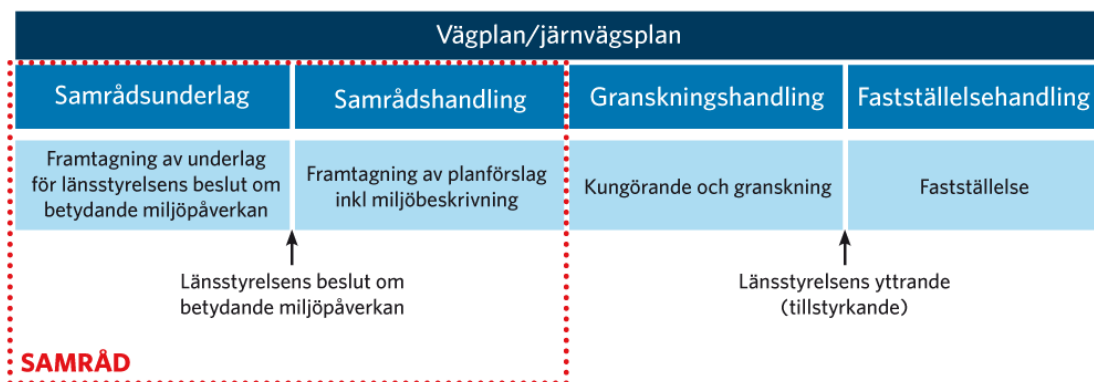
Trafikverket bedömer att projektet inte medför betydande miljöpåverkan då projektet inte innebär ett markanspråk av större karaktär och ingen sammantagen påverkan på identifierade natur- och kulturmiljövärden.

2 Inledning

Ett vägprojekt ska planeras enligt en särskild planläggningsprocess som styrs av lagar och som slutligen leder fram till en *vägplan*. Planläggningsprocessen illustreras i sin helhet i Figur 1.

Projektet befinner sig nu i skedet Samrådsunderlag som är början av planläggningen. Detta dokument utgör därmed underlag för samråd om vägplan och beskriver hur projektet kan påverka miljön. Underlaget ligger till grund för Länsstyrelsens beslut om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Innan länsstyrelsen prövar om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska enskilda som kan antas bli särskilt berörda få möjlighet att yttra sig.

Samråd är viktigt under hela planläggningen. Det innebär att Trafikverket utbyter information med och inhämtar synpunkter från bland annat andra myndigheter, organisationer, enskilda och allmänhet som berörs. Synpunkterna som kommer in under samråd sammanställs i en samrådsredogörelse.

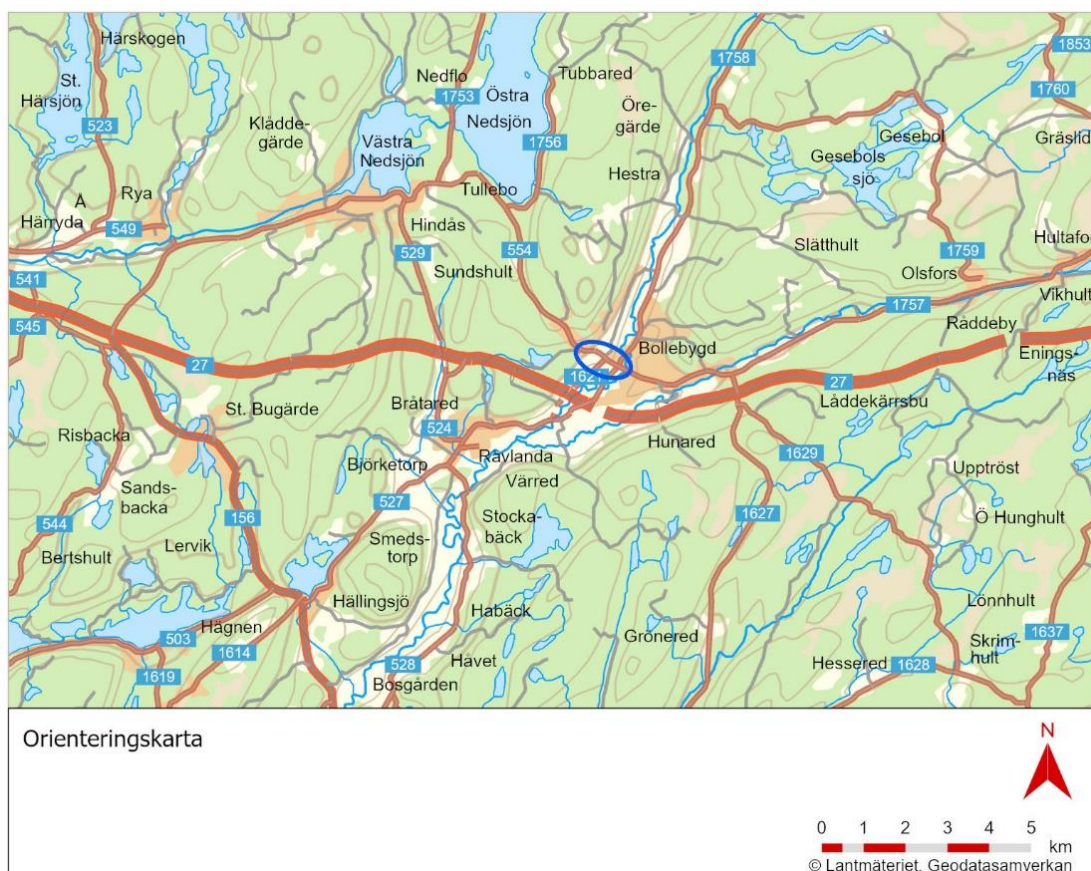
Figur 1. Vägplanprocessen (källa: Trafikverket).

2.1 Bakgrund

Söder om väg 554 i Bollebygds kommun, Västra Götalands län, ligger Bollebygds skolan samt Krokdals förskola och angränsande till vägens norra sida ligger Bollebygds Kyrka och församlingshem. Utmed väg 554, i höjd med Fjällastorp ligger även ett flertal bostadshus och mindre gårdar samt friluftsbadet Ballasjön. Idag saknas en säker transportsträcka för oskyddade trafikanter som förflyttar sig till fots eller med cykel till olika målpunkter längs väg 554 mellan cirkulationsplats Rävlandavägen/Hindåsvägen och Ballasjövägen.

Mot bakgrund av ovanstående har Trafikverket beslutat att ta fram en vägplan inför anläggandet av en ny GC-väg längs väg 554 i syfte att öka trafiksäkerheten samt tillgängligheten för gående och cyklister i Kullaområdet. Kullaområdet är ett av Bollebygds utbyggnadsområden där det planeras för 500 bostäder, kommunal service samt VA. På sikt bidrar projektet till ökad arbetspendling med cykel.

Projektet bidrar även till att tillgängliggöra kulturvärden längs Nolåns dalgång samt målpunkterna Randevalla gårdsbutik och Ballasjön, väster om Bollebygds tätort. Lokaliseringen för den planerade GC-vägen visas i Figur 2.

Figur 2. Orienteringskarta med aktuell sträcka inringad med blå markering.

2.2 Beskrivning av projektet

Projektet innebär anläggandet av en GC-väg på en cirka 1,2 kilometer lång sträcka utmed väg 554 mellan Ballasjövägen och cirkulationsplatsen Rävlandavägen/Hindåsvägen. Vägbredden uppgår till cirka 2,5 meter. GC-vägen planeras att ansluta mot kommunal cykelbana i höjd med Bollebygd samhälle. Exakt plats för anslutning mot kommunal cykelbana sker i samråd med Bollebygds kommun och arbetet med detaljplan Bollebygd, Prästgårdsgärdet. Planering av passager vid cirkulationsplatsen ska även utredas vidare i samråd med kommunen. I avsnitt 5.1.1 redogörs för GC-vägens utformningsstandard på en övergripande nivå.

Under hela byggtiden ska minst ett körfält vara öppet för trafik och trafiken ska, vid behov, regleras med flerbärgssignal eller vakt.

2.3 Tidigare utredningar och underlag

- Naturvärdesinventering, 2022-01-31, på uppdrag av Trafikverket
- Arkeologisk utredning Rapport 2018:97, Boplatslämningar på Prästgårdet - i Bollebygd. Arkeologerna SHM
- Arkeologisk förundersökning Rapport 2020:45, Härdar och kokgropar i Bollebygd utmarksbruk under äldre järnålder. Arkeologerna SHM
- Arkeologisk utredning Rapport 2024:10. Ny gång- och cykelbana utanför Bollebygd. Bollebygd kommun och socken Fjällastorp 1:14, 1:54 och 3:99. Göta Arkeologi
- VA- och dagvattenutredning till detaljplan Prästgårdsgärdet och detaljplan Fjällastorp, 2018-05-23.
- Dagvattenutredning Fjällastorp 3:6, Bollebygd, 2023-08-18.
- Fjällastorp, Bollebygd. Geoteknisk utredning för detaljplan, Projekterings PM / Geoteknik, 2018-04-26.
- Bollebygd Prästgård 1:1, 1:10, 1:11 m.fl., Bollebygd, detaljplan, Geotekniskt PM, 2016-12-05.
- Detaljplan - Bollebygd Prästgård 1:1, 1:10, 1:11 m.fl., Bollebygd, Bollebygds Kommun, Markteknisk undersökningsrapport, Geoteknik MUR/Geo, 2016-12-05.
- Dagvattenutredning Prästgårdsgärdsgärdet, VA-dagvatten- och skyfallsutredning.

2.4 Ändamål

Ändamålet med anläggandet av en ny GC-väg är att öka trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter, som idag rör sig på trafikerade vägar.

2.5 Projektmål

Trafikverket har satt upp följande projektmål för vägplanen:

- Trafiksäkra GC-väg vilket bidrar till ökad arbetspendling med cykel och fler barn som går eller cyklar till skolan
- Binda samman tätorten med busshållplatser och mindre trafikerade vägar; GC-vägen ansluter till kommunal cykelbana mot samhället Bollebygd i öster och mindre väg mot Ballasjön friluftsbad i väster, och binder på så sätt ihop ett längre cykelstråk.
- GC-vägens sträckning är anpassad till och harmoniserar med omgivande landskap.
- GC-vägens placering och utformning ska ta hänsyn till Bollebygds utbyggnadsplaner för Kullaområdet.
- Anlägga GC-vägen på ena sidan av väg 554.

3 Avgränsningar

3.1 Utrednings- och influensområde

Utredningsområdet omfattar de områden som kan förväntas att påverkas och belyser de konsekvenser som kan komma att uppstå till följd av planerade åtgärder i samband med vägplanen. Geografiskt avgränsas projektet längs väg 554, från Ballasjövägen till cirkulationsplats Rävlandavägen/Hindåsvägen, se Figur 3. Inom utredningsområdet bedöms, förutom själva vägområdet, även de områden för tillfällig nyttjanderätt som krävs under byggtiden rymmas. Total bredd på utredningsområdet är 50 meter och det ligger 20 meter utanför vägkant på norra sidan om väg 554 samt 30 meter från vägkant på den södra sidan. Skillnaden i bredd på utredningsområdet beror på att höjdskillnaden mellan vägen och omgivande mark är större på den södra sidan vilket påverkar utbredningen av GC-vägen.

Den geografiska avgränsningen för miljöaspekterna är, när det bedöms motiverat, större än utredningsområdet och benämns som influensområde. Influensområdet omfattar närliggande område där miljöeffekter bedöms uppstå eller risk för kumulativa effekter finns. För projektet kan det exempelvis röra sig om avledning av vägdagvatten till vattendrag som kan medföra en påverkan inom ett större influensområde. Projektets konsekvenser inom influensområdet behandlas endast på en översiktlig nivå, varför området utgörs av en abstrakt gräns och inte presenteras i någon karta.

Figur 3. Kartan visar vägplanens utredningsområde.

3.2 Tid

Vägplanen beräknas kunna lämnas in för fastställande under 2026. När planen är fastställd tas bygghandling fram och upphandling av entreprenör kan påbörjas. Byggnationen av projektet beräknas kunna påbörjas under våren år 2028 och byggtiden beräknas pågå under cirka ett år.

3.3 Miljökvalitetsnormer

3.3.1 Buller

Trafikverkets riktlinje "Buller och vibrationer från trafik på väg och järnväg" (TDOK 2014:1021) är styrande för Trafikverkets arbete med åtgärder mot buller och vibrationer. Den baseras på de riktvärden för buller och vibrationer som riksdagen beslutat om vid nybyggd eller väsentlig ombyggnad av infrastruktur (proposition 1996/97:53).

Trafikverkets anläggningar delas in i två åtgärds-kategorier:

- Nybyggnad och väsentlig ombyggnad
- Befintlig infrastruktur

Utbyggnad med enbart delar som i driftskedet inte alstrar nämnvärt buller, till exempel gång- och cykelvägar är en åtgärd som enligt Trafikverkets riktlinjer ska klassas som befintlig infrastruktur. Detta då bedömningen gjorts att det är uppenbart att en GC-väg inte kommer att medföra något tillkommande vägtrafikbuller.

3.3.2 Luftkvalitet

Trafikflödena längs sträckan är begränsade och luftomblandningen god, varför MKN för luftkvalitet inte bedöms vara aktuell för vägplanen och kommer därmed inte beskrivas ytterligare.

4 Förutsättningarna i utrednings- och influensområdet

4.1 Markanvändning

4.1.1 Kommunala planer

4.1.1.1 Översiktsplaner

Bollebygds kommuns gällande översiktsplan antogs i slutet av år 2021. I planen uttrycks att bebyggelseutvecklingen huvudsakligen ska ske i områden med goda pendlingsmöjligheter, vilket bland annat avser cykelinfrastruktur som möjliggör för hållbart resande. Gång- och cykeltrafik är enligt planen prioriterat och kommunen arbetar aktivt med att minska transporter (Bollebygds kommun, 2021).

4.1.1.2 Detaljplaner

I enlighet med väglagen (1971:948) får en väg inte byggas om det strider mot detaljplanens bestämmelser. Om syftet med detaljplanen inte motverkas får dock mindre avvikelser göras.

Inom utredningområdet finns detaljplaner som kan komma att påverkas, se Figur 4. En gällande detaljplan vid cirkulationsplats Rävlandavägen/Hindåsvägen och två pågående detaljplaner på vardera sida om väg 554:

- Detaljplan för del av Bollebygds Prästgård 1:1 m.fl., fastigheter, ny infart till Bollebygds skolan m.m. (Gällande)
- Detaljplan för Bollebygd, Fjällastorp 3:6 m.fl., Fjällastorp (Pågående)
- Detaljplan för Bollebygd, Prästgårdsgärdet, Del av Bollebygds prästgård 1:1 m.fl., Bollebygds kommun (Pågående)

Figur 4. Utredningsområdet med befintliga och pågående detaljplaner.

4.1.2 Befintlig bebyggelse och verksamheter

Bollebygds tätort ligger intill väg 554 och är ett typiskt stationssamhälle som byggs upp intill järnvägen. Tätorten fungerar som serviceort för framförallt boende i Bollebygds tätort, Rävlanda, Hindås och Töllsjö. Från Bollebygd är det cirka 25 kilometer till centrala Borås och 40 kilometer till centrala Göteborg. Längs den västra delen av aktuell sträcka ligger ett bebyggelsekluster av gårdar och bostadshus. På ömse sidor om väg 554 ligger bostadshus i nära anslutning till vägkanten. Längs den norra sidan av aktuell sträcka förekommer även enskilda avfarter och åkeranslutningar. Söder om väg 554 och cirkulationsplats Rävlandavägen/Hindåsvägen ligger Bollebygds skolan och Krokdals förskola. Bollebygds Kyrka och församlingsshem angränsar till sträckan norr om väg 554 och strax intill den östra änden av sträckan ligger en bilvårdsanläggning, bilverkstad samt ett åkeri.

4.2 Väg och trafik

4.2.1 Vägstandard, trafikflöden och hastighet

Den aktuella sträckan av väg 554 har en vägbredd på omkring 7,5 meter och en hastighetsbegränsning på 70 km/tim, förutom cirka 95 meter innan cirkulationsplatsen där hastighetsbegränsningen är 50 km/tim. Längs sträckan finns idag koppling till tre enskilda vägar och en länsväg. Årsmedeldygnstrafiken¹ längs sträckan är uppmätt till cirka 2350 fordon/dygn, varav cirka 130 fordon/dygn utgörs av tunga fordon, vid mätår 2016. Några mätetal med avseende på gångtrafikanter, cyklister och mopeder finns inte tillgängligt, men på grund av sträckans närhet till tätort och skola kan väg 554 antas trafikeras av oskyddade trafikanter som i nuläget hänvisas till befintlig väg.

Längs sträckan finns vägmarkeringar, vägvisare och gatunamnsskyltar som kan komma att påverkas av vägplanen. Väggräcke finns på en delsträcka längs södra sidan av väg 554, väster om cirkulationsplatsen vid Rävlandavägen/Hindåsvägen.

¹ Årsdygnstrafik är ett medelvärde av trafikmängden under året, mäts i antal fordon per dygn

Bild 1. Infart Fjällastorp (källa: AFRY).

4.2.2 Kollektivtrafik

Längs aktuell sträcka, i höjd med bebyggelseklustret i den västra delen, finns en busshållplats, *Fjällastorp, Bollebygd*, med ett hållplatsläge på vardera sidan om väg 554. Hållplatslägena trafikeras av Västtrafik, linje 401.

4.2.3 Vägbelysning

Vid väg 554 är statlig belysning placerad vid befintlig cirkulationsplats och österut. På södra sidan av väg 554 finns ett tiotal kommunägda stolpar, se Figur 7.

4.2.4 Trafiksäkerhet och olycksstatistik

Oskyddade trafikanter måste i dagsläget gå eller cykla i blandtrafik längs väg 554 för att ta sig till olika målpunkter. Enligt Transportstyrelsens olycksdatabas STRADA har det mellan åren 2014–2024 inträffat nio olyckor på den aktuella sträckan. Olyckorna har främst skett i anslutning till cirkulationsplatsen Rävlandavägen/Hindåsvägen, men även i höjd med Ballasjövägen. Ingen av olyckorna avser gång- eller cykeltrafikanter. Två singelolyckor med moped har inträffat varav en måttlig och en lindrig samt en lindrig olycka mellan en moped och ett motorfordon.

Olycksdatabasen STRADA bygger på rapporterade fall från polisen och sjukvården. Vid analys ska tas i beaktande att alla trafikolyckor inte rapporteras i STRADA, varför det kan ha inträffat olyckor som inte syns i statistiken.

4.3 Byggnadstekniska förutsättningar

4.3.1 Geologi och geoteknik

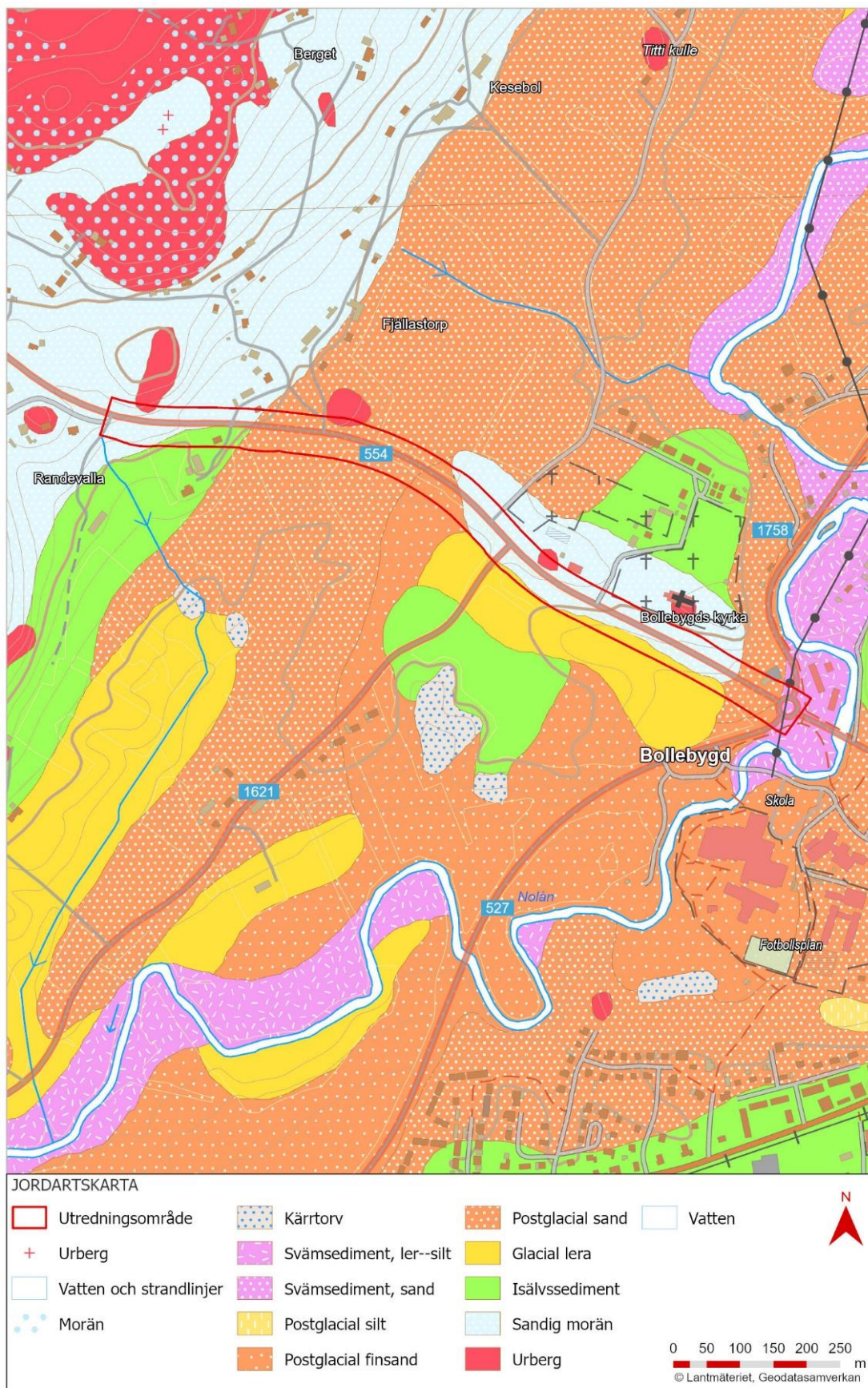
Inom området återfinns flera vattendrag/bäckar som genom erosion format landskapet och utbildat bäckraviner. Topografin inom området i stort är därmed varierande. Generellt sluttar marken i sydostlig riktning utmed den tänkta sträckningen längs väg 554.

Analys av geotekniska förhållanden har gjorts utifrån två tidigare undersökningar i anslutning till utredningsområdet, vilka utförts i samband med detaljplaneläggning. Dels en undersökning som täcker ett stort område söder om väg 554 (DPL Prästgård 1:1 m.fl., Norconsult 2016), dels en undersökning som täcker ett mindre område norr om väg 554, vid sträckans västra del (DPL Fjällastorp 3:6 m.fl., Skanska 2018). SGU:s jordarts- och jorddjupskartor har också beaktats. Se jordartskarta över området i Figur 5. Notera att jordartskartan endast redovisar jordarter ner till ett djup av 0,5 meter.

Den tidigare undersökningen norr om väg 554 visar att jordlagerföljden närmast vägen utgörs av sand och/eller torrskorpelera/torrskorpesilt. Utförda sonderingar har stoppat på ca 1-5 m djup under befintlig markyta i förmodad morän. Bergytans läge har inte undersökts.

Den tidigare undersökningen söder om väg 554 visar att jordlagerföljen är komplex, med varierande sammansättning och med inslag av olika skikt/lager av främst sand, silt och lera. Den generella jordprofilen närmast vägen domineras av sand närmast markytan, följt av en relativt fast lera mot djupet ($c_u \sim 50-70$ kPa). I enstaka borrhål förekommer silt och/eller torrskorpelera mellan sanden och leran. Leran är siltig och stundtals sandig. I vissa borrhål är den relativt homogen medan den i andra borrhål är skiktad eller har inbäddade sandskikt. Det undersökta jorddjupet närmast vägen är ca 7-33 m. Bergytans läge har inte undersökts. Enligt SGUs jordartskarta kan morän förväntas i anslutning till kyrkan.

En översiktlig stabilitetsanalys har utförts för befintlig väg och ny planerad GC-väg i anslutning till vägen. En kritisk sektion har studerats där nivåskillnaden är som störst, i höjd med kyrkan, och där GC-väg antas placeras söder om vägen på liknande nivå. Analysen är utförd med partialkoefficientmetoden i säkerhetsklass 2. Resultatet visar att den lägsta beräknade säkerhetsfaktorn är $FKOMB=1,13$, jämfört med kravet $FEN=1,0$. Stabilitetsförhållandena bedöms därmed vara gynnsamma för planerad byggnation.

Figur 5. Jordartskarta med utredningsområdet.

4.3.2 Avvattning

Aktuell sträcka av väg 554 avvattnas idag genom längsgående gräsklädda diken där vägen går i skärning, alternativt direkt till omgivande mark, se Figur 6. Utmed sträckan finns mer eller mindre tydliga diken. Där vägen går på bank avvattnas vägen direkt till omgivande mark. Längs med aktuell sträcka förekommer dagvattentrummor som korsar väg 554 och Rävlandavägen, samt under anslutande vägar. Under väg 554 finns två trummor, se Figur 6. I höjd med Bollebygds kyrka förekommer en trumma/koport med diameter cirka 1800 mm under väg 554, som inte är i bruk sedan länge. Den östra delen av sträckan avvattnas i sydostlig riktning medan, västra delen av sträckan möts upp av stora mängder dagvatten från höjder i norr, men har befintliga påtagligt djupa diken.

Figur 6. Flödesvägar längs föreslagen sträckning (källa: underlag från Scalgo Live).

4.3.3 Ledningar

På aktuell sträcka finns både längsgående och korsande ledningar som kan komma i konflikt vid genomförande av vägplanen. Detta kommer att utredas mer i den fortsatta processen.

- Tele/optokablar tillhörande Skanova
- Låg- och högspänningsledningar tillhörande Vattenfall
- Belysningsstolpar vid befintlig cirkulationsplats och österut tillhörande Trafikverket, se Figur 7
- Belysningsstolpar tillhörande Bollebygds kommun mellan väg 1621 och cirkulationsplatsen, se Figur 7

- VA-ledningar tillhörande Bollebygds kommun.

Åkerdräneringar är inte identifierade och kommer utredas i kommande skede.

Figur 7. Belysningsstolpar tillhörande Trafikverket (gult) och Bollebygds kommun (rött) längs väg 554.

4.4 Landskap

Aktuell vägsträcka ligger längs väg 554 i den västra delen av Storåns och Nolåns dalgång, i det sydsvenska höglandet. Nolåns dalgång har ett långt historiskt tidsdjup. Landskapet kan beskrivas som ett kuperat, öppet och böljande odlingslandskap, som formats av inlandsisen och dess avsmältning. Odlingslandskapet är utpekat som regionalt värdefullt, där värdet förutsätter ett fortsatt brukande av jordbruksmarken. De omgivande åkrarna, vilka till stor del nyttjas till betesmark, är en förutsättning för att dalgången fortsättningsvis ska upplevas som ett öppet jordbrukslandskap. Landskapets öppna och halvöppna ytor möjliggör för vyer och siktlinjer vilka delvis bryts av grönska och dalar. Utblicken från Fjällastorp, tvärs över dalgången, är storslagen, se Bild 2.

Vegetationen i det öppna landskapet utgörs av mindre lövskogsdungar och solitära träd. Utredningsområdet präglas utav stora höjdskillnader. Mellan dalgångens lägsta och högsta partier varierar nivåerna från 60 till 100 meter över havet. Ballasjön, som är en badsjö, ligger omgiven av skog ovan dalgången sydväst om utredningsområdet.

Den äldre bebyggelsen utmed vägavsnittet, som gårdarna i Fjällastorp och Bollebygds kyrka med tillhörande prästgård, ligger på höjder och fastmarkspartier, vilket också gör att de utmärker sig i landskapet, se Bild 3 och Bild 4. Kyrkan är ett utpekat kyrkligt kulturminne, se vidare i avsnitt 4.8. Kyrktornet är väl synligt från många håll och utgör en del av dalgångens identitet. Området runt kyrkan, norr om utredningsområdet, har

ett historiskt socialt värde som boplats, mötesplats och sockencentrum. Här finns också kulturmiljövärden och enskilda byggnader med kulturhistoriskt värde. I de öppna markområdena är värdena främst knutna till landskapsbilden och kulturmiljön.

I detaljplanen för Prästgårdsgärdet läggs stor vikt vid att bevara ett visuellt öppet landskapsrum i dalgångens nord-sydliga riktning.

Bild 2. Vy Fjällastorp i västlig riktning (källa: AFRY).

Bild 3. Vy över bebyggelsekluster i den västra delen av utredningsområdet (källa: AFRY).

Bild 4. Utblick mot Bollebygds kyrka norr om utredningsområdet (källa: AFRY).

4.5 Miljöförutsättningar

4.5.1 Områdesskydd

4.5.1.1 Riksintressen

Områden som är av nationell betydelse för olika samhällsintressen kan klassificeras som riksintresse enligt 3 kap. och 4 kap. miljöbalken. Inom ett riksintresseområde får åtgärder inte vidtas som väsentligt kan skada områdets identifierade värden eller försvåra områdets nyttjande.

Utredningsområdet överlappar inte med något utpekad riksintresseområde.

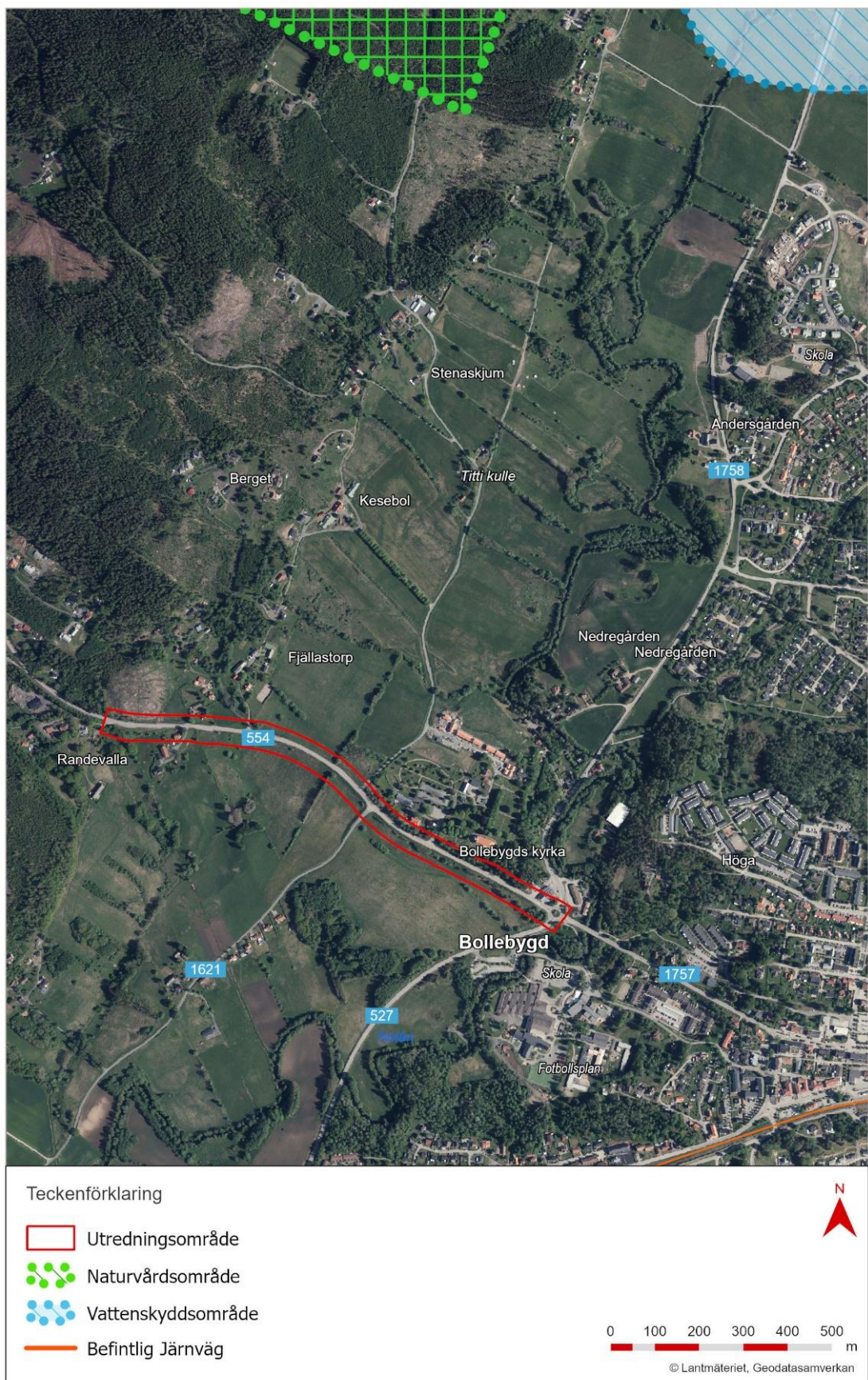
Söder om utredningsområdet, cirka 700 meter, går *Kust till kustbanan* som utgör riksintresse för kommunikation enligt 3 kap. 8§ miljöbalken, se Figur 8. Järnvägen trafikeras av godstrafik, långväga persontrafik och binder samman anläggningar av riksintressen.

Norr om utredningsområdet, cirka 1,6 kilometer, ligger *Härskogenområdet* som är utpekad som riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6§ miljöbalken, se Figur 8.

Härskogen omnämns som ett värdefullt närströvsområde för Göteborgsregionen med tillgång till strövarstigar, skidspår, skidbackar, badplatser samt vattendrag för kanotsport och fiske. I riksintresset finns bland annat värdefulla och artrika lövskogar, naturskogar, hagmarker och stränder vid sjöarna.

4.5.1.2 Vattenskyddsområde

Utredningsområdet överlappar inte med något vattenskyddsområde. Närmaste vattenskyddsområde utgörs av Backa, cirka 1,8 kilometer norr om utredningsområdet, se Figur 8.

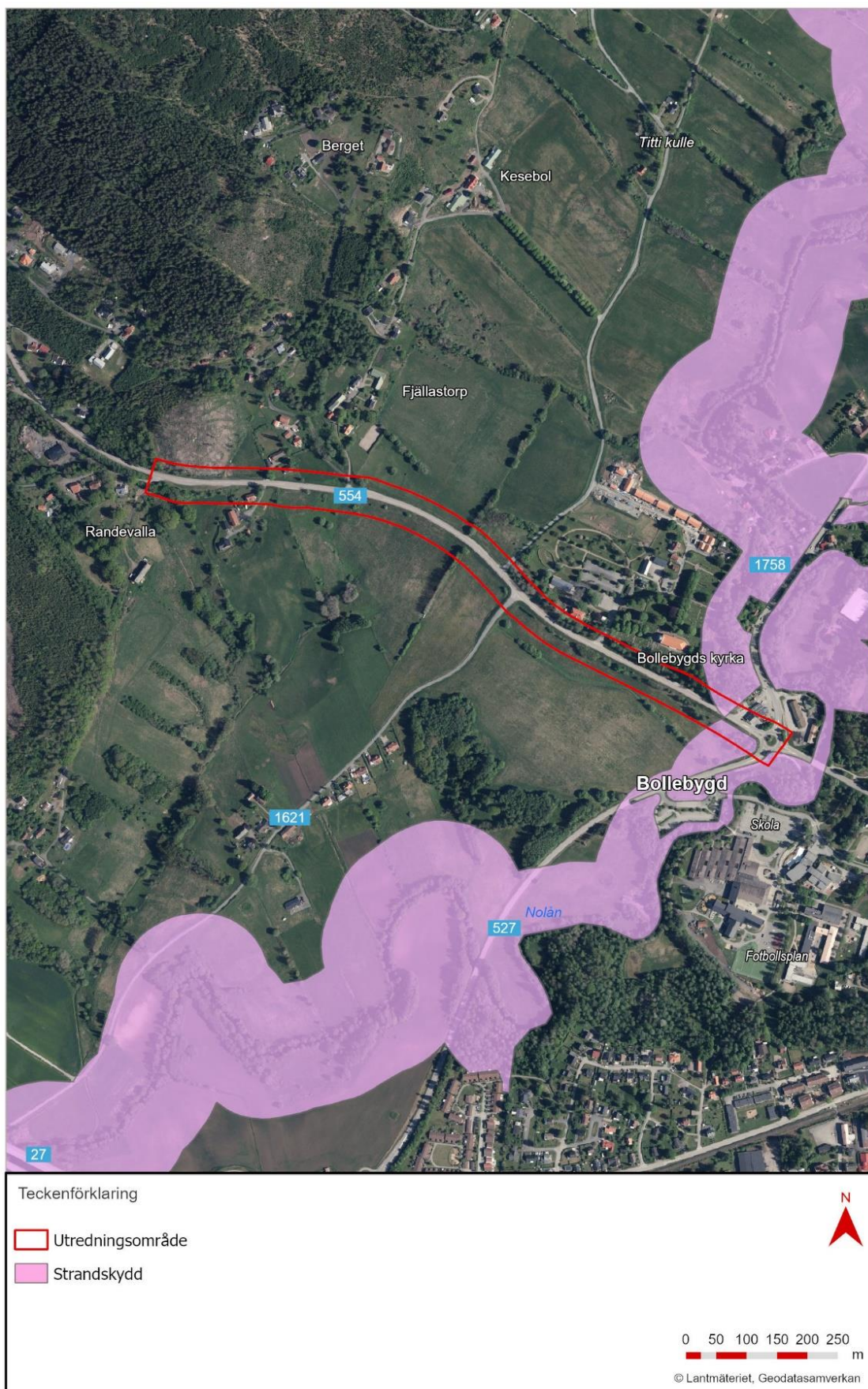

Figur 8. Riksintresseområden och vattenskyddsområde i närheten till utredningsområdet.

4.5.1.3 Strandskydd

Strandskyddadeområden sträcker sig 100 meter från strandkanten både upp på land och ut i vattnet. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för den allemansrättsliga tillgången till strandområden, samt bevarandet av goda livsvillkor för djur-och växtliv. Inom detta område är det förbjudet att utföra åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. För sådana åtgärder krävs antingen att strandskyddet upphävs eller att dispens beviljas. I och med att en vägplan fastställs och strandskyddet har behandlats i samrådsprocessen upphör det att gälla.

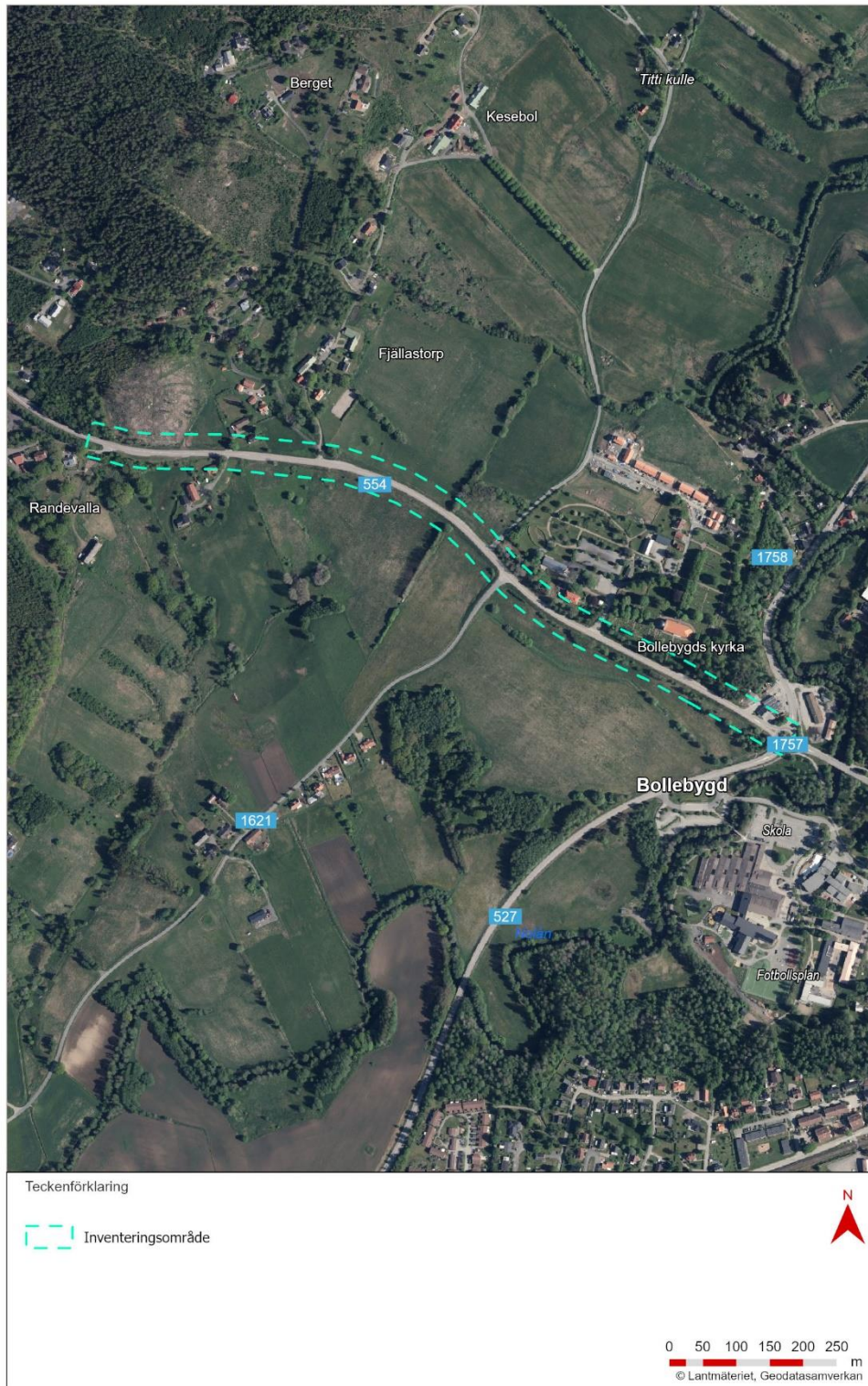
Nolån är belägen öster om utredningsområdet och omfattas av strandskyddsbestämmelserna, vilket påverkar området väster om cirkulationsplatsen mellan väg 554 och Rävlandavägen samt ett litet område intill Bollebygds kyrka, se Figur 9.

Figur 9. Strandskyddad ytvattenförekomst i närheten av utredningsområdet.

4.5.2 Naturmiljö

Naturmiljön inom utredningsområdet kantas av ett öppet åkerlandskap, en del mindre partier av lövskog, samt betesmarker. Under hösten 2021 genomfördes en naturvärdesinventering (NVI), på uppdrag av Trafikverket, med avseende på biologisk mångfald, se inventeringsområdet i Figur 10.

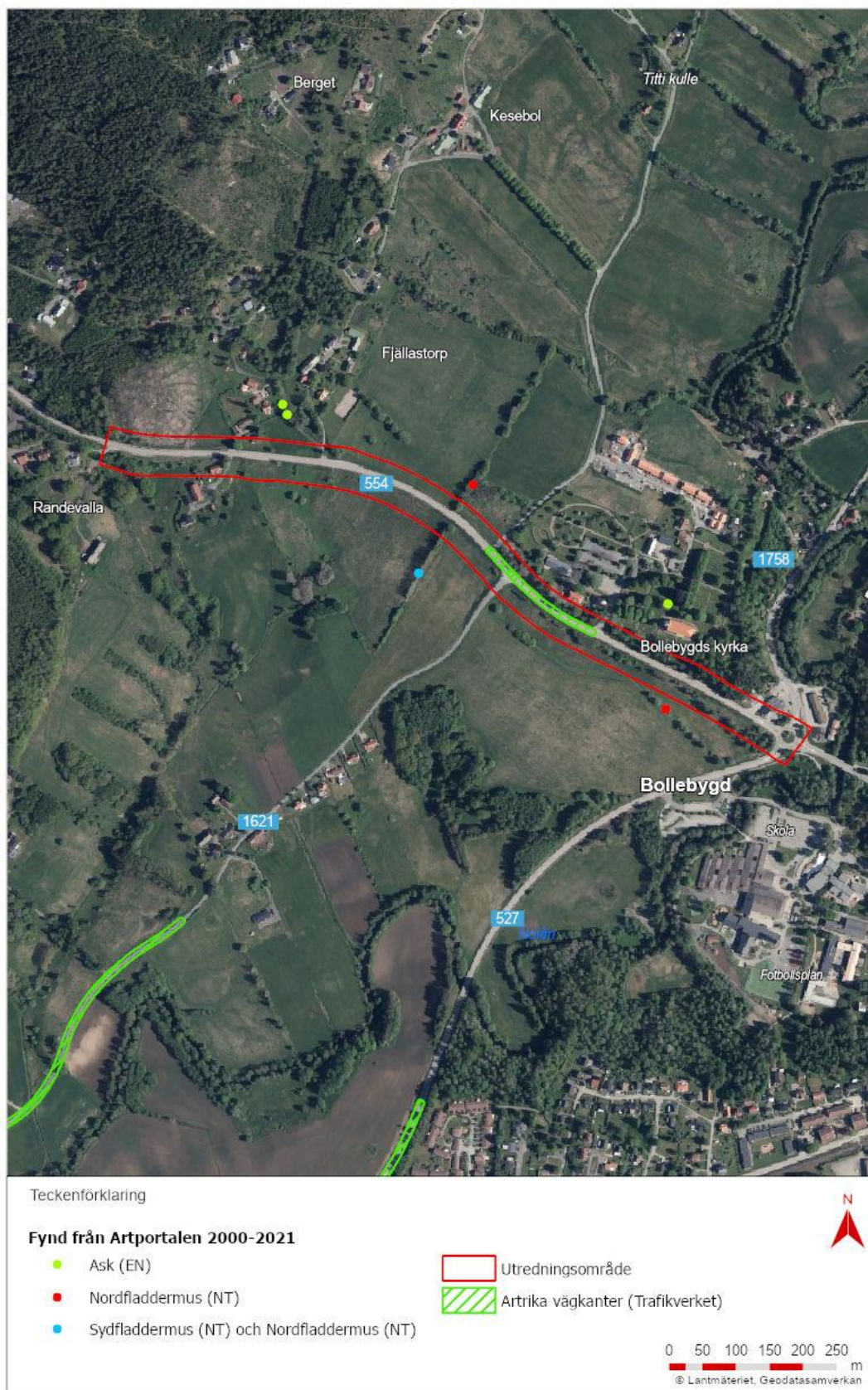

Figur 10. Kartan visar inventeringsområdet vid naturvärdesinventeringen.

Naturvärdesinventeringen har utförts på fältnivå med detaljeringsgrad detalj, med tilläggen naturvärdesklass 4, generella biotopskydd, värdeelement – särskilt skyddsvärda träd, detaljerad redovisning av artförekomst och fördjupad artinventering – invasiva arter och omfattar hela utredningsområdet för vägplanen.

I samband med naturvärdesinventeringen gjordes eftersök av tidigare dokumenterade naturvärden, inom och i anslutning till inventeringsområdet (med en buffert på 100 meter). Resultatet visade att det inom 100 meter från inventeringsområdet finns fynd av de nationellt fridlysta fladdermössen; nordfladdermus och sydfladdermus, samt fynd av ask, se Figur 11. Även fynd av flertalet rödlistade fåglar som mindre hackspett, hussvala, stare, tornseglare och grönfink har tidigare noterats.

Inom inventeringsområdet, på norra sidan av väg 554, finns även en sträcka utpekad som Artrik väggkant i Trafikverkets karttjänst över miljöföreteelser; Miljöwebb Landskap, se Figur 11. Väggkanten har bedömts som värdefull då den är sandig med hävdgynnad flora och närhet till fynd av den rödlistade insekten vädssandbi. De naturvårdsarter som tidigare dokumenterats här är gulmåra och liten blålocka.

Figur 11. Karta visar tidigare dokumenterade naturvärden.

4.5.2.1 Naturvärdesobjekt

Sammantaget identifierades sju naturvärdesobjekt inom inventeringsområdet, se Figur 12. Tre objekt har tilldelats naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde. Fyra objekt har tilldelats naturvärdesklass 4, visst naturvärde.

Nedan redogörs för de naturvärdesobjekt som tilldelats ett påtagligt naturvärde. Tre av objekten tilldelades en preliminär bedömning med anledning av att objekten kan inneha värden som inte kunnat bedömas vid inventeringstillfället (objekt 2, 4 och 6).

I höjd med Fjällastorp ligger två utpekade naturvärdesobjekt (objekt 3 och 4) som tilldelats påtagligt naturvärde. Naturvärdesobjekt 3 utgörs utav en delvis raserad äldre stenmur i öppet åkerlandskap med flera skrymslen, se Bild 5. Stenmuren börjar cirka 4 meter från asfaltkant och är igenväxt med stora sälgar, rönn och sly av asp och ask. Stenmuren omfattas även av det generella biotopskyddet, se vidare i avsnitt 4.5.2.2. Naturvärdesobjekt 4 utgörs av en vägkant och betesmark med, sandblottor, ängsflora och ett parti med träd och buskar rikligt på block och sten, se Bild 6. Trädsiktet består av ask, rönn, sälk och björk, med ett enstaka mindre enar.

Angränsande till en mindre gård längs sträckans västra del ligger naturvärdesobjekt 5, se Bild 8. Objektet består av en längre stenmur där två äldre hålträd av lönn står i muren. Här finns även en mindre lönn, varav alla tre träden har flertalet epifyter, däribland allémossa och guldlockmossa. Det grövsta trädet är klassat som särskilt skyddsvärt, med flera håligheter och större än 40 centimeter i diameter. Stenmuren omfattas av det generella biotopskyddet, se vidare i avsnitt 4.5.2.2.

Figur 12. Kartan visar identifierade naturvärdesobjekt.

Bild 5. NVI-objekt 3 samt generellt biotopskyddsobjekt D (källa: AFRY).

Bild 6. NVI-objekt 4, väggkant och betesmark med ängsflora och ett parti med träd och buskar rikligt på block och sten (källa: AFRY).

4.5.2.2 Generellt biotopskydd

Inom inventeringsområdet identifierades sex generella biotopskydd; två stenmurar, två odlingsrösen och två alléer. Ett utav de utpekade biotopskyddsobjekten utgör ett helt naturvärdesobjekt (objekt D) och ett biotopskyddsobjekt ingår delvis i ett naturvärdesobjekt (objekt F), se Figur 13.

Identifierade biotoper utgörs även av biotopskyddsområden enligt 7 kap 11 § miljöbalken. Inom ett biotopskyddsområde får inte verksamheter bedrivas eller åtgärder vidtas som kan skada naturmiljön. Om det finns särskilda skäl, får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet.

De båda stenmurarna som identifierats sträcker sig över båda sidor om utredningsområdet och kommer därmed att beröras oavsett val av sida, se Bild 5 och Bild 8. Odlingsrösen är belägna vid två platser på den södra sidan om väg 554, i kanten av äldre åkermark under igenväxning. Rösen består av enstaka stenar som är överväxta med mossor, se Bild 7. Odlingsrösen i jordbruksmark utgör ofta viktiga livsmiljöer och tillflyktsorter för flera av jordbrukslandskapets växt- och djurarter, till exempel lavar, mossor, grod- och kräldjur, insekter och fåglar.

Figur 13. Kartan visar identifierade objekt som omfattas av det generella biotopskyddet.

Bild 7. Biotopskyddat odlingsröse, objekt E (källa: AFRY).

Bild 8. Biotopskyddad stenmur, objekt F (källa: AFRY).

4.5.2.3 Skyddsvärda arter och träd

Inga fridlysta arter noterades under fältbesöken, men en rödlistad art finns inom utredningsområdet för aktuell sträcka. Den rödlistade arten utgörs av ask (EN) och återfinns vid tre platser. Inom och på gränsen till inventeringsområdet identifierades även fyra särskilt skyddsvärda träd; två skogsekar (grovt hålträd) och två skogslönnar (grovt hålträd), se Figur 14.

4.5.2.4 Invasiva arter

Vid naturvärdesinventeringen identifierades förekomster av de invasiva arterna kanadensiskt gullris och jättebalsamin. Kanadensiskt gullris noterades strax intill cirkulationsplatsen i den östra delen av utredningsområdet. Jättebalsamin noterades norr om väg 554 i den västra änden av aktuell sträcka, se Figur 14.

Figur 14. Kartan visar identifierade skyddsvärda arter, skyddsvärda träd och invasiva arter.

4.6 Vattenmiljö

4.6.1 Ytvatten

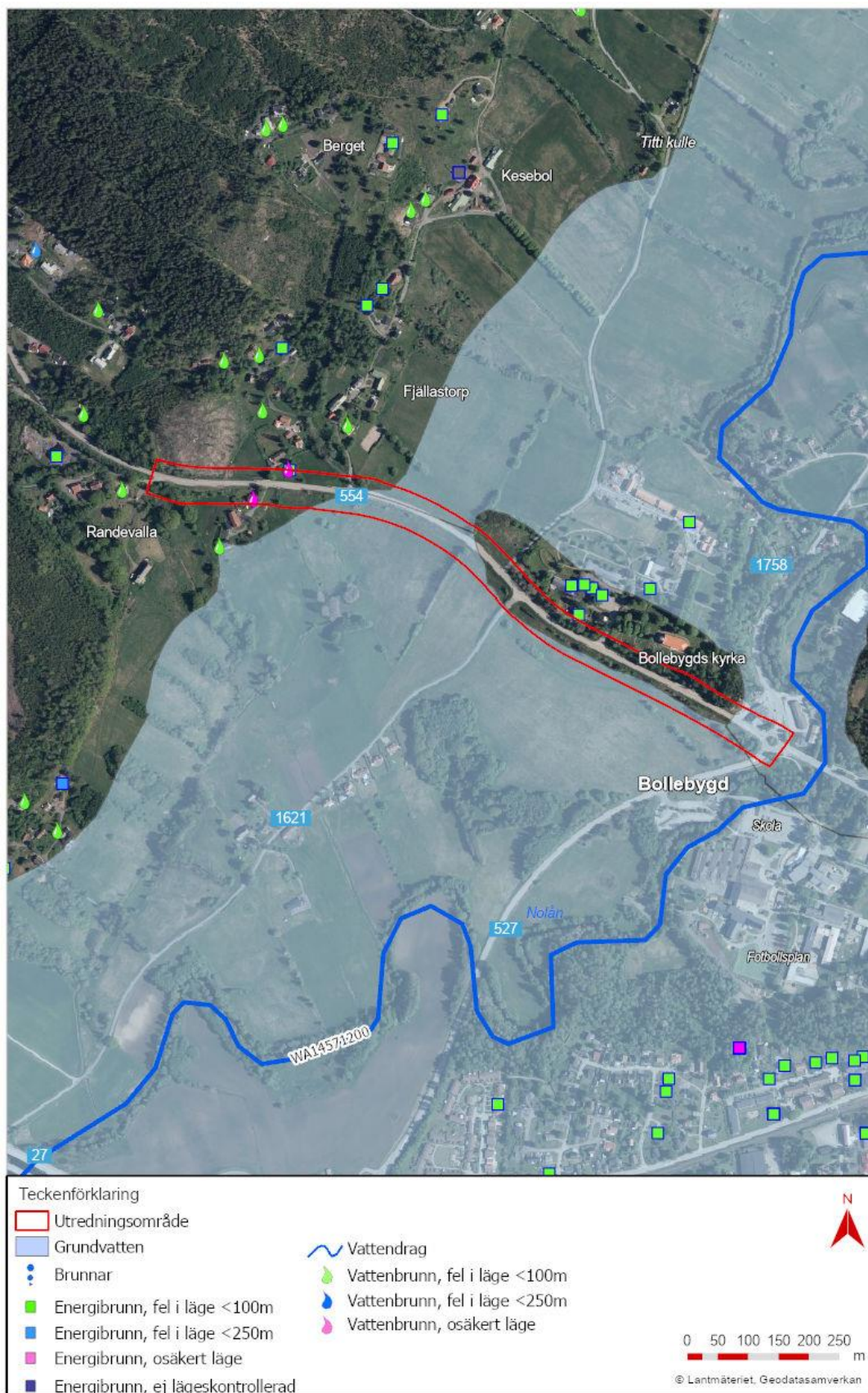
Öster om utredningsområdet ligger ytvattenförekomsten Nolån (SE639988-130661) av naturlig härkomst, med huvudavrinningsområde Rolfsån (SE106000), se Figur 15. Ytvattenförekomstens ekologiska status är otillfredsställande och den kemiska statusen uppnår ej god med avseende på bromerad difenyleter, kvicksilver och kvicksilverföreningar. Ytvattenförekomsten är utpekad som särskilt värdefullt vatten samt regionalt värdefullt vatten med anledning av att vattenförekomsten hyser värdefulla strömvattensbiotoper med bland annat bestånd av flodpärlmussla och öring. Vattendraget fungerar också som spridningskorridor över stora avstånd i landskapet. (VISS, 2024b).

4.6.2 Grundvatten

Det förekommer två grundvattenförekomster som överlappar med utredningsområdet, Bollebygd (WA61038232) och Bollebygd norra (WA21229235), se Figur 15. Grundvattenförekomsterna är av typen sand-och grusförekomst. Den kemiska och kvantitativa statusen för respektive grundvattenförekomst uppnår god. Uttagningsmöjligheterna bedöms som utmärkta eller ovanligt goda (VISS, 2024; VISS, 2024a).

4.6.3 Brunnar

Enligt SGU:s brunnsarkiv förekommer två bergborrade vattenbrunnar inom utredningsområdet (SGU, 2024a). Brunnarna ligger i anslutning till två fastigheter på vardera sida om väg 554, strax innan Ballasjövägen. I övrigt förkommer det energibrunnar i anslutning till Bollebygds kyrka, se Figur 15.

Figur 15. Kartan visar grundvattenförekomst, ytvattenförekomst och brunnar inom och i närheten till utredningsområdet.

4.7 Friluftsliv och rekreation

Bollebygd ligger omgivet av en vacker natur där de två dalgångarna med Nolån och Sörån sätter en tydlig prägel på landskapet. Generellt har åmiljöerna mycket stort värde för rekreation, upplevelser och landskapsbild. Längs Nolån, strax öster om utredningsområdet, finns stigar och gångbanor vilket gör miljön till ett mycket viktigt rekreatjonsområde. Runt Bollebygdskolan, sydöst om utredningsområdet, återfinns även flera värdefulla och pedagogiska miljöer för skoleleverna som själva ån, en damm, en bäckravin, en alsumpskog och en lövträdkulle (BioDivers Naturkonsult, 2005).

I närheten till den västra delen av aktuell sträcka ligger Ballasjön som utgör en bad- och fiskeplats inom gång- och cykelavstånd från Bollebygd samhälle. Sjön är omringad av skog och natur med brygga, grillplats och parkering i anslutning till badplatsen. Cirka 1,6 kilometer norr om utredningsområdet ligger även Härskogenområdet, ett populärt besöksmål med tillgång till strövstigar, skidspår, skidbackar, badplatser samt vattendrag för kanotsport och fiske.

Utmed aktuell sträcka finns idag endast en trafiksäker passage över väg 554, på östra sidan om cirkulationsplatsen, för att ta sig till omkringliggande områden för friluftsliv och rekreation.

4.8 Kulturmiljö

Vägområdet löper genom en historisk inägomark intill Bollebygds kyrka. Socknen och kyrkbyn är kända i skriftliga källor sedan 1200-talets senare del. Kyrkan, som är belägen längs utredningsområdet norra sida, ligger på en mindre höjd och är med sitt centrala läge i Nolåns dalgång ett landmärke i det öppna landskapet såväl som Bollebygds historiska centrum. Den nuvarande kyrkan, byggd i nyklassicistisk stil, ersatte en medeltida kyrka som låg ett par hundra meter västerut, i höjd med dagens kyrkogård. Kyrkan är uppförd på 1840- talet och väster om denna ligger prästgården, väl synlig från Hindåsvägen, se Bild 9.

Längs sträckans västra del, innan avfarten till Ballasjövägen, finns gårdar belägna på ömse sidor av vägen, med mangårdsbyggnader av typen dubbelhus lokaliserade närmast vägen. Häradskartan visar på en tidigare annan sträckning av Hindåsvägen, vilken i denna del tidigare låg förskjuten längre norr ut mot gården Fjällastorp.

Att människor bebott området sedan stenåldern kan tydas utifrån fornlämningsbilden i området, där bland annat flertalet gravar från brons- och järnålder finns registrerade, huvudsakligen i form av stensättningar. En boplatz med lämningar från äldre järnålder och vikingatid/äldsta medeltid med spår av smidesverksamhet har påträffats strax norr om Bollebygds kyrka.

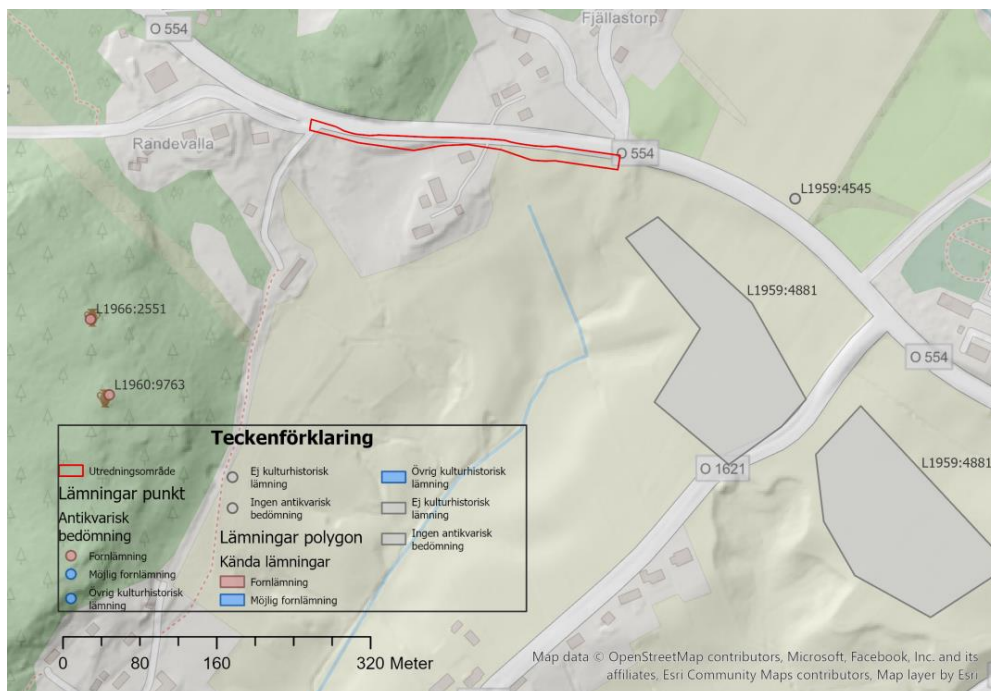
Bild 9. Bollebygds kyrka (källa: AFRY).

Marken i området har brukats under långt tid och sannolikt skedde en omläggning av den odlade marken som delades in i bandparceller, under övergången yngre järnålder – tidig medeltid. Bandparceller är vanligt förekommande i stora delar av södra och västra Sverige. Odlingens betydande ålder kan även utläsas av den fossila åkermark i form av ett kolluvium som iakttagits söder om väg 554, där ett upp till en meter tjockt lager med matjord påträffats. De alléer, stenmurar och odlingsrösen som återfinns längs sträckan kan även vittna om odlingslandskapets historia, så som äldre tiders indelning och användning av markerna.

I samband med detaljplan för Bollebygd, Prästgårdet 1:1 m.fl. har en arkeologisk utredning samt en arkeologisk förundersökning genomförts inom större delen av utredningsområdet. Vid den arkeologiska utredningen framkom en ny fornlämning med boplatsskarakter, Bollebygd 372. Utredningen resulterade i en rekommendation om att fornlämningen bör omfattas av en förundersökning inför eventuell exploatering. De fornlämningar som påträffades vid utredningen har förundersökts arkeologiskt, varvid lagskyddet därefter hävts, se Figur 16. Med anledning av fornlämningsbild och topografi, har en arkeologisk utredning genomförts på uppdrag av Trafikverket. I samband med utredningen grävdes sökschakt i företrädesvis den östra delen av undersökningsområdet, se Figur 17. Inget av arkeologiskt intresse framkom i schakten. Bedömningen är att inga ytterligare arkeologiska insatser behövs inför planerad exploatering om GC-vägen anläggs söder om väg 554. Om GC-vägen anläggs norr om väg 554 krävs arkeologisk utredning etapp 2 för de delar av sträckan som inte omfattats av tidigare etapp 2-utredning.

Figur 16. Förundersökningsområdet och tidigare utredningsområde (Arkeologerna, 2020).

Figur 17. Utredningsområdet och fornlämningsmiljön i utredningsområdets direkta närhet (Göta Arkeologi, 2024).

4.9 Hälsa och säkerhet

Gång- och cykelnätet utmed väg 554 är begränsat och hastighetsbegränsningen längs större delen av sträckan är 70 km/tim. Till hållplatsen i höjd med Fjällastorp saknas gång- och cykelpassage varvid oskyddade trafikanter förvisas till väg 554 för att ta sig till hållplatsen. Detsamma gäller för gång- och cykeltrafikanter som vill ta sig till friluftsbadet, Ballasjön söder om utredningsområdets västra del samt omkringliggande bebyggelse.

Det bedöms inte föreligga några problem med luftföroreningar inom utredningsområdet.

4.10 Naturresurser

Norr om utredningsområdet, strax innan Ballasjövägen, bedrivs skogsbruk och längs delar av sträckan bedrivs även jordbruk, se Figur 18. Projektet kommer att innebära att jordbruksmark samt eventuellt skogsmark tas i anspråk, både permanent och tillfälligt under byggtiden. Med avseende på det permanenta anspråket till följd av vägplanen, kommer befintlig jordbruks- och skogsmark påverkas negativt eftersom marken ersätts av hårgjordyta.

Jordbruks- och skogsmark omfattas av 3 kap. 4 § miljöbalken. Ianspråktagande av jordbruksmark får tas för anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga intressen, samt att behovet inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk. Vägplanen innebär en trafiksäkerhetshöjande åtgärd på väg där oskyddade trafikanter dagligen färdas. Åtgärden bedöms följaktligen utgöra ett väsentligt samhällsintresse.

Figur 18. Kartan visar åker- och skogsmarker i närheten till utredningsområdet.

4.11 Miljökvalitetsnormer

4.11.1 Miljökvalitetsnormer för grundvatten

Enligt SGU:s föreskrifter om miljökvalitetsnormer (MKN) och statusklassificering för grundvatten ska Vattenmyndigheten meddela MKN för grundvattenförekomster som vid kartläggning och analys bedömts vara utsatt för risk att inte uppnå god kvantitativ status till nästföljande målar eller vara utsatt för risk att inte bibehålla god kvantitativ status till nästföljande målar.

Aktuell sträcka passerar två grundvattenförekomster, Bollebygd (WA61038232) och Bollebygd norra (WA21229235), se Figur 15 och Tabell 1. Grundvattenförekomsterna är av typen sand- och grusförekomst och bedöms vara utsatt för betydande påverkan från mänskliga aktiviteter (VISS, 2024; VISS, 2024a)

Tabell 1. Aktuell status och beslutade MKN för grundvattenförekomster inom utredningsområdet.

Grundvatten-förekomst	Kemisk status	Kvantitativ status	MKN kemiska kvalitetskrav	MKN kvantitativa kvalitetskrav
Bollebygd (WA61038232)	God	God	God kemisk grundvatten-status	God kvantitativ status
Bollebygd norra (WA21229235)	God	God	God kemisk grundvatten-status	God kvantitativ status

4.11.2 Miljökvalitetsnormer för ytvatten

Inom influensområdet för aktuell sträcka rinner en klassad vattenförekomst, Nolån (SE63998813661) som kan komma att påverkas av planerad åtgärd, se Figur 15 och Tabell. Vattenförekomsten är av naturlig härkomst och bedöms vara utsatt för betydande påverkan från bland annat jordbruk, deponier och vattenbruk.

Tabell 2. Aktuell status och beslutade MKN för ytvattenförekomst i närheten till utredningsområdet.

Ytvatten-förekomst	Kemisk status	Ekologisk status	MKN kemiska kvalitetskrav	MKN ekologiska kvalitetskrav
Nolån (SE639988-130661)	Otillfred-ställande	Uppnår ej god	God kemisk ytvattenstatus	God ekologisk status

4.12 Klimat och risker

En avrinningsanalys för berörd sträcka har utförts i programvaran Scalgo Live. Flödesvägar samt ansamlingar av skyfallsvolymer vid 50 mm regn (SMHIs definition av skyfall) visas i Figur 19. Fler dagvattentrummor finns under anslutande vägar till väg 554 men är inte inritade i figuren. Vid stora flöden finns risk för ansamling av dagvatten om trummorna inte kan avleda vatten tillräckligt fort. Risken för översvämning bedöms större längs med Rävlandavägen.

Figur 19. Flödesvägar och skyfallsansamlingar vid 50 mm regn (källa: underlag från Scalgo Live).

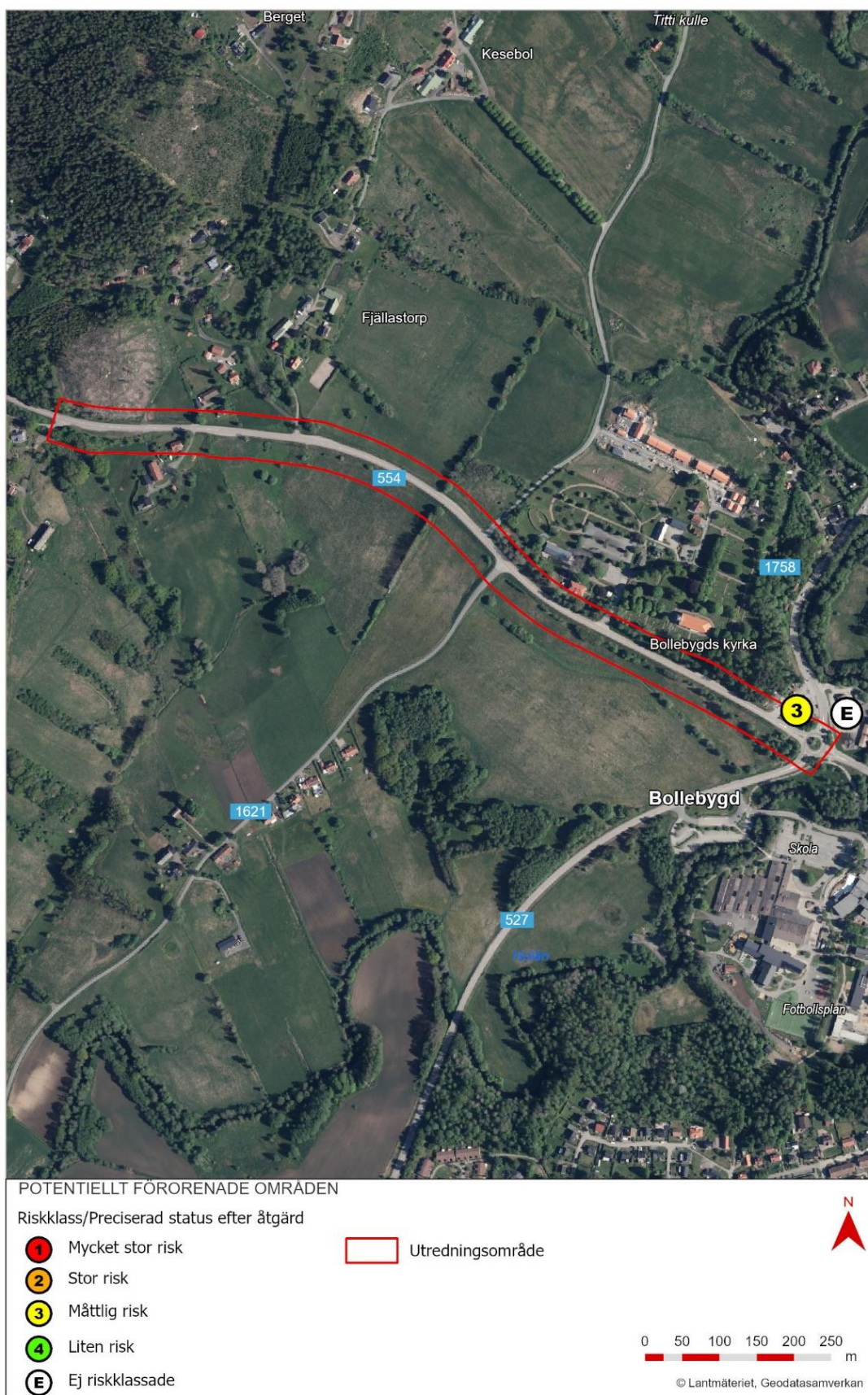
4.13 Förorenade områden

Vägtrafik är en källa till spridning av förorening genom avgasutsläpp, däcknötning, nedslitning och korrosion av framförallt rörliga delar i motorer och transmission samt läckage av petroleumprodukter vilket hamnar i omkringliggande områden så som bland annat vägdiken och vattendrag.

Enligt länsstyrelsens EBH-databas finns två potentiellt förorenade områden inom och i anslutning till utredningsområdet, vid cirkulationsplatsen i öster, se Tabell 3 och Figur 20. EBH-databasen är en databas där information om konstaterat eller potentiellt förorenade platser i Sverige lagras.

Tabell 3. Lista över potentiellt förorenade områden inom och i anslutning till utredningsområdet.

Id- EBH- stödet	Riskklass	Status	Primär bransch	Sekundär bransch
15632 4	3	Delåtgärd	Drivmedels- hantering	Bilvårdsanläggning, bilverkstad och åkeri
15632 3	Ej klassad	Förstudie	Bilvårds- anläggning, bilverkstad och åkeri	Sågverk utan doppning/impregnerin g

Figur 20. Kartan visar potentiellt förorenade områden i anslutning till utredningsområdet.

4.14 Nationella miljö kvalitetsmål

Det svenska miljömålssystemet består av ett generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål och 24 etappmål. Det övergripande generationsmålet innebär att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Detta mål är ett inriktningsmål för hela miljöpolitiken och är vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället.

De miljö kvalitetsmål som bedöms aktuella för projektet är:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv.

5 Projektets lokalisering, utformning, omfattning och utmärkande egenskaper

Planerad åtgärd innebär anläggandet av en GC-väg på en cirka 1,2 kilometer lång sträcka utmed väg 554 mellan Ballasjövägen och cirkulationsplats Rävlandavägen/Hindåsvägen, i Bollebygds kommun. Se Figur 2 för projektets lokalisering. GC-vägen planeras att ansluta mot kommunal cykelbana i höjd med Bollebygd samhälle. Exakt plats för anslutning mot kommunal cykelbana sker i samråd med Bollebygds kommun och arbetet med detaljplan Bollebygd, Prästgårdsgärdet. Planering av passager vid cirkulationsplatsen ska även utredas vidare i samråd med kommunen.

5.1 Val av sida

GC-vägens lokalisering är given i och med att den ska dras längs med väg 554. I vidare arbete med utformningsförslag ingår val av sida där en första bedömning gjorts utifrån tillgänglig information. Informationen kommer att kompletteras med kommentarer från samrådssynpunkter, och utgöra grund för utformning i kommande skede. Val av sida avser den norra sidan, södra sidan längs befintlig väg eller södra sidan i släntfot.

Projektets ändamål om att öka trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter, som idag rör sig på trafikerade bilvägar, förväntas enligt en första bedömning uppnås oavsett val av sida. Även uppsatta projektmål förväntas uppfyllas eller delvis uppfyllas såvida GC-vägen anläggs i släntfot längs den södra sidan.

Enligt en första bedömning föreligger det en viss komplexitet att anlägga GC-vägen längs södra sidan av väg 554 som ligger på en hög bank. Om GC-vägen ska ligga på bank medför det att den behöver byggas upp med fyllnadsmassor. Detta kan undvikas om GC-vägen istället anläggs längs den södra sidan i släntfot. Vad gäller påverkan på landskapsbilden, kan påverkan begränsas om GC-vägen anläggs längs den södra sidan i släntfot, i och med att GC-vägen följer topografin.

Anläggandet av en GC-väg längs den södra sidan av väg 554 bidrar avsevärt till ökad trafiksäkerhet. Detta med anledning av att oskyddade trafikanter inte behöver korsa väg 554 för att ta sig till och från målpunkterna, friluftsbadet Ballasjön och Bollebygdskolan, till skillnad från den norra sidan som kräver passager för att ta sig till målpunkterna. Ur trafiksäkerhetssynpunkt för oskyddade trafikanter vill man undvika att skifta sida på gång-och cykelvägen allt för ofta. Tilläggas bör även att kommunens planering av ett nytt bostadsområde, enligt detaljplan för Prästgårdsgärdet, ligger på den södra sidan om väg 554.

Identifierade naturvärden kommer enligt en första bedömning till viss del påverkas oavsett val av sida, men en sträckning utmed den södra sidan av väg 554 begränsar

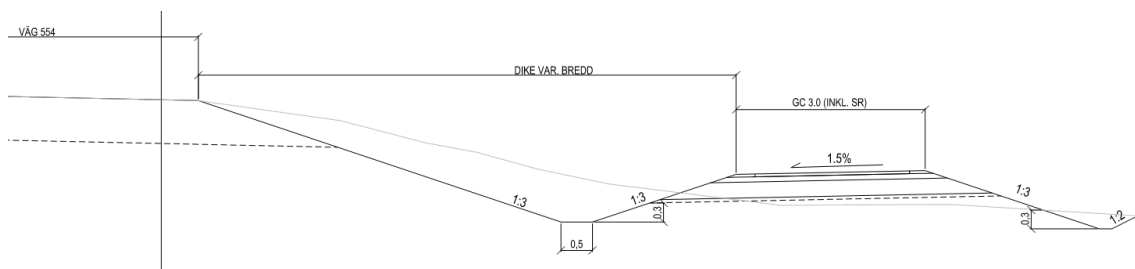
Att anlägga GC-vägen längs den södra sidan i släntfot medför att delar av arbetet kan ske från åkermarken, vilket inte påverkar framkomligheten under byggnation. Oavsett val av sida förväntas inte byggnationen av GC-vägen att väg 554 behöver stängas av. Under hela byggtiden ska minst ett körfält vara öppet för trafik och trafiken ska regleras med flerfärgssignal eller vakt.

GC-vägen avses anläggas längs befintlig sträckning av väg 554. I detta tidiga skede är det inte möjligt att exakt beskriva hur utformningen kommer att bli, men i följande avsnitt beskrivs utformningsstandarden på en övergripande nivå. En mer utförlig projektering kommer presenteras i senare skede.

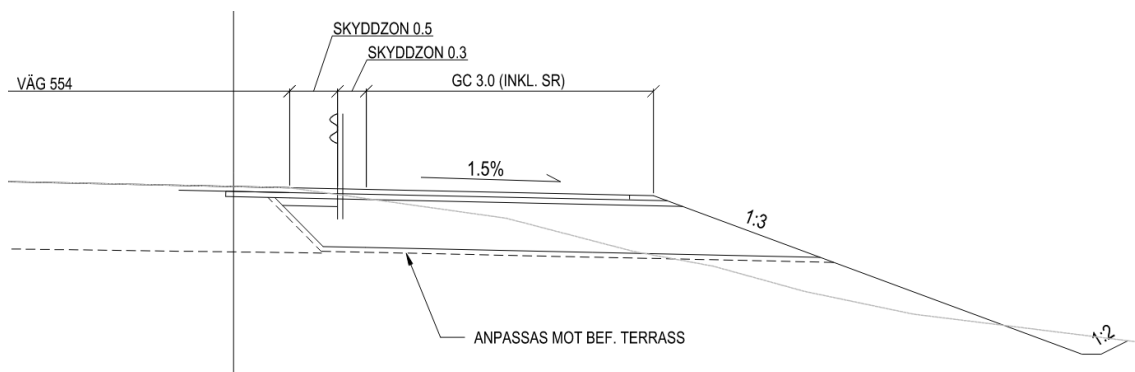
Belagd bredd på planerad GC-väg uppgår till cirka 2,5 meter med en stödremsa på 25 centimeter på vardera sida. På ett antal platser kommer det att behöva göras avsteg från utformningsstandarden, på grund av bland annat smala passager vid fastigheter.

Technical drawing of a road cross-section. The drawing shows a road with a dike (roadside embankment) and a ditch. The dike is labeled "DIKE VAR. BREDD" (Variable Width Dike). The ditch is labeled "GC 3.0 (INKL. SR)" (3.0m wide ditch including shoulder). The ditch has a 1.5% slope. The dike has a 1:3 slope. The ditch has a 1:2 slope. The drawing also shows a 0.5m wide ditch and a 0.3m wide ditch. The road is labeled "VÄG 554".

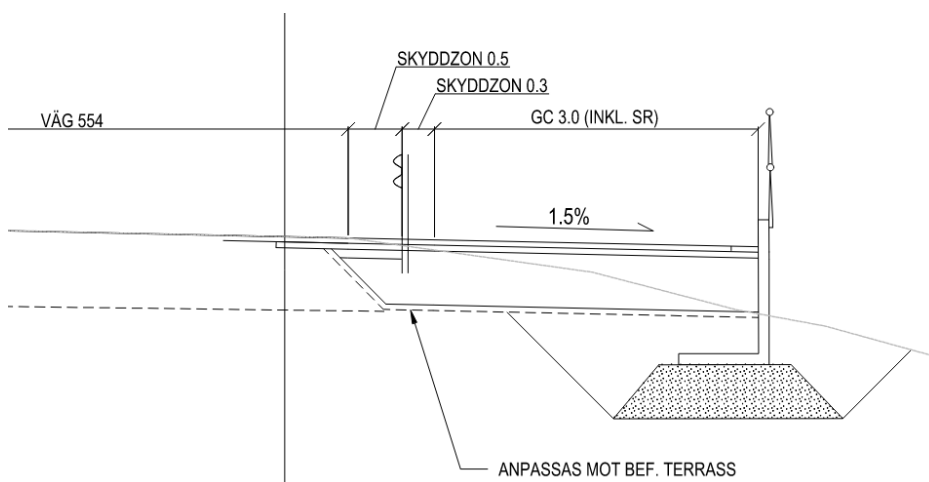
Sida 184 av 578

Figur 22. Förslag på utformning av GC-väg som separeras från väg 554 med dike vid placering av GC-vägen i släntfot.

Figur 23. Förslag på utformning av GC-väg som separeras från väg 554 med räcke.

Figur 24. Förslag på utformning av GC-väg med stödmur.

Passager kommer att behövas på följande ställen om GC-vägen anläggs på södra sidan:

- Vid anslutning till planerat exploateringsområde Fjällastorp 3_6 m fl.
- Vid Kullavägens anslutning till väg 554.
- Vid bensinmacken.

Vid övriga enskilda anslutningar, till väg 554, kommer öppningar göras mellan GC-vägen och väg 554 för att göra GC-vägen tillgänglig för GC-trafikanter.

GC-passage kommer att anläggas över väg 527 vid cirkulationsplatsen. Befintligt övergångsställe över väg 1757 (öster om cirkulationsplatsen) kommer att kompletteras med en cykelpassage.

5.3 De möjliga miljöeffekternas typ och utmärkande egenskaper

5.3.1 Markanvändning

5.3.1.1 Kommunal planer

Gällande detaljplan för *del av Bollebygds Prästgård 1:1 m.fl., fastigheter, ny infart till Bollebygds skolan m.m.*, berörs i den östra delen av utredningsområdet strax innan cirkulationsplatsen. På södra sidan av väg 554 berörs enbart ett område som är utpekade som allmän plats för genomfartstrafik inkluderat gång- och cykeltrafik och på norra sidan berörs även ett område med mark avsett för bilservice som inte får bebyggas. Intrånget i mark som inte får bebyggas strider mot den berörda planens syfte men avvikelserna kan komma att godkännas av kommunen då det tillgodoser ett allmänt intresse.

5.3.1.2 Befintlig bebyggelse och verksamheter

Oavsett val av sida för aktuell vägplan kommer fastigheter med trädgårdar att beröras. På norra sidan av väg 554 berörs nio fastigheter av utredningsområdet, varav en har trädgård nära vägen. På södra sidan berörs åtta fastigheter, varav en har trädgård nära vägen. På norra sidan av vägen ligger ett bostadshus cirka 12 meter från vägkanten och på södra sidan finns ett bostadshus beläget cirka 15 meter från vägkanten. Längs den norra sidan av aktuell sträcka förekommer även sex enskilda infarter och två åkeranslutningar. På den södra sidan finns det en enskild och en statlig anslutning samt två åkeranslutningar.

Vid utformning av GC-vägen ska hänsyn tas till dessa fastigheter. Stödmur kan bli aktuellt istället för slänt för att minimera intrång på tomtmark. Markintrångets omfattning kommer att utredas i det fortsatta arbetet samt begränsas i den mån det är möjligt i avvägning mot allmänna och enskilda intressen.

Vad gäller den norra sidan kan förekommande berg medföra sprängning, vilket innebär att det behöver göras besiktningar på bostadshus innan byggnation.

5.3.2 Störningar under byggtiden

Under byggtiden kan mark utöver vägområdet behöva nyttjas tillfälligt. Anläggandet av en GC-väg i släntfot längs den södra sidan av vägen medför bättre trafiksäkerhet och framkomlighet eftersom arbetet längs delar av sträckan inte sker intill befintlig väg. Längs den norra sidan av vägen kan arbetet ske från åkersidan med tillfällig nyttjanderätt, men i anslutning till trädgårdarna krävs arbete från vägen.

Vägplanen förväntas inte innebära att väg 554 behöver stängas av under byggnation. Under hela byggtiden ska minst ett körfält vara öppet för trafik och trafiken ska regleras med flerfärgssignal eller vakt.

5.3.3 Byggnadstekniska förutsättningar

5.3.3.1 Geologi och geoteknik

Stabilitetsförhållandena längs sträckan bedöms som gynnsamma och kräver inga kompletterande geotekniska undersökningar.

5.3.3.2 Avvattning

Vid val av sida för GC-vägen kommer hänsyn tas till områden som kan drabbas av översvämningar vid höga flöden och skyfall. Korsande trummor behöver förlängas oavsett val av sida. I det fortsatta arbetet bör även hänsyn tas till att ny trumma kan anläggas så att dagvatten kan avvattnas trots eventuell ny höjdssättning på kringliggande mark.

5.3.4 Landskap

En viss påverkan på det omgivande landskapet förväntas ske till följd av anläggandet av en GC-väg längs med sträckan. Landskapet präglas av näringar så som jordbruk och en GC-väg utmed väg 554 innebär ett intrång i det karaktäristiska öppna odlingslandskapet, oavsett val av sida. Landskapets visuella värde ligger i kombinationen av ett storslaget landskapsrum och ett småskaligt jordbrukslandskap. Öppenheten och fortsatt jordbruk i dalgången är viktiga för intrycket och anläggandet av en GC-väg kan därmed leda till att det historiska tidsdjupet blir svårare att utläsa. En förutsättning för rumsligheten är att dalgången avgränsas av tydliga slänter, vilket innebär att anläggandet av GC-vägen längs den södra slänten riskerar att påverka landskapsbilden negativt. Om GC-vägen anläggs i släntfot utmed den södra sidan av väg 554 bedöms dock påverkan på landskapsbilden att mildras. Detta med anledning av att den anläggs en bit från vägen och lättare smälter in i landskapet. Utformningen av GC-vägen längs den södra sidan av väg 554 möjliggör även för att kulturmiljön kring Bollebygds kyrka inte påverkas i någon större omfattning.

De stora träden, alléerna och stenmurarna utmed sträckan utgör utmärkande element och kan till viss del påverkas av vägplanen. Åtgärden bör därmed i största möjliga mån utföras på ett sådant sätt att dessa inte tar skada.

5.3.5 Riksintressen

Inga riksintresseområden berörs av vägplanen och bedöms därmed inte påverkas av planerade åtgärder.

5.3.6 Naturmiljö

Sammantaget identifierades sju naturvärdesobjekt inom inventeringsområdet varav tre objekt är av påtagligt naturvärde och fyra objekt tilldelats ett visst naturvärde.

Vägplanen kommer utifrån ett lokalt perspektiv innebära påverkan på och i vissa fall förlust av mindre områden med visst till påtagligt värde. De negativa effekterna som vägplanen medför bedöms kunna begränsas till en låg nivå, i samband med att lämpliga skydds- och försiktighetsåtgärder tas fram i det fortsatta arbetet.

Generellt biotopskydd

Fem objekt som omfattas av generellt biotopskydd, två stenmurar, två odlingsrösen och två alléer har identifierats inom utredningsområdet. Miljöer som omfattas av generellt biotopskydd kommer beröras av vägplanen oavsett av sida, vilket medför ansökan om dispens. Hänsyn och skadeförebyggande åtgärder ska inarbetas och redovisas i vägplanen under det fortsatta arbetet.

Skyddade arter och skyddsvärda träd

Inga fridlysta arter noterades under fältbesöken, men en rödlistad art finns inom utredningsområdet.

Även ett antal skyddsvärda träd har noterats inom utredningsområdet vilka kan komma att beröras av vägplanen. Skadeförebyggande åtgärder och hänsynstaganden ska inarbetas och redovisas i vägplanen under det fortsatta arbetet.

Invasiva arter

Trafikverket avser i det fortsatta arbetet utreda behovet av åtgärder för att begränsa spridning av invasiva arter i samband med anläggningsarbeten.

5.3.7 Vattenmiljö

Påverkan på berört ytvatten, beskrivna i avsnitt 4.6.1, kan ske genom bland annat trumförlängningar, ökad föroreningstransport från vägtrafiken eller genom incidenter vid hantering av drivmedel eller läckage från arbetsmaskiner under byggskedet. Dessa negativa effekter kan i sin tur komma att påverka de arter som förekommer i ytvattenförekomsten så som öring och flodpärlmussla. Påverkan på grundvatten kan

ske genom att GC-vägen bidrar till ytterligare hårdgjorda ytor, vilket kan innebära ökad tillrinning av föroreningar. Trafikverket avser att vidta försiktighetsåtgärder för att minimera påverkan yt-och grundvattenförekomster.

5.3.8 Kulturmiljö

Inget riksintresseområde för kulturmiljövård berörs av vägplanen. En arkeologisk utredning etapp 1 och 2 har genomförts längs aktuell sträcka och har inte visat fynd av större intresse. Bedömningen är att inga fler arkeologiska insatser behövs inför planerad utbyggnad om GC-vägen anläggs söder om väg 554. Om GC-vägen anläggs norr om väg 554 krävs arkeologisk utredning etapp 2 för de delar av sträckan som inte omfattats av tidigare etapp 2-utredning.

I anslutning till utredningsområdets östra del, norr om väg 554, ligger Bollebygds kyrka som utgör ett kyrkligt kulturminne enligt 4 kap. kulturmiljölagen och omfattas av tillståndsplikt. Som kyrkligt kulturminne räknas hela fastigheten för kyrkan, det vill säga kyrkobyggnaden men även den omgärdande miljön med kyrkogård, eventuell park samt prästgård. Kyrkans fastighetsgräns ligger cirka 6 meter från väggkant. Vid anläggandet av ny GC-väg utmed den södra sidan av väg 554 undviks intrång i kulturmiljön kring Bollebygds kyrka. Om GC-vägen anläggs längs den norra sidan av väg 554 kommer den i konflikt med en stenbelagd trappa som leder upp till kyrkan samt att kyrkogårdsmuren behöva skyddas under byggtiden. En sträckning längs den norra sidan kan däremot antas öka tillgängligheten till kulturmiljön. Vägplanens eventuella påverkan Bollebygds kyrka och den omgivande kulturmiljön kommer vidare utredas i det fortsatta arbetet samt behovet av skydds-och försiktighetsåtgärder.

5.3.9 Rekreation och friluftsliv

Vägplanen förväntas ge en positiv effekt för rekreation och friluftsliv då det i dagsläget saknas trafiksäker väg för oskyddade trafikanter utmed aktuell sträcka.

Tillgängligheten till skogsområden väster om utredningsområdet samt badplatsen Ballasjön ökar till följd av vägplanen vilket medför en positiv effekt för rekreation och friluftsliv. Vägplanen bedöms förbättra möjligheterna för ett ökat gång- och cykelanvändande för boende i närområdet i samband med att vägplanen möjliggör för anslutning till kommunal GC-väg och binder på så sätt ihop ett längre cykelstråk.

5.3.10 Hälsa och säkerhet

Längs aktuell sträcka kommer ingen förändring av hastighetsbegränsning att ske, däremot kommer trafikmängden antas att minska till följd av den trafiksäkerhetshöjande åtgärden som bidrar till ökad arbetspendling med cykel och fler barn som går eller cyklar till skolan. Vad gäller olyckor längs aktuell vägsträcka har det totalt rapporteras nio trafikolyckor mellan åren 2014-2024. Vägplanen kommer att bidra till ökad säkerhet för oskyddade trafikanter som rör sig längs sträckan.

Mängden luftföroreningar i området bedöms bli oförändrad eller minska då åtgärden kan antas bidra till mindre vägtrafik längs väg 554.

5.3.11 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt bindande styrmedel gällande kvalitén på mark, vatten, luft och miljön i övrigt och regleras i 5 kap. miljöbalken. Styrmedlet används för att förebygga eller åtgärda miljöproblem genom att fastlägga en högsta förorenings- eller störningsnivå som människor eller miljö kan belastas med. Om denna nivå överskrids ska ett åtgärdsprogram tas fram för att kunna klara normen. För närvarande finns fastställda miljökvalitetsnormer för luftkvalitet, vattenkvalitet, fisk- och musselvatten, havsmiljön samt omgivningsbuller.

5.3.11.1 Miljökvalitetsnormer för grundvatten

Miljökvalitetsnormer för grundvatten beskriver vilken kvantitativ och kemisk status ett vatten ska uppnå. Vägplanen passerar två grundvattenförekomster vars kvantitativa och kemiska status bedömts som goda. Grundvattenförekomsternas nuvarande status får inte försämrats av planerad åtgärd och i det fortsatta arbetet kommer eventuell påverkan på miljökvalitetsnormerna för grundvatten att utredas vidare.

5.3.11.2 Miljökvalitetsnormer för ytvatten

Miljökvalitetsnormer för ytvatten beskriver vilken ekologisk och kemisk status vattnet ska uppnå och när detta senast ska ske. En verksamhet kan endast tillåtas om den nuvarande ekologiska och kemiska statusen inte riskerar att försämrats och om uppfyllandet av miljökvalitetsnormen inte äventyras. Ytvattenförekomstens nuvarande status får inte försämrats av planerad åtgärd och i det fortsatta arbetet kommer eventuell påverkan på miljökvalitetsnormerna för ytvatten att utredas vidare.

5.3.12 Naturresurser

Projektet kommer innebära att jordbruks- och eventuellt även skogsmark tas i anspråk, både permanent och tillfälligt under byggtiden. Vad avser det permanenta anspråket kommer detta orsaka negativ effekt eftersom befintlig jordbruks- och skogsmark ersätts av hårdgjord yta. Om GC-vägen anläggs i släntfot längs den södra sidan blir smala remsor kvar mellan befintlig väg och GC-väg, vilka kan bli svårbrukade. Vid utformning av GC-vägen ska hänsyn tas för att inte försvåra brukningsmöjligheterna för kvarvarande mark.

Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så som långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk. Vägplanen omfattar

trafiksäkerhetshöjande åtgärd på väg där oskyddade trafikanter dagligen färdas. Åtgärden bedöms således utgöra ett väsentligt samhällsintresse.

5.3.13 Klimat och risker

Översvännings- och rasrisken kommer att beaktas i det fortsatta arbetet. I det fortsatta planeringsarbetet avses även risker kopplade till klimatförändringar i form av ökad nederbörd att tas i beaktande.

5.3.14 Förorenade områden

Generellt bedöms vägområden vara behäftade med föroreningar från vägtrafiken. Potentiellt förorenade områden ligger i nära anslutning till den norra sidan av väg 554 i höjd med cirkulationsplats Rävlandavägen/väg 554 och det föreligger risk att förorening från denna kan ha spridits till vägområdet. Under den fortsatta projekteringen kommer omfattning av potentiella föroreningar och projektets påverkan på dessa utredas vidare.

5.3.15 Nationella miljö kvalitetsmål

Den föreslagna GC-vägen bedöms inte påverka något av miljö kvalitetsmålen negativt i någon större utsträckning. Anläggandet av GC-vägen kan anses påverka miljö kvalitetsmålen kopplade till klimat och luft positivt (*Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft och Bara naturlig försurning*) genom att förutsättningarna för att nyttja sträckan för gång och cykel ökar.

En viss negativ påverkan bedöms ske för målet *Ett rikt odlingslandskap*, då jordbruksmark kommer att behöva tas i anspråk med i begränsad omfattning.

Målet för *Giftfri miljö* antas ej påverkas då risk för olyckor med utsläpp av farligt gods inte bedöms föreligga. En viss negativ påverkan kan ske med avseende på målet *Ett rikt växt och djurliv*, beroende på GC-vägens utformning. Anläggandet av ny GC-väg kan antas påverka miljö målet *God bebyggd miljö* positivt eftersom vägplanen medför en säkrare och tryggare miljö för de oskyddade trafikanter som rör sig i området.

5.3.16 Kumulativa effekter

Vägplanen syftar till att skapa goda förutsättningar för att öka säkerheten för oskyddade trafikanter längs med aktuell sträcka. Vägplanen förväntas i första hand leda till en ökad arbetspendling via gång eller cykel samt ökad trafiksäkerhet för boende i Bollebygd samhälle och dess närområde. Efter att byggnationen av GC-vägen är färdigställd förväntas vägsträckan kunna upprätthålla en god funktionalitet under en längre tid och ytterligare åtgärder förväntas inte behövas.

Sammantaget ses inga kumulativa effekter av vägplanen.

6 Åtgärder

Åtgärder som kan komma att bli aktuella i projektet för att förebygga, avhjälpa, hindra, motverka eller avhjälpa negativa miljöeffekter:

- Massbalans ska eftersträvas under hela projekteringstiden, varför schaktmassor används inom projektet där det är möjligt.
- Återanvändning av massor på ett sådant sätt att spridningsrisken för eventuella föroreningar och invasiva arter minimeras.
- Kompletterande naturvärdesinventeringar utförs vid behov.
- Upptäcks tidigare okända fornlämningar under byggskedet ska arbetet omedelbart stoppas och en anmälan ska upprättas och lämnas till Länsstyrelsen.
- I det fall arbeten planeras i närheten av de potentiellt förorenade områdena kan markundersökning komma att krävas. Markundersökning kan även krävas om det blir aktuellt med schaktning under grundvattennivån.

7 Bedömning av åtgärdens miljöpåverkan

Bedömning av om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan utgår från de kriterier som finns i 11–13 §§ miljöbedömningsförordningen (2017:966).

Trafikverket bedömer att åtgärden inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan mot bakgrund av att GC-vägen anläggs i anslutning till befintlig väg och inte leder till några större markanspråk. De negativa effekterna som vägplanen medför på identifierade natur- och kulturvärden bedöms kunna begränsas till en låg nivå i samband med att lämpliga skydds- och försiktighetsåtgärder tas fram i det fortsatta arbetet. Inga gräns- eller riktvärden bedöms överskridas som följd av projektet.

Projektet medför att jordbruksmark samt eventuellt skogsmark tas i anspråk. Den permanenta hårdgjorda ytan som skapas till följd av planerad åtgärd ger en negativ effekt på befintlig jord- och skogsmark. Projektet bedöms utgöra ett väsentligt samhällsintresse samtidigt som hänsyn tas till kvarvarande mark för att inte försämra brukningsmöjligheterna.

Åtgärden omfattar trafiksäkerhetshöjande åtgärder för oskyddade trafikanter, varför vägplanen minskar risken för trafikolyckor utmed aktuell sträcka.

8 Fortsatt arbete

8.1 Planläggning

Detta dokument utgör underlag för länsstyrelsens beslut om åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet ger förutsättningarna för hur den fortsatta planeringen av projektet kommer drivas vidare av Trafikverket.

För åtgärder som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska projektet upprätta en miljökonsekvensbeskrivning som sedan ska godkännas av länsstyrelsen. Dessutom ska Trafikverket samråda med en utökad samrådsrets i den efterföljande planeringen. Den utökade kretsen ska bestå av övriga statliga myndigheter samt den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda.

Samråd som genomförts i samband med detta underlags upprättande finns beskrivna i projektets samrådsredogörelse.

8.2 Viktiga frågeställningar

I det fortsatta arbetet behöver bland annat frågor nedan hanteras och utredas vidare i aktuell vägplan eller angränsande processer:

- Hur samordningen ser ut med den kommunala planeringen.
- Vilken sidan av väg 554 ny GC-väg ska anläggas.
- Läge och utformning av eventuella passager för gående och cyklister.
- Hantering och behov av dispens för arbeten inom biotopskyddsobjekt.
- Vilka träd som är i behov av skyddsåtgärder och i vilken utsträckning åtgärder behövs. Även avverkning av träd.
- Behovet av åtgärder för att minska risken för spridning av invasiva arter.
- Behovet av åtgärder för att minska spridningsrisken från potentiellt förorenade området.

9 Källor

- Arkeologerna. (2018). *Boplatslämningar på Prästgården i Bollebygd. Rapport 2018:97. Arkeologisk utredning.*
- Arkeologerna. (2020). *Härdar och kokgropar i Bollebygd - utmarksbruk under tidig järnålder, Rapport 2020:45. Arkeologisk förundersökning.*
- BioDivers Naturkonsult. (2005). *Tätortsnära natur i Bollebygd. Inventering, naturvärdesbedömning och förslag till skötsel.*
- Bollebygds kommun. (2021). *Översiktsplan för Bollebygds kommun. Antagande handling.*
Hämtat från
<https://bollebygd.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=09e749e0105c4669a4f26c82539e6a7f>
- Bollebygds kommun. (2022). *Planbeskrivning. Detaljplan för Bollebygd, Fjällastorp 3:6 m.fl., Fjällastorp. .*
- Bollebygds kommun. (2022a). *Planbeskrivning. Detaljplan för Bollebygds Prästgård 1:1 m.fl., PRÄSTGÅRDSGÅRDET.*
- Enviroplaning AB. (2022). *NVI - Gång och cykelvägar i Väst Naturvärdesinventering Bollebygd.*
- Göta Arkeologi. (2024). *Ny gång- och cykelbana utanför Bollebygd. Arkeologisk utredning. Bollebygds kommun och socken, Fjällastorp 1:14, 1:54 och 3:99. Rapport 2024:10.*
- Ledningskollen. (den 10 05 2024). Hämtat från <https://www.ledningskollen.se/>
- Länsstyrelsen Västra Götalands län. (den 22 05 2024). *Informationskartan Västra Götaland.*
- Naturvårdsverket. (den 12 05 2024). *Skyddad natur.* Hämtat från
<https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>
- Norconsult AB. (2016). *Bollebygd Prästgård 1:1, 1:10, 1:11 m.fl., Bollebygd, detaljplan. Geoteknisk PM, Projekteringsunderlag.*
- Scalgo. (den 05 06 2024). Hämtat från <https://scalgo.com/sv/>
- SGU. (den 06 06 2024a). *Brunnsarkivet.* Hämtat från <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-brunnar.html>
- Skanska. (2018). *FJÄLLASTORP BOLLEBYGD. Geoteknisk utredning för detaljplan.*
- Undersökning, Sveriges Geologiska. (den 15 05 2024). *Kartvisarten, Jordarter 1:25000-1:100000.* Hämtat från <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-jordarter-25-100.html>
- Vatteninformationssystem Sverige. (den 10 05 2024). *Vattenkartan.* Hämtat från <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=1589fd5a099a4e309035beb900d12399>
- VISS. (2024). *Bollebygd Norra.* Hämtat från
<https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA21229235>

VISS. (2024a). *Bollebygd*. Hämtat från
<https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA61038232>

VISS. (den 06 06 2024b). *Nolån*. Hämtat från
<https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA14571200>

Trafikverket, 411 04 Göteborg. Besöksadress: Vikingsgatan 2-4

Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

trafikverket.se

12. Svar på medborgarförslag om visuellt
intryck av "vägverkstomten" i Bollebygd
KS2024/240

§36

KS2024/240

Svar på medborgarförslag om visuellt intryck av "vägverkstomten" i Bollebygd

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Teknik- och servicenämnden planerar att lägga in reinvesteringsmedel inför 2026 för aktuell fastighet. Kommunstyrelsen anser därmed att medborgarförslaget är besvarat.

Ärendet

Medborgarförslaget är skrivet av Magnus Fagerberg 2024-08-18.

Förslagsställaren vill att kommunen ska förbättra utseendet på byggnaderna på "Vägverkstomten", fastigheten Bollebygds Prästgård 1:5, mitt emot Gulf-macken. Förslagsställaren menar att byggnaderna är slitna och ger invånare och besökare ett negativt intryck av Bollebygd och kommunen. En uppfräschning av byggnaderna skulle ge ett bättre första intryck av Bollebygd.

Kommunfullmäktige har på sammanträde 2024-09-19 överlämnat förslaget till kommunstyrelsen för handläggning och beslut.

Kommunstyrelseförvaltningen gör bedömningen att teknik- och serviceförvaltningen redan har i sitt uppdrag att sköta kommunens fastigheter där eventuella sätt att förbättra fastighetens utseende ingår.

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen avslår medborgarförslaget då teknik- och serviceförvaltningen redan har uppdrag att omhänderta fastigheten. I uppdraget ingår att se över eventuella sätt att förbättra fastighetens utseende.

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår följande beslut: Teknik- och servicenämnden planerar att lägga in reinvesteringsmedel inför 2026 för aktuell fastighet. Kommunstyrelsen anser därmed att medborgarförslaget är besvarat.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag. Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att arbetsutskottet beslutar enligt Ulf Rapps (S) förslag.

Beslutsunderlag

- Medborgarförslag om visuellt intryck av "vägverkstomten" i Bollebygd
- Medborgarförslag om visuellt intryck av vägverkstomten
Bollebygd_Bortredigerad

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Från: [Funktionsadress Kommunen](#)
Till: [Funktionsadress Kommunstyrelsen](#)
Ärende: VB: Medborgarförslag
Datum: den 19 augusti 2024 08:54:37

-----Ursprungligt meddelande-----

Från: Magnus Fagerberg [REDACTED]
Skickat: den 18 augusti 2024 11:24
Till: Funktionsadress Kommunen <kommunen@bollebygd.se>
Ämne: Medborgarförslag

[Du får inte e-post ofta från m4nk4n@gmail.com. Läs om varför det här är viktigt på <https://aka.ms/LearnAboutSenderIdentification>]

Hej,

Det första som besökare möter i Bollebygd är de minst sagt eftersatta och nedgångna barackerna mitt emot Gulf. Jag tror inte att jag behöver förklara hur slitna de ser ut.

Jag föreslår att kommunen i alla fall kosmetiskt försöker förbättra det första intrycket av Bollebygd. Det kan vara viktigare än man tror, samt att både invånare och besökare förtjänar att mötas av något lite mer positivt!

Tack på förhand och ha en bra sensommar!

Mvh,
Magnus Fagerberg
[REDACTED]

13. Lokaliseringsstudie för särskilt boende för äldre KS2025/50

§37

KS2025/50

Lokaliseringsstudie för särskilt boende för äldre

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ger kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att gå vidare med Södra Fjällastorp och Rävberget i en fördjupad lokaliseringsstudie för särskilt boende för äldre.

Ärendet

2023-11-16 antog kommunfullmäktige mål och budget för 2024–2026. Därigenom fick dåvarande samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram en förstudie avseende ett nytt särskilt boende för äldre. För att uppnå detta uppdrag har plan- och exploateringsavdelningen sett över nuvarande verksamhetens ytbehov samt tagit fram en lokaliseringsutredning i syfte att ge politiken ett gediget underlag inför beslut om framtida placering av ett särskilt boende för äldre. Parallellt med detta arbete har socialförvaltningen tagit fram ett funktionsprogram för att på ett mer djupgående sätt beskriva verksamhetens behov sett till funktion och utformning.

Framtagen lokaliseringsstudie presenterar och jämför tio olika lokaliseringsalternativ, varav åtta i Bollebygd, ett i Olsfors och ett i Töllsjö. Samtliga lokaliseringsalternativ har namngetts, se namnsättning i beslutsunderlag *Lokaliseringsstudie för särskilt boende för äldre*. Dessa har sedan getts olika prioriteringsordning beroende på de förutsättningar förvaltningen kunnat identifiera. Prioriteringsordningen utgörs av en klassning av

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

lokaliseringsalternativen från 1–4, där 1 är bäst. Därmed har vissa lokaliseringsalternativ getts samma klassning. Prioriteringsordningen presenteras i tabellen nedan:

Lokaliseringsalternativ	Prioriteringsordning
Södra Fjällastorp	1
Högalund	3
Ekdalen	3
Sörgården	3
Lokes Väg	3
Rävaberget (vattentornskullen)	2
Malmgården	3
Björnskogsvallen	4
Töllsjö	4
Olsfors	4

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att områdena som benämns som Södra Fjällastorp och Rävaberget är de områden som anses mest lämpliga för placering av särskilt boende för äldre. För mer information om vilka aspekter som inkluderats i bedömningen samt för en mer nyanserad bild av varje enskilt lokaliseringsalternativ, se *Lokaliseringsstudie för särskilt boende för äldre*.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen ger kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att gå vidare med Södra Fjällastorp och Rävaberget i en fördjupad lokaliseringsstudie för särskilt

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

boende för äldre.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Lokaliseringsstudie för särskilt boende för äldre, jämförelse av områden, tabell

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Lokaliseringsutredning för särskilt boende för äldre i Bollebygd tätort

Upprättad av Plan- och exploateringsavdelningen,
Kommunstyrelseförvaltningen

SAMMANFATTNING

Som ett sätt att möta det ökade behovet av boendeplatser på särskilt boende för äldre, utreds olika lokaliseringsalternativ för att se vilken plats som är bäst lämpad för en sådan verksamhet. I denna utredning undersöks och jämförs tio olika platser, varav en i Töllsjö respektive Olsfors och övriga åtta i Bollebygd.

Efter att lokaliseringsalternativen har jämförts på en rad premisser har en sammanvägning gjorts, som har resulterat i att områdena har graderats baserat på lämplighet. Vad som kallas för lokaliseringsalternativ Fjällastorp klassas högst, medan lokaliseringsalternativ Rävaberget (vattentornskullen) samt Lokes Väg kommer näst på tur.

Innehåll

1.	Inledning.....	5
1.1	Bakgrund	5
1.2	Uppdrag och syfte.....	5
1.3	Organisation.....	6
1.4	Begreppsförklaring.....	6
2.	Verksamhetens behov	8
2.1	Nuvarande lokaler	8
2.2	Antalet boendeplatser	8
2.3	Förbättringsbehov.....	10
3.	Tidigare ställningstaganden och styrdokument.....	13
3.1	Vision Bollebygds kommun 2035.....	13
3.2	Bollebygds översiktsplan	13
3.1	Bostadsförsörjningsprogram.....	13
3.2	Befolkningsprognos	13
	Lokalresursplan för Bollebygds kommun 2025–2034.....	14
3.3	Avstånd till kollektivtrafik	15
4.	Metod	17

4.1 Avgränsning och urval	17
4.2 Bedömningskriterier	21
5. Beskrivning av lokaliseringsalternativ.....	24
5.1 Lokaliseringsalternativ 1, Fjällastorp	24
5.2 Lokaliseringsalternativ 2, Högalund	29
5.3 Lokaliseringsalternativ 3, Ekdalen	34
5.4 Lokaliseringsalternativ 4, Sörgården	38
5.5 Lokaliseringsalternativ 5, Lokes väg.....	43
5.6 Lokaliseringsalternativ 6, Rävaberget	46
5.7 Lokaliseringsalternativ 7, Malmgården	48
5.8 Lokaliseringsalternativ 8, Björnskogsvallen	51
5.9 Lokaliseringsalternativ 9, Töllsjö.....	53
5.1 Lokaliseringsalternativ 10, Olsfors.....	58
6. Områdesjämförelse.....	61
7. Slutsatser.....	64

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Kommunen är enligt socialtjänstlagen 5 kap. 5 § (2018:1724) skyldig att inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad av äldre människor som behöver särskilt stöd. Frågan är särskilt viktig till följd av den ökande andelen äldre i kommunen.

Idag finns det sedan tidigare ett särskilt boende för äldre i kommunen, Bollegården. Detta boende ligger i Bollebygds tätort och fastigheten förvaltas av Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder (Bollebo). Boendet består av tre huskroppar och rymmer totalt 81 boendeplatser. Dessa omfattas av ett somatiskt boende, ett demensboende och ett korttidsboende.

Det råder idag brist på platser sett till behov och efterfrågan, och enligt prognoser kommer behovet växa sig allt större. Det är därför viktigt att utöka antalet boendeplatser för äldre i behov av särskilt stöd. Enligt lokalresursplanen för 2025–2034 ser kommunen ett behov av att tillskapa minst 32 nya boendeplatser på ett särskilt boende, för att kunna möta den ökade efterfrågan. Siffran ska ses som ett absolut minimum och behovet förväntas öka ytterligare efter 2034, varför det är viktigt att titta på en långsiktig lösning för hur vi ska möta detta växande behov.

1.2 Uppdrag och syfte

2023-11-16 antog kommunfullmäktige mål och budget för 2024–2026. Därigenom fick dåvarande samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram en förstudie avseende ett nytt särskilt boende för äldre. För att uppnå detta uppdrag har plan- och exploateringsavdelningen sett över nuvarande verksamhetens ytbehov samt tagit fram en lokaliseringsutredning i syfte att ge politiken ett gediget underlag inför beslut om framtida placering av ett särskilt boende för äldre. Parallellt med detta arbete har socialförvaltningen tagit fram ett funktionsprogram för att på ett mer djupgående sätt beskriva verksamhetens behov sett till funktion och utformning.

Lokaliseringsutredningen tar ett bredare grepp kring frågan och preciserar inte på förhand hur många boendeplatser som bör byggas, utöver det minsta möjliga antal som fastlås i socialförvaltningens funktionsprogram. Därmed har politiken möjlighet att välja den lokalisering som de anser bäst lämpat utifrån deras viljeriktning och prioriteringar.

1.3 Organisation

Arbetsgruppen utgörs av samhällsplanerare, plan- och exploateringschef, lokalresursstrateg, chef för socialförvaltningen, verksamhetschef för äldreomsorg samt två strategiska projektledare.

1.4 Begreppsförklaring

I utredningen används ett antal begrepp som är hämtade från kommunens översvämningskartering från 2018. För att undvika repetitiva förklaringar, beskrivs dessa istället här. Det är fyra begrepp: 100-årsflöde, 200-årsflöde, ytligt avrinningsstråk och instängt område.

100- och 200-årsflöde: Regnmängderna varierar över året till följd av årstiderna, men de varierar även mellan åren. Statistiskt sett återkommer större skyfall med jämna mellanrum. Dessa går i cykler och ju större skyfall, desto mer sällan uppstår de. Exempelvis uppstår statistiskt sett ett större skyfall var femte år. Var tionde år (alltså varannan gång) är detta skyfall ännu större. Dessa skyfall benämns som 5-årsflöde och 10-årsflöde. Det finns även 50-, 100-, 200-årsflöde samt något som kallas för högsta flöde.

Till följd av klimatförändringarna håller dock dessa cykler på att förändras, där de olika cyklerna beräknas bli kortare och därmed kommer kraftiga skyfall uppstå allt oftare. För att förhindra att de som bor och verkar i ett samhälle samt att de fastigheterna som finns där ska komma till skada, utformar vi idag vårt samhälle för att kunna hantera både 100- och 200-årsflöde. Översvämningskarteringen visar hur hög vattennivån i Nolån och Sörån beräknas vara vid ett 100- eller 200-årsflöde.

Ytligt avrinningsstråk: När det regnar, oavsett om detta är ett "vanligt" regnoväder eller 200-årsregn, så uppstår vad som kallas för ytliga avrinningsstråk.

Dessa uppstår i sänkor och dalar, dit regnmängder från höjderna runtomkring samlas. Det ytliga avrinningsstråket rinner sedan vidare för att till sist nå vattendrag och sjöar. Vid stor nederbörd kan platserna där dessa avrinningstråk passerar bli mycket blöta, ibland bildar det ytliga avrinningsstråket till och med en tillfällig bäck. Dessa avrinningstråks storlek beskrivs med enheten hektar, vilket mäter hur stort avrinningsområde som det ytliga avrinningsstråket har.

Instängt område: Ett område där vattnet ansamlas på grund av landskapets utformning kallas här för instängt område. Dessa mäts i vattendjup, vilket alltså innebär hur djupt det ansamlade vattnet kan bli innan det "rinner över kanten" och fortsätter sin färd nedåt, se illustration nedan.

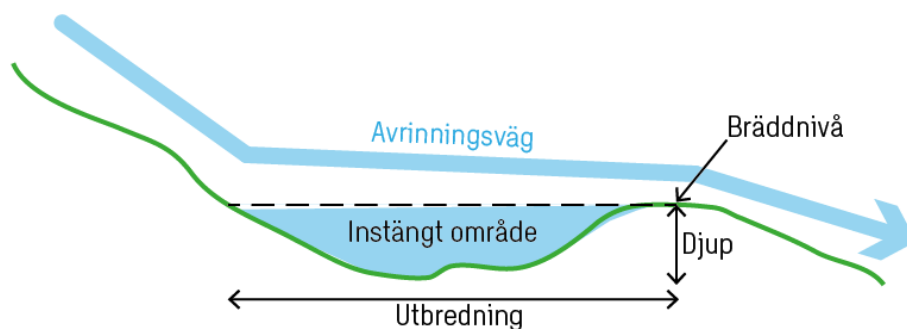

Illustration 2. Visar ett exempel på hur ett instängt område kan uppstå i landskapet.

2. Verksamhetens behov

2.1 Socialnämndens funktionsprogram

Socialnämnden har tagit fram ett funktionsprogram som syftar till att kartlägga verksamhetens behov. Funktionsprogrammet har utgjort ett viktigt underlag till denna lokaliseringsutredning, och flera av de antaganden som görs i utredningen är grundade på funktionsprogrammet. Funktionsprogrammet finns som bilaga till lokaliseringsutredningen, då benämnd som *Bilaga 2*.

2.2 Nuvarande lokaler

Bollegården byggdes under en tid med andra behov och standarder. Exempelvis har vårdbehovet förändrats, där vi idag har en större andel boende med demens eller andra psykiska besvär, jämfört med när Bollegården byggdes. Detta påverkar kvaliteten på den vård och omsorg som kan erbjudas på Bollegården idag.

Boendets utformning leder även till andra typer av brister för verksamheten idag. Då personalen har svårt att överblicka boendet krävs en högre bemanning än vad som egentligen vore nödvändigt, samtidigt som lägenhetsstorlekarna varierar till den grad att vissa anses undermåliga till följd av dess storlek medan andra är onödigt stora sett till det stora behovet av fler lägenheter. Både personalbehov och lägenhetsstorlek bidrar till ökade kostnader för boendet.

Sedan Bollegården byggdes har ett antal mindre renoveringar genomförts, som ett sätt att förbättra dess funktion och livslängd. Dessa har dock inte varit tillräckliga på lång sikt och ytterligare förbättringar krävs för att service och vård ska kunna skötas på ett effektivt och kvalitativt sätt.

I dagsläget finns det 81 lägenheter på Bollegården, där 8 lägenheter är korttidsplatser och 1 är växelvårdsplats. Lägenheterna på korttidsboendet ska kunna ha dubbel beläggning, i de fall det är absolut nödvändigt. Detta är inte en optimal lösning varken sett till de boendes trivsel eller risken för smittspridning. Det är dock ändå viktigt att ha den möjligheten.

2.3 Antalet boendeplatser

Lokaliseringsutredningen utgår från två olika utbyggnadsmöjligheter. Den första är att bygga ett boende med minst **60 boendeplatser**, då funktionsprogrammet

identifierar detta antal som ett minimum för att boendet ska kunna skötas på ett effektivt sätt. Därigenom möts även det utpekade behovet av nya boendeplatser som presenteras i lokalresursplanen, alltså minst 32 platser fram till 2034.

Det andra utbyggnadsalternativet är att bygga ett nytt särskilt boende som både ersätter nuvarande boendeplatser på Bollegården redan nu samt tillgodoser framtida behov. Genom att bygga ett större boende och därmed ersätta Bollegården, kan dagens standarder tillämpas på samtliga av kommunens boendeplatser, samtidigt som boendet kan bedrivas på ett mer kostnadseffektivt sätt. Ett sådant boende hade rymt **120 eller 130 boendeplatser**, beroende på hur stor marginal kommunen väljer att tillämpa. Byggnation av ett särskilt boende som rymmer både dagens och framtida boendeplatser innebär dock en mer omfattande investering, varför beslutet om vilket lösning som är att föredra främst kommer baseras på ekonomiska aspekter.

Även om kommunen i dagsläget inte väljer att ersätta Bollegården ses det dock som eftersträfvansvärt om lokaliseringen möjliggör för detta framöver, till följd av de många brister som Bollegårdens lokaler har idag. En optimal lokalisering, sett ur ett långsiktigt perspektiv, rymmer dessa 120 boenden samt har god marginal för ytterligare ökade behov. Om platsen som väljs för nytt särskilt boende inte är tillräckligt stor för att rymma samtliga 120 boendeplatser med marginal, riskerar Bollegården på lång sikt att behöva ersättas på en annan plats. Detta skulle leda till en mer ineffektiv verksamhet, något som inte anses eftersträfvansvärt.

Om ett boende byggs där fler boendeplatser tillkommer än vad som efterfrågas idag, förväntas dessa ändå inte stå tomma. "För många" boendeplatser kan hanteras på två sätt. Ett alternativ är att kommunen hyr ut lägenheter till grannkommuner, då många kommuner idag har stor brist på platser på särskilt boende för äldre. Ett annat alternativ är att en viss del av verksamheten på Bollegården flyttar över till det nya boendet, för att på så sätt ge mer plats åt hemsjukvården eller hemtjänsten, som idag har brist på lokaler. Lediga utrymmen på Bollegården skulle även kunna utnyttjas som seniorboende samt att utöka den dagliga verksamheten som idag har alltför små utrymmen.

När de olika lokaliseringalternativen jämförs i kapitel 5–7 presenteras hur många boendeplatser som antas rymmas inom varje område. Denna siffra utgår från att boendet byggs i två plan. Detta är en kompromiss då verksamheten egentligen efterfrågar ett plan, något som dock anses vara alltför kostsamt och ineffektivt sätt till markanvändningen. Hur många plan som i slutändan byggs kan utredas vidare under detaljplaneprocessen alternativt projekteringsfasen. I bilaga 1 kommer dels tabellen där de olika områdena jämförs presenteras, men här finns även en flik som visar hur ytkrävande olika antal boendeplatser är beroende på våningsantal. Detta avses öka förståelsen inför ett politiskt beslut ytterligare.

Funktionsprogrammet framhäver även att särskilda boenden är som mest effektiva med 10 boenden per avdelning, vilket därför kommer styra det exakta antalet platser som byggs.

2.4 Förbättringsbehov

I dialog med bland annat förvaltnings-, verksamhets- och enhetschefer som är ansvariga för kommunens äldreomsorg har ett antal önskemål och krav uppkommit på ett framtida boende.

Genom forskning och goda idéer har många nya smarta lösningar tillkommit inom branschen, som bland annat ökar de boendes lokaliseringsförmåga och trygghet, minskar buller, förstärker sanitära rutiner, stöttar boende med synnedsättningar, med mera. Vissa av dessa går att införa genom renoveringar av nuvarande lokaler, men långt ifrån alla. Om kommunen väljer att bygga ut Bollegården skulle detta innebära att vi genom investeringar "låser fast oss" vid ett boende som inte är av önskvärd standard. Genom att istället lokalisera boendet på annan plats kan vi på lång sikt samla alla boendeplatser här. På så sätt kan vi i framtiden erbjuda de äldre invånarna i kommunen en boendemiljö som är av betydligt högre kvalitet än idag.

Från verksamhetens sida önskas att boendet byggs i ett plan, då detta kombinerat med en genomtänkt planlösning kan möjliggöra för personalen att få en god överblick över boendet. I dagsläget krävs fler personal under nattetid än som egentligen anses nödvändigt, just till följd av att de anställda inte har

möjlighet hålla uppsikt på ett bra sätt. Därmed anses ett färre antal våningsplan leda till lägre personalkostnader. Enplan möjliggör även för samtliga boende att själva kunna ta sig ut på den gemensamma gården, utan hjälp från personalen. Vissa lägenheter kan ha dörr direkt ut på gården, något som ökar trivseln för de boende.

Från förvaltningens sida ses dock enplan som en något ineffektiv lösning, då det både kräver stora markanspråk och i många fall en mer kostsam byggnation. Vid byggnation av ett särskilt boende i Herrljunga har de kompromissat genom att boendets administrativa delar samt förråd och dylikt som inte behöver vara i direkt anslutning till avdelningen, har placerats på plan två i största möjliga mån. Därigenom ges det plats åt så många lägenheter som möjligt i bottenplan. Ett förslag är därför att boendet byggs i just två våningar. Beroende på hur många våningar kommunen beslutar att bygga kan olika fastigheter anses vara mer eller mindre attraktiva.

Den utemiljö som erbjuds på Bollegården idag är i sig uppskattad och väl utnyttjad, men verksamheten ser ett stort behov av att ett nytt boende har en innergård. Detta beror på att vissa personer med demens tenderar att avvika, vilket kan innebära risker för den enskilda då den kan ha svårigheter att lokalisera sig och hitta tillbaka till boendet. Genom att ha en stängd innergård kan både säkerheten för de boende öka, samtidigt som personalen får möjlighet att lägga sin tid och sina resurser på annat. Även boendet i sin helhet behöver anpassas för demenssjuka.

Hemsjukvården är idag lokaliserat på Bollegården medan hemtjänsten har lokaler på Stationsvägen. Båda dessa verksamheter kommer behöva utökas i framtiden till följd av den förväntade ökningen av antalet äldre i kommunen. Hemsjukvården och hemtjänsten gör även ett mycket viktigt arbete för att möjliggöra äldres möjlighet till att bo hemma längre. Om dessa verksamheter i framtiden ges bättre förutsättningar kan detta alltså innebära stora ekonomiska vinster för kommunen, men även bidra till ökat välbefinnande för den äldre som får lov att bo hemma längre. Trots det särskilda boendets beroende av hemsjukvård och hemtjänst, är dessa verksamheter redan idag trångbodda, något som behöver åtgärdas. Viktigt

att notera är att hemsjukvården har 6 tjänstebilar och hemtjänsten har 20, något som behöver tas i beaktning vid en eventuell flytt. Enligt verksamheten är det en fördel om hemsjukvård och hemtjänst får sitta tillsammans. Dessa lokaler hade potentiellt kunnat möjliggöras i det nya särskilda boendet. Ett annat möjligt alternativ är att verksamheterna erbjuds fler lokaler på Bollegården, om en del av de boende flyttar till ett nytt särskilt boende på annan plats.

Om boendet placeras i direkt anslutning till befintlig eller framtida förskola behöver placering av entréer noga funderas igenom. Det är viktigt att blåljuspersonal kan anlända, med allt vad det innebär, utan att barnen på förskolan behöver se det. Detta skulle kunna lösas antingen genom att huvudentrén är vänd bort från förskolan, eller att det finns ytterligare en entré där blåljuspersonal kan anlända till. Liknande resonemang kan eventuellt vara aktuellt om boendet placeras i ett mycket centralt läge. Att ha mer än en entré ökar även trivsel för boende och besökare då sjuka eller avlidna inte behöver passera genom huvudentrén.

Behoven hos de boende varierar över tid och på senare år upptas allt fler platser av personer med någon form av kognitiv svikt eller demens. Utöver demensavdelningen upptas idag även 50% av den somatiska avdelningen av personer med kognitiv svikt. De förändrade behoven hos de boende påverkar kraven som ställs på lokalerna. Vid nybyggnation behöver mer flexibla lokaler byggas, då de boendes behov är svåra att förutspå, och fortsatta förändringar måste därför tas med i beräkningen.

3. Tidigare ställningstaganden och styrdokument

3.1 Vision Bollebygds kommun 2035

Enligt planeringsstrategin som antogs 2024 är den tillväxttakt som presenteras i översiktsplanen inte aktuell. Istället ska tillväxttakten som presenteras i Bollebygds kommuns vision för 2035 tillämpas. År 2035 förväntas kommunen ha 12 000 invånare, vilket motsvarar en årlig ökning med 1,5%.

För att koppla an till den befolkningsökning som lyfts fram i visionen kan det även konstateras att gruppen äldre är den åldersgrupp som växer allra mest i Bollebygd. Därtill framhäver visionen även vikten av att kommunen ska erbjuda bostäder för alla, där man kan leva tryggt och säkert.

3.2 Bollebygds översiktsplan

Tidigt i arbetet med översiktsplanen genomfördes en medborgardialog inför samråd. Dialogen var en webbaserad enkät som publicerades på kommunens hemsida mellan mars och maj 2020.

Från enkäten uppmärksammas frågan kring äldreboende av kommunens invånare. Frågan lyfts däremot inte fram i någon större utsträckning i övriga delar av översiktsplanen. I utvecklingsinriktningen framhålls att kommunal service såsom förskola, skola och äldreboende måste säkerställas tidigt i planeringen, men något framtida behov påtalas ej.

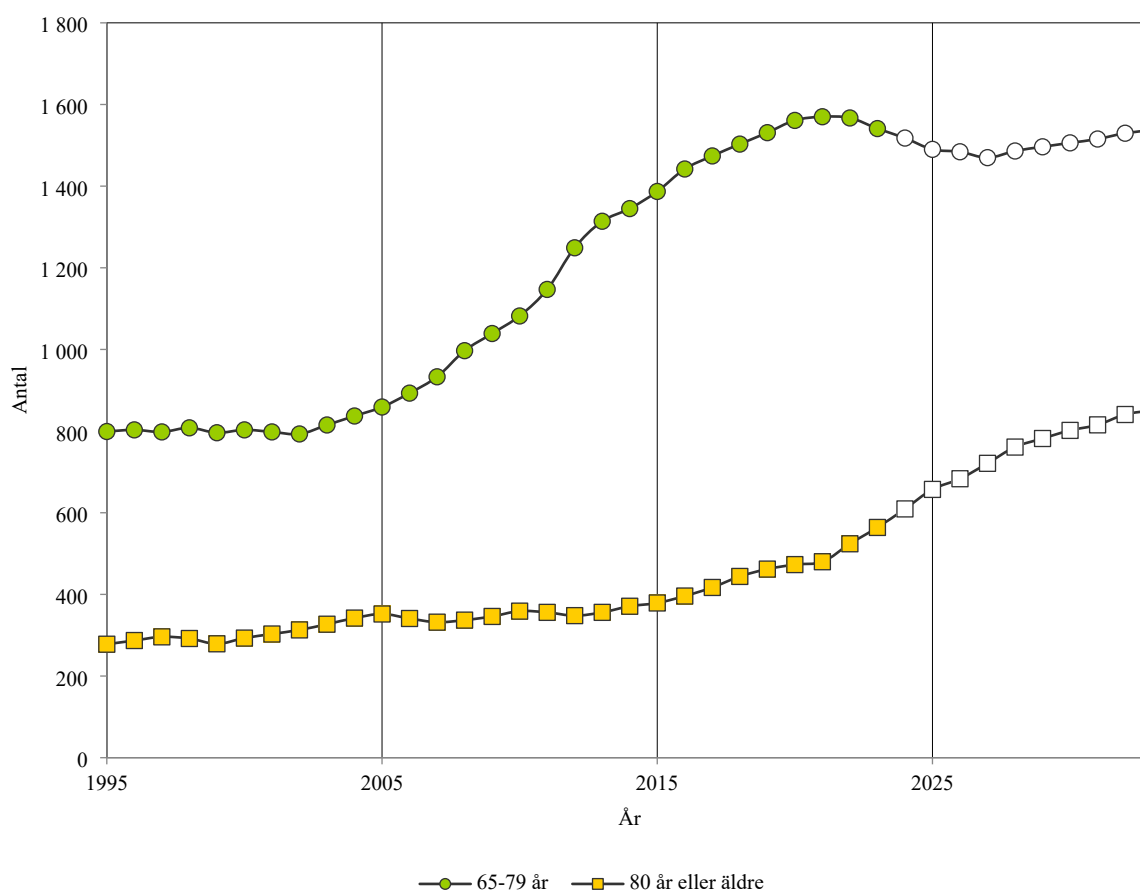
3.1 Bostadsförsörjningsprogram

Vilka grupper som är mest drabbade av bostadsbrist finns inga analyser på i Bollebygds kommun. Enligt bostadsförsörjningsprogrammet kan det dock antas att kommunen har liknande utveckling som övriga Sverige, alltså att unga, äldre och par som ska separera är de som har svårast att hitta lämpligt boende. I och med att andelen äldre förväntas öka kommer denna utmaning öka ytterligare för denna grupp.

3.2 Befolkningsprognos

Befolkningsprognosen i stort är beroende av antalet bostäder som tillkommer inom kommunen, vilket skapar viss osäkerhet. Gruppen äldre har dock en låg flyttbenägenhet, vilket gör att siffrorna som rör just denna grupp anses ha

förhållandevis hög säkerhet. Enligt befolkningsprognosen från 2024 förväntas gruppen äldre att fortsätta öka under en längre tid framöver. Orsaken är dels att den stora 40-talistgenerationen uppnått pensionsåldern fullt ut, dels att medellivslängden ökar och att de äldre lever längre än tidigare. Den närmaste framtiden medför främst en ökning i åldersgruppen 80 år eller äldre där 40-taliserna börjar träda in. Om 10 år förväntas antalet invånare över 80 år ha ökat med ungefär 300 personer. Den förväntade ökningen kan utläsas i tabell 1 nedan:

Tabell 1. Visar den förväntade befolkningsökningen för åldersgrupperna 65–79 och 80+.

3.3 Lokalresursplan för Bollebygds kommun 2025–2034

Lokalresursplanen för 2025–2034 ger en generell bild av kommunens behov av särskilt boende för äldre. Personer över 80 år beräknas öka med ungefär 50 procent fram till 2034, vilket förväntas generera ett ökat behov på minst 32 boendeplatser på särskilt boende för äldre.

Det framtida behovet av lägenheter i särskilt boende påverkas bland annat genom hur bostadsbeståndet i kommunen utvecklas i stort, samt bostadsåtgärder som ökar möjligheterna till kvarboende i det egna hemmet. En förutsättning för att en utbyggnad om 32 platser på särskilt boende ska vara tillräckligt är att någon form av trygghetsboende tillkommer. De 32 platser som behöver tillskapas bör inte ses som en definitiv utformning utan snarare som en lägstanivå. På längre än tio års sikt kommer behovet med stor sannolikhet öka - något som bör tas i beaktning när det beslutas hur stort boende som skall byggas och var det ska placeras.

Antal platser på särskilt boende behöver utökas i riket som stort, likaså i Bollebygd. Behovet av vård och omsorg varierar över tid och det är svårt att förutse exakt vilka insatser som behövs i framtiden, därför är en flexibel utformning att föredra vid utökningen av nya platser såväl som de befintliga. Det är inte kostnadseffektivt att bygga små boenden vilket är viktigt att ta med i beräkningarna inför utökningen av platser. Eftersom behovet av platser är så stort i hela riket är det sannolikt att kommunen kan hyra ut platser till andra kommuner vid överkapacitet av lokaler.

Likt vad som nämndes under rubrik *2.3 Förbättringsbehov*, lyfter även lokalresursplanen fram hemtjänstens och hemsjukvårdens behov av att utöka sin verksamhet. Kontorsplatser, personalutrymmen och förråd kommer därför behöva utökas allteftersom antalet äldre med behov av stöd ökar. Hemtjänsten och hemsjukvårdens lokaler kan med fördel placeras i nära anslutning, då de har ett tätt samarbete. Att ett sådant samarbete underlättas kan därför antas bli ekonomiskt fördelaktigt.

3.4 Avstånd till kollektivtrafik

Även om de boende själva inte planeras åka kollektivt, ska kollektiva resor möjliggöras för boendets personal och besökare. En lokalisering som möjliggör för kollektiva resor, kan både bidra till minskade utsläpp men även öka boendets attraktivitet som arbetsgivare. I Sveriges Kommuner och Regioners "Handbok för attraktiv kollektivtrafik" beskrivs acceptabelt gångavstånd till hållplats för att människor ska nyttja kollektivtrafiken. I medelstora städer är fem minuter till hållplatsen vanligt vilket motsvarar ungefär 400 meters gångavstånd.

Gångavståndets betydelse varierar beroende på reslängd och typ av kollektivtrafik. I glesbebyggda områden kan längre avstånd än tätbebyggda områden accepteras, medan målpunkter som sjukhus och skolor kan kräva kortare gångavstånd.

Vanliga principer för avstånd till hållplats:

- Upp till 400 meter anses som standard
- 400 – 600 meter är möjligt vid svåra planeringsförutsättningar
- Mer än 600 meter kräver särskilda skäl och minskar andelen som väljer att gå och ökar istället cykelns betydelse för att ta sig till hållplatsen.

I Bollebygds tätort passerar tre bussar samt en tåglinje: buss 101, 110 och 611 samt Västtågen. Därigenom knyts tätorten samman med Göteborg, Borås samt andra tätorter i närområdet. Gångavstånden till kollektivtrafik blir i vissa fall längre än 600 meter, delvis till följd av bristen på gena gångstråk.

Vid en avvägning mellan olika alternativ är det viktigt att ha de lokala förhållandena i åtanke. Bollebygd är en glesbygd kommun med bristande kollektivtrafik. Om ett område har längre än 600 meter till närmaste hållplats talar detta emot, men samtidigt kan detta inte tillåtas vara en helt avgörande faktor då många aspekter måste vägas in för att hitta den plats som är bäst lämpad för dess ändamål. I det tidiga stadiet har områden längre bort än 600 meter exkluderats, dock ska det noteras att detta avser fågelvägen, medan den faktiska gångvägen kan bli betydligt längre i vissa fall. Detta är viktigt att uppmärksamma och är en av många faktorer som kommer vägas samman till en slutgiltig prioritering gällande områdena.

4. Metod

4.1 Avgränsning och urval

Som första steg i processen har åtta möjliga lokaliseringsalternativ identifierats. Detta har gjorts genom att endast inkludera områden inom en radie på 600 meter från närmaste busshållplats i Bollebygd tätort. Därefter har redan bebyggda områden, planerade bostadsområden, höga naturvärden, viktiga ekosystemtjänster samt områden med översvämningsrisk vid 200-årsregn exkluderats. Av den mark som då kvarstod har kommunalt ägd mark prioriterats, dock med ett undantag. Inom dessa identifierade områden har ytterligare en avgränsning gjorts, där de delar med bäst topografiska förutsättningar utpekats som möjliga områden.

När lokaliseringsstudien var färdigställd inkom förfrågan att även utreda lokaliseringar i Töllsjö och Olsfors. För att spara resurser begränsades utredningen till en lokalisering i respektive ort. Liknande urval som i Bollebygd tätort har genomförts, dock med något enklare urvalskartor. I Olsfors har en lokaliseringsstudie för förskola nyligen genomförts, vilket låg till grund för val av lokalisering där.

Detta har resulterat i totalt tio lokaliseringsalternativ som därefter har numrerats, namnsatts och analyserats utifrån fastslagna premisser. Samtliga av de alternativ som utretts i tidigare utredning från 2021 är även inkluderade här. Nedan följer en beskrivning av de analyserade områdenas lokalisering. För att ytterligare förtydliga finns de olika lokaliseringsalternativen att se på karta 1, 2 och 3.

Lokaliseringsalternativ 1, Södra Fjällastorp: Lokaliserat på sydöstra delen av fastigheten Flässjum 3:99, alltså strax sydväst om korsningen mellan Hindåsvägen och Kullavägen.

Lokaliseringsalternativ 2, Högalund: Lokaliserat på fastigheten Flässjum 12:77, direkt söder om änden av Odens väg.

Lokaliseringsalternativ 3, Ekdalen: Lokaliserat på fastigheten Flässjum 12:77, väster om bostadsområdet Ekdalen, norr om Göteborgsvägen.

Lokaliseringsalternativ 4, Sörgården: Lokaliserat på fastigheten Flässjum 12:77 samt Erikstorp 1:4, nordväst om bostadsområdet Sörgården, längs med gångbanan som går mellan Odensgårdens förskola och Erikstorp.

Lokaliseringsalternativ 5, Lokes Väg: Lokaliserat på fastigheten Flässjum 12:77, norr om Odensgårdens förskola där HVB-hemmet är beläget idag.

Lokaliseringsalternativ 6, Rävaberget: Lokaliserat på fastigheten Flässjum 12:77, norr om Rävaberget, även känt som vattentornskullen.

Lokaliseringsalternativ 7, Malmgården: Lokaliserat på fastigheten Flässjum 1:7, alltså fastigheten mellan centrumhuset och Tingshuset.

Lokaliseringsalternativ 8, Björnskogsvallen: Lokaliserat på fastigheten Flässjum 12:77 samt Flässjum 1:59, vilket inkluderar idrottsområdet Björnskogsvallen samt intilliggande område.

Lokaliseringsalternativ 9, Töllsjö: Lokaliserat på fastigheten Töllsjö 1:70, strax öster om Töllsjöskolan längs med Horssaredsvägen.

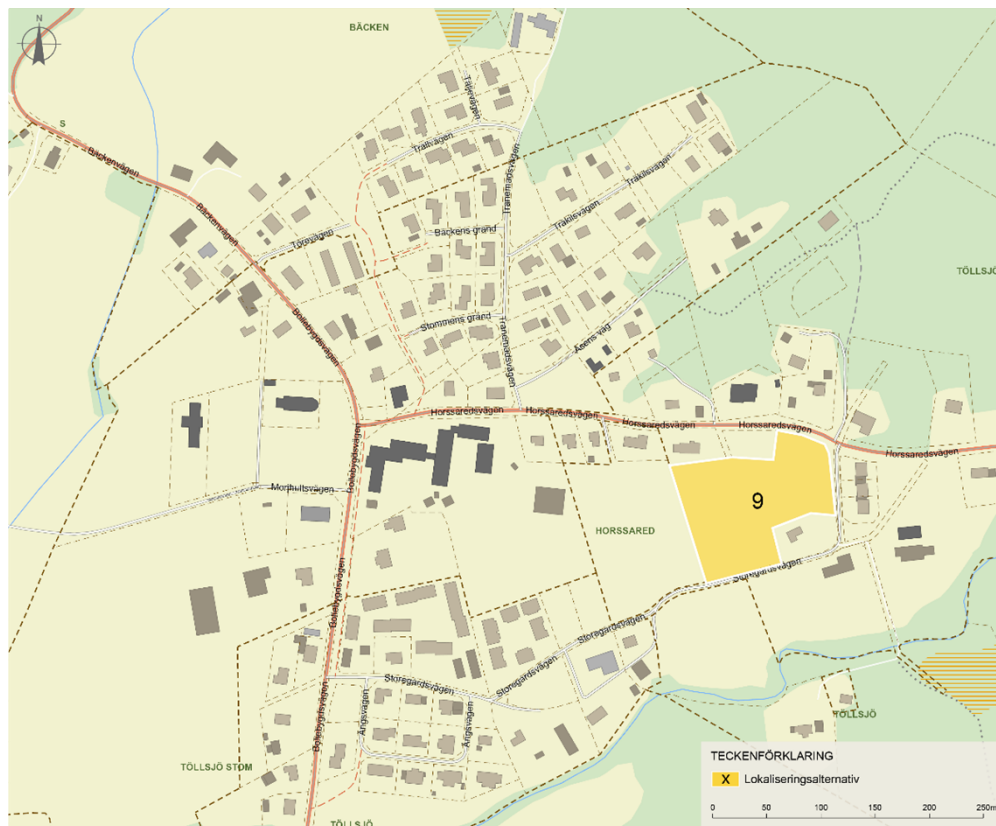
Lokaliseringsalternativ 10, Olsfors: Lokaliserat på östra delen av fastigheten Örlid 1:2, på den gräsbeklädda ytan vid ändan av Örelidsvägen.

Väster om område 4 finns ytterligare ett kommunägt område inom godkänt avstånd från busshållplats. Denna har på många sätt liknande förutsättningar som område 4. Då område 4 i slutändan gavs lämplighetsklassning 3 av 4, beslutades dock att området väster om inte skulle adderas. Övriga områden inom

600 meter avstånd från Erikstorps busshållplats anses antingen vara alltför små, är ej kommunägda eller anses av andra skäl vara olämpliga för ändamålet.

Karta 1. Visar de åtta olika lokaliseringsalternativen i Bollebygd tätort. Dess lokalisering är beskrivet under rubriken Avgränsning och urval.

Karta 2. Visar det lokaliseringsalternativ som pekats ut i Töllsjö.

Karta 3. Visar det lokaliseringsalternativ som pekats ut i Olsfors.

4.2 Bedömningskriterier

Utvärderingen av olika alternativa lokaliseringar har utgått ifrån åtta olika kategorier med tillhörande huvudfrågor. Kategorierna baseras på kommunens planberedningsmall som används för att bedöma inkomna planbeskedsansökningar. Sju av de åtta kategorierna beskriver platsens kända förutsättningar och potentiella risker. Den åttonde kategorin beskriver hur övriga kategorier påverkar möjligheten till genomförande och projektets ekonomi. Denna kategori kommer vara viktigast vid bedömningen av vilket lokaliseringsalternativ som är mest lämpligt. För att förtydliga detta i tabellen benämns kategori 1–7 som prioriteringsnivå 2, medan kategori 8 tillhör prioriteringsnivå 1. Kategorierna i prioriteringsnivå 2 är dock fortfarande av stor vikt, då dessa i stor utsträckning påverkar utfallet i prioriteringsnivå 1. Exempelvis kan vissa förutsättningar som lyfts fram i prioriteringsnivå 2 bidra till ökade kostnader eller beskrivas som tidsdrivande faktorer, vilket gör att de får utslag i prioriteringsnivå 1. Därmed är alla kategorier viktiga och utgör tillsammans en helhet, även om prioriteringsnivå

1 i slutändan är det som väger tyngst när vi bedömer de olika förslagens lämplighet. Nedan listas de olika kategorierna och dess tillhörande huvudfrågor:

1. Samhällsplanering

Huvudfråga: Vad anger relevanta planeringshandlingar gällande platsens förutsättningar och framtida utveckling?

2. Grön infrastruktur

Huvudfråga: Vad anger övergripande naturvärdesinventeringar eller grönplaner för området?

3. Markens förutsättningar

Huvudfråga: Hur ser markens förutsättningar ut när det gäller stabilitet, risker och tillgänglighet?

4. Teknisk infrastruktur

Huvudfråga: Hur ser den tekniska infrastrukturen ut när det gäller ledningar och vägnät?

5. Hållbart resande och trafik

Huvudfråga: Hur ser vägstrukturen ut och vilka möjligheter finns det för hållbart resande?

6. Tillgänglighet

Huvudfråga: Vilken service finns i närheten?

7. Störningar och risker

Huvudfråga: Vad säger övergripande riskutredningar och vilka andra typer av störningar kan identifieras?

8. Genomförande och ekonomi

Huvudfråga: Vilka faktorer kan vara kostnads- och tidsdrivande? Vilka faktorer kan påverka positivt till den ekonomiska hållbarheten i projektet?

Prioriteringsnivå:	Kategori:
Prioriteringsnivå 2	1. Samhällsplanering
Prioriteringsnivå 2	2. Grön infrastruktur
Prioriteringsnivå 2	3. Markens förutsättningar
Prioriteringsnivå 2	4. Teknisk infrastruktur
Prioriteringsnivå 2	5. Hållbart resande och trafik
Prioriteringsnivå 2	6. Tillgänglighet
Prioriteringsnivå 2	7. Störningar och risker
Prioriteringsnivå 1	8. Genomförande och ekonomi

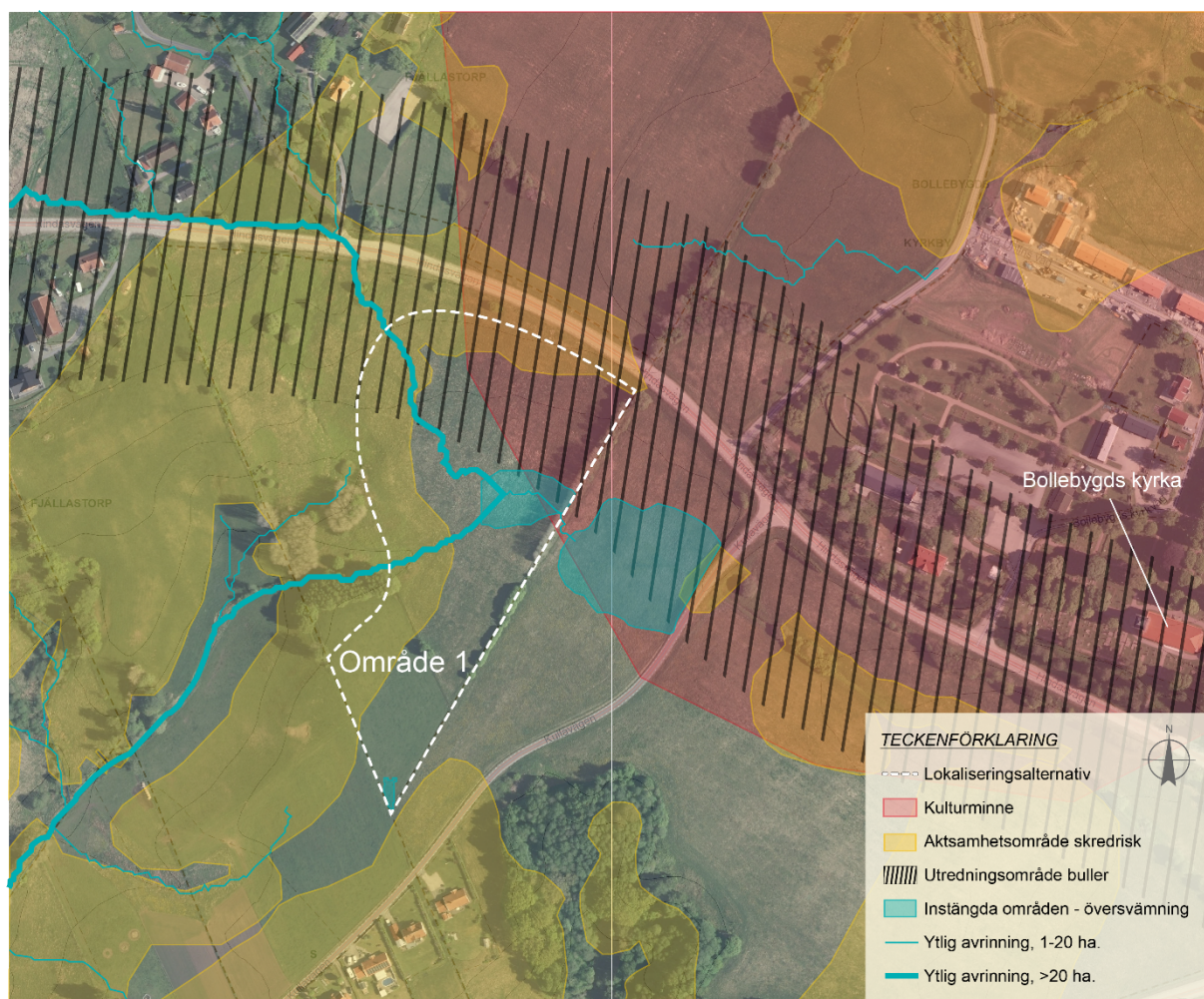
Tabell 2. Tabellen upprepar de kategorier och prioriteringsnivåer som nämnts i detta kapitel. Tabellen syftar till att ge läsaren en bättre överblick.

I nästkommande kapitel (kapitel 5) beskrivs respektive lokaliseringsalternativ. Rubriksättningen är här organiserad på ett sätt som avser göra innehållet lättläst. Prioriteringsordningen kommer därför appliceras först i kapitel 6, där samtliga lokaliseringsalternativ ställs mot varandra i Tabell 3. Som ett sätt att tillgänglighetsanpassa dokumentet kommer dock allt som framgår i Tabell 3 även framgå som flytande text i kapitel 5 samt i utredningens slutsatser i kapitel 7.

5. Beskrivning av lokaliseringsalternativ

5.1 Lokaliseringsalternativ 1, Fjällastorp

Kartan nedan visar avgränsningen för lokaliseringsalternativ 1, som hädanefter kommer refereras till som Södra Fjällastorp. Därtill visas även viktiga förhållanden som behöver tas i beaktning inför ett lokaliseringsbeslut. Här har ytan som kallas "instängt område" förenklats något för att göra kartan mer lättläst. På kartan framgår därför inte vattendjupet i de instängda områdena.

Karta 2. Visar avgränsningen för lokaliseringsalternativ 1, Fjällastorp. Här framgår även var kulturminne, aktsamhetsområde för skredrisk, buller samt översvämningsrisk finns i närområdet.

Platsens förutsättningar:

Södra Fjällastorp är 31 000 kvadratmeter och utgörs av en del av fastigheten Flässjum 3:99, som ägs av kommunen. Inom området finns endast en viss topografisk lutning, medan det direkt väster om området sluttar förhållandevis brant utför.

Södra Fjällastorp är beläget på, och omgivet av, bruksbar jordbruksmark. Två större bostadsområden planeras i anslutning till området, där omkring 200 bostäder förväntas tillkomma. Det finns även ett politiskt uppdrag att planera för en förskola på samma fastighet som detta lokaliseringsalternativ är beläget på. Det är omkring 1400 meter till närmsta matbutik och vårdcentral, vilket minskar arbetsplatsens attraktivitet då personal inte kan promenera till centrum under

rasten för att exempelvis köpa lunch eller uträtta andra ärenden. Området har däremot närhet till Bollebygd kyrka, som med viss regelbundenhet arrangerar event som vänder sig till bland annat äldre.

Länsstyrelsen har pekat ut delar av Nolåns dalgång som kulturmiljö, vilket delvis inkluderar Södra Fjällastorp. I kommunens naturvårdsprogram pekas det även ut som värdefullt odlingslandskap. Området kan eventuellt även husera rödlistade fågelarter och fladdermöss, då detta finns registrerat i Artportalen.

Gällande och pågående planer:

Det finns ingen gällande detaljplan inom området, något som behöver tas fram för att ett särskilt boende ska kunna anläggas här. Däremot pekas området ut i översiktsplanen som lämpligt för centrumändamål, vilket både inkluderar en större mängd bostäder samt kommunal service.

Infrastruktur och hållbara transporter:

På 700 meter gångavstånd från lokaliseringsområdet Södra Fjällastorp finns Bollebygdskolans busshållplats, där både linje 101 och 110 stannar. Med dessa bussar nås Göteborg, Erikstorp samt Borås. Då ett stort antal bostäder kommer tillkomma i närområdet kan det dock inte uteslutas att det i framtiden kan finnas underlag för att placera en ny busshållplats längs Hindåsvägen. Detta är dock inget som kan garanteras och därför inget som bör tas med i avvägningen.

Det planeras att anläggas en gång- och cykelbana längs med Hindåsvägens södra sida, vilket kommer möjliggöra för att personer som jobbar eller besöker det särskilda boendet kan ta sig dit utan bil. Gångbanan planeras att vara iordningställd innan ett särskilt boende väntas vara på plats. Det är utifrån dessa förutsättningar som gångsträckan beräknats till 700 meter. Detta uppnår dock inte det rekommenderade avståndet till kollektivtrafik enligt Sveriges Kommuner och Regioner, vilket kan försvåra rekrytering.

En fördel med Fjällastorp är att det är placerat i nära anslutning till Hindåsvägen. Detta innebär att leveranser, besökare och personal kan nå till boendet utan att det bidrar till ökade trafikflöden inne i tätorten. Det bidrar även till betydligt

mindre störningar under byggnationsfasen, både i form av just transporter, men även buller och vibrationer.

I dagsläget finns inget kommunalt vatten och avlopp, men detta planeras byggas ut i samband med att de nya bostadsområdena tillkommer. Detta innebär att när väl ett särskilt boende är på plats så är även VA-ledningarna det.

Potentiella risker:

Området är delvis inom Sveriges Geologiska Instituts aktsamhetsområde för skredrisk. Det finns en geoteknisk utredning från 2016, som genomfördes i samband med att detaljplanen på Prästgårdsgärdet påbörjades. En ny har tagits fram för Prästgårdsgärdet, som inte längre inkluderar lokaliseringsalternativ Fjällastorp, vilket antyder att en ny kommer krävas även här. Det konstateras dock i den ursprungliga utredningen att området har förhållandevis goda geotekniska förhållanden. Byggnader på 1–2 våningar kan plattgrundläggas på mark. Om fler våningar önskas eller om större förändringar av marknivån ska genomföras, krävs dock ytterligare utredningar. Sammanfattningsvis kommer en ny utredning krävas, men utifrån den kunskap vi har i dagsläget finns det inget som tyder på att de geotekniska förhållandena skulle förhindra en byggnation på platsen.

Norra delen av Södra Fjällastorp är inkluderat i översiktsplanens utredningsområde för bulleranalys. När de nya bostadsområdena byggs i närområdet förväntas dock hastighetsgränserna sänkas och bullernivåerna gå ner.

I kommunens översvämningskartering framgår det att det genom området passerar ett större ytligt avrinningsstråk, där det enligt rapporten kan rinna vattenmängder som ansamlats från ett område större än 20 hektar.

Avrinningsstråket passerar genom ett så kallat instängt område, där upp till 0,2 meter vatten samlas vid stora regnmängder. Mellan lokaliseringsalternativ Fjällastorp och Kullavägen finns ett motsvarande område, men här kan ett vattendjup på upp till 0,8 meter uppstå. Vid en eventuell exploatering behöver dagvattenhanteringen utredas.

Möjlighet till exploatering:

Baserat på fastighetens förutsättningar kan en stor yta bebyggas. Detta innebär att området kan rymma ett särskilt boende för äldre för både dagens och framtidens boendeplatser, oavsett val av våningsantal. Om 130 boendeplatser i två våningar uppförs här, skulle ändå bara drygt en tredjedel av arealen i lokaliseringssalternativ Södra Fjällastorp utnyttjas.

Då ett politiskt beslut är fattat att placera en förskola på samma fastighet, kan detta ge positiva synergieffekter för såväl förskola som särskilt boende för äldre. Forskningen visar att samarbete mellan verksamheterna ger positiva effekter för både barn och äldre, samtidigt som ekonomiska fördelar uppkommer genom samnyttjande av tillagningskök och parkeringsytor. Om en förskola ska byggas på platsen behöver en ny detaljplan tas fram, vilket även skulle kunna inkludera det särskilda boendet utan att kostnaderna ökar avsevärt. Däremot är framtagandet av en detaljplan tidskrävande, vilket kommer påverka hur lång tid det kommer ta att få ett nytt boende på plats.

En annan faktor som kan komma att bli tids- och kostnadskrävande är hanteringen av dagvatten. Då området är stort utan någon bebyggelse i direkt anslutning finns det möjligheter att hantera dagvattnet genom att den schaktning som görs vid byggnation anpassas så att vattnet leds genom området på ett säkert sätt. Detta arbete kommer leda till ökade kostnader, men anses ändå vara inom rimliga ramar, delvis till följd av att man kan använda sig av massor som finns inom området. Att massor inte behöver fraktas dit eller bort innebär även mindre transporter till och från området, vilket minskar byggfasens störning på omgivningen.

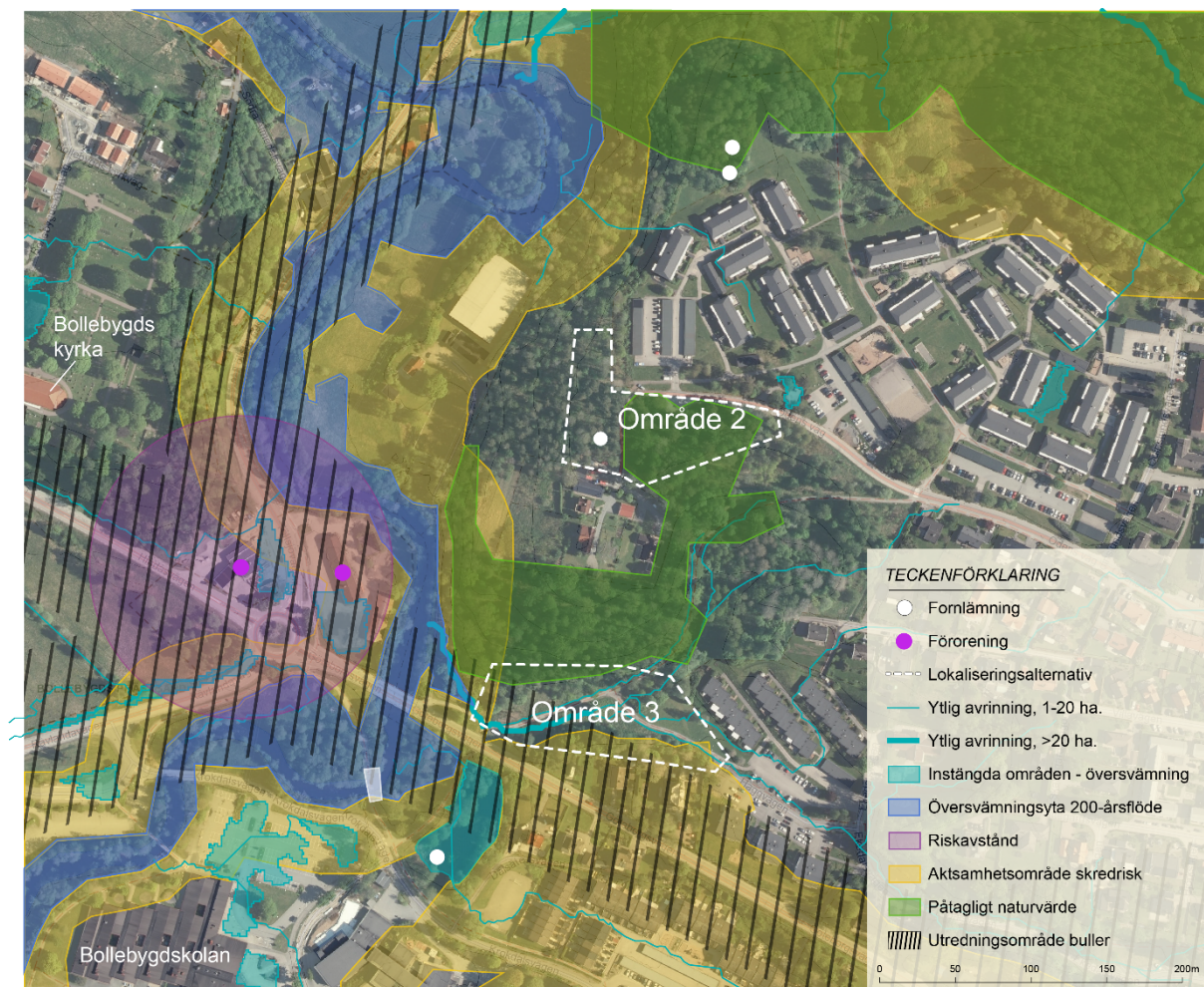
Den främsta utmaningen med Fjällastorp är faktumet att det är lokaliserat på jordbruksmark. Jordbruksmark ska enligt lag endast tas i anspråk om det behövs för att tillgodose ett väsentligt samhällsintresse som inte kan tillgodoses på annan plats. En utredning för jordbruksmarken i området färdigställdes i maj 2024, och länsstyrelsens gav inga kommentarer på denna i deras granskningsyttrande. Detta tolkas som att utredningen enligt länsstyrelsen är väl

genomförd. Detta är dock ingen garanti för att den håller vid en potentiell juridisk prövning.

Andra utmaningar är avståndet till kollektivtrafik som försvårar för personal och besökare att välja hållbara transportmedel, men det riskerar även att minska möjligheterna till rekrytering av personal. Det finns även skyddade arter som registrerats på området, något som behöver utredas.

5.2 Lokaliseringsalternativ 2, Högalund

Kartan nedan visar avgränsningen av området för både lokaliseringsalternativ 2 och 3, i följande text benämnda som Högalund och Ekdalen. Därtill visas även viktiga förhållanden som behöver tas i beaktning inför ett lokaliseringsbeslut. Ytan som visar översvämningsrisken har förenklats något för att göra kartan mer lättläst. På kartan särskiljs därför inte 100- och 200-årsregn.

Karta 3. Visar avgränsningen för lokaliseringalternativ 2 (Högalund) och 3 (Ekdalen). Här framgår bland annat var aktsamhetsområde för skredrisk, påtagligt naturvärde samt översvämningsrisk finns i närområdet.

Platsens förutsättningar:

Lokaliseringalternativ Högalund är 7000 kvadratmeter och utgörs av en del av fastigheten Flässjum 12:77, som ägs av kommunen. Området är placerat i direkt anslutning till bostadsområdet Höga och har 800 meter gångavstånd till närmsta matbutik och vårdcentral. Platsen är i dagsläget skogsbeklädd, där ungefär hälften är utpekad som påtagligt naturvärde i *Grönplan för Bollebygd tätort*. Enligt grönplanens politiska riktlinjer ska kommunen visa hänsyn samt utveckla sådana områden i den mån det är möjligt. Centralt i området finns även en fornlämning i form av en stensättning. Fornlämningen registrerades 1984 och nuvarande status är okänd.

Utanför det utmärkta området sluttar landskapet förhållandevis brant utför i såväl sydlig som västlig riktning. Topografin är därmed en begränsande faktor vid byggnation, vilket är orsaken till den något limiterade ytan som pekas ut. Flera av de andra områdena som inkluderats i denna utredning har liknande utmaningar.

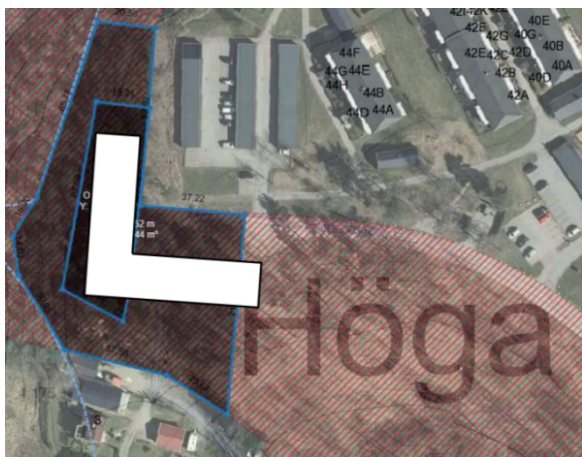
Genom den flackaste delen inom det utmarkerade området passerar en väg som används för angöring till fastigheterna Flässjum 4:175, 4:176 och 4:177. För att område Högalund ska kunna nyttjas för byggnation av särskilt boende krävs att en ny angöring till dessa fastigheter säkerställs. Detta begränsar möjligheten att utnyttja området till fullo, eftersom gata för angöring inte bör ges en alltför hög lutning.

Gällande och pågående planer:

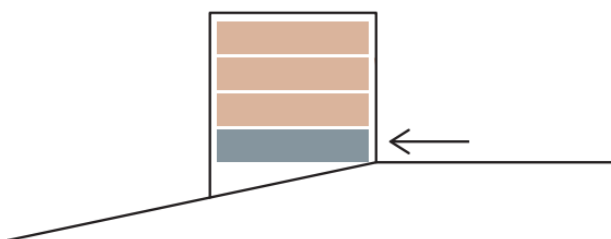
Västra delen av området är utpekad som natur i Stadsplanen för Bollebygd, från 1979. Övriga delar inkluderas inte i någon gällande detaljplan. För att ett särskilt boende för äldre ska kunna anläggas här krävs att ny detaljplan tas fram.

Området som helhet är däremot inkluderat i översiktsplanen, där det ingår i område T1, vilket innebär att det anses lämpligt för centrumändamål. Detta inkluderar förtätning av bostäder, mångfunktionell bebyggelse samt olika servicefunktioner.

Området har sedan tidigare utretts som möjlig lokalisering för särskilt boende för äldre. För just Högalund finns dock endast en enklare skiss i form av en L-formad byggnad på fyra våningar, se figur 1 och 2.

Figur 1. Tidigare förslag på placering av särskilt boende på Högalund.

Figur 2. Tidigare förslag på våningsantal och placering av särskilt boende i förhållande till sluttning på Högalund.

Infrastruktur och hållbara transporter:

900 meter gångavstånd från Högalund finns en busshållplats, där både linje 101 och 110 stannar. Mellan Högalund och närmaste busshållplats finns en planskild gångbana. Gångavståndet är dock betydligt längre än vad som rekommenderas av Sveriges Kommuner och Regioner, något som riskerar att minska människors benägenhet att välja bussen. Det kan även ha negativa effekter på boendets möjlighet att rekrytera, då personal utan tillgång till bil eventuellt inte ser boendet som en möjlig arbetsplats på grund av sitt läge.

Högalund är även lokaliserat på en plats som gör att alla leveranser, samt de boende och personal som anländer med bil, måste passera genom centrum och bostadsområdet Höga. Än större blir störningarna under byggnationsfasen, som bland annat bidrar till högre bullernivåer, försämrad luftkvalitet och lägre trafiksäkerhet.

Bostadsområdet Höga är anslutet till det kommunala vatten- och avloppssystemet, vilket innebär att Högalund kommer kunna anslutas utan större omkostnader.

Potentiella risker:

Högalund är varken inom riskområde för översvämning eller inom skyddsavstånd från bensinstationen vid korsningen Hindåsvägen – Töllsjövägen. Området är inte heller inom utpekade aktsamhetsområde för skredrisk av Sveriges Geotekniska Institut. Det ska dock poängteras att dessa aktsamhetsområden inte är exakta och risker ska därför inte uteslutas. Det finns en geoteknisk undersökning från 2017, vilket alltså inkluderar såväl Högalund som Ekdalen. Utredningen utgår från en tidigare föreslagen bebyggelse som i Högalund utgörs av 7 flerbostadshus på 6 våningar vardera. Enligt utredningen är totalstabiliteten erforderlig för den föreslagna bebyggelsen. Det poängteras dock att det i samband med projektering krävs ytterligare stabilitetsutredning då det är av yttersta vikt att slättlutningarna modelleras så att det klarar att bära lasterna från husen. Om tyngre bebyggelse placeras längre väster ut än det som är föreslaget i den tidigare geotekniska undersökningen kan även detta påverka bedömningen. Även om det kommer krävas nya utredningar, kan alltså inga hinder för byggnation utläsas från den geotekniska utredningen från 2017.

Karta 4. Utsnitt från geoteknisk utredning från 2017 för området Högalund.

Möjlighet till exploatering:

Högalund kan rymma upp till 110 boendeplatser i två plan. Därmed finns det goda möjligheter att tillgodose det nuvarande behovet och att i framtiden göra omfattande utbyggnader. Däremot kan inte samtliga platser på Bollegården ersättas samtidigt som framtida behov möts, om man vill hålla sig till två våningsplan. För byggnation av 130 boendeplatser skulle det istället krävas tre eller fyra våningsplan.

Den främsta utmaningen i Högalund är skredrisken, som främst bör beaktas i områdets västra kant, där det sluttar brant ner mot Nolån. Övriga delar har utretts genom tidigare geotekniska undersökningar, något som visat att beroende på storlek och placering av byggnaderna kan nödvändig stabilitet uppnås. Samtidigt är det just östra delarna av området som enligt kommunens grönplan har påtagliga naturvärden. Därtill måste angöring till fastigheterna Flässjum 4:175, 4:176 och 4:177 säkerställas, något som kan begränsa den byggbara ytan samt bidra till kostnader.

Högalund har även långt gångavstånd till både kollektivtrafik och centrum, något som kan komma att göra boendet till en mindre attraktiv arbetsplats och bidra till ökade störningar då transporter behöver passera genom tätorten.

Ett särskilt boende som lokaliseras här saknar möjlighet till samordning med närliggande förskola eller skola.

5.3 Lokaliseringsalternativ 3, Ekdalen

Platsens förutsättningar:

Lokaliseringsalternativ Ekdalen är 6700 kvadratmeter och utgörs av en del av fastigheten Flässjum 12:77, som ägs av kommunen. Området är lokaliserat väster om bostadsområdet Ekdalen, nära Göteborgsvägen och har 500 meter gångavstånd till centrum. I dagsläget går en gång- och cykelbana genom området, vars dragning kan anpassas vid eventuell byggnation så att boende och besökare enkelt kan passera även i fortsättningen. Topografiskt är området förhållandevis flackt, med något större lutningar i norra delen av området. I övrigt utgörs området av gräsmatta och sly, men även ett glesare skogsparti i områdets norra kant. Detta skogsparti har påtagligt naturvärde, vilket enligt grönplanens politiska riktlinjer ska visas hänsyn till samt utvecklas i den mån det är möjligt.

Gällande och pågående planer:

Området är utpekad som natur i en detaljplan från 1960. För att ett särskilt boende för äldre ska kunna anläggas här krävs att ny detaljplan tas fram.

Området är även inkluderat i översiktsplanen, där det ingår i område T1, vilket innebär att det anses lämpligt för centrumändamål. Detta inkluderar förtätning av bostäder, mångfunktionell bebyggelse samt olika servicefunktioner.

Infrastruktur och hållbara transporter:

Ekdalen har 300 meter gångavstånd till närmaste busshållplats, där både linje 101 och 110 stannar. Med dessa bussar nås Göteborg, Erikstorp samt Borås. Gång- och cykelbana går genom en tunnel under Göteborgsvägen. Mjuka trafikanter behöver därför inte passera någon större trafikerad väg. Detta innebär att Ekdalen uppfyller Sveriges Kommuners och Regioners riktlinjer för avstånd till kollektivtrafik.

En fördel med Ekdalen är att det är placerat i nära anslutning till Hindåsvägen. Detta innebär att leveranser, besökare och personal kan nå boendet utan att det bidrar till ökade trafikflöden inne i tätorten. Det bidrar även delvis till mindre störningar under byggnationsfasen, då transporterna inte behöver passera några större bostadsområden. Däremot kommer bygget i sig placeras förhållandevis nära bostäder, vilket innebär störningar i form av buller och vibrationer.

Bostadsområdet Ekdalen är anslutet till det kommunala vatten- och avloppssystemet, vilket innebär att detta lokaliseringsalternativ kommer kunna anslutas utan större omkostnader.

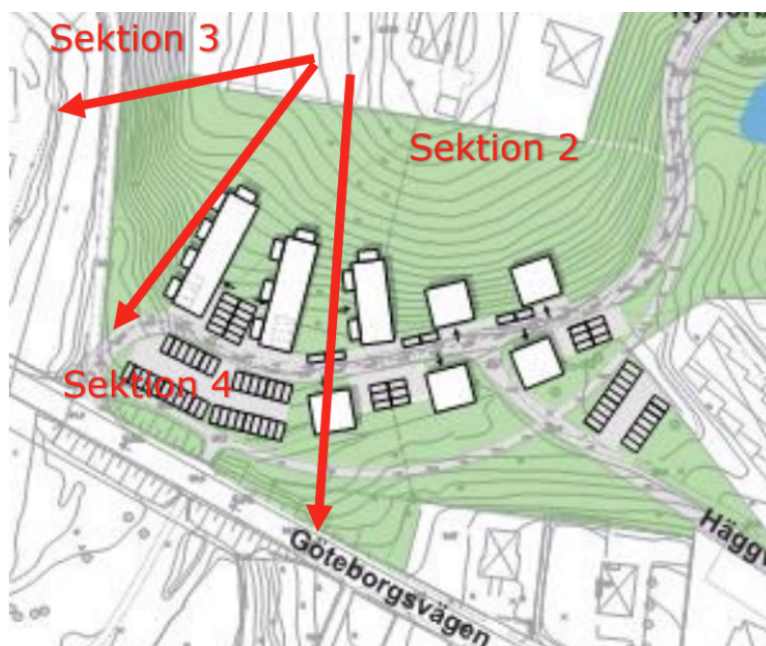
Potentiella risker:

Områdets södra och västra kant är utpekad av SGI som aktsamhetsområde för skredrisk, till följd av dess närhet till Nolån samt platsens topografi. På grund av tidigare planer att bebygga området finns en geoteknisk utredning från 2017. I eller i direkt anslutning till lokaliseringsalternativ Ekdalen föreslogs 8 flerbostadshus, varav 5 byggnader på 5 våningar och 3 byggnader på 6 våningar. Denna bebyggelse låg till grund för den geotekniska utredningen.

Stabilitetsanalysen utgår från tre sektioner som ritats ut i området. Den sektion som på kartan är placerad längst öster ut (sektion 2) har enligt beräkningar en totalstabilitet som är erforderlig för befintliga förhållanden och föreslagen

bebyggelse. Sektion 4 som ligger strax väster om lokaliseringsalternativ Ekdalen och uppges ha en erforderlig för befintliga förhållanden, däremot inte för planerad bebyggelse. Sektion 3 som ligger ytterligare längre västerut, i sluttningen ner mot Nolån, har inte en erforderlig totalstabilitet för varken befintliga förhållanden eller för planerad bebyggelse. För att erforderlig stabilitet ska uppnås för sektion 3 och 4 behövs att släntens lutning flackas ut.

För byggnation av ett nytt särskilt boende behövs en ny utredning för att beräkna utifrån föreslagen byggnation, men denna utredning kan ändå ge en fingervisning. Störst risker verkar enligt denna utredning finnas i yttersta västra kanten eller utanför lokaliseringsalternativ Ekdalen, där området sluttar som mest. Övriga delar har baserat på denna utredning godtagbar stabilitet och området bör därför inte uteslutas. Genom att ha denna äldre utredning i beaktning tidigt i planeringsstadiet är det möjligt att åtgärder för att minska risken för skred inte behöver vara fullt så omfattande.

Karta 5. Utsnitt från geoteknisk utredning från 2017 för området Högalund.

Direkt väster om lokaliseringsalternativ Ekdalen finns risk för översvämning längs med Nolån vid 100-årsregn, enligt översvämningskarteringen från 2018. Rakt genom område 3 går även en ytlig avrinningsväg som till stora delar uppgår till

>20 ha. Detta innebär att marken söder om gångbanan är delvis blötlagd vid höga vattenflöden. Detta är något som behöver tas i beaktning vid byggnation.

Ekdalen är inte inom skyddsavstånd från bensinstationen belägen i korsningen Töllsjövägen och Hindåsvägen. Däremot är stora delar inom utredningsområde för bulleranalys i den gällande översiktsplanen. Detta kan innebära att vissa åtgärder behöver vidtas för att minska bullernivåerna för de boende.

Möjlighet till exploatering:

Om det särskilda boendet för äldre byggs i två plan kan området rymma upp till 99 boendeplatser. För byggnation av 130 boendeplatser skulle det däremot krävas att byggnaden uppfördes i fyra våningsplan. Området har i övrigt förhållandevis goda topografiska förhållanden, både sett till byggkostnader och utformning av boendets utemiljö. Med endast 300 meter gångavstånd till kollektivtrafik skulle boendet ha goda förutsättningar att möjliggöra för hållbara transporter och bidra till förbättrade rekryteringsmöjligheter. Området är även nära beläget två befintliga förskolor, vilket skulle kunna möjliggöra för vissa positiva samordningseffekter. Dessa effekter utgörs dock endast av möjlighet till samarbete mellan verksamheterna, mer praktiska samordningsmöjligheter i form av exempelvis delat tillagningskök är inte möjligt här.

Samtidigt finns större ytliga avrinningsstråk inom området, vilket leder till ökad översvämningsrisk. Detta var något som uppmärksammades under platsbesök, där delar av området var blötlagt. Därtill finns även en viss skredrisk, både till följd av omkringliggande topografi och närheten till Nolån. Både översvämningsrisken och skredrisken leder till ökade kostnader.

5.4 Lokaliseringsalternativ 4, Sörgården

Kartan nedan visar avgränsningen för området för lokaliseringsalternativ 4, hädanefter benämnd som Sörgården. Därtill visas även viktiga förhållanden som behöver tas i beaktning inför ett lokaliseringsbeslut. Här har ytan som kallas "instängt område" förenklats något för att göra kartan mer lättläst. På kartan framgår därför inte vattendjupet i de instängda områdena.

Karta 6. Visar avgränsningen för lokaliseringsalternativ 4, som i texten kallas Sörgården. Här framgår var aktsamhetsområde för skredrisk, jordarten glacial lera samt översvämningsrisk finns i närområdet.

Platsens förutsättningar:

Lokaliseringsalternativ Sörgården är 10 600 kvadratmeter och utgörs av en del av fastigheten Erikstorp 1:4 samt Flässjum 12:77, som båda ägs av kommunen. Området är beläget nordväst om bostadsområdet Sörgården, längs med den gångbana som går från Odensgårdens förskola till Erikstorp. Härifrån är det ungefär 800 meter gångavstånd till service i form av bland annat matbutik eller vårdcentral.

Området består av ett förhållandevis flackt grönområde, med svag sluttning åt nordväst. Delar av området har påtagliga naturvärden och i grönplanen pekas området ut som ett grönt stråk. Grönområdet bär även tydliga tecken på att området används för rekreation, främst lek. Norr om området går en bäck som

längre väster ut ansluter till Nolån. Bäckens bör enligt länsstyrelsen inte inkluderas av strandskydd, men innebär däremot att eventuell påverkan på miljökvalitetsnormer måste utredas och potentiellt åtgärdas.

Gällande och pågående planer:

Området inkluderas i två olika planer, en från 1968 och en från 1979. I båda planerna pekas området ut som park. För att bygga ett särskilt boende för äldre här krävs därför att en ny detaljplan tas fram.

Området är även inkluderat i översiktsplanen, där det ingår i område T1, vilket innebär att det anses lämpligt för centrumändamål. Detta inkluderar förtätning av bostäder, mångfunktionell bebyggelse samt olika servicefunktioner.

Infrastruktur och hållbara transporter:

Lokaliseringsalternativ Sörgården har 850 meter gångavstånd till busshållplatsen i Erikstorp, där buss 110 mot Borås avgår. Det är motsvarande avstånd till busstationen där både 110, 101, 611 samt Västtågen avgår. 850 meter överstiger SKRs rekommendationer för lämpligt gångavstånd till kollektivtrafik, vilket kan försvåra rekrytering till boendet.

Sörgården är även lokaliserat på en plats som gör att alla leveranser, samt de boende och personal som anländer med bil, måste passera genom bostadsområdet Erikstorp. Än större blir störningarna under byggnationsfasen, som bland annat bidrar till högre bullernivåer, försämrad luftkvalitet och lägre trafiksäkerhet. För att angöra till lokaliseringsalternativ Sörgården behöver trafiken ledas längs med Sörgårdsstigen eller Tröskelvägen, för att därefter utnyttja den vägdragning som idag är en gång- och cykelbana. Denna kommer därmed behöva breddas och eventuellt även förstärkas, för att klara större laster.

Intilliggande bostadsområde är anslutet till det kommunala vatten- och avloppssystemet, vilket innebär att Sörgården kommer kunna anslutas utan större omkostnader.

Potentiella risker:

Enligt översvämningskarteringen från 2018 finns ett större instängt område söder om lokaliseringsalternativ Sörgården, där vatten kan ansamlas vid höga vattenflöden med över 1 meter vattendjup. Från detta område finns ett större yttligt avrinningsstråk (>20 ha.) som går väster om området. Det finns därmed inga större risker för översvämning inom området, men frågan är ändå något som behöver tas i beaktning vid planering då området angränsar till områden där stora mängder vatten kan passera.

Stora delar av området pekas däremot ut av Sveriges geotekniska institut som aktsamhetsområde för skredrisk. Detta styrks ytterligare av det faktum att ungefär hälften av området utgörs av glacial lera. Detta skulle potentiellt kunna leda till ökade kostnader vid byggnation. Att området är förhållandevis flackt är en fördel sett till risken för skred och ras, samtidigt som de stora vattenflödena i närområdet kan ses som en nackdel. Frågan behöver därmed utredas ytterligare inför en eventuell byggnation.

Möjlighet till exploatering:

Lokaliseringsalternativ Sörgårdens storlek möjliggör för 130 boendeplatser i två plan, något som skulle utnyttja 85 procent av områdets areal. Området är inte i direkt anslutning till en skola eller förskola och placeringen bidrar därför inte till några samordningsmöjligheter.

En av de utmaningar som identifierats i området är den bristande väginfrastrukturen. Att leda in trafiken längs med Sörgårdsstigen skulle innebära en kortare vägsträcka. Sörgårdsstigen är dock mycket smal, för att sedan gå över i en gång- och cykelväg som inledningsvis består av en grusväg för att sedan gå över till en asfalterad vägbana. Tröskelvägen är istället bredare vilket ses som en stor fördel, men vägsträckningen till boendet bli samtidigt längre. Även Tröskelvägen går sedan över i en asfalterad gångbana. Oavsett val av väg

kommer gång- och cykelbanan behöva breddas och stärkas för att klara tyngre och mer omfattande trafik. Om trafiken leds längs Sörgårdsstigen behöver även denna gata göras om.

Ett sätt att korta ner vägdragningen är att från Tröskelvägen dra en ny väg över bäcken för att nå områdets nordvästra hörn. Detta skulle dock innebära ett större intrång på naturvärden samt ställa krav på att bäcken kulverteras. Att kulvertera bäcken klassas som vattenverksamhet, vilket måste godkännas av länsstyrelsen.

En annan utmaning är risken för skred och ras. Då ingen geoteknisk undersökning har gjorts i området tidigare är det svårt att fastställa hur stor risken är, men det finns vissa faktorer som talar för att detta är något som kan komma att medföra ökade kostnader under byggfasen. Utifrån de kunskaper vi har om området idag bör området inte uteslutas som alternativ till följd av dess geotekniska förutsättningar, även om det är viktigt att ha i åtanke att denna bedömning kan förändras om ny information tillkommer.

Sist bör även nämnas att vid platsbesök fanns tydliga tecken på att området utnyttjas för rekreation och lek. Det kan alltså finnas risk att höga sociala värden går förlorade vid exploatering av området. Det gröna stråket som passerar genom området behöver även säkerställas vid planering.

5.5 Lokaliseringsalternativ 5, Lokes väg

Kartan nedan visar avgränsningen för området för lokaliseringsalternativ 5–8, härnåfter benämnda som Lokes Väg, Rävaberget, Malmgården och Björnskovsvallen. Därtill visas även viktiga förhållanden som behöver tas i beaktning inför ett lokaliseringsbeslut.

Karta 7. Visar avgränsningen för lokaliseringsalternativ 5–8, alltså Lokes Väg, Rävaberget, Malmgården och Björnskovsvallen. Här framgår bland annat var aktsamhetsområde för skredrisk, påtagligt naturvärde samt riskavstånd finns i närområdet.

Platsens förutsättningar:

Lokaliseringsalternativ Lokes Väg är 8700 kvadratmeter och utgörs av en del av fastigheten Flässjum 12:77, som ägs av kommunen. Området är beläget norr om förskolan Odengården och har 500 meter gångavstånd till service i form av

matbutik, apotek och vårdcentral. Delar av området bebyggdes genom tillfälligt bygglov i syfte att tillskapa ett HVB-hem för ensamkommande flyktingbarn. När byggnaden stod klar 2018 hade behovet av HVB-hem minskat och idag används byggnaden istället som anläggningsboende. Målet är att de boende ska flyttas till egna lägenheter under en ännu ej fastställd tidsperiod. Det tillfälliga bygglovet går dock ut i början av 2026 och socialförvaltningen har inga avsikter att ansöka om förlängt bygglov. Därmed anses denna yta utgöra en möjlig lokalisering för ett särskilt boende för äldre efter att nuvarande verksamhet har avvecklats.

Området sluttar i nordvästlig riktning. Västra delen av området utgörs även av ett skogsområde som har påtagligt naturvärde och som enligt grönplanen därför ska visas hänsyn till samt utvecklas i den mån det är möjligt. Genom området rinner en bäck, något som enligt länsstyrelsen inte bör inkluderas av strandskydd. Däremot är bäcken en faktor sett till hantering av vattenflöden samt miljökvalitetsnormer.

Gällande och pågående planer:

Området är utpekats som natur i en detaljplan från 1968. För att ett särskilt boende för äldre ska kunna anläggas här krävs att ny detaljplan tas fram.

Området är även inkluderat i översiktsplanen, där det ingår i område T1, vilket innebär att det anses lämpligt för centrumändamål. Detta inkluderar förtätning av bostäder, mångfunktionell bebyggelse samt olika servicefunktioner.

Infrastruktur och hållbara transporter:

Lokes Väg har 700 meter gångavstånd till närmaste kollektivtrafik, där både linje 101, 611 och 110 samt Västtågen stannar. Med dessa bussar och tåg nås Göteborg, Borås, Erikstorp samt flera orter i grannkommunen Härryda. 700 meter överstiger SKR:s rekommendationer för lämpligt gångavstånd till kollektivtrafik, vilket kan försvåra rekrytering.

Lokes Väg är även lokaliserat på en plats som gör att alla leveranser, samt de boende och personal som anländer med bil, måste passera genom tätorten. Än

större blir störningarna under byggnationsfasen, som bland annat bidrar till högre bullernivåer, försämrad luftkvalitet och lägre trafiksäkerhet.

Intilliggande bostadsområde är anslutet till det kommunala vatten- och avloppssystemet, vilket innebär att Lokes Väg kommer kunna anslutas utan större omkostnader.

Potentiella risker:

Enligt översvämningskarteringen från 2018 går två ytliga avrinningsstråk på 1–20 ha. genom området. En av dessa i form av en bäck norr om nuvarande HVB-hem. Båda leder ner till ett större instängt område utanför lokaliseringalternativets avgränsning, som vid höga vattenflöden kan överstiga 1 meter i vattendjup. Avrinningsstråken kan leda till översvämningar även inom området om detta inte hanteras tidigt i processen. Därtill bör nämnas att stora delar av lokaliseringalternativ Lokes Väg enligt grönplanen bidrar med en påtaglig flödesreglering. Området som det ser ut idag minskar alltså risken för översvämningar och renar delar av vattnet innan det rinner ut i Nolån. Genom byggnation kommer denna förmåga att minska eller helt upphöra.

Stora delar av området är utpekade av SGI som aktsamhetsområde för skredrisk. Ingen utredning har tidigare gjorts i området. Till följd av aktsamhetsområdet finns det ökad risk att vissa åtgärder kommer krävas för att möjliggöra byggnation, något som kan komma att höja projektets kostnader. Det bör dock poängteras att aktsamhetsområdet endast antyder att det *kan* finnas en skredrisk, det innebär alltså inte att det med säkerhet gör det. Hur stor risken är går alltså inte säga förrän en geoteknisk undersökning är genomförd.

Möjlighet till exploatering:

Området möjliggör till följd av sin storlek för upp till 130 boendeplatser i två plan. Detta skulle dock innebära att området som helhet utnyttjas och det finns därmed ingen marginal kvar om man vill hålla sig till två våningsplan.

En utmaning inom området är att bäcken samt övriga ytliga avrinningsstråk, som pekas ut i översvämningsskarteringen, bidrar till översvämningrisk. Det kan potentiellt även finnas risk för skred, vilket behöver utredas och eventuellt även åtgärdas. Viss schaktning kommer även behövas till följd av områdets topografi, något som kan komma att kräva inköp av massor. Dessa förhållanden bidrar till ökade kostnader för byggnation inom området. Högre kostnader kan även tillkomma till följd av att projektet bör ta hänsyn till de utpekade naturvärdena.

Området är även nära beläget en befintlig förskola, vilket skulle kunna möjliggöra för positiva samordningseffekter. Dessa effekter utgörs dock endast av möjlighet till samarbete mellan verksamheterna, mer praktiska samordningsmöjligheter i form av exempelvis delat tillagningskök är inte möjligt här.

Avståndet till kollektivtrafik är av en distans som kan försvåra rekrytering till boendet.

5.6 Lokaliseringsalternativ 6, Rävaberget

Platsens förutsättningar:

Lokaliseringsalternativ Rävaberget är 8100 kvadratmeter och utgörs av en del av fastigheten Flässjum 12:77, som ägs av kommunen. Området är beläget norr om Rävaberget, även känt som vattentornskullen, där ett gångstråk idag passerar genom grönområdet. Vid byggnation kan detta gångstråk ledas om så att invånarna fortsatt kan passera genom området. Rävaberget har enligt grönplanen höga sociala värden samt utgör ett viktigt grönstråk för den biologiska mångfalden. Enligt grönplanen har även spillkråka registrerats på platsen. Detta behöver tas i beaktning om området bebyggs. I övrigt är området förhållandevis flackt och ligger beläget mellan två höjder.

Området har 600 meter till närmaste service i form av vårdcentral, matbutik och apotek.

Gällande och pågående planer:

Området är inkluderat i tre olika gällande detaljplaner från 1964, 1968 respektive 1973. I samtliga av dessa planer är lokaliseringsalternativ Rävaberget utpekade som natur. För att ett särskilt boende för äldre ska kunna anläggas här krävs att ny detaljplan tas fram.

Området är även inkluderat i översiktsplanen, där det ingår i område T1, vilket innebär att det anses lämpligt för centrumändamål. Detta inkluderar förtätning av bostäder, mångfunktionell bebyggelse samt olika servicefunktioner.

Infrastruktur och hållbara transporter:

Från Rävaberget är det under 500 meter gångavstånd till en busshållplats där buss 110 mot Borås respektive Erikstorp avgår. Det är drygt 800 meter till tågstation och busshållplats där avgångar mot Göteborg, Borås och flera orter i Härryda kommun finns.

Rävaberget är även lokaliserat på en plats som gör att alla leveranser, samt de boende och personal som anländer med bil, måste passera genom tätorten. Än större blir störningarna under byggnationsfasen, som bland annat bidrar till högre bullernivåer, försämrade luftkvalitet och lägre trafiksäkerhet.

Bostadsområdet i direkt anslutning till lokaliseringsalternativ Rävaberget är anslutet till det kommunala vatten- och avloppssystemet, vilket innebär att området kommer kunna anslutas utan större omkostnader.

Potentiella risker:

Genom området går ett ytligt avrinningsstråk på 1–20 ha., enligt översvämningskarteringen från 2018. Området är lokaliserat mellan två höjder och vid platsbesök var delar av området blötlagt, allra främst i östra delen. Genom området passerar även en bäck som sedan rinner ner i en dagvattenbrunn placerad i västra delen av området, nära korsningen mellan Frejas och Lokes väg. Dessa förhållanden innebär ökade kostnader vid en eventuell byggnation.

Området är i övrigt inte utpekade som aktsamhetsområde för skredrisk och är inte heller inom skyddsavstånd från störande verksamhet.

Möjlighet till exploatering:

Området möjliggör till följd av sin storlek för upp till 130 boendeplatser i två plan, vilket innebär att Bollegårdens nuvarande boendeplatser samt kommande behov fram till 2034 kan tillgodoses här. För byggnation av fler boendeplatser för att möta ytterligare ökade behov, skulle det däremot krävas att ytterligare ett våningsplan tillkom på delar av byggnaden.

Det vatten som ansamlas vid höga flöden är de främsta utmaningarna med Rävaberget, som kan identifieras i detta stadie. Ett grönstråk passerar även genom området, något som kommer behöva hanteras vid en eventuell byggnation. Det är även långt gångavstånd till Bollebygd station, även om vissa bussar avgår inom 500 meter.

Området är även förhållandevis nära beläget en befintlig förskola, vilket skulle kunna möjliggöra för positiva samordningseffekter. Dessa effekter utgörs dock endast av möjlighet till samarbete mellan verksamheterna, mer praktiska samordningsmöjligheter i form av exempelvis delat tillagningskök är inte möjligt här.

5.7 Lokaliseringsalternativ 7, Malmgården

Platsens förutsättningar:

Lokaliseringsalternativ Malmgården är 4300 kvadratmeter och utgörs av fastigheten Flässjum 12:77, som ägs av Fastighetsbolaget Bollebygd M AB. Fastigheten är även känd som Malmgården och är belägen direkt väster om Tingshuset, alltså mycket centralt i Bollebygd tätort. Det är därför mindre än 100 meter till närmast matbutik, vårdcentral och andra servicefunktioner. I dagsläget finns inga funktioner på fastigheten. Fastigheten är nästan helt platt och delvis gruslagd, då den tidigare planerats att bebyggas. Projektet påbörjades dock inte som planerat och fastigheten har därför blivit stående.

Gällande och pågående planer:

Enligt gällande detaljplan från 2015 tillåts bostäder och centrumverksamhet inom område 6. Tillåten byggnadshöjd varierar mellan 11 och 15,5 meter, medan tillåten nockhöjd varierar mellan 12,5 och 17 meter. För att särskilt boende för äldre ska tillåtas kan det komma att krävas en revidering av gällande detaljplan.

Området är även inkluderat i översiktsplanen, där det ingår i område T1, vilket innebär att det anses lämpligt för centrumändamål. Detta inkluderar förtätning av bostäder, mångfunktionell bebyggelse samt olika servicefunktioner.

Infrastruktur och hållbara transporter:

Området har strax under 200 meter till Bollebygds station där Västtågen samt buss 110, 101 och 611 avgår, vilket innebär att det uppfyller Sveriges Kommuner och Regioners riktlinjer för avstånd till kollektivtrafik.

Malmgården är även lokaliserat på en plats som gör att alla leveranser, samt de boende och personal som anländer med bil, måste passera genom tätorten. Än större blir störningarna under byggnationsfasen, som bland annat bidrar till högre bullernivåer, försämrad luftkvalitet och lägre trafiksäkerhet.

Bollebygds centrala delar är anslutna till det kommunala vatten- och avloppssystemet, vilket innebär att Malmgården kommer kunna anslutas utan större omkostnader.

Potentiella risker:

Ungefär hälften av fastigheten är i kommunens översvämningskartering utmarkerad som instängt område. Detta innebär att vatten med ett djup på upp till 0,8 meter kan ansamlas här vid höga flöden. Platsbesök genomfördes under en regnig period och flera av de andra lokaliseringalternativen var då blötlagda, dock inte Malmgården. Detta gör att plan- och exploateringsavdelningen ställer sig frågande till om fastigheten verkligen utgör ett instängt område. Platsen är även mycket flack, något som talar emot. Det är möjligt att området såg annorlunda ut när översvämningskarteringen genomfördes.

Söder om Malmgården finns idag en tankstation. Detta innebär vissa skyddsavstånd, men enligt Boverket beror avståndet på en rad olika variabler på platsen. Området är även inom skyddsavstånd från farligt gods på järnvägen. En riskbedömning genomfördes i samband med att gällande detaljplan togs fram. Det konstaterades då att inga skyddsåtgärder var nödvändiga. Om ny utredning krävs vid ändring av detaljplanen är ännu oklart.

Vid framtagandet av gällande detaljplan genomfördes en geoteknisk undersökning där det står att "Någon risk för skred och ras finns inte i undersökningsområdet. Stabiliteten bedöms således som tillfredsställande. [...] I området kan byggnader (upp till 3–4 våningar) grundläggas utan någon särskild grundförstärkning. [...] Vid högre byggnader alternativt betydande laster bör kompletterande undersökningar utföras för att bestämma jordens sättningsegenskaper." Den geotekniska undersökningen genomfördes 2011.

Möjlighet till exploatering:

Malmgården är det minsta området som undersökts i denna lokaliseringsstudie. Området skulle kunna rymma 63 nya särskilda boendeplatser i två plan, vilket alltså möter det behov lokalresursplanen kartlagt idag med god marginal. Även om vi byggde i fyra plan skulle det dock inte vara möjligt att både ersätta Bollegården och möta framtidens behov på Malmgården. Om Bollegården på lång sikt ska ersättas kommer detta boende alltså behöva placeras på en annan plats, något som inte anses vara ekonomiskt hållbart.

Då kommunen inte äger marken kommer byggnation av särskilt boende för äldre här innebära en påtaglig inköpskostnad, förutsatt att nuvarande ägare vill sälja.

Ett särskilt boende som lokaliseras här saknar även möjlighet till samordning med närliggande förskola eller skola.

5.8 Lokaliseringsalternativ 8, Björnskogsvallen

Platsens förutsättningar:

Lokaliseringsalternativ Björnskogsvallen är 31 000 kvadratmeter och utgörs av två olika fastigheter: Flässjum 1:59 som ägs av Bollebygds sportklubb och en del av Flässjum 12:77 som ägs av kommunen. Området är beläget mellan bostadsområdet Idrottsplatsområdet och skogsområdet Björnskogen. Området utgörs idag mestadels som två fotbollsplaner, klubbhus för Bollebygds sportklubb samt parkeringsplats. Fotbollsplanerna är i sig platta, dock med viss nivåskillnad mellan planerna.

Det finns inga naturvärden utpekade i grönplanen, däremot finns stora sociala värden på platsen. Om byggnation sker på platsen kan det finnas ett behov av att ersätta dessa på annan plats.

Björnskogsvallen har 900 meter till service i form av matbutik, vårdcentral eller liknande.

Gällande och pågående planer:

Området är utpekade som park eller plantering, idrottsändamål samt parkering i en detaljplan från 1973. För att ett särskilt boende för äldre ska kunna anläggas här krävs att ny detaljplan tas fram.

Området är även inkluderat i översiktsplanen, där det ingår i område T5. Vad detta innebär kommer dock diskuteras under rubriken *Infrastruktur och hållbara transporter*, då det främst är dessa ämnen som beskrivs i område T5.

Infrastruktur och hållbara transporter:

Från Björnskogsvallen är det 600 meter gångavstånd till en busshållplats där buss 110 mot Borås respektive Erikstorp avgår. Det är däremot drygt 900 meter till tågstation och busshållplats där avgångar mot Göteborg, Borås och flera orter i Härryda kommun finns. 900 meter överstiger SKRs rekommendationer för lämpligt gångavstånd till kollektivtrafik.

Som nämndes under rubriken *Planeringsförutsättningar* tillhör Björnskogsvallen ett område som i översiktsplanen kallas T5. T5 beskrivs där enligt följande: "Trots det förhållandevis centrala läget har området problem med undermåliga VA-system och småskaliga vägar vilket begränsar möjligheterna att utveckla nya bostäder. Tillkommande bebyggelse i området förutsätter detaljplaneläggning, där gemensamma och långsiktiga lösningar för VA och infrastruktur fastställs." Därmed ställs det genom översiktsplanen krav på omfattande åtgärder vad gäller både vägar och VA-nätet för att ett särskilt boende för äldre ska kunna byggas här. Detta skulle innebära stora kostnader. Det finns heller inga planer på att bygga ut VA-nätet i detta område i närtid.

Björnskogsvallen är även lokaliserat på en plats som gör att alla leveranser, samt de boende och personal som anländer med bil, måste passera genom tätorten. Än större blir störningarna under byggnationsfasen, som bland annat bidrar till högre bullernivåer, försämrad luftkvalitet och lägre trafiksäkerhet.

Potentiella risker:

Det finns ingen rapporterad risk för översvämning på Björnskogsvallen. Inte heller är det inom riskavstånd från störande verksamhet eller inom aktsamhetsområde för skredrisk. En stor del av området är däremot inom utredningsområde för bulleranalys enligt gällande översiktsplan.

Möjlighet till exploatering:

Björnskogsvallen är mycket stort men även flackt och det finns därför stora möjligheter att bygga ett särskilt boende för äldre, oavsett hur många platser kommunen väljer att bygga. Om 130 boendeplatser i två plan byggs, vilket skulle ersätta dagens platser samt uppfylla behoven de närmaste 10 åren med marginal, utnyttjas ändå mindre än en tredjedel av området. Det finns även få risker på platsen, vilket innebär att det är låg risk för oförutsedda kostnader.

Det som är hindrande för att kunna bygga det särskilda boendet här är dock att det i översiktsplanen är fastslaget att för att byggnation ska tillåtas här måste

både gator och VA-nät byggas ut. Detta skulle innebära mycket omfattande kostnader.

Marken ägs som tidigare nämnts i huvudsak av Bollebygds sportklubb. Då det i dagsläget bedrivs idrottsverksamhet på platsen förutsätter inköp av området att kommunen även kan erbjuda sportklubben ny mark, som även den behöver planläggas. Detta är ytterligare en mycket tids- och kostnadsdrivande faktor i projektet.

Det finns inga samordningsmöjligheter med närliggande eller framtida förskola eller skola i området.

5.9 Lokaliseringsalternativ 9, Töllsjö

Kartan nedan visar avgränsningen för lokaliseringsalternativ 9, som härnäst kommer refereras till som Töllsjö. Därtill visas även viktiga förhållanden som behöver tas i beaktning inför ett lokaliseringsbeslut. Här har ytan som kallas "instängt område" samt "översvämningsyta" förenklats något för att göra kartan mer lättläst. På kartan framgår därför inte vattendjupet i de olika instängda områdena och 100- och 200-årsregn särskiljs ej.

Karta 3. Visar avgränsningen för lokaliseringsalternativ 9, Töllsjö. Här framgår även var utredningsområde för buller samt översvämningsrisk finns i närområdet.

Platsens förutsättningar:

Lokaliseringsområde Töllsjö utgörs av den kommunalt ägda fastigheten Töllsjö 1:70, som är på 12 800 kvadratmeter. Området är beläget öster om Töllsjöskolan längs med Horssaredsvägen, på ett område som idag används som jordbruksmark. Inga naturvärden, kulturvärden eller fornlämningar finns utpekade sedan tidigare. Mätt från där fastigheten angränsar till vägen är det 250 meter till skolan och 450 meter till den lokala matbutiken.

Gällande och pågående planer:

Enligt översiktsplanen får upp till 50 nya bostäder tillkomma i Töllsjö, på de platser där vägnätet redan är utbyggt. Då både verksamheten och kommunens ekonomiska avdelning anser att kommunen på lång sikt bör sträva efter att åter

ha alla boendeplatser samlade, innebär detta att en sådan utveckling inte möjliggörs i gällande översiktsplan.

Det finns ingen detaljplan inom området och inte heller några pågående eller kommande planuppdrag i närområdet. Lokaliseringsalternativ Töllsjö skulle därför kräva att detaljplan togs fram.

Infrastruktur och hållbara transporter:

Infarten till lokaliseringsalternativ Töllsjö kommer koppla an till en av Töllsjös större vägar, något som ses som fördelaktigt. Samtidigt innebär detta även att alla transporter under såväl byggfasen som när verksamheten bedrivs kommer passera genom tätorten. Byggnationen och transporterna under framför allt byggfasen kommer leda till ökade bullernivåer för de boende i området.

350 meter från lokaliseringsalternativ Töllsjö (mätt från fastighetsgräns längs med Horssaredsvägen) finns en busshållplats där närtrafik avgår till Bollebygd centrum. I det ursprungliga urvalet, innan områdena i Töllsjö och Olsfors tillkom, skulle närhet till en busshållplats där endast närtrafik avgår inte anses vara tillräckligt för att pekas ut som lämplig plats. Detta beror på att den bristfälliga kollektivtrafiken försvårar för såväl personal som besökare att nå boendet.

Det går ingen gång- och cykelbana längs med Horssaredsvägen. En möjlig lösning hade dock kunnat vara att möjliggöra för en passage i fastigheten Horssared 1:3 norra kant. På så sätt hade personal och besökare kunnat passera säkert till buss och affär. En sådan lösning förutsätter dock att en del av fastigheten köps in.

Kommunens VA-nät finns utbyggt i närområdet, vilket innebär att inga större omkostnader kommer tillkomma för att koppla på det särskilda boendet.

Potentiella risker:

Det finns inga kända risker på platsen gällande skred och ras då inga tidigare geotekniska undersökningar genomförts på platsen. Till följd av områdets topografiska förhållanden anses dock risken vara liten. Det finns heller ingen information om förorenad mark eller behov av riskavstånd.

Genom området passerar ett ytligt avrinningsstråk på 1-20ha. Därtill finns även ett instängt område där vatten med ett djup på 0–0,2 meter kan ansamlas vid höga vattenflöden. Området direkt söder om lokaliseringsalternativ Töllsjö riskerar att översvämmas vid såväl 100- som 200-årsflöde. Både avrinningsstråk, instängda områden och 100- och 200-årsflöden är något som behöver tas hänsyn till, men de anses inte förhindra en byggnation.

Norra delen av området är utpekad i kommunens översiktsplan som utredningsområde för bulleranalys. Detta kan påverka placering av boendet samt att eventuella åtgärder behöver införas.

Möjlighet till exploatering:

Lokaliseringsalternativ Töllsjö är stort och flackt och kan därför rymma ett särskilt boende för äldre, oavsett hur många platser kommunen väljer att bygga. Om 130 boendeplatser byggs i två plan, vilket skulle ersätta dagens platser samt uppfylla behoven de närmaste 10 åren med marginal, utnyttjas drygt två tredjedelar av området.

Två stora utmaningar kan identifieras i området. Den främsta utmaningen är kopplat till vad som i tabellen i nästkommande kapitel refereras till som ”placeringens påverkan på verksamhetens effektivitet”, där Töllsjö getts lägsta klassningen. Då liknande bedömning har gjorts av Olsfors kommer detta istället diskuteras i kapitlet *Slutsatser*, då samma resonemang ligger till grund för båda bedömningar.

Den andra utmaningen är att lokaliseringsalternativet är placerat på jordbruksmark, precis som lokaliseringsalternativ Fjällastorp. Jordbruksmark är skyddad enligt lag och för byggnation krävs därför att vissa premisser uppfylls. För att utreda om kommunen kan motivera byggnation på jordbruksmark krävs framtagande av en lokaliseringsutredning för ianspråktagande av jordbruksmark. En sådan utredning är redan genomförd för Fjällastorp, däremot inte i Töllsjö. Att fortsätta utreda Töllsjö som placering av nytt särskilt boende för äldre innebär alltså en risk då vi inte med säkerhet vet om detta är ett alternativ. Till skillnad på Fjällastorp är byggnation på jordbruksmark i Töllsjö inte utpekad i

översiktsplanen, något som ofta minskar möjligheterna att tillåtas bygga på platsen.

Trots att området kan rymma många boendeplatser och har få identifierade fysiska risker, kan alltså området inte med säkerhet sägas utgöra ett bra alternativ för lokalisering. Detta styrks ytterligare i kapitlet *Slutsatser*.

5.1 Lokaliseringsalternativ 10, Olsfors

Kartan nedan visar avgränsningen för lokaliseringsalternativ 10, som härnäst kommer refereras till som Olsfors. Därtill visas även viktiga förhållanden som behöver tas i beaktning inför ett lokaliseringsbeslut. Här har ytan som kallas "instängt område" förenklats något för att göra kartan mer lättläst. På kartan framgår därför inte vattendjupet i de olika instängda områdena.

Karta 4. Visar avgränsningen för lokaliseringsalternativ 10, Olsfors. Här framgår även var riskavstånd, fornlämning, höga naturvärden samt översvämningsrisk finns i närområdet.

Platsens förutsättningar:

Lokaliseringsområde Olsfors är lokaliserat på östra delen av fastigheten Örlid 1:2, alltså den gräsyta som finns på östra änden av Örelidsvägen.

Lokaliseringsalternativet Olsfors är 7200 kvadratmeter stort, ägs av kommunen och angränsar i väst till ett villaområde. Övrig mark som omger det utpekade

området utgörs av skog eller till viss del trädbeklädd mark. Detta är dels utpekade i kommunens naturvårdsplan för att ha "mycket höga naturvärden", dels i länsstyrelsens lövskogsinventering där samma område getts "naturvärde 3". Till följd av dessa naturvärden har lokaliseringens alternativets avgränsning anpassats, för att möjliggöra bevarandet av dessa.

Området är böljande till kuperat och har vad förvaltningen känner till inte används till jordbruksmark. Området är inte heller registrerat som betes- eller ängsmark i Jordbruksverkets databas TUVÅ. I gällande skogsbruksplan är däremot området utpekade som inäga, vilket antyder att marken kan klassas som jordbruksmark. Baserat på detta kan det vara så att det även här kommer krävas en lokaliseringens utredning för jordbruksmark.

Området har 550 meter till närmaste skola, däremot är det 9 kilometer till närmaste matbutik eller annan service. Detta riskerar att minska boendets attraktivitet som arbetsplats.

Gällande och pågående planer:

I översiktsplanen möjliggörs för upp till 100 nya bostäder i Olsfors, varav huvuddelen av dessa föreslås i tätortens norra del. Placeringen av lokaliseringens alternativet är alltså i linje med var översiktsplanen föreslår att bebyggelsen bör placeras.

Lokaliseringens alternativ Olsfors saknar till största delen detaljplan, dock är dess västra kant utpekade som park i en detaljplan från 1969. Det skulle därför krävas att en detaljplan togs fram att möjliggöra att särskilt boende för äldre. Det finns inga andra pågående planuppdrag i närområdet.

Infrastruktur och hållbara transporter:

Det utpekade området är lokaliserat på en plats som gör att alla leveranser, samt de boende och personal som anländer med bil, måste passera genom tätorten. Än större blir störningarna under byggnationsfasen, som bland annat bidrar till högre bullernivåer, försämrade luftkvalitet och lägre trafiksäkerhet.

550 meter från lokaliseringsalternativ Olsfors finns en busshållplats där närtrafik avgår till Bollebygd centrum. I det ursprungliga urvalet, innan Töllsjö och Olsfors tillkom, skulle närhet till en busshållplats där endast närtrafik avgår inte anses vara tillräckligt för att pekas ut som lämplig plats. Detta beror på att den bristfälliga kollektivtrafiken försvårar för personal och besökare att nå boendet.

Området ligger i direkt anslutning till Örelidsvägen och Kyrkvägen, som båda anses tillräckligt små för att gång- och cykeltrafikanter kan dela på vägbanan med övriga fordon. Från Gesebolvägen finns däremot en gångbana som leder ner till Olsfors centrum.

Kommunens VA-nät finns utbyggt i närområdet, vilket innebär att inga större omkostnader kommer tillkomma för att koppla på det särskilda boendet.

Potentiella risker:

Ett mindre ytligt avrinningsstråk (0,5-1ha) är utpekat inom området. I övrigt finns inga instängda områden eller risk för översvämning vid höga flöden. Det finns heller ingen förorenad mark som är känd sedan tidigare eller riskavstånd att förhålla sig till.

Det har inte genomförts några geotekniska undersökningar på platsen sedan tidigare. Området är dock inte utpekat som aktsamhetsområde för skredrisk av Sveriges Geotekniska Institut, inte heller är det kuperat kombinerat med stor översvämningrisk. Utifrån den information som vi har om området i dagsläget bedöms området inte ha någon omfattande risk för skred eller ras, dock behöver detta utredas ytterligare.

Vad som däremot inte syns på kartan är att hela området är inkluderat i översiktsplanens utredningsområde för bulleranalys, på grund av dess närhet till järnvägen. Detta innebär att det potentiellt kommer behövas vissa åtgärder eller anpassningar av boendet för att göra det lämpligt för dess avsedda användning.

Möjlighet till exploatering:

På lokaliseringssalternativ Olsfors rymmer 110 särskilda boendeplatser i två plan. Detta skulle alltså täcka dagens behov med mycket god marginal, dock inte kunna ersätta både nuvarande platser på Bollegården och möta framtida behov, så länge vi håller oss till två plan.

I Olsfors kan tre huvudsakliga utmaningar identifieras. Den första och främsta är den som även nämndes för Töllsjö, nämligen placeringens påverkan på verksamhetens effektivitet. Som tidigare nämnts kommer detta diskuteras mer djupgående i kapitlet *Slutsatser*. Utöver detta kommer kostnader tillkomma till följd av topografin i området. Lutningen anses vara möjlig att bygga på, men en del anpassningar av marknivån är nödvändiga för att göra platsen lämplig för ett särskilt boende för äldre. En sådan anpassning kan komma att kräva att massor köps in, vilket ökar projektets kostnader.

Boendets attraktivitet som arbetsplats påverkas även av att det nästan är en mil till närmaste mataffär eller annan typ av service. Detta hindrar de anställda från att uträtta ärenden, köpa lunch eller dylikt under sin rast. Även det faktum att det endast är möjligt att nå området kollektivt genom närtrafik minskar områdets attraktivitet.

6. Områdesjämförelse

I detta kapitel presenteras samma förutsättningar som presenterats i föregående kapitel, men här i form av en tabell. Hela tabellen är alltför omfattande för att visas i detta dokument. Istället inkluderas här ett utsnitt från tabellen, medan tabellen i sin helhet finns i bilaga 1.

Tabellen avser att ge läsaren en överblick för att lättare kunna jämföra de olika lokaliseringssalternativen med varandra. I tabellen framgår även de olika kategorierna och prioriteringsnivåerna som nämndes i kapitel 4, som i slutändan kommer påverka bedömningen av vilket område som är bäst lämpat för ett särskilt boende för äldre. Utöver den information som finns presenterad i

föregående kapitel, görs här även en klassning av lokaliseringsalternativens lämplighet. Alternativen klassas då på en skala på 1–4, där 1 anses vara bäst lämpat. Flera områden kan alltså ges samma klassning. Denna klassning presenteras och förklaras även i kapitel 7. Utsnittet nedan visar resultatet som inkluderas i prioriteringsnivå 1 samt de olika lokaliseringsalternativens lämplighetsnivå.

I tabellen markeras de olika rutorna i grönt, gult och rött. Detta är ett sätt att ge en bättre överblick till den läsande, där de olika färgerna står för goda, bristande eller sämre förutsättningar.

Bedömningsgrund	1 (Fjällastorp)	2 (Högalund)	3 (Ekaldalen)	4 (Sörgården)	5 (Lokes Väg)	6 (Rävaberget)	7 (Malmgården)	8 (Björnskogsvallen)	9 (Töllsjö)	10 (Olsfors)
8. Genomförande och ekonomi: Prioriteringsnivå 1										
Markägare:	Kommunägd	Kommunägd	Kommunägd	Kommunägd	Kommunägd	Kommunägd	Fastighetsbolaget Bollebygd	Till allra största del ägd av Bollebygds sportklubb	Kommunalägd	Kommunalägd
Samordningsmöjligheter med förskola/skola:	Placering vid framtida förskola skapar förutsättningar för samordningsvinster.	Nej	Nej	Nej	Placering vid befintlig förskola skapar förutsättningar för samordningsvinster.	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Antal boende som ryms:	130 nya boenden i två plan upptar mindre än 1/3 av området	110 boenden i två plan	100 boenden i två plan	130 nya boenden i två plan upptar drygt 4/5 av området	130 nya boenden i två plan upptar nästan hela området	130 nya boenden i två plan	60 boenden i två plan	130 nya boenden i två plan upptar mindre än 1/3 av området	130 nya boenden i två plan upptar 2/3 av området	110 boenden i två plan
Utredningsbehov:	• Markmiljö • Vattenflöden • Fladdemöss • Buller	• Markmiljö • Natumiljö • Fornlämning	• Markmiljö • Vattenflöden • Fladdemöss • Natumiljö • Buller	• Markmiljö • Natumiljö • Trafik	• Markmiljö • Natumiljö • Vattenflöden	• Vattenflöden	• Farligt gods jämväg • Riskavstånd tankstation	• Trafik	• Buller • Vattenflöden • Jordbruksmark	• Buller • Eventuell jordbruksmark
Tidsdrivande och/eller kostnadsdrivande faktorer	• Detaljplan • Hantering av höga vattenflöden	• Detaljplan • Eventuell hantering av skredrisk • Utredning fornämning • Ny angöring för fastigheterna Flässjum 4:175-177	• Detaljplan • Eventuell hantering av skredrisk • Hantering höga vattenflöden	• Detaljplan • Eventuell hantering av skredrisk • Gatunätsutbyggnad	• Detaljplan • Hantering höga vattenflöden • Eventuell hantering av skredrisk	• Detaljplan • Hantering höga vattenflöden	• Ändring av detaljplan • Markköp • Mindre yta för framtida utbyggnader	• Detaljplan • Planering av nytt fritidsområde i Rinna • Markköp • VA-nätsutbyggnad • Gatunätsutbyggnad	• Detaljplan • Jordbruksmark	• Detaljplan • Utjämnning av mark • Eventuell jordbruksmark
Placeringens påverkan på verksamhetens effektivitet	1	2	1	2	2	2	2	2	3	3
Kostnadsindikation per boendeplats:	1	3	3	3	3	2	2	4	1	2
Prioritering:	1	3	3	3	3	2	3	4	4	4

Tabell 3. Urklipp ur tabellen i Bilaga 1, som visar de granskade faktorer som tillhör prioriteringsnivå 1 samt lokaliseringsalternativens bedömda lämplighetsnivå.

7. Slutsatser

Slutsatserna har som tidigare nämnts främst utgått från *prioriteringsnivå 1*, alltså kategorin *Genomförande och ekonomi*, men även *prioriteringsnivå 2* har varit vägledande för att nå fram till ett ställningstagande. Nedan diskuteras de olika lokaliseringalternativen kort, och dess bedömda lämplighet motiveras.

Lokaliseringsalternativ Björnskogsvallen

Sett till *prioriteringsnivå 1*, alltså kategorin *Genomförande och ekonomi*, har lokaliseringalternativ Björnskogsvallen förhållanden som anses bidra till "sämre förutsättningar". Detta beror på flera anledningar. I översiktsplanen fastställs att en eventuell utbyggnad eller förtätning av området kräver att både kommunalt VA-nät och nuvarande gatunät byggs ut. Detta skulle innebära mycket stora kostnader. Bollebygds sportklubb som idag bedriver sin verksamhet här skulle även behöva erbjudas ny lämplig mark, något som ytterligare kan fördröja processen. Kommunen skulle även behöva köpa in marken då vi idag endast äger grönområdet i direkt anslutning till Björnskogsvallen. Därmed anses detta lokaliseringalternativ vara både kostnads- och tidsdrivande till följd av områdets förutsättningar. Lokaliseringsalternativets lämplighet har därför klassats som **nivå 4**, och är alltså ett av de områdena med sämst förutsättningar.

Lokaliseringsalternativ Södra Fjällastorp

Lokaliseringsalternativ Södra Fjällastorp har stora möjligheter till framtida utbyggnader och möjliggör att på lång sikt även ersätta hela Bollegården med mycket god marginal. Det är även beslutat att ny förskola ska byggas på platsen, vilket skapar samordningsmöjligheter i form av gemensamma utrymmen och funktioner. Forskning visar att umgänge mellan barn och äldre bidrar positivt till deras hälsa, vilket även detta talar för ett samarbete mellan verksamheterna. En utmaning i området är det ytliga avrinningsstråket som passerar samt det instängda området som ökar översvämningsrisken. Området är dock så pass stort att detta skulle kunna hanteras inom området i samband med de markförändringar som är nödvändiga för byggnation. Översvämningsrisken bidrar alltså till ökade kostnader, men då vissa markförändringar ändå kommer krävas

kommer denna kostnad inte vara avgörande för beslut om lokalisering. Därför klassas Södra Fjällastorps lämplighet som **nivå 1**.

Lokaliseringsalternativ Södra Fjällastorp har dock ytterligare en utmaning; att det tar bruksbar jordbruksmark i anspråk. I juni 2024 färdigställdes en lokaliseringstudie för jordbruksmark som bland annat inkluderar lokaliseringalternativ Södra Fjällastorp. Detaljplanerna Prästgårdsgärdet och Fjällastorp har använt sig av samma lokaliseringstudie, men planerna har inte vunnit laga kraft ännu. Därmed har planerna inte kunnat överklagas, och vi kan därför inte med säkerhet säga hur utredningen kommer stå sig juridiskt. Dock har länsstyrelsen inte gett någon kritik gällande utredningens innehåll i deras granskningsyttrande, vilket talar för att den även kan tänkas hålla i domstol. Därmed kan även Södra Fjällastorp tänkas kunna bebyggas, trots att hela området utgörs av jordbruksmark.

Lokaliseringsalternativ Högalund och Ekdalen

Lokaliseringsalternativ Högalund och Ekdalen har varit svårare att göra en gradering sinsemellan. Områdena varierar mellan 6700–7000 kvadratmeter, och rymmer därmed ungefär lika många boendeplatser. Höglund har ingen översvämningssituation och potentiellt mindre risk för skred och ras jämfört med Ekdalen. Samtidigt har Ekdalen ett mer attraktivt läge, där närhet till centrum och kollektivtrafik kan bidra positivt rekryteringsmöjligheterna jämfört med Högalund. Ekdalen är även placerat så att transporter till verksamheten samt vid byggnation inte bidrar till ökade trafikmängder i tätorten. Ekdalen kan därmed ses som ett mer attraktivt alternativ, samtidigt som Högalund kan komma att vara ett något billigare alternativ i jämförelse. De har därför båda getts lämplighetsklassning **nivå 3**.

Lokaliseringsalternativ Sörgården

Lokaliseringsalternativ Sörgården har faktorer som både talar för och emot exploatering av området. Fördelen med Sörgården är att området rymmer 130 boendeplatser med viss marginal, det är förhållandevis flackt, utgörs inte av jordbruksmark och ligger på en trivsamt plats med låga bullernivåer. Nackdelarna som lyfts fram i utredningen är de kostnader som kan tillkomma till följd av en

potentiell skredrisk, ökade kostnader på grund av bristfällig väginfrastruktur samt att det finns rekreativa värden samt påtagliga naturvärden på platsen. Området ligger även allra längst in i ett bostadsområde vilket kommer öka trafiken och bullernivåerna, inte minst under byggnationstiden. Området har därför getts lämplighetsklassning **nivå 3**.

Lokaliseringsalternativ Malmgården

Sett till lokaliseringsalternativ Malmgården utgör fastighetens storlek det främsta hindret. Även om de behov vi ser idag kan tillgodoses med god marginal på fastigheten, så möjliggör fastigheten inte för att i framtiden samla alla kommunens boendeplatser här. Den dagen Bollegården inte längre anses uppfylla de standarder som kommunen anser nödvändiga, kan detta alltså inte tillgodoses här. Den mest ekonomiskt hållbara lösningen är alltid att bygga ett samlat boende, något som detta lokaliseringsalternativ inte möjliggör för. Endast sett utifrån dagens behov är dock fastigheten ett bra alternativ, där markköpet utgör främsta kostnaden och utmaningen. Malmgårdens lämplighet har på grund av dess storlek ändå klassats som **nivå 3**, alltså samma klassning som områdena Högalund, Ekdalen och Lokes Väg.

Lokaliseringsalternativ Lokes Väg

Lokaliseringsalternativ Lokes Väg möjliggör för upp till 130 boendeplatser i två plan, och kan därmed tillgodose behoven som utpekats i lokalresursplanen samt ersätta Bollegården med viss marginal. Detta upptar dock hela det utpekade området, vilket skapar viss begräsning vid framtida utbyggnad om kommunen vill hålla sig till två våningsplan. I övrigt står lokaliseringsalternativ Lokes Väg inför ett antal olika utmaningar. Området är bitvis kuperat och viss schaktning kommer krävas inför byggnation. Större delen av området är även inom Sveriges Geografiska Instituts aktsamhetsområde för skred och ras, vilket inte nödvändigtvis behöver innebära jättestora risker, men det är ändå något som behöver tas i beaktning. Det finns även viss översvämningsproblematik i området då flera avrinningsstråk på 1–20 ha. passerar. Däremot finns inga större instängda områden, vilket är positivt sett utifrån översvämningsrisken. En mindre del av lokaliseringsområde Lokes Väg är har även påtagligt naturvärde enligt

grönplanen. Ingen av dessa nämnda utmaningar antas vara av större omfattning, men tillsammans resulterar de ändå i att området i stort ges lämplighetsklassning **nivå 3**.

Lokaliseringsalternativ Rävaberget

Lokaliseringsalternativ Rävaberget har getts lämplighetsklassning **nivå 2**. Även här finns risk för översvämning vid höga flöden, men då området är flackt och ingen skredrisk finns utpekad sedan tidigare, antas kostnaderna här ändå understiga de som kan förväntas i områdena Högalund, Ekdalen och Lokes Väg. Nackdelen med Rävaberget jämfört med Fjällastorp är att området rymmer färre boendeplatser. Det beräknas rymmas 130 boendeplatser, vilket motsvarar samtliga platser på Bollegården och de platser som beräknas behövas fram till 2034 med viss marginal. Om Bollegården avses att ersättas någon gång i framtiden, finns dock ingen större marginal för att tillgodose det ökade behovet som antas tillkomma efter år 2034, om man vill bygga i två plan.

Lokaliseringsalternativ Töllsjö och Olsfors

Lokaliseringsalternativ Töllsjö är placerat på bruksbar jordbruksmark, och det kan inte uteslutas att detsamma gäller för Olsfors. Utöver att det lagstadgade skyddet av jordbruksmark kan bli en mycket tidsdrivande faktor i projektet, riskerar det även att resultera i att nedlagda resurser på planarbete och andra eventuella utredningar går förlorade om byggnation inte tillåts.

Töllsjö har däremot fördelen att vara mycket flackt, vilket kan bidra till en mer kostnadseffektiv byggnation. Här rymmer även 130 boendeplatser i två plan, till skillnad på Olsfors som endast ger plats åt 110 i två plan. Töllsjö har även fördelen att vara inom gångavstånd till matbutik. Samtidigt ligger Olsfors på 9 minuters köravstånd från Bollebygd centrum, Bollegården och hemtjänst, medan Töllsjö ligger på 17 minuters avstånd.

För de som i dagsläget bor i Olsfors och Töllsjö och i framtiden kommer flytta in på ett särskilt boende kan i många fall ett lokalt sådant vara mer attraktivt och inge en ökad trygghet. Samtidigt är behovet av platser på särskilt boende ofta stort och det är därför inte en garanti att de som är i behov av boende placeras

just i det i hemorten. Samtidigt kan invånare som i dag bor i Bollebygd tätort komma att placeras i Töllsjö eller Olsfors. Den ökade tryggheten som ett mer lokalt boende avser skapa är därmed inte en garanti.

Lokaliseringsalternativen i Töllsjö och Olsfors har alltså för- och nackdelar. När de däremot ställs i förhållande till lokaliseringsalternativ 1–8 framgår andra mer påfallande brister, som i tabellen benämns som "placeringens påverkan på verksamhetens effektivitet". Här har både Töllsjö och Olsfors getts klassning 3, alltså lägsta nivån. Detta är till följd av att verksamheten anser att placering av ett särskilt boende för äldre i någon av kommunens mindre orter riskerar att minska verksamhetens samordningsmöjligheter, effektivitet och attraktivitet.

En sådan placering innebär i många fall stora avstånd för både besökare och personal, något som ifrågasätts av verksamheten. De ser bland annat risker att en sådan placering skulle kunna leda till svårigheter vid rekrytering. Då det anses eftersträvaransvärt att på lång sikt placera alla kommunens särskilda boenden för äldre på en och samma plats innebär denna placering att kommunen i framtiden kan få svårigheter att rekrytera, inte bara till ett mindre boende, utan till det särskilda boende där samtliga av kommunens boendeplatser är belägna.

Om hemsjukvården och hemtjänsten däremot är kvar i Bollebygd tätort medan delar av eller hela det särskilda boendet placeras i Töllsjö eller Olsfors, ger även detta negativa konsekvenser för hemsjukvården och hemtjänsten. Ett exempel på detta är att hemsjukvården under dagtid delas upp för att ansvara för olika delar av äldreomsorgen. Under kvällar och helger arbetar däremot hemsjukvården med äldreomsorgen i sin helhet, vilket inkluderar det särskilda boendet för äldre. När detta placeras på långt avstånd från hemsjukvårdens kontor innebär detta en påtaglig ökning av reslängden. Detta innebär i praktiken att hemsjukvården hinner med färre besök.

Om det nya mindre boendet placeras i en annan ort medan det större kvarstår i Bollebygd tätort, innebär detta att boendenas samordningsmöjligheter minskar. Exempelvis minskar möjligheten att samarbeta vad gäller förvaringsmöjligheter,

personal och aktiviteter vilket i sin tur bidrar till ökade kostnader, utöver de kostnadsdrivande faktorer som redan nämnts ovan.

Socialförvaltningen har sedan tidigare utrett möjligheten att ha ett hemtjänstkontor i Töllesjö. Då verksamheten på det särskilda boendet och hemtjänsten till viss del skiljer sig åt, kan slutsatserna i denna utredning inte jämföras rakt av. Däremot finns det flera intressanta aspekter som är av relevans även för en eventuell etablering av ett särskilt boende i Töllesjö, men även Olsfors. Även här framhålls att placeringen kan komma att försvåra rekrytering av personal samt att det kommer generera ökade antal resor för att möjliggöra för samordningsmöjligheter i form av exempelvis mat från Bollegården, mediciner eller annat typ av material.

En ny aspekt som däremot lyfts fram i socialförvaltningens utredning är att kraven på kompetens ökar när en mindre enhet lokaliseras på en annan plats. "I nuvarande organisation kan viss personal utbildas särskilt i vissa avancerade vårdmoment eller delegeringar. I en mindre organisation där flexibiliteten saknas av att flytta personal dit deras kompetens behövs mest, kräver det att de totalt 5 personal som arbetar ska kunna täcka in samma bredd av kompetens som sina kollegor i Bollebygd." Detta resonemang är i hög grad relevant för en eventuell etablering av ett mindre särskilt boende i Töllesjö eller Olsfors. Detta riskerar alltså leda till såväl försämrad vård som arbetsvillkor på ett nytt mindre boende.

Sammanfattningsvis kan de *fysiska* förutsättningarna för byggnation i Töllesjö och Olsfors tävla med de områden som undersökts i Bollebygd tätorts centrala delar. Sett till de *geografiska* förutsättningarna i Töllesjö och Olsfors finns det däremot risk att verksamhetens behov inte kan tillgodoses i lika hög utsträckning i dessa orter. Detta kan komma att få konsekvenser för ekonomin, arbetsmiljön och inte minst brukarnas vård och trygghet. Både Töllesjö och Olsfors har därför getts lämplighetsklassning **nivå 4**.

För att sammanfatta informationen som angetts i kapitel 7 presenteras lokaliseringsalternativens lämplighetsklassning i tabellen nedan:

Lokaliseringsalternativ:	Lämplighetsklassning:
Lokaliseringsalternativ 1, Fjällastorp	Nivå 1
Lokaliseringsalternativ 2, Högalund	Nivå 3
Lokaliseringsalternativ 3, Ekdalen	Nivå 3
Lokaliseringsalternativ 4, Sörgården	Nivå 3
Lokaliseringsalternativ 5, Lokes Väg	Nivå 3
Lokaliseringsalternativ 6, Rävaberget	Nivå 2
Lokaliseringsalternativ 7, Malmgården	Nivå 3
Lokaliseringsalternativ 8, Björnskogsvallen	Nivå 4
Lokaliseringsalternativ 9, Töllsjö	Nivå 4
Lokaliseringsalternativ 10, Olsfors	Nivå 4

Tabell 4. Visar de olika lokaliseringsalternativens lämplighetsklassning.

<i>Bedömningsgrund</i>	1 (Fjällastorp)	2 (Högalund)
------------------------	-----------------	--------------

1. Samhällsplanering: Prioriteringsnivå 2

Översiktsplan 2022:	TÄ1: centrum	T1: centrum
Detaljplan:	Nej	Delvis inkluderad i stadsplan från 1979: natur

2. Grön infrastruktur: Prioriteringsnivå 2

Natur- och kulturvärden:	• Delvis inkluderad i kulturmiljö. • Värdefullt odlingslandskap enligt naturvårdsprogram. • Fridlysta fågelarter och fladdermöss. • Fornlämning	• Högt värde för bullerreglering och luftrening. • Påtagligt naturvärde
--------------------------	--	--

3. Markens förutsättningar: Prioriteringsnivå 2

Area:	31 000 kvm	7 000 kvm
Nuvarande markanvändning:	Brukningsbar jordbruksmark	Grönområde
Topografi:	Böljande	Böljande
Kända markföroreningar:	Nej	Nej
Jordarter:	Postglacial finsand	Isälvssediment

Risk för skred och ras:	Delvis inom aktsamhetsområde för skredrisk. Geoteknisk undersökning från 2016 säger att 1-2 våningar går bra, därefter krävs ny utredning.	Geoteknisk undersökning från 2017 visar på erforderlig totalstabilitet vid byggnation av flerbostadshus på 6 våningar.
-------------------------	--	--

4. Teknisk infrastruktur: Prioriteringsnivå 2

Anslutning till befintligt vägnät:	Transporter behöver ej passera genom tätort.	Transporter behöver passera genom tätort.
Anslutning till befintligt VA:	Kommer byggas ut inom snar framtid	Ja

5. Hållbart resande och trafik: Prioriteringsnivå 2

Gångavstånd till kollektivtrafik:	700 m	900 m
-----------------------------------	-------	-------

6. Tillgänglighet och trygghet: Prioriteringsnivå 2

Gångavstånd service:	1400 m	800 m
----------------------	--------	-------

7. Störningar och risker: Prioriteringsnivå 2

Strandsskydd:	Nej	Nej
Riskavstånd:	Nej	Nej
Översvämningsrisk:	Ett större avrinningsstråk (>20 ha) går genom området som bland annat passerar genom ett "instängt område" inom området, där upp till 0-0,2 m kan samlas vid högavatten flöden. Mer än 1 m kan ansamlas mellan område 1 och Kullavägen.	Nej
Buller:	Delvis inom utredningsområde för bulleranalys enligt ÖP	Låga

8. Genomförande och ekonomi: Prioriteringsnivå 1

Markägare:	Kommunägd	Kommunägd
------------	-----------	-----------

Samordningsmöjligheter med förskola/skola:	Placering vid framtida förskola skapar förutsättningar för samordningsvinster.	Nej
Antal boende som ryms:	130 nya boenden i två plan upptar mindre än 1/3 av området	110 boenden i två plan
Utredningsbehov:	• Markmiljö • Vattenflöden • Fladdermöss • Buller	• Markmiljö • Naturmiljö • Fornlämning
Tidsdrivande och/eller kostnadsdrivande faktorer	• Detaljplan • Hantering av höga vattenflöden	• Detaljplan • Eventuell hantering av skredrisk • Utredning fornlämning
Placeringens påverkan på verksamhetens effektivitet	1	2
Kostnadsindikation per boendeplats:	2	3
Prioritering:	1	3

ELSE AV LOKALISERINGSLTERNATIV FÖR SÄRSKILT BOENDE FÖR ÄLDRE

3 (Ekdamen)	4 (Sörgården)	5 (Lokes Väg)	6 (Rävaberget)	7 (Malmgården)
T1: centrum	T1: centrum	T1: centrum	T1: centrum	T1: centrum
Byggnadsplan från 1960: park	Detaljplaner från 1968 och 1979: park	Byggnadsplan 1968: Allmän plats, park. Tillfälligt bygglov (?)	Del av tre olika byggnadsplaner från 1964, 1968 och 1973: park/natur	Detaljplan 2015: Bostäder, centrum
• Påtagligt naturvärde. • Fladdermöss. • Högt värde för bullerreglering och luftrening. • Påtagligt värde för flödesreglering	• Påtagligt naturvärde • Del av grönstråk • Påtaglig flödesreglering • Tydliga tecken på att området används för rekreation	• Påtagligt naturvärde.	• Del av grönstråk. • Höga sociala värden.	Inga naturvärden.
6 700 kvm	10 000 kvm	8 700 kvm	8 100 kvm	4 300 kvm
Grönområde	Grönområde	Delvis bebyggt	Grönområde	Grusplan
Böljande	Flackt till böljande	Delvis kuperat	Ej kuperat	Ej kuperat
Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Sand-grus samt isälvssediment.	Glacial lera och postglacial finsand	Postglacial finsand	Vittringsjord sand-grus.	Isälvssediment.

Delvis inom aktsamhetsområde för skredrisk. Geoteknisk undersökning från 2017 visar på delvis erforderlig totalstabilitet vid byggnation av flerbostadshus på 5-6 våningar. Strax väster om område 3 är det dock ökade risker för skred.	Inom aktsamhetsområde för skredrisk. Glacial lera kan bidra till ökade risker. Ingen geoteknisk undersökning gjord sedan tidigare.	Till stor del inom aktsamhetsområde för skredrisk. Ingen geoteknisk undersökning gjord sedan tidigare.	Ingen tidigare geoteknisk utredning. Inga tecken på hög skredrisk.	Geoteknisk undersökning från 2011 visar på erforderlig totalstabilitet vid byggnation av flerbostadshus på 3-4 våningar.
--	--	--	--	--

Transporter behöver ej passera genom tätort.	Transporter behöver passera genom tätort., och detta på delvis smala vägar. Angöring behöver ske längs med Sörgårdsstigen eller Tröskelvägen och därefter på nuvarande gångbana.	Transporter behöver passera genom tätort.	Transporter behöver passera genom tätort.	Transporter behöver passera genom tätort.
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

300 m	850 m	700m	500 m (till buss 110, 700 m till övrig kollektivtrafik)	150 m
-------	-------	------	---	-------

500 m	800 m	500 m	600 m	70 m
Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Nej	Nej	Nej	Nej	Riskbedömning från 2013 bedömer att avstånd till tankstation och farligt gods ej kräver skyddsåtgärder.
Flera avrinningsstråk rinner samman i område 3, till ett större (>20 ha) på väg mot Nolån.	Nej	Två mindre (1-20 ha) avrinningsstråk passerar genom området och leder ner till ett stort "instängt område" nordöst om område 4, som kan få över 1 meter vattendjup vid höga vattenflöden.	Två mindre (1-20 ha) avrinningsstråk passerar genom området.	"Instängt område" inom området, där upp till 0,8 m kan samlas vid skyfall.
Delvis inom utredningsområde för bulleranalys enligt ÖP	Låga	Låga	Låga	Inom utredningsområde för bulleranalys enligt ÖP
Kommunägd	Kommunägd	Kommunägd	Kommunägd	Fastighetsbolaget Bollebygd

Nej	Nej	Placering vid befintlig förskola skapar förutsättningar för samordningsvinster.	Nej	Nej
100 boenden i två plan	130 nya boenden i två plan upptar drygt 4/5 av området	130 nya boenden i två plan upptar nästan hela området	130 nya boenden i två plan	60 boenden i två plan
• Markmiljö • Vattenflöden • Fladdermöss • Naturmiljö • Buller	• Markmiljö • Naturmiljö • Trafik	• Markmiljö • Naturmiljö • Vattenflöden	• Vattenflöden	
• Detaljplan • Eventuell hantering av skredrisk • Hantering höga vattenflöden	• Detaljplan • Eventuell hantering av skredrisk • Gatunätsutbyggnad	• Detaljplan • Hantering höga vattenflöden • Eventuell hantering av skredrisk	• Detaljplan • Hantering höga vattenflöden	• Ändring av detaljplan • Markköp • Mindre yta för framtida utbyggnader
1	2	2	2	2
3	3	3	2	2
3	3	3	2	3

8 (Björnskogsvallen)	9 (Töllsjö)	10 (Ölsfors)
T5: Utbyggnad av VA-när och vägnät krävs.	T4: upp till 50 bostäder	T2: upp till 100 bostäder
Byggnadsplan 1973: park, idrottsändamål och parkering	Nej	Västra kanten är utpekad som park, Övriga delar saknar detaljplan.
• Del av grönstråk. • Höga sociala värden.	Inga kända natur- eller kulturvärden	Höga naturvärden omger hela området.
31 500 kvm	12 800 kvm	7200 kvm
Idrottsplats, grönområde	Brukningsbar jordbruksmark	Gräsbeklädd yta, potentiellt brukningsbar jordbruksmark
Ej kuperat	Flackt	Böljande till kuperat
Nej	Nej	Nej
Vittringsjord sand-grus samt fyllning	Isälvsediment	Främst sandig morän, men även urberg

Ingen tidigare geoteknisk utredning. Inga tecken på hög skredrisk.	Inte inom aktsamhetsområde för skredrisk. Mycket flackt område, vilket generellt innebär låg risk för skred och ras.	Inte inom aktsamhetsområde för skredrisk. Förhållandevis flackt område med låg risk för översvämning, vilket generellt innebär låg risker för skred och ras.
Transporter behöver passera genom tätort., och delvis på mycket smala vägar.	Transporter behöver passera genom tätort.	Transporter behöver passera genom tätort.
Kommer ej byggas ut inom snar framtid	Ja	Ja
600 m (däremot 900 m till kollektivtrafik till Göteborg)	350 m till närtrafik	550 m till närtrafik

Ej fågelväg, ungefärlig gångsträcka

900 m	250 m till skola, 450 m till mataffär	550 m till skola, 9 km till närmaste mataffär	Mataffär, apotek
Nej	Nej	Nej	
Nej	Nej	Nej	
Nej	Ett mindre avrinningsstråk (<20 ha) går genom området och passerar genom ett "instängt område" där det inom lokaliseringsområdet kan samlas 0-0,2 m vid höga vattenflöden. Stora delar av området direkt söder om riskerar översvämmas vid 200-årsflöden.	Nej	
Delvis inom utredningsområde för bulleranalys enligt ÖP	Delvis inom utredningsområde för bulleranalys enligt ÖP	Hela området är inom utredningsområde för bulleranalys enligt ÖP	
Till allra största del ägd av Bollebygds sportklubb	Kommunalägd	Kommunalägd	

Nej	Nej	Nej	Inklusive utemiljö och parkeringar
130 nya boenden i två plan upptar mindre än 1/3 av området	130 nya boenden i två plan upptar 2/3 av området	110 boenden i två plan	
• Trafik	• Buller • Vattenflöden • Jordbruksmark	• Buller • Eventuell jordbruksmark	
• Detaljplan • Planering av nytt fritidsområde i Rinna • Markköp • Förstärkning av VA-nät • Förstärkning av vägnät	• Detaljplan • Jordbruksmark	• Detaljplan • Utjämnning av mark • Eventuell jordbruksmark	
2	3	3	
4	1	2	
4	4	4	

Teckenförklaring							
Goda förutsättningar							
Bristande förutsättningar							
Sämre förutsättningar							

Teckenförklaring							
Goda förutsättningar							
Bristande förutsättningar							
Sämre förutsättningar							

Teckenförklaring							
Goda förutsättningar							
Bristande förutsättningar							
Sämre förutsättningar							

Teckenförklaring							
Goda förutsättningar							
Bristande förutsättningar							
Sämre förutsättningar							

INOMHUSMILJÖ SÄBO

<i>Antalet lägenheter/avdelning</i>	<i>9 st/avdelning</i>
Lägenhetsstorlek	35 kvm
Lokaler gemensamt för 1 avdeln.	130 kvm
Lokaler gemensamt för 2 avdeln.	43 kvm
Lokaler gemensamt för hela boendet	444 kvm
Kök till gemensam matsal	0,55 kvm/boende
Driftsutrymmen	
Kommunikation, innerväggar etc	25%

SUMMA BTA (bruttoarea)

Antal personal
Yta personalparkering
Besöksparkering
Utemiljö

SUMMA TOTAL YTA (enplan)

Två plan

Tre plan

Fyra plan

HEMSJUKVÅRD

Kontor, konferensrum toaletter etc	20 kvm/pers
Omklädningsrum	
Läkemedelsförråd	
SUMMA	

HEMTJÄNST

DAGLIG VERKSAMHET

Verksamheten
WC

60 boendeplatser är minsta möjliga för att boendet ska anses kostnadseffektivt

Nytt mindre boende baserat på funktionsprogram

	För 60 nya:	För 70 nya:
	6 avd.	7 avd.
	2100	2450
	780	910
	129	150,5
	444	444
	135	135
	897	1022,375
	4485	5112
	19	22
	475	550
	300	350
	1000	1120
	6260	7132

	4018	4576
	3270	3724
	2896	3298

	24 medarbetare
	480
	30
	6
	516

	400
--	-----

Idag:	Framtida:
-------	-----------

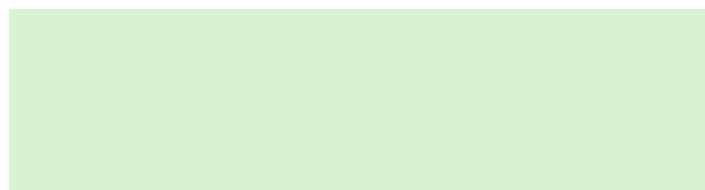
50,5

Utrymmet är alltför
framtiden behöver d

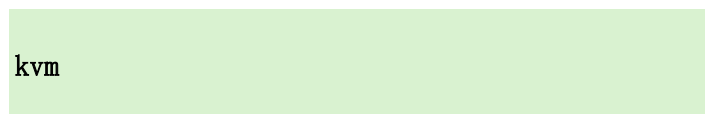
2,9 RWC behövs

För 80 nya: 8 avd.	För 90 nya: 9 avd.	För 100 nya: 10 avd.	För 110 nya: 11 avd.
2800	3150	3500	3850
1040	1170	1300	1430
172	193,5	215	236,5
444	444	444	444
			60,5
135	135	135	135
1147,75	1273,125	1398,5	1539
5739	6366	6993	7695
25	28	31	34
625	700	775	850
400	450	500	550
1280	1440	1600	1760
8044	8956	10153	10855

5174	5773	6371	7008
4218	4712	5206	5725
3740	4181	4623	5084

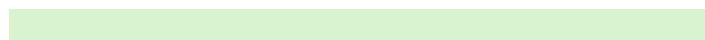

1-2 personer/kontor
20 medarbetare idag, 2-3 nya kommer behövas

kvm

Har idag 250kvm, behöver snarare 400kvm
Förläggs gärna på samma plats som hemsjukvård

litet, i
letta utökas

120 (113) boendeplatser tillräckligt för att ersätta Bollegården och möta behov i LRP 2034, 130 med viss marginal

Nytt större boende som ersätter Bollebo och möter behov från LRP

För 120 nya:	
	12 avd.
	4200
	1560
	258
	444
	66
	135
	1665,75
	8329
	37
	925
	600
	1920
	11774
	7609
	6221
	5527

För 130 nya:	För 140 nya:	För 150 nya:
<i>13 avd.</i>	<i>14 avd.</i>	<i>15 avd.</i>
4550	4900	5250
1690	1820	1950
279,5	301	322,5
444	444	444
71,5	77	82,5
135	135	135
1792,5	1919,25	2046
8963	9596	10230
40	43	46
1000	1075	1150
650	700	750
2080	2240	2400
12693	13611	14530
8211	8813	9415
6718	7214	7710
5971	6414	6858

Tillagningskök planeras för större boende. Siffror hämtade från Stockholm. I ett mindre boende räcker avdelningarnas egna kök

Siffran utgår från nuvarande personalstyrka, alltså 25 anställda för 81 lägenheter vid full bemanning
Just nu beräknas all personal ha en parkering, detta beror dock väldigt mycket på var säbo placeras
0,2 besöksparkeringar/boendeplats är ungefär vad de har idag
Satt 1000kvm som minimum, därutöver har dagens yta varit utgångspunkt och ökat beroende på antal boende

Kvm/person beroende på boendet storlek

60 pl.	75	kvm
90 pl.	71	kvm
120 pl.	69	kvm

Antal boendeplatser

	72 - antal platser på säbo idag
	9 - antal platser på korttid idag
	32 - minsta antal platser enligt LRP alt funktionsprogram
	Avrundning
	Marginal

Bollegården: 72 9

Nytt litet boende: 60

Nytt stort boende: 72 9 32 7 10

Totalt: 81
Totalt: 60
Totalt: 130

Siffror utgår från Sundbybergs beräkningar, men har reviderats något i samverkan med äldreomsorgen
Dessa ytor är uppdaterade 2024-06-05

Rumstyp
LÄGENHET
Bostadsrum
WC/dusch
SUMMA
LOKALER GEMENSAMMA FÖR EN AVDELNING
Vardagsrum
Matrum
Kök
Köksförråd
Sköljrum
Närförråd
Tvättstuga
Städrum
WC personal
Soprum
Förråd personalens arbetskläder
Lägenhetsförråd
SUMMA
LOKALER GEMENSAMMA FÖR TVÅ AVDELNINGAR
Sköterskerum, expedition
Dokumentationsrum
Pausrum
Rwc, personal
SUMMA
LOKALER GEMENSAMMA FÖR HELA ANLÄGGNINGEN
Entréhall
Kontorsrum
Kopiering
Läkemedelsrum

Samlingsrum
Kök till samlingsrum
Möbelförråd
Hjälpmedelsförråd
Krisförråd
Materialförråd för brukningsmateriell
Tränings-/utbildningslokal
Returförråd
Handikapp-WC
Omklädning D
Omklädning H
Wc i omkl.
Dusch i omkl.
Vilrum personal
Tvätt personalens kläder
Varuintag
Uppackning
Centralförråd
Säsongsförråd
Rullstolstvätt
Städcentral
Soprum
Lunchrum personal
Rwc personal
Avskedsrum och kylrum?
SUMMA
DRIFTUTRYMMEN
Fläktrum
Undercentral-vs
Elrum
Telerum
SUMMA
KOMMUNIKATION, KONSTRUKTION, SCHAKT
SUMMA

SUMMA FÖR HELA VERKSAMHETEN

Slå in antal avdelningar här:	6
-------------------------------	---

Övergripande funktion, samband	Antal	Area, m2	Summa
Boenderum			
Hygienutrymme med förvaringsenhet			
10 rum/avdelning		35	2100
Centralt i avdelning		35	
Öppet förhållande till vardagsrum		25	
Mottagningskök för en avdelningen		12	
Livsmedel med lång hållbarhet m.m. nära kök		4	
Spolrum, skölj och sterilisering. Centralt, undvik trafik nära matrum.		6	
Förråd hygienartiklar. Gärna flera små.		10	
Central placering, undvik trafik nära matrum		14	
lats för städvagn, utslagsback.		2,5	
Liten wc inne på avdelning.		1,5	
Källsortering samt mellanstation sopor.		5	
I anslutning till omklädningsrum		1,1	
		13,5	
Antal avdelningar		130	777,6
Placeras centralt mellan 2 avd.		10	
2 arbetsplatser plus arkivförråd		12	
Personalens fikarum, mötesrum.		16	
Rwc 2,2x2,2m nära pausrum		5	
Antal grupper om två avdelningar.		43	129
Huvudentré med vindfång vid behov		20	
Verksamhetschef och assistent.		16	
Kopiator/skrivare - avskiljbart placerad		3	
Nära central kommunikation		6	

Samlingsrum för upp till 40-50 pers. vid bord		80	
Kök i storlek som bostadskök		12	
Förråd för stolar och bord till samlingsrum.		12	
Måste inte vara i direkt anslutning till verksamheten		45	
Måste inte vara i direkt anslutning till verksamheten			
		10	
Skiljeväggar för att ha 3 rum vid utbildning		84	
		30	
Besökstoalett, 2,2x2,2 m		5	
24 personer skåpsbredd 400 mm		20	
12 personer skåpsbredd 400 mm		10	
1 standardtoalett, 1 rwc till omklädningsrum.		5	
Min 1 dusch i slutet rum, totalt antal enl. normkrav		2	
Placeras i lugnt läge nära wc		7	
Placeras nära eller i omklädningsrum		5	
Direkt utifrån nära hiss, avskilt från entré		5	
Direktkontakt med varumottagning		5	
Nära varuintag.		20	
Säsongsförvaring, trädgårdsförråd		20	
Vid huvudentré avskild från denna		5	
Städutrustning för gemensamma ytor		7	
Sorterade sopor, nedkast vid högre byggnad		25	
Med standardkök		25	
Nära lunchrum.		5	
Nära lämplig entré som ej är huvudentré			
		444	444
Storlek/placering i samråd med vvs-konsult		100	
Storlek/placering i samråd med vvs-konsult		25	
Storlek/placering i samråd med el-konsult		5	
Storlek/placering i samråd med el-konsult		5	
		135	135
Cirka 25% för kommunikation och innerväggar			896,4
			896

Endast inomhusytor beräknade, därefter tillkommer utemiljö, parkering etc			4482
--	--	--	------

Storlek på detta behöver ses över när storlek på boende är fastställt

Måste beräknas.

14. Namnsättning av detaljplan för Kråktorps 2:8 KS2024/316

§38

KS2024/316

Namnsättning av detaljplan för Kråktorp 2:8

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen bifaller namnberedningens förslag och namnger detaljplan för Kråktorp 2:8 till Kråketorp Västergård.

Ärendet

Den 28 januari 2025 gav kommunstyrelsen positivt planbesked för fastigheten Kråktorp 2:8. För att starta upp ett detaljplanearbete krävs nu att planen namnsätts. Detaljplanen avser tillåta att handel i någon form planläggas.

Förslag till beslut

Namnberedningen föreslår att kommunstyrelsen namnger detaljplan för Kråktorp 2:8 till Kråketorp Västergård.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- § 2 NB Ansökan om planbesked Kråktorp 2:8
- Kråktorp 2:8, namnsättning, bilaga

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

§2

KS2024/316

Ansökan om planbesked Kråktorp 2:8**Beslut**

Namnberedningen föreslår att kommunstyrelsen namnger detaljplan för Kråktorp 2:8 till Kråketorp Västergård.

Ärendet

Den 28 januari 2025 gav kommunstyrelsen positivt planbesked för fastigheten Kråktorp 2:8. För att starta upp ett detaljplanearbete krävs nu att planen namnsätts. Detaljplanen avser tillåta att handel i någon form planläggas.

Förslag till beslut

Namnberedningen föreslår att kommunstyrelsen namnger detaljplan för Kråktorp 2:8 till Kråketorp Västergård.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Kråktorp 2:8, namnsättning, bilaga

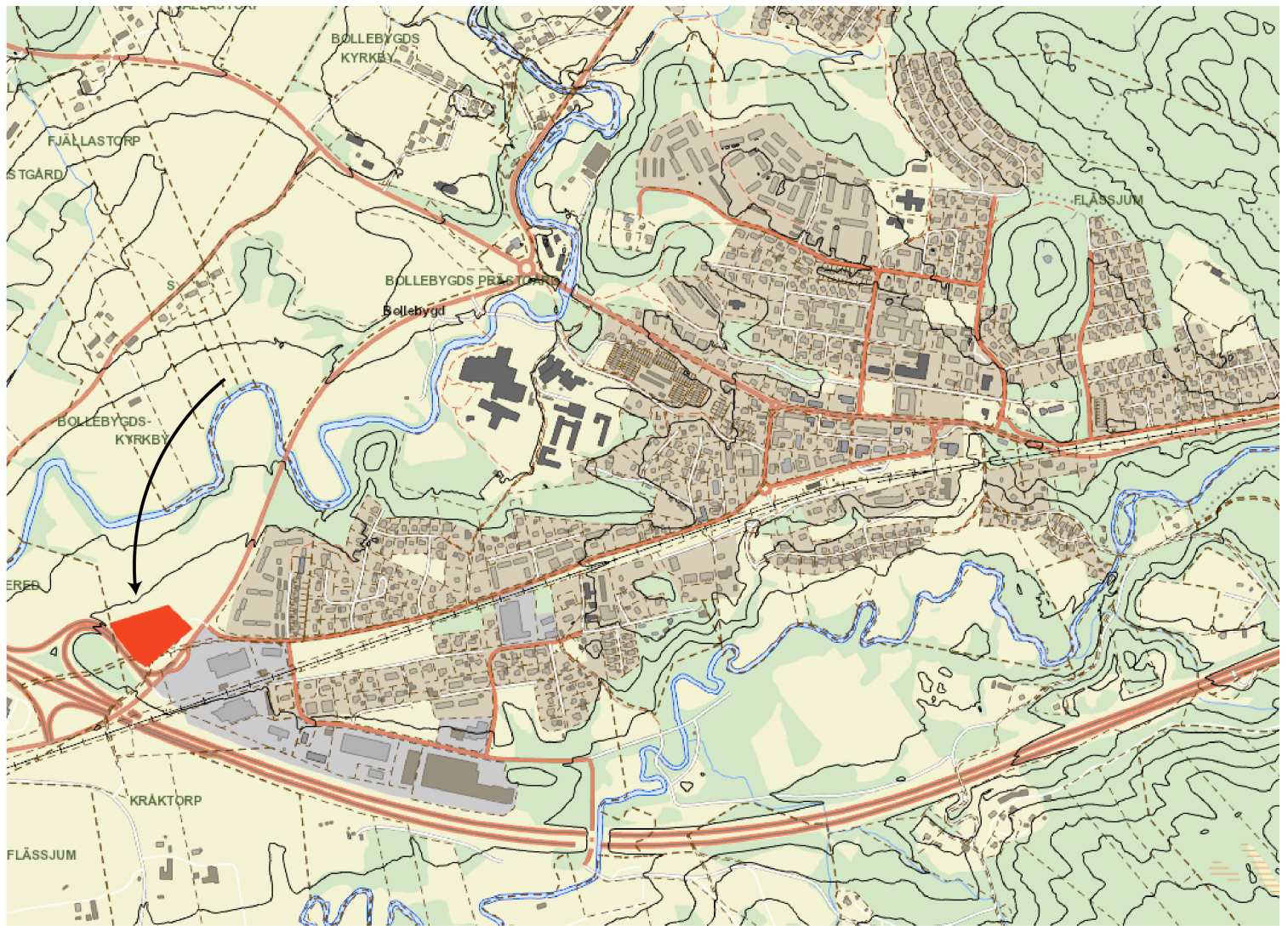
Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

15. Namnsättning av detaljplan för Flässjum

3:77 KS2024/290

§39

KS2024/290

Namnsättning av detaljplan för Flässjum 3:77

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen bifaller namnberedningens förslag och namnger detaljplan för Flässjum 3:77 m.fl. till Hembygdsvägen 7.

Ärendet

10 december 2024 gav kommunstyrelsen positivt planbesked för fastigheten Flässjum 3:77. För att starta upp ett detaljplanearbete krävs nu att planen namnsätts. Detaljplanen avser tillåta att bostäder i någon form planläggas. Genom byggnation av bostäder på platsen kommer krav ställas gällande sanering, något som anses kunna bidra positivt till området i stort. Detaljplanens avgränsning utgår från fastighetsgränsen tillhörande Flässjum 3:77, men även en mindre del av Hembygdsvägen inkluderas i planen, se kartor i bilaga.

Förslag till beslut

Namnberedningen föreslår att kommunstyrelsen namnger detaljplan för Flässjum 3:77 m.fl. till Hembygdsvägen 7.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- § 1 NB Namnsättning av detaljplan för Flässjum 3:77
- Flässjum 3:77, namnsättning, bilaga

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

§1

KS2024/290

Namnsättning av detaljplan för Flässjum 3:77

Beslut

Namnberedningen föreslår att kommunstyrelsen namnger detaljplan för Flässjum 3:77 m.fl. till Hembygdsvägen 7.

Ärendet

10 december 2024 gav kommunstyrelsen positivt planbesked för fastigheten Flässjum 3:77. För att starta upp ett detaljplanearbete krävs nu att planen namnsätts. Detaljplanen avser tillåta att bostäder i någon form planläggas. Genom byggnation av bostäder på platsen kommer krav ställas gällande sanering, något som anses kunna bidra positivt till området i stort. Detaljplanens avgränsning utgår från fastighetsgränsen tillhörande Flässjum 3:77, men även en mindre del av Hembygdsvägen inkluderas i planen, se kartor i bilaga.

Förslag till beslut

Namnberedningen föreslår att kommunstyrelsen namnger detaljplan för Flässjum 3:77 m.fl. till Hembygdsvägen 7.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Flässjum 3:77, namnsättning, tjänsteskrivelse

Skickas till

Kommunstyrelsen

Justerandes
sign

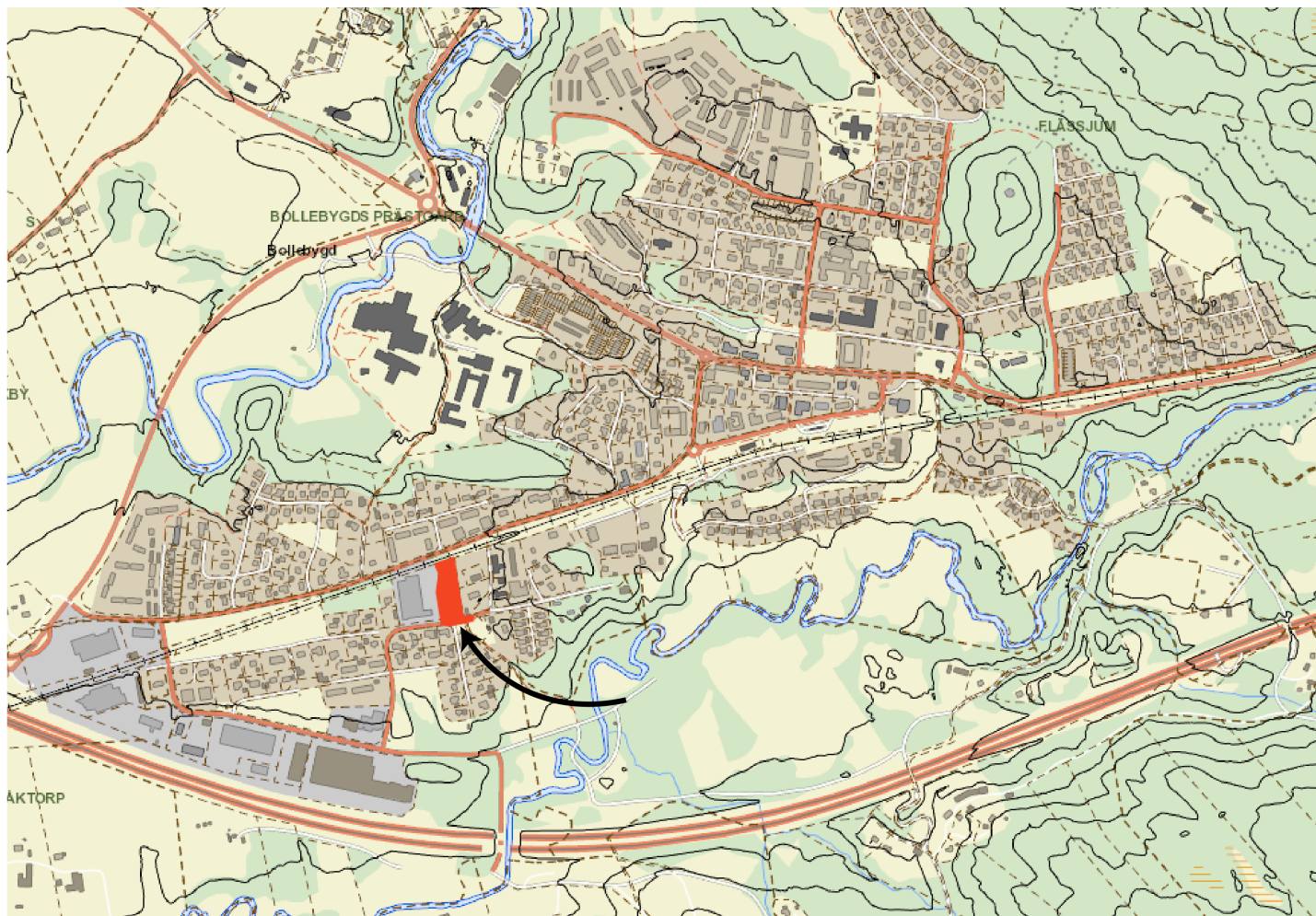
Utdragsbestyrkande

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

16. Adresser i Töllesjö/ändring av vägnamn KS2025/84

§40

KS2025/84

Adresser i Töllsjö/ändring av vägnamn

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen bifaller namnberedningens förslag och namnger "norra" delen av Storegårdsvägen till Åsakullen.

Ärendet

Numreringen av hus utmed Storegårdsvägen har blivit felaktig och har inte gått via Namnberedningen. Plan-och exploateringsavdelningen och Namnberedningen kom överens om att ändra detta i samband med att en framtida detaljplan tas fram för centrala Töllsjö. Namnet Åsakullen kommer från att det förr fanns en dansbana och festplats på platsen med samma namn. Denna dansbana lades ner på 1950-talet. Hela området är känt som Åsen.

Förslag till beslut

Namnberedningen föreslår att kommunstyrelsen namnger "norra" delen av Storegårdsvägen till Åsakullen.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Protokoll NB 2025-03-13 § 3, ändring av adresser i Töllsjö

Skickas till

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

§3**Adresser i Töllsjö/ändring av vägnamn****Beslut**

Namnberedningen föreslår att kommunstyrelsen namnger "norra" delen av Storegårdsvägen till Åsakullen.

Ärendet

Numreringen av hus utmed Storegårdsvägen har blivit felaktig och har inte gått via Namnberedningen. Plan-och exploateringsavdelningen och Namnberedningen kom överens om att ändra detta i samband med att en framtida detaljplan tas fram för centrala Töllsjö.

Namnet Åsakullen kommer från att det förr fanns en dansbana och festplats på platsen med samma namn. Denna dansbana lades ner på 1950-talet. Hela området är känt som Åsen.

Förslag till beslut

Namnberedningen föreslår att kommunstyrelsen namnger "norra" delen av Storegårdsvägen till Åsakullen.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

17. Intern kontroll 2024, kommunstyrelsens bedömning KS2025/71

§41

KS2025/71

Intern kontroll 2024, kommunstyrelsens bedömning

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen godkänner rapporten och överlämnar den till kommunfullmäktige som information (meddelande). Samtliga nämnder ska i samband med delårsrapporten 2025 göra en genomgång av respektive nämnds inköp för att identifiera bristande avtalsföljsamhet.

Ärendet

Enligt kommunens reglemente för internkontroll ska kommunstyrelsen årligen upprätta en rapport över kommunens samlade resultat avseende internkontroll. Kommunstyrelsens bedömning är att nämnderna i huvudsak förstår vikten av internkontrollarbetet och att den har utvecklats jämfört med tidigare år. Kommunstyrelsen ger i rapporten några rekommendationer för att hjälpa nämnderna att ta fram mer heltäckande risk- och väsentlighetsanalys. Framförallt saknas risker kopplat till inköp och upphandling. Enligt kommunens styrmodell samt utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt har styrelsen möjlighet att begära in kompletterande upplysningar. I detta fall anser förvaltningen att en lämplig åtgärd kan vara att samtliga nämnder i samband med delårsrapporten gör en genomgång av nämndens inköp för att identifiera bristande avtalsföljsamhet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner rapporten och överlämnar den till

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

kommunfullmäktige som information (meddelande).

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår följande som tilläggsförslag: Samtliga nämnder ska i samband med delårsrapporten 2025 göra en genomgång av respektive nämnds inköp för att identifiera bristande avtalsföljsamhet.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar om arbetsutskottet bifaller eller avslår Ulf Rapps (S) tilläggsförslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

- Intern kontroll 2024, kommunstyrelsens bedömning
- Intern kontroll 2024, kommunstyrelsens bedömning
- Internkontroll, reglemente

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Dnr : **KS2025/71-2**

Intern kontroll 2024, kommunstyrelsens bedömning

Sammanfattning

Enligt kommunens reglemente för internkontroll ska kommunstyrelsen årligen upprätta en rapport över kommunens samlade resultat avseende internkontroll. Rapporten beslutas av kommunstyrelsen och överlämnas till kommunfullmäktige som meddelande, även revisorerna får tillgång till den. Utifrån genomgången kan kommunstyrelsen begära in förtydliganden eller ge rekommendationer till nämnderna.

Årets genomgång visar på att flera av nämnderna har förbättrat arbetet med intern kontroll vilket är positivt. Samtliga nämnder har med de nya områden som identifierats kommunövergripande inom informationssäkerhet och personuppgiftsincidenter.

Kommunstyrelsen lämnar dock en rekommendation inför framtida arbete med risk- och väsentlighetsanalys. Kommunstyrelsen konstaterar att inköpsfrågor enbart finns med i kommunstyrelsens internkontrollplan. Även om kommunstyrelsen ansvarar för upphandlingsfunktionen ansvarar nämnderna för sina avrop och direktupphandlingar under 300 tkr och det kan finnas risker att avrop och direktupphandlingar görs på ett felaktigt sätt.

Utbildningsnämnden

Nämndens internkontrollplan

I nämndens risk- och väsentlighetsanalys finns 8 risker upptagna som bl.a. rör personalfrånvaro, förändrade budgetförutsättningar, lokalbrist samt flera verksamhetsrisker. Risk- och väsentlighetsanalysen bedöms i stort heltäckande och grundligt genomförd, däremot saknas moment kopplat till inköp och upphandling. Det kan dock bero på att nämnden har bedömt riskerna som små då inköp inte är en stor del av utbildningsnämndens kostnader. De tre risker som värderats högst finns medtagna i internkontrollplanen. Fokus på risk- och väsentlighetsanalysen ligger på verksamhetsfrågor. Beslut om både analysen och intern kontrollplan har tagits i samband med verksamhetsplan och budget för 2024. Nedan framgår nämndens kontrollmoment

Process rutin/system	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Metod
SchoolSoft	Hot-våld-kränkningar	UF	Uppföljning av rapportering
Nuläge	Uppföljning sker lokal. Sammanställning sker under hösten för rapport till nämnd.		
Budget	Ökade behov av särskilt stöd	UF	Uppföljning i kvalitetsdialog-elevhälsa
Nuläge	Kostnader för barn och elever med stora stödbehov bedöms i verksamheterna som högt. De satsningar som riktats mot verksamheten täcker en liten del av de medel som i realiteten används för att täcka behoven. I verksamheterna pågår ett ständigt arbete med att hitta ingångar för att möta dessa barn och elever där fördjupad kunskap, lärmiljöer och resurser är viktiga faktorer.		
Ordningsregler	Trygghet och studiero	UF	Särskilt uppföljning av skolans ordningsregler.
Nuläge	Samtliga enheter har följt upp och reviderat sina ordningsregler.		

Kommunstyrelsens synpunkter och rekommendationer

Kommunstyrelsen bedömer att den uppföljning som är gjord är tillräcklig för de kontrollmoment som tagits fram. Nämnden har med såväl verksamhetsrisker som risker av mer övergripande karaktär.

Kommunstyrelsen anser dock att nämnden behöver utveckla risk- och väsentlighetsanalysen utifrån ekonomiska och finansiella risker då det är ett uttalat område för intern kontroll i kommunens reglemente. Området nämns dock inom ramen för förändrade budgetförutsättningar.

Socialnämnden

Nämndens internkontrollplan

I nämndens risk- och väsentlighetsanalys finns 26 punkter upptagna. Av dokumentationen framgår att en genomgång av riskerna har gjorts först på enhetsnivå och därefter aggregerats och sammanställts till en workshop i förvaltningsledningen och därefter har en workshop genomförts i nämnden. Risk- och väsentlighetsanalysen bedöms i stort heltäckande och grundligt genomförd, däremot saknas moment kopplat till inköp och upphandling. Det kan dock bero på att socialnämnden har bedömt riskerna som små då inköp inte är en stor del av socialnämndens kostnader. Beslut om både analysen och intern kontrollplan har tagits i samband med verksamhetsplan och budget för 2024. Nedan framgår nämndens kontrollmoment

Process rutin/system	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Metod
1. Dokumentation: Risk att dokumentationen inte hanteras på ett korrekt sätt i verksamheten på grund av bristande kunskap, vilket kan leda till bristande rättssäkerhet.	Stickprovs-granskning	Enhetschefer	Öka medvetenhet och kunskap om dokumentation genom punkt på APT. Utvecklingsledare utbildar enhetscheferna i granskning av dokumentation. Enhetschef tillsammans med medarbetarna utför granskning.
2. Avvikelse/Lex Sarah: Risk att avvikelse/Lex Sarah inte bedöms korrekt på grund av bristande kunskap, vilket kan leda till att avvikande händelser som kunde undvikits sker på nytt och att ständiga förbättringar i verksamheten inte sker.	Månadsanalys	Verksamhetschefer	Öka medvetenhet och kunskap om avvikelser samt Lex Sarah genom punkt på APT. Utbilda utvecklingsledare i utredningsmetodik enligt lex Sarah. Samtliga enhetschefer analyserar upprättade avvikelser i månadsrapport i Stratsys. Verksamhetscheferna utför övergripande analys.
3. Rekrytering: Risk att inte kunna rekrytera på grund av högre kompetenskrav, vilket kan leda till underbemanning.	Statistik	Förvaltningschef	Undersöka antal rekryteringar som avslutats på grund av att det saknats rätt kompetens bland de sökande.

Process rutin/system	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Metod
4. Genomförandeplan: Risk att brukare inte får upprättade eller reviderade genomförandeplaner på grund av bristande kompetens, vilket kan leda till att brukare inte får sina behov tillgodosedda.	Stickprovs- granskning	Enhetschefer	Öka medvetenhet och kunskap om dokumentation genom punkt på APT. Utvecklingsledare utbildar enhetscheferna i granskning av genomförandeplaner enligt SOSFS 2014:5. Enhetschef tillsammans med medarbetarna utför granskning.

Kommunstyrelsens synpunkter och rekommendationer

Kontrollmomenten har utförts enligt plan. Kommunstyrelsens bedömning är att socialnämndens arbete med intern kontroll är i enlighet med beslutat reglemente för intern kontroll och har inga specifika synpunkter eller rekommendationer.

Teknik- och servicenämnden

Nämndens internkontrollplan

Samhällsbyggnadsnämnden har genomfört en workshop där en risk- och väsentlighetsanalys har genomförts.

Nr	Risk	Konsekvens	Sannolikhet	Totalt
1	Byggprojekt som inte följer riktlinjer och myndighetskrav	3	2	6
2	Brister i ekonomiska flöden i verksamhetssystem	3	2	6
3	Att en person med behov av specialkost får fel kost	4	2	8
4	Förvaltningen kan inte säkerställa personalförsörjningen	3	3–4	9–12
5	Hot och våld på fält och/eller påtryckningar i ärenden	3	2–3	6–9
6	Delegationsbeslut som inte upprättas	3	2–3	6–9
7	Informationssäkerhet, klassning	3	3	9
8	Informationssäkerhet PUB-avtal	3	3	9
9	Säkerhet/inpassage egna fastigheter	4	1	4

Utifrån den har följande internkontrollplan tagits fram.

Nr	Process rutin/system	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Metod
1	Byggprojekt Större projekt som genomförs under året granskas.	Säkerställa att större byggprojekt bedrivs på ett ändamålsenligt sätt utifrån perspektiven ekonomi och kvalitet/dokumentation.	Fastighetschef med stöd av ekonomiavdelningen	Ekonom genomför kontroller delår/helår för att säkerställa en god kostnadskontroll. Det kräver god dokumentation i projektet.
2	Informationssäkerhet - klassning	Att befintliga och tillkommande verksamhetssystem inom förvaltningen är informationssäkerhetsklassade i enlighet med verktyget KLASSA	Förvaltningschef med stöd av informationssäkerhetssamordnare	Klassning genomförs under året. Kontroll att så skett. Eventuella avvikelser hanteras löpande. Information om klassning/styrdokument genom informationssäkerhetssamordnare.

Beslut om både analysen och intern kontrollplan har tagits i samband med verksamhetsplan och budget för 2024. Utöver internkontrollen som presenteras ovan görs också en kontroll av ekonomiavdelningen för att säkerställa god redovisningssed och att de ekonomiska riktlinjerna följs. Kommunstyrelseförvaltning vill dock uppmärksamma nämnden på att det är nämndens ansvar att säkerställa att det finns en god intern kontroll även avseende dessa områden, ansvaret kan inte delegeras till annan funktion i kommunen.

Kommunstyrelsens synpunkter och rekommendationer

Samtliga kontrollmoment är genomförda och har visat på ett tillfredställande resultat. Nämnden konstaterar i samband med granskningen av byggprojekt att det har varit höga projekteringskostnader för servicebyggnaden vid Åsastugorna samt renovering av idrottshallen. Det nämns dock ingenting om följsamhet kring inköps- och upphandlingsregler.

Trots att teknik- och servicenämnden är den nämnd där största inköp genomförs saknas moment kring inköp- och upphandling i risk- och väsentlighetsanalysen. Kommunstyrelsen bedömer utifrån det att den interna kontrollen inte omfattar samtliga riskområden. I övrigt är kommunstyrelsens bedömning att nämndens arbete med intern kontroll är i enlighet med beslutat reglemente för intern kontroll.

Bygg- och miljönämnden

Nämndens internkontrollplan

Bygg- och miljönämnden har inte genomfört någon egen risk- och väsentlighetsanalys eftersom nämnden bildades först 1 januari 2024. Arbetet med att värdera riskerna har gjorts genom att tidigare samhällsbyggnadsförvaltningen (som bygg- och miljöenheten organisatoriskt tillhörde) har genomfört en workshop med samhällsbyggnadsnämnden och därigenom inhämtat synpunkter inför framtagandet av internkontrollplanen. Förvaltningen har genom en arbetsgrupp genomfört en risk- och väsentlighetsanalys. Risk- och väsentlighetsanalysen innehåller 6 delar med fokus på rättssäkerhet, hot och våld samt informationssäkerhet. Utifrån risk- och väsentlighetsanalysen har följande kontrollplan tagits fram:

Nr	Process rutin/system	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Metod
1	Rättssäkra beslut	Av länsstyrelsen upphäva (helt eller delvis) samt återförvisade beslut till nämnd (strandskyddsdispenser). Sammanställa och återföra kunskap till förvaltning och nämnd.	Förvaltningschef med stöd av handläggare	Sammanställning samt dialog i samband med delårsrapport och årsrapport.
2	Ärendeprocesser	Säkerställa kvalitet, hantering och debitering utifrån rutiner. Stickprov i olika ärendegrupper bygglov, förhandsbesked, enskilda avlopp, miljötillsyn, livsmedel. Samtliga byggsanktionsavgifter kontrolleras under året. Översyn av rutiner.	Förvaltningschef med stöd av medarbetare.	Sammanställning i delårsrapport och årsrapport.
3	Förebygga "Hot och våld"	Inrapportering av tillbud. Dialog inom förvaltningen samt att medarbetare ska känna till rutinen "Förebyggande hot och våld". Genomgång av inrapporteringen i KIA	Förvaltningschef med stöd av HR	Sammanställning 4 gånger per år. Rapporteras till nämnd i samband med delårsrapport/årsrapport. Säkerställa dialog och information vid APT återkommande.

Kommunstyrelsens synpunkter och rekommendationer

Samtliga kontrollmoment är genomförda och har visat på ett tillfredställande resultat. Även för bygg- och miljönämnden saknas ekonomiska risker och risker inom inköp- och upphandling. Bygg- och miljönämnden är en nämnd som har en relativ liten budget och små inköp och det är rimligt att dessa risker är små om än inte obefintliga. Kommunstyrelsens bedömning att nämndens arbete med intern kontroll är i enlighet med beslutat reglemente för intern kontroll.

Kommunstyrelsen

Nämndens internkontrollplan

I nämndens risk- och väsentlighetsanalys finns 18 punkter upptagna. Av dokumentationen framgår att en genomgång av riskerna har gjorts först på förvaltningsnivå och därefter sammanställts till en workshop i nämnden. Risk- och väsentlighetsanalysen bedöms i stort heltäckande och grundligt genomförd. Beslut om både analysen och intern kontrollplan har tagits i samband med verksamhetsplan och budget för 2024. Nedan framgår nämndens kontrollmoment

Nr	Process Rutin/system	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Metod
1	Hacker-/cyberattack		IT-chef	
2	Ingen eller brister i kontinuitetsplanering		Säkerhetschef	Genomlysning kontinuitetsplan
3	Brist på avtalsföljsamhet		Upphandlingsansvarig	Stickprov
4	Svårighet att rekrytera		HR-chef	

Kommunstyrelsens synpunkter och rekommendationer

Samtliga kontrollmoment som tagits upp i intern kontrollen har genomförts och resultatet beskrivs kortfattat i kommunstyrelsens årsrapport.

Kommunstyrelsens bedömning är att kommunstyrelsens arbete med intern kontroll är i enlighet med beslutat reglemente för intern kontroll och har inga specifika synpunkter eller rekommendationer.

Gäller för: samtliga nämnder och verksamheter

Dokumentansvarig:

Reviderad:

Dnr : KS2015/183-7

Revidering Reglemente Intern kontroll

1§ Syfte

Reglementet syftar till att säkerställa att kommunstyrelse och nämnder upprätthåller en tillfredsställande intern kontroll genom att tydliggöra ansvar och skyldigheter hos såväl politiker och tjänstemän samt skapa system för kontroll och tillsyn.

Det primära syftet är att säkerställa att de av fullmäktige fastställda målen uppfylls.

Reglementet syftar vidare till att tillse att följande mål uppnås:

- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet, det vill säga god ekonomisk hushållning
- Tillförlitlig och ändamålsenlig information om ekonomi och verksamhet
- Efterlevnad av lagar, föreskrifter, riktlinjer med mera

2§ Kommunstyrelsen

Ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll. I detta ligger ett ansvar för att en organisation kring intern kontroll upprättas samt att denna utvecklas utifrån kommunens kontrollbehov. Kommunstyrelsen har också till uppgift att formulera förvaltningsövergripande regler kring intern kontroll.

Skyldigheter

Kommunstyrelsen ska med utgångspunkt från nämndernas uppföljningsrapporter utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll. I de fall förbättringar i kontrollsystemet krävs ska kommunstyrelsen föreslå sådana.

Kommunstyrelsen ansvarar vidare för att årligen upprätta en rapport över kommunens samlade resultat avseende intern kontroll. Rapporten ska samtidigt överlämnas till kommunens revisorer.

3§ Nämnderna

Ansvar

Nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Den enskilda nämnden ska se till att en organisation upprättas för den interna kontrollen och att regler och anvisningar för den interna kontrollen antas.

De interna kontrollrutinerna får inte kravmässigt ställas lägre än vad som är bestämt i de centralt fastställda reglerna.

Nämnderna ska årligen som en del i verksamhetsplanen för kommande år fastställa en internkontrollplan. Planen ska minst innehålla:

- Kontrollområde
- Kontrollmetod
- Risk- och väsentlighetsbedömning utifrån genomförd risk- och väsentlighetsanalys, se bilaga 1.
- Ansvarig för kontrollen
- När rapportering ska ske och till vem

Skyldigheter

Nämnderna ska en gång under löpande år samt i samband med årsredovisning skriftligt rapportera resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen till kommunstyrelsen.

När det gäller måluppfyllelse av de av kommunfullmäktige fastställda mål görs en samlad redovisning av kommunstyrelsen utifrån rapportering från nämnderna. Den presenteras i delårsrapporterna samt årsredovisningen.

4§ Förvaltningschef

Ansvar

Inom nämndernas verksamhetsområden ansvarar förvaltningschef för att konkreta regler och anvisningar är utformade för att upprätthålla en god intern kontroll. Dessa regler ska antas av nämnderna.

I förvaltningschefens ansvar ligger också att leda arbetet med att åstadkomma och upprätthålla en god intern kontroll bland annat genom att säkerställa att upprättade regler och rutiner efterlevs. Vid konstaterade brister ska förvaltningschef omgående ta initiativ till att åtgärder vidtas.

Skyldigheter

Förvaltningschef ska löpande rapportera till nämnd om hur den interna kontrollen fungerar. Eventuella avvikelser ska snarast rapporteras till nämnd och åtgärdsplan tas fram.

Förvaltningschefen är vidare skyldig att vid yttranden/rapporter från kommunens revisorer redovisa till kommunfullmäktige i samråd med revisionens ordförande hur detta omhändertas/åtgärdas.

5§ Verksamhetsansvariga chefer

Ansvar

Verksamhetsansvariga chefer på olika nivåer i organisationen ska verka för att de arbetsmetoder som används bidrar till en god intern kontroll.

Skyldigheter

De verksamhetsansvariga cheferna är skyldiga att följa antagna regler och anvisningar om intern kontroll samt informera övriga anställda om innebörden av dessa. Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till närmaste chef.

6§ Övriga anställda

Skyldigheter

Alla anställda är skyldiga att följa antagna regler och anvisningar i sin arbetsutövning. Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till närmaste chef (eller till chef ovan den närmaste utifall den sistnämnde är delaktig).

Tillämpningsanvisningar till reglemente för intern kontroll

1§

Målet ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet innefattar att ha kontroll över ekonomi, prestationer och kvalitet samt säkerställa att fattade beslut verkställs och följs upp i förhållande till budget och mål.

Målet tillförlitlig ekonomisk rapportering och information om verksamheten innebär att kommunstyrelse och nämnderna samt de verksamhetsansvariga ska ha tillgång till rättvisande räkenskaper. Därutöver ingår ändamålsenlig och tillförlitlig redovisning av prestationer avseende kvantitet och kvalitet samt annan relevant information om verksamheten och dess resursanvändning.

Målet efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, politiska beslut, riktlinjer med mera innefattar lagstiftning såväl som kommunens interna regelverk samt med olika parter ingångna avtal.

2§

I en god intern kontroll ingår främst

- funktionell organisation, det vill säga tydlig ansvarsfördelning och god information och kompetens
- ändamålsenliga, säkra och dokumenterade processer och rutiner
- bra styrning av ekonomi och verksamhet (effektiv verksamhet)
- god uppföljning och rapportering av ekonomi och verksamhet
- rättvisande redovisning
- attester och andra löpande kontroller
- internkontrollplaner och internrevisioner

Kommunstyrelsen har enligt Kommunallagens 6 kap 1§ och 3§ ansvar för att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter samt att ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Uppsikten innebär en rätt att göra påpekanden, lämna råd och anvisningar samt, då det bedöms som nödvändigt, lämna förslag till fullmäktige om förändringar.

Styrelsen, eller den styrelsen utser, fastställer senast i samband med bokslutsanvisningarna när skriftlig uppföljning av internkontrollplanen ska avlämnas. Rapporteringen ska innehålla omfattning av utförd uppföljning, utfallet och eventuellt vidtagna åtgärder.

3§

Nämndernas ansvar för den interna kontrollen anges i Kommunallagen 6 kap 7§. Det är alltid respektive nämnd som har det yttersta ansvaret för att utforma en god intern kontroll.

4§

Förvaltningschefen svarar för att minst en gång under löpande år samt vid årsredovisningen skriftligt rapportera till nämnd. Rapporteringen ska ge en samlad bedömning om hur den interna kontrollen fungerar.

5 och 6§

Avsikten med den interna kontrollen är att tveksamheter eller felaktigheter ska kunna undanröjas eller stoppas. Syftet med omedelbar rapportering av brister är att man inom förvaltningen omgående ska kunna vidta åtgärder för att komma till rätta med de fel och brister som upptäckts.

18. Årsrapport 2024, kommunstyrelsen

KS2025/72

§42

KS2025/72

Årsrapport 2024, kommunstyrelsen

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen godkänner årsrapporten.

Ärendet

Kommunstyrelsen har arbetat med åtta av kommunfullmäktiges mål. Bedömningen är att fem av dessa uppnås och tre uppnås delvis. Kommunstyrelsens resultat var ett överskott på 0,4 mnkr. Jämfört med 2023 ökade nettokostnaderna med 7,9 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning på 11,4 procent. Sjukfrånvaron i kommunstyrelseförvaltningen är låg, endast 1,5 % vilket är en minskning med 1 procentenhet jämfört med förra året.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner årsrapporten.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Årsrapport 2024, kommunstyrelsen
- Årsrapport 2024, Kommunstyrelsen

Skickas till

Kommunstyrelsen

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Årsrapport 2024, kommunstyrelsen

1 Sammanfattning

Kommunstyrelsen har arbetat med åtta av kommunfullmäktiges mål.

Bedömningen är att fem av dessa uppnås och tre uppnås delvis.

Kommunstyrelsens resultat var ett överskott på 0.4 miljoner kronor. Jämfört med 2023 ökade nettokostnaderna med 7,9 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning på 11,4 procent. Den största ökningen låg inom personalkostnaderna som ökade med 4,6 miljoner kronor eller 13,6 procent. Då en omorganisation har genomförts där strategisk fastighet samt plan- och exploatering förts över till kommunstyrelsen är dock jämförelsen inte helt rättvisande.

Sjukfrånvaron på kommunstyrelseförvaltningen är mycket låg, endast 1,5 %. Den ligger på lägre nivå jämfört med tidigare år men en förklaring är att alla medarbetare kan arbeta hemifrån och därav inte behöver sjukskriva sig på samma sätt som om man haft arbete som krävde fysisk närvaro. Digitala möten och digitala arbetssätt har fortsatt att ersätta fysiska möten i hög grad, vilket har såväl för- som nackdelar, där fördelarna ändå får sägas överväga. Det är en tidsbesparing och möten blir oftare mer stringenta. Hållbart medarbetarengagemang (HME) har ökat och ligger på 92. Det visar på att trivsel hos och engagemang från medarbetarna på kommunstyrelseförvaltningen är stort.

Jämfört med 2023 är det 10 fler anställda på kommunstyrelseförvaltningen. Ökningen beror på den organisationsförändring som genomfördes i och med årsskiftet 2023/2024 då plan- och exploateringens enheten flyttade från dåvarande samhällsbyggnadsförvaltningen till kommunstyrelseförvaltningen.

2 Uppföljning av nämndens mål och nyckeltal

2.1 Företagande

Förvaltningarnas och politikernas bemötande gentemot företagarna ska förbättras.

En revidering av näringslivsstrategin har utarbetats under våren. Den har tagits fram i samarbete med näringslivsorganisationerna och gick ut på remiss till facknämnder under sommaren. Samtliga näringsidkare får möjlighet att inkomma med synpunkter på densamma. Den reviderade strategin och en ny policy för näringsliv sätter stort fokus tillgänglighet och bemötande.

Indikatorer för måluppfyllelsen kommer från Insikt som är en servicemätning av kommunernas myndighetsutövning som genomförs av SKR.

Servicemätningen genomförs genom en enkätundersökning. Mätperioden är kalenderår med publicering under våren nästkommande år. Det finns därför ännu inga slutliga mätvärden för aktuellt verksamhetsår. Dessa presenteras i april 2025.

Utifrån presenterade mätvärden från tidigare år visar trenden på stigande värden under de senaste två åren om än från en låg nivå. De siffror som går att utläsa i december visar på en fortsatt positiv trend där NKI totalt ligger på 64, bemötande alla ärenden 72 och bemötande företag på 84.

Då de slutliga siffrorna presenteras i april kan förändring ske men mot den fakta som finns vid årsskiftet bedöms målet vara uppfyllt.

Verksamhetsmål	Indikatorer				
	 Insikt NKI totalt	Utfall	Mål	Måluppfyllnad	Period
		64	62	103,23 %	2024
		56			2023
		53			2022
		56			2021
		60			2020

Verksamhetsmål	Indikatorer				
	 Insikt bemötande alla ärende	Utfall	Mål	Måluppfyllnad	Period
		72	70	102,86 %	2024
		66			2023
		64			2022
		62			2021
		65			2020
	 Insikt bemötande företagsärenden specifikt	Utfall	Mål	Måluppfyllnad	Period
		84	70	120 %	2024
		65			2023
		55			2022
		62			2021
		65			2020

Poängen redovisas enligt följande:

Mycket högt = över 80

Högt = 70-79

Godkänt = 62-69

Lågt = 50-61

Mycket lågt = under 50

Kommunen ska ha en god dialog med invånare, företag och andra intressenter samt ge bra service med hög tillgänglighet.

Två medborgardialoger kring kollektivtrafik genomfördes under sensvåren 2024.

Den första med fokus på hur närtrafiken och den anropsstyrda trafiken används i kommunen. Dialogen gav bra underlag för att i vidare samtal med Västtrafik trycka på ett ökat behov av turer på linje 402 samt linje 122. . Den andra enkäten har fokus på förslag på ny sträckning för linje 110, vilket skulle medföra nya hållplatslägen längs med Erikstorpsvägen. Underlaget har gått igenom av vår kontaktperson från Västtrafik. Kommunen för diskussioner om ytterligare hållplatslägen med betoning på att kommunen får behålla befintlig hållplats vid Erikstorp om en förändring skall ske på linje 110.

Att föra en medborgardialog har varit gynnsamt för kommunen då underlagen har givit resultat. Underlagen ger också mer tyngd i den fortsatta dialogen framöver med Västtrafik.

Medborgardialoger är en viktig del i att ha en god dialog med invånare och bör kunna användas i fler frågor.

Kommunen har kopplat på sig i verktyget Site Finder, ett interaktivt kartverktyg, där alla kan utforska tillgänglig mark och byggnader för att identifiera lämpliga etableringslokaliseringar för bolag.

Målet anses uppfyllt.

Verksamhetsmål	Indikatorer
----------------	-------------

Genom rådgivning och information skapas goda förutsättningar för att lagstiftningens ändamål tillgodoses.

Kommunen måste fortsätta arbeta med att arbeta proaktivt genom god och lättillgänglig information i flera kanaler. Öppet hus för företagare och privatpersoner, där bland annat plan- och exploateringsenheten var med, har ägt rum under året och intention är att dessa öppna hus ska fortsätta framöver. På ett frukostmöte tillsammans med företagarna deltog plan- och exploateringsenheten och informerade om nuvarande och kommande projekt i kommunen. Detta var uppskattat och tanken är enheten alltid är med på frukostmötena framöver. Vid ett av frukostmötena diskuterades även upphandlingsfrågor som grund för fortsatt utveckling och dialog med lokala näringslivet. Upphandlingsenheten och närings-livschef kommer under 2025 att diskutera hur upphandling bättre kan möta behov som efterfrågas av näringslivet. Företagsbesök, frukostmöten och möte med näringslivs-organisationer genomfördes som planerat.

Information kan bli tydligare och är ett område som behöver utvecklas.

Målet anses delvis uppnått.

Verksamhetsmål	Indikatorer
Fortsätta med informationsbrev och företagarräffar.	

2.2 Personalförsörjning – attraktiv arbetsgivare

Bollebygds attraktivitet som arbetsgivare ska förbättras

Kommunstyrelseförvaltningens resultat för HME (Hållbart medarbetarengagemang) för 2024, var 92, vilket är ett mycket högt resultat. Det är ett högt resultat som visar på att medarbetarna på Kommunstyrelseförvaltningen trivs och upplever att de har ett meningsfullt arbete. En bidragande anledning är troligtvis möjligheten att arbeta på distans och därigenom lägga upp sitt arbete på ett sådant sätt som passar varje medarbetare. Genom den röda tråden processen har också chefer och medarbetare dialog om arbetet, arbetsmiljö och hälsa och det bidrar också till ett hållbart medarbetarengagemang.

Under året har hela förvaltningen samlats till 3 gemensamma halvdagar för att arbeta med gemensamma frågor, det skapar en förståelse mellan de olika enheterna och medarbetarna återkopplar att de tycker att det är värdefullt att träffa alla.

Verksamhetsmål	Indikatorer				
		Utfall	Mål	Måluppfyllnad	Period
	 Hållbart Medarbetar Engagemang (HME)	92	88	104,55 %	2024
		90	71	126,76 %	2023
		0	70	0 %	2022
		83			2021

Utfallet på HME (Hållbart medarbetarengagemang) var 92 2024 vilket innebär att målet är väl uppfyllt.

Stärka kommunens kompetensförsörjning genom verksamhetsutveckling med fokus på digitalisering.

Kommunstyrelsen har under året arbeta med att fortsätta digitaliseringen. Bland de större projekt som märks främst märks en helt ny uppsättning av ekonomisystemet Raindance, fortsatt implementering av system för verksamhetsplanering Stratsys samt mindre insatser kopplat till användning av AI. Implementering av digitala måltidsavdrag där medarbetare har möjlighet att betala för sina måltider på till exempel Bollebygdsskolan har vidare-utvecklats och förfinats.

I vilken mån det stärker kommunens kompetensförsörjning är såklart osäkert men många medarbetare uppskattar att arbeta i en kommun med moderna verktyg, på sikt ger också satsningarna möjlighet att ersätta manuella rutiner samt effektivisera fakturaflödet för samtliga användare. Utifrån detta bedöms målet som delvis uppfyllt.

2.3 Fritid

Utveckla Rinnaområdet som fritids- och friluftsområde.

Kommunstyrelsen har under våren fått information och en sammanställning av tidigare beslut, gällande detaljplan och vad som behöver göras för att kunna påbörja arbetet med att planera Rinnaområdet. Ett flertal äldre beslut behöver avslutas då förutsättningarna ändrats och nya beslut behöver fattas. När dessa beslut är fattade kan en mer aktiv planering och utveckling av Rinnaområdet påbörjas.

Målet anses delvis uppfyllt

2.4 Hållbarhet, samhällsutveckling och miljö

Samtliga nämnder ska arbeta med insatser som bidrar till att kommunens energianvändning minskar.

Kommunstyrelsen har bidragit till målet genom att en informationsinsats har genomförts. Kollektivtrafik

Utöka kollektivtrafiken i hela kommunen med störst fokus på Olsfors, Hultafors och Töllsjö.

Dialog förs kontinuerligt med Västtrafik om behovet av utökning av kollektivtrafik. Kommunen framför kontinuerligt sina yttringar kring behovet av utökad kollektivtrafik, både via Boråsregionen, BHU (beredning för hållbar utveckling) samt till IKN (infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden). Kommunen lyfter ärenden till IKN och Västtrafik att kommunen önskar vara med i pilotprojektet Bus on Demand, ett flexibelt trafiksystem som skulle kunna utgöra ett bra inslag i kommunen. Kommunstyrelsen arbetsutskott och kommundirektör har också träffat regionutvecklingsdirektören i Västra Götalandsregionen för en dialog kring kollektivtrafik.

Kommunen behöver parallellt arbeta med att få ut information om närtrafik och anropsstyrd trafik som är en delar av kollektivtrafiken.

I november vidtog Västtrafik åtgärder för att förbättra tillgången till

kollektivtrafik till/från Töllsjö. Det är ett steg på vägen för att öka tillgängligheten och göra det enklare för kommunens invånare att resa inom kommunen och till omkringliggande områden.

Då kommunen inte äger frågan utan måste arbeta via Västtrafik är det svårt att helt på egen hand påverka utfallet.

Utifrån den utökade kollektivtrafiken bedöms målet som uppfyllt.

2.5 Sammanställning för måluppfyllelse

Mål	Uppnått	Delvis uppnått	Ej uppnått
Företagande			
Förvaltningarnas och politikernas bemötande gentemot företagarna ska förbättras.	X		
Kommunen ska ha en god dialog med invånare, företag och andra intressenter samt ge bra service med hög tillgänglighet.	X		
Genom rådgivning och information skapas goda förutsättningar för att lagstiftningens ändamål tillgodoses.		X	
Personalförsörjning – attraktiv arbetsgivare			
Bollebygds attraktivitet som arbetsgivare ska förbättras	X		
Stärka kommunens kompetensförsörjning genom verksamhetsutveckling med fokus på digitalisering.		X	
Fritid			
Utveckla Rinnaområdet som fritids- och friluftsområde.		X	
Hållbarhet, samhällsutveckling och miljö			
Samtliga nämnder ska arbeta med insatser som bidrar till att kommunens energianvändning minskar.	X		
Kollektivtrafik			
Utöka kollektivtrafiken i hela kommunen med störst fokus på Olsfors, Hultafors och Töllsjö.	X		

3 Utredningsuppdrag

3.1 Fortsätta förhandling med Västtrafik om ökad kollektivtrafik i kommunen.

Förhandling pågår kontinuerligt med Västtrafik. I november vidtog Västtrafik åtgärder för att förbättra tillgången till kollektivtrafik till/från Töllsjö. Detta är inget tillköp utan ett utökat grundutbud från Västtrafik med start 15 december 2024.

Det är ett steg på vägen för att öka tillgängligheten och göra det enklare för kommunens invånare att resa inom kommunen och till omkringliggande områden.

Västtrafik har fått in två underlag med förfrågan om tillköp på linje 122, Bollebygd-Töllsjö och linje 402, Bollebygd-Sandared. Kommunen väntar på svar från Västtrafik om kostnadsförslag. Kommunen har lagt tid på att föra medborgardialog kring plan av nya hållplatslägen och har ett bra underlag till Västtrafik för att öka på behovet av kollektivtrafik. Tack vare underlaget förs nu dialog med Västtrafik om linje 402 och hur sträckan skall gå för att kunna gynna fler resenärer i tätorterna Hultafors och Olsfors.

3.2 Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en mobilitetsplan för att ta ett helhetsgrepp kring ett ökat hållbart resande.

Arbetet med att ta fram en mobilitetsplan avstannade under hösten 2024 men arbetet kommer att startas upp igen tidigt 2025 och planen beräknas vara framme för beslut under senare delen av 2025

3.3 Kommunstyrelsen får i uppdrag att kartlägga kunskapsläget i våra verksamheter kring HBTQI frågor i syfte att ta fram utbildning för att öka kunskap i normmedvetenhet, diskriminering och hur verksamheten kan bli mer inkluderande både intern och externt.

En kartläggning är gjord. En enkät gick under våren ut till samtliga medarbetare. Svarsfrekvens låg på dryga 32 %. Överlag är det ett bra, självskattat, kunskapsläge i förvaltningarna. 77% har svarat att de tycker att de har tillräcklig kunskap om hbtqi-frågor. Majoriteten efterfrågar inte mer

kunskap eller utbildning i ämnet. Analys av svaren på den öppna frågan visar att det anses vara ett viktigt ämne och att mer kunskap behövs alltid inom området när man arbetar med människor. En digital utbildningsinsats i ökad normmedvetenhet, inom ramen för folkhälsoarbetet, är planerad att genomföras under 2025. Samtliga anställda och förtroendevalda i Bollebygds kommun kommer att få tillgång till kursen, men det kommer att läggas särskilt fokus på att personal som arbetar direkt mot kommunens invånare ska ta del av utbildningen, det vill säga personal inom förskola, skola, IFO/funktionsstöd och äldreomsorg. Utbildningen bör lyftas för dialog i arbetsgrupperna i samband med ett APT under året.

3.4 Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att genomföra en inventering och ta fram förslag på åtgärder för att öka landskapets vattenhållande förmåga.

Dåvarande samhällsbyggnadsförvaltningen, nuvarande bygg- och miljöförvaltningen, har i samråd med miljö- och hållbarhetsstrateg på kommunstyrelsen gjort en ansökan hos länsstyrelsen för så kallat LONA-bidrag. LONA står för Lokala Naturvårdssatsningar. Ansökan har bifallits och projektet genomfördes under hösten 2024. Ett område avgränsat till bara våtmarker inom Söråns avrinningsområde inventerades. Totalt gav avgränsningen "Söråns avrinningsområde" ca 400 inventeringspunkter. I projektet genomfördes förarbete och kartläggning där det ingår kartstudie över delområdet och GIS-analys, t ex utifrån jordartskartor, jämförelse av historiska och nutida kartor för indikation på var vatten-hållande åtgärder är möjliga.

Sammanställt kartmaterial och våtmarkspolygoner kan ligga till grund för framtida planering och prioritering. Förslag på åtgärder kan tas fram för prioriterade våtmarker med åtgärdsbehov. Prioriteringsordningen kan komma att ligga till grund för planering av åtgärder/restaureringsarbeten.

Projektledare utgick från bygg- och miljöförvaltningen med stöd av miljö- och hållbarhetsstrateg på kommunstyrelseförvaltningen.

3.5 Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att inleda arbete med förstudie avseende nytt äldreboende.

Kommunstyrelseförvaltningen har tagit över plan- och exploateringsenheten sedan januari 2024 och har även ansvar för strategisk fastighet och projektering, sedan januari 2024.

Innan en förstudie inleds måste förvaltningen få ett specifikt projektdirektiv och verksamhetens behov måste ha konkretiserats. Processen finns beskriven i bilaga till Lokalresursplanen sedan tidigare. I förstudien beställa en lokaliseringsutredning. En sådan har det arbetats med parallellt för att spara tid men utkastet kan komma att revideras beroende på vilka behov som konkretiserar av socialnämnden. Dialog och nära samarbete sker med socialförvaltningen i frågan.

Kommunstyrelsen har i mål och budget 2025-2027 fått i uppdrag av kommunfullmäktige att ta fram projektdirektiv, innehållande verksamhets-, behovs-, samt ekonomiska beskrivningar, för framtida äldreboende.

4 Ekonomi

4.1 Budget och budgetändringar

Kommunens budget, nettokostnader (mnkr)	KF beslut	Tekniska just.	Omorganisation	Kostnad Flässhj m 1:32	Lönerörelse	Tilläggsbudget	Aktuell ram
Kommunstyrelsen	65,1	0,7	11	0,4	1,1	-0,5	77,8

Beslut 2024

Beslut från kommunfullmäktiges budget

Tekniska justeringar

Kompensation ges för utökade kapitalkostnader och internräntekostnader

Omorganisation

Kommunstyrelsen fick efter omorganisationen ansvar för plan- och exploatering samt strategisk fastighet. Budgeten justerades från upphörande samhällsbyggnadsnämnden.

Göteborgsvägen 19

Den tillkommande fastigheten innebar kapitalkostnader som inte blivit kompenserade vid tekniska justeringarna eftersom fastigheten köptes sent under föregående år. Beslut togs från kommunstyrelsen att öka budgeten för kapitalkostnader och minska ofördelad budget.

Återbruk

Ansaret för återbruk fördelades från kommunstyrelsen till socialnämnden.

Lönerörelse 2024

Kompensation från gemensam pott fördelades ut efter att lönerörelsen var färdig.

4.2 Resultat och prognos, övergripande

	Helår 2024			Helår 2023
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Intäkter	-6,7	-4,6	2,1	-6,6
Summa intäkter	-6,7	-4,6	2,1	-6,6
Bidrag	2,1	1,8	-0,3	2,1
Köpt verksamhet	14,4	14,8	0,4	13,3
Personalkostnader	38,5	39,3	0,8	33,9
Lokal- o fastighetskostnader	5,5	5,5	-0,1	5,1
Övriga kostnader	18,1	15,8	-2,3	18,5
Kapitalkostnader	5,5	5,3	-0,2	2,7
Summa kostnader	84,1	82,4	-1,7	75,6
Nettokostnad	77,4	77,8	0,4	69,0

Under 2024 hade kommunstyrelsen ett överskott på 0,4 miljoner kronor. Jämfört med 2023 ökade nettokostnaderna med 7,9 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning på 11,4 procent. Den största ökningen låg inom personalkostnaderna, som ökade med 4,6 miljoner kronor (13,6 procent). Lönesumman steg med 12,6 procent medan personalomkostnaderna (PO) ökade med 15,8 procent. Personalkostnaderna utgjorde ungefär hälften av kommunstyrelsens totala kostnader.

Kapitalkostnaderna ökade från 2,7 miljoner kronor till 5,5 miljoner kronor vilket motsvarar 100 procent. Detta beror på att kapitalkostnader för fastigheten Göteborgsvägen 19 samt kapitalkostnader för infrastruktur kring Bergadalens exploateringsprojekt belastat kommunstyrelsen 2024.

Nettokostnadsutvecklingen är dock något missvisande. I jämförelsen jämförs kommunstyrelsens nettokostnader 2023 med 2024 med en omräkning där Plan och exploateringsenheten räknats med till Kommunstyrelsen även 2023 trots att den tillhört Samhällsbyggnadsnämnden under 2023. Däremot finns inte kostnader för strategisk fastighet med i jämförelsesiffran 2023 då den låg utfördelad på flera enheter under Samhällsbyggnadsnämnden och inte kunde särskiljas.

Kostnaden för köpt huvudverksamhet, som står för 19 procent av kostnadsmassan, ökade med 1,1 miljoner kronor (8,3 procent) jämfört med

föregående år. Ökningen berodde till stor del på en höjning av medlemsavgiften i Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF).

4.3 Resultat och prognos, per verksamhet

	Helår 2024			Helår 2023
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Kommunstyrelsens ordf.	2,4	2,4	0,0	2,1
Kommunchefens avdelning	36,6	37,5	1,1	33,4
-varav kanslienheten*	3,2	3,2	0,0	-
Ekonomiavdelningen*	19,4	19,8	0,4	16,4
-varav IT-enheten*	8,3	9,0	0,7	6,0
-varav redovisningsenheten*	1,7	1,5	-0,2	-
HR-avdelningen	8,7	8,4	-0,3	8,9
Plan- och exploateringsenheten	10,2	9,5	-0,7	8,2
Totalt	77,4	77,8	0,4	69,0

Kommunstyrelsens ordförande

Under kommunstyrelsens ordförande budgeteras kostnader hänförliga till den politiska verksamheten. Dessa kostnader utgörs främst av arvoden. Utfall i enlighet med budget.

Kommundirektörens avdelning (administrativa avdelningen)

Under kommundirektörens avdelning budgeteras flera av de kommunövergripande kostnaderna såsom räddningstjänst, krisberedskap, färdtjänst och kollektivtrafik.

Avdelningen har en positiv avvikelse på 1,1 mnkr. Det är främst överskott hänförligt till följd av uteblivna kostnader för avtalssamverkan samhällsnära tjänster där inte behov har funnits och lägre personalkostnader jämfört med budget till följd av vakanser och sjukskrivningar.

Ekonomiavdelningen

Under ekonomiavdelningen budgeteras kostnader för kommunens ekonomiadministration, upphandling, strategisk fastighet och IT.

Utfallet blev ett överskott på 0,4 mnkr till följd av lägre kapitalkostnader för IT än budgeterat. Det lägre utfallet beror till största del på en förskjutning i driftsättning av nytt datacenter på några månader vilket ger ett positivt utfall för 2024, under den beräknade livslängden är kostnaden dock densamma.

HR-avdelningen

Under HR-avdelningen budgeteras kostnader för kommunens centrala HR-funktion, fackliga kostnader, kommunövergripande personalsociala kostnader samt kostnader för reception.

Utfallet blev ett underskott i förhållande till budget på 0,3 mnkt till följd av högre kostnader för företagshälsovård, licenser samt julklappar och friskvårdsbidrag som redovisas under HR-avdelningen.

Plan- och exploateringsavdelningen

Plan- och exploateringsavdelningen (PLEX) består av planarkitekter, GIS-ingenjörer och projektledare. Kostnader för att arbeta fram detaljplaner och diverse markutredningar ligger här. Enheten ansvarar för att sälja de tomter kommunen exploaterat och arbetar för närvarande med försäljning av tomter och byggrätter på Bergadalen.

Avdelningens utfall blev ett underskott på 0,7 mnkr till följd av högre kostnader för bredbandsutveckling än budgeterat för, samt högre konsultkostnader för utredningar och planer än budget. Till följd av underskottet har beslutade avdelningen att pausa framtagandet av detaljplan "Nyhem" till 2025.

4.4 Prognoserna under året, samt eventuella åtgärder

	februari	april	augusti	oktober
Prognos för helårsresultatet	0	0	-0,3	0,5

Prognosen har under året legat nära 0 under hela året. En litet befarat överskridande i samband med delårsrapporten till följd av identifierade ökade kostnader inom främst plan- och exploateringsverksamheten innebar en negativ prognos. Under hösten vidtogs en del åtgärder men det är framförallt ett förbättrat utfall på kommundirektörens avdelning samt IT-enheten som inneburit ett positivt årsresultat.

4.5 Investeringar

	Utfall	Budget	Avvik.	Total prog.	Total bud.	Avvik.
Reinvesteringar	4,8	4	-0,8			
Systemuppgraderingar	2,1					
IT samlingsanslag	2,4					
Övrigt	0,3					
Beslutade projekt	8,3	4,2	-4,1	26,5	39,2	12,7
Gruppbostad autism	7,0	2,0	-5,0	25,0	37,0	12,0
Datahallar	1,3	2,2	0,9	1,3	2,2	0,9
Strategiska markinköp	3,6	25	21,4			
Skolvägen 3	1,4					
Göteborgsvägen 19 lagfart	0,2					
Skolvägen 4	2,0					

Reinvesteringsbudget

Reinvesteringsbudgeten har överskridits med 0,8 mnkr.. IT samlingsanslag har bland annat utnyttjats till en ny server för cybersäkerhet och nya Surface PC. Systemuppgraderingar avser ett projekt där hela ekonomisystemet byts ut i ett så kallat nyupplägg där gammal data rensas ut och nya moduler installeras samt uppgradering av kommunens diariesystem Platina.

Gruppbostad autism

Projektering är färdig, entreprenör är upphandlad och bygget har startat. Processen har gått fortare än beräknat och byggnationen kunde därför startas tidigare än beräknat. Därför har årets budgetram överskridas men projektets totala budget prognosticeras bli väsentligt lägre än ursprunglig budget. Av kommunfullmäktiges budgetbeslut framgår att projektets totalkostnad är överordnat de enskilda årens bedömda budget. Att ett enskilt projektets överskridande av budget är därför oproblematiskt då kommunens totala investeringsnivå för året är under budget.

Datahallar

Nya datacentret driftsattes under hösten och blev 0,9 mnkr lägre än budgeterat. I projektet hade det beräknats en kostnad för reservkraft till DR-siten men det kommer istället behöva ske inom ramen för annat projekt.

Strategiska markinköp

Skolvägen 3 och 4 i Olsfors har köpts in strategiskt för att ge möjlighet till helhetslösning skola/förskola i Olsfors. Lagfartskostnader för Göteborgsvägen 19 (gymtomten) belastade årets investeringsbudget även om fastigheten köptes in under 2023.

5 Medarbetare

5.1 Personalstatistik

	Perioden innevarande år			Perioden föregående år		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Antal tillsvidareanställda	28	18	46	24	12	36
Andel tillsvidareanställda (%)	60,87	39,13	100	66,67	33,33	100
Antal visstidsanställda	2	0	2	2	0	2
Andel visstidsanställda (%)	100	0	100	100	0	100
Antal timavlönade (timmar)	421,59	1	422,59	656,83	213,75	870,58
Övertid/fyllnad/mertid (tim)	40,89	68,08	108,97	31,32	37,44	68,76
Andel tillsvidare m. heltid (%)	92,86	100	95,65	91,67	100	94,4
Sjukfrånvaro (%)	2,07	0,47	1,48	2,67	0,64	2,03
Sjukfrånvaro mer än 60 dagar (%)	44,81	0	39,55	42,1	12,78	38,91
Sjukfrånvaro under 29 år (%)	6,6	9,1	7,21	7,78	6,26	7,35
Sjukfrånvaro 30-49 år (%)	6,68	4,11	6,21	6,44	4,63	6,13
Sjukfrånvaro över 50 år (%)	8,39	5,72	8,03	11,72	4,46	10,67

Jämfört med 2023 är det 10 fler anställda på kommunstyrelseförvaltningen. Ökningen beror på den organisationsförändring som genomfördes i och med årsskiftet 2023/2024 då plan- och exploateringsenheten flyttade från dåvarande samhällsbyggnadsförvaltningen till kommunstyrelseförvaltningen. Sjukfrånvaron ligger på en fortsatt låg nivå. Den låga sjukfrånvaron beror antagligen på att medarbetare i kommunstyrelseförvaltningen har möjlighet till distansarbete vid lättare åkommor som gör att man fortfarande kan arbeta men inte på plats på kontoret. Den längre frånvaron kopplas till enstaka medarbetare med längre sjukdom. Förvaltningens chefer arbetar aktivt med rehabilitering vid sjukdom.

5.2 Kompetensförsörjning

Likasom andra kommuner har Bollebygds kommun utmaningar när det gäller

kompetens-försörjning. Arbetskraften räcker inte till och som arbetsgivare gäller det att hela tiden arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare och ha en god arbetsmiljö ur alla aspekter. På Kommunstyrelseförvaltningen märks utmaningarna framför allt i ökade svårigheter att rekrytera kompetenta medarbetare. Förvaltningens chefer lyfter kontinuerligt kompetens-utveckling och andra utvecklingsbehov med medarbetarna i röda tråden-samtalen.

Att behålla och utveckla befintliga medarbetare blir allt viktigare.

5.3 Mångfald och jämställdhet

Arbetet med mångfald och jämställdhet finns inbyggt i den regelbundna verksamheten och finns i årshjul och är på så vis en del av verksamhetsplaneringen. Frågor inom detta område lyfts regelbundet på arbetsplatsträffar i arbetsgrupperna. Till stöd finns rutiner och stödmaterial.

5.4 Arbetsmiljö och hälsa

Genom dialog i den röda tråden följer cheferna på förvaltningen kontinuerligt upp medarbetarnas hälsa och arbetsmiljö, både på distansarbetsplatsen och på kontoret. Resultatet av medarbetarenkäten visar på att medarbetarna på kommunstyrelse-förvaltningen upplever en god arbetsmiljö och att de har ett meningsfullt arbete. Många medarbetare på kommunstyrelseförvaltningen har breda uppdrag med många olika arbetsuppgifter och det innebär att medarbetare tidvis upplever att de har splittrade arbetsdagar och inte hinner med sitt arbete. När det inträffar har chef och medarbetare dialog om vad som ska prioriteras bort då det är viktigt att det finns en balans mellan krav och resurser.

6 Årets verksamhet i övrigt

Krisberedskap och samverkan med civilsamhället

Bollebygds kommun arbetar utifrån Lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, Överenskommelsen om kommuners krisberedskap och civilt försvar. Utifrån lagen har kommunen för mandatperioden tagit fram:

- kommunövergripande risk-och sårbarhetsanalys
- handlingsprogram för krisberedskap och civilt försvar
- prioriterade åtgärder för krisberedskap och civilt försvar
- plan och rutin för hantering av samhällsstörningar och extraordinära händelser
- utbildnings och övningsplan.

Arbetet med kontinuitetsplanering fortgår utifrån riktlinje för kontinuitetsplanering. En ny funktion – beredskapssamordnare – har skapats och tjänsten tillsattes i augusti 2024. I dennes uppdrag ingår bland annat att utöka samverkan med förenings- och näringslivet vilket har inletts under hösten.

Social hållbarhet

Ett förslag på program för social hållbarhet är framtaget och det har gått ut till fack-nämnder, ungdomsrådet, föreningsrådet, kommunala pensionärsrådet samt hållbarhetsrådet på remiss. Under 2025 ska remissvaren sammanställas och förslag till beslut tas fram under våren 2025. Programmet har tagits fram i bred förankring genom omvärldsbevakning samt dialog och workshop med kommunledningsgruppen och en arbetsgrupp med representanter från alla förvaltningar.

Driftsäkerhet IT

Under året har IT-enheten bytt ut kommunens datacenter. Utbytet innebar även förbättrad redundans genom fysiskt drift på flera placeringar i kommunen. I samband med arbetet har även olika alternativ för reservkraft diskuterats men något beslut är ännu inte fattat utan kommer istället tas i ett större perspektiv på den aktuella lokaliseringen.

Upphandling

Under 2024 har upphandlingsenheten arbetat med att implementera den nya inköps- och upphandlingsfunktionen. Utvecklingsarbetet har under året fokuserat på att förbättra kommunens mängdinköp genom utbildningsinsatser och förenklade mallar och styrdokument samt ökat fokus på att möjliggöra för lokala företag att delta i kommunens upphandlingar. Bland de insatser som märks främst har alla chefer fått en halvdagsutbildning i upphandling samt ny rutin för beställning av upphandlingsstöd. Upphandlingsenheten har även varit ute i samtliga förvaltningar och haft dialog om hur samarbetet kan förbättras och att få en ökad efterlevnad till kommunens riktlinjer och policy.

Strategisk fastighet

Sedan 2024 ingår såväl plan- och exploateringsenheten samt strategisk fastighet i kommunstyrelsens verksamheter. Under 2024 genomfördes rekrytering av två projektledare inom fastighetsområdet. Fokus har även varit på att fram och utveckla arbetssätt och samverkansprocesser. Under året har renovering av idrottshall slutförts samt flera större projekt startats upp bl.a. byggnation av LSS-boende samt förstudie av ny 7-9 på Bollebygdskolan.

7 Internkontroll

7.1 Nämndens internkontrollplan

Nr	Process Rutin/system	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Metod
1	Hacker-/cyberattack		IT-chef	
2	Ingen eller brister i kontinuitetsplanering		Säkerhetschef	Genomlysning kontinuitetsplan
3	Brist på avtalsföljsamhet		Upphandlingsansvarig	Stickprov
4	Svårighet att rekrytera		HR-chef	

Hacker/cyberattack

Under året har inga lyckade hacker/cyberattacker identifierats. Däremot sker ständigt försök och det är av stor vikt att fortsätta den fastslagna inriktningen på att förbättra säkerheten där så är möjligt.

Kontinuitetsplanering

Samtliga nämnder och styrelsen har tagit fram kontinuitetsplaner som dock inte är helt klara och fastställda. Arbetet har kommit långt men det finns en del kvar att göra i samtliga nämnder och i styrelsen. Arbetet fortgår under 2025.

Avtalsföljsamhet

Uppföljning av samtliga inköp och fakturor som hanterats av kommunstyrelsen har genomförts. Samtliga leverantörer med en fakturerad volym på över 100 tkr har gått igenom. Genomgången visar att samtliga leverantörer har avtal med kommunen, däremot är en del avtal gamla och behöver ses över i enlighet med riktlinjer för direktupphandling. Samtliga leverantörer som fakturerat över direktupphandlingsgränsen på 700 tkr har upphandlats genom avrop på avtal eller genom upphandlingar.

Svårighet att rekrytera

Uppföljningen av rekryteringsbehoven och genomförda rekryteringar visar på

att Kommunstyrelseförvaltningen har svårt att rekrytera kompetenta medarbetare inom flera enheter. Genomgången visar på att både ekonomiavdelningen och HR-avdelningen inte har lyckats besätta de lediga tjänster som funnits under året. Effekten av det är att verksamheten inte har kunnat bedrivas på det sättet som planerats.

7.2 Övriga delar i internkontrollen

Kontrollpunkter för dataskyddsarbetet

Informationssäkerhet

Under 2024 har förvaltningen fortsatt att prioritera och utveckla arbetet inom informationssäkerhet.

Fokus har legat på att säkerställa att organisationens informationshantering är robust, effektiv och i linje med gällande regelverk och standarder. Det har implementerats flera tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda verksamhetens information och förhindra obehörig åtkomst, samt genomfört regelbundna riskanalyser för att identifiera och minimera potentiella hot.

Informationssäkerhetssamordnare har aktivt arbetat med att informera och involvera kommunledningen i frågor som rör informationssäkerhet samt den nya lagstiftningen, NIS2 som kommer att gälla från mitten av 2025. Genom regelbundna möten har förvaltningen säkerställt att kommunledningen är medveten om aktuella risker och utmaningar samt hur dessa hanteras. Detta samarbete har bidragit till en ökad förståelse och ett starkare stöd för informationssäkerhetsarbetet i hela organisationen.

Under året har informationssäkerhetssamordnaren besökt flera verksamheter för att diskutera och informera om informationssäkerhet och dataskydd. Dessa möten har varit viktiga för att skapa en dialog kring säkerhetsfrågor i det dagliga arbetet, svara på frågor och lyfta vikten av att följa gällande policy, riktlinjer och rutiner. Genom dessa personliga möten har förvaltningen ökat medvetenheten och fått värdefull feedback som hjälper oss att vidareutveckla kommunens säkerhetsrutiner.

Personuppgiftsincidenter

Under 2024 har förvaltningen hanterat ett antal personuppgiftsincidenter i enlighet med dataskyddsförordningen (GDPR). Av de incidenter som varit har kommunen anmält 4 till Integritetsmyndigheten (IMY) inom föreskriven tidsram, och förvaltningarna har vidtagit nödvändiga åtgärder för att begränsa konsekvenserna samt förhindra att liknande incidenter inträffar i framtiden. Dessa erfarenheter har gett oss viktiga insikter som förvaltningen använt för att ytterligare förbättra våra rutiner och processer.

Utbildning av medarbetare

För att stärka Bollebygd Kommun motståndskraft mot informationssäkerhetsrisker har informationssäkerhetssamordnaren under året 2024 genomfört utbildningsinsatser för samtliga medarbetare med anställning på tre månader eller längre. Fokus för utbildningen har varit att öka kunskapen om informationssäkerhet, bättre förstå vikten av säkert beteende i vardagen samt att förhindra mänskliga misstag som kan leda till informationsförlust eller intrång. Utbildningen har kompletterats med riktade övningar, så som simulerade phishingmail för att identifiera områden där ytterligare förbättringar krävs, vilket har skapat en ökad medvetenhet och förmåga hos medarbetarna att agera korrekt i liknande situationer. Dessa insatser har resulterat i en tydlig minskning av riskmoment kopplade till den mänskliga faktorn.

Genom dessa insatser har kommunen förstärkt sin förmåga att hantera informationssäkerhetsfrågor och stärkt förtroendet för organisationens hantering av känslig information.

Verksamhetens systematiska brandskyddsarbete

Under våren har det gjorts två brandtillsyner där det framkommit att många kablar låg oorganiserat på golv, snurrade runt element och rörinstallationer. Detta har åtgärdats. Under hösten har en brandtillsyn genomförts och den var i stort sett utan anmärkning.

Under hösten genomfördes en utrymningsövning i kommunhuset och samtliga som var på plats utrymde helt enligt plan. Det finns dock ett behov av att tydliggöra utrymningsledarens ansvar och uppdrag på respektive våningsplan.

Brandutbildning har genomförts för de medarbetare som inte genomfört utbildning inom en treårs period och för övriga medarbetare som så önskat.

Översyn av brandregler och risk- och sårbarhetsanalyser genomfördes på arbetsplatsträffar under hösten.

Åsastugorna

I samband med upphandling av servicebyggnad på Åsastugornas område har förvaltningen uppmärksammat felaktigheter i upphandlingen av den projektering som genomfördes under slutet av 2023 och inledningen av 2024.

Förvaltningen har också påbörjat en granskning där det konstateras att det finns flera frågetecken utifrån juridiska och ekonomiska aspekter i hur Åsastugorna bedrivs. Kommunstyrelsen har i februari 2025 rekommenderat kommunfullmäktige att besluta om ett lämna ett uppdrag till kommunstyrelsen att revidera relevanta styrdokument.

19. Årsredovisning 2024, Bollebygds
kommun (kf fattar slutligt beslut) KS2024/313

§43

KS2024/313

Årsredovisning 2024, Bollebygds kommun

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner årsredovisning 2024 för Bollebygds kommun. Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige ombudgeterar kvarstående investeringsbudget för projektet "Skolområdet Olsfors" samt justerar investeringsbudget för pågående projekten "Renovering idrottshall", "Gruppbostad LSS" och "Åsastugorna" utifrån kvarvarande budgetutrymme från beslutad projektbudget. Ny budget för 2025 för projekten blir:

Renovering idrottshall 4,5 mnkr

Gruppbostad LSS 30 mnkr

Åsastugorna 4,8 mnkr

Skolområdet i Olsfors 2,0 mnkr

Ärendet

Kommunens resultat 2024 blev ett överskott med 6,8 miljoner kronor. Det var 5,9 miljoner kronor bättre än det budgeterade resultatet. -0,2 miljoner kronor av budgetavvikelsen kommer från nämndernas verksamheter medan överskottet kommer från skatteintäkter, generella statsbidrag och kostnadsutjämning samt finansnetto. Kommunkoncernen gjorde ett resultat på 7,2 miljoner kronor. Båda de finansiella målen som är ställda för kommunen är uppnådda. Av kommunfullmäktiges tolv verksamhetsmål bedömer kommunstyrelsen att sju mål

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

uppnås, tre uppnås delvis och två uppnås inte.

Förändring av 2025 års investeringsbudget med totalt ytterligare 8,8 miljoner kronor bedöms inte påverka kommunens ekonomiska ställning i någon större utsträckning. Eventuella avvikelser inom befintligt beslutad budget bedöms påverka finansiella ställningen mer. Att skjuta investeringsbudget på framtiden innebär generellt sett starkare finansiell ställning eftersom kommunen kan bygga upp mer eget kapital för att finansiera investeringen. Förändringen av pågående projektens budget är en uppdatering av den prognos som fanns i fullmäktiges budget 2025. Vad gäller budgeten för Skolområdet i Olsfors blev den beslutad under hösten 2024 och projektet hann inte få några kostnader innan årsskiftet.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner årsredovisning 2024 för Bollebygds kommun. Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige ombudgeterar kvarstående investeringsbudget för projektet "Skolområdet Olsfors" samt justerar investeringsbudget för pågående projekten "Renovering idrottshall", "Gruppbofast LSS" och "Åsastugorna" utifrån kvarvarande budgetutrymme från beslutad projektbudget. Ny budget för 2025 för projekten blir:

Renovering idrottshall 4,5 mnkr

Gruppbofast LSS 30 mnkr

Åsastugorna 4,8 mnkr

Skolområdet i Olsfors 2,0 mnkr

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Årsredovisning 2024, Bollebygds kommun
- Årsredovisning Bollebygds kommun 2024

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Årsredovisning 2024

Denna version av årsredovisningen skickas till KS 2025-04-15. Slutlig version till kommunfullmäktige kommer att genomgå layout och få ett annat utseende.

Innehåll

Kommunstyrelsens ordförande har ordet	3
Förvaltningsberättelse	4
Den kommunala koncernen	4
Översikt över verksamhetens utveckling	13
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	14
Händelser av väsentlig betydelse	23
Balanskravsresultatet	35
Väsentliga personalförhållanden	39
Driftredovisning	45
Budgetbeslut m.m. under året	45
Driftredovisning	47
Investeringsredovisning 2024	53
Finansiella rapporter	57
Måluppföljning.....	77
Kommunfullmäktiges mål	77
Kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen	83
Verksamhetsberättelser	84
Barn och utbildning	84
Förskola	84
Förskoleklass, grundskola och fritidshem	85
Gymnasieskola	88
Vuxenutbildning	90
Kultur och fritid	94
Socialnämnden	95
Teknik och servicenämnden	104
Avfallsverksamheten	105
VA-verksamheten	106
VA-redovisning	108
Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder (Bollebo)	112
Revisionsberättelse	114

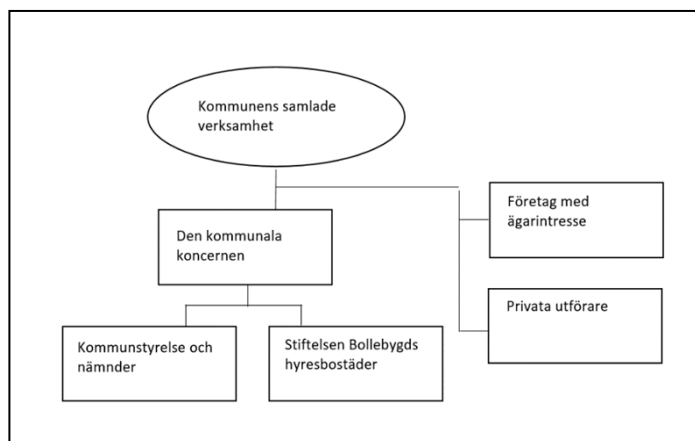
Kommunstyrelsens ordförande har ordet

Uppdateras inför utskick till KF.

Förvaltningsberättelse

Den kommunala koncernen

Den kommunala koncernen omfattar Bollebygds kommun samt Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder (Bollebo). Utöver koncernen finns andra intressenter som privata utförare och kommunala företag där kommunen är delägare, nedan finns en kort beskrivning.

Bollebygds kommuns högsta beslutande instans, kommunfullmäktige, består av 31 ledamöter och 22 ersättare. Under verksamhetsåret 2024 har majoriteten bestått av Socialdemokraterna, Moderaterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i samverkan. Tillsammans har de 16 mandat i kommunfullmäktige där Socialdemokraterna med 8 mandat är det största partiet.

Kommunens verksamhet var organiserad under de fyra nämnderna, utbildningsnämnden, socialnämnden och samhällsbyggnadsnämnden, samt kommunstyrelsen. Vid sidan av dessa fanns även valnämnd, jävsnämnd, överförmyndare och revisionen.

Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder förvaltar 413 lägenheter belägna i kommunen, samt 13 lokaler och ett äldreboende.

Verksamhetslokaler ägs i första hand av kommunen, undantaget äldreboendet som ägs av Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder och vissa kontorslokaler för samhällsbyggnadsförvaltningen som ägs av privat aktör.

Privata utförare finns främst inom det fria skolvalet, varav Gadden är den största med undervisning från förskoleklass till och med årskurs 6, skolan finns i Bollebygd. Kommunen har ingen gymnasieskola utan gymnasieplatser köps från främst Borås Stad, (utgjorde 50 procent av gymnasiekostnaderna) men även från Härryda kommun (ca 22 procent). Köpta gymnasieplatser från privata utförare utgjorde ca 21 procent.

Antal mandat vid val till kommunfullmäktige		
Parti	2019-2022	2023-2026
Folkets röst	5	4
Moderaterna	5	6
Centerpartiet	3	2
Kristdemokraterna	2	2
Liberalerna	1	1
Sverigedemokraterna	6	6
Socialdemokraterna	7	8
Miljöpartiet	1	1
Vänsterpartiet	1	1
Summa	31	31

De fetade siffrorna visar på majoriteten som formades efter valet 2018 och 2022.

I övrigt köps verksamhet inom individ- och familjeomsorgen och LSS-verksamheten avseende vissa typer av boende, placeringar för vård eller daglig verksamhet. Kommunen har infört LOV inom hemtjänsten men någon extern utförare har inte funnits under 2024.

Kommunen är delägare i Kommuninvest ekonomisk förening. Under 2019 blev kommunen delägare i Gryaab och förvärvade 103 aktier vilket motsvarade 1,1 procent av företaget. Totalt är det åtta kommuner som äger företaget varav Göteborgs stads ägarandel utgör ca 70 procent. Gryaab renar främst avloppsvatten men i nuläget inget från Bollebygds kommun.

Kommunalförbund och avtalssamverkan

Förbund	Verksamhet	Kostnad 2024, mnkr
Södra Älvsborgs räddningstjänstförbund (SÄRF)	Räddningstjänst	11,5
Sjuhärads samordningsförbund	Olika rehabiliterande insatser åt arbetslösa eller sjukskrivna invånare	0,2
Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund	Tillväxt, regional utveckling, infrastruktur och välfärdsfrågor. Business region Borås ingår här.	0,8

Kommunallagen är sedan 2019 uppdaterad med reglering kring avtalssamverkan (KL, kap 9, § 37-38). Bestämmelsen innebär ett krav på kommunstyrelsen att årligen rapportera kommunens avtalssamverkan. Rapporteringsskyldigheten innebär att befintliga och nya samverkansavtal årligen ska rapporteras till fullmäktige. Syftet med rapporteringen är att fullmäktige ska få en överblick över den samverkan som kommunen ingår i. I Bollebygds kommun görs redovisningen i stycket som följer.

Samverkansavtal lokalt folkhälsoarbete, med södra delregionala nämnden

Prioriterade utvecklingsområden har varit att integrera folkhälsa i kommunens ordinarie verksamhet samt att de insatser som görs ska främja förutsättningarna för en jämlik hälsa. Målområden för folkhälsoarbetet har under många år varit barn och ungas uppväxtvillkor, hälsofrämjande livsmiljö, drogförebyggande arbete samt att främja föreningars folkhälsoinsatser.

Samverkansavtal avseende Energi- och klimatrådgivning, med Borås Stad, Herrljunga kommun, Härryda kommun och Vårgårda kommun

Samarbetskommunerna har ett gemensamt mål att erbjuda kostnadsfri och opartisk energi- och klimatrådgivning till sina kommuninvånare och de som verkar i kommunerna i enlighet med kraven i Förordning (2016:385) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning. Den kommunala samverkan syftar till att uppfylla kraven i 3-9 § Förordning (2016:385) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning genom att erbjuda opartisk rådgivning, fri från kommersiella intressen med lokal kunskap som garanteras genom de samarbetande kommunernas offentliga uppdrag och lokala kännedom.

Samverkansavtal inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad (Ulricehamns kommun, Svenljunga kommun, Borås Stad, Tranemo kommun, Herrljunga kommun, Vårgårda kommun och Marks kommun)

Avtalet omfattar myndighetsutövning inom plan- och bygglagens område. Syftet med avtalet är att kunna nyttja varandras personalresurser och därigenom minska sårbarheten samt öka kapaciteten och effektiviteten. Vid behov ska kommuner som omfattas av avtalet kunna kontakta någon av de andra kommunerna för stöd. Den tilltänkta uppdragstagaren har alltid rätt att inte anta uppdraget. Uppdragstagaren har rätt till ersättning från den andra kommunen för sitt arbete.

Samverkansavtal inom miljö- och hälsoskyddsområdet och livsmedelsområdet mellan kommuner inom Sjuhärad

(Ulricehamns kommun, Svenljunga kommun, Borås Stad, Tranemo kommun, Herrljunga kommun, Vårgårda kommun och Marks kommun)

Avtalet omfattar miljö- och hälsoskyddsområdet och livsmedelsområdet. Målet med avtalet är att kunna nyttja varandras personalresurser och därigenom öka kapaciteten, minska sårbarheten och öka effektiviteten. Vid behov ska kommuner som omfattas av avtalet kunna kontakta någon av de andra kommunerna för att be om hjälp. I avtalet benämns detta som att beställa uppdrag. Den tilltänkta uppdragstagaren har alltid rätt att inte anta uppdraget. Uppdragstagaren har rätt till ersättning från den andra kommunen för sitt arbete.

Samverkansavtal för regional yrkesutbildning inom BRvux, med Borås Stad, Herrljunga kommun, Marks kommun, Svenljunga kommun, Tranemo kommun, Ulricehamns kommun och Vårgårda kommun

Samverkansavtalet syftar till att bland annat samverka kring planering och dimensionering av yrkesutbildningar för de vuxnas efterfrågan och behov av utbildning den enskilda individen och att arbetsmarknadens behov i de samverkande kommunerna tillgodoses, samt att bidra till dimensionering och tillväxt inom Boråsregionen samt stödja och samverka med regionens näringsliv/arbetsliv inom såväl privat som offentlig sektor.

Samverkansavtal social jour, med Borås Stad

Individ- och familjeomsorgsnämnden i Borås Stad åtar sig att tillhandahålla socialjourverksamhet för den ingående avtalskommunen. Borås Stad har arbetsgivaransvaret för personal som ingår i socialjourverksamheten. Individ- och familjeomsorgsnämnden i Borås Stad ansvarar för att rätt kompetens och tillräckliga resurser ställs till jourverksamhetens förfogande. Avtalskommun har, utöver sin allmänt stödjande funktion, att under avtalstiden bidra med medel för verksamhetens utförande. Avtalskommun förbinder sig att med ansvarig chef medverka i referensgrupp. Avtalet löper från och med 2018-12-01 och tillsvidare.

Samverkansavtal kulturskolan, med Härryda kommun

Målet med samverkansavtalet är att ge Bollebygdseleverna tillgång till kommunal kulturskola, att stärka Kulturskolans utbud i de östra delarna av Härryda kommun samt att kunna erbjuda lärare i Härryda kommun med ofrivillig deltid möjlighet att arbeta heltid. Härryda kommun är värdkommun för Kultur-skolan med innebörd att Kulturskolans personal är anställd i Härryda kommun som svarar för ledning och personaladministration. Härryda kommun ansvarar för elevadministration. Härryda kommun tar även fram informationsmaterial och anordnar prova-på-dagar. Ett framgångsrikt arbete med att sprida kunskap om kulturskolan och dess utbud förutsätter emellertid medverkan från Bollebygds kommun, med tillgång till dess etablerade informationskanaler. Respektive kommun ansvarar för lokaler för Kulturskolans verksamhet inom den egna kommunen. Så som Kulturskolan är organiserad bär Härryda kommun kostnaderna för driften i form av lärarresurser, administration m.m. Bollebygds kommun finansierar verksamheten med 800 tusen kronor (enligt avtal påskrivet 2014, dock indexuppräknas ersättningen.)

Samverkansavtal inom samhällsstrategiska tjänster, med Marks kommun och Svenljunga kommun

Avtalet syftar till ett erfarenhets- och kunskapsutbyte inom samhällsplanering både operativt och strategiskt. Avtalet innebär att någon av avtalsparterna kan köpa tjänst av någon av de andra avtalsparterna om den kommunen har möjlighet att sälja sådan tjänst. Dessutom innebär avtalet en breddning till innehåll, från att endast omfatta GIS till att omfatta samhällsstrategiska tjänster.

Överförmyndare i Samverkan

Kommunen ingår i organisationen Överförmyndare i Samverkan (ÖiS). Där ingår även Falköping, Hjo, Ulricehamn, Skara, Skövde, Tibro, Tidaholm, Gullspång, Herrljunga, Vårgårda, Svenljunga och Tranemo.

Överförmyndarkontoret finns i Skövde, men var och en av de samverkande kommunerna har fortfarande en egen överförmyndare. Överförmyndaren har delegerat sina beslutsbefogenheter till tjänstemän på det gemensamma kontoret såsom granskning av årsräkningar och arvodesbeslut. Undantag är avslagsbeslut, och vitesföreläggande, som fattas av kommunens överförmyndare.

Samverkansavtal om öppenvårdsmottagning Mini-Maria, med Borås stad

Avtalet syftar till att erbjuda öppenvårdsverksamhet för unga upp till 21 år eller genom biståndsbeslut från hemkommunen. Borås stad har i sin tur ett samverkansavtal med Västra götalandregionen. I avtalet ingår inte någon myndighetsutövning.

Samverkansavtal om Vård och Omsorgscollege, med parterna inom Vård- och omsorgscollege Sjuhärad

Samtliga kommuner i Sjuhärad samt Västra Götalandsregionen, Arbetsförmedlingen, Vårdförbundet och Kommunal Vänerväst

Avtalet syftar till att garantera en samordningsstruktur som bidrar till en hållbar kompetensförsörjning till vård- och omsorgssektorn i Sjuhärad/Boråsregionen. Tidigare avtal löpte ut 2024 och nytt är tecknat för 2025-2029.

Samverkansavtal om naturbruksbruksutbildning mellan VGR och kommunerna i VG 2025 – 2028

Avtalet syftar till att alla Västra Götalands kommuner ska ha en trygg tillgång till moderna naturbruksutbildningar med hög kvalité till självkostnadspris inom gymnasieskolan, anpassad gymnasieskola och vuxenutbildningen på gymnasial nivå. Avtalet ska vidare stärka och främja samverkan mellan parterna med målet att vidareutveckla kompetensförsörjningen och stimulera en hållbar utveckling inom naturbruksområdet.

Samverkansavtal om gymnasieutbildning, Härryda

Härryda kommun mottar elever till gymnasieskolan från Bollebygds kommun i ett gemensamt elevupptagningsområde för Hulebäcksgymnasiets programurval. Intagningen sköts av Göteborgsregionens intagningsnämnd.

Samverkansavtal om elevhälsodata mellan Bollebygds kommun och Västra Götalandsregionen

Avtal gällande utlämning och överföring av särskilt utpekad elevhälsodata. Avtalet reglerar åtaganden, organisation och inriktning för samarbetet.

Syftet är att i samverkan och på ett enhetligt sätt samla in och lagra data från de hälsosamtal som elevhälsan genomför i grundskolans årskurs fyra och åtta samt första året i gymnasiet, för att framställa statistik.

Samverkansavtal för bibliotekssamverkan

Avtalets syftar till samverkan över kommungränserna i Sjuhärad för att säkra fortsatt utvecklingskraft av bibliotekens tjänster i framtiden, få bättre användning av gemensamma resurser, utnyttja och stärka personalens kompetenser samt underlätta kompetensförsörjning.

Samverkansavtal inom tillsynsområdena alkohol, tobak och receptfria läkemedel, Marks kommun

Kommunerna ska gemensamt samverka avseende myndighetsutövning, inkluderande tillsyn, inom områdena alkohol, tobak och receptfria läkemedel samt däri även ingående e-cigarettor och tobaksfria nikotinprodukter. Samverkan innefattar inte de bestämmelser om rökfria miljöer som regleras i lagen om tobak och liknande produkter.

Kommunerna är överens om att personal hos uppdragstagaren ska utföra lagstadgad tillsyn och annan myndighetsutövning som uppdragsgivaren ansvarar för inom områdena för den här avtalssamverkan.

Samverkansavtal e-arkiv Sjuhärad (Boråsregionen)

Ett e-arkiv är en funktion för långtidsbevarande och hållbar hantering av digital information som består av en teknisk lösning för långtidsbevaring samt en förvaltande organisation. Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund driver sedan hösten 2022 ett projekt tillsammans med kommunerna Ulricehamn, Tranemo, Herrljunga, Vårgårda, Bollebygd, Mark och Svenljunga med syfte att införa ett gemensamt e-arkiv i samtliga organisationer. Projektet är planerat för tre år med slutrapportering kring sommaren 2025. Samverkansavtal godkändes av kommunfullmäktige i juni 2024. Samverkansavtalet reglerar kostnaden för förvaltningsorganisationen, det vill säga två heltidstjänster i Ulricehamns kommun. Kostnaden fördelas mellan parterna enligt en fördelningsnyckel bestående av en fast avgift motsvarande 15 procent av den totala kostnaden, fördelad på respektive part, samt en rörlig avgift baserad på befolkningsuppgift den 1 juli föregående år, hämtad från Statistiska Centralbyrån (SCB).

Samverkansavtal ungdomsmottagningen i Västra Götaland (Boråsregionen)

Ungdomsmottagningar (UM) i Västra Götaland samfinansieras mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland och Inriktningsdokument för Ungdomsmottagningar har funnits sedan 2011. På uppdrag av Vårdsamverkan Västra Götaland (VVG) beslutades 2022 att ta fram ett samverkansavtal som ska ersätta nuvarande inriktningsdokument. Det partsgemensamma politiska samrådsorganet (SRO) ställde sig i augusti 2023 bakom att skicka ut förslaget samverkansavtal på remiss till nämnder och styrelser inom Västra Götalandsregionen (VGR) samt länets 49 kommuner. Den 23 maj 2024 var förslag till samverkansavtal uppe för behandling i SRO, som ställde sig bakom förslaget med rekommendation att ingående parter ska anta samverkansavtalet. Avtalet är tänkt att träda ikraft 2025-01-01. Kommunstyrelsen godkände samverkansavtal i december 2024.

Samverkansavtal systemförvaltning lön (Tranemo kommun)

Tranemo kommun och Bollebygd kommun ser ett behov av samverkan avseende personal inom systemförvaltning lön. Detta sker genom att Bollebygd köper tjänsten systemförvaltning av Tranemo kommun. Syftet med detta avtal är att reglera samverkan mellan parterna om systemförvaltning lön. Uppdraget ska bedrivas i enlighet med det arbetssätt som uppdragstagaren tillämpar. Uppdraget motsvarar 50 procent arbete, dvs 20 timmar per vecka. Arbetstiden planeras i samråd med HR-chef i respektive kommun.

Samverkansavtal familjecentral och familjecentralsliknande verksamhet i Västra Götalands län (Boråsregionen)

Samverkansavtalet gäller samtliga 49 kommuner i Västra Götaland samt Västra Götalandsregionen. Samverkansavtalet ska ses som ett gemensamt styrdokument mellan huvudmännen. Avtalet är en miniminivå för den lokala samverkan, där lokal nivå har möjlighet att göra överenskommelser i samverkan utöver det som omfattas av detta samverkansavtal. Samverkansavtalet gäller under perioden 2024-03-01 – 2025-12-31. Om avtalet inte sagts upp skriftligen 12 månader innan avtalets utgång förlängs det automatiskt med 2 år. De ingående parternas medverkan i en familjecentral eller familjecentralsliknande verksamhet finansieras på olika sätt. Varje part ansvarar för sin del i verksamheten. Alla basverksamheter som ingår i samverkan kring en familjecentral eller familjecentralsliknande verksamhet ska dela lika på de gemensamma kostnaderna. Kommunstyrelsen godkände samverkansavtal i januari 2024.

Samverkansavtal mellan delregional nämnd södra och RFSL Sjuhärad gällande skolinformation 2025–2027

RFSL ska: a) varje år ska erbjuda skolinformation till alla förskoleklasser, låg- mellan-, högstadie- och gymnasieskolor i området, om HBTQI, normer och mänskliga rättigheter. b) varje år erbjuda information till skolpersonal om HBTQI, normer och mänskliga rättigheter. c) aktivt arbeta för att ge skolinformation på alla skolor som avtalet omfattar. Vid behov ska antalet informationer fördelas så jämnt som möjligt mellan kommuner och skolor. d) utföra samtliga skolinformationer som avtalet omfattar. Vid kontakter med media och allmänhet ska RFSL informera om att skolinformationerna är finansierade av Västra Götalandsregionen

Samverkansavtal Återvinningscentral

I Bollebygds kommun samt i angränsande kommuner finns det fastigheter som har närmare till en återvinningscentral i en angränsande kommun än inom sin egen kommun. För ökat samarbete med kunden och miljön i fokus har Bollebygds kommun tillsammans med angränsande kommuner beslutat att erbjuda invånarna att nyttja angränsande

kommuns återvinningscentral för att återvinna sitt avfall. Bollebygds kommun har samverkansavtal för Återvinningscentral med Härryda, Mark, Alingsås och Borås.

Samverkansavtal Spol- och slamtjänster samt insamling mat- och restavfall

Bollebygd samverkar tillsammans med Marks Kommun gällande avtal för Spol- och slamtjänster samt insamling av mat- och restavfall.

Samverkansavtal mellan Frivården Borås och Bollebygd kommun

Syftet är att Kriminalvården, Frivården Borås och socialnämnden i Bollebygd ska samverka för att erbjuda samordnat stöd för återanpassning till samhället för personer i Bollebygd som avtjänar en kriminalvårdspåföljd. Målet är att dessa personer ska kunna återanpassas med stöd från olika aktörer. Målgruppen omfattar personer under övervakning vid villkorlig frigivning och hemmahörande i Bollebygd kommun. Varje aktör deltar utifrån sitt ansvarsområde. (Gäller ett år från och med 2024-07-01)

Översikt över verksamhetens utveckling

Ekonomiskt resultat 2024

- Det ekonomiska resultatet för kommunen blev ett överskott med 6,8 miljoner kronor. Det är 5,9 miljoner kronor bättre än det budgeterade resultatet på 0,9 miljoner kronor.
- Nämndernas budgetunderskott blev sammanlagt -0,2 miljoner kronor.
- Kommunens skatteintäkter blev 1,3 miljoner kronor högre än budgeterat.
- Resultatet för kommunen motsvarade 1,0 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.
- Resultatet för Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder blev 0,2 miljoner kronor. Resultatet för kommunkoncernen blev 7,2 miljoner kronor efter att interna mellanhavanden exkluderats.

10-årig översikt, kommunen

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Utdebitering, skatt, kr	21,59	21,59	21,59	21,59	21,59	21,59	21,59	21,59	21,59	21,59
Årets resultat, mnkr	20,1	36,5	32,3	26,1	1,4	19,4	55,9	44,1	4,5	6,8
Årets resultat[1], kr/invånare	2 423	4 134	3 593	2 863	232	2 092	5 855	4 616	1 252	697
Verksamhetens nettokostnader, mnkr	402,8	424,4	465,7	497,6	545,9	558,4	551,7	592,7	646,2	681,2
Verksamhetens nettokostnader, % av skatteintäkter och generella statsbidrag	94%	91%	93%	95%	98%	96%	90%	92%	97%	98%
Nettoinvesteringar, mnkr	29,2	91,5	66,2	47,3	27,1	21,9	27,9	68,7	74,8	52,0
Självfinansieringsgrad, (samtl invest.) %	135%	64%	84%	113%	108%	224%	309%	109%	48%	78%
Eget kapital, mnkr	196	234	267	297	299	319	376	420	413	420
Soliditet enl. balansräkningen, %	35	39	40	42	43	45	53	57	57	55
Soliditet, inkl. samtliga pensionsförpliktelser, %	7	13	17	20	22	25	33	38	38	38
Långfristiga skulder, mnkr (exkl. förutb intäkter.)	241	240	268	267	248	211	151	105	107	122
Långfristiga skulder, kr/invånare	27 435	26 354	28 963	28 274	26 088	22 083	15 641	10 871	11 045	12 446
Antal anställda, tills vidare	513	561	581	630	634	641	650	661	683	704
Befolkningen	8 799	9 102	9 262	9 427	9 495	9 544	9 634	9 703	9 733	9 802

[1] Årets resultat efter finansiella poster.

Kommentarer:

2024 fortsätter inslagen trend med lägre resultat där högre pensionskostnader till följd av inflation är en stor förklaring. Något lägre investeringstakt 2024 jämfört med senaste

åren men belåningen har ökat. Belåningen ökade för att finansiera investeringar som kommer genomföras under 2025.

10-årig översikt, Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Årets resultat, mnkr	3,2	2,4	4	1	0,2	2,5	2,5	3,9	3,5	0,2
Hysesintäkter, mnkr	32,8	37,6	37,6	37,6	39,0	40,7	43,8	45,0	47,3	49,4

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Demografiska förändringar

Befolkningen har under året ökat med 69 personer eller 0,7 procent. Det är en snabbare ökning än den befolkningsökning som finns i riket i stort som var 0,3 procent.

Antal födda var 81 personer vilket är något lägre än föregående år. Det genomsnittliga födelsetalet i Bollebygd de senaste tjugo åren är 92. Endast 2022 med 76 födda barn var färre än 2024. Trenden verkar alltså vara färre antal födslar i Bollebygd.

In- och utflyttningarna visar i den här sammanställningen in och utflyttningar inom Sverige. De allra flesta in och utflyttade har flyttat inom länet. Flyttnettot har varit stort 2024 jämfört med tidigare år. Att också invandringsnettot varit positivt har medfört en total befolkningstillväxt i Bollebygd. Endast sett till födelsetot inom kommunen så skulle befolkningen minskat.

Den åldersgrupp som ökade mest under året var gruppen vuxen som ökat med 47 personer. Grupper som har minskat tydligt är Nyfödda, F-klass & lågstadieålder samt yngre seniorer.

	2023	2024
Antal invånare början av året	9 703	9 733
Antal födda	89	81
Antal döda	-79	-95
Födelsetot	10	-14
Inflyttning	620	553
Utflyttning	-592	-509
Flyttot	28	44
Invandring	28	67
Utvandring	-38	-27
Invandringsnetto	-10	40
<i>Justeringar¹</i>	2	-1
Antal invånare slutet av året	9 733	9 802

¹Justeringar är förändringar som beror på händelser som rapporterats i efterhand till SCB.

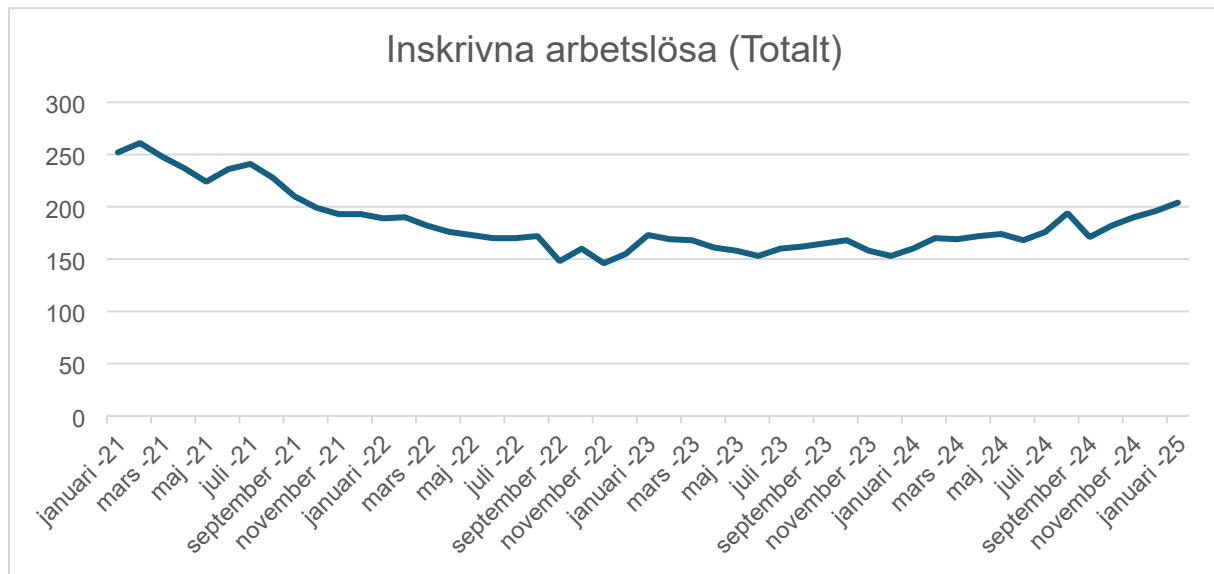
Åldrar	Grupp	Antal invånare dec 2023	Antal invånare dec 2024	Förändring 2023-2024	Prognos 2029, förändr mot 2024	Prognos 2034 förändr mot 2024
0	Nyfödd	96	82	-14	-2	5
1-5	Förskola	570	581	11	-75	-52
6-9	F-klass & lågst.	481	468	-13	5	-30
10-12	Mellanstadie	416	415	-1	-45	-53

13-15	Högstadiet	401	425	24		-26	-34
16-18	Gymnasium	368	375	7		27	-19
19-64	Vuxen	5 296	5 343	47		180	307
65-74	Yngre senior	1 030	1 017	-13		21	148
75-84	Äldre senior	834	850	16		42	-9
85-	Äldsta seniorerna	241	246	5		114	206
	Summa	9 733	9 802	+69		+242	+471

Antal invånare har ökat med 69 personer under 2024 till 9 802 personer. De kommande tio åren prognosticeras befolkningsökningen till 540 personer, varav de närmsta fem åren ökar med 311 personer.

Den befolkningsprognos som Bollebygd beställt visar på lägre antal barn totalt sett såväl fem som tio år framåt i tiden. Notera särskilt att gruppen Äldsta seniorerna över 85 år ökar från dagens 246 personer till 452 personer i prognosen 2033 vilket motsvarar 84 procent ökning. Detta kommer sannolikt innebära ökat behov av äldreomsorg men lägre behov av barnomsorg. Det är viktigt att komma ihåg att det är svårt att göra prognoser över hur många barn som kommer att födas. Prognosen är således något osäker.

Utvecklingen på arbetsmarknaden

Källa: Arbetsförmedlingen

Antalet inskrivna arbetslösa har ökat under 2024. I december 2023 var det 160 inskrivna arbetslösa medan samma period 2024 hade 196 inskrivna vilket är en ökning med 28 procent. Redan föregående år hade trenden varit stigande igen i övriga landet och det tycks som även Bollebygd börjar öka.

Bollebygd hade 3,1 procent inskrivna arbetslösa i december 2023 anger Arbetsförmedlingen. Motsvarande siffra 2024 är 4,0 procent. I Västra Götalands län är 6,5 procent inskrivna arbetslösa vilket är högre än Bollebygd.

Byggande

	Färdigställda bostadshus				
	2020	2021	2022	2023	2024
Flerbostadshus	24	0	9	2	0
Småhus	15	31	23	31	18

Under 2024 färdigställdes 18 småhus och inga flerbostadshus.

Bergadalen

Under året har tomterna från exploateringsprojekt Bergadalen2 kommit ut till försäljning. Av kommunens totalt färdigställda 14 villatomter och tre byggrätter har fyra villatomter sålts under året. Intäkter för dessa tomter redovisas vid tillträdestidpunkten. Endast en av de fyra sålda villatomterna har intäktsförts till 2024 års resultat.

Risker

Finansiella risker

Kommunfullmäktige antog ny finanspolicy i december 2024. Följande målvärde avseende ränterisk finns i policyn:

För att begränsa ränterisken ska räntebindningen i låneportföljen fastställas enligt följande:

	Målvärde	Avvikelse	Maximal < 12 mån.
<100 mnkr	<1 år		100 %
100–200 mnkr	1,5 år	+ -1 år	60 %
>200 mnkr	5	+ -2 år	50 %

Tillgångar

Ungefär 7 miljoner kronor av tillgångarna är placerade i fonder med varierande riskprofil. Fonderna redovisas som kortfristiga placeringar och planeras att säljas under 2025. Sammantaget bedöms risken för denna placering som låg, då beloppet sett till kommunens storlek är relativt litet och fonderna inte har någon större riskprofil.

I stort sett alla långsiktiga placeringar består av insatskapital i Kommuninvest, vilket innebär låg risk. Även aktieposten i GRYAAB bedöms vara en säker placering.

Kommunens fordringar består till största del av fordringar mot staten avseende kommunalskatt och fastighetsavgift. Dessa fordringar innebär inte någon finansiell risk.

Eftersom Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder inte har några betydande placeringar, gäller riskbedömningen för finansiella tillgångar för hela koncernen.

Skulder

Kommunen hade vid ingången av 2024 lån på 66 miljoner kronor (samtliga hos Kommuninvest). Under året har belåningen ökat med 15 miljoner kronor. Av lånet på 81 miljoner kronor var 26 miljoner kronor bundet med fast ränta och 55 miljoner kronor löpte med rörlig ränta. Stiftelsen hade, såväl vid årets ingång som utgång, lån på 217 miljoner kronor. Det innebär att stiftelsen är koncernens största låntagare som påverkas mest av ränteförändringar.

Kommunens långfristiga lån

Skuld	Bindningstid	Ränta
55 mnkr	Tills vidare	Rörlig
26 mnkr	2015-2025	2,21 %
81 mnkr	0,2 år	2,85 %

Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder

Skuld	Bindningstid	Ränta
25 mnkr	2020-2025	0,58 %
20 mnkr	2022-2025	3,29 %
14 mnkr	2020-2025	0,34 %
5 mnkr	2022-2026	3,27 %
29 mnkr	2022-2026	3,29 %
22 mnkr	2020-2026	0,66 %
21,5 mnkr	2022-2027	3,35 %
30 mnkr	2024-2028	2,49 %
12 mnkr	2024-2029	2,52 %
38,5 mnkr	2024-2030	2,76 %
217 mnkr	2,54 år	2,28 %

Total koncern

Skuld	Bindningstid	Ränta
298 mnkr	1,92 år	2,43 %

Se även not 22 för fler uppgifter i tabellform. Genomsnittliga räntan har sjunkit från 3,6 procent till 2,9 procent för kommunen medan den ökat för koncernen från 1,9 procent till 2,4 procent. Av koncernens totala skuld till Kommuninvest utgör kommunens del 27 procent. Genomsnittliga kapitalbindningstiden har ökat något från 1,4 år till 1,9 år på koncernnivå. Ränteökningen på koncernnivå kan förklaras av att flera lån med låg ränta löpte ut 2024 och behövde lånas om till det högre ränteläget som erbjudits av marknaden.

Kommunen är relativt lågt belånad vilket innebär kortsiktigt lägre finansiell risk utifrån räntenivån. Enligt kommunens finanspolicy ska hela kommunens skuld ligga med räntebindning om skulden understiger 100 miljoner kronor. Inga av kommunens lån överstiger 10 år i kapitalbindning vilket är satt som maxtak i policyn. Kommunens nuvarande låneportfölj följer således den nyantagna finanspolicyn.

För kommunens del utgör pensionsskulden en risk. En del kommuner har valt att säkra pensionsskulden eller spara pengar i särskilda fonder för att minimera den risken. Bollebygds kommun har inte valt att göra det. Det är svårt att säga vilken strategi som kommer vara bäst på lång sikt. Så länge kommunen är nettolåntagare finns det både för och nackdelar mot att försäkra pensionsåtagandet.

För stiftelsens del löper lån på 59 miljoner kronor ut under 2025. Två av lånen har haft låg ränta jämfört med dagens ränteläge. Räntekostnaderna för de lånen har varit ca 850 tusen kronor per år. Om hela lånet kommer att refinansieras till aktuellt ränteläge kommer kostnaden att öka till ca 1,5 miljoner kronor. Även under 2024 löpte flera lån ut med låg ränta så kommande års ökade räntekostnader försvårar stiftelsens ränteläge ytterligare för andra året i rad. Stiftelsen bedöms kunna klara av den ökade kostnaden med tanke på senaste årens resultatnivå vilket innebär att risken för kommunen inte bedöms som allvarlig. För Stiftelsen kan dock verksamhetsutmaningen vara betydande och planerat underhåll kommer kanske få skjutas på framtiden.

För kommunen ligger den största risken i framtida investeringar då investeringsbehovet är stort medan priset på kapital för närvarande är relativt högt även om trenden varit nedåtgående den senaste tiden.

Kommunens pensionsförpliktelser

Här nedan följer en tabell där pensionsförpliktelserna är uppställda enligt rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Det är viktigt att göra en samlad bedömning av pensionsförpliktelserna, då redovisningen i de finansiella rapporterna sker enligt den så kallade blandmodellen, så som lagen om kommunal bokföring och redovisning (6 kap § 4) föreskriver. Blandmodellen innebär att pensioner som intjänats före år 1998 inte ska tas upp som en skuld i balansräkningen. Nedan finns dessa redovisade under punkt 1.b Ansvarsförbindelse inklusive särskild löneskatt. Den del av tjänstepensionen som är förmånsbaserad och intjänad efter 1997 redovisas under punkt 1.a Avsättning inklusive särskild löneskatt. Skillnaden mellan de två sätten att redovisa pensionerna är att kostnaden i resultaträkningen tas vid olika tidpunkter. För pensioner intjänade före år 1998 tas kostnaden i samband med att pensionen betalas ut, medan pensioner som intjänats därefter har kostnadsförts vid intjänandet och därefter redovisats som en avsättning i balansräkningen. Avsättningen löses sedan upp i takt med att pensionerna betalas ut, samtidigt som den ökar i takt med att nya pensioner tjänas in.

Pensionsförpliktelse (belopp i mnkr)	2023	2024
1. Total pensionsförpliktelse i balansräkningen	196,8	215,7
a. Avsättning inkl. särskild löneskatt	63,7	82,2
b. Ansvarsförbindelse inkl. särskild löneskatt	135,7	133,5
2. Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring	0	0
3. Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsstiftelse	0	0
4. Summa pensionsförpliktelse (inkl. försäkring och stiftelse)	196,8	215,7
Förvaltade pensionsmedel – Marknadsvärde		
5. Totalt pensionsförsäkringskapital	0	0
a. Varav överskottsmedel	0	0
6. Totalt kapital, pensionsstiftelse	0	0
7. Finansiella placeringar (egna förvaltade pensionsmedel)	0	0
8. Summa förvaltade pensionsmedel	0	0
Finansiering		
9. Återlånade medel	196,8	215,7
10. Konsolideringsgrad*	0	0

Upplysning avseende egna förvaltade pensionsmedel: Bollebygds kommun har inga eget förvaltade pensionsmedel.

**konsolideringsgrad - andel av pensionsförpliktelser som täcks av medel i stiftelse, försäkring eller egna förvaltade pensionsmedel*

Förändringen mellan 2023 och 2024 för avsättningen förklaras i huvudsak av under året intjänade pensioner. Nettoökningen avräknat utbetalda pensioner blir cirka 11,7 miljoner kronor. Ränte- och basbeloppsuppräknig av befintliga pensioner har ökat avsättningen med cirka 6,4 miljoner kronor. Resterande del är övriga pensionstekniska poster.

Under normalåren minskar ansvarsförbindelsen för pensioner intjänade före 1998 minskat i takt med att pensionerna betalats ut. För 2023 har ansvarsförbindelsen ökat på grund av förändringar av basbeloppet. För 2024 minskar återigen avsättningen om än i lägre nivå än vad som är prognostiserat kommande år.

Det finns inga egna förvaltade pensionsmedel, vilket kan ses ur perspektivet att Bollebygds kommun är en nettolåntagare totalt sett.

Händelser av väsentlig betydelse

Socialnämnden:

Förändringar i bemanningsplaneringen

Äldreomsorgen har under året arbetat för att säkerställa en effektiv bemanningsplanering som tar hänsyn till en god arbetsmiljö utifrån reglerna för dygnsvila. För att möjliggöra scheman som efterlever reglerna för dygns- och veckovila har kartläggning visat ett ökat behov av personal under helger. Till följd av att personalen är tillsvidareanställda med möjlighet till heltid skapar det en överkapacitet på vardagar vilket då nyttjas som resurspass. Resurspassen används i schemaplaneringen för att ersätta frånvaro på den egna och andra enheter. Samtidigt har ett arbete genomförts för att ta bort delade turer, varpå det ej förekommer delade turer inom socialnämndens verksamheter längre. Aktiviteterna som genomförts under året har bidragit till att skapa en god arbetsmiljö då enheterna numera består av fler personal med erfarenhet och kunskap om arbetsplatsen samt dess rutiner istället för att nyttja timanställda.

Digitalisering av verksamheten

Under 2024 har flera digitaliseringsprojekt genomförts. Bland annat har implementeringen av läkemedelsautomater påbörjats. Genom läkemedelsautomater ökar den enskildes självständighet samtidigt som medicingivningen blir säkrare. Digitala medicinskåp har implementerats där syftet är att förvara läkemedel på ett säkrare sätt. Under hösten har hemtjänsten genomfört en pilotstudie med fjärrtillsyn. Brukarna som deltagit i piloten har fått besvara en enkät både före och efter installation av kamerorna, i syfte att jämföra kvalitén i den utförda tillsynsinsatsen. Enkäterna visade att sömnkvalitén hos brukarna har ökat genom införande fjärrtillsyn. Samtidigt tar tillsynen 80 procent mindre tid för personalen att utföra med stöd av fjärrtillsyn, utan att räkna med besparing i restid. Effektiviteten kommer öka mer när fler kameror har installerats, vilket medför att personalresurser kan nyttjas för brukare som behöver fysiskt stöd.

Ny socialtjänstlag

Den nya socialtjänstlagen förväntas träda i kraft 1 juli 2025. Omställningen till ny socialtjänstlag förväntas påverka samtliga nämnder, men framför allt socialnämnden. Genom riktade statsbidrag för 2024 har en utvecklingsledare anställts för att bevaka och arbeta med omställningen till den nya lagen och dess intentioner. Utvecklingsledaren har under innevarande år genomfört kartläggning över hur nämnden behöver anpassa sig för att arbeta i linje med den nya lagen då den träder i kraft. Omställningen kommer

innebära ökade kostnader för kommunerna. I budgetpropositionen för 2025 aviserar regeringen att kommuner ska få medel under flera år för att stimulera omställning av verksamheten. Omfattningen av medlen är 1,2 miljarder kronor 2025 samt 2,2 miljarder kronor varje år 2026-2028.

Utbildningsnämnden:

Elevhälsoarbetet har stärkts

Elevhälsan har utökats för att kunna möta elevernas behov bättre. Med stöd från bland annat skolsköterska, kurator och psykolog arbetar elevhälsan för att främja hälsa, förebygga problem och ge elever det stöd de behöver för att lyckas i skolan. Genom att identifiera och hantera hinder i lärandet bidrar elevhälsan till att alla elever får möjlighet att nå sin fulla potential.

Budgetutmaningar

Under året har nämnden arbetat intensivt för att nå en budget i balans inom skola och förskola. Under årets sista del infördes köpstopp, minskning av vikarier och rektorer fick gå in som pedagoger, vilket ofta innebar längre arbetsdagar för att kombinera undervisning med ledningsuppgifter.

Det hårda arbetet gav ett förbättrat ekonomiskt resultat, men det har också tagit på krafterna, både fysiskt och psykiskt, för den engagerade personalen. Deras insatser har varit avgörande för att upprätthålla kvaliteten i verksamheten trots utmaningarna.

Nationellt kvalitetssystem

Utbildningsnämnden har infört det nationella kvalitetssystemet vilket gett dem ett enhetligt ramverk för att systematiskt följa upp och utveckla kvaliteten och likvärdigheten i verksamheten. Med tydliga mål, indikatorer och framgångsfaktorer kan mer välgrundade beslut fattas och åtgärder som minskar skillnader mellan skolor genomföras. Systemet bidrar också till ökad transparens och stärker arbetet för att ge alla elever en likvärdig utbildning av hög kvalitet, oavsett bakgrund.

Teknik- och servicenämnden:

VA-situationen i december

En av årets mest kritiska händelser inträffade i december då en vattenreservoarslucka upptäcktes olåst. Incidenten innebar en akut utmaning för förvaltningen och krävde omedelbara åtgärder för att säkerställa säkerheten för kommunens invånare i Olsfors och Hultafors. Erfarenheterna från händelsen är värdefulla och Teknik och Serviceförvaltningen har fått positiv respons från myndigheter, invånare och andra aktörer för hanteringen. Den totala merkostnaden för händelsen belastade årets resultat med cirka 0,3 miljoner kronor.

Beachhandbollsplan

En ny och modern beachhandbollsplan har byggts, vilket stärkt möjligheterna för både organiserad och spontan idrottsutövning. Planen är ett välkommet tillskott för föreningslivet.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Kommunens mål- och budgetarbete

Kommunfullmäktige beslutar om kommunens vision, övergripande mål, mål för god ekonomisk hushållning och budgetramarna. Vision och övergripande mål beslutas inför varje ny mandatperiod, men kommunfullmäktige kan också inför varje år besluta om mål på nämndnivå.

Mål- och budgetförutsättningar är det första underlag som tas fram i den årliga budgetprocessen. Underlaget tas fram av kommunstyrelsen under februari månad och innehåller omvärldsanalys, strategiska kommuninterna frågor. Syftet är att visa på eventuella förändringar i verksamheter och öka kunskapen om vilka förutsättningar som gäller för verksamheterna. I mål- och budgetförutsättningarna finns de preliminära ramarna för det nästkommande budgetåret och plan för de två därpå följande åren. Preliminära ramarna utgör grunden för nämndernas fortsatta budgetarbete.

I maj sammanträder budgetberedningen och då presenterar nämnderna konsekvenserna av de preliminära ramarna samt hur de ska ta sig an de mål som blivit föremål för dialog med kommunstyrelsen. I augusti/september uppdateras budgetförutsättningarna och respektive nämnd presenterar ytterligare information för budgetberedningen.

Under oktober månad tar den politiska beredningen vid som mynnar ut i ett budgetförslag för nästkommande år samt plan för de kommande två åren. Budgeten beslutas av kommunfullmäktige i november.

Nämnderna kan även fritt besluta om egna mål för sin verksamhet samt relevanta nyckeltal. Uppföljning av mål och ekonomi sker kontinuerligt, vid fyra tillfällen per år delges fullmäktige det ekonomiska resultatet och förväntad årsprognos. Målen följs upp i delårsrapporten och i årsredovisningen.

Från och med 2022 beslutade kommunfullmäktige om en budget per större investeringsprojekt, nämnderna har dock möjlighet att göra mindre omfördelningar mellan projekt. Utöver budget per enskilda större investeringsprojekt antar också fullmäktige den lokalförsörjningsplan som uppdateras varje år. Tidigare år var det i stället en investeringsram per nämnd.

Under hösten 2023 antogs en ny styrmodell och en riktlinje för investeringsredovisning vilket innebär förändringar i mål- och budgetarbetet. De största förändringarna är att förutom budget för nästkommande år antas även de preliminära ramarna på kommunfullmäktiges sammanträde i november samt att nämndernas budgetunderlag antas under augusti vilket ger en betydligt längre tid för beredning i förvaltningsorganisationen.

Kommunens arbete med intern kontroll

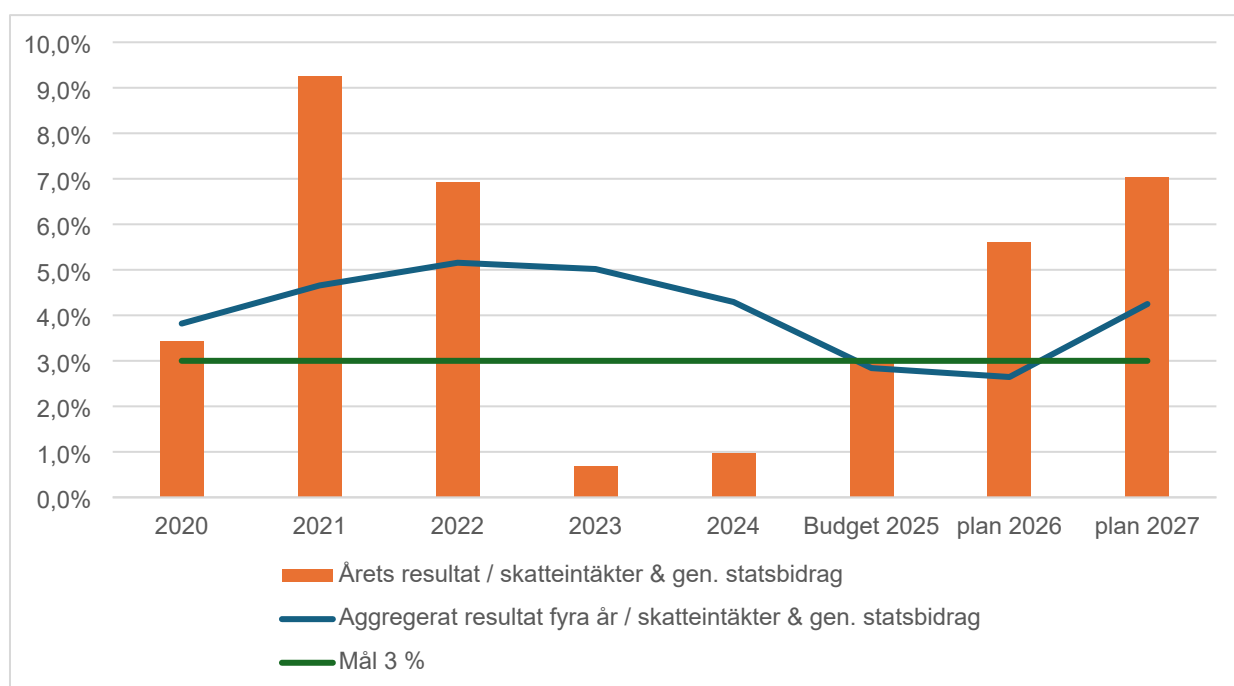
Arbetet med internkontroll regleras i det reglemente som beslutades under 2015. Där fastslås kommunstyrelsens och övriga nämnders ansvar. Kortfattat innebär det att varje nämnd ska göra en risk- och väsentlighetsanalys årligen och sedan rapportera vilka kontroller som gjorts och resultaten av dessa. Kommunstyrelsen ska årligen utvärdera den samlade interna kontrollen och rapportera detta till kommunfullmäktige samt eventuellt föreslå förbättringar. Kommunstyrelseförvaltningen gör dessutom vissa stickprovskontroller årligen, en plan för detta presenteras i kommunstyrelsen. I december 2020 antogs riktlinjer för kommunstyrelsens uppsiktsplikt. Även i nämndernas reglementen berörs frågan om uppsiktsplikt.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Avstämning av mål för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige beslutade om två finansiella mål i budgeten för 2024. De finansiella målen ändrades något i formulering jämfört med tidigare års mål på det viset att utvärdering år för år kan ske med rullande fyraårsperiod istället för sett över mandatperioden som varit tidigare. Vid mandatperiodens slut sammanfaller de båda formuleringarna av målen.

Det ekonomiska resultatet ska motsvara 3 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag för en rullande fyraårsperiod. (finansiellt mål budget 2024)

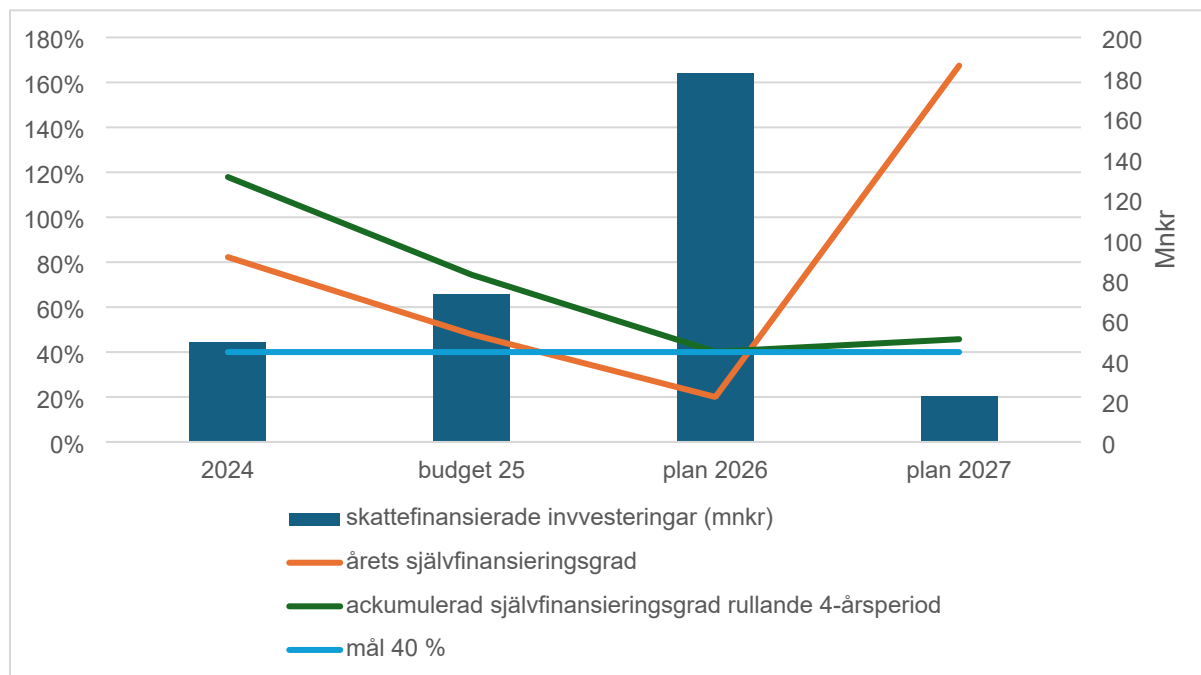
Diagrammets blå linje visar aggregerat resultat / aggregerade skatteintäkter och generella statsbidrag för en rullande fyraårsperiod. För 2020-2022 innehåller således den blå linjen uppgifter som inte syns i uppställningen. Måluppfyllelsen för föregående mandatperiod visas genom att det blå strecket ligger på 5,2 procent för 2022.

För 2024 är resultatet genom skatteintäkter & generella statsbidrag 1,0 procent. Rullande fyraårsperiod ger 2024 ett utfall på 4,3 procent. Det innebär att det finansiella målet är uppnått.

Den rullande utvärderingen som numera görs från 2024 innebär att det kommer vara svårare att nå upp till målet 2025 och 2026 då dessa år måste bära det svagare resultatet från 2023 och 2024. Såsom budget 2025 ligger skulle målutvärderingen nästa

år bli 2,8 procent jämfört med målet på 3 procent. Skillnaden mellan aggregerat 2,8 procent och målet på 3 procent är endast en resultatförbättring på 300 tusen kronor vilket bör kunna hanteras under kommande år.

Minst 40 procent av kommunens skattefinansierade investeringar och exploateringar ska finansieras med egna medel över en rullande fyraårsperiod. (finansiellt mål budget 2024)

Självfinansieringsgraden har beräknats genom att:

(årets resultat + avskrivningar) dividerats med (årets nettoinvesteringar + nettoexploateringar)

När självfinansieringsgraden är över 100 procent behöver inte kommunen teckna nya lån för att finansiera årets investeringar eller exploateringsverksamhet. Detta anses generellt sett positivt eftersom ökade lån ger högre finansiella risker. Högre belåningsgrad innebär högre räntor som riskerar ta resurser från annan verksamhet.

Årets skattefinansierade investeringar och exploateringar blev 49,4 miljoner kronor, vilket utgjorde 82 procent av årets resultat och årets avskrivningar. Ackumulerat för senaste fyra åren hamnar självfinansieringsgraden av skattefinansierade investeringarna på 118 procent. Detta är klart över målet på 40 procent sett ur ett rullande fyraårsperspektiv.

I en prognos över självfinansieringsgraden sett över hela innevarande mandatperioden skulle målet också vara uppfyllt med 71 procent vid plan 2026. I den prognosen finns dock endast genomförda och redan beslutade investeringsprojekt samt reinvesteringar medräknade. Den långsiktiga investeringsplanen rymmer projekt för ytterligare en miljard kronor. Det är dock inte sannolikt att alla dessa kommer genomföras under mandatperioden. Ytterligare investeringar för 160 miljoner kronor kan budgeteras och genomföras under mandatperioden för att hamna på 40 procent självfinansieringsgrad

under förutsättning att samtliga beslutade och planerade investeringsprojekt genomförs enligt plan.

Utifrån detta resonemang bedöms målet om självfinansieringsgrad av investeringar som uppfyllt.

Avvikelse mot budget

Enligt rådet för kommunal redovisnings normerande rekommendationer ska upplysning om totala budgetavvikelsen och förklaring lämnas. För Bollebygds kommuns del har ingen budget på koncernnivå upprättats vilket innebär att ingen redovisning av sådan budgetavvikelse kan lämnas. Den mest relevanta totala budgetavvikelsen anses vara den för resultatbudgeten. På så vis bedöms redovisningen leva upp till rekommendationen. Se kommentarer till drift- och investeringsbudget för budgetavvikelse för dessa redovisningar.

	2023	2024	Budget 2024	Budget- avvikelse	%	Förändring
Verksamhetens intäkter	135,3	127,0	106,7	20,3	19,0%	-6,1%
Verksamhetens kostnader	-749,9	-774,4	-753,7	-20,7	2,7%	3,3%
Avskrivningar	-31,5	-33,8	-34,0	0,2	0,5%	7,2%
Verksamhetens nettokostnad	-646,2	-681,2	-681,0	-0,2	0,0%	5,4
Skatteintäkter	553,2	564,7	563,4	1,3	0,2%	2,1%
Gen. statsbidr o utjämning	112,8	132,0	129,7	2,3	1,8%	17,0%
Verksamhetens resultat	19,8	15,5	12,1	3,4		
Finansiella intäkter	3,5	4,3	1,8	2,5	135,2%	21,9%
Finansiella kostnader	-11,2	-13,0	-13,0	0,1	0,4%	15,9%
Res efter finansiella poster	12,2	6,8	0,9	5,9		
Extraordinära poster	-7,7	0,0	0,0	0,0		
Årets resultat	4,5	6,8	0,9	5,9		

För noter se Resultaträkning under finansiella rapporter.

Nettokostnaderna hade en avvikelse på 0,2 miljoner kronor mot budget vilket motsvarar en avvikelse på 0,03 procent. Avvikelsen var dock större för enskilda nämnder. Se vidare analys för respektive nämnd under driftsredovisningen. Den procentuellt största avvikelsen för nettokostnaderna står intäkterna för. Det beror bland annat på icke budgeterade riktade statsbidrag samt förändring hur hyresintäkter för kommunens leasade äldreboende redovisas. Det är vanligt med större procentuell avvikelse bland intäkterna än kostnaderna vilket kan förklaras av att om ett bidrag erhålls för en insats som sedan genomförs blir procentuella avvikelsen högre på intäktssidan än på kostnadssidan givet att varken kostnaden eller intäkten var budgeterad sedan början.

Verksamhetens kostnadsutveckling består av att personalkostnaderna ökat med 4,5 procent medan övriga verksamhetskostnader ökat med 6,0 procent. Det som gör att förändringen ändå stannar på totalt 3,3 procent är att kostnaderna minskat jämfört med tidigare år avseende bidrag till infrastruktur som avsattes mot 2023 års resultat.

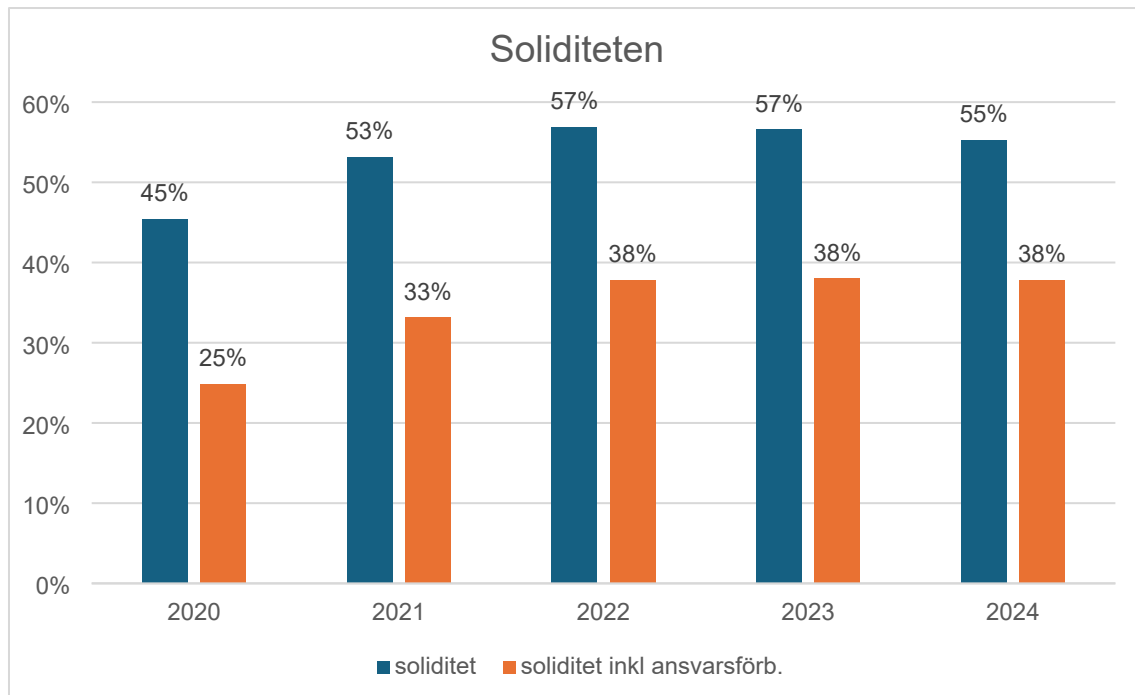
Skatteintäkterna föll ut något positivare än budget vilket beror på en positiv skatteavräkning för året. Utfallet för generella statsbidraget blev högre än budgeterat eftersom restriktion kring nyttjandeperiod för två generella statsbidrag riktade mot äldreomsorgen justerades i slutet av föregående år. I stället för att redovisa hela bidraget på 2023 såsom ursprungliga restriktionen stipulerade skulle en stor del periodiseras till 2024. Ingen budgetjustering gjordes.

Ekonomisk ställning

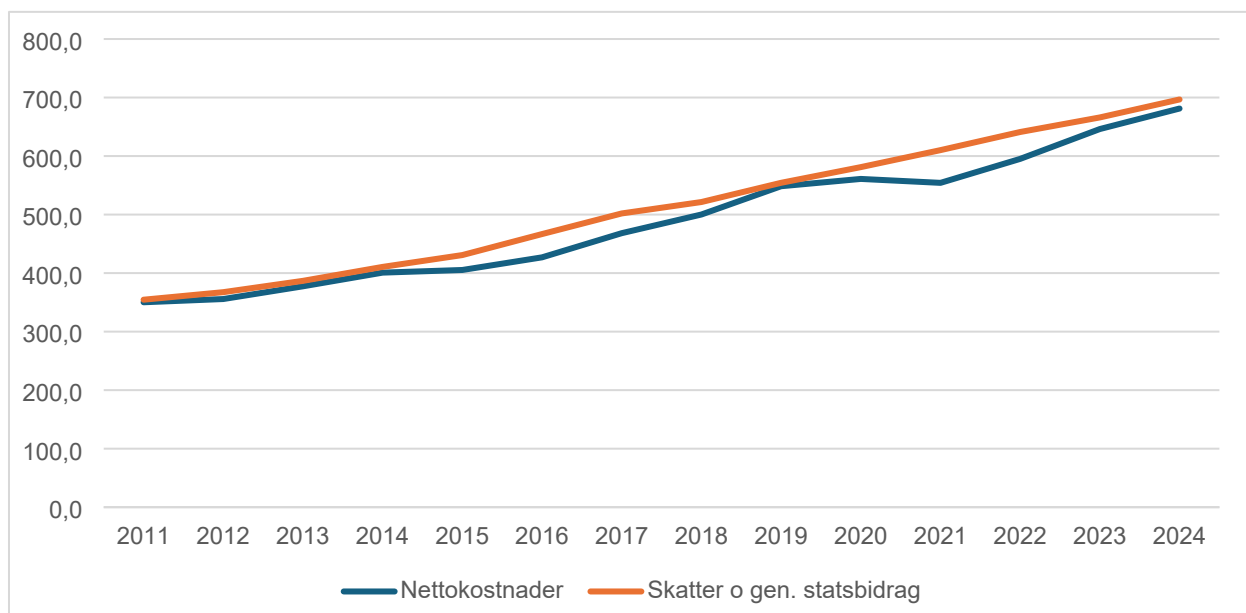
Soliditeten har sjunkit något jämfört med föregående år sett utifrån blandmodellen. Inkluderar man pensionsförbindelser utanför balansräkningen är dock soliditeten på samma nivå eftersom pensionsförbindelsen sjunkit.

I diagrammet nedan visas utvecklingen av soliditeten i kommunen. De senaste årens positiva resultat har använts till att amortera skulder snarare än att investera i nya tillgångar. Investeringsbudgeten som tagits av fullmäktige har inte utnyttjats till fullo de senaste åren. Det innebär att soliditeten har ökat men även behovet av nyinvestering. Soliditeten beräknas sjunka framgent till följd av att framtida investeringar till betydande del kommer att finansieras med lånade medel.

I diagrammet nedan är soliditeten beräknad utifrån att Bollegårdens äldreboende har klassats som ett finansiellt leasingavtal i linje med gällande redovisningsrekommendationer (RKR R5). Jämförelsesiffror i diagrammet för 2020-2022 har beräknats som om redovisningsprincipen var implementerad redan då. För 2022 var soliditeten 63 procent då Bollegården hanterades som ett operationellt avtal men efter omräkning ligger den på 57 procent.

Nedanstående diagram visar utvecklingen av nettokostnader och skatteintäkter och generella statsbidrag. Skatteintäkterna ökade med 4,6 procent medan nettokostnaderna ökade med 5,4 procent. Som regel innebär det lägre resultat när nettokostnaderna ökar i snabbare takt än skatteintäkterna. Kombinationen av lågkonjunktur och hög inflation har inneburit att skattekraften inte ökat i samma omfattning som kostnadsutvecklingen.

Utvärdering av god ekonomisk hushållning

Båda finansiella målen är uppfyllda för perioden. Sammantaget bedöms det föreligga god ekonomisk hushållning sett till måluppfyllelsen av 2024 års mål.

I regeringens proposition 2004/05:100 ges följande tolkning av begreppet "god ekonomisk hushållning": "Varje generation bör bära kostnaden för den service som generationen själv beslutat om och själv konsumerar." Enkelt uttryckt innebär det att kommunen inte ska dra på sig skulder för driften av den kommunala servicen som sedan kommande generationer måste betala. Fullmäktiges finansiella mål syftar till att säkerställa att så inte sker.

En näst intill bibehållen soliditet är också en indikation på god ekonomisk hushållning. Det kan finnas situationer då det är motiverat att sänka soliditeten. T ex är finansiella målet om självfinansiering satt till 40 procent vilket medger en sänkning av soliditeten. En bibehållen eller stärkt soliditet ger dock större finansiellt handlingsutrymme vilket får anses vara bättre.

Nettokostnadsutvecklingen i relation till skattekraftsutvecklingen är problematisk. Att kommunen ändå kan hålla ett positivt balanskravsresultat i tider med hög ökning av pensionskostnader och allmän prisökning i samhället får ändå anses som positivt.

I kommunfullmäktiges antagna budget anges att god ekonomisk hushållning anses råda "då merparten av verksamhetsmålen är uppfyllda samtidigt som de två finansiella målen är uppfyllda". Av de tolv verksamhetsmålen bedömer kommunstyrelsen att sju mål uppnås, tre uppnås delvis och två uppnås ej. Sju uppfyllda mål är merparten av målen. Eftersom även de två finansiella målen är uppfyllda fastslås att god ekonomisk hushållning råder enligt definitionen i antagen budget.

Balanskravsresultatet

LKBR (Lagen om Kommunala Bokföringsregler) anger att "Årets resultat efter balanskravsjusteringar" samt "Årets balanskravsresultat" redogörs i förvaltningsberättelsen. Balanskravsjusteringar görs förenklat uttryckt för att kommuner inte ska kunna sälja tillgångar för att finansiera den löpande driften. Om kommunen har ett negativt balanskravsresultat innebär det att den har haft en förlust under perioden, vilket kan indikera att kommunens ekonomiska ställning är instabil och att det finns en risk för framtida ekonomiska problem. Därför säger lagen att kommunen i förvaltningsberättelsen ska redogöra för när och på vilket sätt ett eventuellt underskott ska regleras. Bollebygds kommun har de senaste åren haft ett positivt balanskravsresultat.

Redovisningsår	2021	2022	2023	2024
Årets resultat enligt resultaträkningen	55,9	44,1	4,5	6,8
- reducering av samtliga realisationsvinster	0,0	0,0	0,0	0,0
+ justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0	0,0
+ justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0	0,0
-/+ orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-1,0	0,8	-0,6	-0,8
-/+ återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	54,9	44,9	3,9	6,0
- reservering av medel till resultatutjämningsreserv	-48,8	-37,6	0	0
+ användning av medel från resultatutjämningsreserv	0	0	0	0
= Balanskravsresultat	6,1	7,3	3,9	6,0

Årets resultat efter balanskravsjusteringar är 6,0 miljoner kronor. Justeringen som har gjorts är att orealiserad redovisad vinst i kommunens värdepapper har räknats bort. Jämförelsesiffror för föregående år är omräknade för att visa resultatet såsom det hade varit med samma redovisningsprincip av finansiell leasing som tillämpats fullt ut från och med 2023.

Under året har inga realisationsvinster gjorts som påverkat balanskravet. Vinsten ifrån såld exploateringsstomt ska inte räknas bort här då detta är att anse som kommunal kärnverksamhet.

Sedan bokslutet för år 2023 får inte medel reserveras till RUR till följd av en förändring i kommunallagen. Dock får medlen som kvarstår i resultatutjämningsreserven användas fram till 2033. Bollebygds kommun har vid 2024 års utgång en resultatutjämningsreserv

på totalt 98,8 miljoner kronor som har byggts upp under 2020 till 2022. Reserven kommer kunna tas i anspråk för att utjämna för sjunkande intäkter under en lågkonjunktur. SKR (Sveriges kommuner och regioner) har valt att tolka det som att medel från reserven kan nyttjas när skatteunderlaget understiger den genomsnittliga skatteutvecklingen de senaste tio åren.

Från och med 2024 finns möjlighet till en ny typ av resultatreserv även kallad RER i resultatutjämningsreservens ställe. Kommunen har 2024 inte inarbetat några riktlinjer för RER i sina regler kring god ekonomisk hushållning. Därför sker ingen prövning om reservering till RER av 2024 års resultat.

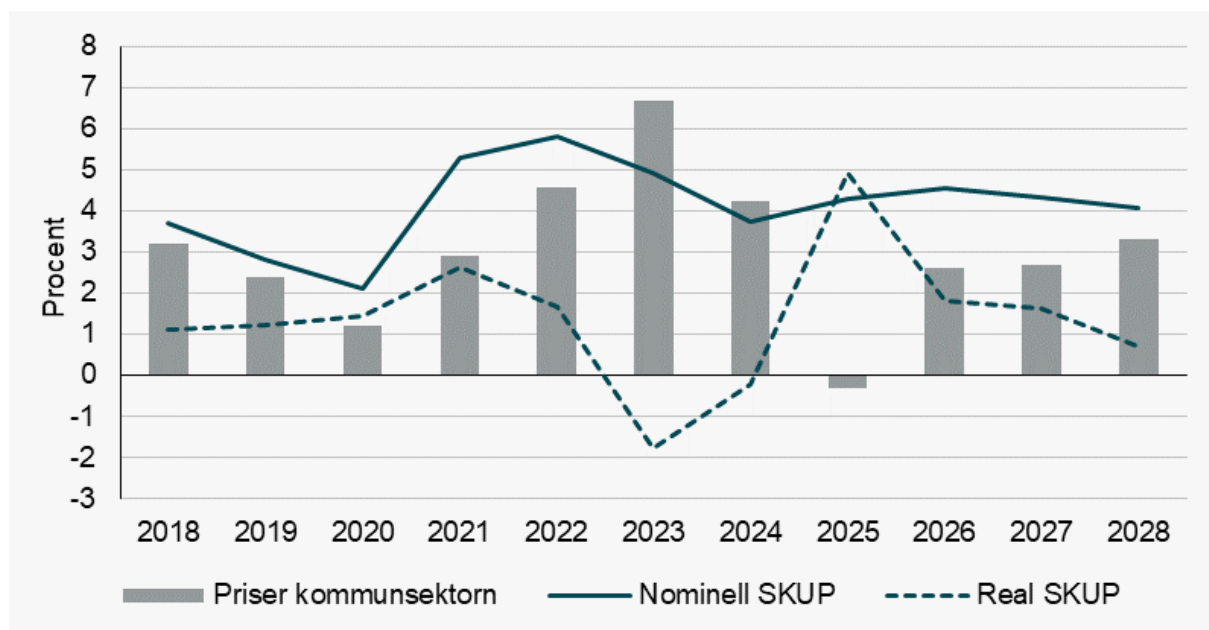
Förväntad utveckling

Omvärldsanalys

Kommunens ekonomi både på intäkts- och kostnadssidan är starkt sammankopplade med utvecklingen i riket. Även om den demografiska utvecklingen ser olika ut i olika kommuner och regioner påverkar ändå utvecklingen i riket alla kommuner på ett likartat sätt till följd av det långtgående kostnadsutjämningssystem som finns. Det är alltså av avgörande betydelse även för Bollebygds kommun hur den demografiska förändringen i riket utvecklas.

Av tabellen nedan framgår de närmsta årens förändring i skatteunderlagets utveckling samt prisutvecklingen för riket. Fram till 2028 beräknas skatteunderlaget i riket öka med strax över 4 procent om året i nominella termer vilket är något lägre än de närmast föregående åren men högre jämfört med pandemiåren och åren innan. I reella termer, alltså när prisutvecklingen i kommunsektorn räknas bort, syns däremot betydligt större förändringar. För år 2025 ses en reell ökning av skatteunderlaget på närmare 5 procent som förmodligen är rekordstor. Den stora ökningen föregås dock av två år med negativt reellt skatteunderlag till följd av de kraftigt ökade pensionskostnaderna år 2023 och 2024. Det reella skatteunderlaget beräknas öka med strax under 2 procent 2026-2027 och under 1 procent för 2028 vilket ändå får ses som förhållandevis goda ökningshistoriskt sett.

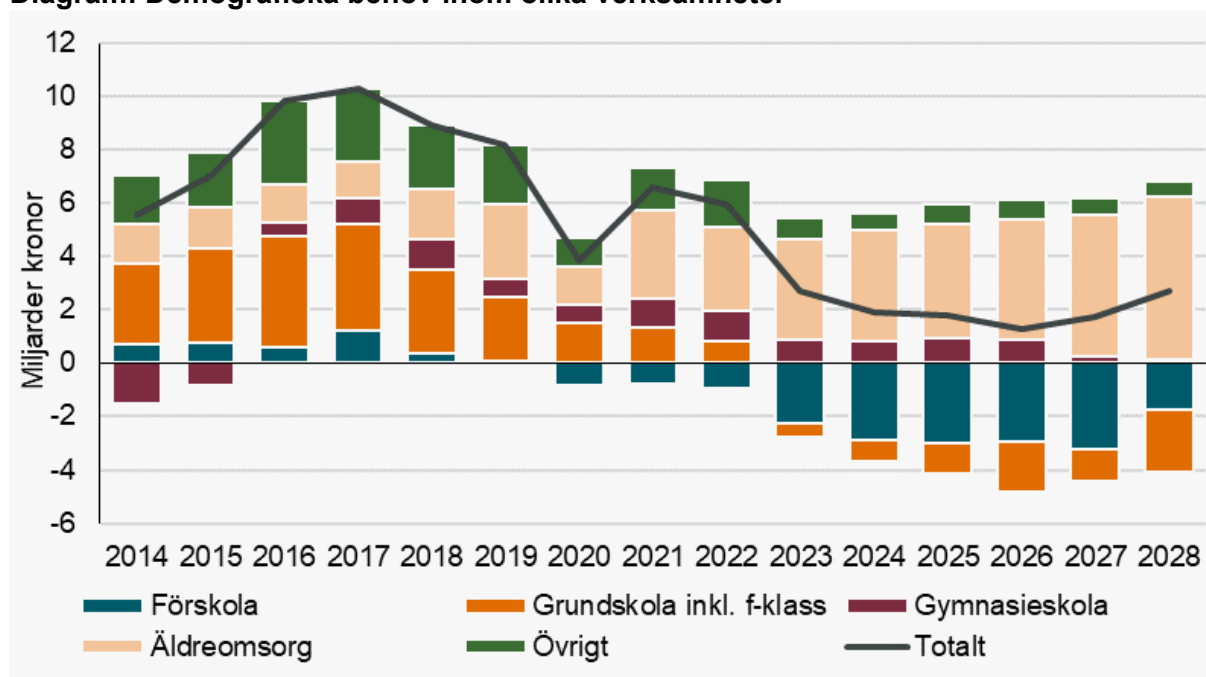
Diagram: Skatteunderlagets utveckling, pris- och löneökningar

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner

Samtidigt sker nu den förändring av befolkningens sammansättning som under lång tid har förutspått där andelen äldre i befolkningen ökar kraftigt samtidigt som antalet barn minskar. Totalt ökar behoven från den demografiska utvecklingen i kommunerna med ca 0,2 procent per år enligt denna prognos. Det är omkring en tredjedel så stor ökning som i föregående prognos. I tabellen nedan beskriver Sveriges Kommuner och Regioner den demografiskt motiverade kostnadsökningen för olika verksamheter från 2014 till 2028. Av tabellen framgår alltså att den demografiskt motiverade kostnadsökningen förväntas vara betydligt lägre de kommande åren jämfört med de 10 senaste åren. Det kommer bli en stor utmaning att ställa om resurser i form av lokaler och personal från förskola och grundskola till äldreomsorg där behovet ökar.

Diagram: Demografiska behov inom olika verksamheter

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner

Bollebygd

För Bollebygds del är det precis som för riket i stort en förväntad kraftig ökning av äldreomsorg som kommer driva kommunens kostnadsutveckling de närmsta tio åren. Samtidigt är Bollebygd en kommun med ambitionen att växa och utveckla samhället. Även om befolkningstillväxten i riket nu förutspås något lägre än tidigare är prognosen fortsatt att befolkningen i Bollebygd kommer öka, enligt kommunens senaste befolkningsprognos beräknas antalet invånare nå upp över 10 000 invånare någon gång under 2028–2029. Det kommer, förutom fler äldre, innebära fler personer i yrkesverksam ålder vilket innebär ökade möjlighet till kompetensförsörjning och skatteintäkter.

Investeringar

Till följd av både befolkningstillväxten, den åldrande befolkningen kommer de närmsta åren innebära stora investeringar i välfärden. Det handlar till exempel om en nybyggd förskola i Fjällastorp, ny-/ombyggnad av skola i centralorten, fler platser på äldreboende och nya gruppboenden inom funktionsnedsättning. Kommunen står även inför stora investeringar inom sin VA-verksamhet. Kommunfullmäktige beslutade 2019 att bli delägare i Gryaab för att på sikt ansluta kommunens avlopp till Gryaabs anläggning i Göteborg. Under 2023 har kommunfullmäktige istället beslutat om en ny inriktning mot om-/tillbyggnad av befintligt avloppsreningsverk och beslut om tillfälligt miljötillstånd förväntas under 2025 vilket även blir startskottet för planering för ny permanent lösning. Även Olsfors reningsverk planeras att läggas ner för att istället förlägga överföringsledningar från Olsfors till Bollebygds avloppsreningsverk.

De identifierade investeringsbehoven som är antagen av kommunfullmäktige visar på ett investeringsbehov på ca 1 miljard kronor. Totalt kommer alltså en kraftig ökning av investeringstakten de närmsta åren vilket till stor del kommer behöva finansieras genom lån. Det leder till ökade kapitalkostnader och försämrad soliditet. Eftersom kommunen i dagsläget har ett relativt gott utgångsläge innebär inte den försämrade soliditeten en alltför påtaglig risk, däremot kommer de ökade kapitalkostnaderna kräva effektiviseringar inom den övriga kostnadsmassan. Genom att utforma de nya verksamhetslokaler på ett sätt som möjliggör samordningsvinster blir effektiviseringarna lättare att genomföra utan påverkan på verksamheten.

Väsentliga personalförhållanden

Arbetet med kompetensförsörjning och arbetsmiljö har under 2024 fortsatt och arbetet sker brett utifrån många olika perspektiv. Strategisk kompetensförsörjning innefattande både rekrytering och kompetensutveckling är viktigt för att dels skapa en god arbetsmiljö och delaktighet för medarbetarna och dels för att möta verksamhetens och medborgarnas behov. En hälsosam och säker arbetsmiljö är viktigt för alla medarbetare och åtgärder för att hantera stress och arbetsbelastning har genomförts inom flera enheter. Ett viktigt dialogområde är dialogen om balansen mellan krav och resurser.

Rekrytering

Pensionsavgångar, personalomsättning och frånvaro av olika slag gör att Bollebygds kommun har ett kontinuerligt rekryteringsbehov för i princip alla befattningar. Under 2024 annonserades 90 lediga tjänster ut i kommunen. Av dessa annonserades 37 i socialförvaltningen, 20 i utbildningsförvaltningen, 19 på teknik- och serviceförvaltningen,

4 på bygg- och miljöförvaltningen och 10 på Kommunstyrelseförvaltningen. Det är en minskning av antalet lediga tjänster jämfört med 2023 och en tänkbar förklaring till det är att det efter Coronapandemin var många som under 2023 bestämde sig för att söka nytt jobb.

Personalomsättningen i kommunen som helhet var 8,3 procent vilket är en minskning med cirka 4 procentenheter jämfört med 2023. Bryter man ner siffrorna på förvaltningsnivå är personalomsättningen störst i bygg- och miljöförvaltningen med 28 procent, näst störst var personalomsättningen på 11 procent på socialförvaltningen och på Kommunstyrelseförvaltningen. Teknik- och serviceförvaltningen hade en personalomsättning på 8 procent och utbildningsförvaltningen på 5 procent. Det innebär att det finns ett mer eller mindre ständigt rekryteringsbehov.

Flertalet av kommunens yrkeskategorier är så kallade bristyrken vilket innebär att det inte finns tillräckligt med tillgänglig arbetskraft på arbetsmarknaden och utifrån det, råder det en tydlig konkurrens om arbetskraft med rätt kompetens. Det är de arbetssökandes marknad. Flera förvaltningar upplever att det är mycket svårt att hitta kompetenta medarbetare och varje ledigt arbete kan utifrån det annonseras flera gånger då man inte lyckats rekrytera första gången en annons var ute. Utöver det pågår det också en ständig rekrytering av korttidsvikarier till kommunens verksamheter. Allt detta sammantaget innebär att chefer i framför allt de personalintensiva verksamheterna fått lägga mycket tid på rekrytering under året.

Kompetensförsörjning

Liksom andra kommuner har Bollebygds kommun utmaningar när det gäller kompetensförsörjning. Utmaningarna handlar dels om att det inte finns tillräckligt med utbildade personer eller personer med rätt kompetenser samtidigt som det finns många som står utanför arbetsmarknaden. Arbetet med kompetensförsörjning är en ständigt pågående process som innehåller flera delar. En viktig del av kompetensförsörjningen är att arbeta med att utveckla och behålla medarbetare genom till exempel kompetensutveckling. Organisationens chefer lyfter kontinuerligt kompetensutvecklings- och utvecklingsbehov med medarbetarna i den röda tråden samtalen för att både nu och i framtiden ha medarbetare med god och uppdaterad kompetens. Den röda tråden är Bollebygds kommuns process för medarbetarplan och uppföljning av medarbetare. Hållbar och strategisk lönebildning där jämställdhet och konkurrenskraft är i fokus är en annan viktig aspekt av den strategiska kompetensförsörjningen.

Jämställdhet mellan kvinnor och män

Organisationens chefer arbetar kontinuerligt i arbetsgrupperna med

Förvaltning	2024	2023
Kommunstyrelseförvaltningen	1,48 %	2 %
Samhällsbyggnadsförvaltningen		8,2 %
Teknik- och serviceförvaltningen	6,52 %	
Socialförvaltningen	8,36 %	9,4 %
Utbildningsförvaltningen	6,9 %	7,8 %
Bygg- och miljöförvaltningen	7,5 %	
Totalt	7 %	8,1 %

Sjukfrånvaro per förvaltning.

jämställdhetsperspektivet mellan kvinnor och män. En viktig del i jämställdhetsarbetet är att varje år genomföra en lönekartläggning ur ett jämställdhetsperspektiv, en så kallad jämställdhetsanalys. Den generella analysen vid årets lönekartläggning

visar att skillnaden mellan männens och kvinnornas medianlön på totalen medarbetare under 2024 har förändrats jämfört med förra årets kartläggning. Skillnaden är nu 600 kr till kvinnornas fördel. Vid förra kartläggningen 2023 var det 700 kr skillnad till männens favör. Resultatet torde grunda sig i det aktiva arbetet i enlighet med föregående års handlingsplan för jämställda löner, där fokus har varit att organisationens chefer ska lönesätta nya medarbetare utifrån kompetens och erfarenhet oberoende av kön. I arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare är jämställda och konkurrenskraftiga löner gentemot omvärlden en viktig parameter och en fortsatt viktig del i kommunens lönestrategi.

Analysen visar att cheferna i organisationen i löneöversyn varje år fördelar sitt löneökningssutrymme könsneutralt.

Andelen kvinnor i organisationen har minskat 2 procentenheter till 78 jämfört med 2023. Andelen män har ökat från 20 procent till 22 procent.

Heltidsorganisation

Heltid som norm är dels en kompetensförsörjningsfråga, dels en jämställdhetsfråga. Det är en kompetensförsörjningsfråga utifrån att arbetskraften som finns tillgänglig inte kommer att räcka till för att möta de behov av arbetskraft som Bollebygds kommun och Sverige står inför med en minskande befolkning i arbetsför ålder. De medarbetare vi redan har anställda måste arbeta heltid i större utsträckning för att täcka de behov som finns idag och de som kommer att finnas i framtiden. En jämställdhetsfråga utifrån att kvinnor, inom framför allt vård och omsorg, inte har samma möjlighet att försörja sig både i yrkesverksam ålder och senare vid pensionen.

Andelen tillsvidareanställda med heltid har under 2024 ökat marginellt och är nu 92,4 procent. 2023 var andelen medarbetare med heltidsanställning 92,1 procent. På Bygg – och miljöförvaltningen är samtliga medarbetare heltidsanställda.

Hälsa och arbetsmiljö

Resultatet på medarbetarenkäten visar att kommunens medarbetare upplever att de har en god arbetsmiljö. Hållbart medarbetarengagemang (HME) visar på 84 vilket är lite högre än resultatet för de kommuner som mäter HME. HME har därmed ökat med 2 procentenheter sedan 2023. Kommunens medarbetare har också en hög övergripande nöjdhet med arbetssituation, upplever en god stämning på arbetsplatsen och upplever att de har ett meningsfullt och utvecklande arbete. Resultatet visar dock på att 33 procent av medarbetarna upplever att de inte hinner göra ett gott arbete inom ramen för sin arbetstid. Över tid kan det leda till effekter i hälsa hos medarbetare om långvarig hög belastning utan återhämtning och vila blir en del av vardagen.

Alla organisationens arbetsgrupper har utifrån resultatet av medarbetarenkäten tagit fram en handlingsplan med åtgärder som en viktig del av arbetsmiljöarbetet. Handlingsplanerna följs upp i kommande års medarbetarenkät.

Dialogen i den röda tråden samtalen är en viktig del i arbetsmiljöarbetet och ger organisationens chefer möjlighet att följa upp medarbetarnas hälsa och arbetsmiljö.

Den totala sjukfrånvaron har minskat från 8,1 procent 2023 till 7 procent 2024. Kvinnors sjukfrånvaro var 3,17 procentenheter högre än männens sjukfrånvaro 2024, vilket är en minskning jämfört med 2023. Sjukfrånvaron har minskat med ca 1 procentenhet jämfört med 2023 och det kan med största sannolikhet kopplas dels till det strukturerade arbetet med sjukfrånvaro som görs i organisationens verksamheter, dels till att de medarbetare som har möjlighet att arbeta hemifrån gjort detta trots att man varit sjuk. Man hade annars behövt sjukskriva sig men det har man inte gjort utan har kunnat fortsätta arbeta hemifrån trots lättare sjukdom. De medarbetare som inte kan arbeta hemma har i lika stor utsträckning som 2023 varit frånvarande från arbetet på grund av sjukdom.

Andelen långtidssjukskrivna över 60 dagar av det totala antalet sjukskrivna har minskat från 41,32 procent 2023 till 32,53 procent 2024. Det indikerar att det är fler av dem som är sjukskrivna är det för en längre tid och det tar tid att komma tillbaka till arbetet. Sjukfrånvaron är fortfarande högst i åldersgruppen +50 år. Sjukfrånvaron beror både på strukturella orsaker och på andra orsaker som är kopplade till den enskilde medarbetaren. Strukturella orsaker till sjukfrånvaro kan vara ohälsosam schemaläggning med för lite återhämtning mellan arbetspassen, långa arbetspass, arbetspass med otillräcklig bemanning, för många antal medarbetare per chef eller otydliga uppdrag. De sjukfrånvaroorsaker som kopplas till den enskilde medarbetaren beror både på fysiska och psykiska sjukdomar.

Under 2024 inkom 826 avvikelser i medarbetarnas arbetsmiljö. Det är en ökning med 280 jämfört med föregående år. Av avvikelserna är 382 tillbud, 181 olycksfall, 227

riskobservationer, färdolycksfall 3 samt anmälan om kränkande särbehandling 33 stycken. Orsaker till avvikelserna är ohälsosam arbetsbelastning, skadad av person samt hot och våld. Olycksfallen som rapporterats gäller främst hot och våld samt skadad av person. Flest avvikelser har inträffat inom utbildningsförvaltningens verksamhetsområde.

Samtliga anmälningar om kränkande särbehandling har utretts och åtgärder satts in utifrån framtagna handlingsplan i varje ärende.

Frånvaron för vård av sjukt barn uppgick under 2024 till motsvarande 2 årsarbetare vilket är fem årsarbetare färre än för 2023.

Arbetet för att främja hälsa fortsätter och 66,8 procent av medarbetarna har nyttjat sitt friskvårdbidrag vilket är ca 3 procentenheter lägre än föregående år.

	2024			2023		
	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro, totalt	7,7 %	4,6 %	7 %	9 %	4,9 %	8,1 %
Sjukfrånvaro ≥ 60 dagar	35 %	17,1 %	32,5 %	43 %	30,1 %	41,3 %
Sjukfrånvaro ≤ 29 år	5,7 %	5,1 %	5,5 %	7,7 %	4 %	6,5 %
Sjukfrånvaro 30-49 år	7,3 %	2,9 %	6,3 %	8,3 %	3,5 %	7,2 %
Sjukfrånvaro ≥ 50 år	8,8 %	7,2 %	8,5 %	10,4 %	7,9 %	10 %

Personalvolym

Den 31 december 2024 hade Bollebygds kommun 704 tillsvidareanställda och 55 tidsbegränsat anställda medarbetare, totalt 759 personer. Antalet tillsvidareanställda har ökat med 20 personer och antalet tidsbegränsat anställda har minskat med 42 personer jämfört med 2023. Det innebär att totalt antal anställda har minskat med 22 personer jämfört med 2023.

Andelen visstidsanställda i förhållande till totalt antal anställda har under de senaste fem åren varit i stort sett samma nivå, med cirka 12 procent, för 2024 var det cirka 7 procent av kommunens medarbetare som hade en visstidsanställning. Av 704 tillsvidareanställda utgjorde kvinnorna 78 procent. Andelen kvinnor av de visstidsanställda var 75 procent. Antalet timmar utförda av timavlönade medarbetare var 2024 94 064 timmar vilket motsvarar cirka 45 årsarbetare. Det är en minskning med 6 årsarbetare jämfört med 2023.

Uttaget av övertid har minskat under 2024 och motsvarar ca 2 årsarbetare. 2023 motsvarade övertidsuttaget ca 3 årsarbetare.

Förvaltning	2024	2023
Kommunstyrelseförvaltningen	423	870
Samhällsbyggnadsförvaltningen		7 163
Socialförvaltningen	55 448	63 766
Utbildningsförvaltningen	33 707	35 603

Teknik- och serviceförvaltningen	4 404	
Bygg- och miljöförvaltningen	82	
Totalt	94 064	107 402

Arbetade timmar per förvaltning som utförs av timavlönade vikarier

Åldersfördelning

Medelåldern på tillsvidareanställda och tidsbegränsat anställda medarbetare i Bollebygds kommun var 44,59 år. Medelåldern för tidsbegränsat anställda var 40,96 år under 2024.

Under 2023 avslutade 15 medarbetare sin anställning med pension. Medarbetare i Bollebygds kommun går i genomsnitt i pension vid 66 år.

Ålder	kvinnor	män	Totalt
29 år eller yngre	41	15	56
30-39 år	155	41	196
40-49 år	142	44	186
50-59 år	152	39	191
60-65	56	10	66
66 och över	8	1	9
Totalt	554	150	704

Ålder för samtliga tillsvidareanställda i kommunen 2024-12-31.

Lönebildning

Löneökningstrycket i löneöversyn 2023 och 2024 var 7,4 procent av den totala lönesumman.

Framtid

För att upprätthålla och förbättra välfärden som medborgarna förväntar sig och behöver, ställs allt högre krav på motiverade, engagerade och kompetenta medarbetare. Precis som andra arbetsgivare i Sverige, står Bollebygd inför utmaningen att locka medarbetare till välfärdsyrkena, erbjuda en god arbetsmiljö och möjligheter till långsiktig professionell utveckling. Det kräver strategisk kompetensförsörjning där alla perspektiv måste undersökas och ifrågasättas.

Arbetet måste fokusera på att hitta nya lösningar för att möta framtida behov och medarbetare. Det kommer att genomföras enligt Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) strategier för att hantera kompetensutmaningen när färre tillgängliga arbetare måste ta hand om fler invånare med behov, den så kallade demografiska utmaningen.

Driftredovisning

Budgetbeslut m.m. under året

Kommunens budget, nettokostnader (mnkr)	KF beslut	Tekniska just.	Omorga- nisation	Kostnad Flässhjum 1:32	Utökad revision	Löne- rörelse	Tilläggs- budget	Aktuell ram
<i>Budget per nämnd:</i>								
Kommunfullmäktige	1,6				-0,07			1,53
Kommunstyrelsen	65,1	0,7	11	0,4		1,1	-0,5	77,8
Utbildningsnämnden	326,2	4,4				6,1	0,5	337,2
Socialnämnden	221,4	1,2				4,8	1	228,4
Samhällsbyggnadsnämnden	43,4	1,7	-45,1					0
Bygg och miljönämnden			10,6			0,3		10,8
Teknik och servicenämnden			23,5			0,3		23,8
Revisionen	0,85				0,07			0,92
Valnämnden	0,18						0,3	0,49
Överförmyndare	0,78							0,78
Jävsnämnden	0,05		-0,05					0
Summa nämnder	659,6	8	0	0,4	0	12,6	1,3	681,8
<i>Budget övrigt:</i>								
Ofördelad budget	4			-0,4				3,6
Lönerörelse	13,5					-12,6		0,9
Pensioner och räntenetto mm	13,4	-8						5,4
Summa finansförvaltningen	30,9	-8	0	-0,4		-12,6	0	10,4
Skatteintäkter och generella statsbidrag	691,3						1,3	692,6
Budgeterat resultat 2024	0,9							0,9

Tekniska justeringar har genom mandat av kommunfullmäktiges budgetbeslut genomförts av ekonomiavdelningen till följd av förändrad internränta samt ändrade kapitalkostnader. Totalt uppgår de tekniska justeringarna till 8 miljoner kronor. Eftersom ökningarna till största del avsåg internränta finansierades ökningen genom att finansförvaltningen fick minskad ram då intäkter från den ökade internräntan skulle täcka minskningen. Även övriga kapitalkostnader som budgeterats på finansförvaltningen har justerats ut till nämnderna som bär kostnaderna.

Omorganisationen består i att beslutade budgeten för Samhällsbyggnadsnämnden samt Jävsnämnden fördelats på nya nämnderna Teknik och servicenämnden, Bygg och miljönämnden samt Kommunstyrelsen. Kommunstyrelsens del avser Plan och Exploatering samt strategisk fastighet.

Beslut om utökad budget för att täcka kapitalkostnader som kommit efter förvärv av Flässjum 1:32 fattades i samband med februarirapporten. Ökade kapitalkostnader och internränta brukar i annat fall justeras av teknisk justering men det fanns inte budgetutrymme planerat för detta då förvärvet av fastigheten skedde efter budgeten hade tagits. Utökade kostnaderna finansierades genom minskning av ofördelad budget.

Fullmäktige beslutade om att flytta 68 tusen kronor från fullmäktiges budget till revisionens budget i deras sammanträde den 5 juni.

De avsatta budgetmedlen för att täcka ökade kostnader till följd av lönerörelsen 2024 har fördelats till nämnderna. De nämnder som nyttjar intern service i form av lokalvård och kostenheten har fått utökad ram för att täcka löneökningar på utförande enheter. Därefter har interndebitering i samma grad utförts. Efter gjorda justering återstod 0,9 miljoner kronor i lönerörelsens budget.

Tilläggsbudgeten behandlade tre generella statsbidrag vars intäkter budgeterades till Valnämnden, Utbildningsnämnden och Socialnämndens ramar. Därutöver fattades beslut om justering av budgetram för återbruk som initialt budgeterats till Kommunstyrelsen men där Socialnämnden blivit utförande nämnd.

Driftredovisning

Driftredovisning	Intäkter		Kostnader		Nettokostnad		Budget	
Per nämnd	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	avvikelse
Kommunfullmäktige	0,0	0,0	-1,1	-1,5	-1,1	-1,5	-1,5	0,4
Revision	0,0	0,0	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9	0,1
Valnämnd	0,0	0,0	-0,4	0,0	-0,4	0,0	-0,5	0,1
Överförmyndare	0,0	0,0	-0,8	-0,7	-0,8	-0,7	-0,8	0,0
Bygg och Miljönämnd	2,9	3,3	-13,0	-12,0	-10,1	-8,7	-10,8	0,7
Kommunstyrelse	6,7	6,7	-84,1	-76,1	-77,4	-69,5	-77,8	0,4
Utbildningsnämnden	33,1	33,6	-371,8	-350,6	-338,7	-317,0	-337,2	-1,5
Teknik och servicenämnd	125,7	124,5	-150,5	-155,2	-24,9	-30,7	-23,8	-1,0
Socialnämnden	42,0	39,4	-268,2	-251,9	-226,1	-212,5	-228,4	2,3
Pensioner m.f gem poster	18,0	14,9	-18,7	-19,7	-0,7	-4,8	0,8	-1,5
Avgår interna poster	-101,4	-87,1	101,4	87,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens intäkter och Verksamhetens kostnader enligt resultaträkning	127,0	135,3	-808,2	-781,4	-681,2	-646,2	-681,0	-0,2

Belopp i miljoner kronor. Det kan finnas avrundningar som gör att summeringarna inte alltid ser ut att stämma. I nämndernas årsrapporter inkluderas även eventuella räntekostnader vilket gör att total budgetavvikelse kan skilja sig åt.

Driftredovisning	Intäkter		Kostnader		Nettokostnad		Budget	
Per verksamhet	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	avvikelse
Politisk verksamhet	0,0	0,0	-9,0	-9,0	-9,0	-9,0	-10,8	1,8
Infrastruktur, skydd	12,1	17,1	-65,1	-63,5	-53,0	-46,4	-47,8	-5,2
Kultur och fritid	0,6	0,5	-17,9	-15,9	-17,2	-15,4	-17,3	0,1
Pedagogisk verksamhet	59,5	59,3	-382,4	-361,4	-322,9	-302,1	-322,8	-0,1
Vård och omsorg	48,1	44,1	-264,9	-254,0	-216,9	-209,8	-222,2	5,4
Särskilt riktade insatser	3,9	5,0	-7,3	-7,5	-3,3	-2,5	-5,4	2,1
Affärsverksamhet	37,4	42,5	-43,0	-42,1	-5,6	0,4	-0,7	-4,9
Gemensamt	66,7	53,8	-120,1	-115,2	-53,3	-61,4	-54,1	0,7
Avgår interna poster	-101,4	-87,1	101,4	87,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens intäkter och Verksamhetens kostnader enligt RR	127,0	135,3	-808,2	-781,4	-681,2	-646,2	-681,0	-0,2

Belopp i miljoner kronor. Det kan finnas avrundningar som gör att summeringarna inte alltid ser ut att stämma.

Kommunstyrelsen

Under 2024 hade kommunstyrelsen ett överskott på 0,4 miljoner kronor. Jämfört med 2023 ökade nettokostnaderna med 7,9 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning på 11,4 procent. Den största ökningen låg inom personalkostnaderna, som ökade med 4,6 miljoner kronor (13,6 procent). Lönesumman steg med 12,6 procent medan personalomkostnaderna (PO) ökade med 15,8 procent. Personalkostnaderna utgjorde ungefär hälften av kommunstyrelsens totala kostnader.

Kapitalkostnaderna ökade från 2,7 miljoner kronor till 5,5 miljoner kronor vilket motsvarar 100 procent. Detta beror på att kapitalkostnader för fastigheten Göteborgsvägen 19 samt kapitalkostnader för infrastruktur kring Bergadalens exploateringsprojekt belastat kommunstyrelsen 2024.

Nettokostnadsutvecklingen är dock något missvisande. I jämförelsen jämförs kommunstyrelsens nettokostnader 2023 med 2024 med en omräkning där Plan och exploateringsenheten räknats med till Kommunstyrelsen även 2023 trots att den tillhört Samhällsbyggnadsnämnden under 2023. Däremot finns inte kostnader för strategisk fastighet med i jämförelsesiffran 2023 då den låg utfördelad på flera enheter under Samhällsbyggnadsnämnden och inte kunde särskiljas.

Kostnaden för köpt huvudverksamhet, som står för 19 procent av kostnadsmassan, ökade med 1,1 miljoner kronor (8,3 procent) jämfört med föregående år. Ökningen berodde till stor del på en höjning av medlemsavgiften i Södra Älvsborgs Räddningstjänsteförbund (SÄRF).

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden redovisar ett underskott på 1,5 miljoner kronor för 2024.

Underskottet återfinns hos kultur och fritid, förskola, grundskola och gymnasiet.

Resterande verksamheter redovisar överskott.

Årets resultat utgör -0,5 procent utav budgetramen. Nettokostnadsutvecklingen är en ökning på 6,9 procent. Vid delårsrapporten visade utfallet för perioden jämfört med föregående år en ökning på 9,7 procent, så kostnadsutvecklingen minskade under hösten.

Intäkterna har minskat med 1,6 procent. Det är främst försäljning av verksamhet som minskat. Minskningen är rent monetärt 1,4 miljoner kronor där sålda förskoleplatser har

minskat mest med 0,6 miljoner kronor. Grundskola och anpassad grundskola har gemensamt minskat med 0,7 miljoner kronor.

Bidragsintäkter ligger kvar på ungefär samma nivå som föregående år.

Kostnader för bidragsutbetalningar har ökat med 28,1 procent och beror på ökade kostnader för aktivitetsbidrag till följd av ökat antal aktiviteter hos föreningarna.

Ökningen i kostnader för köpt verksamhet är 5,0 procent eller 4,0 miljoner kronor för perioden. Störst andel av ökningen står gymnasiet och anpassade gymnasiet för med 3,4 miljoner kronor. Ökningen i kostnader beror på fler elever, fler elever med särskilt stöd utöver extra anpassningar samt kostnadsökningar på programmen. Främst kostnadsökningar för programmen på anpassat gymnasium.

Personalkostnaderna har ökat med 5,6 procent. Ökningen i förhållande till personalbudgetens storlek har varit som högst på kultur och fritid samt anpassad grundskola. Likaså har personalkostnaderna ökat mer på förskolan än grundskolan sett till respektive budget. Personalkostnader för fritidshem har minskat. Löneökningar tillkommer varje år och för 2024 även ökade personalomkostnader som utgör en del av ökningen.

Lokalkostnader inklusive städ har ökat med 12,3 procent och beror på ökade kostnader i internhyresmallen. Utbildningsförvaltningen bär också helårskostnaderna för nya delen av matsalen i Bollebygds skolan till skillnad från förra året då man bara bar halvårskostnaden efter driftsättning.

Material och tjänster har ökat 1,6 procent där ökningen av kostnader utgörs av måltider och licenskostnader. Inköp för övrig förbrukning har samtidigt minskat.

Övriga kostnader har ökat med 3,6 procent där ökningen utgörs av skolskjuts- /busskortskostnader och ökade leasingkostnader för datorer till elever och personal.

Kostnader för kapitalkostnader (ränta och avskrivning) på investeringar har ökat med 2,6 procent.

Socialnämnden

Resultatet för 2024 blev ett överskott om 2,3 miljoner kronor.

Nettokostnaden resulterade i 14,4 miljoner kronor högre än föregående år, vilket är en ökning med 6,8 procent. Nettokostnadsökningen avser främst ökade kostnader för köpt verksamhet inom funktionsstöd och myndighet barn och unga. Även ökning av personalkostnader, kapitalkostnader och övriga kostnader påverkar nettokostnadsökningen.

Intäkterna är 2,6 miljoner kronor högre än 2023, vilket är en ökning med 6,6 procent. Bilparken har ersatts med nya leasingbilar inom hemtjänst och hemsjukvård. Försäljning av gamla bilar har inbringat 0,6 miljoner kronor till socialnämnden, vilket påverkar intäktsökningen.

Reducerade intäkter utifrån bidrag avser minskad intäkt i form av assistansersättning från Försäkringskassan till följd av färre antal brukare.

Mot budget visar intäkterna en positiv avvikelse om 10,4 miljoner kronor. Detta beror dels på att kommunen mottagit mer statsbidrag än budgeterat. Under året har det tillkommit fler statsbidrag som kommunen sökt och blivit beviljat, vilket är förklaringen till avvikelsen. Ändringar i konteringsmodellen för Bollegårdens hyror påverkar också intäktsavvikelse på hyresintäkter. Andra faktorer som påverkar intäktsökningen är försäljningen av hemtjänstens gamla bilar och försäljning av verksamhet inom funktionsstöd.

Socialnämndens bruttokostnader blev 17,0 miljoner kronor högre jämfört med 2023, vilket är en ökning med 6,7 procent. Ökningen avser i huvudsak kostnader för köpta placeringar, personalkostnader och ändring i konteringsmodell för Bollebo. Köpta placeringar har ökat med 2,9 miljoner kronor jämfört med 2023. Ökade kostnader förekommer till följd av nytillkomna köpta placeringar både på funktionsstöd och myndighet. Myndighet återsöker 0,8 miljoner kronor av placeringskostnaderna 2024.

Personalkostnaderna ökade med 6,0 miljoner kronor jämfört med 2023, vilket är en ökning med 3,5 procent. Av kostnadsökningen avser 4,8 miljoner kronor årets lönerörelse, vilket socialnämnden erhållit utökad budget för. Ökad PO (sociala avgifter) mellan åren påverkar personalkostnadsökningen. PO år 2023 var 44,53 procent, jämfört med PO år 2024 som är 45,75 procent. Kostnaderna för avtalspensioner i kommunsektorn ökade mycket kraftigt 2023 och 2024 på grund av den höga inflationstakten.

Kostnaden för bidrag har ökat med 0,5 miljoner kronor jämfört med 2023, vilket beror på ökade kostnader för ekonomiskt bistånd. Ökningen avser främst utförsäkrade arbetslösa

och effekter av den nya bosättningslagen med tillströmning av ukrainare som är i behov av bistånd.

Socialnämnden har 8,2 miljoner kronor högre kostnader än budgeterat. Detta beror främst på ökade kostnader för köpta placeringar, bidragskostnader, material och tjänster. Även ny konteringsmodell för Bollegårdens hyror påverkar redovisningstekniskt.

Socialnämnden har mottagit fler statsbidrag än budgeterat. En del av dessa bidrag har använts för inköp av material och tjänster, vilket förklarar de högre kostnaderna jämfört med budget. De inköp som enheterna gjort med statsbidrag har de motsvarande fått intäkt för, som ses under bidragsintäkter.

Nämnden har 3,7 miljoner kronor lägre personalkostnader än budgeterat. Socialnämnden har haft vakanser under 2024. Vakanserna beror på olika orsaker, så som föräldraledighet, sjukskrivningar samt att medarbetare som i grunden har 100 procent tjänstgöringsgrad valt att gå ned i sysselsättningsgrad. I vissa fall har verksamheten valt att inte tillsätta tjänsten och i andra fall har det berott på svårigheter att rekrytera.

Teknik- och servicenämnden

Teknik- och servicenämnden redovisar ett resultat för verksamhetsåret 2024 på -1,0 miljoner kronor.

Eftersom nämnden bildades 2024 görs ingen jämförelse mot föregående år på övergripande nivå.

För nämnden som helhet, på kontonivå är avvikelserna små. Enheterna för sig har dock stora avvikelser i utfall mot budget. Detta beror på att VA-verksamheten haft mycket högre kostnader för konsulter och köpta tjänster än budgeterat. I samband med att prognosen för VA-verksamheten justerades, togs också en handlingsplan fram för att, på nämndens övriga enheter, leverera ett så gott resultat som möjligt.

Under året blev intäkterna något bättre än budget (cirka 1,3 miljoner kronor) – vilket är på grund av ersättningen för förpackningsinsamling från Naturvårdsverket och direkt hänförlig till avfallsverksamheten. Intäkten möts också av kostnader för köpt verksamhet, där nämnden också har en avvikelse om cirka -0,7 miljoner kronor.

Övriga avvikelser hittas inom personalkostnader (-0,5 miljoner kronor), då nämnden haft dubbla förvaltningschefer under en övergångsperiod, samt övriga kostnader (-1,2 miljoner kronor) som kopplas till VA-verksamheten.

Sammanfattningsvis har nämndens verksamheter haft ett turbulent år där mycket av målarbetet och verksamhetsutvecklingen behövt pausas för att leverera ett så gott resultat som möjligt. VA-verksamheten och nämnden som helhet har bättre förutsättningar 2025 efter att kommunfullmäktige beslutat att höja taxan från och med årsskiftet.

Bygg- och miljönämnden

Bygg- och miljönämnden redovisar ett resultat för verksamhetsåret 2024 på 0,7 miljoner kronor.

Resultatet är direkt hänförligt till de avvikelser som återfinns inom bostadsanpassningar (1,7 miljoner kronor), övriga kostnader (-0,7 miljoner kronor), personalkostnader (-0,1 miljoner kronor) och intäkter (-0,1 miljoner kronor). Observera att en stor del av avvikelsen på övriga kostnader är hänförlig till konsulter.

Året har varit ett trendbrott:

2022 uppgick kostnader för bostadsanpassningar till cirka 3 miljoner kronor.

2023 uppgick kostnaden till cirka 2,8 miljoner kronor.

2024 uppgick kostnaden endast till 1,1 miljoner kronor.

Som ovan indikerar har det varit svårt att prognostisera årets resultat löpande då tidigare trend helt avstannat under 2024.

Pensioner med flera gemensamma poster samt kommentar till interna poster

Posten innehåller dels pensionskostnader som inte täckts av fördelat PO-pålägg till nämnderna. Detta resulterade i ett underskott på 3,7 miljoner kronor jämfört med budgeten. Här finns även plankostnader om cirka 3 miljoner kronor från tidigare samhällsbyggnadsnämnden som inte varit redovisade korrekt. Då det här inte anses vara väsentligt fel i räkenskapsinformationen finns inte någon separat not om detta.

Den ofördelade budgeten från fullmäktige samt ej fördelad avsättning för lönerörelsen finns med i posten på +3,6 respektive +0,9 miljoner kronor. Dessutom innehåller posten internränteintäkter och bokning av semesterlöneskuld med en total budgetavikelse på +0,7 miljoner kronor.

Investeringsredovisning 2024

Investeringsredovisning	Budget KF	justering	Utfall	Avvikelse	Total prognos	Total budget	Avvikelse
Reinvestering							
Kommunstyrelsen	4,0		4,8	-0,8			
Socialnämnden	1,3		0,6	0,7			
Utbildningsnämnden	1,3		1,3	0,0			
Teknik och Servicenämnd	23,5	-1,0	16,4	6,1			
Fastighet	10,0		10,3	-0,3			
Gata	1,5		1,3	0,2			
Lekredskap	1,0		1,0	0,0			
Avfall/Park*	2,0	-1,0	0,4	0,6			
VA*	9,0		3,4	5,6			
Beslutade projekt							
Datahallar (KS)	2,2		1,3	0,9	1,3	2,2	0,9
Gruppbostad autism (KS)	2,0		7,0	-5,0	25,0	37,0	12,0
Renovering idrottshall (TSN)	14,8	-1,1	9,2	4,5	15,0	15,0	0,0
Laddstolpar (TSN)	0,8	-0,1	0,05	0,7	0,4	1,0	0,6
Ombyggnad Råssa* (TSN)	6,5	-0,9	5,7	-0,1	10,0	10,0	0,0
Servicebyggn. Åsastugorna* (TSN)	5,6		0,8	4,8	5,6	5,6	0,0
Utvidgning GC-nät (TSN)	1,5		1,48	0,0	4,5	4,5	0,0
Skolområdet Olsfors (KS)		2,0	0,0	2,0	2,0	2,0	0,0
Beachhandbollsplan (TSN)		1,0	0,9	0,1	0,9	1,0	0,1
Gatubelysning (TSN)		0,6	0,1	0,5	1,0	1,0	0,0
Summa investeringar	63,5	0,5	49,7	14,3			
Strategiska markinköp KS	25		3,6	21,4			
Exploateringsverksamhet	0,0		-1,3	1,3			
Nya finansiella leasingavtal			2,5				
Total investeringsverksamhet	88,5	0,5	54,5	34,5			

Inga gåvor som klassas som anläggningstillgång har tagit upp under året.

*Delvis eller helt avgifts- eller taxefinansierad verksamhet

Kommentarer till investeringsredovisningen

Justeringar

På grund av ett minskat behov av investering i fordon för Avfall/Park har budgetmedel istället kunnat tas i anspråk för att finansiera byggnation av beachhandbollsplan.

Justeringar för beslutade projekt från kommunfullmäktiges budget är ett resultat av att årets investeringsram anpassats till återstående medel för totalt beslutad investeringsram för respektive projekt.

Gatubelysning fick beslut om överflyttad budget vid antagandet av årsredovisning 2023.

Projektet Skolområdet i Olsfors beslutades av fullmäktige 2024-09-19.

Övriga kommentarer

Kommunstyrelsen har överskridit budgeten till följd av kostsamma investeringar i system.

Projektet vad avser datahallar är i princip färdigställt. Den positiva avvikelsen förklaras av att reservkraft kommer att lösas i ett separat projekt vid senare tillfälle.

Avvikelse på Gruppbostad autism beror på att projektet har kunnat komma igång tidigare än planerat. Notera att prognosen för totala projektet understiger den ursprungliga projektbudgeten.

Teknik och servicenämnden har genomfört reinvesteringar under den avsatta investeringsbudgeten. Det är främst VA och Avfall/Park som inte nyttjat sin investeringsram. Nämnvärt vad gäller reinvesteringar för park är ny lekutrustning på kommunens lekplatser.

Vad gäller projektet renovering av idrottshallen har etapp ett genomförts, etapp två väntas genomföras under 2025. En ombyggnation av personalens omklädningsrum och duschutrymmen har genomförts på Råssa.

Utvidgning GC-nät har för året inneburit en nybyggd sträcka vid Bollebygdsskolan.

Planerad investering i ny servicebyggnad på kommunens camping är pausad till följd av att investeringsutrymmet inte räckte för att genomföra den projekterade byggnaden. Höga projekteringskostnader kan vara en orsak till att inte investeringsutrymmet har räckt till. Ny lägesbedömning och inriktningsbeslut sker under 2025.

Strategiska markinköp har gjorts i kommunen avseende två tomter där det finns strategiskt värde för framtida verksamhet kring skolan i Olsfors.

Exploateringsverksamheten avser intäkter från sålda tomter på Bergadalen.

Sambandet mellan drift- och investeringsredovisningen och andra finansiella rapporter

Från driftsredovisning	Intäkter	Kostnader	Nettokostnad	Från investeringsredovisning	Budget KF	Utfall	Avvikelse
Intäker och kostnader	127,0	-808,2	-681,2	Totalt investerat	89	54,5	34
				Exploateringsverksamhet		1,3	
				Ansk. finansiell anläggning		0,9	
				Investeringsbidrag		0,4	
				Finansiell leasing		-2,5	
Resultaträkning 2024	2024			Från kassaflödesanalys 2024			
Verksamhetens int.	127,0			Löpande verksamhet	67,7		
Verksamhetens kostn.	-774,4			Investeringsverksamhet	-54,6		
Avskrivningar	-33,8			Finansieringsverksamhet	12,7		
Nettokostnad	-681,2			Årets kassaflöde	25,9		
Skatteintäkter	564,7			Omklassade omsättningstillgångar	7,7		
Gen. statsbidr o utj	132,0			Finansiell leasing	2,5		
Resultat	15,5			Från balansräkning 2023 2024			
Finansiella intäkter	4,3			Anläggningstillgångar	588	619	
Finansiella kostnader	-13,0			Kassa	40,7	66,6	
Resultat efter skatteint och Finansnetto	6,8						
Extraordinära poster	0,0			Eget kapital	413,0	419,9	
Årets resultat	6,8			Långfristig upplåning	111,5	124,2	

Finansiella rapporter

Resultaträkning

(mkr)

		Kommunen		Koncernen	
	<u>Noter</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>
Verksamhetens intäkter	3	135,3	127,0	172,0	164,9
Verksamhetens kostnader	4	-749,9	-774,4	-776,5	-803,4
Avskrivningar	5	-31,5	-33,8	-38,0	-40,2
Verksamhetens nettokostnader		-646,2	-681,2	-642,5	-678,7
Skatteintäkter	6	553,2	564,7	553,2	564,7
Generella statsbidrag och utjämning	7	112,9	132,0	112,8	132,0
Verksamhetens resultat		19,8	15,5	23,5	18,0
Finansiella intäkter	8	3,5	4,3	3,7	4,3
Finansiella kostnader	9	-11,2	-13,0	-11,6	-15,1
Resultat efter finansiella poster		12,2	6,8	15,6	7,2
Extraordinära poster	10	-7,7	0,0	-7,7	0,0
Årets resultat		4,5	6,8	8,0	7,2

Balansräkning

(mkr)

	<u>Noter</u>	Kommunen <u>2023</u>	<u>2024</u>	Koncernen <u>2023</u>	<u>2024</u>
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	11	2,8	4,9	2,8	4,9
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader, tekniska anläggningar	12	558,3	581,7	791,6	806,8
Maskiner och inventarier	13	18,1	22,7	19,5	25,7
Finansiella anläggningstillgångar	14	9,2	10,0	8,2	9,1
Summa Anläggningstillgångar		588,3	619,3	822,1	846,5
Omsättningstillgångar					
Förråd, lager och exploateringsfastigheter	15	27,8	14,5	28,0	14,9
Fordringar	16	66,7	51,7	66,9	52,5
Kortfristiga placeringar	17	6,3	7,1	6,3	7,0
Kassa, bank	18	40,7	66,6	65,1	97,2
Summa Omsättningstillgångar		141,5	139,8	166,3	171,6
Summa Tillgångar		729,8	759,2	988,5	1 018,1
Eget Kapital, Avsättningar och Skulder					
Eget kapital	19	413,1	419,9	485,4	492,6
Årets resultat		4,5	6,8	8,0	7,2
Resultatutjämningsreserv		100,1	98,8		
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	20	63,8	82,2	63,8	82,2
Andra avsättningar	21	9,3	9,3	10,5	10,5
Skulder					
Långfristiga skulder	22	134,1	149,3	230,1	269,4
Kortfristiga skulder	23	109,6	98,5	198,7	163,4
Summa Eget Kapital, Avsättningar och Skulder		729,8	759,2	988,5	1 018,1
Panter och ansvarsförbindelser					
Panter och därmed jämförliga säkerheter	24	0,3	0,3	0,3	0,3
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	25	135,7	133,0	135,7	133,0
Övriga ansvarsförbindelser	26	219,8	219,7	2,9	2,8
Leasing	27	55,0	55,8	12,5	15,7

Kassaflödesanalys

(mkr)	Kommunen		Koncernen		
	<u>Noter</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		4,5	6,8	8,0	7,2
Justering för ej likviditetspåverkande poster	28	52,1	43,3	60,8	49,3
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>		56,6	50,2	68,8	59,0
Ökning/minskning av periodiserade anslutningsavgifter		0,9	0,7	0,9	0,7
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar		0,1	15,0	4,6	19,7
Ökning/minskning av förråd och varulager		6,1	13,3	6,2	13,2
Ökning/minskning av kortfristiga skulder		-1,5	-11,5	-2,7	-18,5
Kassaflöde från den löpande verksamheten		62,2	67,7	77,8	71,5
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i immateriella anläggningstillgångar		-2,1	-3,2	-2,1	-3,2
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	0,0
Investering i materiella anläggningstillgångar		-71,8	-50,5	-77,2	-52,6
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	2,0
Förvärv av finansiella tillgångar		-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
Avyttring av finansiella tillgångar		0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-74,8	-54,6	-80,1	-54,7
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån		10,4	15,0	10,4	15,0
Amortering av skulder för finansiell leasing		-2,6	-2,7	-2,6	-0,2
Amortering av långfristiga skulder		0,0	0,0	-32,0	0
Erhållna offentliga investeringsbidrag		0	0,4	0	0,4
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		7,8	12,8	-24,2	15,3
Årets kassaflöde		-4,8	25,9	-26,5	32,1
Likvida medel vid årets början		45,5	40,7	91,7	65,1
Likvida medel vid årets slut		40,7	66,6	65,1	97,2

Noter

1 - Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning samt Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Ett känt avsteg mot RKR R2 är att fordran mot brukare inom socialnämnden tas upp först månaden efter tjänsten har utförts. Resultatet påverkas i ringa omfattning av detta eftersom utdebitering av hemtjänst och liknande är relativt konstant över respektive månad. Det är inte sannolikt att utdebiteringen skulle ändras i större omfattning från en månad till en annan.

Under året har räntekostnader samt avskrivningskostnader belastat resultatet i enlighet med rekommendation RKR R5. Tillgång och skuld har justerats i balansräkningen. Då det handlar om koncernintern leasing har bokfört värde vid leasingkontraktets ingång använts som verkligt värde. Beräknat restvärde har tagits fram genom att framräknat bokfört värde samt planerade investeringar enligt underhållsplan har räknats samman. Se mer under stycket om leasing.

Kommunkoncern och sammanställda räkenskaper

Kommunkoncernen består av följande kommunala koncernföretag:

Bolag	Ägarandel
Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder	100 %
GRYAAB	1,13 %

Inga förändringar i sammansättningen av kommunkoncernen har skett under räkenskapsåret. Vid konsolidering av Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder har inte

omräkning av stiftelsens redovisningen gjorts till LKBR. Då stiftelsen följer K2-redovisning innebär detta ett avsteg från RKR R16.

GRYAAB ingår inte i de sammanställda räkenskaperna eftersom dess andel av kommunala kommunkoncernens omsättning och omslutning är obetydlig. Avloppsverksamheten är förvisso av särskild betydelse för kommunen men GRYAAB hanterar inte avloppsvatten ifrån Bollebygds kommun.

Värderings- och omräkningsprinciper

Anläggningstillgångar

Utvecklingsarbete och immateriella rättigheter av väsentligt värde som medför framtida ekonomiska fördelar eller servicepotential tas upp som immateriell tillgång. Med väsentligt värde menas minst ett prisbasbelopp. Detsamma gäller rättigheter utan begränsad nyttjandeperiod som t.ex. ledningsrätter. Immateriella anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde minus avskrivning och eventuell nedskrivning. Samtliga immateriella tillgångar är förvärvade. Förvärvade IT licenser skrivs av linjärt under avtalstiden som är 3 – 8 år.

Materiella anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde minus avskrivning och eventuell nedskrivning. Avskrivning sker linjärt för samtliga anläggningstillgångar som är utsatta för värdeminskning. Materiella anläggningstillgångar som har betydande komponenter med väsentlig skillnad i nyttjandeperiod skrivs av separat. Några justeringar har inte skett på gamla investeringar. I snitt har de fastigheter där investeringen gjordes innan 2015 en avskrivningstid på 33 år, som vägt snitt. Om någon befintlig fastighet genomgår större renovering görs ny bedömning av komponenter.

En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgångstyp görs. För tillgångar där nyttjandeperioden styrs i avtal (t.ex. leasing) används den planerade verkliga nyttjandeperioden som avskrivningstid.

För tillgångar av särskild teknisk karaktär görs individuell bedömning av nyttjandeperioden, vilken därmed kan avvika från kommunens normala

avskrivningstider. Omprövning av nyttjandeperioden sker om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt (t.ex. verksamhetsförändringar, teknikskiften och organisationsförändringar).

För tillgångar med en nyttjandeperiod överstigande 10 år görs dock alltid en omprövning vid större reparations- eller ombyggnadsåtgärder eller när halva respektive två tredjedelar av ursprungligt bedömd nyttjandeperiod förflutit. Om en ny bedömning av nyttjandeperioden avviker från tidigare fastställd nyttjandeperiod ändras avskrivningstiden alltid, om den bedöms vara kortare. Bedöms nyttjandeperioden vara längre, ändras den normalt bara om det oavskrivna beloppet för tillgången överstiger 500 000 kr.

Korttidsinventarier med förväntad genomsnittlig nyttjandetid på max 3 år och inventarier av mindre värde, upp till ett prisbasbelopp, kostnadsförs direkt. Inventarier som köps in inom ramen för nämndernas planerade investeringsbudget och därmed är av särskild betydelse för verksamheten tas alltid upp som en anläggningstillgång under förutsättning att den förväntade nyttjandetiden överstiger 3 år och värdet är minst ett halvt prisbasbelopp.

Inventarier som är avsedda för krisberedskap redovisas som anläggningstillgång med livslängd som överstiger det normala för motsvarande inventarier.

Omsättningstillgångar

Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar är upptagna till det belopp varmed de beräknas inflyta.

För finansiella instrument värderade till verkligt värde har börskursen den 31/12 använts.

Tomter för försäljning värderas kollektivt per exploateringsetapp där totala utgifterna fördelas per tomt utifrån yta. I anskaffningsvärdet ingår mark, andel av projektering och direkta utgifter för åtgärder på tomtmarken.

Mindre lager av t ex kontorsmaterial eller förbrukningsartiklar inom verksamheterna

kostnadsförs direkt i samband med inköp och tas inte upp som omsättningstillgång. VA-verksamhetens förråd redovisas till bestämd mängd och fast värde. Varje år görs en inventering av förrådet för att säkerställa att verkliga värdet stämmer överens med upptagna värdet.

Kommunen har för närvarande inga beredskapslager eller överlager.

Leasing

Majoriteten av de bilar som kommunen leasar är klassade som operationella avtal och redovisas därför inte som anläggningstillgång. I de fall som fall nuvärdet av minimileaseavgifterna överstigit 80 procent av bilens verkliga värde vid leasingperiodens början och leasingperioden överstiger 3 år har leasingkontraktet klassats som finansiell leasing och bilen tagits upp som tillgång. Kommunen har sju bilar som redovisas som finansiell leasing. I en del fall har avtalet blivit förlängt vilket inte föranleder omklassificering.

Kommunen leasar Bollegårdens äldreboende från Stiftelsen Bollebos hyresbostäder. Avtalet sträcker sig mellan 2011 och 2036. Avtalet förlängs därefter med fem år i sänder. Den kapitaliserade delen av hyreskostnaden har använts för att beräkna minimileaseavgiften. Implicit ränta har beräknats inklusive ej garanterat restvärde där restvärdet har tagits fram utifrån redovisat värde med tillägg av 23 miljoner kronor som kommit från underhållsplan. Inga andra fastigheter är upptagna som finansiell leasing.

Finansiella leasingavtal med ett avtalsvärde per objekt understigande ett halvt prisbasbelopp har klassificerats som ej uppsägningsbara operationella avtal och redovisas därför inte som anläggningstillgång. Dessa avtal ingår i noten för ej avskrivningsbar operationell leasing.

Skulder och avsättningar

90 procent av erhållna anläggningsavgifter för VA redovisas som förutbetalad intäkt och periodiseras på 50 år. Resterande del intäktsförs direkt.

Avsättning för pensioner värderas enligt RIPS i enlighet med RKR R10.

Kommunen har inga tillgångar och skulder i utländska valuta.

Redovisningsprinciper i driftredovisningen

Driftredovisningens intäkter och kostnader ska spegla respektive nämnds och verksamhets ekonomiska relationer till sin omvärld, där de andra nämnderna och verksamheterna utgör en del av omvärlden. Det innebär att jämfört med resultaträkningens intäkter och kostnader, som endast innehåller kommunexterna poster, innehåller driftsredovisningen även interna intäkter och kostnader såsom köp och försäljning mellan nämnderna. Poster som finns i resultaträkningen, men inte i driftredovisningen, är skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, finansiella intäkter och kostnader.

Poster som kalkylmässigt simuleras i driftredovisningen är:

- Personalomkostnader, i form av arbetsgivaravgifter, avtalspension och löneskatt. Dessa kalkyleras schablonmässigt till att uppgå till 45,75 procent av lönekostnaden. Ett undantag från den schablonen är anställda med lägre arbetsgivaravgifter på grund av ålder. Där är schablonen korrigerad till den lägre ersättningskostnaden.
- Kapitalkostnader, i form av avskrivningar och ränta på bundet kapital. Kapitalkostnaderna beräknas enligt rak nominell metod, vilket innebär att kostnaden består av linjär avskrivning på anläggningstillgångarnas avskrivningsbara värde och ränta på tillgångarnas bokförda restvärde. Den internt beräknade räntan har satts till 1,5 procent. Påförd ränta kan aldrig uppgå till mer än redovisade anskaffningsvärdet för tillgången. För information om avskrivningstider, se redovisningsprinciper.
- Teknik och Servicenämndens kostnader som fördelas mellan kommunens olika verksamheter genom interndebitering är:
Hyreskostnader: Internhyran sätts till fastighetsavdelningens genomsnittliga självkostnad inklusive avskrivningskostnader och ränta på bundet kapital.
- Kost: Debitering sker av kommunens produktionskök till budgeterat pris. För Utbildningsnämnden sätts ett fast pris per år medan Socialnämnden debiteras abonnemang för respektive månad samt ett årligt fast pris. Utöver detta interndebiteras ströbeställningar av till exempel kaffe och andra livsmedel.

Eventuella budgetavvikelser vidarefaktureras ej men redovisas schablonmässigt på korrekt verksamhetskod.

- Lokalvård: En budget för respektive verksamhet sätts varje år. Den budgeten interndebiteras under året till respektive nämnd. I särskilda fall sker även utökad fakturering om uppdraget ändrats under året. Eventuella budgetavvikelser vidarefaktureras ej men redovisas schablonmässigt på korrekt verksamhetskod.
- Vaktmästeri: Förvaltningarna som nyttjar vaktmästartjänster interndebiteras årsvis ett schablonbelopp för dessa tjänster.

Redovisningsprinciper för investeringsredovisningen

Investeringsredovisningen visar årets utgifter för avslutade samt pågående investeringsprojekt. Varje år fattar kommunfullmäktige beslut om investeringsbudget samt flerårsplan. Inga beslut om investeringsprojekt med flerårig löptid har tagits i budgeten. Långsiktiga investeringsprojekt hanteras i Lokalresursplanen som särredovisas. Kommunfullmäktige har fattat beslut om ett årligt anslag om 25 miljoner kronor för exploateringsverksamhet där projekt kan sträcka sig över flera år men inte tagit ställning till hur mycket enskilda projekt ska kosta per år. I investeringsredovisningen kan poster för exploateringsverksamhet även innehåller utgifter som i externredovisningen klassas som omsättningstillgång.

Budget för strategiska markinköp om totalt 25 miljoner syftar till att ge kommunstyrelsen utrymme att agera ifall ett strategiskt objekt kommer ut på marknaden. Markinköpens ram är inte att se som planerat markinköp utan maximal ram för markinköp. Kommunfullmäktige beslutar om en investeringsbudget per projekt. Respektive nämnd har mandat att göra omfördelningar mellan projekt som understiger 5 miljoner kronor.

Omfördelning mellan projekt inom lokalresursplanen godkänns av kommunstyrelsen. Ombudgetering mellan år prövas av kommunfullmäktige i samband med prövning av årsredovisningen. Att vissa leasingavtal för fordon redovisas som finansiell leasing har inte beaktats i kommunens budgetarbete. Årets tecknade avtal redovisas som en egen post i redovisningen. Ökat insatskapital till Kommuninvest redovisas som en

investering i finansiella anläggningstillgångar men tas inte upp i investeringsredovisningen.

2 - Uppskattningar och bedömningar

Bergadalen

För exploateringsprojektet Bergadalen2 har huvudentreprenörens kostnader fördelats mellan tomter och kommunens tekniska anläggningar utifrån kalkylen i entreprenörens anbud. 77 procent av kostnaderna har redovisats som anläggningstillgång medan 23 procent har fördelats som tomtmark. Kostnader direkt hänförliga till särskild anläggning har tagits upp där medan schablon har använts för gemensamma kostnader. Värdering har gjorts av oberoende värderingsfirma som konstaterat att marknadsvärdet är högre än den redovisade exploateringstillgången av tomtmark.

	Kommunen		Koncernen	
	2023	2024	2023	2024
3 - Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	8,9	9,6	8,9	9,6
Taxor och avgifter	55,4	51,7	52,7	48,8
Hyror och arrenden	4,4	9,8	42,4	50,3
Bidrag och kostnadsersättningar från staten	49,6	43,9	49,6	43,9
Bidrag och gåvor från privata aktörer	0,0	0,0	0,0	0,0
Offentliga bidrag (investeringar)	0,1	0,1	0,1	0,1
EU-bidrag	0,9	0,8	0,9	0,8
Övriga bidrag	0,9	0,9	0,9	0,8
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	7,1	8,0	7,1	8,0
Intäkter från exploateringsverksamhet	7,9	1,9	7,9	1,9
Realisationsvinster på materiella och immateriella anläggningstillgångar	0,0	0,4	0,0	0,4
Övriga verksamhetsintäkter	0,0	0,0	1,5	0,2
Summa verksamhetens intäkter	135,3	127,0	172,0	164,9
4 - Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader exklusive pensionskostnader	-422,0	-438,2	-427,3	-443,7
Pensionskostnader	-41,4	-46,2	-41,7	-46,6
Lämnade bidrag	-27,8	-17,9	-27,8	-17,9
Köp av verksamhet	-136,2	-145,4	-136,2	-145,4
Lokal- och markhyror samt övriga fastighetskostnader	-26,8	-32,2	-47,5	-55,3
Inköp av material och varor	-22,9	-21,8	-22,9	-21,8
Inköp av tjänster	-35,8	-39,6	-35,8	-39,6
Realisationsförluster och utrangeringar	-4,2	-1,3	-4,2	-1,6
Anskaffningskostnad sålda exploateringsfastigheter	-0,6	-0,3	-0,5	-0,3
Bolagsskatt	0,0	0,0	-0,8	0,0

Övriga kostnader	-32,3	-31,5	-31,7	-31,2
Summa verksamhetens kostnader	-749,9	-774,4	-776,5	-803,4

5 - Av- och nedskrivningar

Avskrivning immateriella tillgångar	-0,7	-1,1	-0,7	-1,1
Avskrivning byggnader och anläggningar	-22,8	-24,6	-28,9	-30,8
Avskrivning maskiner och inventarier	-8,1	-8,1	-8,4	-8,3
Nedskrivning/återföring byggnader och anläggningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa av- och nedskrivningar	-31,5	-33,8	-38,0	-40,2

6 - Skatteintäkter

Preliminär kommunalskatt	543,0	565,3	543,0	565,3
Preliminär slutavräkning innevarande år	7,6	1,8	7,6	1,8
Slutavräkningsdifferens föregående år	2,5	-2,5	2,5	-2,5
Mellankommunal kostnadsutjämning	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga skatter	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa skatteintäkter	553,2	564,7	553,2	564,7

7 - Generella statsbidrag och utjämning

Inkomstutjämning	75,2	80,6	75,2	80,5
Kostnadsutjämning	-5,4	-2,5	-5,4	-2,5
Regleringsbidrag/avgift	22,6	29,8	22,6	29,8
Kommunal fastighetsavgift	22,8	24,0	22,8	24,0
Bidrag/avgift för LSS-utjämning	-5,4	-4,6	-5,4	-4,6
Övriga bidrag i utjämningssystemet	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga generella bidrag från staten	3,1	4,9	3,1	4,9
Summa generella statsbidrag och utjämning	112,9	132,0	112,8	132,0

8 - Finansiella intäkter

Utdelningar från koncernföretag	0,0	0,0	0,0	0,0
Utdelningar på aktier och andelar	0,0	0,4	0,0	0,4
Intäkter från finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Realiserad vinst på försäljning av finansiella instrument	0,0	0,0	0,0	0,0
Orealiserad värdestegring på finansiella instrument	0,6	0,8	0,6	0,8
Ränteintäkter	2,3	2,4	3,1	3,1
Borgensavgifter	0,6	0,8	0,0	0,0
Övriga finansiella intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa finansiella intäkter	3,5	4,3	3,7	4,3

9 - Finansiella kostnader

Räntekostnader	-5,7	-5,6	-6,1	-7,7
Finansiell kostnad, förändring av pensionsavsättningar	-5,5	-7,4	-5,5	-7,4
Kostnader från finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Förlust vid försäljning av finansiella instrument	0,0	0,0	0,0	0,0
Orealiserad värdeminskning finansiella instrument	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga finansiella kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa finansiella kostnader	-11,2	-13,0	-11,6	-15,1
Genomsnittlig upplåningsränta efter räntesäkring	3,3 %	3,5 %	1,9%	2,5%
Genomsnittlig upplåningsränta före räntesäkring	3,8 %	4,1 %	4,0%	4,1%
Räntesäkringen har påverkat kostnaden med (- lägre kostnad)	-0,5	-0,5	-5,9	-4,6

10 - Extraordinära poster

Rättelse fel skuld till staten avdragen skatt	-7,7	0,0	-7,7	0,0
Summa extra ordinära poster	-7,7	0,0	-7,7	0,0

Under 2023 uppdagades det att avdragen skatt från utbetalda pensioner förmedlade via Skandia har hanterats fel i redovisningen. Den från Skandia inbetalade skatten till kommunens skattekonto hade inte tagits upp som skuld löpande. När sedan skatten betalades minskade dock skulden med hela det inbetalade beloppet vilket innebar att skuldkontot till slut visade en negativ skuld eftersom beloppet som drogs alltid var högre än den redovisade skulden. Rätt belopp har deklarerats och betalats ut men saldot på skuldkontot har inte stämts av på korrekt sätt och har sedan 2019 inte visat aktuell skuld.

Felet bedöms inte påverka resultatet de tidigare perioderna i väsentlig utsträckning. För att återställa skuldkontot till rätt saldo påverkas dock innevarande räkenskapsårs resultat i sådan omfattning att resultatpåverkan redovisas som en extraordinär post.

Tidigare års felaktiga redovisning skedde till följande belopp:

2019 - 1,7 mnkr

2020 - 1,9 mnkr

2021 - 2,0 mnkr

2022 - 2,1 mnkr

Totalt 7,7 mnkr som redovisats som extraordinär kostnad 2023.

11 - Immateriella anläggningstillgångar

Förvärvade immateriella anläggningstillgångar

Ingående anskaffningsvärde	5,6	7,7	5,6	7,7
Inköp	2,0	2,9	2,0	2,9
Försäljningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	-0,5	0,0	-0,5
Överföringar	0,0	0,3	0,0	0,3
Utgående anskaffningsvärde	7,7	10,4	7,7	10,4
Ingående ack. avskrivningar	-4,2	-4,9	-4,2	-4,9
Försäljningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,5	0,0	0,5
Överföringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets avskrivningar	-0,7	-1,1	-0,7	-1,1
Utgående ack. avskrivningar	4,9	5,5	-4,9	-5,5
Ingående ack. nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Försäljningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets nedskrivningar /återföringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående ack. nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående redovisat värde	2,8	4,9	2,8	4,9
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod (år)	3,56	3,81		

12 - Mark, byggnader, tekniska anläggningar

Ingående anskaffningsvärde	840,4	902,5	1185,6	1252,9
Inköp	67,0	51,4	74,8	54,2
Försäljningar	0,0	0,0	0,0	-2,5
Utrangeringar	-4,9	-0,3	-4,9	-0,2
Överföringar	0,0	-0,6	0,0	-0,6
Utgående anskaffningsvärde	902,5	953,1	1255,5	1303,8
Ingående ack. avskrivningar	-319,6	-344,2	-433,2	-463,9
Försäljningar	0,0	0,0	0,0	0,2
Utrangeringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Överföringar	0,8	0,0	0,8	0,0
Årets avskrivningar	-25,4	-27,2	-31,5	-33,4
Utgående ack. avskrivningar	-344,2	-371,4	-463,9	-497,0
Utgående redovisat värde	558,3	581,7	791,6	806,8
Därav finansiell leasing	31,0	28,4	0	0
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod (år)	29,39	29,23		

13 - Maskiner och inventarier

Ingående anskaffningsvärde	135,2	115,3	142,5	122,7
Inköp	9,3	9,1	9,4	10,9
Försäljningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	-29,1	-25,7	-29,1	-25,8
Överföringar	-0,1	1,1	-0,1	1,1
Utgående anskaffningsvärde	115,3	99,7	122,7	108,9
Ingående ack. avskrivningar	-120,0	-97,2	-125,7	-103,1
Försäljningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	29,1	25,7	29,1	25,8
Överföringar	-0,8	0,0	-0,8	0,0
Årets avskrivningar	-5,5	-5,5	-5,8	-5,7
Utgående ack. avskrivningar	-97,2	-77,0	-103,1	-83,1
Utgående redovisat värde	18,1	22,7	19,5	25,7
Därav finansiell leasing	1,4	3,4	1,4	3,4
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod (år)	5,61	5,93		

14 - Finansiella anläggningstillgångar

Aktier och andelar kommunkoncernföretag mm

Kommunaktiebolaget	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommuninvest ekonomisk förening	7,1	8,0	7,1	8,0
Companion Sjuhärad	0,0	0,0	0,0	0,0
Inera	0,0	0,0	0,0	0,0
Gryaab	1,0	1,0	1,0	1,0
HBV, insatskapital			0,0	0,0
Summa aktier och andelar kommunkoncernföretag mm	8,2	9,0	8,2	9,1
Långfristiga placeringar			0,0	0,0
Grundfondskapital Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder	1,0	1,0	0,0	0,0
Summa långfristiga placeringar	1,0	1,0	0,0	0,0
Summa finansiella anläggningstillgångar	9,2	10,0	8,2	9,1

15 - Förråd, lager och exploateringsfastigheter

Tomter för försäljning	27,0	13,7	27,0	13,7
VA-förvaltningens förråd	0,8	0,8	0,8	0,8
Bollebos förråd	0,0	0,0	0,2	0,4
Summa förråd, lager och exploateringsfastigheter	27,8	14,5	28,0	14,9

16 - Fordringar

Fordringar

Kundfordringar	6,5	4,7	6,6	4,8
Kommunalskattfordringar	21,4	7,0	21,4	7,0

Fordring fastighetsavgift	21,2	23,5	21,2	23,5
Övriga kortfristiga fordringar	5,3	3,6	4,2	3,0
Upplupna riktade statsbidrag och kostnadsersättningar	3,8	2,2	3,8	2,2
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	8,5	10,8	9,8	12,0
Summa fordringar	66,7	51,7	66,9	52,5

17 - Kortfristiga placeringar

Aktier och andelar	6,3	7,1	6,3	7,0
Anskaffningsvärde	4,0	4,0	4,0	4,0
Värdereglering	2,3	3,1	2,3	3,0
Summa kortfristiga placeringar	6,3	7,1	6,3	7,0

18 - Kassa och bank

Kassa	0,0	0,0	0,0	0,0
Bank och plusgiro	40,7	66,6	65,1	97,2
Summa kassa och bank	40,7	66,6	65,1	97,2

19 - Eget kapital

Ingående eget kapital	420,3	413,1	477,4	485,4
Varav ingående Resultatutjämningsreserv	100,1	98,8	0,0	0,0
Byte av redovisningsprincip finansiell leasing Bollegården	11,8	0,0	0,0	0,0
Totalt ingående eget kapital	408,5	413,1	477,4	485,4
Årets resultat	4,5	6,8	8,0	7,2
Varav reserveras till Resultatutjämningsreserv	1,3	0,0	0,0	0,0
Summa eget kapital	413,1	419,9	485,4	492,6

Under 2023 ändrades redovisningsprincipen för finansiell leasingen av Bollegårdens äldreboende. Förändringen innebär att tidigare års resultatpåverkan av nya principen redovisas direkt mot eget kapital. Till följd av nya principen minskades avsättningen till RUR.

20 - Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

Ingående avsättning till pensioner inkl löneskatt	50,2	63,8	50,2	63,8
Nyintjänad pension	9,2	11,2	9,2	11,2
Årets utbetalningar	-1,2	-1,4	-1,2	-1,4
Ränte- och basbeloppsuppräknig	3,7	5,1	3,7	5,1
Ändring av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrig post	0,3	-0,1	0,3	-0,1
Omställningsstöd förtroendevalda	-1,1	-0,1	-1,1	-0,1
Förändring löneskatt	2,6	3,6	2,6	3,6
Summa avsatt till pensioner inkl löneskatt	63,8	82,2	63,8	82,2

Omställningsstöd till förtroendevalda avser tre politiker som avslutat sina uppdrag efter mandatperioden 2022. Eftersom utbetalning påbörjades i början av 2023 redovisades detta omställningsstöd som avsättning 2022.

21 - Andra avsättningar

Avsatt för bidrag till Trafikverket

Redovisat värde vid årets början	0,0	9,3	0,0	9,3
Nya avsättningar	9,3	0,0	9,3	0,0
Anspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Uppskjutna skatter	0,0	0,0	1,2	1,2
Summa andra avsättningar	9,3	9,3	10,5	10,5

Bidrag till Trafikverket avser genomförande av gång och cykelväg Ballasjövägen – cirkulationsplats Bollebygd, väg 554, Bollebygd. Avtalet tecknades i slutet av 2023 och beloppet utgår från kostnadsbedömning utifrån 2023 års priser från Trafikverket. Då betalning ska ske löpande från och med byggstart vilket planeras ske i närtid har ingen nuvärdeberäkning av avsättningen gjorts.

22 - Långfristiga skulder

Långfristig upplåning i banker och kreditinstitut	66,0	81,0	202,5	239,0
Långfristig leasingskuld	41,5	40,6	0,9	2,7
Förutbetalda intäkter anläggnings-/anslutningsavgifter	22,6	23,4	22,6	23,4
Förutbetalda intäkter offentliga investeringsbidrag	4,0	4,3	4,0	4,3
Summa långfristiga skulder	134,1	149,3	230,1	269,4

Förutbetalda intäkter som regleras över flera år

Anläggnings-/anslutningsavgifter återstående antal år (vägt snitt)	40 år	39 år	40 år	39 år
Offentliga investeringsbidrag återstående antal år (vägt snitt)	45 år	43 år	45 år	43 år

Uppgifter om lång- och kortfristig upplåning

Genomsnittlig ränta %	3,6 %	2,9 %	1,90%	2,50%
Genomsnittlig kapitalbindningstid, år	0,6 år	0,2 år	1,4 år	1,9 år

Kapitalförfall andel av lån

0-1 år	61 %	100 %	50%	47%
1-3 år	39 %	-	43%	26%
3-5 år	-	-	8%	14%
5-10 år	-	-	-	13%
Genomsnittlig räntebindningstid	0,7 år	0,2 år	1,3 år	1,9 år

Tecknade lån hos Kommuninvest på obestämd tid redovisas som långfristiga lån med kapitalförfall 0,3 år.

23 - Kortfristiga skulder

Kortfristiga skulder till banker och kreditinstitut	0,0	0,0	80,5	59,0
Kortfristig del av leasingskuld	2,9	3,4	0,5	0,8
Leverantörsskulder	31,2	22,4	35,1	26,2
Moms och punktskatter	0,0	0,4	0,0	0,4
Personalens skatter, avgifter och avdrag	14,2	14,6	14,2	14,6
Upplupna personalkostnader (exkl. pensioner)	25,3	24,2	25,3	24,2
Upplupna pensionskostnader	18,2	18,8	18,2	18,8
Skuld taxekollektiv avfall	0,0	0,7	0,0	0,7
Skuld taxekollektiv VA	1,4	0,0	0,0	0,0
Övriga kortfristiga skulder	11,7	6,7	11,3	6,3
Varav förutbetalda generella statsbidrag	3,5	0,6	3,5	0,6
Varav Förutbetalda riktade statsbidrag och kostnadsersättningar	6,0	4,0	6,0	4,0
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	4,7	7,3	13,6	12,4
Summa kortfristiga skulder	109,6	98,5	198,7	163,4

Förutbetalda generella statsbidrag består av ett bidrag för "Utökad bemanning sjuksköterskor på särskilda boenden" med restriktionen att det avsåg 2024 och 2025. Bidraget var på totalt 1,1 mnkr där 0,6 mnkr intäktsförts år 2024 och resterande del periodiserats till 2025 och därmed redovisats som kortfristig skuld. Föregående period var det två statsbidrag varav ett var väsentligt större vilket förklarar minskning mellan perioderna.

Riktade statsbidrag intäktsredovisas i takt med att villkoren uppfylls. Erhållna ej intäktsredovisade riktade statsbidrag uppgår totalt till 4,0 mnkr. Av de upplupna riktade statsbidragen är huvuddelen hänförliga till Socialnämnden 3,1 mkr.

24 - Panter och därmed jämförliga säkerheter

Bollebygd Flässjum 4:98	0,3	0,3	0,3	0,3
Summa panter och därmed jämförliga säkerheter	0,3	0,3	0,3	0,3

25 - Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna

Ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998

Ingående ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998 inkl löneskatt	130,8	133,1	130,8	133,1
Årets utbetalningar	-5,8	-6,7	-5,8	-6,7
Ränte- och basbeloppsuppräkning	8,3	8,6	8,3	8,6
Övrig post	-0,7	-4,0	-0,7	-4,0
Förändring av löneskatt	0,5	-0,5	0,5	-0,5
Summa ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998 inkl löneskatt	133,1	130,5	133,1	130,5

Övriga pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder/avsättningar

Övriga pensionsförpliktelser från Borås	2,5	2,5	2,5	2,5
Utgående pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	135,7	133,0	135,7	133,0

Övriga upplysningar avseende pensioner

Utredningsgrad	98%	98%	98%	98%
----------------	-----	-----	-----	-----

26 - Övriga ansvarsförbindelser

Borgensåtagande kommunala bolag

Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder	217,0	217,0	0,0	0,0
Pensioner GRYAAB	0,0	0,0	0,0	0,0

Övriga borgens- och ansvarsförbindelser

Förlustansvar för egna hem	0,0	0,0	0,0	0,0
Gadden, fristående skola	2,8	2,7	2,8	2,7
Fastigo, garantiförbindelse			0,1	0,1
Summa övriga ansvarsförbindelser	219,8	219,7	2,9	2,8

Bollebygds kommun har i juni 2001 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 296 kommuner och regioner som per 2024-12-31 var medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest Ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Bollebygds kommun ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2024-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 601 095,7 miljoner kronor och totala tillgångar till 603 917,0 miljoner kronor. Bollebygds kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 358,9 miljoner kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 356,1 miljoner kronor.

27 - Leasing

Finansiella leasingavtal**Fastigheter**

Totala minimileaseavgifter	60,0	55,0	0	0
Nuvärde minimileasingavgifter	42,5	40,0	0	0
Därav förfall inom 1 år	2,5	2,6	0	0
Därav förfall inom 1-5 år	11,5	12,3	0	0
Därav förfall senare än 5 år	28,5	25,1	0	0

Maskiner och inventarier

Totala minimileasingavgifter	1,5	3,8	1,5	3,8
Nuvärde minimileasingavgifter	1,4	3,4	1,4	3,4
Därav förfall inom 1 år	0,5	0,8	0,5	0,8
Därav förfall inom 1-5 år	0,9	2,7	0,9	2,7
Därav förfall senare än 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0

Samtliga finansiella leasingavtal avseende Fastigheter är koncerninterna och avser äldreboendet Bollegården. Implicit ränta har beräknats till 5,67 %. Av finansiella leasingavtal för Maskin och inventarier är samtliga koncernexterna.

Icke uppsägningsbara operationella leasingavtal överstigande 1 år**Minimileaseavgifter**

Med förfall inom 1 år	6,2	7,0	6,2	7,0
Med förfall inom 1-5 år	4,9	5,4	4,9	5,4
Med förfall senare än 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala operationella och finansiella minimileaseavgifter	55,0	55,8	12,5	15,7

28 - Justering för ej likviditetspåverkande poster

Avskrivningar	31,5	33,8	40,6	40,2
Utrangeringar	4,2	0,2	4,2	0,5
Gjorda avsättningar	22,8	18,5	22,8	18,5
Återförda avsättningar	0,0	0,0		0,0
Korrigerig omsättningstillgång/anläggningstillgång	-5,8	-8,3	-5,8	-8,3
Orealiserade kursförändringar	-0,6	-0,8	-0,6	-0,8
Upplösning av bidrag till infrastruktur	-0,1	0,0	-0,1	0,0
Övriga ej likviditetspåverkande poster	0,0	0,0	-0,3	-0,7
Summa ej likviditetspåverkande poster	52,1	43,3	60,8	49,3

29 - Upplysning om kostnader för räkenskapsrevision

Kostnader för räkenskapsrevision (tkr)				
Sakkunnigt biträde	300	300	422	422
Förtroendevalda revisorer	79	76	79	76
Total kostnad för räkenskapsrevision	379	376	501	498

30 - Koncerninterna förhållanden

Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder

I kommunkoncernen räknas Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder in där kommunen har 100 procent ägarandel. Inga ägartillskott, koncernbidrag, utdelning eller försäljning har skett under året. Det finns inga koncerninterna lån. Koncernintern finansiell leasing innebär dock räntekostnader som elimineras i koncernredovisningen.

Den av kommunfullmäktige fastställda borgensavgiften för 2023 var 0,32 procent. Borgensavgiften höjdes 2024 till 0,44 procent. Borgensavgiften höjs årligen till målnivå som ska vara uppnådd 2025. Borgensavgift erläggs inte för den del av lån som avser Bollegårdens äldreboende som kommunen leasar från stiftelsen.

Borgensavgifter samt lämnad borgen

	2023	2024
Borgensavgift	0,6	0,8
Lämnad borgen	299	299
Utnyttjad borgen	217	217

Måluppföljning

Kommunfullmäktiges mål

Nr	Mål	Målet är...		
		uppnått	delvis uppnått	ej uppnått
Skola				
1	Skolorna ska tillhöra toppskiktet i landet		X	
Det mäts genom att följande nyckeltal ska visa på ett högre utfall än pendlingskommuner nära storstad: Elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, hemkommun, ska vara över 85 procent. Utfallet för Bollebygds del har ökat från 73,4 procent till 77,9 procent. Utfallet för pendlingskommuner nära storstad är 76,6 procent vilket innebär att Bollebygds utfall är något högre än pendlingskommuner nära storstad. Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, ska vara över 92 procent. Utfallet för Bollebygd var 87,6 procent och är en ökning från 80,5 procent. Utfallet är lägre än pendlingskommuner nära storstad (88,1 procent) Utbildningsnämnden arbetar med flera insatser för att förbättra resultaten och indikatorerna visar på ett förbättrat utfall jämfört med förra året. I jämförelse med andra placeras kommunen på 5:e plats bland kommunerna i Västra Götaland och högst utfall i hela Sjuhärad. Även nationellt har vi höga värden, vilket visar att arbetet ger resultat. Däremot når en av indikatorerna inte upp till målet gällande pendlingskommuner nära storstad. Målet kan därför endast anses delvis uppnått.				
Företagande				
2	Förvaltningarna och politikernas bemötande gentemot företagarna ska förbättras.	X		
Teknik- och servicenämnden, Bygg- och miljönämnden, kommunstyrelsen samt socialnämnden arbetar med målet. Stor vikt läggs vid Insiktsmätningen. Insikt är en enkät som skickas till de företagare som haft ett avslutat myndighetsärende med kommunen under mätåret. Resultatet i undersökningen visar alltså på de företagare som har haft ett faktiskt ärende hos kommunen. Resultatet presenteras som ett NKI (Nöjd Kund Index) som kan jämföras både över tid och med andra kommuner. Utfallet i NKI bemötande företag i december har ökat				

från 65 till 84, vilket är ett högt värde, se tabell nedan. Målet som ställts upp var på 70 vilket innebär att målet om att förbättra bemötande uppfylls. De slutliga siffrorna för hela året kommer i april 2025.

Poängen redovisas enligt följande:

Mycket högt = över 80

Högt = 70-79

Godkänt = 62-69

Lågt = 50-61

Mycket lågt = under 50

3	Kommunen ska ha en god dialog med invånare, företag och andra intressenter samt ge bra service med hög tillgänglighet.	X		
Även på detta mål visar Insiktsmätning en positiv trend där NKI totalt ökat från 56 till 64. Målet var på 62 vilket innebär att resultatet höjts från lågt till godkänt enligt bedömningstabellen. Under året har medborgardialoger kring planer och om kollektivtrafik genomförts. Även en digital tjänst har införts för att förenkla för företag att hitta lämpliga etableringslokaliseringar. Socialnämnden har under året arbetat med att säkerställa god tillgänglighet och service för brukare och klienter genom att korta ledtiderna, varpå handläggarna numera kan erbjuda ett nybesök inom maximalt fem dagar. Sammantaget bedöms målet därför som uppfyllt.				
4	Genom rådgivning och information skapas goda förutsättningar för att lagstiftningens ändamål tillgodoses.	X		

Kommunen måste fortsätta arbeta med att arbeta proaktivt genom god och lättillgänglig information i flera kanaler.

Kommunstyrelsen fortsätter ha återkommande dialogmöten med företagorganisationer, frukostmöten och att genomföra företagsbesök samt andra möten med näringslivsorganisationer. Öppet hus för företagare och privatpersoner, där bland annat plan- och exploateringsenheten var med, har ägt rum under året. En utveckling av öppet hus har blivit exploatörsträffar där plan- och exploatering och näringslivschef snabbt kan ta emot potentiella exploatörer för information om möjligheter i kommunen.

Inom upphandlingsområdet har det genomförts en hel del insatser, nya riktlinjer har tagits fram och samtliga chefer har fått en halvdagsutbildning där bl.a. förhållandet till lokala företag tas upp. Upphandling har även varit uppe som en punkt tillsammans med näringslivsorganisationerna.

Företagare har önskat tematräffar inom olika områden som rör deras profession från kommunen. Under året har tematräffar genomförts för kontrollansvariga och för byggnationer i kommunen och för entreprenörer som gräver brunnar och avlopp.

Sammantaget bedöms målet därför som uppfyllt.

Personalförsörjning – attraktiv arbetsgivare

5	Samtliga nämnder ska arbeta med insatser för att bidra till målet om att Bollebygds attraktivitet som arbetsgivare ska förbättras. Målet mäts genom årlig medarbetarenkät.	X		
---	--	---	--	--

Samtliga nämnder arbetar med målet utifrån lite olika perspektiv. Det kan konstateras att kompetensförsörjning är en utmaning på både kort och lång sikt. Samtliga förvaltningar upplever svårigheter i att rekrytera rätt kompetens till verksamheterna och även svårigheter att rekrytera vikarier.

Det har genomförts en medarbetarenkät i kommunen för att ta reda på medarbetarnas upplevelse sitt arbete. Resultatet har ökat från 81 till 83 och visar på att medarbetarna är nöjda med sin arbetssituation och att de har ett utvecklande och meningsfullt arbete. Tros det goda resultatet finns förbättringsområden, bland annat visar enkäten att många medarbetare upplever att de inte hinner med sitt arbete på sin arbetstid, vilket kan leda till stress och en obalans mellan krav och resurser. Resultatet visar också på att arbetet med introduktion bör stärkas ytterligare och att arbetet med nolltolerans mot kränkande särbehandling bör fortsätta.

Genom den röda tråden genomförs en systematisk dialog med medarbetare och chefer om balansen mellan krav och resurser. Dialogerna upplevs som meningsfulla av både chefer och medarbetare.

Att erbjuda heltidsarbete är en viktig förutsättning för att befintliga och eventuella framtida medarbetare ska uppleva Bollebygds kommun som en attraktiv och bra arbetsgivare och förvaltningarna strävar efter att erbjuda heltidsanställningar. Störst utmaning i detta har socialförvaltningen.

Trots att det finns utmaningar för att bibehålla en hög attraktivitet bedöms ändå målet som uppfyllt, främst mot bakgrund av förbättrade resultatet i medarbetarenkäten.

6	Stärka kommunens kompetensförsörjning genom verksamhetsutveckling med fokus på digitalisering.	X		
Socialnämnden, kommunstyrelsen samt teknik- och servicenämnden har alla arbetat med digitalisering under året. Inom Socialnämndens verksamheter har flera digitaliseringsprojekt genomförts. Bland annat har implementeringen av läkemedelsautomater påbörjats. Genom läkemedelsautomater ökar den enskildes självständighet samtidigt som medicingivningen blir säkrare. Vidare har digitala medicinskåp implementerats i hemtjänsten där syftet är att förvara läkemedel på ett säkert sätt. Under hösten har hemtjänsten genomfört en pilotstudie med fjärrtillsyn. Kommunstyrelsen har under året förbättrat och gjort en större uppgradering av ekonomisystemet samt implementerat verktyg för verksamhetsplanering och projekthantering. Det har även pågått ett begränsat arbete med piloter inom AI. Teknik -och servicenämnden har infört digitala körjournaler i kommunens fordon.				
Fritid				
7	Utveckla Rinnaområdet som fritids- och friluftsområde.		X	
Kommunstyrelsen har under våren fått information och en sammanställning av tidigare beslut, gällande detaljplan och vad som behöver göras för att kunna påbörja arbetet med att planera Rinnaområdet. Ett flertal äldre beslut behöver avslutas då förutsättningarna ändrats och nya beslut behöver fattas. När dessa beslut är fattade kan en mer aktiv planering och utveckling av Rinnaområdet påbörjas. Målet bedöms som delvis uppfyllt.				
8	Utveckla en aktiv och väl fungerande kulturskola på alla kommunala skolor.		X	

Bollebygd arbetar aktivt för att utveckla en tillgänglig och väl fungerande kulturskola på alla kommunala skolor. Genom att stärka engagemanget och skapa fler möjligheter för barn och ungdomar att delta, kan kulturskolan bli en naturlig del av barnens fritid. Våren 2024 utnyttjades 122 av 155 platser, vilket visar på ett starkt intresse men också potential för tillväxt. För att möjliggöra detta krävs satsningar på ändamålsenliga lokaler, hållbar finansiering och en breddad verksamhet som inkluderar fler konstnärliga uttryck. Genom samverkan med skolor och vårdnadshavare kan Bollebygd skapa en inkluderande kulturskola där alla elever ges möjlighet att utvecklas genom kultur och kreativt skapande.

Målet är delvis uppnått då kommunen inte lyckats flytta ut kulturskoleverksamhet till alla skolor i den grad som hade varit önskvärt.

Hållbarhet, samhällsutveckling och miljö

9	Samtliga nämnder ska arbeta med insatser som bidrar till att kommunens energianvändning minskar.	X		
Samtliga nämnder arbetar med insatser för att minska energianvändningen, däremot är det svårt att mäta effekten av insatserna eftersom det är så många andra faktorer som påverkar kommunens totala energianvändning. De största insatserna görs av teknik- och servicenämnden där nämnden under året tagit flera initiativ för att minska kommunens energianvändning och stärka arbetet med hållbarhet. Inomhusbelysning har uppgraderats till LED i Bollebygdskolan, Töllsjöskolan och VA-anläggningar, med fortsatt arbete planerat till 2025. Dessutom har en kartläggning av solcellsinstallationer på kommunala byggnader slutförts, och investeringen har tilldelats medel i budget 2025. På fordonsområdet har nämnden ökat andelen fossilfria bilar till 13 procent, vilket överstiger målvärdet med tre procentenheter. Genom att tillhandahålla kostnadsjämförelser och information uppmuntras fler verksamheter att gå över till elbilar Målet bedöms som uppfyllt				
10	Andelen ekologiska livsmedel ska vara minst 52 procent 2024			X
Andelen ekologiska livsmedel uppgick till 49 procent och målet är därför ej uppfyllt. Budgetprioriteringar och leveransproblem bidrog till att både detta och nedanstående mål inte uppfylldes. Värt att notera är att siffrorna är mycket goda ur ett nationellt jämförelseperspektiv.				

1	Andelen närproducerade livsmedel ska vara minst 75			
1	procent 2024			X
Utfallet blev 72 procent och målet är därför ej uppfyllt.				
Kollektivtrafik				
1	Utöka kollektivtrafiken i hela kommunen med störst fokus			
2	på Olsfors, Hultafors och Töllsjö.	X		
Dialog förs kontinuerligt med Västtrafik om behovet av utökning av kollektivtrafik. Kommunen framför kontinuerligt sina yttringar kring behovet av utökad kollektivtrafik, både via Boråsregionen, BHU (beredning för hållbar utveckling) samt till IKN (infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden). Kommunen lyfter ärenden till IKN och Västtrafik att kommunen önskar vara med i pilotprojektet Bus on Demand, ett flexibelt trafiksystem som skulle kunna utgöra ett bra inslag i kommunen. Kommunstyrelsen arbetsutskott och kommundirektör har också träffat regionutvecklingsdirektören i Västra Götalandsregionen för en dialog kring kollektivtrafik. Kommunen behöver parallellt arbeta med att få ut information om närtrafik och anropsstyrd trafik som är en del av kollektivtrafiken. I november vidtog Västtrafik åtgärder för att förbättra tillgången till kollektivtrafik till/från Töllsjö. Det är ett steg på vägen för att öka tillgängligheten och göra det enklare för kommunens invånare att resa inom kommunen och till omkringliggande områden. Då kommunen inte äger frågan utan måste arbeta via Västtrafik är det svårt att helt på egen hand påverka utfallet. Mot bakgrund av det genomförda arbetet och att antalet turer till Töllsjö har utökats bedöms målet som uppfylls.				
God ekonomisk hushållning:				
1	Det ekonomiska resultatet ska över mandatperioden			
3	motsvara 3 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.	X		
Målet uppnått se vidare kommentarer och analys i stycket God ekonomisk hushållning i förvaltningsberättelsen.				
1	Minst 40 procent av kommunens skattefinansierade	X		
4	investeringar och exploateringar finansieras med egna medel över mandatperioden.			

Målet uppnått se vidare kommentarer och analys i stycket God ekonomisk hushållning i förvaltningsberättelsen.

Kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen

Av de tolv verksamhetsmålen bedömer kommunstyrelsen att sju mål uppnås, tre uppnås delvis och två uppnås ej. Detta är en något förbättrad måluppfyllnad jämfört med 2023.

Då merparten av de verksamhetsmässiga målen samt de två finansiella målen är uppfyllda bedömer kommunstyrelsen att det råder god ekonomisk hushållning i enlighet med kommunens riktlinje för god ekonomisk hushållning.

Verksamhetsberättelser

Barn och utbildning

Förskola

Utvecklingen inom förskolan har präglats av satsningar på språkutveckling, matematik och tillgängliga lärmiljöer. TAKK och bildstöd används aktivt för att stärka barnens kommunikation och förståelse. Pedagogerna arbetar systematiskt med planering och analys av undervisningen, och genom kollegialt lärande och kompetensutveckling skapas en likvärdig utbildning. Rörelse och lek har fått en tydligare roll i den pedagogiska planeringen, och övergångarna mellan avdelningar samt till förskoleklass har strukturerats för att öka trygghet och kontinuitet.

Framåtblick – Fokus på språk och tillgängliga lärmiljöer

- Stärka språk- och begreppsutvecklingen i alla lärsituationer genom TAKK, bildstöd och systematiskt språkarbete.
- Vidareutveckla matematikundervisningen genom lek och laborativa material för att göra matematiken mer konkret och engagerande.
- Skapa tillgängliga lärmiljöer där alla barn kan delta utifrån sina förutsättningar.
- Fördjupa samverkan med vårdnadshavare för att säkerställa en trygg och smidig övergång till skolan.

Några nyckeltal

	2021	2022	2023	2024
Antal barn i förskola*	524	530	519	531
Antal barn i pedagogisk omsorg*	-	-	-	-
Andel av anställda med förskollärarexamen%	53	46	43	i/u
Antal barn per årsarbetare	5,5	5,4	5,2	i/u

*Förvaltningens egna uppgifter.

i/u innebär att uppgift ännu inte finns för året i Kolada.

Barnantalet inom förskolan har inte sjunkit jämfört med föregående år såsom befolkningsstatistiken visat. Kan vara viss eftersläpning och att minskningen visar sig mer nästkommande år. Antal barn per årsarbetare har minskat något över åren. Andelen anställda med förskollärarexamen har minskat.

Ekonomiskt resultat

	2024			2023
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Nettokostnad, mnkr	-75,9	-75,5	-0,4	-70,5

Verksamheten förskolan redovisar ett underskott på 0,4 miljoner kronor för helåret och har minskat något sedan delåret. Underskottet kom initialt från för höga personalkostnader men åtgärder för att nå budget i balans har reducerat underskottet för personalkostnader till 0,2 miljoner kronor. Samtidigt har underskottet på sålda förskoleplatser ökat och uppgår till 0,7 miljoner kronor. Inköpsstoppet inte fått genomslag och verksamheten gör ett underskott för inköp på 0,4 miljoner kronor.

Verksamheten visar överskott för posterna för avgiftsintäkter och statsbidrag i paritet med delårsrapporten. Nettokostnaderna har ökat med 7,7 procent. Mest påverkan monetärt och procentuellt har den minskade försäljningen av förskoleplatser haft på nettokostnadsökningen.

Förskoleklass, grundskola och fritidshem

Förskoleklass

Förskoleklassen i Bollebygd har stärkt sin undervisning genom ökad struktur och tydligare pedagogiska metoder. Fokus har legat på att utveckla elevernas språkliga och matematiska förståelse genom lekbaserade och interaktiva arbetssätt. En mer systematisk uppföljning av elevernas progression har implementerats för att säkerställa en stark grund inför grundskolans start. Förskoleklassen har även arbetat med att skapa en trygg och inspirerande lärmiljö för att underlätta elevernas övergång till årskurs 1

Framåtblick- En trygg och inspirerande start på skollivet

- Tydligare pedagogiska metoder för att stärka elevernas språkliga och matematiska förståelse.
- Skapa en mer systematisk uppföljning av elevernas kunskapsutveckling inför övergången till grundskolan.
- Fortsätta arbetet med en trygg lärmiljö, där elevernas sociala och emotionella utveckling står i centrum.

Grundskola

Grundskolorna har satsat på att stärka undervisningens kvalitet genom kollegialt lärande och en mer systematisk uppföljning av elevernas kunskapsutveckling. Insatser inom språkutveckling och matematik har gett resultat, och elevernas medvetenhet om sitt lärande har ökat. Differentierad undervisning och individanpassade stödsatser har stärkts för att möta olika elevers behov. För att förbättra studieron har klassrumsmiljöer

anpassats, och trygghetsgrupper har arbetat aktivt för att minska konflikter och öka trivseln.

Framåtblick- Högre kvalitet och ökad likvärdighet

- Vidareutveckla lärarens roll som handledare för att ge eleverna bättre stöd i sin kunskapsutveckling.
- Fortsätta satsningar på läsning och matematik, med särskilt fokus på att stärka läsförståelsen i alla ämnen.
- Utveckla undervisning i kritiskt tänkande och problemlösning för att förbereda eleverna inför vidare studier och arbetsliv.
- Öka samarbetet med vårdnadshavare för att stärka elevernas trygghet och trivsel.

Fritidshem

Fritidshemmet har arbetat med att skapa en meningsfull och lärorik fritid för eleverna genom strukturerade aktiviteter och ett stärkt elevinflytande. Särskilda satsningar har gjorts på språkutveckling och matematiska inslag i vardagsaktiviteter. För elever i den anpassade grundskolan har kommunikativa stödverktyg använts för att stärka självständighet och delaktighet. Ett ökat samarbete mellan skola och fritidshem har bidragit till en mer sammanhållen utbildningsmiljö.

Framåtblick- Meningsfull och lärorik fritid

- Vidareutveckla individanpassade aktiviteter som stärker elevernas självständighet och utveckling.
- Integrera språkutvecklande och matematiska inslag i fritidsaktiviteter för att stärka lärandet på ett lekfullt sätt.
- Öka samarbetet med skolan och andra fritidshem för att skapa fler sociala sammanhang och en bredare lärmiljö.

Anpassad grundskola

Den anpassade grundskolan har fokuserat på att utveckla undervisningens kvalitet genom specialpedagogiska metoder som MIRA-modellen och PALS. Genom en tydligare struktur och individanpassad undervisning har elevernas möjligheter att utvecklas stärkts. Särskilt fokus har lagts på kommunikation och socialt lärande för att öka elevernas självständighet. Ökad samverkan mellan skola, vårdnadshavare och externa aktörer har bidragit till en mer inkluderande lärmiljö.

Framåtblick- Individanpassad undervisning och delaktighet

- Fortsätta stärka individanpassad undervisning genom mer strukturerade metoder och anpassade lärmiljöer.
- Vidareutveckla matematik- och kommunikationsundervisningen genom laborativa metoder och praktiska moment.
- Öka elevdelaktigheten genom att låta eleverna vara mer aktiva i sin egen läroprocess och utvecklingssamtal.
- Utöka samverkan med gymnasieskolor och arbetsliv för att skapa smidigare övergångar till vidare studier och vuxenlivet.

Några nyckeltal

	2021	2022	2023	2024
Meritvärde (17 ämnen)	231	224	214	234,2
Antal elever i skola*	1 327	1 322	1 297	1 281
Antal elever per lärare	12,0	11,7	12,1	i/u
Lärare med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne, andel %	71,6	77,3	77,3	i/u
Antal barn i fritidshem**	533	530	515	484
Antal elever/årsarbetare i fritidshem	23,5	21,4	17,1	i/u
Andel pedagoger med högskoleutbildning på fritidshem	42,0	38,0	34,0	i/u
Antal elever grundskola*	15,0	16,6	17,3	16,8

*Förvaltningens egna uppgifter.

** Inkl. fritids anpassad grundskola.

i/u innebär att uppgift ännu inte finns för året i Kolada.

Ekonomiskt resultat

Nettokostnad, mnkr	2024			2023
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Fritidshem	-21,6	-22,8	1,2	-20,9
Grundskola	-155,9	-153,1	-2,7	-147,3
Anpassad grundskola	-15,6	-16,0	0,5	-13,1
Totalt	-193,1	-191,9	-1,0	-181,3

Verksamheten fritidshem redovisar ett överskott på 1,2 miljoner kronor för helåret och resultatet har bara förändrats något sedan delåret. Förändringen beror på högre kostnader för köpta fritidshemsplatser. Enheter visar ett gemensamt överskott på personalkostnader. Resterande överskott kommer av outnyttjad volymbuffert centralt 0,8 miljoner kronor. Nettokostnaderna har ökat med 3,3 procent.

Verksamheten grundskola redovisar ett underskott på 2,7 miljoner kronor på helåret och har förbättrats markant efter att åtgärder infördes efter delåret. Underskottet kommer i sin helhet av för höga personalkostnader. Verksamheten hade sparkrav för att få ihop budgeten vilket man inte anpassat sig till och det slog extra mycket mot prognosen under

sommaren. Efter att åtgärder beslutats om för att nå budget i balans har personalkostnaderna sjunkit med 1,0 miljoner kronor jämfört med den prognos som lades i delåret. Åtgärderna som har förbättrat resultatet har inte räckt för att hämta hem underskottet skapats under våren eller det underskott som fortsatt under hösten, även om det minskat underskottet som låg som prognos vid delåret.

Restriktivitet vid inköp har givit en något förbättrad prognos men inget större utfall. Dels för att det inkommit statsbidrag sent under året som är kopplade till rena inköp av litteratur och därav ökat kostnaderna på inköpssidan utan att påverka resultatet. Även att verksamheten haft ökade kostnader för leasade datorer till elever och personal samt konsulttjänster på grund av vakanser på elevhälsan har påverkat inköpssidan.

Transporter har genererat ett överskott på 0,6 miljoner kronor mestadels avseende busskort för grundskolan.

Resultatet av bidragsintäkter är högre än vad som upptagits i delåret, dels för att de varit kopplade till inköp av litteratur och kostnadsprognosen i så fall skulle ökat på med detsamma, dels för att de beslutats om efter delårsbokslutet.

Nettokostnaderna har ökat med 5,8 procent. Kostnaderna har ökat främst för personalkostnader och hyror.

Verksamheten anpassad grundskola redovisar ett överskott på 0,5 miljoner kronor.

Ökningen av överskottet sedan delåret beror på minskade personalkostnader till följd av åtgärder.

Verksamheten har ett underskott på köpta platser på 0,3 miljoner kronor till följd av under året tillkommande, obudgeterad köpt plats. Nettokostnaderna har ökat med 19,1 procent. Mest påverkan monetärt och procentuellt har ökade personalkostnader haft på nettokostnadsökningen. Också ökande kostnader för köpta platser har bidragit.

Gymnasieskola

Betydelsefullt för eleverna på gymnasiet är att Bollebygds kommun har en bra grundskoleutbildning. Den ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, kompetent personal, samt ett gott samarbete mellan hem och skola. Ett viktigt stöd för det livslånga lärandet och möjligheten att söka arbete i framtiden är studie- och yrkesvägledning. Det är inte bara studie- och yrkesvägledarens (SYV) roll, utan alla pedagoger i alla årskurser har i sitt uppdrag att vidga förståelsen för utbildning och lärande. I detta arbete ingår bland annat Framtidsdagen då Bollebygds skolan 7–9 bjuder in olika branscher för att presentera och möta elever från årskurs 6–9 under en dag.

Bollebygd kommun köper all verksamhet utom IM från andra kommuner eller fristående verksamheter. Huvuddelen av eleverna väljer att gå på gymnasieskola i Borås eller i Härryda.

Bollebygds kommun har en egen verksamhet och det är en enhet med individuella program, IM. En del inriktningar av IM bedrivs inte i Bollebygd och vid behov köper vi då in från andra kommuner.

Några nyckeltal

	Oktober 2024	April 2024	Oktober 2023	April 2023
Åk 1	122	120	122	131
Åk 2	111	127	126	121
Åk 3	126	118	115	98
IM Bollebygd	13	12 (varav 2 såld)	13 (varav 2 såld)	8 (varav 1 såld)

*Förvaltningens egna uppgifter.

	2021	2022	2023	2024
Antal elever i gymnasieskola	364	369	371	377

*Förvaltningens egna uppgifter. Inkl. anpassad gymnasieskola och IM

		2021	2022	2023	2024
Genomsnittlig betygspoäng, gymnasieelever med examen, hemkommun. N17701	Bollebygd	14,5	14,6	14,5	14,5
	Riket	14,9	14,9	14,9	14,9
Gymnasieelever med grundläggande behörighet till universitet/högskola inom 3 år, högskoleförb pr hemkommun, andel (%). N17474	Bollebygd	83,3	81,1	72,1	77,1
	Riket	81,5	81,1	81,3	81,2
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, hemkommun, andel (%). N17457	Bollebygd	87,3	86,7	80,8	79,3
	Riket	77,9	79,8	80,4	81,3
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, hemkommun, andel (%). N17473	Bollebygd	56,6	56,8	54,3	52,0
	Riket	56,2	56,5	57,5	57,3

Ekonomiskt resultat

Nettokostnad, tkr	2024			2023
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Gymnasieskola	-53,0	-51,6	-1,4	-48,7

Verksamheten gymnasieskola redovisar ett underskott på 1,4 miljoner kronor vilket är en förbättring sedan delåret men i paritet med oktoberrapporten. Underskottet beror på kostnader för köpta platser.

I snitt för året har verksamheten 6 fler elever än 2023. Samtidigt blev man av med budget för 9 elever vilket på bara elevantal givit en diskrepans på 15 elever eller 1,9 miljoner kronor.¹

Utöver ett ökat antal elever, är det fler elever med särskilt stöd utöver extra anpassningar och prisökningar på programmen vilket har ökat kostnaderna för köpta gymnasieplatser. Det har också tillkommit engångskostnader för köpt plats hos ett friskolegymnasium motsvarande en elev från 2022 och framåt samt en elev 2023 och framåt som inte funnits med i prognos motsvarande 0,4 miljoner kronor. Resultatet för gymnasiet har förbättrats markant sedan delåret men då antagningarna till programmen inte är spikade förrän femtonde september var prognosen på kostnader för köpta platser på hösten preliminär vid delåret. Prognosen har allt eftersom skruvats ned på grund av minskad kostnad i prognos för tilläggsbelopp och utökat IKE². För utökat IKE har utbetalning av stödet minskat på AST-enheterna i Borås samt Dals Ed. Resultatet för året är i paritet med oktoberprognosen.

Resultatet för anpassat gymnasium är ett underskott på 0,3 miljoner kronor vilket beror på under året tillkommande köpt plats samt en kostnadsökning av programmen på 17 procent sedan föregående år.

Individuella programmet IM redovisar ett överskott på 0,2 miljoner kronor och kommer av ett överskott på personalkostnader.

Under året tillfördes gymnasieverksamheten det generella statsbidraget *Extra resurser till skolor för att mildra effekterna av inflationen* motsvarande 0,5 miljoner kronor, då det var på gymnasieområdet man såg större kostnadsökningar på programmen.

Nettokostnaderna har ökat med 8,8 procent. Ökade kostnader för köpta platser utgör ca 80 procent av den totala nettokostnadsökningen eller 3,4 miljoner kronor.

Vuxenutbildning

Under 2024 har vuxenutbildningen i Bollebygd fortsatt att utvecklas för att möta behoven hos vuxna elever i kommunen. Flera utbildningsformer har erbjudits, inklusive enstaka kurser och hela utbildningsprogram, vilket har gett eleverna flexibilitet i sina studieval. Den anpassade vuxenutbildningen har haft en stabil tillväxt, och fler elever har fått möjlighet att ta del av utbildning anpassad efter deras individuella behov.

¹ Beräknat på budgetbelopp för elevvolymen i budgetram för 2024, 126 000 kr

² Tilläggsbelopp och Utökad IKE Interkommunal ersättning är en ersättning utöver elevpeng för barn/elever som är i behov av särskilt stöd, utöver extraordinära stödinsatser.

Trots en ökad efterfrågan på utbildningar har verksamheten kunnat hålla en balanserad ekonomi och erbjuda högkvalitativ undervisning. Dock har det funnits utmaningar i att prognostisera antalet sökande och att säkerställa att alla som antas också fullföljer sin utbildning.

Utbildningens anpassning till arbetsmarknadens behov har varit en central del av utvecklingsarbetet. Samverkan med näringslivet har stärkts för att bättre matcha utbildningarna med arbetsmarknadens krav, vilket har gjort det lättare för eleverna att ta steget vidare till jobb eller vidare studier.

Några nyckeltal

Antal	December 2024	Juni 2024	December 2023	Juni 2023	December 2022	Juni 2022
Elever i SFI-utbildning	22	26	20	21	66	35
Elever i grundläggande vuxenutbildning	8	13	13	6	17	4
Elever i gymnasial vuxenutbildning	33	36	80	41	108	45
Elever i gymn. yrkesutbildning	3	4	14	9	4	4
Elever i anpassad vuxenutbildning	1	2	1	1	1	1

Förvaltningens egna uppgifter.

Tabellen visar antalet kurser som Bollebygds kommun betalt för under året.

Ekonomiskt resultat

	2024			2023
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Nettokostnad, mnkr	-2,1	-3,8	1,7	-2,7

Verksamheten vuxenutbildning redovisar ett överskott på 1,7 miljoner kronor för helåret vilket något förbättrat sedan delåret. Anpassad utbildning är liksom prognostiserat, den enda utbildningsform som nyttjar hela sin budget.

Resterande utbildningsformer visar överskott eller större överskott.

Det är svårt att prognostisera utfallet då man säger ja till både enstaka kurser och hela utbildningar samt att det inte är säkert att personen väljer att gå utbildningen man sagt ja till. Att verksamheten 2021 gick med underskott, gör det också svårt att korrigera budget sett till ovan osäkerhet i söktryck kontra om man de facto väljer att gå utbildningen.

Nettokostnaderna har minskat med 22,2 procent, i huvudsak minskad köpt verksamhet.

Framtida utveckling utbildning

Utbildningsnämnden i Bollebygds kommun har gjort framsteg inom undervisning, trygghet och elevhälsa, men flera utmaningar kvarstår och kommer att präglade det fortsatta utvecklingsarbetet.

1. Ökad skolfrånvaro och psykisk ohälsa bland elever

En av de mest akuta utmaningarna är att hantera ökad skolfrånvaro och den växande psykiska ohälsan bland elever. Trots stärkta insatser inom elevhälsan finns ett fortsatt behov av att utveckla arbetet med att identifiera, förebygga och åtgärda problem i ett tidigt skede. Samverkan med vårdnadshavare, socialtjänst och hälso- och sjukvården behöver stärkas för att skapa långsiktiga lösningar.

2. Kompetensförsörjning och lärarrekrytering

Rekrytering och behållning av behöriga och erfarna lärare och pedagoger är en fortsatt utmaning. Konkurrensen om lärare är hård, och för att säkerställa undervisningens kvalitet behöver kommunen fortsätta arbeta med strategier för att vara en attraktiv arbetsgivare. Arbetsmiljön och förutsättningarna för pedagogerna behöver stärkas genom minskad arbetsbelastning, bättre stödstrukturer och ökad satsning på kompetensutveckling.

3. Likvärdighet och anpassad undervisning för alla elever

Trots framgångsrika satsningar på språkutveckling och matematik finns en fortsatt ojämn måluppfyllelse mellan olika elevgrupper. Elever med särskilda behov behöver bättre anpassat stöd, och undervisningen behöver i större utsträckning differentieras för att möta varje elev där den befinner sig. Det gäller särskilt elever med hög frånvaro, språkstödjande behov och de som befinner sig i socioekonomiskt utsatta situationer.

4. Resursfördelning och ekonomisk hållbarhet

Utbildningsnämnden har under 2024 hanterat ekonomiska utmaningar kopplade till höga personalkostnader och ökade utgifter för köpt verksamhet, särskilt inom gymnasieskolan. Trots besparingsåtgärder kvarstår behovet av att balansera **ökade behov med begränsade resurser**. Ett långsiktigt arbete krävs för att säkerställa att alla skolformer kan upprätthålla kvaliteten i undervisningen samtidigt som kostnadseffektivitet eftersträvas.

5. Stärkta övergångar mellan skolformer

Övergångarna mellan förskola och skola, grundskola och gymnasium, samt vidare till arbetsliv eller högre utbildning är områden där utvecklingsarbete behövs. En tydligare röd tråd i utbildningen, förbättrad studie- och yrkesvägledning samt utökade samarbeten med gymnasieskolor och arbetsgivare kan bidra till en mer sömlös övergång för eleverna och stärka deras förutsättningar för framtiden.

6. Digitalisering och framtidens lärmiljöer

För att möta framtidens krav på utbildning måste skolorna fortsätta att utveckla digitala lärmiljöer och arbetssätt. Investeringar i digitala verktyg, lärplattformar och IT-kompetens hos både elever och lärare är avgörande för att undervisningen ska vara relevant och effektiv. Samtidigt behöver skolan hantera frågor kring skärmtid, digital arbetsmiljö och säkerhet på nätet.

7. Kultur- och fritidsutbudets roll i skolutvecklingen

Kultur och fritidsaktiviteter spelar en viktig roll i att skapa trygga, engagerade och inspirerade elever. Samtidigt finns utmaningar i att säkerställa att alla barn och unga får tillgång till meningsfulla kultur- och fritidsaktiviteter, oavsett socioekonomisk bakgrund. En mer likvärdig kulturskola och stärkt föreningsliv kan bidra till att fler elever får möjlighet att utveckla sina intressen och talanger utanför klassrummet.

Sammanfattning

För att säkerställa att Bollebygd fortsätter att utvecklas som en av Sveriges bästa skolkommuner behöver utbildningsnämnden hantera både pedagogiska och ekonomiska utmaningar. Fokus framåt bör ligga på:

- ✓ Att säkerställa en likvärdig utbildning för alla elever
- ✓ Att hitta en långsiktigt hållbar resursfördelning
- ✓ Att stärka elevhälsan och arbetet mot skolfrånvaro
- ✓ Att attrahera och behålla behöriga lärare
- ✓ Att förbättra övergångar mellan skolformer
- ✓ Att vidareutveckla digitaliseringen och lärmiljöerna
- ✓ Att stärka kopplingen mellan skola, kultur och fritidsverksamhet

Genom att arbeta systematiskt med dessa frågor kan kommunen fortsätta att ge eleverna bästa möjliga förutsättningar för framtiden.

Kultur och fritid

Bollebygds kommun har under 2024 gjort betydande framsteg inom kultur- och fritidsområdet genom stärkt samverkan, förbättrad infrastruktur och utökade aktiviteter.

Biblioteksutveckling:

Kommunens bibliotek blev en del av Knallebiblioteken, vilket har utökat medieutbudet och förbättrat tillgången till litteratur för invånarna. För bibliotekspersonalen har samarbetet inneburit fler möjligheter till erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling. Förberedelser har också gjorts för att anpassa verksamheten till de nya nationella riktlinjerna för skolbibliotek, vilket ska stärka skolornas läsfrämjande arbete.

Idrott och föreningsliv:

Efter pandemin har föreningslivet återhämtat sig starkt, och antalet deltagartillfällen i idrotts- och fritidsaktiviteter har ökat. Kommunen har även genomfört en omfattande renovering av idrottshallen vid Bollebygds skolan för att förbättra träningsmöjligheterna. Fritidsaktiviteter och lovverksamheter har utvecklats för att bli mer inkluderande och tillgängliga för fler invånare.

Kulturskola och kulturutbud:

Arbetet med att skapa en mer likvärdig och tillgänglig kulturskola har fortsatt. För närvarande köper kommunen kulturskoleplatser från Härryda kommun, men en utredning pågår för att förbättra tillgången till kulturaktiviteter för fler barn och unga. Utmaningar finns i form av ändamålsenliga lokaler och budgetbegränsningar, men ambitionen är att öka deltagandet i kulturskolans verksamhet.

Framåtblick:

- Fortsätta utveckla biblioteksverksamheten och stärka skolbibliotekens roll.
- Utöka kultur- och fritidsaktiviteter för barn och unga, med särskilt fokus på ökad inkludering.
- Förbättra samordningen mellan kulturskolan och kommunens skolor.
- Vidareutveckla stödet till föreningslivet och skapa bättre förutsättningar för fritidsaktiviteter i kommunen.

Genom dessa satsningar fortsätter Bollebygds kommun att skapa ett rikt och inkluderande kultur- och fritidsutbud för alla åldrar.

Några nyckeltal

	2021	2022	2023	2024
Aktiva låntagare i kommunala bibliotek antal/1000 inv.	185	186	194	i/u

Barnbokslån i kommunala bibliotek, antal/barn 0-17 år	13,4	13,6	16,1	i/u
Böcker i kommunala bibliotek, antal/inv.	4,7	4,3	4,1	i/u
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 13-20 år	15	15	18	i/u

i/u innebär att uppgift ännu inte finns för året i Kolada.

Ekonomiskt resultat

Nettokostnad, mnkr	2024			2023
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Kultur och fritid	-13,0	-12,2	-0,8	-12,0

Kultur och fritid redovisar ett underskott på 0,8 miljoner kronor för helåret underskottet har ökat sedan delåret. Underskottet kommer av ökade vikariekostnader på våren i samband med införandet av det nya bibliotekssystemet men också fortsatt högre personalkostnader än budget under hösten 0,6 miljoner kronor. Underskottet har ytterligare blivit högre till följd av ökade utbetalningar aktivitetsbidrag på grund av ökat antal aktiviteter hos föreningarna 0,5 miljoner kronor. Att resultatet blivit ytterligare sämre än delår och oktoberrapport kommer, utöver försämrade prognos för bidrag- och personalkostnader, av att inköpsstoppet inte fått genomslag och verksamheten gör ett underskott för inköp. Inköpskostnaderna har minskat sedan föregående år men är högre än lagd budget. Centralt visar verksamheten ett litet överskott. Nettokostnaderna har ökat med 8,3 procent och beror främst på ökade personal- och bidragskostnader.

Socialnämnden

Socialnämnden hade inledningsvis ett mycket högt inflöde av nya ärenden 2024. Antalet nya ärenden har inom vissa områden varit nästan 70 procent fler än motsvarande period föregående år. Under hösten har däremot inflödet minskat. Det minskade inflödet har medfört att efterfrågan på särskilt boende har minskat, där kommunen gått från att ha kö till särskilt boende till att ha flera lediga platser. Likaså har antal hemtjänsttimmar minskat med cirka 9 procent. Verksamheterna kan ej påverka inflödet utan behöver anpassa sig när underlaget fluktuerar.

Äldreomsorgen har under året arbetat för att säkerställa en effektiv bemanningsplanering som tar hänsyn till en god arbetsmiljö utifrån reglerna för dygnsvila. För att möjliggöra scheman som efterlever reglerna för dygns- och veckovila har kartläggning visat ett större behov av personal under helger. Till följd av att personalen är tillsvidareanställda med möjlighet till heltid skapar det en överkapacitet på vardagar vilket då nyttjas som resursspass. Resursspassen används i schemaplaneringen för att ersätta frånvaro på den egna och andra enheter. Samtidigt har arbete pågått för att ta bort delade turer, varpå det ej förekommer delade turer inom socialnämndens verksamheter längre. Aktiviteterna som genomförts under året har bidragit till att skapa en god arbetsmiljö då enheterna numera består av fler personal med erfarenhet och kunskap om arbetsplatsen samt dess rutiner istället för att nyttja timanställda.

Under 2024 har flera digitaliseringsprojekt genomförts. Bland annat har implementeringen av läkemedelsautomater påbörjats. Genom läkemedelsautomater ökar den enskildes självständighet samtidigt som medicingivningen blir säkrare. Digitala medicinskåp har implementerats där syftet är att förvara läkemedel på ett säkert sätt. Under hösten har hemtjänsten genomfört en pilotstudie med fjärrtillsyn. Brukarna som deltagit i piloten har fått besvara en enkät både före och efter installation av kamerorna, i syfte att jämföra kvalitén i den utförda tillsynsinsatsen. Enkäterna visade att sömnkvalitén hos brukarna har ökat genom införande fjärrtillsyn. Samtidigt tar tillsynen betydligt mindre tid för personalen att utföra, vilket medför att personalresurser istället kan nyttjas för brukare som behöver fysiskt stöd.

Kompetensförsörjning är och kommer fortsatt vara en huvudfråga för socialnämndens verksamheter. Bollebygd är en växande kommun där socialnämnden främst påverkas av det ökade antalet äldre med behov av mer avancerad vård. För att möta kommande utmaningar har socialförvaltningen arbetat aktivt med att ta fram en tioårig kompetensförsörjningsplan, som fastställdes den 18 december 2024.

Kompetensförsörjningsplanen kommer utgöra grunden för förvaltningens fortsatta arbete. Samtidigt kommer projekt Hållbar kunskapsorganisation starta 2025, där förberedande arbete utförts under 2024. Projektet planeras pågå under tre års tid där målet är att skapa en förvaltningstäckande kunskapsorganisation med fokus på lärande och utveckling av medarbetare.

Den nya socialtjänstlagen förväntas träda i kraft 1 juli 2025. Omställningen till ny socialtjänstlag förväntas påverka samtliga nämnder, men framför allt socialnämnden. Genom riktade statsbidrag för 2024 har en utvecklingsledare anställts för att bevaka och arbeta med omställningen till den nya lagen och dess intentioner. Utvecklingsledaren har under innevarande år genomfört kartläggning över hur nämnden behöver anpassa sig för att arbeta i linje med den nya lagen då den träder i kraft. Omställningen kommer troligtvis innebära kostnader för kommunerna. I budgetpropositionen för 2025 aviserar regeringen att kommuner ska få medel under flera år för att stimulera omställning av verksamheten. Omfattningen av medlen är 1,2 mdkr 2025 samt 2,2 mdkr varje år 2026-2028. Beslut om medlen har dock inte fattats ännu.

Den 13 juni 2024 meddelade Europeiska unionens råd att det tillfälliga massflyktsdirektivet förlängs till och med den 4 mars 2026. Samtidigt ändrades förutsättningarna för folkbokföring vilket innebär att personer som har flytt kriget i Ukraina och har varit i Sverige med uppehållstillstånd i minst två år nu kan folkbokföra

sig i Sverige. Detta kommer innebära ett utökat kommunalt ansvar främst beträffande bostadsfrågan, försörjningsstöd samt till viss del insatser för personer med funktionsnedsättning.

Millennium är ett samarbete mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland som tillsammans skapar en modern vårdinformationsmiljö. Implementeringen kommer att ske i tre etapper, där Bollebygds kommun är med i den första etappen som planerades införa det nya systemet den 12 november 2024. Projektet stoppades dock till följd av att bland annat ytterligare utvecklings- och utbildningsbehov förelåg. Projektet antas startas upp igen med nytt införandedatum år 2025.

Under februari 2024 öppnades återbruket på Råssa återvinningscentral. Verksamheten underhålls av deltagare från daglig verksamhet. Ambitionen är att utveckla verksamheten ytterligare genom att ha möbelrenovering där kommunens verksamheter kan återbruka kontorsmöbler.

Den 14 november invigdes socialnämndens kliniska träningscenter, KTC. Målet med ett kliniskt träningscenter är att medarbetarna inom kommunal primärvård, äldreomsorgen och funktionsstöd ska få praktisk träning i vårdarbetet. Med hjälp av simulatorer, attrapper och erfaren personal möjliggör kliniskt träningscenter praktisk träning som bidrar till kompetensutveckling och livslångt lärande för vårdpersonal.

Under 2024 påbörjades byggnation av en ny gruppboestad enligt LSS. Gruppboestaden planeras vara färdigställd under tredje kvartalet 2025 med möjlig inflyttning i oktober. Genom byggnation av ny gruppboestad och därmed utökning av antal boendeplatser i egen regi kan nämnden minska behovet av externplaceringar.

Socialförvaltningen har under året upprättat ett funktionsprogram för nytt särskilt boende. I funktionsprogrammet beskrivs vilka egenskaper Bollebygd kommuns särskilda boenden ska ha för att vara funktionella och hållbara. Socialnämnden antog funktionsprogrammet vid nämndens sammanträde i november. Programmet stödjer kommunen i det fortsatta arbetet med nytt särskilt boende.

Prestationer och ekonomiskt resultat Äldreomsorgen

Tabell 2.

Prestationer	Utfall 2024	Utfall 2023	Utfall 2022
Procentuell beläggning SÄBO hus B (snitt/år)	94%	99 %	93 %

Procentuell beläggning SÄBO hus A (snitt/år)	97%	103 %	97 %
Procentuell beläggning Hus C, korttid (snitt/år)	96%	97 %	94 %
Antal brukare hemtjänst (snitt/år)	127	130	122

Särskilt boende - Demens och somatik

Beläggningen på särskilt boende har varit hög under året, men har minskat under hösten till följd av minskade volymer jämfört med 2023 då Bollegården var fullbelagt hela året. Under coronapandemin infördes intagningsstopp under vissa perioder, vilket förklarar den minskade beläggningen år 2022.

Korttid

Beläggningsgraden på korttiden har inledningsvis varit hög under 2024, men minskat under senare del av året. Detta med anledning av att beläggningen på särskilt boende minskat vilket resulterat i att brukare som befunnit sig på korttiden i väntan på särskilt boende har kunnat flytta.

Hemtjänst

De sista månaderna under 2024 ses ett minskat antal hemtjänstbrukare på grund av bland annat flytt till särskilt boende samt minskade volymer.

Ekonomiskt resultat

	2024			2023
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Nettokostnad, mnkr	-112,4	-115,7	3,2	-107,5

Under äldreomsorgen budgeteras särskilt boende, korttidsenheten, hemtjänsten och kommunal primärvård. Resultat för äldreomsorgen är ett överskott på 3,2 miljoner kronor.

Budgetöverskottet härrör sig främst till statsbidrag som verksamheten mottagit under året samt försäljning av gamla bilar inom hemtjänst och kommunal primärvård.

Några av äldreomsorgens verksamheter redovisade ett negativt resultat vid delåret. Åtgärder som sattes in var att minska personal vilket var genomförbart till följd av minskade volymer som medförde minskade hemtjänststimmar samt tomma platser på särskilt boende. Även korttiden hade en mindre beläggning under hösten än tidigare under året. Dessa åtgärder gjorde att underskottet hämtades in på alla enheter förutom särskilt boende med inriktning demens som hämtade in hälften av sitt negativa resultat.

Kommunal primärvård har under året haft vakanser till följd av sjukskrivningar, lägre tjänstgöringsgrad och internrekrytering till andra enheter, vilket medfört tillfälliga vakanser.

Äldreomsorgen har haft kostnader som täckts med statsbidrag om 6,5 miljoner kronor och således fått detta som intäkt. Statsbidrag som används under året består bland annat av god och nära vård, vars syfte är att säkerhetsställa en god vård och omsorg av äldre personer. Statsbidraget äldreomsorgslyftet har används till att ge ny och befintlig personal möjlighet att utbilda sig på arbetstid. Även statsbidrag för hälsosamtal för äldre har använts i verksamheten, vilket är avsett för äldre utan etablerade kontakter, där syfte är att fånga upp signaler om ofrivillig ensamhet.

Äldreomsorgen blev tilldelat en tillfällig ramökning 2024 om 0,8 miljoner kronor för att implementera resurspass vilket medfört en viss överanställning. Tillfällig ramökning blev budgeterad under verksamhetschefs område för att fördelas ut i drift. Bidraget är använt i sin helhet och inräknat i äldreomsorgens årsresultat.

Nettokostnaderna har ökat med 4,5 procent och beror främst på ökade personalkostnader.

Prestationer och ekonomiskt resultat Funktionsstöd

Insatser enligt LSS	Utfall 2024	Utfall 2023	Utfall 2022
Boende unga/vuxna LSS	27	24	21
Daglig verksamhet	34	34	34

Bostad med särskild service

Den nuvarande gruppboenden i Bollebygd är fullbelagd, vilket har lett till att verksamheten köper externa placeringar. Under 2024 har byggnation av en ny gruppboende påbörjats, som beräknas stå klar under tredje kvartalet 2025. När den nya gruppboenden är färdigställd kommer de externplacerade brukarna att erbjudas plats i Bollebygd.

Daglig verksamhet

Antal brukare med daglig verksamhet har varit stadig under de senaste åren. Vissa av insatserna verkställs i dagsläget genom extern regi. I samband med att brukare flyttar tillbaka till kommunen från externa placeringar kommer de att erbjudas daglig verksamhet i Bollebygd, vilket kommer öka antalet platser på hemmaplan.

Sammanfattningsvis visar både IFO och FS på en dynamisk utveckling med fokus på att stärka hemmaplanslösningar och anpassa verksamheten efter förändrade behov och omständigheter.

Ekonomiskt resultat

	2024			2023
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Nettokostnad, mnkr	-44,4	-46,1	1,7	-44,2

Under funktionsstöd budgeteras bostad med särskild service i form av gruppboad och serviceboad, personlig assistans, daglig verksamhet, ledsagarservice, avlösarservice, kontaktperson, korttidsvistelse och korttidstillsyn.

Verksamheten redovisar 2024 ett överskott om 1,7 miljoner kronor. Verksamhetens resultat fördelar sig på ett överskott inom bostad med särskild service för vuxna och daglig verksamhet, samt ett underskott inom personlig assistans.

Överskott inom bostad med särskild service härrör sig till prognostiserad externplacering som placerats i egen regi. Vidare har verksamheten haft vissa personella luckor som resulterar i överskott. Utöver detta har också ett aktivt arbete med schemaläggning gjorts vilket påverkar resultatet positivt.

Överskott inom daglig verksamhet avser dels förändring i arbetssätt där medarbetare har mer direkt brukartid vilket gör att stor mängd personella luckor inte behövt tillsättas.

Dock har verksamheten haft vakanser under året, där det inte varit möjligt att rekrytera upp samtliga tjänster. Daglig verksamhet har haft kostnader för habiliteringsersättning som täckts med statsbidrag om 0,3 miljoner kronor och således fått detta som intäkt.

Underskott inom personlig assistans härrör sig till personalkostnader, ökade vårdbehov och dubbelbemanning. Vid årsskiftet avvecklades en arbetsgrupp där personalen omfördelades till andra verksamheter, men viss del av kostnaden kvarstod under en period.

Ökade kostnader ses även för köpt korttidsverksamhet under 2024.

Nettokostnaderna har ökat med 0,5 procent.

Prestationer och ekonomiskt utfall Individ och familjeomsorg

Tabell 4.

Insatser	Utfall 2024	Utfall 2023	Utfall 2022
Ekonomiskt bistånd, antal hushåll snitt/mån	31	34	52
Placeringar vuxna missbruk (HVB+LVM) antal dagar	186	350	64
Placeringar BoU, HVB antal dagar	409	490	89
Aktualiseringar Bou och vuxen	1819	-	-

Ekonomiskt bistånd

Under 2024 har antalet hushåll med försörjningsstöd ytterligare minskat jämfört med 2023. Dock har en ökning observerats under årets sista månader, vilket delvis tros beror på lågkonjunkturen och förändringar i lagstiftning. Massflyktsdirektivet har möjliggjort för vissa nyanlända att folkbokföra sig vilket ger rätt till att söka om försörjningsstöd och andra välfärdstjänster.

Placeringar

Båda myndighetsenheterna har minskat antalet placeringsdygn 2024, vilket beror på en strävan att prioritera hemmaplanslösningar framför institutionsplaceringar.

Aktualiseringar och utredningar

Inom området Barn och Unga har det skett en stor ökning av ärenden, särskilt i april och maj, med en efterföljande minskning under hösten till ett normalläge i november och december. Trots det stora inflödet har antalet öppnade utredningar varit lägre än föregående år, vilket kommer att hanteras fortlöpande. En liknande trend har setts på Vuxenenheten, där inflödet av ärenden var högre under första halvåret innan det planade ut.

Ekonomiskt resultat

	2024			2023
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Nettokostnad, mnkr	-52,9	-50,7	-2,2	-46,4

Under individ- och familjeomsorgen budgeteras myndighet vuxna, myndighet barn och unga, resursenheten, arbetsmarknadsenheten och flykting.

Verksamheten redovisar 2024 ett underskott om 2,2 miljoner kronor. Budgetunderskottet beror huvudsakligen på ökade kostnader för köpta placeringar för vuxna samt för barn och unga på institution och i familjehem. Myndighet Vuxen återsöker 0,8 miljoner kronor

av placeringskostnaderna för 2024. Underskottet på AME är kopplat till minskade intäkter från projekt.

Resursenheten redovisar ett överskott, vilket beror på minskade personalkostnader till följd av sjukskrivningar och föräldraledigheter.

Enheten flykting redovisar ett plus minus noll resultat.

Nettokostnaderna har ökat med 14 procent och beror främst på ökade bidragskostnader, personalkostnader och köpt verksamhet. Även reducerade intäkter påverkar nettokostnadsökningen. Reducerade hyresintäkter sociala bostadskontrakt och driftsbidrag.

Bygg och Miljönämnden

Ny organisation trädde i kraft 1 jan 2024.

Fokus under året har varit att arbeta med analys av SKRs Insiktsmätning och dess resultat, att komma i strukturell balans och se över styrdokument samt taxor.

Under december 2023 genomförde länsstyrelsen tillsyn av dåvarande samhällsbyggnadsnämndens verksamhet utifrån miljöbalken. Länsstyrelsen har som tillsynsvägledande myndighet enligt miljöbalken ett ansvar att följa upp, utvärdera och samordna kommunernas operativa tillsyn. En revisionsrapport har lämnats till nämnden, som bemött de avvikelser som noterats. Under 2024 och framåt pågår arbete inom bygg- och miljöförvaltningen med att avhjälpa de brister som länsstyrelsen påtalat.

Livsmedelsverket har beslutat om och inför under 2024 en ny riskklassningsmodell för livsmedelsverksamheter. Det innebär att alla livsmedelsföretag behöver lämna in nya uppgifter och klassas om för att följa de nya reglerna.

Ett LONA-projekt har genomförts och finansierades i huvudsak av statliga medel, uppdraget avsåg att inventera våtmarker inom Söråns avrinningsområde. Projektet utfördes under 2024. Syftet med projektet var att undersöka de uttagna våtmarkernas utloppsplatser med avseende om de har en mänsklig påverkan, såsom dikning, samt att ta fram ett underlag till planering av framtida restaureringsåtgärder.

Restaureringsåtgärdernas huvudfokus är att öka våtmarkernas vattenhållning, begränsande av klimatpåverkan och öka den biologiska mångfalden.

Teknik och servicenämnden

Under 2024 har teknik- och servicenämnden fokuserat på att möta de strategiska och operativa utmaningar som präglar dess breda verksamhetsområde. Nämnden har lyckats stärka den strukturella balansen inom samtliga enheter, där en avgörande faktor har varit kommunfullmäktiges beslut att höja VA-taxan. Beslutet skapar förutsättningar för långsiktigt hållbar finansiering av kommunens VA-verksamhet.

Året har även präglats av ett intensivt arbete för att säkerställa hög kvalitet och säkerhet i verksamheten. En allvarlig händelse inträffade i december, då en vattenreservoarslucka upptäcktes olåst. Incidenten krävde omedelbara insatser och omfattande engagemang från förvaltningen. Den hanterades med stor professionalism, och erfarenheterna från händelsen kommer att bidra till att ytterligare stärka säkerheten och rutinerna framöver.

Bland årets framgångar kan nämnas fortsatt utveckling av kommunens infrastruktur och service. Förvaltningen har prioriterat energieffektiviseringar, digitalisering och förbättrad arbetsmiljö. Bland annat har övergången till LED-belysning i skolor och VA-anläggningar fortskridit, och nya laddstationer har installerats för att stödja en alltmer eldriven fordonsflotta. Digitala verktyg har implementerats för att effektivisera arbetsprocesser och höja kvaliteten i exempelvis lokalvården.

VA-enheten har tagit fram planer för att öka förnyelsetakten i ledningsnät och anläggningar, vilket är avgörande för att framtidssäkra infrastrukturen. En vattentjänstplan har varit på samråd, och arbetet med en ny vattendom i Töllsjö samt planering av framtida avloppsverk har varit centrala inslag.

Avfalls- och parkverksamheterna har fortsatt att stärka kommunens gröna profil. Införandet av "Grönt kort" vid återvinningscentralen pågår, och arbetet med att minska matsvinnet i kommunens verksamheter har fortgått enligt plan.

Nämnden har också tagit ytterligare steg för att förbättra arbetsmiljön och attrahera ny kompetens. Åtgärder för att minska sjukfrånvaron och öka delaktigheten i beslutsprocesser har haft märkbar effekt. Digitala verktyg, till exempel Stratsys, har förbättrat såväl transparens som effektivitet. För att öka transparensen i den ekonomiska redovisningen har nämnden beslutat att dela upp resultatenheterna VA/gata samt avfall/park från och med årsskiftet 2024/2025. Det kommer innebära att taxe- och skattefinansierad verksamhet delas upp och redovisningen blir lättare att tolka.

Avfallsverksamheten

Under 2024 har avfallsverksamheten tagit flera steg mot att förbättra kommunens avfallshantering och möta framtida krav. Arbetet med att utveckla återvinningscentralen (ÅVC) har fortsatt, och en ny insamlingsfraktion för hårdplast har införts och fraktionen deponi har avvecklats. Denna förändring har varit uppskattad av kommuninvånarna.

Kommunen övertog ansvaret för sex återvinningsstationer från Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI) den 1 januari 2024, och nya avtal har tecknats med entreprenörer för att säkra en effektiv drift. Parallellt har arbetet med fastighetsnära insamling (FNI) fortskridit. För flerfamiljshus startade insamlingen vid årsskiftet, och i dagsläget är cirka 35 procent av flerfamiljshusen och bostadsrättsföreningarna anslutna. För villahushåll planeras övergången till FNI att påbörjas under andra kvartalet 2026, och upphandling av fyrfackskärl genomfördes framgångsrikt under året.

För att möta de långsiktiga kraven på producentansvar för förpackningar, som börjar gälla fullt ut 2027, har kommunen arbetat nära andra Sjuhäradskommuner för att säkerställa hållbara och kostnadseffektiva lösningar. Detta samarbete har varit avgörande för att bibehålla den sammantaget låga taxenivån, vilket innebär att verksamheten endast justerat upp taxorna enligt den, i kommunfullmäktige, beslutade modellen (1,6procent).

Avfallsverksamheten har även implementerat ett nytt avtal för spol- och slamtjänster, vilket trädde i kraft den 1 september 2024, samt förlängt avtalen för farligt avfall och grovavfall vid ÅVC genom sista tillgängliga optionen.

Införandet av "Grönt kort", som gör det möjligt för invånare att besöka ÅVC utanför bemannade öppettider, är i slutfasen och kommer förbättra tillgängligheten ytterligare.

I linje med den regionala avfallsplanen fortsätter arbetet för att minska avfallsmängder och främja återbruk. Avtal har tecknats för att kunna hantera textilåtervinning.

Sammantaget har avfallsverksamheten tagit stora steg mot en modern och hållbar avfallshantering som gynnar både miljön och kommunens invånare.

Ekonomiskt resultat

(mnkr)	2024			2023
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Verksamhetens intäkter	16,8	15,1	1,7	14,4
Verksamhetens kostnader	-16,1	-14,9	-1,2	-13,6

Nettokostnad	0,7	-0,1	0,8	0,7
Reglering mot fond	-0,7	-	-0,7	-
Resultat efter ev. reglering	0,0	-	0,0	0,7

Resultat/Återställning av tidigare underskott

	2024	2023	2022
Utfall	0,0	0,7	-0,1
Uppbokad skuld till taxekollektivet	0,7	0,0	0,0

Verksamhetens resultat, efter fondering om 0,7 miljoner kronor, är 0. Överskottet fonderas till kommande år och behövs för att hantera de ökade kostnader som förväntas genom implementeringen av fyrfackskärl. Avvikelserna under året har främst berott på ersättning från Naturvårdsverket som uppgått till cirka 0,4 miljoner kronor/kvartal, samt ökade kostnader för fastighetsnära insamling. 2023 års överskott resultatfördes för att reglera tidigare års ackumulerade underskott.

VA-verksamheten

Årets verksamhet

Under 2024 har VA-verksamheten arbetat aktivt med att stärka och utveckla kommunens vatten- och avloppssystem för att möta både dagens och framtidens behov. Planeringen har särskilt riktats mot att säkerställa kapacitet och hållbarhet i infrastrukturen, med fokus på att förbättra ledningsnätet och anläggningarnas funktion.

Arbetet med att minska utläckage från dricksvattennätet och inläckage i spillvattennätet har gett resultat. Genom intensifierad läcksökning och riktade åtgärder har både utläckaget och inläckaget reducerats, vilket bidrar till ökad effektivitet och minskad miljöpåverkan.

Ett viktigt framsteg under året har varit framtagandet av kommunens vattentjänstplan, som följer de nya lagkraven i lagen om allmänna vattentjänster (LAV). Planen innehåller en bedömning av kommunens behov av vattenförsörjning och avlopp samt en analys av hur allmänna VA-anläggningar påverkas av skyfall och är därmed en viktig pusselbit i kommunens strategiska planering. Parallellt pågår en utbyggnadsplan för VA som ska möta framtidens behov. VA-enheten har tillsammans med teknik- och serviceförvaltningen arbetat vidare för att möjliggöra avloppsrening i egen regi samt skapat en långsiktig VA-kalkyl som möjliggör ökad stabilitet och planerbarhet.

En viktig lärdom från året är vikten av säkerhetsarbete kopplat till VA-anläggningar. Incidenten i december, då en vattenreservoarslucka upptäcktes olåst, hanterades omedelbart och professionellt av förvaltningen. Inför 2025 har nämnden tilldelats medel för att uppdatera lås- och larmsystem på VA-anläggningarna.

VA-verksamheten står fortsatt inför stora ekonomiska utmaningar. Kommunfullmäktiges beslut att höja VA-taxan under året var nödvändigt för att hantera den strukturella obalansen i verksamheten och skapa bättre förutsättningar för framtida investeringar i både ledningsnät och anläggningar.

VA-redovisning

Verksamhetens resultat för 2024 är -5,1 miljoner kronor. Årets resultat är en konsekvens av betydande konsult- och övriga tjänstekostnader samt en stor minskning av intäkterna. I samband med att hushållen har det tufft ekonomiskt har också vattenförbrukningen minskat. Samtidigt ser vi hur kapitalkostnaderna ökar och tycket på verksamheten att leverera kritiska dokument, genomföra reparationer och reinvestera i anläggningar samt ledningsnät är högt. Under året har verksamheten haft flera vakanser på solitära tjänster, vilket inneburit att konsulter anlåtats i mycket större utsträckning än budgeterat.

2024 har varit ett år som tydligt visat på verksamhetens strukturella obalans, något som nu korrigerats med en kraftig taxehöjning. För kommande år kommer verksamheten luta sig mot den långsiktiga VA-kalkylen som upprättats tillsammans med förvaltningen och ekonomiavdelningen för att säkra strukturell balans. Förvaltningens ambition är att framöver, i större utsträckning producera kritiska VA-dokument i egen regi – något som bedöms rimligt då kompetensen i organisationen är högre 2025 än den varit de senaste åren.

Resultaträkning				
Belopp i miljoner kronor (mnkr)	Not	2022	2023	2024
Verksamhetens intäkter	1	21,2	29,4	21,3
Verksamhetens kostnader	2	-19,2	-23,8	-21,2
Avskrivningar	3	-3,2	-3,3	-3,5
Verksamhetens nettokostnader		-1,3	2,3	-3,4
Finansiella kostnader		-0,7	-1,0	-1,7
Verksamhetens resultat		-1,9	-1,3	-5,1
Skattefinansiering enligt budget		0,0	0,0	0,0
Reglering VA-fond	1	1,9	-1,3	0,0
Årets resultat		0,0	0,0	-5,1

Balansräkning			
Belopp i miljoner kronor (mnkr)	Not	2023	2024
Immateriella anläggningstillgångar	4	0,2	0,1
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	5	84,5	86,0
Maskiner och inventarier	6	1,9	1,8
Pågående investeringar		0,0	0,0
Summa anläggningstillgångar		86,6	87,9
Kundfordringar		1,9	1,8
Förråd	8	0,8	0,8
Summa omsättningstillgångar		2,7	2,6
SUMMA TILLGÅNGAR		89,3	90,5
Eget kapital		0	0
Summa eget kapital		0	0
Långfristiga skulder	8	85,8	88,9
Kortfristiga skulder	9	3,5	1,6
Summa skulder		89,3	90,5
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		89,3	90,5

Noter VA-redovisning

Redovisningsprinciper för VA

VA-verksamheten följer samma principer som kommunen i övrigt när det gäller avskrivningstider, periodiseringar, med mera.

1 - Verksamhetens intäkter	2022	2023	2024
Anslutningsavgifter	0,9	0,6	0,7
Taxor och avgifter	20,2	20,0	19,2
Upplösn. medel för VA-invest.	0,0	6,9	1,4
Övriga intäkter	0,0	0,6	0,0
Summa verksamhetens intäkter	21,2	28,1	21,3

2 - Verksamhetens kostnader	2022	2023	2024
Personalkostnader exklusive pensionskostnader	-6,1	-7,5	-7,7
Köp av verksamhet	0,0	0,0	-0,1
Lokal- och markhyror	-0,3	-0,4	-0,8
Inköp av material och varor	-0,1	-0,1	0,0
Inköp av tjänster	-1,8	-1,5	-5,8
Övriga verksamhetskostnader	-10,9	-14,4	-6,8
Summa verksamhetens kostnader	-19,2	-23,8	-21,2

<u>3 - Avskrivningar</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>
Avskrivning immateriella tillgångar	-0,1	-0,1	-0,1
Avskrivning byggnader och anläggningar	-2,8	-2,8	-3,0
Avskrivning maskiner och inventarier	-0,4	-0,3	-0,3
Avskrivning leasing	0,0	-0,1	-0,1
Summa av- och nedskrivningar	-3,2	-3,3	-3,5

<u>4 - Immateriella anläggningstillgångar</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>
Immateriella anläggningstillgångar			
Ingående anskaffningsvärde	0,4	0,5	0,5
Inköp	0,0	0,0	0,0
Försäljningar	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,0	0,0
Överföringar	0,0	0,0	0,0
Utgående anskaffningsvärde	0,4	0,0	0,5
Ingående ack. avskrivningar	0,0	0,0	0,0
Försäljningar	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,0	0,0
Överföringar	0,0	0,0	0,0
Årets avskrivningar	0,0	0,0	0,0
Utgående ack. avskrivningar	-0,1	-0,2	-0,3
Utgående redovisat värde	0,3	0,2	0,1

<u>5 - Mark, byggnader och tekniska anläggningar</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>
Ingående anskaffningsvärde	107,9	109,9	135,0
Inköp och pågående	1,9	26,7	4,0
Försäljningar	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	-1,6	0,0
Överföringar	0,0	0,0	0,4
Utgående anskaffningsvärde	109,9	135,0	139,5
Ingående ack. avskrivningar	-45,6	-48,4	-50,5
Försäljningar	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,7	0,0
Överföringar	0,0	0,0	0,0
Årets avskrivningar	-2,8	-2,8	-3,0
Utgående ack. avskrivningar	-48,4	-50,5	-53,5
Utgående redovisat värde	61,5	84,5	86,0

<u>6 - Maskiner och inventarier</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>
Ingående anskaffningsvärde	8,7	8,7	6,8
Inköp	0,0	1,1	0,0
Försäljningar	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	-2,9	-0,1
Överföringar	0,0	0,0	0,3
Utgående anskaffningsvärde	8,7	6,8	7,1
Ingående ack. avskrivningar	-7,2	-7,6	-5,0
Försäljningar	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	2,9	0,1
Överföringar	0,0	0,0	0,0
Årets avskrivningar	-0,4	-0,3	-0,3
Utgående ack. avskrivningar	-7,6	-5,0	-5,2
Utgående redovisat värde	1,1	1,9	1,8

<u>7 - Förråd och exploateringar</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>
VA-verksamhetens förråd	0,8	0,8	0,8
Summa förråd, lager och exploateringsfastigheter	0,8	0,8	0,8
Under 2022 utrangerades gamla VA-förrådet och nytt förråd införskaffades. Bestämd mängd fast värde tillämpas.			

<u>8 - Långfristiga skulder</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>
Skuld till kommunen	54,3	63,1	65,5
Förutbetalda intäkter anläggnings-/anslutningsavgifter	17,2	22,6	23,4
Summa långfristiga skulder	71,5	85,8	88,9

<u>9 - Kortfristiga skulder</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>
Leverantörsskulder	2,4	2,1	1,2
Upplupna kostnader	0,6	0,0	0,5
Förutbetalda intäkter (VA-fond)	8,3	1,4	0,0
Summa kortfristiga skulder	11,4	3,5	1,6

Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder (Bollebo)

Uppdrag och antal lägenheter

Stiftelsen äger och förvaltar 413 lägenheter i kommunen samt 14 lokaler. Fastigheterna finns främst i Bollebygds tätort men också i Olsfors och i Töllsjö. Det ekonomiska läget gör att det är svårt att bygga nytt och få en rimlig hyresnivå. Under året har det därför inte påbörjats någon nybyggnation.

Lägenhetsfördelning			
	Bostäder	Särskilt boende	Totalt
1 r.o.k.	29	81	110
2 r.o.k.	193	2	195
3 r.o.k.	142		142
4 r.o.k.	49		49
Summa	413	83	496

Hyresbortfallen har fortsatt varit på en hög nivå och har 2024 ökat från 234 tusen kronor 291 tusen kronor. Ökningen beror på att efterfrågan på bostäder har minskat.

Ekonomisk utveckling

Några nyckeltal	2020	2021	2022	2023	2023
Nettoomsättning, mnkr	40,7	43,8	45,0	47,3	49,4
Res. efter fin. poster, mnkr	3,9	2,4	5,3	4,0	0,3
Balansomslutning, mnkr	314,5	310,9	318,3	292,5	290,4
Justerat eget kapital, mnkr	51,8	53,8	58,2	61,4	61,7
Soliditet	16,50%	17,30%	18,30%	20,99%	21,23%
Medeltal anställda	9	9	9	9	9

Resultaträkning	2023	2024
Hyresintäkter	47,3	49,4
Övriga intäkter	1,5	0,5
Summa intäkter	48,8	49,7
Direkta fastighetskostnader	-25,0	-26,9
Övriga externa kostnader	-2,2	-2,9
Personalkostnader	-5,6	-5,9
Avskrivningar	-9,0	-9,0
Summa rörelsekostnader	-41,9	-44,8
Rörelseresultat	6,9	4,9
Finansiella poster	-3,0	-4,7
Resultat efter finansiella poster	4,0	0,3
Bokslutsdispositioner	0,3	-0,0
Resultat efter bokslutsdispositioner	4,3	0,2
Skatt på årets resultat	-0,8	0,0
Årets resultat	3,5	0,2

Belopp är i miljoner kronor.

Stiftelsens resultat för 2024 var 0,2 miljoner kronor.

Nybyggnationen som skulle ha påbörjats under året har flyttats fram. De stigande räntorna innebär en stor finansiell ansträngning under kommande år vilket kan resultera i att underhållstaken kan komma att behövas dras ned. Genomsnittsräntan ökade till 2,16 procent 2024 motsvarande genomsnitt var 1,39 procent 2023.

Revisionsberättelse

20. Uppföljningsrapport februari 2025, kommunstyrelsen KS2025/82

§44

KS2025/82

Uppföljningsrapport februari 2025, kommunstyrelsen

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen godkänner rapporten.

Ärendet

Efter februari är kommunstyrelsens utfall -11,4 miljoner kronor vilket är 1,5 miljoner kronor över periodiserad budget. Överskottet förklaras av att det saknas en del kostnader avseende kapitalkostnader. Uppföljningsrapporten innehåller en prognos på budget i balans.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner rapporten.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Uppföljningsrapport februari 2025, kommunstyrelsen
- Uppföljningsrapport februari 2025, kommunstyrelsen

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Uppföljningsrapport februari 2025, kommunstyrelsen

Ekonomiskt utfall och prognos

	Perioden				Helår			
	2024	2025			2024	2025		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Kommunstyrelsens ordf	-0,4	-0,4	-0,4	0,0	-2,4	-2,5	-2,5	0,0
Kommunchefens avd.	-6,3	-5,4	-5,9	0,5	-36,6	-34,8	-34,8	0,0
Ekonomiavdelningen	-3,0	-2,4	-3,6	1,2	-19,4	-21,3	-21,3	0,0
HR-avdelningen	-1,3	-1,3	-1,6	0,2	-8,7	-10,2	-10,2	0,0
Plan och Exploatering	-2,0	-1,9	-1,4	-0,4	-10,2	-8,5	-8,5	0,0
Summa	-13,1	-11,4	-13,0	1,5	-77,4	-77,2	-77,2	0,0

På grund av systemskifte finns det släpande kostnader som inte redovisats korrekt under utfallet 2025. Bland annat saknas det ca 500 tkr i kapitalkostnader som kommer att korrigeras till nästa rapporttillfälle. Det finns alltså utmaningar att göra större analyser av utfallet för perioden 2025. Sett till personalkostnaden som är rätt redovisad så har kostnaden sjunkit jämfört med föregående period. Anledningen är att en projektledare har flyttats till TSN samt att det finns vakanser på flera enheter.

Prognosen för året är budget i balans.

Kommunstyrelsens ordförande

Under kommunstyrelsens ordförande budgeteras kostnader hänförliga till den politiska verksamheten, främst arvoden. Prognosen är att budgeten kan hållas.

Kommunchefens avdelning

Under kommunchefens avdelning budgeteras flera av de kommunövergripande kostnaderna såsom räddningstjänst, lokaler, färdtjänst och kollektivtrafik. Kommunchefens avdelning rymmer även kanslienheten med tillhörande kanslichef.

En förändring jämfört med föregående år är att endast lokaler som används av kommunstyrelsen redovisas under kommunstyrelsen. Tidigare har en del tomma lokaler samt brandstationen redovisats under kommunstyrelsen. Från och med 2025 redovisas dessa under Teknik. och Servicenämnden och motsvarande ramväxling har skett.

En viss osäkerhet finns här kopplat till kostnader för färdtjänst där inte kommunen kan påverka kostnadsutvecklingen i någon större utsträckning. Men i nuläget är prognosen budget i balans.

Ekonomiavdelningen

Under ekonomiavdelningen budgeteras kostnader för kommunens ekonomiadministration, upphandling, redovisningsenhet och IT-enhet. Överskott i början av året beror på att budgeten för inköp av material inte används till fullo under perioden, inga överskott prognostiseras dock för helåret. Prognosen är således en budget i balans.

HR-avdelningen

Under HR-avdelningen budgeteras kostnader för kommunens HR-funktion, lönespecialister, fackliga kostnader, samt kostnader för reception. Vakanser i början av året har inneburit ett överskott för perioden. På grund av vakanser kan prognosen komma att ändras till det positiva vid nästa prognostillfälle.

Det finns dock en osäkerhet över hur det ökade friskvårdsbidraget kommer att påverka nyttjandegraden av friskvårdsbidrag. Ett möjligt scenario är att ett höjt bidrag skulle kunna innebära att en högre andel anställda utnyttjar bidraget vilket skulle kunna öka kostnaden mer än ramtilldelningen. Den här osäkerheten gör att prognosen än så länge ligger enligt budget.

Plan och Exploatering

Här redovisas kostnader för kommunens planarbete samt planerade exploateringsprojekt. Försäljning av exploateringstomter kommer inte nämnden

till godo enligt investeringsriktlinjerna utan hamnar på finanssen. Även kostnader som hör till kommunens GIS-verksamhet ligger under enheten.

I början av verksamhetsåret har det uppkommit kostnader som egentligen borde ha redovisats tidigare år men inte varit kända vid bokslutstillfället. Dels har det kommit ett krav rörande rättegångskostnader från en dom gällande en ledningsförrättning från 2020 där kommunen blivit skyldiga att betala ca 200 tkr inklusive ränta. Kostnaden uppstod då Samhällsbyggnadsnämnden ansvarade för Plan och Exploatering och därmed borde kostnaden redovisats av den nämnden när den uppstod 2020.

Därutöver har kommunen blivit återbetalningsskyldig för ett statsbidrag ämnat för att täcka kostnader för grönplanen som inte nyttjats till fullo eftersom planen blev billigare än beräknat. Rutinen för redovisning av statsbidrag på förvaltningen har setts över. Återbetalningen uppgår till ca 100 tkr och är alltså pengar som felaktigt intäktsförts under 2023 och 2024.

21. Uppföljningsrapport februari 2025,
Bollebygds kommun (kf fattar slutligt beslut)
KS2025/87

§45

KS2025/87

Uppföljningsrapport februari 2025, Bollebygds kommun

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner uppföljningsrapport februari 2025 för Bollebygds kommun.

Ärendet

Kommunens förvaltningar har tagit fram ekonomiska prognoser för 2025. Kommunens helårsprognos är ett resultat på 36,7 miljoner kronor. Det är 6,9 mnkr över det budgeterade resultatet på 21,7 mnkr och motsvarar 5,1 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Den ofördelade budgeten på 4,0 mnkr prognosticeras att nyttjas i sin helhet. Av nämndernas prognoser är det endast socialnämnden som prognosticerar underskott om -0,9 mnkr mot ram.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner uppföljningsrapport februari 2025 för Bollebygds kommun.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Uppföljningsrapport februari 2025, Bollebygds kommun

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

- Uppföljningsrapport februari 2025, Bollebygds kommun

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Uppföljningsrapport februari 2025, Bollebygds kommun

Innehållsförteckning

1	Ekonomiskt utfall och prognos.....	3
1.1	Driftsredovisning	3
2	Redovisning per nämnd.....	5
2.1	Kommunstyrelsen.....	5
2.2	Utbildningsnämnden	6
2.3	Socialnämnden.....	8
2.4	Teknik- och servicenämnden.....	9
2.5	Bygg- och miljönämnden	11
3	Personalstatistik.....	12

1 Ekonomiskt utfall och prognos

1.1 Driftsredovisning

Driftsredovisning

	Perioden				Helår			
	2024	2025			2024	2025		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Valnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,4	0,0	0,0	0,0
Kommunfullmäktige	-0,1	-0,1	-0,2	0,2	-1,1	-1,6	-1,6	0,0
Kommunstyrelse	-13,1	-11,4	-13,0	1,5	-77,4	-77,2	-77,2	0,0
Överförmyndare	0,0	0,0	-0,1	0,1	-0,8	-0,8	-0,8	0,0
Revision	-0,1	-0,1	-0,2	0,1	-0,9	-1,0	-1,0	0,0
Bygg och Miljönämnd	-1,7	-1,8	-1,8	0,1	-10,1	-10,0	-11,3	1,3
Utbildningsnämnden	-57,7	-56,4	-59,1	2,7	-338,7	-334,5	-336,7	2,2
Teknik- och servicenämnden	-4,2	-1,7	-4,8	3,1	-24,9	-25,8	-25,8	0,0
Socialnämnden	-36,7	-36,9	-36,9	0,0	-226,2	-228,2	-227,4	-0,9
Finansförvaltningen Räntor mm.	1,7	-0,6	1,5	-2,1	3,9	11,7	8,7	3,0
Ofördelad budget	0,0	0,0	-0,7	0,7	0	-4,0	-4,0	0
Avsättning lönerörelse	0,0	0,0	0,0	0,0	0	-6,1	-6,1	0
Pensionsförvaltning	2,0	-9,0	-1,8	-7,1	-12,8	-13,1	-13,1	0
Skatter & Gen. Statsbidrag	115,6	119,3	119,6	-0,4	696,2	719,3	718,0	1,3
Summa	5,7	1,3	2,5	-1,1	6,8	28,7	21,7	6,9

Utfall perioden

Utfallet för perioden är inte helt rätt då alla periodiseringar inte hunnits göras samt att kapitalkostnaderna haltar sedan ett systembyte som skedde vid årsskiftet. Utfallet på pensionsförvaltningen är starkt missvisande då kostnaden avser 2024 och kommer bokas bort till näsa uppföljningsrapport eftersom kostnaden redan är tagen 2024.

Prognos helår

Nämnderna lämnar en sammantagen positiv prognos. Varken utbildningsnämnden eller socialnämnden rapporterar anmärkningsvärda avvikelser. Det går dock att tyda signalen från socialnämnden att det finns risk för underskott medan utbildningsnämnden än så länge inte ser några

större ekonomiska risker.

I prognosen räknas hela den ofördelade budgeten att nyttjas. Lönerörelsen är inte klar ännu men prognosen är att hela den avsatta budgeten kommer att fördelas till nämnderna.

För finansförvaltningen räknas det med att fem tomter på Bergadalen kommer att säljas till en vinst om 3 miljoner kronor. I vinsten för sålda tomter finns kostnaderna för färdigställandet av själva tomterna medräknade. Men för exploateringsprojektet totalt sett finns även investeringskostnader för vägar och VA som kommer skrivas av under en längre period. För VA-anläggningar kommer köparna att erlägga en anslutningsavgift men vad gäller vägar så är det kostnader kommunen har för kapitalkostnader och underhåll under en lång tid framöver utan direkta intäkter kopplade till de kostnaderna.

Prognosen för sålda tomter är försiktig. Det är svårt att veta exakt hur stort intresset för tomterna kommer vara under året samt om köparna kommer ha fått färdigt bygglov och genomfört hela affären innan året är slut. Maximalt skulle 13 tomter kunna säljas samt 3 byggrätter anvisas.

2 Redovisning per nämnd

2.1 Kommunstyrelsen

Utfall

	Perioden				Helår			
	2024	2025			2024	2025		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Kommunstyrelsens ordf	-0,4	-0,4	-0,4	0,0	-2,4	-2,5	-2,5	0,0
Kommunchef	-6,3	-5,4	-5,9	0,5	-36,6	-34,8	-34,8	0,0
Ekonomichef	-3,0	-2,4	-3,6	1,2	-19,4	-21,3	-21,3	0,0
HR-chef	-1,3	-1,3	-1,6	0,2	-8,7	-10,2	-10,2	0,0
Planchef	-2,0	-1,9	-1,4	-0,4	-10,2	-8,5	-8,5	0,0
Summa	-13,1	-11,4	-13,0	1,5	-77,4	-77,2	-77,2	0,0

Utfall perioden

Utfallet för perioden är något missvisande då vissa kostnadsposter inte ligger helt rätt periodiserade mot budget och det saknas kapitalkostnader på grund av systembyte. Det kan ändå konstateras att lönenivån är på något lägre nivå 2025 jämfört med 2024 i huvudsak till följd av vakanser och växling av tjänster mellan förvaltningar.

Det har även tagits kostnader som egentligen borde ha redovisats föregående år men inte varit kända vid bokslutstillfället på plan- och exploateringsavdelningen om ca 300 tkr.

Prognos helår

Prognosen för helår är en ekonomi i balans med tilldelad ram. Inga större avvikelser finns att rapportera. Uppkomna budgetavvikelser bör kunna hanteras under året inom befintlig ram till följd av vakanta tjänster.

En förklaring till ökningen på HR-avdelningen vad gäller prognos utfallet för helår är att friskvårdsbidraget ökat till följd av en satsning från fullmäktige. Att kommundirektörens enhet minskar beror på att fastighetskostnader som inte är direkt hänförliga till kommunstyrelsen flyttats från kommunstyrelsen till teknik- och servicenämnden.

2.2 Utbildningsnämnden

Utfall

	Perioden				Helår			
	2024	2025			2024	2025		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Nämnd	-0,1	-0,2	-0,2	0,0	-0,7	-0,8	-1,0	0,2
Kultur & Fritid	-1,5	-1,4	-2,1	0,7	-13,0	-12,7	-12,5	-0,2
Förskola	-12,3	-12,5	-13,1	0,7	-75,9	-73,9	-74,9	1,0
Fritidshem	-3,5	-3,6	-3,8	0,2	-21,6	-21,9	-22,1	0,2
Grundskola	-27,7	-27,1	-27,3	0,2	-155,9	-153,7	-152,2	-1,5
Anp. grundskola	-2,2	-2,5	-2,5	0,1	-15,6	-14,5	-14,7	0,2
Gymnasie	-9,9	-8,7	-9,2	0,5	-53,0	-53,9	-54,7	0,8
Vuxenutbildning	-0,4	-0,4	-0,7	0,3	-2,1	-2,4	-3,9	1,5
Gemensamt	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	-1,0	-0,7	-0,7	0,0
	-57,7	-56,4	-59,1	2,7	-338,7	-334,5	-336,7	2,2

Utfall perioden

Utfallet för perioden är ett överskott. De uppbokade timlönekostnader som vänds i januari påverkar utfallet av lönekostnader jämfört med vad årsprognosen landar på. Köpta och sålda platser bokas upp liksom de statsbidrag som kan räknas som tillgång under perioden även om utbetalning av dem inte skett. Andra kostnader såsom verksamheternas inköp, skolskjuts och bidragsutbetalningar till föreningar bokas inte upp, därav ett högre periodresultat än vad som visas i årsprognos.

Prognos perioden

Utbildningsnämnden prognostiserar ett överskott på 2,2 mnkr.

Förskola, gymnasium och vuxenutbildning prognostiserar större överskott. Förskolans överskott kommer av att verksamheten har lägre personalkostnader än budgeterat de inledande två månaderna. Inget i verksamheternas prognos och planering tyder på ökande personalkostnader framåt våren eller andra halvåret. Den andra delen av överskottet i prognosen kommer från central buffert.

Gymnasiets överskott kommer av att budget flyttats till verksamheten sett till föregående års större underskott. Kostnader inkomna för januari och

februari ligger något under budget och verksamheten ser ingen ökning mellan det antal som går ut trean i gymnasiet nu till våren jämfört med de nior som ska börja gymnasiet till hösten. Huruvida de väljer utbildningar som kostnadsmässigt motsvarar den kostnad treorna genererat vet verksamheten först 15:e september.

Kostnaderna för köpt vuxenutbildning vet verksamheten först när fakturorna kommit. På grund av det, baseras prognosen på ökat/minskat söktryck sett till föregående år och sett till föregående års utfall. Verksamheten har inte upplevt förändrat söktryck jämfört med föregående år och prognosen har således lagts som 2024 års utfall.

Kultur och fritid samt grundskolan prognostiserar underskott.

Underskottet för kultur och fritid kommer av ökade utbetalningar aktivitetsbidrag på grund av ökat antal aktiviteter hos föreningarna. Det kan komma att öka ytterligare. Underskottet för aktivitetsbidrag var 0,5 mnkr 2024. Antalet aktiviteter hos föreningar ökar med befolkningsökningen. Under pandemin minskade aktiviteterna, för att nu öka markant. Ingen budget för aktivitetsbidrag har tillskjutits verksamheten sett till befolkningsökning under åren. Antingen behöver budget tillskjutas 2026, budget omfördelas från andra verksamheter eller så behöver utbetalning av stöden stoppas när budget är slut. Om resterande verksamheter under nämnden skulle redovisa nollprognos, skulle de krasst behöva göra besparingar för att kompensera för underskottet i aktivitetsbidrag till föreningar.

Underskottet i grundskolan kommer från för höga personalkostnader jämfört med budget. Flera enheter fick inte till en nollbudget för året, utan har fortsatt anpassningar att göra under året för att komma i budget i balans. Några enheter och elevhälsan prognostiserar ett nollresultat eller ett mindre överskott. Central buffert minskar underskottet något.

2.3 Socialnämnden

Utfall

	Perioden				Helår			
	2024	2025			2024	2025		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Socialnämndens ordförande	-0,9	-0,2	-0,1	0,0	0,0	-0,9	-0,9	0,0
Socialchef	-12,7	-2,8	-3,0	0,2	0,0	-16,9	-17,5	0,6
Verksamhetschef äldreomsorg	-107,5	-18,8	-17,4	-1,3	0,0	-110,1	-109,2	-0,8
Verksamhetschef FS	-44,2	-8,3	-8,0	-0,3	0,0	-49,4	-49,4	-0,1
Verksamhetschef IFO	-46,4	-6,9	-8,3	1,5	0,0	-50,9	-50,4	-0,6
Summa	-211,8	-36,9	-36,9	0,0	0,0	-228,2	-227,4	-0,9

Utfall perioden

Utfallet för perioden är ett nollresultat. Utfallet är dock något missvisande sett över hela året eftersom den periodiserade budgeten för perioden främst är periodiserad vad gäller personalkostnader. Bland övriga kostnader som avser t ex ändringar i beslut och övriga kostnadsersättningar kommer huvuddelen av dessa kostnader under övriga året och påverkar resultatet.

Prognos perioden

Socialnämnden prognostiserar ett årsresultat om -0,9 mnkr.

Prognosen fördelar sig på underskott inom äldreomsorg, funktionsstöd och individ och familjeomsorg. Överskott socialchef/utvecklingschef.

Budgetunderskott äldreomsorg härrör dels vakanta lägenheter Bollegården, dvs. tomhyror. Sju lägenheter vakanta per februariprognos. Kostnaden för tomhyror belastar verksamhetschef äldreomsorg. Tomhyror påverkar även verksamhetens intäkter då enheten får lägre intäkt på taxor och avgifter. Underskott hemtjänst härleds personalkostnader. Hög belastning nattbemanning i perioden.

Budgetunderskott funktionsstöd härrör reducerat statsbidrag för extra habiliterings-ersättning och ökning av ersättning till Försäkringskassan med anledning av ökat antal brukare assistans.

Budgetunderskott individ och familjeomsorg härrör kostnader för egna familjehem och konsultkostnader på myndighetsteam barn. Flykting

prognostiserar ett plus minus noll resultat.

Budgetöverskott socialchef/utvecklingsenhet härrör sig till personalkostnader genom lägre tjänstgöringsgrad och övriga kostnader som bedöms ej nyttjas.

Nettokostnader jämfört med samma period förra året har ökat med 0,5 %. Ökning av nettokostnader avser främst ekonomiskt bistånd och fler brukare inom assistans.

2.4 Teknik- och servicenämnden

Utfall

	Perioden				Helår			
	2024	2025			2024	2025		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Teknik- och servicenämnden	0	-0,1	-0,1	0	-0,4	-0,6	-0,6	0
Teknik- och serviceförvaltning	-0,8	-1,1	-1,4	0,3	-6,7	-8,2	-8,2	0
Fastighet	0,7	3,9	-0,1	4,0	-0,3	-0,9	-0,9	0
VA	-	-1,9	0,1	-2	-	0,3	-0,3	0,6
Gata	-1,6 *	-0,2	-1,5	1,3	-13,2 *	-10,3	-9,7	-0,6
Renhållning	-	-1,9	-0,7	-1,2	-	0	0	0
Park	-2,2 *	-0,7	-1	0,3	-5,7 *	-6,2	-6,2	0
Lokalvård	0	0,1	-0,1	0,2	0,4	0	0	0
Måltidsenheten	0	0	0	0,1	1	0	0	0
Åsastugorna	-0,1	0	0	0	0	0	0	0
Summa TSN	-4,0	-1	-4,8	3,8	-24,9	-25,8	-25,8	0

**Under föregående år var VA/Gata och Renhållning/Park inte uppdelade på egna ansvar. Därför är utfallet för föregående års period och helår lagt på raderna som avser Gata och Park.*

Utfall perioden

Vad gäller utfallet för perioden har nämnden stora avvikelser. Anledningen till detta är kapitalkostnaderna som inte bokats ut för perioden, samt taxeintäkter som kommer i mars. Varför ingen periodisering av taxeintäkterna gjorts är eftersom den höga taxehöjningen på VA från årsskiftet sannolikt påverkar utfallet. När siffrorna kommer, kan dessa användas som grund för periodisering av kommande kvartal.

Prognos perioden

Nämndens prognos för helåret ligger i linje med budget. Värt att notera är dock att en omfördelning av tjänster mellan VA och Gata innebär att gatuenheten hamnar i obalans, en ändring som nämnden lyfte i budgetberedningen inför 2025 och kommer göra även inför 2026. För ytterligare förklaring, se teknik- och servicenämndens uppföljningsrapport.

2.5 Bygg- och miljönämnden

Utfall

	Perioden				Helår			
	2024	2025			2024	2025		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Bygg och miljö (nämnd)	-0,1	-0,1	-0,1	0	-0,6	-0,7	-0,7	0
Bygg och miljö (förvaltning)	-1,7	-1,7	-1,7	0,1	-9,6	-9,3	-10,6	1,3
Summa BMN	-1,8	-1,8	-1,8	0,1	-10,1	-10	-11,3	1,3

Utfall perioden

Utfallet för perioden ligger väl i linje med budgeten. Nämnden har dock väsentliga avvikelser på olika konton. De sammanlagda intäkterna är lägre än budgeterat men samtidigt är kostnaderna för bostadsanpassningarna lägre än budget.

Prognos perioden

Observera att prognosen kan komma att ändras då nämnden inte sammanträtt och godkänt uppföljningsrapporten. Givet att nämnden godkänner rapporten kommer nämnden lämna en positiv prognos. Prognosen bygger på att intäkterna landar i linje med budget och att utfallet för bostadsanpassningarna följer trenden från föregående år med ett lägre utfall jämfört med åren dessförinnan.

Viktigt att notera är att prognosen kan svänga kraftigt om kostnaderna för bostads-anpassningarna ökar igen.

3 Personalstatistik

	Perioden innevarande år			Perioden föregående år		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Antal tillsvidareanställda	555	152	707	561	146	707
Andel tillsvidareanställda (%)	79 %	21 %	100 %	79 %	21 %	100 %
Antal visstidsanställda	38	10	48	64	19	83
Andel visstidsanställda (%)	79 %	21 %	100 %	77 %	23 %	100 %
Antal timavlönade (timmar)	5 274	2 537	7 811	6 085	2 892	8 978
Övertid/fyllnad/mertid (tim)	215	144	359	145	155	300
Andel tillsvidare m. heltid (%)	92 %	96 %	93 %	91 %	94 %	92 %
Sjukfrånvaro (%)	7 %	3 %	6 %	8 %	5 %	7 %
Sjukfrånvaro över 60 dagar (%)	35 %	7 %	32 %	44 %	32 %	42 %
Sjukfrånvaro under 29 år (%)	5 %	3 %	4 %	4 %	9 %	5 %
Sjukfrånvaro 30-49 år (%)	7 %	3 %	6 %	7 %	4 %	7 %
Sjukfrånvaro över 50 år (%)	8 %	4 %	7 %	10 %	6 %	9 %

Anställda

Mellan 2024-2025, perioden januari till februari, har antalet tillsvidareanställda i kommunen varit oförändrad. Visstidsanställda för samma period i kommunen har minskat med totalt ökat totalt 35 personer. Minskningen finns i samtliga förvaltningar.

Arbetade timmar

Användandet av antal arbetade timmar utförda av timavlönade har minskat med 1167 timmar totalt i kommunen. Minskningen står utbildningsförvaltningen och social-förvaltningen för. Mer, -fyllnads- och övertidstimmar för perioden har ökat med 60h kommunövergripande. Ökningen står socialförvaltningen för. En anledning till detta kan vara att årsarbetstidsavtalet sades upp per 2024 för personal inom Kommunals avtalsområde.

Tillsvidareanställda på heltid

Antal tillsvidareanställda med heltid har ökat med 1 procentenhet. Ökningen finns inom samtliga förvaltningar.

Sjukfrånvaron

Den totala sjukfrånvaron i kommunen har minskat från föregående period med 1 procentenhet. Högst sjukfrånvaro återfinns bland kvinnor inom åldersspannet 50 år och äldre. Långtidsjuk-frånvaron har minskat i kommunen.

23. Val av ny ledamot samt ny vice
ordförande i kommunstyrelsens arbetsutskott
KS2023/3

§1

KS2023/3

Val av kommunstyrelsens arbetsutskott, mandatperioden 2023-2026

Beslut

Kommunstyrelsen väljer för mandatperioden 2023-2026 följande personer till ledamöter i kommunstyrelsens arbetsutskott:

Ulf Rapp (S)

Daniel Persson (SD)

Ingridh Anderén (M)

Ärendet

Enligt kommunstyrelsens reglemente ska kommunstyrelsen utse ett arbetsutskott, som består av tre ledamöter, företrädesvis de som av kommunfullmäktige valts till ordförande samt 1:e och 2:e vice ordförande i kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen väljer bland utskottets ledamöter en ordförande och en vice ordförande.

Förslag till beslut

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår att de som av kommunfullmäktige valts till ordförande (Ulf Rapp (S)), samt 1:e (Daniel Persson (SD)) och 2:e vice ordförande (Ingridh Anderén (M)) i kommunstyrelsen, också väljs till arbetsutskottet. Förslaget antas.

Paragrafen är justerad

§3

KS2023/3

Val av vice ordförande i kommunstyrelsens arbetsutskott, mandatperioden 2023-2026

Beslut

Kommunstyrelsen utser Ingridh Anderén (M) till vice ordförande i kommunstyrelsens arbetsutskott för mandatperioden 2023-2026.

Reservation

Daniel Persson (SD) reserverar sig mot kommunstyrelsens beslut till förmån för eget förslag. Sandra Lindholm (C), Cecilia Carlhson (KD) och Peter Gregorics (FR) reserverar sig mot kommunstyrelsens beslut med följande motivering: Strukturella förändringar som påverkar maktbalans mellan majoritet och opposition bör noga utredas och beslutas inför en kommande mandatperiod, inte innevarande. Att på detta sätt fatta ett annat beslut än kommunfullmäktiges som bara är en dryg månad gammalt om vice och andre vice ordförande och således konsolidera makten hos majoriteten är en ny ordning i Bollebygds kommun.

Ärendet

Kommunstyrelsen har utsett ett arbetsutskott för mandatperioden 2022-2026, samt ordförande för samma tid. Kommunstyrelsen ska bland utskottets ledamöter även utse en vice ordförande.

Jäv

Ingridh Anderén (M) och Peter Hemlin (M) anmäler jäv och deltar inte i handläggning och beslut i ärendet.

Ajournering

Sammanträdet ajourneras 18.25-18.35.

Förslag till beslut

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår att Ingridh Anderén (M) väljs till arbetsutskottets vice ordförande.

Daniel Persson (SD) föreslår att Daniel Persson (SD) väljs till arbetsutskottets vice ordförande.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag; Ingridh Anderén (M) och Daniel Persson (SD). Vid val gäller sluten omröstning. Daniel Persson (SD) utses jämte kommunsekreteraren till röstkontrollant.

Omröstningsresultat

Efter upprop lämnar 9 ledamöter och tjänstgörande ersättare varsin sluten valsedel, se omröstningsbilaga i anslutning till paragrafen. Valsedlarna räknas, öppnas och kontrolleras. 5 sedlar upptar namnet Ingridh Anderén och 4 namnet Daniel Persson. Ordföranden konstaterar att Ingridh Anderén (M) har valts till arbetsutskottets vice ordförande. Valsedlarna läggs i ett kuvert som förseglas tills överklagandetiden gått ut.

Reservation

Daniel Persson (SD) reserverar sig mot kommunstyrelsens beslut till förmån för eget förslag. Sandra Lindholm (C), Cecilia Carlhson (KD), och Peter Gregorics (FR) reserverar sig mot kommunstyrelsens beslut med följande motivering: Strukturella förändringar som påverkar maktbalans mellan majoritet och opposition bör noga utredas och beslutas inför en kommande mandatperiod, inte innevarande. Att på detta sätt fatta ett annat beslut än kommunfullmäktiges som bara är en dryg månad gammalt om vice och andre vice ordförande och således konsolidera makten hos majoriteten är en ny ordning i Bollebygds kommun.

Paragrafen är justerad

Voteringslista: §3

Ärende: Val av vice ordförande i kommunstyrelsens arbetsutskott, mandatperioden 2023-2026, KS2023/3

Voteringslist(or)

Sluten omröstning, val av vice ordförande i arbetsutskottet

Ledamot	Ja	Nej	Avstår
Ulf Rapp (S), ordförande	X		
Daniel Persson (SD), vice ordförande	X		
Beatrice Ekelund (S), ledamot	X		
Helena Thelin (S), ledamot	X		
Stefan Hederdal (M), ledamot	X		
Peter Gregorics (FR), ledamot	X		
Cecilia Carlhson (KD), ledamot	X		
Sandra Lindholm (C), ledamot	X		
Eva Svantesson (M), ersättare	X		
Resultat	9	0	0

24. Val av en ny ordinarie ledamot samt ny ordförande i KPR KS2023/86

Från: [Suzanna Bengtsson](#)
Till: [Tommy Andersson](#)
Ärende: Entledigande från uppdrag
Datum: den 10 mars 2025 12:10:10

Från: Ingridh Anderén <ingridh.anderen@bollebygd.se>
Skickat: den 9 mars 2025 21:39
Till: Suzanna Bengtsson <suzanna.bengtsson@bollebygd.se>
Ämne: Entledigande

Ordförande i Styrelsen för Moderaterna Tomas Bedö meddelade mig genom ett telefonsamtal att förtroendet för mig i min partigrupp är förbrukat, jag har inte ansett mig kunna gå ut och informera om en pågående polisutredning där det i ett senare skede meddelats att

Förundersökningen mot den polisanmälde ledamoten läggs ner .
Vilket innebär att personen i nuläget går fri från det Brott hen polisanmälts för

Om mitt försök till omsorg om en enskild person och därtill respekt för polisens pågående förundersökning leder till att mitt förtroende anses förbrukat, så accepterar jag detta och väljer därför att omgående lämna samtliga uppdrag som mitt parti nominerat mig till.

Bollebygd 2025-03-10
Ingridh Anderen
Moderaterna Bollebygds Kommun

§211

KS2023/86

Val av två ordinarie ledamöter, en ersättare samt ordförande och vice ordförande i KPR - upphävande av beslut, samt nytt val

Beslut

Kommunstyrelsen upphäver sitt beslut 2023-10-24, § 187.

Kommunstyrelsen utser följande personer till KPR i Bollebygds kommun:

Ordinarie

Ingridh Anderén (M)

Ulf Rapp (S)

Ersättare

Hannu Sutinen (L)

Till ordförande utses Ingridh Anderén (M). Till vice ordförande utses Ulf Rapp (S).

Reservation

Daniel Persson (SD) och Cecilia Carlhson (KD) reserverar sig mot kommunstyrelsens beslut med följande motivering: Vi anser att kommunens politiska valda instanser ska återspegla det som våra invånare har valt i största möjliga mån. När majoriteten tar samtliga ordinarie platser så frångår man detta. Vår granne Härryda har också ett pensionärsråd med fem politiska ledamöter, av dessa har oppositionen i demokratisk anda fått två. Vi måste hålla fast vid våra demokratiska värderingar och väljer därför att avstå medverkande. Vi har gärna dialog med pensionärsföreningarna men det får bli i något annat forum.

Peter Gregorics (FR) reserverar sig också mot kommunstyrelsens beslut.

Ärendet

Kommunstyrelsen valde på sammanträde 2023-10-24, § 187, ledamöter, ersättare, ordförande och vice ordförande till kommunala pensionärsrådet (KPR). Valet måste göras om då det utfördes felaktigt.

Förslag till beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen upphäver sitt beslut 2023-10-24, § 187. Val av två ordinarie ledamöter, en ersättare samt ordförande och vice ordförande i KPR görs om på kommunstyrelsens sammanträde 2023-11-21.

Ledamöternas förslag till beslut

Stefan Hederdal (M) föreslår Ingridh Anderén (M) till ledamot och ordförande i KPR, samt Ulf

Rapp (S) till ledamot och vice ordförande i KPR.

Fredrik Olofsson (C) föreslår Hannu Sutinen (L) till ersättare i KPR.

Beslutsgång

Ordföranden frågar först om arbetsutskottets förslag kan antas och finner att så sker. Därefter frågar ordföranden om Ingridh Anderén (M) kan väljas till ledamot och ordförande och finner att så sker. Ordföranden frågar om Ulf Rapp (S) kan väljas till ledamot och vice ordförande och finner att så sker. Slutligen frågar ordföranden om Hannu Sutinen (L) kan väljas till ersättare och finner att så sker.

Reservation

Daniel Persson (SD) och Cecilia Carlhson (KD) reserverar sig mot kommunstyrelsens beslut med följande motivering: Vi anser att kommunens politiska valda instanser ska återspegla det som våra invånare har valt i största möjliga mån. När majoriteten tar samtliga ordinarie platser så frångår man detta. Vår granne Härryda har också ett pensionärsråd med fem politiska ledamöter, av dessa har oppositionen i demokratisk anda fått två. Vi måste hålla fast vid våra demokratiska värderingar och väljer därför att avstå medverkande. Vi har gärna dialog med pensionärsföreningarna men det får bli i något annat forum.

Peter Gregorics (FR) reserverar sig också mot kommunstyrelsens beslut.

Beslutsunderlag

- §161 KSAU Val av två ordinarie ledamöter, en ersättare samt ordförande och vice ordförande i KPR - upphävande av beslut, samt nytt val
- §187 KS Val av två ordinarie ledamöter, en ersättare samt ordförande och vice ordförande i kommunalt pensionärsråd (KPR)

Paragrafen är justerad

25. Revidering av riktlinjer för tjänsteresor i Bollebygds kommun KS2021/45

§46

KS2021/45

Revidering av riktlinjer för tjänsteresor i Bollebygds kommun

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen antar förslag till revidering av riktlinjer för resor, möten och transporter i Bollebygds kommun, daterat 2025-02-17. Kommunstyrelsen upphäver i och med antagande av riktlinjer för resor, möten och transporter i Bollebygds kommun sitt tidigare beslut, 2021-12-16, § 218.

Ärendet

Som ett led i antagande av klimatlöftena för Klimat2030 var ett löfte från Bollebygds kommun att anta nya klimatstyrande riktlinjer för tjänsteresor, under 2021. Kommunstyrelsen antog detta klimatmål 1, tillsammans med andra klimatmål, på sammanträde 2020-11-24, § 198. Enligt Klimat2030 ska följande uppfyllas för klimatmål 1: Vi använder en klimatstyrande resepolicy. Det innebär att kommunen har en resepolicy som följs upp årligen. Klimatstyrande innebär att policyn ska styra mot resfria möten, minimera flygresandet, innefatta miljö- och klimatkrav på fordon, reglera egen bil i tjänsten och erbjuda alternativ som cykel och bilpool. Ett plus är om den även uppmuntrar till hållbart resande till och från arbetet.

Kommunstyrelsen antog 2021-12-16 en ny riktlinje för resor, möten och transporter som tog hänsyn till det som framkom i klimatmål 1. Revideringen nu tydliggör än mer vad som gäller vid flygresor och det är att Bollebygds kommun eftersträvar flygresor sker med hållbara fossolfria bränslen/sustainable aviation fuel (SAF) och detta ska uppges vid beställning av resa.

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Detta är tillagt i riktlinjen, under punkt 4, som i övrigt är oförändrad.

Då flygresor är så sällan förekommande inom kommunen bedöms den ekonomiska påverkan vara minimal och kan rymmas inom befintlig budget.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar förslag till revidering av riktlinjer för resor, möten och transporter i Bollebygds kommun, daterat 2025-02-17. Kommunstyrelsen upphäver i och med antagande av riktlinjer för resor, möten och transporter i Bollebygds kommun sitt tidigare beslut, 2021-12-16, § 218.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Revidering av Riktlinjer för resor, möten och transport i Bollebygds kommun
- Riktlinjer för resor, möten och transporter i Bollebygds kommun

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Fastställt: Kommunstyrelsen 2021-
12-16,
§ 218

Reviderad:

Gäller för: Samtliga nämnder och
förvaltningar

Dokumentansvarig: Kommundirektör

Dnr : **181925**

Riktlinjer för resor, möten och transporter i Bollebygds kommun

1. Inledning

Möten och resor är en naturlig del av Bollebygds kommuns verksamhet och organisation. Dessa riktlinjer gäller för alla resor som görs av anställda och förtroendevalda i kommunens tjänst och/eller betalas av kommunen.

Kommunens anslag ska användas så kostnadseffektivt som möjligt och dessa riktlinjer ska underlätta valet av resesätt, samt vara lätta att följa. Det ska också vara ett levande dokument och följsamt mot de förändringar som kan uppstå i verksamheterna.

1.1 Syfte

Syftet med riktlinjerna är att förtydliga ansvar och regler inom rese- och transportområdet, samt att resor sker på ett säkert, hållbart och energieffektivt sätt. Den ska beskriva förhållningssätt som ska vara vägledande för Bollebygds kommuns anställda och förtroendevalda när det gäller resor och möten. Syftet är att dessa klimatstyrande riktlinjer ska uppmuntra användningen av resfria möten som alternativ till fysisk resa.

Resor i tjänsten styrs i första hand mot kollektivtrafik, cykel och gång när det fungerar, och flygresandet ska hållas på så låg nivå som möjligt. När bil behövs till tjänsteresor ska arbetsgivaren så långt det är möjligt tillhandahålla kommunbil. Egen bil i tjänst ska vara alternativet endast när andra möjligheter inte fungerar. De fordon som arbetsgivaren tillhandahåller ska uppfylla höga miljö- och klimatkrav och ha bra trafiksäkerhetsegenskaper.

Organisationen ska uppmuntra till hållbart resande även till och från arbetet och göra det möjligt för distansarbete när det fungerar.

2. Resfria/virtuella möten

- Anställda ska välja resfria möten framför fysisk resa när det är ändamålsenligt.

- Organisationen ska tillhandahålla tekniska lösningar, support och utbildning så det blir möjligt och attraktivt för de anställda att välja resfria möten framför fysisk resa.

Med resfria eller virtuella möten menas möten på distans i realtid med teknikens hjälp, såsom telefon- och videokonferenser samt webbkonferenser (Internetbaserade möten via en dator eller annat internetbaserat användargränssnitt). Genom att planera möten utan resa, och att istället använda virtuella mötesformer kan tid och pengar sparas samt miljöpåverkan minskas. Denna typ av möten kan inte och bör inte ersätta alla vanliga, fysiska möten, men för vissa situationer erbjuder de ett bra och kompletterande mötesalternativ.

3. Ansvar

Varje chef ansvarar för att riktlinjerna efterlevs av hans eller hennes medarbetare. Det innebär att chefen:

- ska säkerställa att alla medarbetare känner till innehållet i riktlinjerna och följa upp att den efterlevs,

- ska säkerställa att medarbetare har kunskap om säker och miljöanpassad trafik så att de förstår syftet med riktlinjerna och handlar som goda föredömen,

- ska besluta om och regelbundet följa upp medarbetarnas tjänsteresor.

Varje medarbetare ansvarar för att hans eller hennes resor i tjänsten sker på ett ekonomiskt, säkert och hållbart sätt i enighet med dessa riktlinjer. Avsteg från riktlinjerna kan göras efter beslut från respektive chef.

3.1 Implementering och tillämpning

Alla chefer ska informeras då detta styrdokument har antagits. Dessa chefer ansvarar sedan för att informera berörda medarbetare i sina verksamheter om att detta styrdokument ska följas.

4. Planering och beställning av resa och boende

Bollebygds kommun har tecknat avtal när det gäller tågresor, flyg och hotellrum. Bokning av tåg, flyg och hotellrum sker via kommunens reception. Resor inom Västtrafiks område kan ske med färdbiljett som hämtas i kommunens reception eller hos utsedd person på arbetsplatsen.

Bollebygds kommun eftersträvar flygresor sker med hållbara fossilfria bränslen/sustainable aviation fuel (SAF) och detta ska uppges vid beställning av resa.

5. Val av färdmedel

Vid tjänsteresor ska val av färdmedel göras enligt följande prioriteringsordning:

1. Gå eller cykla

Kortare resor görs med fördel till fots, eller med cykel. Medarbetare vid alla enheter i kommunen, där det är lämpligt att använda cykel i tjänsten, ska ha tillgång till tjänstecyklar, cykelhjälm och regnkläder. Privat cykel får användas.

2. Kollektivtrafik

Längre resor görs i första hand med kollektivtrafik som buss eller tåg.

3. Bil

Resor med bil görs när det bedöms lämpligt med avseende på behov (medhakt material, antal resande m.m) och tid. Bil kan användas om det innebär en tidsvinst på minst 25 % i jämförelse med kollektivtrafik. Samåkning ska eftersträvas vid bilåkning. I första hand ska kommunens bilar användas vid bilresor. Egen bil

får användas i tjänsten när det inte finns kommunal bil som kan användas, eller när det är lämpligt. När det är nödvändigt att använda taxi ska miljötaxi väljas i första hand.

4. Flyg

Flyg får användas för resor längre än 500 km enkel väg om tidsvinsten jämfört med tåg eller

buss är betydande. Finns det synnerliga skäl får närmsta chef besluta om att flyg får användas

även för resor som inte uppfyller ovanstående kriterier. Som utgångspunkt ska flyg inte användas. Finns det synnerliga skäl får närmsta chef besluta om att flyg får användas.

6. Trafiksäkert beteende

Kommunens anställda ska:

- följa trafikregler. Trafikförseelser som leder till böter är den enskildes ansvar.
- alltid använda cykelhjälm vid cykling.
- ha den behörighet som krävs för att framföra aktuellt fordon.
- förvissa sig om att fordonet är i kördugligt skick. Närmaste chef och/eller fordonsansvarig ska alltid kontaktas om man upptäcker fel på ett fordon som kommunen tillhandahåller.
- använda handsfree-funktion när man talar i telefon under bilkörning.
- vid planering av resa ska hänsyn tas till andra faktorer som påverkar restiden exempelvis vägval, raster, trafikproblem, mörkerkörning och dålig väderlek.
- rapportera tillbud och incidenter till närmaste chef, HR-avdelningen, och säkerhetschefen enligt ordinarie rutiner.

7. Krav vid nyinköp av på kommunens bilar

Kommunens bilar ska vid inköp:

- Vara minst miljögodkända enligt regeringens förordning SFS 2009:1 och efterföljande kriterier (vid inköp av nya fordon).

- Uppfylla fem stjärnor enligt Euro NCAP, (European New Car Assessment Programme) krocktest.
- Vara utrustade med krockkuddar och antisladd.
- Vara utrustade med alkolås enligt i dag gällande europeisk och svensk standard.
- Vara utrustade med handsfree vid nyanskaffning (av bilar)

7.1 Regler för privata bilar som används i tjänsten

Egen bil som används i tjänsten ska vara trafikförsäkrad samt vara körduglig och utrustad på ett trafiksäkert sätt. Vid en eventuell trafikolycka där det uppstår skador på fordonet får den anställda själv stå för alla kostnader som till exempel självrisk till sitt försäkringsbolag.

8. Förebyggande säkerhetsarbete

De förvaltningar där anställda regelbundet kör bil i tjänsten ska:

- Inventera och identifiera de risker som de anställda utsätts för vid resor i tjänsten. En del i riskinventeringen är att följa upp uppkomna olyckor, tillbud och avvikelser. Alla risker bedöms efter allvarlighetsgrad. Inventeringen bör leda till ett åtgärdsprogram för att minska riskerna på arbetsstället.
- Ha rutiner/handlingsplaner för att följa upp de förebyggande insatserna.
- Ha rutiner för insatser om medarbetare råkar ut för olycksfall.

9. Försäkring vid tjänsteresor

Samtliga anställda och förtroendevalda omfattas av en tjänstereseförsäkring.

10. Ersättning

Tjänsteresor regleras främst av inkomstskattelagen samt genom centrala och lokala kollektivavtal. Utlägg i samband med resor regleras via löneutbetalning. Den anställda ska

lämna in reseräkning och/eller utanordning senast månaden efter genomförd resa, i kommunens personalsystem.

26. Årsredovisning 2024 Sjuhärads
samordningsförbund (kf fattar slutligt beslut)
KS2025/79

§47

KS2025/79

Årsredovisning 2024 Sjuhärads samordningsförbund**Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunfullmäktige godkänner årsredovisning 2024 för Sjuhärads samordningsförbund. Kommunfullmäktige beviljar även ansvarsfrihet för förbundsstyrelsen samt de enskilda ledamöterna i densamma.

Ärendet

Samordningsförbundet är en fristående juridisk organisation med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen samt Borås Stad, Bollebygds, Herrljungas, Marks, Svenljungas, Tranemos, Ulricehamns och Vårgårdas kommuner som medlemmar. Uppgiften är i första hand att verka för att medborgare ska få stöd och rehabilitering till egen försörjning. Det som förbundet finansierar kompletterar myndigheternas ordinarie verksamhet. Till största del utfördes verksamhet av personal med anställning i Sjuhärads olika kommuner. Samordningsförbundet stödjer också aktivt insatser som syftar till att skapa strukturella förutsättningar för att myndigheterna ska kunna samarbeta bättre och för att förebygga ohälsa hos kvinnor och män. Det kan t.ex. handla om kompetensutveckling och kunskapsutbyte. Ändamålet för förbundet är att underlätta och uppnå en effektiv resursanvändning.

Årsredovisningen innehåller en översiktlig redogörelse av resultat och verksamhetsutveckling samt en redovisning av det ekonomiska utfallet för budgetåret 2024. Ägarparterna bidrar med varsin del till medlemsfinansieringen och för kommunerna står deras andel i relation till befolkningsmängd vid

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

föregående halvårsskifte, för Bollebygds del har kostnaden varit ca 200 tkr för 2024. Årets medlemsfinansiering är totalt 18 022 tkr.

En ny förbundsordning har efter beslut från samtliga medlemmar trätt i kraft vid halvårsskiftet 2024. Främsta skillnaden är att styrelsen utökats från 14 till 22 personer. Samtliga kommuner har sedan halvårsskiftet både ordinarie och ersättande styrelseledamöter. Merparten av förbundets aktiviteter är avtalade att utföras mot en fast årsersättning till den part som utför insatserna.

Revisorerna konstaterar följande: Baserat på den genomförda granskningen bedömer vi sammantaget att årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, driftredovisning samt noter i all väsentlighet har upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av förbundets finansiella ställning per den 31 december 2024 och av dess finansiella resultat för året. Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Vi bedömer även sammantaget att styrelsen i förbundet har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt att insatserna som finansierats är i enlighet med lag om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser. Vi har i vår granskning i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision, inte noterat några väsentliga brister i förbundets interna kontroll.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner årsredovisning 2024 för Sjuhärads samordningsförbund. Kommunfullmäktige beviljar även ansvarsfrihet för förbundsstyrelsen samt de enskilda ledamöterna i densamma.

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Årsredovisning 2024 Sjuhärads samordningsförbund
- Årsredovisning 2024 beslutad
- Granskningsrapport KPMG

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Årsredovisning 2024

Beslutas av styrelsen 2025-02-03

SJUHÄRADS SAMORDNINGSFÖRBUND

Kommunerna Bollebygd | Borås | Herrljunga | Mark | Svenljunga | Tranemo | Ulricehamn | Vårgårda och

Innehållsförteckning sidor

1.	FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	4
1.1.	Översikt över verksamhetens utveckling.....	5
1.2.	Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	6
1.3.	Händelser av väsentlig betydelse.....	6
1.4.	Styrning och uppföljning av verksamheten	7
1.5.	God ekonomisk hushållning, måluppfyllelse och ekonomisk ställning	8
1.6.	Väsentliga personalförhållanden.....	12
1.7.	Förväntad utveckling	12
2.	RESULTATRÄKNING.....	14
3.	BALANSRÄKNING	15
4.	KASSAFLÖDESANALYS	15
5.	DRIFTREDOVISNING	17
6.	NOTER.....	18
7.	STYRELSENS UNDERSKRIFT.....	20

1. Förvaltningsberättelse

Årsredovisningen innehåller en översiktlig redogörelse av resultat och verksamhetsutveckling samt en redovisning av det ekonomiska utfallet för år 2024.

Organisation

Samordningsförbundet är en fristående juridisk organisation med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen samt Borås Stad, Bollebygd, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda kommuner som medlemmar. Förbundets organisation består av en styrelse som utses av medlemmarna. Presidium bildas av ordförande och vice ordförande. Till sin hjälp har styrelsen ett kansli.

Uppdrag

Samordningsförbundens uppgift är i första hand att finansiera insatser för att medborgare ska få samordnat stöd och rehabilitering för att nå egen försörjning. På individnivå verkar samordningsförbundet genom att finansiera insatser som bedrivs av de samverkande parterna, till största del utfört av personal med anställning i Sjuhärads olika kommuner.

Basverksamheten är Aktiv Kraft som utförs i alla Sjuhäradskommuner. Inom Aktiv Kraft kan extra Pulsstöd ges för en begränsad målgrupp. Gröna Vägen framåt finns i Borås med Sjuhärad som upptagningsområde för en målgrupp med stressutlöst psykisk ohälsa.

Samordningsförbundet stödjer också aktivt insatser som syftar till att skapa strukturella förutsättningar för att myndigheterna ska kunna samarbeta bättre och för att förebygga ohälsa hos anställda kvinnor och män. Det handlar främst om kompetensutveckling och kunskapsutbyte.

Finansiering

Ägarparterna bidrar med varsin del till medlemsfinansieringen och för kommunerna står deras andel i relation till befolkningensmängd vid föregående halvårsskifte. Årets medlemsfinansiering är totalt 18 022 tkr

Ytterligare medel tillförs genom ESF-projektet Vilja som beviljades under den tid då Nationella Rådet rekommenderade samordningsförbund att söka medel från Europeiska socialfonden. Utöver 18 miljoner i förbundsfinansiering tillkommer 4,7 miljoner socialfondsmedel.

Verksamhetsidé och vision

Genom Sjuhärads samordningsförbund kan de fyra ägarparterna verka tillsammans och komma närmare varandra i en smidig samarbetsform. Samordningsförbundet är ett sätt att finansiera rehabilitering och ett sätt att arbeta för nytänkande och flexibilitet genom att pröva nya vägar att arbeta och tillsammans göra det som ingen enskild part har ansvar för att göra. Samverkande professioner och organisationer skapar gemensam syn kring olika behov och förbättrar sätt att stärka individens aktivitetsförmåga. Gemensam kraft med människans möjligheter i fokus!

1.1. Översikt över verksamhetens utveckling

Belopp i tkr	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Verksamhetens intäkt från medlemmar rad 1	+18 022	+19 011	+19 032	+19 032	+19 032	+19 087
Externa projekt mm rad 2	+4 932	+2 685	+5 988	+10 859	+9 624	+7 185
Verksamhetens kostnader	-22 708	-22 501	-25 020	-29 798	-28 275	-26 319
Årets resultat	246	- 805	0	93	378	-47
Soliditet	3284/ 11708 28%	3038/ 9554 32%	3843/ 12 802 30%	3843/ 15 140 25%	3 750/ 12 564 30%	3 372 / 10 126 33%
Antal anställda	0	0	0	0	0	0

Egna medlemsanslag har varit lägre än under 2023. Externa medel har täckt högre kostnader än 2023, men lägre än åren dessförinnan. Basverksamhet har bedrivits kontinuerligt och kompetensutvecklingsinsatser har tillförts genom projektdrift.

Merparten av kostnaderna är för pre-rehabiliterande insatser som riktats till kvinnor och män i ålder 16 - 64 år som står utanför arbetsmarknaden och som varit eller riskerat att bli aktuella hos två eller fler av förbundets medlemmar. Av förbundets totala medel har 69 % använts till Aktiv Kraft med tillhörande Pulsstöd och Gröna Vägen Framåt. Andelsmässigt är andelen något lägre än föregående år till följd av den högre projektomfattningen detta år.

Samtliga parter har möjlighet att remittera till alla verksamheter. Den största andelen deltagare har ersättning från Försäkringskassan under tiden för deltagande. Därefter är Försörjningsstöd den vanligaste ersättningsformen, medan aktivitetsstöd från Arbetsförmedlingen och egen försörjning står för låga andelar.

Utbud av aktiviteter har anpassats efter lokala behov och förutsättningar. Samtliga aktiviteter har varit öppna för personer i Sjuhärad oavsett boendekommun. Det finns en låg grad av flöden mellan kommunerna med undantag för en av verksamheterna i Borås, Gröna vägen framåt, som har ca en tredjedel inresande. Flera kommuner hanterar enbart deltagare från den egna kommunen. Enligt skattningar med stöd av progressionsmätningar kommer deltagarna närmare arbete genom de insatser som sker och myndigheterna får underlag för fortsatt handläggning och stöd till berörda individer.

Strukturövergripande har processledning av såväl deltagarinsatser som myndighetsinsatser skett. När tveksamheter uppstår kring olika deltagarfrågor visar alla parterna god vilja till att gemensamt bidra till varandras viktiga uppdrag för målgruppens bästa. Parterna har vid olika tillfällen informerat varandra om respektive parts uppdrag. Spridning av metoder har skett till andra samordningsförbund och till enskilda kommuner utanför Sjuhärad. Förbundet har fortsatt haft avtalade personella resurser för kansli och projektdrift.

Verksamhetsplanen beräknade en minskning av det egna kapitalet. Projektkostnader från tidigare år har i lägre grad än riskerat fallit ut och delar av årets beräknade kostnader har täckts inom aktuell projektdrift. Sammantaget gör det att det egna kapitalet ökat något istället för att minska. Sjuhärads samordningsförbund har överlag nyttjat de medel som stått till förfogande för verksamhet i linje med anslagen budget. Projektet inräknat har därutöver ytterligare mer verksamhet bedrivits i linje med budget. Verksamhetsresultatet för 2024 är 246tkr.

1.2. Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Styrelsen har sedan tidigare bedömt att förbundet har ett långsiktigt behov av eget kapital på minst 2000 tkr för att bedriva sin verksamhet. Enligt Nationella Rådets riktlinjer skulle förbundet kunna hålla ett eget kapital om totalt 2902 tkr relativt parternas egna medel. Förbundet har därutöver verkat med ESF-medel och det egna kapitalet är 3284 tkr vid utgången av året.

Medel från ESF har påverkat ekonomin och frigjort budgetutrymme som inte nyttjats under året. Utöver inlånad personal har ordinarie medarbetare vid förbundets kansli rekryterats till att genomföra kompetensutvecklingsinsatser och ansvara för projektledning inom projektet. Kompetensutvecklingsprojektet har också tillfört flera utbildningar som efterfrågats för kommunanställda vilket gör att förbundets kostnader minskats samtidigt som antalet budgeterade utbildningsplatser har uppnåtts.

Att förbundet tidigare haft en omfattande projektdrift har värderats positivt samtidigt som det medför en kostnadsrisk, sett till både ESF-medel och medfinansiering.

Styrelsen har under året riskvärderat och sänkt det belopp som enligt försiktighetsprincip tidigare år uppbokats för att täcka riskerade minusresultat i tidigare projekt. Ej förbrukade medel som återförs ger förbundet ett positivt resultat trots att årets kostnader överstiger årets intäkter.

Förbundet kommer inte att initiera nya projekt med externa medel men har kvarstående uppbokningar för eventuella kostnader som riskerar att inte täckas från tidigare projektdrift. Styrelsen har under året förnyat riskbedömningen kring tidigare genomförda projekt och belopp på en uppbokning har korrigerats under året. Även fortsatt upprätthålls en hög försiktighet för att undvika negativa återverkningar efter genomförda projekt.

Investeringar har i likhet med tidigare år varken planerats eller skett under året.

1.3. Händelser av väsentlig betydelse

En ny förbundsordning har efter beslut från samtliga medlemmar trätt i kraft vid halvårsskiftet. Främsta skillnaden är att styrelsen utökats från 14 till 22 personer. Samtliga kommuner har sedan halvårsskiftet både ordinarie och ersättande styrelseledamöter.

Merparten av förbundets aktiviteter är avtalade att utföras mot en fast årsersättning till den part som utför insatserna. I verksamheterna sker tillämpning av verkningsfulla evidensbaserade metoder. De som använts mest utbrett är ACT (Acceptance and Commitment Training) som enligt evidens kan öka deltagarens psykologiska flexibilitet genom acceptans- och mindfulnessövningar i kombination med beteendeförändring. Progressionsmätning är en självskattningsmodell som arbetats fram av Vaeksthusets forskningscenter och passar väl för att skapa individuella handlingsplaner baserat på deltagarens egna utvecklingsbehov. Jobmatch Talent profilanalyser har företrädesvis använts för deltagare med Pulsstöd som den vägen lärt mer om sina egna egenskaper i relation till arbete. Metoderna värderas fortsatt högt av såväl chefer som personal och deltagare i de olika kommunerna. Både deltagare och personal intygar att det gett dem bra verktyg för insikt och förändring. Utförarmodellen skapar enkelhet och en stabil grund och innebär få riskmoment för förbundet i både utförande och ekonomiskt utfall.

Ett ESF projekt som beviljades 2023 har startat under 2024, vilket varit i enlighet med då rådande nationell rekommendation. Ersättning för kostnader inom det pågående projektet baseras på en blandning av schablonbelopp och faktiska kostnader. Projektredovisning sker kvartalsvis och ansökan till finansör om utbetalning för att täcka projektets kostnader sker efter att förbundet betalat. Formerna gör att avräkning släpar tills allt är avräknat gentemot ESF.

Förbundet skickade in ytterligare en projektansökan under tiden som projekt rekommenderades nationellt. Den prioriterades, men beviljades inte då medlen i ESF-utlysningen var begränsade.

Styrelsen har aktivt tagit del av och analyserat nationell information angående tolkningar av lag Finsam och kunskapsstödet uppdaterade rekommendationer om verksamhetsinriktning och drift. Styrelsen har varit tydliga med att förbundet är följsamt till de nationella rekommendationerna om målgrupper och att inte driva ESF-projekt och initierar inga nya projekt efter att riktlinjerna ändrats.

1.4. Styrning och uppföljning av verksamheten

Medlemmarna samlades i mars till samråd om ägarparternas behov av olika insatser och riktning. Merparten av ägare hade till mötet utsett andra representanter än den person som är styrelseledamot, vilket bedöms som positivt för förankring, kunskapsspridning och att resurser ska kunna nyttjas på bästa sätt utifrån medlemmarnas behov.

Medlemmarnas önskemål har påverkat utformningen av aktiviteter och uppdragsbeskrivningar för kommande verksamhetsår. Förbundets beredningsmöten har under året varit digitala.

Med den för året nya förbundsordningen (från 1 juli 2024) har styrelsen utökats till 22 ledamöter, vilket är en ökning med åtta representanter.

Styrelsen har hållit sex möten, plus medlemsmötet i mars.

Styrelsen har en jämn könsfördelning (inom 40/60 intervall) och har bestått av följande ledamöter:

Ann-Charlotte Angren, Arbetsförmedlingen

Jonas Ryhr, Arbetsförmedlingen

Lars-Erik Olsson (S), Bollebygds kommun

Ewa-Maria Andorff-Ripa (SD), Bollebygds kommun, från 1jul 2024

Marie Samuelsson (S), Borås Stad

Birgitta Bergman (M), Borås Stad, från 1jul 2024

Sofia Sandäng, Försäkringskassan, ordförande tom 31dec 2024

Anette Ryberg, Försäkringskassan till 31jan 2024,

Cecilia Dahlquist, Försäkringskassan från 1feb 2024

Carina Fredriksen (S), Herrljunga kommun

Magnus Lennartsson (SD), Herrljunga kommun

Helen Eriksson (S), Marks kommun till 21mar 2024

Yasin Abbes (S), Marks kommun från 21mar 2024

Elise Benjaminsson (M), Marks kommun från 1jul 2024

Kjell Persson (M), Svenljunga kommun

Kerstin Göss-Lindh (S), Svenljunga kommun från 1jul 2024

Eva-Karin Haglund (S), Tranemo kommun
Kathleen Wireklev (M), Tranemo kommun, från 1jul 2024

Ireen Wolter (L), Ulricehamns kommun
Tommy Mårtensson (S), Ulricehamns kommun, från 1jul 2024

Arne Olsson (KD), Vårgårda kommun
Johan Larsson (S), Vårgårda kommun, från 1jul 2024

Leif Dahl (S), Västra Götalandsregionen, vice ordförande tom 31dec 2024
Annette Carlson (M), Västra Götalandsregionen

Ordförande har tillsammans med vice planerat för styrelsens kallelser etc i rollen av presidium. Ordförande har sedan tidigare styrelsebeslut möjlighet att avgöra i vilken utsträckning ledamöter och ersättare får delta i styrelsemöten på distans. Distansmöten har inte genomförts under året. Styrelsen förnyade i mars attest- och delegationsordning, uppdaterade dokumenthanteringsplan samt bearbetade riskbedömning och plan för internkontroll som sedan fastställdes i maj. Styrdokument för arbetsmiljö fortlöper oförändrat och årets granskning av dataskydd är genomförd utan behov av åtgärder. Förbundets Dataskyddsombud verkar som tidigare genom Boråsregionen.

Förbundets medlemmar höll personal för kansliet enligt antagna riktlinjer och medlemmarna har ansvarat som huvudmän för verksamheter till målgruppen i respektive kommun. Avtalade utförare har ansvarat för uppföljning av lokalt deltagande individer i verksamheterna. Avidentifierade progressionsmätningar och antal har inkommit till kansliet för att noteras i uppföljning Finsam. Under året har en ny uppföljningsfil för avidentifierade uppgifter formats.

Bokföring och redovisningstjänster har köpts av ekonomiservice i Mariestad genom Västra Götalandsregionen. Borås stad har administrerat styrelsens arvoden. Förbundet har haft konton i Swedbank och Nordea. Kontot på Nordea användes genom Borås stad fram till september och därefter har sagts upp.

1.5. God ekonomisk hushållning, måluppfyllelse och ekonomisk ställning

Uppföljning av verksamheten

Avtal har berett platser för 659 personers möjlighet att delta i olika individinriktade aktiviteter och 650 personer har deltagit. Verksamheterna tillämpar intag från hela området. Resande mellan kommunerna sker endast i begränsad utsträckning och då särskilt till den naturunderstödda rehabiliteringsinsats som endast finns i Borås. Gröna vägen Framåt har haft 29% inresande deltagare från andra kommuner i Sjuhärad. Sammantaget har verksamheterna i Sjuhärad tagit emot 3 personer boende i närområden till Sjuhärad som deltagande i aktiviteter. Det är okänt om det finns motsvarande omvänt flöde.

Digitala aktiviteter har varit komplement i verksamheterna, för att möta deltagare och för flerpartsmöten. Digitala möten har fungerat väl och är i flera fall det enda alternativet för myndigheters handläggare. Deltagare kan även ha digitalt möte på plats hos verksamheten ifråga. För deltagare har eventuella digitala sammankomster kombinerats med fysiska träffar för möjligheter till social träning, att bryta social isolering och att öka känsla av sammanhang.

Progressionsmätningar har använts som samtalsunderlag och stöd för utformning av handlingsplan. Flertalet aktiviteter har haft särskild prioritet för att kunna möta personer med funktionsnedsättning och/eller aktivitetsersättning. Unga i ålder 20 - 30 med funktionsnedsättning har i enlighet med verksamhetsplanen kunnat få ett utökat stöd enligt pulsmodellen. Deltagande i Puls skrivs vanligtvis in i Aktiv kraft och aktualiseras därifrån till extra stöd.

Att prioritera långsiktigt stöd till den särskilt utsatta målgruppen beräknas motsvara två inskrivna i Aktiv Kraft. När Pulsmodellen tillämpas för unga med funktionsnedsättning begränsas alltså antalet unika individer som kan ta del av insatser.

Antal registrerade deltagare i uppföljning Finsam, per kommun								
	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
Kvinnor	17	227	25	57	24	23	30	23
Män	18	107	9	45	10	9	19	7

Antalet platser som tagits i anspråk motsvarar sammantaget 98,6% av budgeterat antal platser. Några verksamheter upplever sig ha haft ett ganska jämnt flöde av efterfrågade platser, medan andra uppger att det varit periodvis låg efterfrågan. Tillfälligtvis har det varit väntetider i flera kommuner, eller väntan på plats till att vara med i en särskild gruppaktivitet.

I Vilja har 654 individer, 542 kvinnor och 112 män, redovisats till och med november.

Målgrupper

Störst andel av medlen, knappt 70 %, nyttjades under året till prerrehabiliterande individinriktade insatser. Antal kvinnor som deltog var 426 och antal män 224. Andelen kvinnor är med andra ord fortsatt högre än andel män, men skillnaderna har utjämnats något jämfört med föregående år då 458 kvinnor och 183 män deltog. Flera av deltagarna vill inte definiera sig som kvinna eller man, ser sig som ickebinära, eller vill definiera sig med ett annat kön än det kön de har.

Deltagande personer kan vara 16 - 66 år, aktuella hos minst två medlemmar, eller riskerar att bli aktuella hos minst två. Deltagare är vanligen arbetslösa och ej omedelbart anställningsbara. Oftast med sammansatt problematik och lång frånvaro, eller avsaknad av debut, i arbetslivet. Förbundet ställer upp ett antal kriterier som ska vara ordnade inför deltagande och remitterter har generellt svarat upp väl till urval av målgrupp och stöd så att målgruppen ska kunna ta del av rehabiliteringsinsatsen.

Utöver den direkta målgruppen enligt ovan har också personer med offentlig anställning utbildats genom förbundets projekt Vilja. Personerna inbjuds genom sin roll i arbetslivet och deras arbetstid bekostas av respektive arbetsgivare medan själva utbildningsinsatsen bekostas genom förbundet. Därutöver kompetensutvecklingsinsatser genom processledning, konferenser för erfarenhetsutbyte och metodutveckling för de som leder och utför förbundets aktiviteter, och diverse utbildningar som inte kunnat täckas inom projektet. Främst har personal i rehabiliteringsinriktad verksamhet deltagit.

Knappt 20% av förbundets totala kostnader avsåg utbildnings- och utvecklingskostnader till anställda. I möten och utbildningsinsatser som förbundet bekostat har 287 personer deltagit. ESF-projektet Vilja har hittills redovisat att 654 individer, 542 kvinnor och 112 män som deltagit i kompetensutvecklingsinsatser till och med november.

För strukturövergripande verksamhet registreras antal utan könsfördelning i uppföljning Finsam. Antalet deltagare i strukturövergripande insatser är 941 personer.

Insatser

Aktiv kraft har bestått av enskilda samtal kombinerat med olika aktiviteter som inkluderar ACT, arbetsmarknadskunskap, promenader ”walk and talk”, naturvistelse, yoga och träning på gym – med stor lokal variation. Aktivitetsnivån för deltagare har generellt varit låg från början för att gradvis kunna ökas under de 24 veckor deltagande pågått med mål att komma närmare möjlighet att arbeta eller ta del av andra aktiviteter. Individuella avstämningar har skett i intervall om ca sex veckor. Under året har ett antal aktiviteter vidareutvecklats. Några har inlett samarbeten med arbetsplatser för att minska avståndet från pre-rehabiliterande insatser till arbetsträning. Andra aktiviteter har bestått i att göra enklare uppdrag åt en reell arbetsplats på plats i egna lokaler. Även jobbskuggning, studiebesök mm har gett deltagare möjligheter till riktiga kontakter med arbetslivet. Även skapande verksamhet har genomförts i nya samarbetsformer och på platser som leder till nya sociala kontakter eller insikt i olika yrken.

Metoden Pulsstöd för unga med funktionsnedsättning har byggt på aktivitetsutbudet i Aktiv Kraft med mer långtgående stöd och deltagare har kunnat göra arbetsprofilanalys genom Jobmatch Talent för att öka sin självinsikt och stödja hållbar arbetsinriktning. Individuella handlingsplaner har upprättats, följts upp och reviderats under de maximalt 12 månader som deltagande fått stöd enligt Puls. Flerpartssamtal har hållits återkommande under aktivitetsperioden.

Gröna Vägen Framåt har bedrivit verksamhet i Björbostugan och i den omgivande naturen riktat till personer med stressutlöst psykisk ohälsa. Målgruppen har varit mer restriktivt hållen än för deltagande till andra aktiviteter. Deltagare har arbetat utifrån egna handlingsplaner med stöd av arbetsprofilanalys kombinerat med ACT och arbetsträning naturbaserade aktiviteter.

Projekt Vilja med medel från ESF har utbildat kommunanställd personal i att bygga inre styrka för eget professionellt omdöme och stärka deras relationsarbete för mer välfungerande lagarbete. Därtill utbildas även i att öka pedagogiska förmågor vilket ska ge andra individer stärkt ställning på arbetsmarknaden och skapa en god arbetsmiljö.

Inom alla förbundsfinansierade aktiviteter har ACT, Acceptance Commitment Training, tillämpats. Kunskap varvas med övningar som metod i separata aktiviteter och som generella förhållningssätt. JobMatch Talent profilanalyser har getts till ett urval av deltagare, och gynnat fler än de som gjort egna analyser. Utbildningar till personal har stärkt förutsättningarna att diskutera egenskaper, likheter och olikheter samt hur olika egenskaper kan vara till nytta inom olika yrkesroller.

Progressionsmätning har använts som metodmaterial för samtal, underlag för att skapa individuella handlingsplaner samt för att mäta och stimulera progression mot arbete i alla verksamheter. Deltagares progressionsmätningar legat till grund för mätning av indikatorer för progression mot arbete. Verksamheterna och projektet har drivits processinriktat med jämställdhet, tillgänglighet och likabehandling som grundvärden för mer hållbarhet i arbetslivet.

Uppföljning och resultat för individinriktade insatser

Budgeterat totalt antal i individinriktade aktiviteter var 659 personer. (Budget 2023 var 770 personer.) Aktiv kraft med extrastöd enligt Pulsmodellen och Gröna vägen Framåt har nyttjats av 426 kvinnor och 224 män (2023 var antalet 458 kvinnor och 192 män). Antalet är totalt deltagarantal och inte unika individer då en deltagare inom Puls vanligen först deltar inom ramen för Aktiv Kraft och därefter blir Pulsdeltagare. Pulsdeltagare har därmed noterats som två inskrivningar vilket motsvarar den längre deltagandeperioden för Puls. Pulsstödet har uteslutande getts till unga deltagare. Det har även förekommit övergångar mellan andra verksamheter.

Avidentifierade uppgifter om progressionsmätningar med minst två kompletta skattningar har legat till grund för analyser av progression mot arbete. Andelen utskrivna, komplett registrerade som kunnat användas för jämförelser utgör 38% av deltagarantalet och dessa har proportionell könsfördelning relativt antal deltagare.

De fyra frågor i skattningen som ger starkast indikation på individers utveckling närmare arbete är enligt tidigare extern utvärdering följande: Hur väl vet du vad du ska göra för att förbättra dina möjligheter att få ett jobb?, Hur väl tror du att du kan klara ett arbete?, Hur tycker du din hälsa som helhet är (fysiskt & psykiskt) i förhållande till att kunna sköta ett arbete? samt Hur bra är du på att samarbeta med andra?

På individnivå finns skattningar över hela skalan och värden som är både ökande och minskande. För en individ som har svag insikt om egna förmågor kan en sänkning indikera en utveckling, men på grupp nivå indikerar ökning positiv utveckling. Könsfördelat finns skillnader i förändring och det finns skillnader på grupp nivå mellan olika verksamheter. Generellt skattar kvinnor en högre utveckling än män, men fördelat i mindre grupper förekommer även det omvända.

På grupp nivå sker sammanräknat i samtliga aktiviteter en ökning av hur högt individer skattar sig på dessa utvecklingsskalor från deras tidiga inskrivningsvärden till uppföljande mätning/mätningar i en senare del av deras deltagarperioder. Även könsfördelat ses med enstaka undantag en ökning av skattningen för både kvinnor och män. En jämn könsfördelning av antal kompletta progressionsmätningar som ligger till grund för analys påvisar ett jämställt arbetssätt där män och kvinnor i lika hög utsträckning får del av den evidensbaserade arbetsmetoden.

Utöver indikatorer som påvisar stärkt utveckling finns också direkta förändrade förutsättningar. Av alla rapporterade individer går 20 personer vidare till arbete eller studier direkt efter insatsen. (8 till studier och 12 till arbete)

De flesta deltagare har haft komplexa svårigheter och målsättning om pre-rehabilitering. Av dessa har 45 personer noterats gå vidare till Gemensam Kartläggning Arbetsförmedling/Försäkringskassa. Totalt 60 personer av registrerade i progressionsmätningar gick vidare till fortsatt rehabilitering.

Uppföljning och resultat för strukturövergripande insatser

Både projekt och ordinarie budget finansierar strukturövergripande insatser.

Strukturövergripande för deltagare har några rapporter kommit in om utmaningar i kontakter mellan myndigheter, vård eller utförare men flest rapporter vittnar om att samverkan fungerat väl och att deltagare når berörda parter i flerpartssamtal som planerat.

Årets verksamhetsrapporter beskriver samlat en positiv bild av de verksamheter som bedrivs, och att aktiviteterna möjliggör långsiktig utveckling för deltagande individer. Aktiviteterna fyller ett ”gap” i progressionstrappan för individer. Förbundet värderas ha varit en sammanhållande part som drivit på utveckling och väl fungerande samarbeten. Kommunerna lyfter särskilt fram att motsvarande kontakter annars inte hade funnits med vård och Försäkringskassa.

Flera kommuner uppger att de anser att samordningsförbundets insatser bidrar till alla kommunens insatser, och att det skapat nytta i bredare led än det som finansieras genom förbundet. Årets kompetensutvecklingsinsatser lyfts fram som värdefulla och det samlade greppet och gemensamma metoder hålls högt. Ett par kommuner lyfter oro kring besked om kommande upphörande av projekt drift. Sammantaget bekräftar rapporterade medlemmar att det finns en strukturell nytta.

I projektets och ordinarie utbildningsinsatser samt verksamhetsutveckling, möten mm har anställda i Sjuhärads kommuner som beräknat varit största målgrupp att delta. Budgeten avsåg att 750 personer skulle kunna delta och 941 personer har redovisats. Ett fåtal personer kan ha tillkommit i december utan att i så fall ha registrerats. (2023 var motsvarande antal 538 deltagare och budget om 500 personer).

Strukturövergripande redovisas deltagare endast till antal, men det är en övervägande andel kvinnor som medverkat. I ESF-projektet sker en könsfördelad redovisning och där är andelen kvinnor över 80%. Flest personer har deltagit i olika kompetensutvecklingsinsatser, och då främst genom projekt Vilja. Största andelen har riktats till personal inom vård-och omsorgssektor. Även personal inom utbildning, service och samhällsbyggnad, teknisk förvaltning mfl har nyttjat platser. Det finns deltagare i många olika yrkesroller och befattningsnivåer med spridning över samtliga kommuner. Under 2025 kommer utbildningsinsatser genom ESF-projektet att utvärderas med stöd av en extern utvärderare finansierad av ESF.

Arbetsmarknadsenheterna hos kommunerna har utbildats i flera evidensbaserade metoder som de förväntas använda till förbundets deltagare. Även projektets utbildningsmöjligheter har legat väl i linje med kompetensutveckling för kommunanställda som arbetar förbundsaktiviteter.

Tillsammans med det angränsande samordningsförbundet Insjöriket genomfördes under hösten en gemensam metoddag för personal. Erfarenhetsutbyte skedde både inom och mellan förbund och har rapporterats stimulera verksamhetsutveckling i flera kommuner. Flera verksamheter har också genomfört studiebesök sinsemellan på egna initiativ.

Digitalt har därutöver flera av förbundets parter förmedlat information till varandra om sina olika uppdrag och beredningsrepresentanter har genomfört möten med fokus på frågor från styrelsen och förslag till verksamhetsplan.

Kanslipersonal har även medverkat till kunskapsspridning i samband med möten, konferenser osv som andra arrangerar men enbart de möten och utbildningar som arrangeras genom förbundets kansli och projekt rapporteras som antal till uppföljning Finsam.

Balanskravsresultat

+246 tkr	Årets resultat enligt resultaträkningen
- 0	Samtliga realisationsvinster
+0	Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet
+0	Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet
-/+ 0	Orealiserade vinster och förluster i värdepapper
+/- 0	Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper
= +246 tkr	Balanskravsresultat

1.6. Väsentliga personalförhållanden

Förbundet har inga egna anställda men kansliet har bemannats med följande tjänster:
Förbundschef har ansvarat för förbundets övergripande förvaltning enligt styrelsens anvisningar, och har i detta haft stöd av en biträdande som under hösten tackat ja till en annan tjänst och slutade

sin tjänst för förbundet vid årsskiftet. Förbundschef har medverkat i förbundets ESF-projekt på deltid för projektledning som komplement när ordinarie projektledare inte varit i tjänst eller arbetat i lägre omfattning än planerat vid projektstart. Ekonom och Administratör ansvarade tillsammans med projektledare för redovisning som krävts för projektet. Projektpersonal med deltid i projekt och deltid som belastar förbundet har även arbetat med verksamhetsinsatser till förbundets målgrupp på deltid utöver projekttid. Därutöver har inlånad personal och ordinarie medarbetare genomfört kompetensutvecklingsinsatser genom projektet.

Tjänster har varit avtalade till kansli i enlighet med antagna riktlinjer för rekrytering av personal och dessa har omfattat både hel och deltider. Förbundets styrelse är inte formell arbetsgivare, men ett arbetsmiljöansvar följer med kansliets drift. För kansliet hyr förbundet lokaler genom en extern hyresvärd och har därmed egna ytor för kontor och mindre möten, utbildningar etc.

Kansliets lokaler har också återkommande nyttjats till olika möten och samlingar i olika medlemmars egen regi, samt som tillfällig kontorslokal för enskilda personer med behov av att kunna koppla upp sig till digitala möten.

1.1. Förväntad utveckling

Den basverksamhet med Aktiv kraft och extra stödomfattning enligt Pulsmetoden som finns i varje kommun beräknas fortsatt vara grunden för utveckling i förbundsregi. Som komplement beräknas även fortsatt Gröna vägen framåt drivas som gemensam stadigvarande basresurs för området. Medlemmarnas önskemål från medlemsrådet kommer att etableras tydligare i befintliga verksamheter. För närvarande är det Sjuhäradsgemensamma digitala förutsättningar som utvecklas liksom former för att ge målgruppen kunskap om våld i nära relationer.

Beredningsgruppen och en arbetsgrupp har enats om att eftersträva ökad kunskap kopplat till våld i nära relationer. Genom att inkludera information om olika former av våld, även social utsatthet, materiell försummelse etc i olika aktiviteter beräknas aktiviteterna stärka parternas arbete med att fråga alla sina klienter, patienter och sökande om våldsutsatthet.

Utifrån vad parter och deltagare har behov av kan förbundets basverksamheter ytterligare försiktigt omdanas när det finns nya behov eller sker samhällsförändringar. Avsikten är att fortsätta tillämpa evidensbaserade metoder för att stärka deltagare och strukturövergripande utveckling.

Förbundet byter i samband med årsskiftet rutiner för avidentifierad uppföljning av individinriktad deltagaraktivitet. De som ansvarar som huvudmän för respektive lokalt utförande hanterar personuppgifter för deltagare, och har även tidigare levererat ett komplement till uppföljning Finsam. De nya sammanställningarna förenklas och kommer, fortsatt avidentifierat, att bestå av en summering av antal ärenden som kommer in, ett urval av indikatorer från progressionsmätning samt vad deltagare går vidare till efter avslutad aktivitet genom förbundet.

Samarbete med intilliggande samordningsförbund planeras kvarstå. Både Insjöriket och Sjuhärad kan ha nytta av fortsatt erfarenhetsutbyte och samarbete i likhet med höstens gemensamma metoddag. Kontakter och erfarenhetsutbyte finns även med andra förbund, i VG-regionen och i andra delar av landet.

Förbundet avslutade 2024 med starkare ekonomiskt läge än förväntat, men kommer tvingas att minska omfattningen av insatser om trenden med minskande resurser kvarstår.

2. Resultaträkning

Resultaträkning

Belopp i kr.

	Utfall jan-dec 2024	Utfall jan-dec 2023
<i>Intäkter</i>		
Män i Hälsa	0,00	665 324,79
PRIA	0,00	1 642 775,00
VILJA	4 718 108,00	0,00
Moves	0,00	54 068,00
Övriga intäkter	-13,95 Not 1	124 989,52
Summa Verksamhetens intäkter	4 718 094,05	2 487 157,31
<i>Kostnader</i>		
Arvoden	-162 726,69	-164 885,37
Reseersättning	-9 836,21	-14 853,64
Sociala avgifter	-38 762,00	-45 871,00
Övriga Personalkostnader	-1 152 957,59	-1 265 488,98
Verksamhetsanknutna kostnader	-20 859 461,13 Not 2	-20 510 769,31
Lokalkostnader	-177 439,99	-181 799,98
Övriga kostnader	-303 605,40 Not 3	-313 558,74
Summa Verksamhetens kostnader	-22 704 789,01	-22 497 227,02
RES1 Verksamhetens nettokostnad	-17 986 694,96	-20 010 069,71
Erhållna bidrag från huvudmännen	18 022 000,00	19 011 000,00
Övriga finansiella intäkter	214 285,65	197 579,21
Övriga finansiella kostnader	-3 405,55	-3 503,87
Summa Finansiella intäkter/kostnader	18 232 880,10	19 205 075,34
RES2 Resultat före extraordinära poster	246 185,14	-804 994,37
Extraordinära intäkter	0,00	0,00
Extraordinära kostnader	0,00	0,00
RES3 PERIODENS RESULTAT	246 185,14	-804 994,37

3. Balansräkning

Belopp i kr.

	Ingående balans 2024-01-01	Förändring	Utgående balans 2024-12-31	
TILLGÅNGAR				
<i>Anläggningstillgångar</i>	0,00	0,00	0,00	
Summa anläggningstillgångar	0,00	0,00	0,00	
<i>Fordringar och kassa</i>				
Fordringar	2 150 200,00	2 143 977,00	4 294 177,00	Not 1
Kassa och bank	7 404 045,70	10 173,37	7 414 219,07	Not 2
Summa fordringar och kassa	9 554 245,70	2 154 150,37	11 708 396,07	
SUMMA TILLGÅNGAR	9 554 245,70	2 154 150,37	11 708 396,07	
EGET KAPITAL, AVS. och SKULDER				
<i>Eget kapital</i>				
Eget kapital	3 037 883,49	0,00	3 037 883,49	
Periodens resultat		246 185,14	246 185,14	
Summa Eget kapital	3 037 883,49	246 185,14	3 284 068,63	
<i>Skulder</i>				
Kortfristiga skulder	6 516 362,21	1 907 965,23	8 424 327,44	Not 3
Summa skulder	6 516 362,21	1 907 965,23	8 424 327,44	
SUMMA EK, AVS. och SKULDER	9 554 245,70	2 154 150,37	11 708 396,07	

4. Kassaflödesanalys

Belopp i kr.

Löpande verksamhet	2024	2023
Årets resultat	246 185,14	-804 994,37
Kassaflöde från löpande verksamhet	246 185,14	-804 994,37
 <i>Förändring av rörelsekapital</i>		
Kortfristiga fordringar	-2 143 977,00	2 021 839,00
Kortfristiga skulder	1 907 965,23	-2 442 662,39
Överlåtelse inkomster		
Förändring av rörelsekapital	-236 011,77	-420 823,39
 <i>Investeringar</i>		
Investeringar	0,00	0
Investeringsnetto	0,00	0
 <i>Finansieringar</i>		
Långfristiga fordringar	0,00	0
Långfristiga skulder	0,00	0
Finansieringsnetto	0,00	0
 FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL	10 173,37	-1 225 817,76

5. Driftredovisning

	Utfall 2024			Budget 2024	Avvikelse 2024	Utfall 2023		
Belopp tkr	Intäkt	Kostnad	Netto	Netto	Utfall- Budget netto	Intäkt	Kostnad	Netto
Ordinarie	18022	18609	-587	-1663	1076	19011	-19816	-805
Projektrelaterat	4932	4099	833	0	833	2685	-2685	0
Summa	22954	-22708	246	-1663	1909	21696	-22501	-805

Nettokostnad och finansnetto i tkr per område	Utfall jan-dec 2024	Budget jan-dec 2024	Avvikelse jan-dec 2024
Styrelse (arvoden, konferenser, bilers etc)	-223	-280	57
Gemensamma kostnader (revision, ekonomiservice)	-174	-195	21
Kansli (förbundschef, hyra, IT, mtrl)	-1 425	-1 780	355
Kansli,(projektledningspersonal) avräknat projektfinansiering	-1 131	-1 675	544
Aktiv Kraft Borås	-6 340	-6 340	0
Utbildning/Utveckling	-281	-380	99
Gröna Vägen Framåt	-1 835	-1 835	0
Aktiv Kraft Mark	-2 225	-2 225	0
Aktiv Kraft Bollebygd	-610	-610	0
Aktiv Kraft Svenljunga	-705	-705	0
Aktiv Kraft Tranemo	-750	-750	0
Aktiv Kraft Ulricehamn	-1 550	-1 550	0
Aktiv Kraft Vårgårda	-750	-750	0
Aktiv Kraft Herrljunga	-610	-610	0
summa	-18 609	-19 685	1 076

Budget var enligt verksamhetsplan beräknad med kostnader högre än intäkter och avsikt att belasta förbundet med maximalt 1663tkr. Kostnaderna har minskats med bibehållna verksamhetsmål och en återföring av beräknade kostnader från tidigare ESF-projekt har skett, vilket ger ett positivt resultat.

Nettokostnad och finansnetto i tkr per område	Utfall jan-dec 2024
VILJA -faktiska	-570
VILJA	-4 129
Återförd uppbokning ESF Projekt	600
	-4 099

6. Noter

Not 1. Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är i tillämpliga delar upprättad i enlighet med Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning. Vissa anpassningar har gjorts till Finsam, i enlighet med anvisad nationell mall.

Not 2. Verksamhetens intäkter

Ägarparternas bidrag	tkr	
Försäkringskassa	4 505,5	Bollebygd 191,0
Arbetsförmedlingen	4 505,5	Borås 2252,1
Kommuner	4 505,5	Herrljunga 186,6
Delregionala nämnden södra	4 505,5	Mark 693,1
Totalt	18 022	Svenljunga 211,9
		Tranemo 234,2
		Ulricehamn 494,4
		Vårgårda 242,2

Not 3. Resultaträkning

Not 1	Övriga intäkter	Jan-dec 2024	Jan-dec 2023
3740	Öres- och kronutjämning	-13,95	-10,48
3919	Övriga intäkter	0	125 000,00
Summa:		-13,95	124 989,52
Not 2	Verksamhetsanknutna kostnader		
5538	Verksamhetsanknutna IT-kostnader	-497,50	-1 188,00
5539	Övriga verksamhetsanknutna tjänster	-20 691 706,70	-20 339 034,41
5540	Övriga verksamhetsanknutna kostnader	387 231,50	-5 870,00
5542	Verksamhetsanknutna resekostnader	-5 632,30	-3 511,03
5544	Verksamhetsanknutna utbildn., kurs och konf.	-548 856,13	-161 165,87
Summa:		-20 859 461,13	-20 510 769,31
Not 3	Övriga kostnader		
6230	Datakommunikation	-32 826,00	-28 315,50
6419	Övriga förbrukningsinventarier	-2 522,08	-1 717,60
6451	Kontorsmaterial	-2 081,69	-5 384,36
6911	Kostnader för information och	-22 012,03	-30 046,44
7071	Representation (ej personal)	-3 564,68	-3 379,94
7212	Tele, mobil	-11 682,88	-13 530,33
7251	Postbefordran	-2 550,00	-40
7541	IT-tjänster	-1 235,00	0
7551	Konsultarvoden spec utredn	-84 975,00	-118 455,00
7599	Övriga tjänster*	-116 919,47	-92 372,53
7619	Övriga kostnader	-23 236,57	-20 317,04
Summa:		-303 605,40	-313 558,74

* konto 7599: revision kostade totalt 88800kr. Därav 39000kr för KPMG, statens upphandlade bolag, och 49800kr för biträdande utsett av förtroendevald revisor för kommunerna och VGregion. Halva biträdandekostnaden avser räkenskapsrevision. Räkenskapsrevision utgör totalt 63900kr av totala revisionskostnader.

Not 4. Noter till Balansräkning

NOTER	UB 2024-12-31	UB 2023-12-31
<i>Not 1: Fordringar</i>		
1511 Kundfordringar	1 902 900,00	2 111 000,00
Redovisningskonto,		
1687 Ludvikamoms	261 435,00	39 200,00
1712 Upplupna intäkter	2 129 842,00	0,00
Summa:	4 294 177,00	2 150 200,00
<i>Not 2: Kassa och bank</i>		
1920 Plusgiro Nordea	0,00	11 274,92
1930 Bankgiro Swedbank	5 100 251,73	5 127 922,32
1970 Företagskonto	2 313 967,34	2 264 848,46
Summa:	7 414 219,07	7 404 045,70
<i>Not 3: Kortfristiga skulder</i>		
2411 Leverantörsskulder	6 708 146,97	682 381,16
2991 Upplupna kostnader	1 716 180,47	5 833 981,05
Summa:	8 424 327,44	6 516 362,21

7. Styrelsens underskrift

Vi intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt kostnader, intäkter och förbundets ekonomiska ställning.

Uppdraget som ledamot är ett personligt mandat och underskrift sker inte i egenskap av representant för en myndighet utan från personens roll i Samordningsförbundets styrelse, därav parenteser nedan

Borås 2025-02-03

.....
Leif Dahl
Ordförande
(Västra Götalandsregionen)

.....
Cecilia Dahlquist
Vice Ordförande
(Försäkringskassan)

.....
Lars-Erik Olsson
(Bollebygds kommun)

.....
Ann-Charlotte Angren
(Arbetsförmedlingen)

.....
Marie Samuelsson
(Borås Stad)

.....
Carina Fredriksen
(Herrljunga kommun)

.....
Yasin Abbes
(Marks kommun)

.....
Kjell Persson
(Svenljunga kommun)

.....
Eva-Karin Haglund
(Tranemo kommun)

.....
Ireen Wolter
(Ulricehamns kommun)

.....
Arne Olsson
(Vårgårda kommun)

Revisionsrapport 2024-12-31

Sjuhärads Samordningsförbund

2025-03-07

Inledning

Vi har på uppdrag av Försäkringskassan genomfört en revision av Sjuhärads Samordningsförbund för räkenskapsåret 2024.

Revisionen har utförts enligt god revisionssed i Sverige samt med beaktande av de regler om revision som finns i lag om finansiell samordning vid rehabiliteringsinsatser [2003:1210]. Denna lag föreskriver att revisionen ska utföras enligt vad som föreskrivs i kommunallagen [2017:725] (KL). I KL 12:1 fastslås att revisionen ska utföras enligt god revisionssed.

Auktoriserade revisorer är enligt revisorslagen skyldiga att iakttaga god revisorssed och god revisionssed vilket ställer krav på hur revisionen utförs och dokumenteras.

Som medlem i FAR har den auktoriserade revisorn även att efterleva FAR:s etiska regler.

Syftet med revisionen är att granska årsredovisningen och styrelsens förvaltning för samordningsförbundet.

Revisorn ska även bedöma om styrelsen i samordningsförbundet har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt och att insatserna som finansierats är i enlighet med lag om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser. Utifrån vår granskning i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsinformation, noterar vi även ifall vi identifierar några väsentliga brister i förbundets interna kontroll.

Revisionsinriktning

Redovisningen

V har gjort en risk- och väsentlighetsanalys över samordningsförbundet vilken har utmynnat i att följande poster är väsentliga:

- Verksamhetens intäkter
- Verksamhetens kostnader
- Kassa och bank och kortfristiga fordringar
- Kortfristiga skulder

Till följd av verksamhetens natur och omfattning har vi valt att substansgranska samtliga poster som listats ovan.

Förvaltningsberättelsen

Lagen om kommunal bokföring och redovisning reglerar vad förvaltningsberättelsen ska innehålla. Rådet för kommunal Redovisning (RKR) har också i sin rekommendation R 15 normerat vad som ska ingå i förvaltningsberättelsen. Vi har granskat huruvida förvaltningsberättelsen i årsredovisningen uppfyller dessa regler.

Förvaltning

Vår granskning av förbundets förvaltning har inriktats mot följande områden:

- Granskning av förbundets intern kontrollplan baserad i en risk- och väsentlighetsanalys
- Granskning av efterlevnad av lagar och förbundsordning
- Granskning av att verksamhetsplan och budget upprättats och godkänts av förbundsstyrelsen
- Granskning av att väsentliga styrelsebeslut har genomförts.

Revisionsinriktning

God ekonomisk hushållning

Samordningsförbund ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Förbundsstyrelsen ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för förbundet.

Vi har granskat i vilken mån förbundet efterlever kraven på god ekonomisk hushållning.

Intern kontroll

Inom ramen för vår revision har vi granskat delar av förbundets interna kontroll med fokus på rutiner och system för kostnadsbokföring, betalningar, attesträtter och bokslutsprocessen.

Väsentliga iakttagelser från granskningen

Intern kontroll och processer

- Vi har granskat inköpsprocessen och tagit del av attestordning och genom stickprov verifierat att inköp och rekvisitioner har blivit attesterade av behörig person.
- Vi har granskat löneprocessen och genom stickprov kontrollerat att löner och arvoden synes rimliga och överensstämmer med avtal och arvodesreglemente.
- Vi har verifierat att det för samtliga utbetalningar från banken krävs dualitet.
- Genom intervju och granskning av verifikat har vi verifierat att bokslutsprocessen och den löpande redovisningen håller en tillfredställande kvalitet.

Årsredovisningen

- Årsredovisningen bedöms i huvudsak uppfylla kraven enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning samt RKR:s rekommendationer även om vissa förbättringspunkter har identifierats.

Väsentliga iakttagelser från granskningen

forts

Balanskrav

Ett förbund ska enligt KL göra en avstämning av balanskravet och redovisa i förvaltningsberättelsen. Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt KL regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat enligt KL 8 kap 5§. RKR har lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och KL.

Förbundet redovisar en avstämning av balanskravet enligt KL i förvaltningsberättelsen, Vi noterar dock att det vid tabellen där balanskravsresultatet beräknas inte framgår för läsare om det finns negativa balanskrav från tidigare år samt hur dessa har hanterats/återställts.

Eget Kapital

Enligt rekommendationen från Nationella rådet om storlek på sparade medel/eget kapital så skall varje förbund ha som mål att ha en rimlig storlek på sitt eget kapital.

En rimlig storlek på eget kapital menar Nationella rådet är 20 % av en medelsfördelning på mellan 0-7 mkr plus 15 % på belopp därutöver på medelsfördelning mellan 7,1-15 mkr samt ytterligare 10% på medelsfördelning överstigande 15 mkr.

För Sjuhärads Samordningsförbund skulle det med en medelsfördelning om 18 mkr innebära ett eget kapital om ca 2,9 mkr jmf med nuvarande eget kapital per 2024-12-31 om ca 3,2 mkr.

Förvaltning

Vi har som en del av granskningen av räkenskapsåret 2024 granskat styrelsens förvaltning, utöver granskning av intern kontroll, genom läsning av styrelseprotokoll, granskning gällande betalning av skatter och avgifter, och läsning av styrande dokument. Enligt vår uppfattning har förvaltningen varit tillfredställande under året.

Väsentliga iakttagelser från granskningen

forts

God ekonomisk hushållning

Förbundet ska sträva efter att använda tilldelade medel från medlemmarna till ändamålsenlig verksamhet med effektivt resursutnyttjande som grundläggande princip.

Förbundet har i verksamhetsplanen 2024-2026 beslutat om ett övergripande mål och två delmål. I årsredovisningen beskrivs vad förbundet gjort under året för att uppnå dessa mål men det saknas tydlig bedömning huruvida målen har uppnåtts eller ej. Vi noterar även att det i årsredovisningen inte framgår huruvida förbundet sammantaget har uppnått god ekonomiska hushållning eller ej.

Övrigt

Vi noterar att förbundet under året har erhållit medel från andra parter än medlemmarna, i form av ESF-medel för projektet Vilja som beviljades under den tid då Nationella Rådet rekommenderade samordningsförbund att söka medel från Europeiska socialfonden.

Vi noterar även att förbundet genom detta projekt har erbjudit utbildningsinsatser till personer med offentlig anställning utöver den direkta målgruppen.

Enligt förbundets årsredovisning framgår att förbundet inte kommer att initiera några nya projekt med externa medel.

Slutsatser

Baserat på den genomförda granskningen bedömer vi sammantaget att årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, driftredovisning samt noter i all väsentlighet har upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av förbundets finansiella ställning per den 31 december 2024 och av dess finansiella resultat för året. Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Vi bedömer även sammantaget att styrelsen i förbundet har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt att insatserna som finansierats är i enlighet med lag om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser. Vi har i vår granskning i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision, inte noterat några väsentliga brister i förbundets interna kontroll.

Jönköping den 7 mars 2025

KPMG AB

Lisa Tenggren

Auktoriserad revisor

kpmg.com/socialmedia

© 2025 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

The KPMG name and logo are registered trademarks or trademarks of KPMG International.

27. Redovisning av obesvarade motioner 2025
(kf fattar slutligt beslut) KS2024/321

§48

KS2024/321

Redovisning av obesvarade motioner, våren 2025**Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner redovisning av obesvarade motioner.

Ärendet

Enligt kommunfullmäktiges arbetsordning § 33 ska kommunstyrelsen två gånger under året redovisa de motioner som inte beretts färdigt.

Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat en förteckning över obesvarade motioner, daterad 2025-03-20.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner redovisning av obesvarade motioner.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Redovisning av obesvarade motioner, våren 2025
- Redovisning av obesvarade motioner

Skickas till

Kommunstyrelsen

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

MOTIONSFÖRTECKNING**KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN****Redovisning av obesvarade motioner**

Diarienummer	Rubrik och motionär	Anmält på kf	Beredningsinstans	Behandlingsdatum och ev hänsyn
KS2024/34 1	Motion om ändrade öppettider för kommunhusets reception Yvonne Andrén (C)	2024-02-22	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau 2025-02-18 Behandlas på ks 2025-03-04 Behandlas på kf 2025-03-20 ÅTERREMISS KF 20 mars
KS2024/226 2	Motion om redovisning av projekten Tyftet och Bergadalen Michael Plogell (FR)	2024-09-19	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
KS2024/315 3	Motion om hundrastgård Ewa Fröjd (SD), Ewa-Maria Andorff-Ripa (SD), Rune Kennborn (KD)	2024-12-11	Teknik- och servicenämnden	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
KS2024/314 4	Motion om allmän toalett	2024-12-11	Teknik- och servicenämnden	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf

MOTIONSFÖRTECKNING

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

Diarienummer	Rubrik och motionär	Anmält på kf	Beredningsinstans	Behandlingsdatum och ev hänsyn
	Ewa Fröjd (SD), Ewa-Maria Andorff-Ripa (SD)			
KS2024/312 5	Motion om jäv i politiska instanser Daniel Persson (SD), Rune Kennborn (KD)	2024-12-11	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau 2025-02-18 Behandlas på ks 2025-03-04 Behandlas på kf 2025-03-20 ÅTERREMISS KF 20 mars
KS2024/306 6	Motion om publicering av kallelser och protokoll från bygg- och miljönämnden Michael Plogell (FR)	2024-12-11	Bygg- och miljönämnden	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
KS2024/318 7	Motion om hantering av kommun- invånarnas kostnader för VA, avfall m.m. Michael Plogell (FR)	2024-12-11	Teknik- och servicenämnden	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
KS2025/37	Motion om avskaffande av kommunal tomtkö	2025-02-20	Kommunstyrelsen (PLEX)	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf

MOTIONSFÖRTECKNING**KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN**

Diarienummer	Rubrik och motionär	Anmält på kf	Beredningsinstans	Behandlingsdatum och ev hänsyn
8	Mathias Carlzon (KD)			
KS2025/36	Motion om representation i kommunala råd	2025-02-20	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
9	Mathias Carlzon (KD)			
KS2025/10	Motion om eventuell användning av padelhall på Rinnavägen	2025-02-20	Teknik- och servicenämnden	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
10	Michael Plogell (FR)			
KS2025/51	Motion om kommunal simskola	2025-03-20	Utbildningsnämnden	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
11	Yvonne Andrén (C)			
KS2025/52	Motion om utveckling av Varpås	2025-03-20	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
12	Yvonne Andrén (C)			